

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

a b c d e f

rot

a a a a a - x x x x x

liberale

a b c d e f g h i l m n o p q

a b c d e f

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

dyres

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

Xordas

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u v z

L. libro

Demetrio Dragona
Munificos Munificos
a b c d e f g h i l m n o p q r s t

a b c d e f g h i l m n o p q r s t
a b c d e f g h i l m n o p q r s t
a b c d e f g h i l m n o p q r s t

Liberali & Potropulo
a b c d e f g h i l m n o p q r s t
a b c d e f g h i l m n o p q r s t

Liberali & Potropulo
a b c d e f g h i l m n o p q r s t

Liberali & Potropulo

Liberali & Potropulo
a b c d e f g h i l m n o p q r s t

mio amico vi prego

Liberali & Potropulo

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΡΑΝΙΣΘΕΙΣΑ

Ἐκ τῶν δοκιμωτέρων τῆς Ἰταλίας Γραμ-
ματικῶν, καὶ συνταχθεῖσα μετ' ἔτυμο-
λογικοῦ πρὸς τὸ τῆς Ἑλληνικῆς
παραβεβλημένου,

ὑΠΟ

Μ. Π. ΠΕΡΙΔΟΥ

τῷ Κρητῷ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ,

Διεσχευασμένη, ἐπιδιωρθωμένη καὶ ἐπηρευημένη τῇ πρε-
σβύτητι τοῦ τε Ὀρθολογικοῦ ἢ τοῦ περὶ ὀρθῆς προφορᾶς,
Ὀρθογραφικοῦ, Συντακτικοῦ καὶ τοῦ περὶ Μετρικῆς.

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Μ. Π. ΠΕΡΙΔΟΥ.

1860.

Ευχαριστία τοις δίδοντες
τοῖς πᾶσι τοῖς ἑσπέραις τοῖς
12 τοῖς πᾶσι τοῖς ἑσπέραις τοῖς

Pen. Marino

ἡμεῖς τὴν ἀποστολήν σου
ἀποδοῦναι τὴν ἀποστολήν σου
ἀποδοῦναι τὴν ἀποστολήν σου

Τὸ πᾶν τὸ πᾶν τὸ πᾶν

Εὐχαριστία τοῖς δίδοντες

ἡμεῖς τὴν ἀποστολήν σου
ἀποδοῦναι τὴν ἀποστολήν σου
ἀποδοῦναι τὴν ἀποστολήν σου
ἀποδοῦναι τὴν ἀποστολήν σου
ἀποδοῦναι τὴν ἀποστολήν σου
ἀποδοῦναι τὴν ἀποστολήν σου

Εὐχαριστία τοῖς δίδοντες

Εὐχαριστία τοῖς δίδοντες

1860

ΠΡΟΛΕΓΜΕΝΑ.

Ἀπὸ εἴκοσιν ὁλῶν ἑτῶν περὶ τὴν Ἰταλικὴν φιλολογίαν ἀσχολούμενος συνεῖδον ἐγκαίρως ὅτι λίαν χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖα τοῖς Ἑλλησιν ἢ ἐκμάθησις τῆς γλώσσης ταύτης, ἀλλ' ὅτι οἱ λόγιοι ἡμῶν μικρὸν ἢ οὐδόλως προσεῖχον ὑπὸς παράσχωσι τοῖς μαθητιῶσι τὰ ἀναγκαῖα βοηθήματα. Ἐκρίνα λοιπὸν ὅτι διδόμενος ὁλος εἰς τὴν συντάξιν διδακτικῶν Ἰταλικῶν βιβλίων πρὸς εὐχερῇ ἐκμάθησιν αὐτῆς οὐκ ὀλίγον ἤθελα συντελέσει τοῖς ὁμογενέσιν ἡμῶν. Δι' ὃ πρῶτον τύποις ἐξέδωκα τὴν ἀνά χεῖρας γραμματικὴν ἐν ἔτει 1849 ἐν Ἀθήναις· ἔπειτα δὲ μεταβάς ἐνταῦθα κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξέδωκα μικράν τινα Χρηστομάθειαν πρὸς χρῆσιν τῶν πρωτοπείρων. Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐπῆλθε καὶ ἡ ἀπέλασις ἐκ τῆς Ἰταλίας πολλῶν Ἰταλῶν καταφυγόντων εἰς τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν Ἑλλάδα, καὶ ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα καθίστατο μᾶλλον ἀναγκασία διὰ τὴν ἔμφυτον ἡμῖν φιλοτιμίαν τοῦ νὰ γνωρίζωμεν ἡμεῖς μᾶλλον νὰ λαλῶμεν τὴν γλῶσσαν τῶν προσφύγων ἢ ν' ἀναγκάζωμεν αὐτοὺς νὰ μαθάνωσι τὴν ἡμετέραν. Ὅθεν, συντάξας ἐξέδωκα κατὰ τὸ 1851 Ἑγχειρίδιον Διαλόγων Ἰταλοελληνικῶν, παρέχων δι' αὐτοῦ πᾶσαν εὐκολίαν τοῖς τε ἡμετέροις καὶ τοῖς πρόσφυξιν Ἰταλοῖς, μαθάνουσιν ἐν αὐτῷ τοῖς μὲν τὴν Ἰταλικὴν, τοῖς δὲ τὴν Ἑλληνικὴν. Οὕτω διατελὼν ἐργαζόμενος, θείᾳ συνάρσει, ἀπεπεράτωσα, εἰ καὶ μετὰ μεγίστων προσκομμάτων καὶ δυσχερειῶν, τὸ ὑπὸ τὰ πιεστήρια Ἑλληνοἰταλικὸν Λεξικόν μου. Εὐθὺς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Λεξικοῦ τούτου, ἐξέδωκα Ἰταλικὴν Ἑγκυκλοπαιδεῖαν ἐν ἔτει 1854, καὶ τὸ ἐπὶ ὅντος Διαλόγους Ἰταλικούς, Ἑλληνικούς καὶ Ἀγγλικούς λίαν ἐκτεταμένους μετὰ πλείστων ὑποδειγμάτων ἐπιστολῶν καὶ ἐγκυκλίων Ἰταλικῶν, Ἀγγλικῶν καὶ Γαλλικῶν κτλ. Ἀλλ' ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι ἐξέλιπεν ὁλῶς ἡ Ἰταλικὴ μου γραμματικὴ, καὶ διασκευάσας ἐξέδωκα, τὸ δεύτερον, μετὰ τοῦ Περί Συντάξεως κτλ. Συγχρόνως δὲ εἶχεν ὑπὸ τὰ πιεστήρια καὶ τὸ Ἰταλοελληνικὸν Λεξικόν μου.

Ταῦτα δὲ δημοσιεύων ἀπελάμβανον παρὰ τοῦ Κου-

Περὶ Κλίσεως.

Τὰ ὀνόματα καὶ, ἐν γένει, ὅλα τὰ πτωτικά τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης οὐδεμίαν μεταβολὴν λαμβάνουσιν εἰς τὴν κατὰληξίν των ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ· γνωρίζονται δὲ αἱ πτώσεις ἢ μὲν γενικῇ ἐκ τῆς προθέσεως di, ἢ δὲ δοτικῇ, ἐκ τῆς a, ἢ δὲ ἀφαιρετικῇ ἐκ τῆς da· ἢ δὲ ὀνομαστικῇ καὶ αἰτιατικῇ ἐκφέρονται ἄνευ τινὸς προθέσεως· ἐπειδὴ εὐκόλως διακρίνονται, ἢ μὲν ὀνομαστικῇ οὐσα ὑποκείμενον τινὸς προτάσεως, ἢ δὲ αἰτιατικῇ, ἀντικείμενον. Τούτων ὅμως τῶν προθέσεων ἢ τῶν δεικτικῶν σημείων τῶν πτώσεων γίνεται κῆσις μετὰ τῶν ἄρθρων· ὅρα τὸ ἄρθρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τοῦ Ἄρθρου.

Ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα ἔχει τὸ ἄρθρον il, lo διὰ τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν τοῦ ἀρσενικοῦ γένους, i, gli ἢ li διὰ τὸν πληθυντικόν· la διὰ τὸν ἐνικὸν ἐριθμὸν τοῦ θηλυκοῦ, καὶ lo διὰ τὸν πληθυντικόν.

Τὰ ἄρθρα il, lo, i, gli, li, la, le, ἐνοῦνται μὲ τὰς προθέσεις di, da (1)· ὅρα τὴν κλίσιν τοῦ ἄρθρου.

Κλίσις τοῦ ἄρθρου.

Ἐνικῶς

Πληθυντικῶς.

Ἀρσενικὸν	Θηλυκὸν	Ἀρσενικὸν	Θηλυκόν.
Ὀν. Il, lo,	la,	i, gli, li,	le,
Γεν. del, dello,	della,	dei, de', degli, delli,	delle,
Δοτ. al, allo,	alla,	ai, a', agli, alli,	alle,
Αἰτ. il, lo,	la,	i, gli, li,	le,
Κλ. —	—	—	—
Ἀφ. dal, dalla,	dalla,	dai, da', dagli, dalli,	dalle.

(1) Τα δεικτικά σημεῖα τῶν πτώσεων, εἰπόμεν ὅτι συγκεράννυνται μετὰ τῶν ἄρθρων il, lo, la, i, gli, li, le· διὸ ἀντὶ di il, lo, la, i, gli, li, le, λέγεται del, dello, della, dei, ἢ de', degli, delli, delle ἀντὶ a il, lo, la, i, gli, li, le, λέγεται al, allo, alla, ai, ἢ a', agli, alli, alle· ἀντὶ da il, lo, la, i, gli, li, le, λέγεται dal, dallo, dalla, dai, da', dagli, dalli, dalle· διπλασιάζεται δὲ τὸ l τοῦ lo καὶ la. Εἰς τοὺς ποιητὰς ὅμως εὐρίσκονται διακεχωρισμέναι, ἐνίοτε κατὰ τὴν χρῆσιν, τὰ lo καὶ la, εἰς λέγουσι di lo, di la, di li, di le.

Αὕτη δὲ ἡ χρῆσις τοῦ ἄρθρου γίνεται καὶ μετὰ τῶν προθέσεων con, in ἢ per, su, οἷον ἀντὶ con il, lo, la, i, gli, li, le, λέγεται col, collo, colla, col,

Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ Ἄρθρου.

Εἶναι ἐν χρήσει τὸ *il* καὶ τὸ πληθυντικὸν *i* μετὰ ἀρσενικὰ πτωτικὰ τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ ἀπλοῦ συμφώνου ἢ ἀπὸ δύο συμφώνων, μὴ ὄντος τοῦ πρώτου *s*, οἷον *il padre*, ὁ πατήρ, *i padri*, *il proprietario*, ὁ ἰδιοκτήτης, *i proprietari*. Τὸ δὲ *lo* καὶ τὸ πληθυντικὸν *gli* ἢ *li* εἶναι ἐν χρήσει μετὰ ἀρσενικὰ πτωτικὰ τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ φωνήεντος ἢ ἀπὸ *s* μὴ καθαροῦ ἢ ἀπὸ *z*, καὶ κατόπιν ἀπὸ τὴν πρόθεσιν *per*, οἷον *l'uomo*, ὁ ἀνὴρ, *lo sbaglio*, τὸ σφάλμα, *lo zio*, ὁ θεῖος, *per lo meno*, τοῦλάχιστον, *gli uomini*, *gli sbagli*, *gli zii* (1). Τὸ δὲ *la* καὶ τὸ πληθυντικὸν *le* εἶναι ἐν χρήσει μετὰ θηλυκὰ πτωτικὰ, οἷον *la donna*, ἡ γυνή, *le donne*. Ἐκθλίβεται δὲ τὸ *a* πρὸ τῶν ἀρχομένων ἀπὸ φωνήεντος, καὶ τὸ *e* τοῦ πληθυντικοῦ, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχηται ἀπὸ *e*, οἷον *l'anima*, ἡ ψυχὴ, *le anime*: *l'erba*, ὁ χόρτος, *l'erbe*. Τὸ δὲ *o* τοῦ *lo* ἐκθλίβεται καὶ αὐτὸ πρὸ τῶν ἀρχομένων ἀπὸ φωνήεντος, καὶ τὸ *i* τοῦ πληθυντικοῦ, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχηται ἀπὸ *i*, οἷον *l'ingannatore*, ὁ ἀπατεὼν *gl'ingannatori* (2).

τὴν αὐ-

Περὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ

Ἄν καὶ ἡ ἀριθμολογία τοῦ πληθυντικοῦ ἀνωμάλως· *principi*, αὐτὰς καὶ *principessa*, ἡγεμονίς, *duca*, δούξ, *duchessa*, ἀριθμολογία, *conte*, κόμης, *contessa*, κόμισσα, *fattore*, κηδεύων, *fattoressa*, κηδεμονίς, *oste*, πανδοχεὺς, *ostessa*, κηδεύτρια, *poeta*, ποιητής, *poetessa*, ποιήτρια, *filosofo*, φιλόσοφος, *filosofessa*, *sacerdote*, ἱερεὺς, *sacerdessa*, ἱέρεια, *leone*, λέων, *leonessa*, λέαινα, *bue*, βοῦς, *buessa*, καὶ *vacca*, σίττων, *placcone*, πλαστός δαίμων, *fittonessa*, *uomo*, ἀνὴρ, *donna*, γυνή, *verro*, χοῖρος, *troja*, καὶ *scrufa*, ὄς, *cane*, κύων, *cangna*, γαίω, *gaillo*, ἀλέκτωρ, *gallina*, ἀλεκτορίς, *eroe*, ἥρωας, *eroina*, ἡρώϊς, *pastore*, ποιμὴν, *pastorella*, ποιμενίς, *re*, βασιλεὺς, *regina* καὶ *reina*, βασίλισ, *marito*, ἀνὴρ (σύζυγος), *moglie*, γυνή (σύζυγος), *padre*, πατήρ, *madre*, μήτηρ, *fratello*, ἀδελφός,

ματίζουνσι τὸ θηλυκὸν μεταβάλλοντα τὸ ο εἰς α, οἷον alto, alta, cattivo, φαῦλος, cattiva, φαύλη.

Κατὰ τὸν αὐτὸν κανόνα σχηματίζονται καὶ αἱ ἐπιθετικαὶ ἀντωνυμίαι, αἱ μετοχαί, τὰ δικατάληκτα προσηγορικὰ, καὶ πολλὰ ὀνόματα ζώων, οἷον il quale, la quale, ὅστις, ἥτις, questo, questa, οὗτος, αὕτη amante, ἐρῶν, ἐρῶσα, amato, amata, ἀγαπώμενος, ἀγαπωμένη maestro, maestra, διδάσκαλος (ὁ, ἡ), cugino, cugina, ἐξάδελφος, ἐξαδέλφη asino, asina, ὄνος (ὁ, ἡ), cavallo, —a, ἵππος (ὁ, ἡ).

Τὰ εἰς tore σχηματίζουνσι τὸ θηλυκὸν εἰς trice, οἷον ambasciatore, πρέσβυς, ambasciatrice, imperatore, imperatrice, αὐτοκράτωρ, αὐτοκράτειρα, elettore, ἐκλογεὺς, elettrice.

Πολλὰ ὀνόματα ἀρσενικὰ ἔχοντα δύο καταλήξεις ο, καὶ ο, σχηματίζουνσι τὰ θηλυκὰ ἐκ τῆς καταλήξεως ο, κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα, εἰς α, οἷον scolar-e,-o, scolara, μαθητῆς, μαθήτρια prigionier-e,-o, prigioniera, δεσμώτης, δεσμῶτις. Τὰ δὲ nipote, ἀνεψιὸς καὶ giovine, νεανίας, εἶναι καὶ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους μὲ τὴν αὐτὴν κατάληξιν.

Τὰ ἐξῆς σχηματίζουνσι τὸ θηλυκὸν ἀνωμάλως· principe, ἡγεμὼν, principessa, ἡγεμονίς, duca, δούξ, duchessa, δούκισσα, conte, κόμης, contessa, κόμησσα, fattore, κηδεμὼν, fattoressa, κηδεμονίς, oste, πανδοχεὺς, ostessa, πανδοχεύτρια, poeta, ποιητῆς, poetessa, ποιήτρια, filosofo, φιλόσοφος, filosofessa, sacerdoti, ἱερεὺς, sacerdotessa, ἱέρεια, leone, λέων, leonessa, λέαινα, bue, βοῦς, buessa, καὶ vacca, fittone, πλαστὸς δαίμων, fittonessa, uomo, ἀνὴρ, donna, γυνή, verro, χοῖρος, troja, καὶ scrofa, ὄς, cane, κύων, cagna, gallo, ἀλέκτωρ, gallina, ἀλεκτορίς, eroe, ἥρως, eroina, ἡρώϊς, pastore, ποιμὴν, pastorella, ποιμενίς, re, βασιλεὺς, regina καὶ reina, βασιλῆς, marito, ἀνὴρ (σύζυγος), moglie, γυνή (σύζυγος), padre, πατήρ, madre, μήτηρ, fratello, ἀδελφός,

sorella, ἀδελφή, maschio, ἄρρην, femmina, θῆλυ, padrone, οἰκοδεσπότης, padrona, οἰκοδέσποινα, affannone, πολυπράγμων, affannona.

Πολλὰ οὐσιαστικὰ ζῶων ἔχοντα σχηματισμὸν ἀρσενικὸν ἢ θηλυκὸν σημαίνουν τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, οἶον εορνο, κόραξ, τορο, μῦς κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Γενικοὶ κανόνες περὶ διακρίσεως γένους.

Εἵπομεν ὅτι ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα ἔχει δύο γένη· ταῦτα δὲ καταλήγουσιν εἰς τὰ φωνήεντα a, e, i, o, u ὅθεν

α) Τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν εἶναι ἀρσενικά, καὶ τὰ τῶν γυναικῶν εἶναι θηλυκά εἰς ὅποιονδήποτε καὶ ἂν καταλήγωσιν φωνῆεν.

β) Ἀρσενικά εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν καὶ ἡμερῶν, πλὴν τοῦ Domenica, Κυριακή.

γ) Ἀρσενικὰ εἶναι ὅλα τὰ ἀπαρέμφατα ἀντὶ οὐσιαστικῶν λαμβανόμενα, καὶ τὰ ἐπίθετα ἀντὶ ἀφρημένων οὐσιαστικῶν.

δ) Ἀρσενικά εἶναι τὰ λήγοντα εἰς a καὶ σημαίνοντα ἀξίωμα, ἐπάγγελμα, αἵρεσιν, ἢ ἄλλην ποιότητα ἢ ιδιότητα ἀνήκουσαν εἰς ἄνδρα, οἶον papa, bascià, σατράπης, legista, νομομαθὴς, deista, θεϊστὴς κτλ.

ε) Ἀρσενικά εἶναι ὅλα τὰ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν ληφθέντα οὐδέτερα τριτόκλιτα εἰς ma, οἶον dramma, δρᾶμα κτλ.

ς) Ἀρσενικά εἶναι ὅλα τὰ εἰς o καταλήγοντα, πλὴν τοῦ mano, χεῖρ, eco, ἡχώ, imago, εἰκὼν, vorago, βόθρος(1).

ζ) Ἀρσενικά εἶναι ὅλα τὰ λήγοντα εἰς tore, οἶον amatore, ἐραστὴς κτλ.

η) Θηλυκά δὲ εἶναι ὅλα τὰ λήγοντα εἰς a, οἶον matina, πρωία, casa, οἶκος κτλ.

θ) Θηλυκά εἶναι ὅλα τὰ εἰς ione, οἶον consolazione, παραμυθία, questione, συζήτησις· ἐρώτησις κτλ.

(1) Ἡ λέξις eco, ἡχώ, γράφεται καὶ ecco, καὶ τότε εἶναι γένος ἀρσενικοῦ· ἀλλὰ καὶ eco μεταχειριζόμενος εἰς γένος ἀρσενικόν, δὲν ἀμαρτάνει. Αἱ δὲ λέξεις imago καὶ vorago εἰναι ἐκ τοῦ imagine καὶ voragine· εἰς ἡώ, εἰς ο Ἰταλικῶν ὀνομάτων μόνον τὸ mano, εἶναι γένους θηλυκοῦ.

ι) Όλα τὰ εἰς *trice*, σχηματιζόμενα ἐκ τῶν εἰς *toro* ρηματικῶν ὀνομάτων, εἶναι θηλυκά, οἷον *ambasciatrice* κλ.

ιά) Τὰ εἰς *i* ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς τῶν εἰς *σις* ληφθέντα εἶναι θηλυκά· τὰ δὲ εἰς *i* κυρίως Ἰταλικά εἶναι ἀρσενικά.

ιβ') Τὰ εἰς *ù* Ἰταλικά ὀνόματα εἶναι θηλυκά.

Σημ. Τὰ εἰς *e* λήγοντα εἶ-αι τοσοῦτο δύσκολον νὰ προσδιορισθῶσιν, ὥστε ὅσα καὶ ἂν εἰπωμεν, θέλει μιν παραλείψειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐξαιρέσεων· διὰ τοῦτο τὰ ἀφίνομεν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ σπουδαστοῦ ἵνα τὰ ἀποκρίσῃ διὰ τῆς ἐξίως ἐπιμῆν τοιοῦτοι καγόνες σκοτίζουσι μᾶλλον ἢ φωτίζουσι τὸν σπουδάζοντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν.

Οἱ Ἰταλοὶ δὲν ἔχουσιν, ὥς οἱ Ἕλληνες, συγκριτικά καὶ ὑπερθετικὰ ἐκφραζόμενα διὰ μιᾶς μόνης λέξεως, ἀλλὰ μεταχειρίζονται τὰ ἐπίθετα μετὰ τοῦ καταλλήλου ἐπιρρήματος νὰ φανερῶσιν τὸν προκείμενον βαθμὸν τῆς παραθέσεως.

Ὅθεν διὰ τὸν συγκριτικὸν βαθμὸν ἐπὶ μὲν τοῦ μείζονος μεταχειρίζονται τὸ *più*, μᾶλλον, πλέον· ἐπὶ δὲ τοῦ ἐλάττονος τὸ *meno*, μείον, ὀλιγώτερον, οἷον *lieto*, εὐθυμος, *più lieto*, εὐθυμότερος· *bello*, ὡραῖος, *meno bello*, ὀλιγώτερον ὡραῖος, ἀσχημότερος κτλ.

Διὰ δὲ τὸν ὑπερθετικὸν, ἐπὶ ἀπολελυμένης μὲν ὑπερθέσεως, ἔχουσιν ὑπερθετικὸν ἐκφραζόμενον διὰ μιᾶς μόνης λέξεως εἰς *issimo*, οἷον *bellissimo*, ὡραιότατος, *grandissimo*, μέγιστος· ἐπὶ σχετικῆς δὲ, πάλιν τὸν θετικὸν μετὰ τοῦ ἐπιρρήματος *il*, *la più*, *il*, *la meno*, οἷον *il più bello*, ὁ ὡραιότατος, *la più bella*, ἡ ὡραιότατη, *il meno diligente*, ὁ ἐλάχιστα ἐπιμελούμενος, *la meno diligente*, ἡ ἐλάχιστα ἐπιμελουμένη.

Ὀλίγα δὲ τινα ἐπίθετα σχηματίζουσι συγκριτικὰ ἐκ τῆς Λατινικῆς ληφθέντα διὰ μιᾶς μόνης λέξεως, οἷον *maggior*, μείζων, *minore*, ἐλάσσων, *migliore*, βελτίων, *peggior*, χείρων· καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἄρθρων *il*, *la*, γίνονται ὑπερθετικά.

Τὰ ἀπολελυμένα ὑπερθετικὰ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης

σχηματίζονται μεταβάλλοντα τὸ τελικὸν αὐτῶν φωνῆεν εἰς *issimo*, οἷον *amabile*, ἐράσμιος, *amabilissimo*. Τὰ δὲ λήγοντα εἰς *co* καὶ *go*, λαμβάνουσιν *h* μεταξὺ τοῦ *c* καὶ *g* καὶ τῶν τελικῶν *issimo*, οἷον *ricco*, πλούσιος, *ricchissimo*, *lungo*, μακρὸς, *lunghissimo*.

Τὰ ἐπίθετα *acre*, δριμύς, *celebre*, περιχλεῆς, *integro*, ἀδιάφθορος καὶ *salubre*, ὑγιεινὸς, σχηματίζουνσι τὸ ὑπερθετικὸν κατὰ τὸν τρόπον τῆς Λατινικῆς, μεταβάλλοντα τὰς τελικὰς καταλήξεις *re* καὶ *ro* εἰς *errimo*, οἷον *acerrimo*, *integerrimo*, κτλ. Τὰ *acre* ὁμῶς καὶ *integro*, σχηματίζουνσι καὶ *acerrissimo*, *integerrissimo*.

Τὰ ἐπίθετα *malo*, κακὸς, *buono*, ἀγαθὸς, *grande*, μέγας, *piccolo*, μικρὸς, σχηματίζουνσι καὶ ὁμαλὸν καὶ ἁνώμαλόν ὑπερθετικόν, οἷον *malissimo* καὶ *pessimo*, *buonissimo* καὶ *ottimo*, *piccolissimo* καὶ *minimo*, *grandissimo* καὶ *massimo*. (ὄρα τὴν σύνταξιν τῶν συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Ἀριθμητικῶν.

Τὰ ἀπολελυμένα ἀριθμητικὰ τῶν Ἰταλῶν εἶναι τὰ ἐξῆς·

Un(o), θ. *una*, εἰς, μία, *due*, δύο, *tre*, τρεῖς, *quattro*, τέσσαρες, *cinque*, πέντε, *sei*, ἕξ, *sette*, ἑπτὰ, *otto*, ὀκτώ, *nove*, ἑννέα, *dieci*, δέκα, *undici*, ἑνδεκα, *dodici*, δώδεκα, *tredici*, δεκατρεῖς, *quattordici*, δεκατέσσαρες, *quindici*, δεκαπέντε, *sedici*, δεκαἕξ, *diciassette*, δεκαεπτὰ, *diciotto*, δεκαοκτώ, *diciannove*, δεκαεννέα, *venti*, εἴκοσι, *trenta*, τριάκοντα, *quaranta*, τεσσαράκοντα, *cinquanta*, πενήκοντα, *sessanta*, ἐξήκοντα, *settanta*, ἑβδομήκοντα, *ottanta*, ὀγδοήκοντα, *novanta*, ἑννενήκοντα, *cento*, ἑκατὸν, *due cento*, διακόσιοι, *tre cento*, τριακόσιοι κτλ. *mille*, χίλιοι, *due mila*, διςχίλιοι, *tre mila*, τριςχίλιοι κτλ. *un milione*, ἑν ἑκατομύριον κτλ.

Τὰ δὲ τακτικὰ σχηματιζόμενα ἐκ τῶν ἀπολελυμένων εἶναι τὰ ἐξῆς.

Primo, πρῶτος, *secondo*, δεύτερος, *terzo*, τρίτος, *quar-*

το, τέταρτος, quinto, πέμπτος, sesto, ἕκτος, settimo, ὄγδομος, ottavo, ὄγδοος, nono, ἑννατος, decimo, δέκατος, undecimo, ἐνδέκατος κτλ. ventesimo, εἰκοστός, trente-
simo, τριακοστός, quarantesimo, τεσσαρακοστός, cin-
quantesimo, πενήτηκοστός, sessantesimo, ἑξήκοστός, se-
tantesimo, ἑβδομηκοστός, ottantesimo, ὀγδοηκοστός, no-
vantesimo, ἑννενηκοστός, centesimo, ἑκατοστός, millesimo,
χιλιοστός, milionesimo, ἑκατομμυριοστός κτλ.

Ἐκ τῶν ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων παράγονται τὰ περιη-
πτικά ἀριθμητικά, ambo, ambi, ambe, ἄμφω, ἄμφότε-
ροι, ἄμφότεραι, terno, τριάς, quartina, τετράς, cinqui-
na, πεντάς, sestina, ἑξάς, settina, ἑπτάς, decina, δεκάς,
dodicina ἢ dozina, δωδεκάς, ventina, εἰκοσάς ἢ εἰκάς,
trentina, τριακοντάς, quarantina, τεσσαρακοντάς, cinquan-
tina, πεντηκοντάς, centinajo, ἑκατοντάς, migliaia, χιλιάς.

Ἔχουσι καὶ οἱ Ἰταλοὶ ἀριθμητικὰ ἐπιμεριζόμενα, οἷον
la metà, τὸ ἡμισυ, il terzo, τὸ τρίτον κτλ.

Ὅμοίως ἔχουσι καὶ ποσότητος, οἷον doppio, διπλοῦς, triplo, τριπλοῦς, quadruplo, τετραπλοῦς κτλ.

Σημ. Το due λέγεται και duo· του centinajo και migliajo ο πληθυντικός είναι centineja και migliaia.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τῶν Ἀντωνυμιῶν.

Αἱ ἀντωνυμίαι τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης εἶναι ἕξ εἰδῶν,
οἷον Προσωπικαί, Κτητικαί, Δεικτικαί, Ἀναφορικαί,
Ἐρωτηματικαί καὶ Ἀόριστοι.

Α'. Προσωπικά.

Τοῦ ἄ. προσώπου καὶ διὰ τὰ δύο γένη· ἰο, ἐγώ, γεν.
di me, δοτ. a me, μι, me (1), αἰτ. μι, με, ἄφ. da me.
πλ. νοί, ἡμεῖς, γεν. di noi, δοτ. a noi, cί, ce, ne, αἰτ.
noi, ci, ce, ne, ἄφ. da noi.

... δια

(1) Αἱ ἀντωνυμίαι *mi, ti, ci, vi, si*, γίνονται *me, te, lo, ciaschedu-*
 προσηγνύνται τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν. Αἱ *mi, ti*
te, se, ὅταν προσηγῇται αὐτῶν πρόθεσις *qual, que, qualunque, chiches-*
 κῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τὰς σημειώσεις αὐτῶν *ogni, oggia, osterisou, osterisoupe-*

Τοῦ β'. προσώπου· tu, σὺ, γεν. di te, δοτ. a te, ti, te, αἰτ. ti, te, ἄφ. da te· πληθ. voi, ὑμεῖς, γεν. di voi, δοτ. a voi, vi, ve, αἰτ. voi, vi, ve, ἄφ. da voi.

Ἄρσ. τοῦ γ'. προσώπου· egli, esso καὶ ei, αὐτός, γεν. di lui, δοτ. a lui, lui, gli, αἰτ. lui, lo, ἄφ. da lui· πληθ. eglino, essi, egli καὶ ei, αὐτοὶ, γεν. di loro, δοτ. a loro, lor(o), αἰτ. loro, gli, li, ἄφ. da loro.

Θηλ. ella καὶ essa, αὐτή, γεν. di lei, δοτ. a lei, lei, le, αἰτ. lei, la, ἄφ. da lei· πληθ. elle, elleno καὶ esse, αὐταί, γεν. di loro, δοτ. a loro, lor(o), αἰτ. loro, le, ἄφ. da loro.

Πρωτότυπος ἄντωνυμία τοῦ τρίτου προσώπου ἀμφοτέρων τῶν γενῶν, ἄνευ ὀνομαστικῆς καὶ ἄκλιτος, λαμβανομένη πάντοτε ὡς αὐτοπαθῆς, καὶ ἀναπληρουμένη εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον πρόσωπον ἀπὸ τὰς προσωπικὰς mi, ti, ci, vi, εἶναι ἢ se ἢ si κλινομένη διὰ τῶν δεικτικῶν σημείων τῶν πτώσεων di, a, da, ὡς ὅλαι αἱ ἄντωνυμιαί. Ἐνίοτε προστίθεται εἰς ταύτην καὶ τὸ stesso ἢ medesimo, ὁ αὐτός, ὡς καὶ εἰς τὰς προσωπικὰς τοῦ α. καὶ β'. προσώπου.

Β'. Κτητικαί.

Τοῦ α. προσώπου· il mio, ὁ ἐμός· πληθ. i miei, οἱ ἐμοί· θηλ. la mia, ἡ ἐμή· πληθ. le mie, αἱ ἐμαί.

Τοῦ β'. προσώπου· il tuo, ὁ σός· πληθ. i tuoi, οἱ σοί· θηλ. la tua, ἡ σή· πληθ. le tue, αἱ σαί.

Τοῦ γ'. προσώπου· il suo, ὁ αὐτοῦ· πληθ. i suoi, οἱ αὐτοῦ· θηλ. la sua, ἡ αὐτῆς· πληθ. le sue, αἱ αὐτῆς.

Τοῦ α. προσώπου, πολλῶν ὄντων τῶν κτητόρων· il nostro, ὁ ἡμέτερος· πληθ. i nostri, οἱ ἡμέτεροι· θηλ. la nostra, ἡ ἡμετέρα· πληθ. le nostre, αἱ ἡμέτεραι.

Τοῦ β'. προσώπου· il vostro, ὁ ὑμέτερος· πληθ. i vostri, οἱ ὑμέτεροι· θηλ. la vostra, ἡ ὑμετέρα· πληθ. le vostre, αἱ ὑμετέραι.

Τὰ δὲ τακτικὰ· il loro, la loro, ὁ, ἡ, τὸ ἑαυτῶν εἶναι τὰ ἐξῆς.

Primo, πρῶτος, secondo, τὰ ἑαυτῶν.

τε, καὶ διὰ τὰ δύο γένη καὶ ἄνευ πληθ. *niuno, nessuno, nessuno, nissuno, veruno, nullo*, -ο, οὐδείς, ἄνευ πληθ. *table, cotale, altretale*, τοιοῦτός τις· *altri*, ἄλλος (ἄνθρωπος)· *altrui*, ἄνευ ὀνομ. καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ.

Σημ. α'. Ὡς ἀντωνυμῖαι θεωροῦνται ἀπὸ τῶν γραμματικῶν καὶ οἱ ἐξ ἑς· *lo stesso, il medesimo*, ὁ αὐτός, *altro*, ἄλλος, *tutto*, πᾶς, *tanto, altrettanto*, τοσούτος, *quanto*, ὅσος, πόσος, *alquanto*, τις, μὲν τα βηλυκά των εἰς α καὶ ιὰ πληθυντικά των εἰς ι καὶ ε.

Σημ. β'. Ὅλαί αἱ ἀντωνυμῖαι κλίνονται διὰ τῶν δεικτικῶν σημείων τῶν πτώσεων *di, a, da*, ἄνευ ἄρθρου· (ὄρα περὶ κλίσεως). Ἐξαιροῦνται αἱ κτητικαί, αἵτινες κλίνονται πάντοτε μὲ τὸ ἄρθρον, εἰμὴ ὅταν ἔπνται συγγενικὸν ὄνομα, ὅτε κλίνονται καὶ οὕτοι ἀνδράσως. Ἐπὶ δὲ κλίνονται μὲ τὸ ἄρθρον *il tale* (ὅταν σημειῇ τὸ ὁ οὖνα), *il medesimo, lo stesso, l'altro καὶ l'uno*· (ὄρα τῇ συντάξει τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τοῦ ῥήματος καὶ τῶν παρεπομένων αὐτῶ.

Τὰ ῥήματα τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ἔχουσι τρία πρόσωπα καὶ δύο ἀριθμούς· ἐγκλίσεις δ' ἔχουσι πέντε, αἵτινες εἶναι· Ὀριστική, Προστακτική, Ὑποθετική, Ὑποτακτική καὶ Ἀπαρέμφατος· Εὐκτικήν δὲν ἔχει, διότι συμπεριλαμβάνεται εἰς τὴν Ὑποτακτικὴν, καὶ τότε αὐτὴ ἔχει τὴν σημασίαν τῆς Εὐκτικῆς, ὅταν εὐρίσκηται μὲ ῥήματα σημαίνοντα εὐχὴν.

Οἱ χρόνοι τῶν ῥημάτων εἶναι εἰς μὲν τὴν Ὀριστικὴν ὀκτώ, οἷον Ἐνεστώς, Παρατατικός, Παραχωρημένος ὠρισμένος, Παραχωρημένος ἀόριστος, Ὑπερσυντελικός, Προπαραχωρημένος, Μέλλων καὶ Προμέλλων· εἰς δὲ τὴν Προστακτικὴν, εἰς μόνος, ἀντιστοιχῶν μὲ ὅλους τοὺς χρόνους τῆς Προστακτικῆς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης· εἰς δὲ τὴν Ὑποθετικὴν δύο· Ἐνεστώς καὶ Παραχωρημένος· εἰς δὲ τὴν Ὑποτακτικὴν εἶναι τέσσαρες· Ἐνεστώς, Παρατατικός, Παραχωρημένος καὶ Ὑπερσυντελικός· εἰς δὲ τὴν Ἀπαρέμφατον καὶ τὴν Μετοχὴν εἶναι δύο· Ἐνεστώς καὶ Παραχωρημένος.

Ἀπλοῖ δὲ χρόνοι εἶναι εἰς μὲν τὴν Ὀριστικὴν τέσσαρες, οἷον Ἐνεστώς, Παρατατικός, Παραχωρημένος ὠρισμένος καὶ Μέλλων· εἰς δὲ τὴν Ὑποθετικὴν μόνον ὁ Ἐνεστώς· εἰς δὲ τὴν Ὑποτακτικὴν, ὁ Ἐνεστώς καὶ ὁ Παρατατικός· εἰς δὲ τὴν Ἀπαρέμφατον καὶ τὴν Μετοχὴν.

μόνον ὁ Ἑνεστώς τοὺς δὲ λοιποὺς χρόνους σχηματίζει διὰ τῶν βοηθητικῶν ῥημάτων *avere* ἔχειν, καὶ *essere*, εἶναι, λαμβάνουσα τὸν κατάλληλον χρόνον τούτων τῶν ῥημάτων καὶ τὴν παθητικὴν μετοχὴν τοῦ προκειμένου ῥήματος, ὅπως ποιεῖ ἡ καθομιλουμένη Ἑλληνικὴ διὰ τῶν ῥημάτων ἔχω, θέλω καὶ εἶμαι· (ὄρα τοὺς τύπους τῶν ῥημάτων).

Περὶ φωνῶν ῥημάτων καὶ συζυγιῶν.

Τὰ ῥήματα τῆς Ἱταλικῆς γλώσσης, ὡς πρὸς τὰς φωνάς, διαίρουνται εἰς Ἑνεργητικά, Παθητικά, Καταστατικά ἢ Οὐδέτερα, Ἀντωνυμικά ἢ Αὐτοπαθῆ, καὶ Μονοπρόσωπα ἢ Τριτοπρόσωπα.

Αἱ συζυγίαι τῶν ῥημάτων εἰς τὴν Ἱταλικὴν γλῶσσαν δὲν γνωρίζονται, ὡς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ἀπὸ τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ Ἑνεστῶτος τῆς Ὀριστικῆς, ἀλλ' ἀπὸ τὸν Ἑνεστῶτα τῆς Ἀπαρεμφάτου. Εἶναι δὲ τρεῖς, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη ἐμπεριλαμβάνει ὅσα ῥήματα λήγουσιν εἰς τὴν Ἀπαρέμφατον εἰς *are*, οἷον *am-are*, ἀγαπᾶν· ἡ δὲ δευτέρα, τὰ εἰς *ere*, ἢ *ere*, οἷον *ced-ere*, παραχωρεῖν, *tem-ere*, φοβεῖσθαι· ἡ δὲ τρίτη τὰ εἰς *ire*, οἷον *dormire*, κοιμᾶσθαι.

Περὶ σχηματισμοῦ τῶν καταλήξεων τῶν χρόνων.

Οἱ χρόνοι τῶν ῥημάτων τῆς Ἱταλικῆς γλώσσης σχηματίζονται ὡς ἐφεξῆς·

Κυρίως ὡς θέμα ὅλων τῶν χρόνων θεωρεῖται ὁ Ἑνεστώς τῆς Ἀπαρεμφάτου· ὅθεν ὁ Ἑνεστώς τῆς Ὀριστικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ Ἑνεστῶτος τῆς Ἀπαρεμφάτου, κατὰ μεταβολὴν τῶν καταλήξεων *are*, *ere*, *ire*, εἰς *o* (πλὴν τῶν ῥημάτων τῆς δευτέρας τάξεως τῆς τρίτης συζυγίας, τὰ ὅποια τρέπουσι τὴν *ire* εἰς *isco*), οἷον *am-are*, *am-o*, *ced-ere*, *ced-o*, *dorm-ire*, *dorm-o*.

Ὁ δὲ Παρατατικός ἐκ τῆς Ἀπαρεμφάτου καὶ αὐτὸς, τροπῇ τῶν καταλήξεων *are*, *ere*, *ire*, εἰς *ava*, *eva*, *iva*, ἢ

avo, evo, iyo (1), οἷον am-are, am-ava, ced-ere, ced-eva, dorm-ire, dorm-iva.

Ὁ δὲ Παρωχημένος ὠρισμένος, ὁμοίως ἐκ τῆς Ἀπαρεμφάτου, τροπῇ τῶν καταλήξεων are, ere, ire, εἰς μὲν τὴν πρώτην συζυγίαν εἰς ai, οἷον am-are, am-ai· εἰς δὲ τὴν δευτέραν εἰς ei ἢ etti, οἷον ced-ere, ced-ei ἢ ced-etti· εἰς δὲ τὴν τρίτην, εἰς ii, οἷον dorm-ire, dorm-ii· ἐξαιροῦνται τὰ ἀνώμαλα.

Ὁ δὲ Μέλλων ἐκ τῆς Ἀπαρεμφάτου καὶ αὐτὸς, κατὰ τροπὴν τῶν καταλήξεων are, ere, ire, εἰς erò, irò, οἷον am-are, am-erò, ced-ere, ced-erò, dorm-ire, dorm-irò, πλὴν τῶν ἀνωμάτων.

Ὁ δὲ χρόνος τῆς Προστακτικῆς σχηματίζεται τῆς μὲν πρώτης συζυγίας ἐκ τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ Ἑνεστῶτος τῆς Ὀριστικῆς· τῆς δὲ δευτέρας καὶ τρίτης ἐκ τῶν δευτέρων ἐνικῶν προσώπων τῶν αὐτῶν χρόνων, οἷον egli ama, Πρ. ama, tu cedi, Πρ. cedi, tu dormi, Πρ. dormi.

Ὁ δ' Ἑνεστὸς τῆς Ὑποθετικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ Μέλλοντος τῆς Ὀριστικῆς, τροπῇ τῆς καταλήξεως ὃ εἰς ei, καθ' ὅλα τὰ ῥήματα ὁμαλὰ καὶ ἀνώμαλα, οἷον am-erò, amerei, cederò, cederei, dormirò, dormirei, verrò, verrei, vedrò, vedrei κτλ.

Ὁ δ' Ἑνεστὸς τῆς Ὑποτακτικῆς, ἐκ τοῦ τρίτου προσώπου τῆς Προστακτικῆς καθ' ὅλας τὰς συζυγίας, οἷον ami, io ami, ceda, io ceda, dorma, io dorma κτλ.

Ὁ δὲ Παρατατικὸς τῆς Ὑποτακτικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ δευτέρου προσώπου τοῦ Παρωχημένου ὠρισμένου τῆς Ὀριστικῆς, κατὰ μεταβολὴν τῆς καταλήξεως τί εἰς si, καθ' ὅλα τὰ ῥήματα ὁμαλὰ καὶ ἀνώμαλα, οἷον a-mas-ti, amas-si, cedes-ti, cedes-si, dormis-ti, dormis-si.

(1) Κοινῶς προφέρεται τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον καὶ avo, evo, iyo, ὑπερ ὃ μὲν Κορινθίων ἀποδοκιμάζει, ὃ δὲ Βάνων περαδεχεται, ἐπαγομένος καὶ μαρτυρίας δοκίμων συγγραφῶν, καὶ λέγων ὅτι, ἐπιμὴ γίνεται διάκρισις δι' αὐτῆς τῆς καταλήξεως τοῦ πρώτου ἀπὸ τοῦ τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου, ἔπρεπε νὰ ᾖται προτιμωτέρα ἢ κατάληξις αὐτῇ.

Ἡ δ' ἐνεργητικὴ μετοχὴ σχηματίζεται ἐκ τῆς Ἀπαρεμφάτου, κατὰ μεταβολὴν τῶν καταλήξεων *are, ere, ire*, κατὰ μὲν τὴν πρώτην συζυγίαν εἰς *ante, ando*, οἷον *am-are, amante, amando*· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην εἰς *en-ere, endo*, οἷον *tem-ère, temente, demendo, dorm-ire, dormente (dormiente), dormendo*.

Σημ. Τοῦτο γίνεται εἰς ὅλα τὰ ῥήματα ὁμαλὰ καὶ ἀνόμαλα, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι εἰς τινὰ ἀνόμαλα ἀνατρέχουσι εἰς τὴν ἀρχαιοτέραν Ἀπαρέμφατον, οἷον *addurre*, (προς)ἄγω, ἀρχ. *adducere, adducente, aducendo, porre, τίθημι, ἀρχ. pouere, ponente, ponendo, irarre, ἰλκω, σύρω, ἀρχ. traete, traente, irando, dire, λέγω, ἀρχ. dicere, dicente, dicendo* κτλ. Το αὐτὸ γίνεται καὶ εἰς τὸν Παρατατικὸν τῆς Ὀριστικῆς, ὁπλ. σχηματίζεται ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας Ἀπαρεμφάτου.

Ἡ δὲ παθητικὴ μετοχὴ σχηματίζεται ὁμοίως ἀπὸ τὴν Ἀπαρέμφατον, τροπῇ τῶν καταλήξεων *are, ere, ire*, κατὰ μὲν τὴν πρώτην συζυγίαν εἰς *ato*, οἷον *am-are, amato*· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν εἰς *uto*, οἷον *ced-ere, ceduto*· κατὰ δὲ τὴν τρίτην εἰς *ito*, οἷον *dorm-ire, dormito*, πλήν τῶν ἀνωμάλων.

Σημ. Ἐπειδὴ καὶ τὰ διάφορα πρόσωπα τῶν ῥημάτων τῆς Ἱταλικῆς γλώσσης, ὡς καὶ τὰ τῆς Ἑλληνικῆς, εὐκόλως διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων ἐκ τῶν διαφόρων καταλήξεων (ἐκτός τῶν τῆς Ὑποτακτικῆς εἰς τὸν ἰνικτὸν ἀριθμὸν τοῦ Ἐνεστώτος καὶ Παρατατικοῦ, εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι ἀναγκασία ἡ χρῆσις τῆς ἀντωνυμίας) δὲν εἶναι ἀναπόφευκτος ἡ χρῆσις τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας, ὅπως εἰς τὰς ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, εἰμὴ ὅταν ᾖναι ἐρώτησις (ὅτε τίθεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατόπιν τοῦ ῥήματος), ἢ ἐμφασίς ἢ ἀντιπαράθεσις, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν.

Σχηματισμὸς τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος *avere* (1), ἔχειν.

Ὀριστικὴ.

Ἐνεστώς.

Παρατατικός.

Παρωχ. ὠρισμένος.

Ho, ἔχω κτλ.
hai,
ha,
abbiamo,
avete,
hanno.

Aveva, εἶχον κτλ.
avevi,
aveva,
avevamo,
avevate,
avevano.

Ebbi, ἔσχον ἢ ἔλα-
avesti. (ἔον.
ebbe,
avemmo,
aveste,
ebbero.

(1) Ὁρ. Ἐνεστώς ἀρχ. io abbo, aggio (οἱ Νεαπολῖται λέγουσιν aggio αντί ho), ajo, hoe, hone, egli hae, hanc, noi avemo, aviamo· ποιητ. egli avē, ἡμαρτ. noi abbiemo, aemo, voi aete· Παρτι. ἀρχ. io ave, tu avei, noi aveamo, abbiavamo, voi aveate· ποιητ. io avea, egli avea, καὶ avia, eglino avieno, aveano (τὸ avea καὶ aveano εἶναι ἐν χρήσει καὶ παρὰ τοῖς λογογράφοις· ὅτι δι' αὐτὰ εἰς τὴν κοινὴν συνδιὰλιν)· ἡμαρτ. io avate, egli avie, noi avavamo, voi avavate καὶ avevi, eglino avavano καὶ avevono. Παρωχ. ὡς,

Παρωχ. ἄοριτος.	avrà, avremo, avrete, avranno.	Παρωχημένοις.
Ho avuto, ἔσχηκα ἢ ἔσχον ἢ ἔλαβον.		Avrei avuto, ἔσχον ἂν κτλ.
hai avuto,	Προμέλλων.	avresti avuto,
ha avuto,		avrebbe avuto,
abbiamo avuto,	Aviò avuto, σχῶ, (ἀφ' οὗ) λάβω.	avremmo avuto,
avete avuto,	avrai avuto,	avreste avuto,
hanno avuto.	avra avuto, avremo avuto, avrete avuto, avranno avuto.	avrebbero avuto.
Ἵπερουτελικός.		Ἵποτακτική Ἑνεώς.
Aveva avuto, ἐσγῆ- κειν, εἶχα λάβει.		Io abbia, ἔχω κτλ.
avevi avuto,	Προσακτική.	tu abbia,
aveva avuto,		egli abbia,
avevamo avuto,	Abbi, ἔχε κτλ.	abbiamo,
avevate avuto,	abbia,	abbiate,
avevano avuto.	abbiamo,	abbiano.
Προπαρωχημένος.	abbiate,	Παρατατικός.
Ebbi avuto,	abbiano.	Io avessi, (εἰ) εἶχον.
avesti avuto,	Ἵπθετική	tu avessi,
ebbe avuto,	Ἑνεώς.	egli avesse,
avemmo avuto,		avessimo,
aveste avuto,	Avrei, εἶχον ἂν.	aveste,
ebbero avuto,	avresti,	avessero.
Μέλλων.	avrebbe,	Παρωχημένος.
Aviò, ἔξω, θέλω ἔ- χει ἢ λάβει κτλ.	avremmo,	Abbia avuto, ἐ- σχῆκω κτλ.
avrai,	avreste,	abbia avuto,
	avrebbero.	abbia avuto,

ἀρχ. io ei, lei καὶ ahei, noi ebbero, eglino ebbono, avettono καὶ ebbero· ἡμαρτ. io avei, avetti, egli avé, avette, noi ebhamo, voi avesti, eglino eb-
bano· Μελ. ἀρχ. io a(ve)rò, tu a(ve)rai, egli a(ve)rà, noi a(ve)remo, voi
a(ve)rete, eglino a(ve)ranno· ἡμαρτ. io averoe, egli averae. Πρωτ. ἀρχ.
aggi, abbia, abbie(tu), aggio, aja (egli), aggieate, aggiano· ἡμαρτ. abbino.
Ἵποθ. ἀρχ. averei, averia, atei, aria, averebbe, averia, aria, averebbero,
arebbero, arieno, avrehbono (τὸ τελευτῶν εἶναι ἐν χρήσει καὶ σύμμετρον) πιντ.
io avria, egli avria, avriano, avrieuo· ἡμαρτ. avrebhamo, ariamio, avrie-
mio Ἵπθ. Ἐν. ἀρχ. io aggia, tu aggi, voi aviate, aggieate, eglino aggiano·
ἡμαρτ. egli abbi, eglino abbino· Παρτ. ἡμαρτ. egli avessi· ἀρχ. eglino
avessono, avessino Μιτ. ἱερ. ἀρχ. abbiente, abbiendo· παθ. abbiuto·
ἡμαρτ. παθ. auto.

espanol
amavamo,
λάμναvate,
μεταvavano.

μα/Παρωχ. ὠρισμένος.

Amai, ἡγάπησα κλ
τι amasti,

τα amò,
ammo,
amaste,
amar

τουπ

Παρωχ. ὀρίζος.

Ho amato, ἡγάπη-
κα ἢ ἡγάπησα.

hai amato,

ha amato,

abbiamo amato,

avete amato,

hanno amato.

Ἵπερσυντελικός.

Aveva amato, ἡγα-
πήκειν κτλ.

avevi amato,

aveva amato,

avevamo amato,

avevate amato,

avevano amato.

Προπαρωχημένος.

Ebbi amato, ἡγα-
πήκειν κτλ.

avesti amato,
ebbe amato,
avemmo amato,
aveste amato,
ebbero amato.

Μέλλων.

Amerò, ἀγαπήσω,
amerai,
amerà,
ameremo,
amerete,
ameranno,

Προμέλλων.

Anzi amato, (ἔπει-
δὲν ἀγαπήσω, κλ.
avrà amato,
avrà amato,
avremo amato,
avrete amato,
avranno amato.

Προσакτική.

Ama, ἀγάπα κτλ.
ami,
amiamo,
amate,
amino.

Ἵποθετική

Ἵνεσῶς.

Amerai, ἡγάπων ἂν

ameresti,
amerebbe,
ameremmo,
amereste,
amerebbero.

Παρωχημένος.

Avrei amato, ἡγά-
πησα ἂν κτλ.

avresti amato,
avrebbe amato,
avremmo amato,
avreste amato,
avrebbero amato.

Ἵποτακτική

Ἵνεσῶς.

Io ami, ἀγαπῶ κλ.
tu ami,
egli ami,
amiamo,
amiate,
amino.

Παρατακτικός.

Io amassi, (εἰ) ἡγά-
πων κτλ.

tu amassi,
egli amasse,

amavi, egliino amavano. Παρωχ. ὠρ. ἀρ. amasti, egli amoe, amao. ποιντ.
egliino amaro, amàr. ἡχαρτ. noi amassimo, voi amasti, egliino amonno,
amorenno, amarano, amorro, amarno. Μιλ. ἀρχ. io ameraggio, amerabbo,
amercoe, egli amerae. ἡχαρτ. io amarò, amerò, egli amara, amerra, noi
amaremo, voi amarete, egliino amaranno. Ἵπθ. π. io ameria, egli ame-
ria, egliino amorianno, amerienno (τὰ δύο τελευταία εἶναι ἐν χρήσει καὶ παρὰ
τοῖς λογιγράφοις) ἀρχ. egliino amerebbono. ἡχαρτ. io amarei, tu amaresti,
egli amarebbe, amaria, noi amaremmo, amariammo, amariemo, amereb-
bamo, amereissimo, voi ameresti, egliino amarebbono. Ἵποτ. Ἵν. ποιντ.
io ame, egli ame. Παρατ. ἀρχ. egliino amassono, amassinno. ἡχαρτ. io amas-
so, egli amassi, noi amassimo, voi amasti, amassivo, egliino amasseno.

amassimo, amasso, amassero,	Ἰπερσυντελικός. AveSSI amato (εἶ) ἡγαπήκειν κτλ. avessi amato, avesse amato, avessimo amato, aveste amato, avessero amato. Ἀπαρέμφατος. Ev. Amare, ἀγαπᾶν	Παρωχ. avere a. to, ἡγαπήκενα ἀγαπήσαι Μετοχ. Ἐνεσ. Ama mando, ἀγ Παρωχ. avei mato, ἡγα. ἡκώς ἡ ἀγα. ἡκώς ο,
Παρωχημένος.		
Abbia amato, ἡγα- πήσω κτλ.		
abbia amato,		
abbia amato,		
abbiamo amato,		
abbiate amato,		
abbiano amato.		

Τύπος τῶν ρημάτων τῆς β'. συζυγίας.

Οριστική.

Ἐνεστώς.	cedevano.	hai ceduto, ha ceduto, abbiamo ceduto, avete ceduto, hanno ceduto.
Cedo(1), παραχω- cedi, (ρῶ. cede, cediamo, cedete, cedono.	Παρωχ. ὠρισμένος. Cedei ἢ cedetti, πα- ρεχώρησα κτλ. cedesti, cedè ἢ cedette, cedemmo, cedeste, cederono, cedettero	Ἰπερσυντελικός. Aveva ceduto, πα- ρεκεχώρηκειν κτλ. avevi ceduto, aveva ceduto, avevamo ceduto, avevate ceduto, avevano ceduto.
Πατατατικός.		
Cedeva, παραχώρ. cedevi, cedeva, cedevamo, cedevate,	Παρωχ. ἀόριστος. Ho ceduto, παρα- κεχώρηκα κτλ.	

(1) Ὁμ. Ev. ἀρχ. noi cedemo· ἡμαρτ. egliino cedano. ἱλαρτ. ἀρχ. egliino cedieno· ποιητ. io cedeo, egliino cedeano (ταῦτά εἰν ἐν χρῆσει καὶ παρὰ λογιγράφους· ἔρα τὰς καταλήξεις τοῦ ἱλαρτατικοῦ)· ἡμαρτ. tu cedei, voi cedevi, egliino cedevono· Παρωχ. ὦρ. ποιητ. cessi, egli cedeo, cesse, egliino cedere, cessero· ἡμαρτ. noi cessamo, cedettamo, cedessimo, voi cedesti, egliino cederno, cedennno· ἀρχ. egliino cedettono. Μιλ. ἀρχ. io cederabbo, cederaggio, cederoe, cedid, egli cederæ, cedra, voi cederrete, egliino cedanno· Προστ. ἡμαρτ. cedino (egliino). Ἰατῶ. ποιητ. io cederia, egli cederia, egliino cederiano· ἀρχ. cederebano, cederiono· ἡμαρτ. io cedererbbi, noi cedererbbamo, voi cedereresti, cedereressi, egliino cedererbbano. Ἰατῶ. Ἐν. ἀρχ. tu cedi (τινὲς τῶν γραμματικῶν προτιμῶσι ταύτην τὴν κατάληξιν διὰ τὸ δευτέρου προσώπου τῆς Ὑποτακτικῆς τῆς τοῦ α, ἀλλ' εἶναι ἀμφότεραι εἰς χρῆσιν καὶ παρὰ τὰς νεωτέρους λογιγράφους)· ἡμαρτ. io cedi, egli cedi, egliino cedino· ἱλαρτ. ἀρχ. egliino cedessono· ἡμαρτ. io cedesso, tu cedesse, egli cedessi, voi cedesti, cedessi, cedessivo, egliino cedessino, cedesseno· πῶ. μιχ. ποιητ. cessio.

espandere, ἐκχέω. Splendere, λάμπω, risplendere, ἀνα-
λάμπω. Temere, φοβοῦμαι. Vendere, πωλῶ, rivendere,
μεταπωλῶ, sopravvendere, ὑπερπωλῶ. Ristère (6), δύναι-
μαι. Bere, πίνω (7), Dovere (8), ὀφείλω.

Ῥήματα ὁμαλὰ τῆς συζυγίας ταύτης, εἰς ἅτινα ἦνεω-
τέρα χρῆσις (9) προτιμᾷ τοῦ Παρωχημένου ὠρισμένου
της καταλήξεις ei, è, erono, εἰσὶ τὰ ἐξῆς. Assistere, πα-
ρίσταμαι, consistere, συνίσταμαι, desistere, ἀφίσταμαι,
persistere, ὑπάρχω, persistere, ἐμ(ἐπι-, δια)μένω, preesist-
tere, προὑπάρχω, resistere, ἀνθίσταμαι, sussistere, ὑφί-
σταμαι (10). Battere, τύπτω, abbattere, καταβάλλω,
combattere, μάχομαι, dibattere, συζητῶ, rabbattere, ἡ-
μικλείω, sbattere, συνεχῶς πλήσσω, ribattere, πάλιν
τύπτω, strabattere, παραχρῶ, (κατα)τρύχω. Capere, χω-

Ἡρομέλλων.

Ἐνεσῶς.

(12) scernere, δια-

Avuto ceduto, (ἐπει-
δὴν) παραχωρήσω.
avrà ceduto,
avrà ceduto,
avremo ceduto,
avrete ceduto,
avranno ceduto.

Io ceda, παραχω-
ρῶ κτλ.
tu ceda,
egli ceda,
cediamo,
cediate,
cedano.

Ἀπαρέμφατος.
Ἐνεσ. cedere, πα-
ραχωρεῖν.
Παρωχ. aver(e) ce-
duto, παρακεχω-
ρηκέναι ἢ παρα-
χωρήσαι.

Προσакτική.

Cedi, παραχώρει κ.
ceda,
cediamo,
cedete,
cedano.

Ἡαρατατιζός.

Μετοχή.

Io cedessi, (εἰ) πα-
ραχώρουν κτλ.
tu cedessi,
egli cedesse,
cedessimo,
cedeste,
cedessero.

Ἐνεσ. Cedente, re-
dendo, παραχωρῶν.
Παρωχ. avendo cedu-
to, παρακεχωρη-
κώς ἢ παραχω-
ρήσας.

Ἵποθετική

Ἐνεσῶς.

Cederei, παρεχό-

Σημ. Τὰ ῥήματα τῆς συζυγίας ταύτης εἰσὶν εἰς τὴν Ἀπαρέμφατον τὸν
τόνον ἐν τῇ προπαραλήγουσῃ ἐξαφροῦνται τὰ ἐξῆς, ἅτινα, ὅντα ἐξάκοντα ὀκτώ
ἀπλᾶ τε καὶ σύνθετα, τινίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν, οἷον Bere, πίνω, imbe-
re, διαβρέγχω, διδάσκω, strabere, ὑπερπίνω. Cadere, πίπτω, accadere, συμ-
βαίνει, de(di-, dis-, s)cadere, ἐκπίπτω, ricadere, πάλιν πίπτω. Capere, χωρῶ
Caplere, μέλω (μου). Dolere, ἀλγῶ, condolarsi, συναιγῶ. Dovere, ὀφείλω.
Giacere, διακείω, (κατά)κειμαι. Godere, χάρω, rigodere, πάλιν χάρω. Pa-
tere, apparere, φαίνωμαι. Persuadere, πείθω, dissuadere, μεταπείθω. (Ri)-
pentire, μεταμελοῦμαι. Piacere, ἀρέσκω, compiacere, ἀρεσκεῖν, (di)spia-

amassimo, amaste, amassero,	ὑπερσυντελικός. AveSSI amato (εἰ) ἡγαπήκειν κτλ. avessi amato, avesse amato, avessimo amato, aveste amato, avessero amato.	Παρωχ. avere a. το, ἡγαπήκενα ἀγαπήσαι
Παρωχημένος.		Μετοχ
Abbia amato, ἡγα- πήκω κτλ. abbia amato, abbia amato, abbiamo amato, abbiate amato, abbiano amato.	Ἀπαρέμφατος. Εν. Amare, ἀγαπᾶν	Ἐνεσ. Ama mando, ἀγ Παρωχ. avei mato, ἡγα...ηκώς ἡ ἀγα...ης.

Τύπος τῶν ρημάτων τῆς β'. συζυγίας.

Οριστική.

Ἐνεστώς.

cedevano.

Παρωχ. ceduto,

Cedo(1), παραχωρῶ, παραχωρῶ, concedere, συγ(παρα)-
χωρῶ, eccedere, υπερβάλλω (τὸ μέτρον), intercedere,
μεσιτεύω, precelere, προπορεύομαι, procedere, προέρχο-
μα, succedere, διαδέχομαι. Credere, πιστεύω, νομίζω(1),
(di-,mi)scredere, ἀπιστῶ, riscredere, πάλιν ἀπιστῶ. Fre-
mere, θρέμω. Gemere, στενάζω. Codere, χαίρω, rigo-
dère, πάλιν χαίρω. Pendere, ἀρτῶμαι· μετεωρίζομαι,
dipendere, ἐξαρτῶμαι, impendere (2), κρεμάννυμι· pro-
pendere, (ἐπιρ)βέπω. (Ri)pentère, μετανοῶ(3). Perdere,
ἀπόλλυμι(4), (di)sperdere, καταναλίσκω. Premere, ἐκ-
θλίβω. Ricevere, (παρα)λαμβάνω. Spandere, διαχέω(5),

(1) Ἀρχαῖαι φωναὶ τοῦ ρήματος τούτου εἰσὶν Credo, creji, creggio, ἀντὶ cre-
do, αἱ τινες σήμερον οὐδὲ παρὰ ποιηταῖς συγχωροῦνται· τὸ δὲ cre' ἀντὶ credi
καὶ crede εἶναι ποιητικόν. Μεταχειρίζεται δὲ τις τῶν συγγραφῶν τὸ cre' ἀντὶ
τοῦ crede. Ἡ δὲ μετοχὴ creso, ἀντὶ creduto· cresi καὶ creso ἀντὶ credei καὶ
credè ἐν χρήσει παρὰ τοῖς νῦν Ῥωμαῖοις, εἶναι φανερὰ. Περὶ δὲ τοῦ credemo,
ἀντὶ crediamo ὅρα τὴν σημ. ἐν σελ. 19. Περὶ δὲ τοῦ credid' ἀντὶ credidō
ὅρα πολὺν τὴν σημ. ἐν σελ. 19.

(2) Ἡ παθ. μετ. τούτου τοῦ ρήματος εὐρίσκειται ἐνίστοι impeso.

(3) Τῶν τῶν ρήματα εἶναι ἀποσχιζομένα, ἀλλ' ἐν μεγίστῃ παρὰ τοῖς ῥω-
μαῖοις χρήσι, ἀντὶ τῶν ὁποίων μεταχειρίζονται σήμερον τὰ ρήματα (ri)pentire.

(4) Ἡ παθ. μετ. perso ἀντὶ perduto· καὶ persi, perse, persero ἀντὶ perdei
ἢ perdetti, perdè ἢ perdetto, perderono ἢ perdeltero, θεωρούμενα ὡς ποιη-
τικά, εἶναι ἐν χρήσει καὶ παρὰ τοῖς λογιγράφοις καὶ παρὰ τῷ λαῷ τῆς Ἰταλίας.

(5) Παρὰ τινι τῶν ἀρχαίων εὐρίσκονται spasi, spase, spaserο ἀντὶ spand-
dei ἢ spandetti κτλ. ὡς καὶ spaso, spanto ἀντὶ spanduto· ἀλλὰ σήμερον

espandere, ἐκχέω. Splendere, λάμπω, risplendere, ἀναλάμπω. Temere, φοβοῦμαι. Vendere, πωλῶ, rivendere, μεταπωλῶ, sopravvendere, ὑπερπωλῶ. Potere (6), δύναμαι. Bere, πίνω (7), Dovere (8), ὀφείλω.

Ρήματα ὁμαλὰ τῆς συζυγίας ταύτης, εἰς ἄτινα ἦνεω-τέρω χρῆσις (9) προτιμᾷ τοῦ Παρωχημένου ὠρισμένου τῶς καταλήξεις ei, è, erono, εἰσὶ τὰ ἐξῆς. Assistere, παρῆσται, consistere, συνίσταμαι, desistere, ἀφίσταμαι, esistere, ὑπάρχω, persistere, ἐμ(ἐπι-, δια)μένω, preesistere, προὑπάρχω, resistere, ἀνθίσταμαι, sussistere, ὑφίσταμαι (10). Battere, τύπτω, abbattere, καταβάλλω, combattere, μάχομαι, dibattere, συζητῶ, rabbattere, ἡμικλείω, sbattere, συνεχῶς πλήσσω, ribattere, πάλιν τύπτω, strabattere, κακῶ, (κατα)τρύχω. Capere, χωρῶ (11). Cernere, χωρίζω· διακρίνω (12), scernere, διακρίνω, ἐκλέγω, concernere, ἀποβλέπω, discernere, διακρίνω. Compiere, (ἐκ)πληρῶ, ἐκ(ἀπο)τελῶ, ricompiere, (ἀντα)ἀμείδω· πάλιν πληρῶ, empiere, πληρῶ· ἀπο(ἐκ)τελῶ, adempiere, (ἐκ)πληρῶ, ἐκ(απο)τελῶ, ricompiere, (πάλιν) πληρῶ (13). Esigere, εἰσπράττω· ἀπαιτῶ (14). Esimere, ἐξαιρῶ (15), redimere, ἐξαγοράζω, derimere,

ταῦτα θεωροῦνται ὡς πολὺ ἀπρηχαιωμένα καὶ φυσικὰ. Τὸ δὲ sparsi ἀντὶ spandei εἶναι ἐν χρήσει παρὰ ποιηταῖς.

(6) Ὅρα τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐν τοῖς ἀνωμάλοις καὶ τὰς σημειώσεις αὐτοῦ.

(7) Εἶναι ὅλως ὁμαλὸν καὶ σχηματίζεται κατὰ τὸ cedere· ὅρα καὶ bere ἐν τοῖς ἀνωμάλοις.

(8) Ὅρα τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐν τῷ τῶν ἀνωμάτων καταλόγῳ καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῦ σημ.

(9) Ἡ νιοτέρα χρῆσις, διότι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὀλίγα εἶναι τὰ ῥήματα ὁμαλὰ τε καὶ ἀνωμάλα, τὰ ὅποια νὰ μὴ ἔχωσι καὶ τὰς καταλήξεις eiti, elle, ellero ἐν τῷ Παρωχ. ὠρισμένῳ.

(10) Ὅλα ταῦτα ἔχουσι τὴν παθ. μετ. εἰς ilo ἀντὶ uito, κατὰ τὴν διευτέραν συζ. ἐξ οὗ ἐξίχεται ὅτι ποτὶ ἐπροσέφοντο εἰς ire.

(11) Εἶναι ὅλως ὁμαλὸν, καὶ σχηματίζεται κατὰ τὸ cedere· μόνον εἰς τὸν Ἑνωτάτῳ τῆς Ὑποτακτικῆς εὐρίσκεται carpia ἀντὶ cara· ἡ δὲ παθ. μετ. calto ἀντὶ caputo εἶναι ἡμαρτημένον.

(12) Κατὰ τὸν κανόνα, ἡ παθ. μετ. τούτων τῶν ῥημάτων εἶναι εἰς uito· ἀλλὰ δὲν εὐρίσκεται οὔτε cernulo, οὔτε concernuto. Cernere εἶναι τὸ πρωτότυπον αὐτῶν· ἀρχαίως cernire, ἔχει παθ. μετ. cernito· τοῦ scernere τὸ scerni, scernere, ἀντὶ scernere, scernere, εἶναι ἐν χρήσει παρὰ ποιηταῖς.

(13) Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶναι ὅλως ὁμαλὰ, ἀλλ' εὐρίσκονται καὶ εἰς ire, ἄνευ δηλονότι τοῦ e, καὶ τότε εἶναι τῆς γ'. συζυγίας τῆς ε'. τίξεως.

(14) Ἐπεὶ πλημ. esalto, ἦν πρέπει νὰ διακρίνωμεν τοῦ ἐπιθέτου esalto, ἀκριβῆς.

(15) Ἡ παθ. μετ. τούτου τοῦ ῥήματος εἶναι esento· παρὶ δὲ τοῦ redimere ὅρα τὸν κατάλογον τῶν ἀνωμ. τῶν σχηματιζόντων δύο παρωχ. ὠρισμένου.

διαίρῳ, χωρίζω (16). Fervere, ζέω (17). Fiedere, πλῆσσω (18). Fondere, χέω, χωνεύω (19). Mescere, μίγνυμι, rimescere, ἀναμίγνυμι (20). Mietere, θερίζω. Pascere, βόσκω, ripascere, (πάλιν) βόσκω (21). Prescindere, ἀφ(έξ)-αιρῳ, discindere, (δια)σχίζω, rescindere, ἀκυρῳ (22). Recere, (έξ)έμῳ. Riflettere, ἀνακλῶμαι· (δια)σκέπτομαι, circonfllettere, κλῶμαι (23). Ripetere, ἐπαναλαμβάνω, competere, ἀρμολύω· συζητῳ. Solvere, λύω (24). Stridere, κραυγάζω (25). Succumbere, ὑπόκειμαι, incombere, ἀνῆκω, Suggere, (ἐκ ἀπο)μυζῳ (26). Tessere, ὑφαίνω, intessere, ἐνυφαίνω, ἐμπλέκω· contessere, συν(ἐν)υφαίνω, ritessere, ἀνυφαίνω (27).

Τύπος τῶν ῥημάτων τῆς γ'. συζυγίας.

Τάξις πρώτη.

Ὀ ρ ι σ τ ι κ ή .

Ἔνεστώς.	dormi, dorme,	dormono.
Dormo (1), κοιμῶ- μαι.	dormiamo, dormite,	Παρατατικός. Dormiva, ἐκοιμώμεν,

(16) Τοῦτο τὸ ῥῆμα εἶναι ἑλλειπτικόν κατὰ τὴν παθητικὴν μετοχὴν.

(17) Εἶναι ἑλλειπτικὸν κατὰ τινὰς χρόνους· ὅρα τὰ ἑλλειπτικά ῥήματα.

(18) Καὶ τοῦτο εἶναι ἑλλειπτικὸν ῥῆμα.

(19) Ὅρα περὶ τῶν διπλῶν καταληξίων τούτου τοῦ ῥήματος ἐν τῷ προχ. ὥρ.

(20) Ἡ παθ. μετχ. τούτου τοῦ ῥήματος εἶναι mescolo καὶ misto. Ὁ δὲ σημασιολόγος mescolo, meschi, meschiamo, meschino, meschino, meschino εἶναι ἡμερησίως, συνεχῶς ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ τῆς Ἰταλίας. Πρέπει δὲ νὰ λέγωμεν mesco, meschi, mesce, meschiamo, mescele, mescono· mesca, mescano.

(21) Ἡ παθ. μετ. τούτων εἶναι (ri)passato ἢ δὲ passato εὐρίσκεται παρὰ τῷ Δάντη.

(22) Τὸ ἀκυρῳ τούτων εἶναι scindere, σχίζω, ὅπερ παρ' οὐδενὶ τῶν συγγραφέων εὐρίσκεται μετὰ τὴν κατάληξιν ei, e, ergo ἐν τῷ περὶ τῶν ὁρίσμενων εὐρίσκεται ὁμοίως scissi, scisso, καὶ καὶ ἡ παθ. μετχ. scisso ἀντὶ scinduto καὶ rescinduto, ἀντὶ τῶν ὁρίσμενων δύνασαι νὰ μεταχειρισθῇς τὴν παθ. μετ. ἄλλου τινὸς συνωνύμου ῥήματος.

(23) Τὸ riflettere εἶναι διπλὴν παθ. μετ. κατὰ τὴν διπλὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος, εἴτε riflettuto, ὅταν σημαίῃ διασκέπτομαι· εἴτε σφαιρὶ ἀνιανασκῶ, εἶναι riflesso. Τὰ δὲ ῥήματα circonfllettere, genufllettere, γονυσιτῳ, infllettere, κλῶμαι, ἔχουσι τὴν παθ. μετ. circumflesso, genuflesso, inflesso.

(24) Ἡ παθ. μετ. τούτου εἶναι soluto.

(25) Εἶναι ἑλλειπτικὸν κατὰ τὴν παθητικὴν μετοχὴν.

(26) Μεταχειρίσθη τις τῶν συγγραφέων ussi ἀντὶ suggeri, ἀλλὰ δὲν εὐρίσκονται.

(27) Ἡ παθ. μετχ. τοῦ εἶναι tessuto, ἀλλ' ὁ Τάσος μεταχειρίσθη teso. Ἀπὸ μετ. τῶν intessere καὶ contessere εἶναι inteso καὶ conteso, intessuto καὶ contessuto· αἱ πρῶται συνθέσεις τῶν δευτ. ἀν καὶ αἱ διῳτ. προτιμότεραι.

(1) Ὅρατ. Ἐν ἀρχ. noi dormiamo· ἡμεῖς, dormano· Περτ. π. io dor-

dormivi,	κεκοιμήμην κτλ.	μην ἂν κτλ.
dormiva,	avesti dormito,	dormiresti,
dormivamo,	ebbe dormito,	dormirebbe,
dormivate,	avemmo dormito,	dormiremmo,
dormivano.	aveste dormito,	dormireste,
	ebbero dormito.	dormirebbero.
Παρωχ. ὠρισμένος.	Μέλλων.	Παρωχημένος.
Dormii, ἐκοιμήθην,	Dormirò, κοιμηθή-	Avrei dormido, ἐ-
dormisti,	σομαι κτλ.	κοιμήθην ἂν κτλ.
dormi,	dormirai,	avesti dormito,
dormimmo,	dormirà,	avrebbe dormito,
dormiste,	dormiremo,	avremmo dormito,
dormirono.	dormirete,	avreste dormito,
	dormiranno.	avrebbero dormito
Παρωχ. ὀρίζος.	Προμέλλων.	Ὑποτακτική.
Ho dormito, κεκοί-	Avrò dormito, (ἐ-	Ἐνεσῶς.
μημαι, ἐκοιμήθην	πειδὴ) κοιμηθῶ κτλ	
hai dormito,	avrà dormito,	Io dorma, κοιμῶ-
ha dormito,	avrà dormito,	μαι κτλ.
abbiamo dormito,	avremo dormito,	tu dorma,
avete dormito,	avrete dormito,	egli dorma,
hanno dormito.	avranno dormito.	dormiamo,
		dormiate,
Ὑπερσυντελικός.	Προσακτική.	dormano.
Aveva dormito, ἐ-	Dormi, κοιμῶ ἢ	Παρατατικός.
κεκοιμήμην κτλ.	κοιμήθητι κτλ.	
avevi dormito,	dorma,	Io dormissi,
aveva dormite,	dormiamo,	tu dormissi,
avevamo dormito,	dormite,	egli dormisse,
avevate dormito,	dormano.	dormissimo,
avevano dormito.		dormiste,
	Ὑποθετική	dormissero.
Προπαρωχημένος	Ἐνεσῶς.	
Ebbi dormito, ἐ-	Dormirei, ἐκοιμώ-	

mia, egli dormia, eglino dormiano· ἀρχ. eglino dormieno· ἡμαρτ. voi dormivi, eglino dormivono· Παρωχ. ὄρισ. ἀρχ. io dormii, egli dormie· ποιητ. egli dormio, eglino dormir(ο)· ἡμαρτ. egli dormite, noi dormissi-
mo, voi dormisti, eglino dormimmo, dormirao· Μέλλ. ἀρχ. io dormirei,
egli dormirei· Ὑποθ. ἀρχ. dormirebbono· ποιητ. io (egli) dormiria, eglino
dormiriano· ἡμαρτ. noi dormirebbamo, dormiriam, dormiressimo, voi
dormiresti, dormiressi· Ὑπερτ. Ἐν. ἀρχ. io dormirei, tu dormi· ἡμαρτ.
egli dormi, eglino dormino· Παρωχ. ὄριζ. eglino dormissono, dormissino·
ἡμαρτ. io dormisse, voi dormisti, dormissi.

Παρωχημένος.	κεκοιμημένος ἦν	Παρωχ.aver(e)dor- mito, κεκοιμησθαι
Abbia dormito, κε- κοιμημένος ὦ κτλ.	avessi dormito,	ἢ κοιμηθῆναι.
abbia dormito,	avesse dormito,	Μετοχή.
abbia dormito,	avessimo dormito,	
abbiamo dormito,	aveste dormito,	
abbiate dormito,	avessero dormito.	Ἑνεστ. Dormente
abbiano dormito.	Ἀπαρέμφατος.	ἢ dormiente, dor- mendo, κοιμώμενος
Ἑπερσυντελικός.	Ἑνεσ. Dormire,	Παρ. avendo dormi- to, κοιμηθείς.
Avessi dormito, (εἰ)	κοιμᾶσθαι κτλ.	

Τύπος τῶν ῥημάτων τῆς γ'. συζυγίας.

Τάξις δευτέρα.

Ὀριστική.	Προστακτική.	ὑποτακτική.
Ἑνεστώις.		Ἑνεστώις.
Impedisco ἐμποδίζω	Impedisci ἐμπόδιζε	Impedisca, ἐμπο- δίζω.
impedisci,	impedisca,	impedisca ἢ schi,
impedire,	impediamo,	impedisca,
impediamo,	impedite,	impediamo,
impedite,	impediscono.	impediate,
impediscono.		impediscono.

Οἱ λοιποὶ χρόνοι καὶ τὰ λοιπὰ πρόσωπα σχηματίζον-
ται ἀπαράλλάκτως ὡς τὸ dormire.

Ῥήματα εἰς ire σχηματιζόμενα ὡς τὸ Dormire εἰσὶ τὰ
ἑξῆς· Aprire, ἀνοίγω(1), riaprire, πάλιν ἀνοίγω, bollire,
ζέω(2), sbollire, ὑπερζέω, sobbollire, ὑποζέω, soprabbol-
lire, ὑπερζέω, c(u)oprire, coprìre, καλύπτω, ricoprire,

(1) Ἡ ἑνεργητ. μετ. εἶναι aprende καὶ aperiente· ἡ δὲ παθ. aperto· ὁ δὲ παρωχ. ὄπισμ. ἐκτὸς τοῦ ὁμαλεῦ σχηματισμοῦ, ποιεῖ apersi, aperso, apersere, aperseno. Τὰ δὲ aprire ἀντὶ aprì, καὶ aprire(o) ἀντὶ apririono εἶναι ἐν μεγίστη χρήσει παρὰ ποιηταῖς· τὸ δὲ aprinio ἀντὶ aprìamo εἶναι ἀρχαῖον, ἀν καὶ ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ τῆς· Ῥώμης· εἶναι δὲ φευκτέα ἡ ἀλλαγὴ τοῦ p εις v, εἴτε ἀντο κτλ. ἀντὶ apvo κτλ.

(2) Τούτο τὸ ῥήμα εἶναι ὅπως ὁμαλόν· ἀλλ' αἱ νεώτεροι διὰ ν' ἀποφυγῶσι τὴν σύγχυσιν τινῶν προσώπων τούτου τοῦ ῥήματος μετὰ τῶν τοῦ bollare, σφραγίζω, ἀντικατέστησαν voglio, vogli, vogliamo, vogliate· ἀλλὰ voglia, vogliamo ἀντὶ bolla, bollano, εἰσὶν ὅπως περὶ τὰ, μὴ ὑπαρχούσης οὐδεμιᾶς συγχύσεως μετὰ τοῦ ῥήματος bollare, ποιοῦντος εἰς ταῦτα τὰ πρόσωπα bolli, bollino. Ἡ ἑνεργητικὴ μετοχὴ εὐρίσκεται καὶ vogliente παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

(πάλιν)καλύπτω, (di)scoprire, ἐκ(ἀνα)καλύπτω(3), cucire, ῥάπτω(4), ricucire, πάλιν ῥάπτω, scu(s)cire, ἀναλύω τὰς ραφάς (ξηλώνω), addormire, κατακοιμίζω, ἀποκοιμίζω, indormire, ὀλιγορῶ, fuggire, φεύγω, rifuggire, φεύγω· κατα(προς)φεύγω, sfuggire, ὑπεκφεύγω, ἀποφεύγω, offrire, προσφέρω (5), partire, ἀναχωρῶ(6), ripartire, ἐπανέρχομαι, (ri)pentirsi, μεταμέλομαι, sdu(s)cire, σχίζομαι· ἀναλύω τὰς ραφάς(7), seguire, ἀκολουθῶ(8), sentire, αἰσθάνομαι· ἀκούω(9), as(con)sentire, συγκατατίθεμαι, dissentire, διαφωνῶ, risentire, πάλιν αἰσθάνομαι, ἀκούω, sconsentire, διαφωνῶ, diservire, βλάπτω, soffrire, ὑποφέρω(10), servire, ὑπηρετῶ· χρησιμεύω, sorfire, ἐξέρχομαι, tossire, βήσσω, vestire, ἐνδύω, investire,

(3) Ἡ καθ. μετὰ τὸ coprire καὶ τῶν συνθέτων αὐτοῦ εἶναι coperto· καὶ εἰς τὸν Περφ. μινεν ὀρισμένον ἀντὶ τοῦ ὁμαλοῦ coprii κτλ. εὐρίσκεται καὶ copersi, copersae, copersero. Εἰς τὰ λεξικά εὐρίσκονται ταῦτα τὰ ῥήματα καὶ euoprire, diseuoprire, tieuoprire ἀντὶ τῶν coprire, discoprire, ἀλλὰ μὴ ὑπαρχόντων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἀποφαιγεῖς ταύτην τὴν γραφὴν. Σημειώτιον ὁμῶς ὅτι ἔλα τὰ ἐνικά πρόσωπα καὶ τὸ τρίτον πληθ. τοῦ Ἑνεστ. τῆς Ὄριστ. Προστ. καὶ Ὑποστ. προσλαμβάνουσιν α μεταξὺ τοῦ c καὶ o, εἰς ενεργο κτλ. τὰ δὲ copro κτλ. εἶναι μᾶλλον ποιητικά· τὰ δὲ corigite, (di)scorigite, ricorigite καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀπηρχαιωμένα.

(4) Τὸ cucire καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ σύνθετα σχηματίζονται κατὰ τὸν Ἑνεστ. τῆς Ὄριστ. Προστ. καὶ Ὑποστ. οὕτως· cucio, cucì, cuce, cuciamo, cucite, cuciano· cucì, cucia, cucia, cuciamo, cuciate cuciano.

(5) Offrire καὶ soffrire, ἄτινα ἐν τῷ Ἑνεστ. τῆς Ὄριστ. Προστ. καὶ Ὑποστ. σχηματίζονται κατὰ τὸ dormire, καὶ τὰ λοιπὰ σχηματίζονται ὡς τὰ offerire καὶ sofflerire, τῶν ὁποίων εἶναι συγκατὰ· ὅρα παρακατῶν ῥήματα σχηματίζμενα ἀδιαφόρως· εἰς τὸ dormire ἢ impedire, καὶ τὰς ἐπὶ τῶν offerire καὶ sofflerire σημειώσεις.

(6) Τὰ (ri)partire εἰς τὴν σημασίαν τοῦ διακρῶ, σχηματίζονται ἀδιαφόρως ὡς τὸ dormire ἢ τὸ impedire· (ὅρα παρακατῶν ταῦτα τὰ ῥήματα)· εἰ ποιητὰ ὁμῶς καὶ εἰς τὴν σμ. τοῦ ἀπέρχομαι καὶ ἐπανέρχομαι διδρῶσι τὸν σχηματισμὸν isco, isci, isce κτλ.

(7) Ταῦτα σχηματίζονται ὡς τὸ cucire.

(8) Πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν τὸν διπλοῦν σχηματισμὸν τούτου τοῦ ῥήματος ἐν ὅλῃς τοῖς ἐνिकाῖς προσώποις καὶ τῷ τρίτῳ πληθ. τοῦ Ἑνεστ. τῆς Ὄριστ. Προστ. καὶ Ὑποστ. ἀμφοτέρους δοκίμου, εἰς seguio, seguir, segue, seguono· segua· seguano ἢ sieguo, siegui, siegue, sieguono· sieguano· ὁ δὲ σχηματισμὸς εἰς isco, isci κτλ. διαρρέμενος σήμερον ὡς ἀρχαῖος, διατηρεῖται εἰς τὰ σύνθετα eseguire, ἐκτελεῖν, conseguire, ἐφ(καθ)ικνούμαι· ἐσquamai, inseguire, (ἐπι-,κατα-)διώκω, proseguire, πρόδωμι. Ὁ Πιτράρχης καὶ τὶς ἄλλος ποιητὴς ἀρχαῖότερος αὐτοῦ μετεχειρίσθησαν sego ἀντὶ segno seguitte ἀντὶ segui, ἐν χρῆσει ἐνίοτε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, σήμερον εἶναι ἀχρηστὸν. Τὸ δὲ seguio ἀντὶ segui εἶναι ποιητικόν, ὃν καὶ τὸ μεταχειρίζεται ὁ Βυζαντινὸς καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον.

(9) Ἑνεστ. μετ. τοῦ sentire εἶναι sentente, ἀλλὰ ὅθεν εἶναι ἐν χρῆσει· τὰ δὲ σύνθετα αὐτοῦ con-entire καὶ dissentire ἔχουσι consenziente καὶ dissenziente.

(10) Ὁρὰ ἀνωτέρω σημειώσιν 5.

περιβάλλω τινά ἐξουσία· δαπανῶ· ἀρμόζω· πλήσσω· προςβάλλω· ἐξοκέλλω, rivestire, πάλιν ἐνδύω, (s)travestire, μεταμφιέννυμι, μετενδύω.

Ῥήματα τῆς γ'. συζυγίας ἀδιαφόρως ἢ ὡς τὸ dormire, ἢ ὡς τὸ impedire, σχηματιζόμενα εἶναι τὰ ἐξῆς·

Abborrire, ἀποσπρέφομαι, assorbire, ἀπορρρόφῶ(1), avvertire, (ἀν-,προ)ἀγγέλλω(2). Compartire, μερίζω, convertire, μεταβάλλω (2). Offerire, προσφέρω(3). Dispartire, διανέμω, διαμερίζω, divertire, τέρπω· ἀποτρέπω (2). Spartire, διαιρῶ, (δια)μερίζω. Mentire, ψεύδομαι. Nu(d)trire, τρέφω. Sofferire, ὑπομένω(3). Partire, διαιρῶ, μερίζω (4), pervertire, διαστρέφω (2) prof(er)ire, προσφέρω (5). Sortire, κληρῶ· λαγχάνω· ἐκλέγω, sopperire, ἀνατρέπω(6), scompartire, διαιρῶ, μερίζω.

Εἰς τὰ ἐξῆς ῥήματα προτιμᾶται ὁ εἰς isco σχηματισμός παρὰ τοῖς λογογράφοις, δυνάμενων τῶν ποιητῶν νὰ μεταχειρισθῶσιν ἀδιαφόρως τὸν εἰς ο ἢ τὸν εἰς isco·

Ferire, πλήσσω, τραυματίζω, forbire, (ἀπο)σμήχω. Garrire, κελადῶ· ἐπιτιμῶ. Inghiotlire, καταπίνω, inverdire, χλωριῶ. languire, μαραίνομαι. Muggire, μυ-

(1) Ἡ παθ. μετ. τοῦ assorbire εἶναι assorbito καὶ assorto· ἀλλ' ἡ τελειοταία εἶναι μᾶλλον ποιητικὴ· ἀναγινώσκεται δὲ καὶ abhorro, ἀλλὰ σπανίως.

(2) Ἐκ τῶν ἀρχαίων ῥημάτων avvertire, convertere, divertire, pervertire, sopperire, ἐγεννήθησαν τὰ avvertire, convertire, divertire, pervertire, sopperire. Τὸ convertire ἔχει παθ. μετ. convertito καὶ converso, ὡς καὶ τὸ sopperire ἔχει sovvertito καὶ sopperito· ταῦτα δ' ἔχουσι καὶ παρσχ. ὡρ. convertiti, κτλ. καὶ conversi, converse, conversero, sovvertiti κτλ. καὶ sopperiti, sopperse, soppersero.

(3) Offerire καὶ sofferrere, ἀπὸ ἀρχαίως offerere, καὶ sofferrere ἐλέγοντο, καὶ (ἄπερ) σήμερον κατὰ συνηθὴν offerire καὶ soffire προτιμῶνται (ὅρα ῥήματα σχηματ. κλ. σμ. 5) εἶναι ἀνώμαλα κατὰ τὴν παθ. μετοχὴν, εἶν offerito, sofferto· ὁ δὲ παρσχ. ὡρ. σχηματίζεται κατὰ δύο τρόπους, ὁμιλὸν καὶ ἀνώμαλον, εἶν offeriti, sofferti κτλ. καὶ offeresi, offerse, offeressero, soffersi, soffersero. Ὁ δὲ μίλ. offerò, καὶ ὁ ὕποθ. Ἐνιστ. offeret κτλ. ἀντὶ offeritò κτλ. εἶναι ἀρχαῖοις. Καὶ τὰ λοιπὰ σχηματίζονται ὡς τὸ dormire ἢ ὡς τὸ impedire.

(4) Τοῦτο τὸ ῥήμα σημαίνει διαιρῶ, σχηματίζεται κατὰ τὸ impedire σημαίνον δὲ ἀναχωρῶ, σχηματίζεται κατὰ τὸ dormire, ἀν καὶ τοῖς ποιηταῖς συγχωρεῖται νὰ μακρονύωσι τοῦ κενότος τοῦτου (ὅρα ἀνωτέρω σμ. 6).

(5) Οἱ ἀρχαῖοι εἶπον profetere καὶ ἐνίστα profetare. Ἡ παθ. μετοχὴ τοῦ νυντιερου prof(er)ire, εἶναι prof(er)erito, καὶ prof(er)erito· ὁ δὲ σχηματ. τοῦ Παρσχ. ὡρ. εἶναι profertii, profertii, profertitono, profertsi, profertse, profertsero· ὅπως καὶ p. ff.

(6) Ὅρα ἀνωτέρω σημειώσιν 2.

κῶμαι. Putire, προςόζω(7). Rinverdire, πάλιν χλωραίνω· χλωριῶ, ruggire, ὠρούμαι. Schernire, σκώπτω, ἐμπαίζω· κατα(περι)φρονῶ. Tranghiottire, καταπίνω, tradire, προδίδωμι.

Ἄπαντα τὰ λοιπὰ ῥήματα εἰς ire σχηματίζονται ὡς τὸ impedire, ὧν τινὰ μόνον κατχωρίζομεν ἐνταῦθα ἵνα ποιήσωμεν τὰς εἰς αὐτὰ ἀναγομένας παρατηρήσεις.

Ammollire, μαλάσσω(1), apparire, φαίνομαι(2), applaudire, ἐπι(χειρο)κροτῶ(3), ardire, τολμῶ(4). Benedire, εὐλογῶ (5). Capire, συνίημι· χωρῶ(6), comparire, φαίνομαι, ἐμφανίζομαι (7), compire, ἐκπληρῶ, ἐκτελῶ (8),

(7) Pute καὶ putono κτλ. εὐρίσκονται καὶ παρα λυγογράφει.

(1) Τὸ πρωτότοπον τοῦ ammolire καὶ riammollire, εἶναι mollire, ῥῖζα μᾶλλον τοῦ ποιητικῷ λόγῳ ἢ τοῦ πεζοῦ· ὁ Ἀριστοῦς μεταχειρίσθη molli, (ὁμοί. πρόσωπον τῆς Ὑποτ.) ἀντὶ mollischi.

(2) Ἡ ἐνεργητικὴ μεταχὴ εἶναι apparente· ἡ δὲ παθ. apparito καὶ apparso· ὁ δὲ παρῳχ. ὥρ. ποιεῖ appariri καὶ appariri, appariri καὶ apparve, appaririono καὶ apparvero ἢ apparvono. Εἶναι δὲ μᾶλλον ποιητικὸς ἢ πεζὸς ὁ σχηματισμός apparisi, apparse, apparsero ἢ apparsono. Ὁ δ' Ἑιστώ· τῆς Ὑποτακτικῆς· εἶναι apparisco ἢ appaia, aparischi, apparisca ἢ appaia, appariamo, appariate, appariscano ἢ appaiano.

(3) Τοῦτο τὸ ῥῆμα εἶναι καὶ τῆς θ'. καὶ τῆς γ'. Δὲ ἔχει διπλὴν κατάληξιν εἰς ὅλους τοὺς σχηματισμούς, εἰς Ὅρισ. Ἐνισ. Applaudisco καὶ applaudo. Παρῳχ. applaudiva καὶ applaudeva. Μετ. applaudirò καὶ applauderò κτλ. Ὑποτ. Ἐνισ. applaudiscea καὶ applauda κτλ. Παρῳχ. applaudiscei καὶ applaudessi κτλ. Τοῦ δὲ παρῳχ. ὥρ.σ. παρατηρητὸν τὰς ἐξῆς· ποιητικῶς· applaudii, applaudisti, applaudì καὶ applause, applaudimmo, applaudiste καὶ applaudeste, applaudirono καὶ applausero ἢ applausono· Ἐνεργ. μετ. applaudente, applaudendo· παθ. applaudito.

(4) Δὲ νὰ μὴ συγχίται ἡ σημασία τοῦ ῥήματος ardire, τολμῶ, μὲ τὴν τοῦ ardere, καίω, ἐν τῷ Ἑιστῶτι τῆς Ὑποτακτ. ardiate, μετοχειρίζονται τοῦ συνωνύμου τῶ ῥήματος osare, ταῦτα τὰ πρόσωπα, εἰς osiamo, osiate, ἢ τὸ ῥῆμα avere, μετὰ τοῦ συμπληρώματος ardire, εἰς abbiamo ardire, abbiate ardire.

(5) Benedire καὶ maledire εἰς τοὺς πληθυντικούς σχηματισμούς των ἀκολουθεῖσι δύο τρόπους, εἰς Ὅρισ. Ἐνισ. benediciamo, malediciamo· Παρῳχ. benedicimmo, benediceste· maledicimmo, malediceste· Ὑποτ. Ἐν. benediciamo, benedicite· malediciamo, maledicite· Παρῳχ. benedicessi, maledicessi, malediceste, maledicessimo, malediceste, maledicessero· Ἐνεργ. μεταχῆ. benedicente, maledicenti· παθ. benedetto. Κατὰ τὰ λοιπὰ σχηματίζονται ἢ ὡς τὸ ῥῆμα impedire ἢ ὡς τὸ ἀνώμαλον dire. εἰς αὐτὸ συντίθενται.

(6) Τοῦτο τὸ ῥῆμα εἶναι ἐν χρῇσει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ συν(έν)νοῶ· ὅταν δὲ σημαίνει τὸ χωρῶ, συγχίται τῷ ῥήματι capere.

(7) Ἀκολουθεῖ τὸ apparire (ὄρα σκμ. 2), μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ παθ. μεταχὴ comparso εἶναι προτιμητέα τοῦ comparito, καὶ ὁ Παρῳχ. ὥρ. ποιεῖ comparvi καὶ comparsi, comparve καὶ comparse, comparvero καὶ comparsero.

(8) Ἐκτός τῆς εἰς ire καταλήξεως, ἔχει τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ τὴν τῆς θ'. συζυγίαν εἰς ἑτε· ὅταν σχηματίζεται κατὰ δύο τρόπους, εἰς compio καὶ compisco, compieva καὶ compieva, compieci καὶ compii, compierò καὶ compirò κτλ. Τὰ αὐτὰ λέγομεν καὶ περὶ τῶν adempire, empire, riempire κτλ. μάλιστα ἡ τῆς

concepire, συλαμβάνω (9), co(n)struire, κατασκευάζω συν-
τάττω (10). Ferire, πλήσσω, τραυματίζω (11). Gioire,
χαίρω (12) Influire, ἔχω ἐπιρροήν (13). Mal(e)dire, κα-
ταρῶμαι (14). Ostruire, (ἐμ-, ἀπο-)φράττω (15). R(i)appa-
rire (16), riempire, πάλιν πληρῶ (17).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ παθητικῆς φωνῆς.

Ἡ παθητικὴ φωνὴ ἔχει καθ' ὅλας τὰς συζυγίας ἰδιο-
σηματίστον χρόνον μόνον τὴν μετοχήν, οἷον amato, -a, -
i, -e κτλ. τοὺς δὲ ἄλλους σχηματίζει, προστιθεμένης τῆς
παθητικῆς μετοχῆς εἰς τὸ τέλος ἐκάστου χρόνου τοῦ ὑ-
παρκτικοῦ ῥήματος essere, εἶναι (1), ὅπερ μετὰ
τῆς μετοχῆς ἐκφράζει τὴν ὑπαρξίν τῆς παθητικῆς δια-
θέσεως.

Β'. συζυγίαι κατὰ τὰς ere εἶναι προσημνία. Εὐρίσκονται ὅμως compiette, compiettero, adempiette, adempiettero, riempiette ἀντὶ compiè, compieruno, adempiè, riempìe ἄλλ' οὕτως ὁ σχηματισμὸς εἶναι σύμμερον ἀχρηστὸς. Τὰ δὲ compiero ἀντὶ compiè, compier ἀντὶ compieruno, compio ἀντὶ compì compir(o) ἀντὶ compiruno εἶναι πρῶτα.

(9) Ἐκ τῶν ἀρχαίων ῥημάτων concepere καὶ percipere, ἅτινα παρὰ μὲν τοῖς ἀρχαίοις ἦσαν ἐν χρεῖν, παρὰ τοῖς νεωτέροις δ' ὅλως ἀχρηστὰ, ὡς καὶ εἰ ἐξ αὐτῶν παράγωγοι σχηματισμοί, ἐγένοντο τὰ ῥήματα concepire καὶ percipere, ὅπερ εἰσὶν ὁμαλά· τοῦ μὲν ποιεῖ ἡ παθ. μετοχὴ concepito καὶ concepto, τοῦ δὲ, percipito καὶ perciputo· ἡ δὲ conceitto, ἀνώμαλος, εὐρίσκεται παρὰ τῷ Βοκκακκίῳ κτλ. Τὰ δὲ concepetti, concepette, concepettiero, εἶναι ἀπηρηχαιωμένα, ὡς καὶ ἡ Ἀπαρέμφατος αὐτῶν.

(10) Ταῦτα τὰ ῥήματά εἰσιν ὁμαλά. Ἐχρυσεν ὁμοῦς δύο παθητικὰς μετοχάς, οἷον co(n)struito καὶ co(n)strutto· οὕτω καὶ τὸ i(n)struire, οἷον i(n)struito καὶ i(n)strutto.

(11) Οἱ ποιητοὶ ἀντὶ τοῦ ferisco, ferisci, ferisce, feriscono, ferisca, feriscano, συνειδίζουσι συχνὰ fero, feri, fere, ferono, fera, ferano, ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἀπαρέμφατος ferere. Ἀναγινώσκονται ἐπίσης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οὐ μόνον ποιηταῖς, ἀλλὰ καὶ λογογράφοις, fier(e) καὶ fierono, ἐκ τοῦ ἀρχαίου ῥήματος fierere. Προσεκτικὸν δὲ εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ fier ἀντὶ fiere, ὅπερ συμπίπτει τῷ ἐπιθετῷ fiero, μετὰ τῆς τοῦ ο ἀποκοπῆς.

(12) Ὅλοι οἱ γραμματικοὶ καὶ φιλόλογοι τῆς Ἰταλίας ἀπαγορεύουσιν (οὐκ οἶδα δια τί) τὴν χρῆσιν τοῦ ἀ. πλητ. πρωτότῳ τοῦ Ἑνετ. τῆς· Ὅμοι. καὶ τοῦ ἀ. καὶ β'. τῆς· Ὑποτακτικῆς τοῦτου τοῦ ῥήματος· ἀντὶ δὲ τούτων νὰ μεταχειρίζωμεθα, λέγουσι, τὰ αὐτὰ προσώπων ἄλλου τινὸς ῥήματος τῆς αὐτῆς σημασίας· ἔχει δὲ μόνον τὴν ἐνεργ. μετοχὴν gioiando.

(13) Τοῦτο τὸ ῥῆμα εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἀπαρέμφατον καὶ μὲ τὴν λατινικὴν κατὰ τὴν ere, οἷον influore, ὅπερ ἐστὶ τῆς β'. συζυγίας, ἀλλ' influire εἶναι πρῶτον μόνον τοῦ influere, οὐπὲρ εἶναι ἐν χρῆσει ὁ Παρρω. ὥρ. influissi, influasse, influessero, καὶ ἡ παθητ. μετ. influesso.

(14) Ὅρα σημ. 5 τούτων τῶν σημασιῶσεων.

(15) Ἡ παθ. μετοχὴ τούτου τοῦ ῥήματος εἶναι ostrutto.

(16) Ὅρα σημ. 2 ἀνωτέρω.

(17) Ὅρα σημ. 8 ἀνωτέρω.

(1) Ἀντὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος, λαμβάνεται πολλάκις τὸ ῥῆμα venire,

Τύπος τῆς παθητικῆς φωνῆς.

Ὁριστική.

Ἐνεστώς.

Sono amato, ἄγα-
πῶμαι κτλ.
sei amato,
è amato,
siamo amati,
siete amati,
sono amati.

Παρατατικός.

Era amato, ἡγα-
πώμην κτλ.
eri amato,
era amato,
eravamo amati,
eravate amati,
erano amati.

Παρωχ. ὠρισμένος.

Fui amato, ἡγαπή-
θην κτλ.
fosti amato,
fui amato,
fummo amati
foste amati,
furono amati.

Παρωχ. ἀόριστος

Sono stato amato,
ἡγάπημαι κτλ.
sei stato amato,
è stato amato,
siamo stati amati,
siete stati amati,
sono stati amati.

ὑπερσυντελικός.

Era stato amato,
ἡγαπήμην κτλ.
eri stato amato,
era stato amato,
eravamo stati a-
mati,
eravate stati amati
erano stati amati

Προπαρωχημένος.

Fui stato amato,
ἡγαπήμην κτλ.
fosti stato amato,
fu stato amato,
fummo stati amati,
foste stati amati,
furono stati amati

Μέλλων.

Sarò amato, ἄγα-
πηθήσομαι κτλ.
sarai amato,
sarà amato,
saremo amati,
sarete amati,
saranno amati.

Προμέλλων.

Sarò stato amato,
(ἐπειδὴν) ἀγαπηθῶ
sarai stato amato,
sarà stato amato,
saremo stati amati
sarete stati amati,
saranno stati amati.

Προσκατική.

Sia ἡ sii amato, ἀ-
γαπῶ ἢ ἀγαπήθητι
sia amato,
siamo amati,
siate amati,
siano amati.

ὑποθετική
Ἐνεσῶς.

Sarei amato, ἡγα-
πώμην ἂν κτλ.
saresri amato,
sarebbe amato,
saremmo amati,
sareste amati,
sarebbero amati.

Παρωχημένος.

Sarei stato amato,
ἡγαπήθην ἂν κτλ.
saresti stato amato,
sarebbe stato a-
mato,
saremmo stati a-
mati,
sareste stati amati
sarebbero stati a-
mati.

ὑποτακτική
Ἐνεῶς.

Sia amato, ἀγαπῶ-
μαι κτλ.

ἔρχομαι. Καὶ προσέτι κατ' ἰδιωτισμὸν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης τὰ ῥήματα εἰς τὸ τρίτον ἐνικὸν καὶ πληθυντικὸν πρόσωπον λαμβάνονται κατ' ἐννοίαν παθητικῶν ἀντικειμένου συνδρομῆς τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος, ἀλλὰ μόνον συνοδευόμενα μὲ τὴν τρίτου πρόσωπον ἀντωνυμίαν εἰς (ὅρχ περὶ συντάξεως τῶν παθητικῶν ῥημάτων).

sia amato,
sia amato,
siamo amati,
siate amati,
siano amati.

Παρατατικός.

Fossi amato, (εἰ)
ἤγαπώμην κτλ.
fossi amato,
fosse amato,
fossimo amati,
foste amati,
fossero amati,

Παρωχημένος.
Sia stato amato, ἤ-
γαπημένος ὦ κτλ.
sia stato amato,
sia stato amato,
siamo stati amati,
siate stati amati,
siano stati amati.

Ὑπερσυντελικός.
Fossi stato amato,
(εἰ) ἤγαπημένος ἦν,
fossi stato amato,
fosse stato amato,
fossimo stati amati

foste stati amati,
fossero stati amati
Ἀπαρέμφατος.
Ενεσ. Essere ama-
to, ἀγαπᾶσθαι.
Παρ. Essere stato
amato, ἡγαπήσθαι
ἢ ἀγαπηθῆναι.

Μετοχή.

Ενεσ. Essendo a-
mato, ἀγαπώμενος
Παρ. essendo stato,
amato, ἡγαπημένος
ἢ ἀγαπηθείς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ οὐδετέρων ἢ καταστατικῶν ῥημάτων.

Τὰ καταστατικὰ ῥήματα τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης σχη-
ματίζονται κατὰ τοὺς τύπους τῶν ἐνεργητικῶν, βοηθοῦ-
μενα ἄλλα μὲν ὑπὸ τοῦ avere, ἄλλα δὲ ὑπὸ τοῦ essere,
καὶ πολλάκις τὸ αὐτὸ καταστατικὸν ῥῆμα βοηθεῖται καὶ
ὑπὸ τοῦ essere καὶ ὑπὸ τοῦ avere, κατὰ τὴν περίστασιν
(ὅρα παρακκτιῶν μετὰ τὸ τέλος τοῦ σχηματισμοῦ τῶν
τριτοπροσώπων ῥημάτων).

Τύπος τῶν καταστατικῶν ῥημάτων.

Ὀριστική.

Ἐνεσώς.
Divento, γίνσμαι,
diventi,
diventa κτλ.

Παρατατικός.
Diventava, ἐγινό-
diventavi, (μιν)
diventava κτλ.

Παρωχ. ὠρισμένος
Diventai, ἐγενόμην
diventasti κτλ.

Παρωχ. ἀόριστος.
Sono diventato, γε-
γέννημαι, κτλ.

seì diventato κτλ
Ὑπερσυντελικός.
Era diventato, ἐ-

γεγενήμην κτλ.
eri diventato κτλ.
Προπαρωχημένος.
Fui diventato, ἐγε-
γενήμην κτλ.
fosti diventato,
fu diventato κτλ.

Μέλλων.

Diventerò, γενή-
σομαι κτλ.

diventerai, diventerà κτλ.	γενόμεν ἂν κτλ. saresti diventato.	Ἵπερσυντελικός.
Προμέλλων.	Ἵποτακτική. Ἐνεσῶς.	Fossi diventato, (εἰ) ἦν γεγενημένος fossi diventato κτλ
Sarò diventato, (ἐ- πειδὴν) γένωμαι. sarai diventato κτλ.	Diventi, γίγνομαι, diventi, divanti κτλ.	Ἀπαρέμφοτος. Ἐνες. Diventare, γίνεσθαι.
Προσπακτική.	Πατατατικός.	Παρ. essere diven- tato, γεγενῆσθαι ἢ γενέσθαι.
Diventa, γίνου κτλ. diventi κτλ.	Diventassi, (εἰ) ἐγι- νόμην κτλ. diventassi, diventasse κτλ.	Μετοχή.
Ἵποθετική Ἐνεσῶς.		Ἐνες. Diventando, γινόμενος.
Diventerei, ἐγινό- μην ἂν κτλ. diventeresti κτλ.	Παρωχημένος.	Παρ. essendo di- ventato, γεγενη- μένος ἢ γενόμενος
Παρωχημένος.	Sia diventato, γεγε- νημένος ὦ κτλ. sia diventato κτλ.	
Sarei diventato, ἐ-		

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τῶν ἀντωνυμικῶν ἢ αὐτοπαθῶν ῥημάτων.

Τὰ ἀντωνυμικὰ ἢ αὐτοπαθῆ ῥήματα σχηματίζονται κατὰ τοὺς τύπους τῶν ἐνεργητικῶν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι, ἐπειδὴ δηλοῦσι ταυτοπάθειαν, λαμβάνουσι τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας mi, ti, si, ci, vi, si, καὶ προσέτι εἰς τοὺς συνθέτους αὐτῶν χρόνους βοηθοῦνται ὑπὸ τοῦ ῥήματος essere.

Ὅλα λοιπὸν τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα δύνανται νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ἀντωνυμικὰ, λαμβάνοντα πρὸ ἑαυτῶν τὰς ἀντωνυμίας mi, ti, si, ci, vi, si, αἵτινες λαμβάνονται ὡς ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος.

Τύπος τῶν ἀντωνυμικῶν ἢ αὐτοπαθῶν ῥημάτων.

	Ὀ ρ ι σ τ ι κ ῆ .	
Ἐνεστώς.		Παρατατικός.
Mi lodo, ἐπαινῶ ἐ-	si loda,	Mi lodava, ἐπῆνουν
μαυτὸν κτλ.	ci lodiamo,	ἐμαυτὸν κτλ.
ti lodi,	vi lodate,	ti lodavi,
	si lodano.	

si lodava,
ci lodavamo,
vi lodavate,
si lodavano.

Παρωχ. ὀρισμένος.

Mi lodai, ἐπῆνεσα
ἐμαυτὸν κτλ.
ti lodasti,
si lodò,
ci lodammo,
vi lodaste,
si lodarono.

Παρωχ. ἀόριστος.

Mi sono lodato, ἐ-
πῆνεσα ἐμαυτὸν
ti sei lodato,
si è lodato,
ci siamo lodati,
vi siete lodati,
si sono lodati.

Ὑπερσυντελικός.

Mi era lodato, ἐπῆ-
νέκειν ἐμαυτὸν κτλ.
ti eri lodato,
si era lodato,
ci eravamo lodati,
vi eravate lodati,
si erano lodati.

Προπαρωχημένος.

Mi fui lodato, ἐπῆ-
νέκειν ἐμαυτὸν κτλ.
ti fosti lodato,
si fu lodato,
ci fummo lodati,
vi foste lodati,
si furono lodati.

Μέλλων.

Mi loderò, ἐπαινέ-
σω ἐμαυτὸν κτλ.
ti loderai,
si loderà,
ci loderemo,
vi loderete,
si loderanno.

Προμέλλων.

Mi sarò lodato, (ἐ-
πειδὴ) ἐπαινέσω
ἐμαυτὸν κτλ.
ti sarai lodato,
si sarà lodato,
ci saremo lodati,
vi sarete lodati,
si saranno lodati.

Προστακτική.

Lodati, ἐπαινέσεις
αυτὸν κτλ.
lodisi,
lodiamoci,
lodatevi,
lodinsi.

Ὑποθετική.

Ἐνεσῶς.

Mi loderei, ἐπῆνουν
ἂν ἐμαυτὸν κτλ.
ti loderesti,
si loderebbe,
ci loderemmo,
vi lodereste,
si loderebbero.

Παρωχημένος.

Mi sarei lodato, ἐ-
πῆνεσα ἂν ἐμαυτὸν
ti saresti lodato,
si sarebbe lodato,
ci saremmo lodati,

vi sareste lodati,
si sarebbero lodati

Ὑποτακτική
Ἐνεσῶς.

Mi lodi, ἐπαινῶ ἐ-
μαυτὸν.
ti lodi,
si lodi,
ci lodiamo,
vi lodiate,
si lodino.

Παρατατικός.

Mi lodassi, (εἰ) ἐπῆ-
νον ἐμαυτὸν κτλ.
ti lodassi,
si lodasse,
ci lodassimo,
vi lodaste,
si lodassero.

Παρωχημένος.

Mi sia lodato, ἐπῆ-
νέκω ἐμαυτὸν κτλ.
ti sia lodato κτλ.

Ὑπερσυντελικός.

Mi fossi lodato, (εἰ)
ἐπῆνεκειν ἐμαυτὸν
ti fossi lodato κτλ.

Ἀπαρέμφατος.

Ἐνες. Lodarsi, ἐ-
παινέειν ἑαυτὸν κτλ.
Παρωχ. essersi lo-
dato, ἐπαινέσαι
ἑαυτὸν κτλ.

Μέλλων.

Ἐνες. Lodandosi,
ἐπαινῶν ἑαυτὸν.
Παρωχ. essendosi
lodato, ἐπαινέσας
ἑαυτὸν κτλ.

Σημ. Εξ τῶν Προσώπων, ὡς καὶ ἐκ τῶν Ἀπαρέμφατον καὶ τῆς Μισοχῆς, ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τίθεται πάντοτε κατόπιν (ὅρα περὶ συντάξεως τῶν ἀντωνυμικῶν ἢ αὐτοπαθῶν ῥημάτων).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τῶν μονοπροσώπων ἢ τριτοπροσώπων ῥημάτων.

Τὰ μονοπρόσωπα ἢ τριτοπρόσωπα ῥήματα τῆς Ἰταλικῆς σχηματίζονται εἰς τὸ τρίτον μόνον πρόσωπον, ὡς καὶ τὰ τῆς Ἑλληνικῆς. Εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς (1). Piovere, ἐρέχει, piovigginare, ψε(ψα)λάζει lampeggiare, balenare, folgorare, ἀστράπτει, ι(u)onare, ἐροντᾷ(2), gelare, κρυφαλλοῦται, grandinare, χαλαζᾷ, accadere, avvenire, συμβαίνει, bisognare, δεῖ, nevicare, νίφει, chionisce (3).

Τύπος τῶν τριτοπροσώπων ῥημάτων.

Ὅριστικὴ.

Ἐνεσῶς.	Ἵπερσυντελικός.	πειδὴ) ἐρέζη.
Piove, ἐρέχει.	Aveva piovuto, εἶχε ἐρέζει.	Ἵποθετικὴ Ἐνεσῶς.
Παρατακτικός.	Προπαρωχημένος.	Pioverebbe, ἔδρεχεν ἂν
Pioveva, ἔδρεχεν.	Ebbe piovuto, εἶχε ἐρέζει.	Παρωχημένος.
Παρ. ὠριτμένος	Μέλλον.	Averrebbe piovuto, ἔδρεξεν ἂν
Pioverà, πiovè καὶ piovette, ἔδρεξεν.	Pioverà, ἐρέζει.	Ἵποτακτικὴ Ἐνεσῶς.
Παρωχ. ἀόριστος.	Προμέλλον.	Piova, ἐρέζη.
Ha piovuto ἔδρεξε.	Avrà piovuto, (ἐ-	

(1) Ὅρα περὶ αὐτῶν μετὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ τριτοπροσώπου ἑξῆς.

(2) Εἰς τὰ ῥήματα giocare, suonare, ionare καὶ τὰ ὅμοια, τὸ φωνέν η μεταβάλλεται εἰς υὸ διφθόγγον, ὡς καὶ ὁ τόνος πίπτει ἐπὶ τῆς πρώτης συλλαβῆς, οὕτως γίνεται εἰς οἶα τὰ ἑξῆς πρόσωπα καὶ εἰς τὸ τρίτον πληθ. τοῦ Ἑνεστ. 1ης. Ὅρις. Προστ. καὶ Ἵποτακτικῆς, εἰς suonò, suonò, suona, suonano· suonò, suonò, suonino· suonò, suonò, suonò, suonino κτλ.

(3) Τὰ ῥήματα accadere καὶ avvenire σχηματίζονται καὶ εἰς τὸ τρίτον πληθυντικόν, ἀλλὰ τότε λέγεται τὸ ὑποκείμενον. Τὸ δὲ ῥήμα ι(u)onare, ἐροντᾷ, σχηματίζεται καὶ ἐνεργητ. προσωπικόν. Τὸ δὲ ῥήμα piovere, εἰς μεταφορικὴν σημασίαν, εὐρίσκεται καὶ εἰς τὸ πρῶτον ἐνικόν καὶ εἰς τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρῶτον (ὅρα τὸ ῥήμα Piovere ἐν τοῖς ἀνωμαλίοις).

Παρατατικός.	Ἀπαρέμφατος.	Ὅριστική.
Piovesse, (εἰ) ἔ- βρεχε.	Ἐν. Piovere, ἐρέ- χειν. Παρωχ. aver pio- vuto, βρέξαι.	Ἐν. Anviene, συμ- βαίνει κτλ. ὡς τὰ τρίτα πρόσωπα τοῦ ῥήματος ve- nire.
Παρωχημένος.	Μετοχή.	Ὅριστική.
Abbia piovuto, ἐρέξη.		
Ὑπερσυντελικός.	Ἐν. Piovente, piovendo, βρέχων	Ἐν. Bisogna, δεῖ κτλ. ὡς τὰ τρί- τα πρόσωπα τοῦ amare.
Avesse piovuto (εἰ) εἶχε βρέξει.	Παρωχ. avendo pio- vuto, βρέξας.	

Περὶ τῆς χρήσεως τῶν βοηθητικῶν.

Διὰ τὰ σχηματίζωμεν ὁποιονδήποτε ῥῆμα τῆς Ἰτα-
λικῆς γλώσσης δὲν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἀδιαφόρως ἐν
τῷ βοηθητικῶν ῥημάτων· ἀλλὰ γενικῶς τὸ avere σχη-
ματίζει τοὺς συνθέτους ἑαυτοῦ χρόνους, τοὺς τῶν ἐνεργη-
τικῶν ῥημάτων, τινῶν καταστατικῶν, καὶ τινῶν μονο-
πρόσωπων. Τὸ δὲ essere, σχηματίζει τοὺς συνθέτους ἑ-
αυτοῦ χρόνους (ἐλλειπὲς ὃν κατὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς,
λαμβάνει αὐτὴν ἀπὸ τοῦ συνωνύμου stare), τοὺς τῶν
ἀντωνυμικῶν πάντων, τῶν πλειοτέρων καταστατικῶν
καὶ τινῶν μονοπρόσωπων (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τῶν καταλήξεων τῶν χρόνων.

Παρακτὸς τῶν κανονικῶν καταλήξεων τῶν τριῶν συζυ-
γιῶν, ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα εὐμοιρεῖ καὶ ἄλλων καταλήξεων

(1) Τὰ συνθέτερα καταστατικά ῥήματα τὰ βοηθούμενα ὑπὸ τοῦ essere εἰσὶ
τὰ ἐξῆς: stare, ἵσταμαι, μίνω, εἶμι, andare, πορεύομαι, (ri)tornare, ἐπι-
στρίφω, (ad)divenire, (ad)diventare, γίνομαι, cascare, εἶδω (καὶ τὰ σύνθετα
τούτου), πίπτω, nascere (καὶ τὰ σύνθετα τούτου), γεννῶμαι, giungere,
arrivare, pervenire, φθάνω, restare, rimanere, μένω, dimorare, διαμένω,
sorgere, ἀνίσταμαι, parere (καὶ τὰ σύνθετα τούτου), φαίνομαι, morire, ἀπο-
θνήσκω, uscire, εἰσιεῖν, εἰσέρχομαι, fuggire, φεύγω, rifuggire, καταφεύγω,
partire, ἀναχωρῶ, correre (ἐνίσταται βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ avere), τρέχω, dispa-
rire, γίνομαι ἀφανής, invecchiare, γηράσκω, crescere, αἰσθόμαι, giacere,
κίμαι, piacere, ἀρέσκω κτλ. (ὅρα τὴν σύνταξιν τῶν εὐδαιμόνων ἢ καταστατικῶν
ῥημάτων). Τὰ δὲ συνθέτερα μονοπρόσωπα τὰ βοηθούμενα ὑπὸ τοῦ essere εἰσὶ
τὰ ἐξῆς: avvenire, advenire, accadere, succedere, συμβαίνει, gelare, κρυ-

εἴτε τῶν ποιητῶν, εἴτε τῶν ἀρχαίων λογογράφων, εἴτε τοῦ χυδαίου λαοῦ· (ὄρα τὰς σημειώσεις ἐπὶ τῶν βοήθη-
τικῶν ῥημάτων *avere* καὶ *essere*, καὶ τῶν τριῶν συζυγιῶν).

Ἡ κατάληξις τοῦ Ἑνεστώτος τῆς Ὀριστικῆς εἶναι *iamo* εἰς τὸ πρῶτον πληθυντικὸν πρόσ. καὶ ὅλας τὰς συ-
ζυγίας (1).

Αἱ καταλήξεις τοῦ Παρατατικοῦ εἶναι τῆς μὲν ἁ. συ-
ζυγίας *ava* (2), *avi*, *ava*· *avamo*, *avate*, *avano*· τῆς δὲ ῥ'. εἶναι *eva*, *evi*, *eva*· *evamo*, *evate*, *evano*· τῆς δὲ γ'. *iva*,
ivi, *iva*· *ivamo*, *ivate* *ivano*.

Αἱ καταλήξεις τοῦ Πρωχαιμένου ὠρισμένου τῆς μὲν
ἁ. συζυγίας εἶναι *ai*, *asti*, ὁ· *ammo*, *aste*, *arano*· τῆς δὲ
ῥ'. *ei* ἢ *etti*, *esti*, ἐ· ἢ *ette*, *emmo*, *este*, *erono* ἢ *etlero*·
τῆς δὲ γ'. *ii*, *isti*, ἰ· *immo*, *iste*, *irono* (3).

Αἱ καταλήξεις τοῦ Μέλλοντος τῆς ἁ. καὶ ῥ'. συζυγίας
εἶναι *erò*, *erai*, *erà*· *eremo*, *erete*, *erano*· τῆς δὲ γ'. *irò*,
irai, *irà*· *iremo*, *irete*, *iranno* (4).

Αἱ καταλήξεις τοῦ Ἑνεστώτος τῆς Ὑποθετικῆς ὅλων τῇν
συζυγιῶν εἶναι *rei*, *resti*, *rebbe*, *remmo*, *reste*, *rebbero* (5).

σταλλοῦται, *bisognare*, πρέπει· (ὄρα περὶ συντάξεως τῶν τριτοπροσώπων ἢ με-
νοπροσώπων ῥημάτων).

(1) Οἱ ἀρχαῖοι μεταχειρίζονται κατὰ τὴν ῥ'. συζυγίαν *emo*, καὶ τὴν γ'. *imo*,
λίγοντις *credemo*, *sentimo*, ἀντὶ *crediamo*, *sentiamo*, ὅπερ καὶ οἱ νῦν ποιη-
ταὶ δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσιν. Ἡ δ' ἀπο κατάληξις τοῦ γ'. πλθ. πρόσ.
ἀντὶ οἷο *ἔστι* ἐσφαλμένη, ὡς καὶ τῆς γ'. συζ. τῆς ῥ'. τάξως ἢ *ischiamo* ἢ
isciamo ἀντὶ *iamo*, καὶ ἢ *iscano* ἀντὶ *iscono*.

(2) Ὅρα σημειώσιν πρώτῃν ἐν σελίδι 147. Παιδικῶς τὸ πρῶτον καὶ τρίτον
ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ῥ'. συζυγίας προφέρεται *ea* καὶ τὸ τρίτον πλθ. *eano* τῆς
γ'. *ia*, *iano*. Ἀλλ' εἶναι τοσοῦτον ἐν χρῆσιν οἱ καταλήξεις *ea*, *eano* καὶ παρὰ
τοῖς ἀρχαίοις λογογράφοις καὶ τοῖς νεωτέροις, ὥστε δύνασαι νὰ τοὺς μεταχειρισθῇς
ἀπαικτικῶς καὶ γράφων καὶ λαλῶν.

(3) Αἱ καταλήξεις *eo*, *ero* ἀντὶ ἐ, *erono*· *io*, *iro*, ἀντὶ ἰ, *irono*, εἶναι ἐν
χρῆσιν παρὰ ποιηταῖς καὶ ἀρχαίοις λογογράφοις. Αἱ δὲ *amo*, *eiamo*, *essimo*,
ἀντὶ *emmo*· *enio*, *ettano* ἀντὶ *erono*, *eitono*· *ittle* ἀντὶ ἰ· *issimo*, ἀντὶ *im-*
mo· *isti* ἀντὶ *iste*· *irno*, *inno* ἀντὶ *irono* εἶναι μὲν ἡμαρτιμῆται, ἀλλ' ἐν μεγίστῃ
χρῆσιν παρὰ τῷ λαῷ τῇ· Ἰταλίας καὶ τοῖς ἀμαθείσιν.

(4) Αἱ κατάληξεις *raggio*, *erabbo* καὶ *erose*, τοῦ ἁ. πρόσ. τῆς ῥ'. συζ. καὶ
ἐκασ τοῦ γ'. εἶναι ὅλως ἀρχαῖαι καὶ νῦν ἀχρηστοὶ ὡς καὶ τῆς γ'. τὸ *iroe* καὶ
iue. Αἱ δὲ *arò*, *erò*, *arà*, *erà*, *aremo*, *arete*, *arano* τῆς ἁ. συζυγίας εἶναι
ἡμαρτ· ὡς εἰπομεν εἰς τὰς σελ. τοῦ *amare*.

(5) Αἱ κατάληξεις *ria* (διὰ τὸ πρῶτον καὶ τρίτον ἐνικόν), *riano*, *rieno*, ἀντὶ
rebbero, καίπερ εὖσαι ποιητικαί, εἶναι ἐν χρῆσιν καὶ παρὰ λογογράφους, καὶ
παρὰ τοῖς τῶν νῦν τῆς Ἰταλίας τῶν ἐξερχομένων τῶν Ἀκαδημιῶν μεταχειρί-
ζονται δὲ ταύτας, λαλοῦντες πρὸς ἐπίδειξιν μᾶλλον ἢ πρὸς βρῆν διάλειψιν. Ἀλλ'
ὁ Ἕλλην ἐπιφαστὴς πρέπει ν' ἀποφεύγῃ τὰς τοιαύτας ἐπιδείξεις. Ἡ δὲ κατά-

Αἱ καταλήξεις τοῦ Ἑνεσῶτος τῆς Ὑποτακτικῆς εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεῦτερον πληθυντικὸν πρόσωπον καὶ ὅλα τὰς συζυγίας εἶναι *iamo, iate* (6).

Αἱ καταλήξεις τοῦ Παρτατικοῦ τῆς Ὑποτακτικῆς κατὰ μὲν τὴν α'. συζυγίαν εἶναι *assi, assi, asse, assimo, aste, assero*· κατὰ δὲ τὴν β'. *essi, essi, esse, essimo, este, essero*· κατὰ δὲ τὴν γ'. *issi, issi, isse, issimo, iste, issero* (7).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τῶν ἀνωμάτων καὶ ἑλλιπῶν ρημάτων.

Τὰ ἀνώμαλα ρήματα τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης δὲν ὁμοιάζουσι μὲ τὰ τῆς Ἑλληνικῆς, διότι τὰ μὲν τῆς Ἑλληνικῆς δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι μᾶλλον ἑλλιπῆ, ἀναπληρούμενα ἐξ ἄλλων ρημάτων ἐχόντων τὴν αὐτὴν σημασίαν, ἢ ἀνώμαλα· τὰ δὲ τῆς Ἰταλικῆς εἶναι πραγματικῶς ἀνώμαλα, ἐπειδὴ ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς ἢ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ρήματος σχηματίζονται ὅλοι οἱ χρόνοι, χωρὶς ὅμως νὰ σχηματίζωνται κατὰ τοὺς κανόνας καὶ τύπους τῆς γραμματικῆς.

Ἡ ἀνωμαλία δὲ τῶν ρημάτων τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης συνίσταται εἰς τὸν Ἑνεσῶτα, εἰς τὸν Παροχημένον ὀρισμένον, εἰς τὸν Μέλλοντα τῆς Ὀριστικῆς καὶ εἰς τὴν παθητικὴν μετοχὴν.

Ληξὶς *rebbono* ἀντὶ *rebbero*, καίπερ ἀρχίζε, εἶναι ἐν χρήσει καὶ παρὰ τοῖς νεώτεροις. Αἱ δὲ καταλήξεις *rebbi* ἀντὶ *rei*· *rebbamo, ressimο* ἀντὶ *reimmo*· *reisti, ressi* ἀντὶ *reste*· *rebbano* ἀντὶ *rebbero*, εἰ καὶ ἡμαρτημένα, εἶναι ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Τυρρηνοῖς καὶ Ῥωμαίοις.

(6) Τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τῆς α'. συζυγίας λήγουσιν εἰς *i*· τὸ δὲ τρίτον πληθ. εἰς *ino*· τῶν δὲ λοιπῶν συζυγιῶν λήγουσιν εἰς *a* (ἐνίστε δὲ τὸ δεῦτερον ἐνικὸν εἰς *i*), τὸ δὲ τρίτον πληθ. εἰς *ono*· τῶν δὲ ρημάτων τῶν ληγόντων εἰς *cere, gere, ghire*, αἱ καταλήξεις εἰς τὸν Ἑνεσῶτα τῆς Ὀριστ. καὶ Ὑποτ. *chiamo, chiamo, chino, ghiamo, ghiate, ghino*, ἀποτορρακισθητῶσαν ὡς ἰδ. μετὰ τὸ ἔχον· στοι. Κατὰ δὲ τὸ δεῦτερον πρόσωπον τῶν τοιαύτων ρημάτων ἡ καταλήξις *hi* καὶ *chi* εἶναι ἐπίσης ὑπερχατος, ὡς καὶ ἡ *ra* καὶ *ca*. Τῶν δὲ ρημάτων τῆς β'. τάξεως τῆς γ' συζυγίας ἀπόφυγε τὰς καταλήξεις *ischiamo* ἢ *isciamo, ischiate, ischino*, ὡς εἴτας ὑπερχήτους παρὰ τῷ χυδαίῳ λαῷ τῆς Ἰταλίας.

(7) Αἱ καταλήξεις *essono* ἀντὶ *esseto*· *issono* ἀντὶ *issero* εἶναι ὑπερχατοι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὥστε δύναται τις νὰ μεταχειρισθῇ καὶ σήμερον. Αἱ *essino* ἀντὶ *essere*, καὶ *issino* ἀντὶ *issere* εἶναι ποιητικαί. Ἀπόφυγε δὲ οἱ ἀπόλυματα ἀσυγχρότητα *esse* καὶ *isse* ἀντὶ *essi* καὶ *issi*, ὥστε συγχρότητα μεταχειρίζονται οἱ χυδαῖοι Ἰταλοὶ, ἐνίστε δὲ καὶ οἱ ὑπερχατοὶ γραμματισμένοι.

Ἐπειδὴ δ' ἐκάστη συζυγία ἔχει τὰ ἀνώμαλά της, θέλομεν ἐκθέσειν αὐτὰ κατὰ συζυγίας.

Ὅσοι δὲ χρόνοι σχηματίζονται κατὰ τοὺς ὁποίους ἐδώκαμεν κανόνας εἰς τὸ περὶ σχηματισμοῦ τῶν χρόνων δὲν θέλουσι σημειωθῆν ἐνταῦθα.

Ἀνώμαλα ῥήματα τῆς πρώτης συζυγίας

Andare(1), πορεύσθαι.

Va fare

Ὅρ. Ἐν. Vo ἢ vado, vai, va, andiamo, andate, vanno. Μέλ. Andrò, καὶ anderò, andrai, andrà, an iremo, andrete, andranno.

Ἡρσζατ. Va, vada, andiamo, andate, vadano.

Ἵποτ. Ἐν. Vado, vada ἢ vadi, vada, andiamo, andiate, vadano.

Dare(2), δίδωμι.

Ὅρ. Ἐν. Do, dai, dà, diamo, date, danno.

Ἡρρωχ. Ὅρ. Detti καὶ diedi, desti, dette, diede καὶ diè, demmo, deste, dettero καὶ diedero.

Ἡέλ. Darò, darai, darà, daremo, darete, daranno.

Ἡρσζ. Dà, dia, diamo, date, diano καὶ dieno.

Ἵτοτ. Ἐν. Dia, dia ἢ dii, dia, diamo, diate, diano ἢ dieno.

(1) Κατὰ τὸ ῥῆμα andare σχηματίζονται καὶ τὰ riandare, ὅταν σημαίνει πάλιν πορεύσθαι· ὅτιν δὲ σημαίνει ἀνακυκλῶ (πρὸς ἐμαυτὸν), ἐξετάζω, εἶναι ὁμαλὸν, ὡς καὶ τὸ trasandare, προβαίνειν· ἐκτρέφω· ὁλιγορῶ.

Ὁ Μέλ. ἂν καὶ συγχεκομμένος ᾔδει· ὁμοεισότητος, εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὁμαλὸς καὶ μάλα τὰ εἰς τὴν κοινὴν συνδιέλεξιν. Τὰ δὲ andar(o) ἀντὶ andarono εἶναι ποιητικά. Τὰ δὲ andiedi, andetti ἀντὶ andai· andesti ἀντὶ andasti· andiede, andette ἀντὶ andò· andemmo, andiedemo, andommo, andettamo, andassimo ἀντὶ andammo· andasti ἀντὶ andaste· andarono, andaiano, andanno, andiedero, andettero, andettono ἀντὶ andarono εἶναι ἰδιωτῶσι φυσικαί. Ὁ Δάντης μεταχειρίσθη vonno ἀντὶ vanno. Ὁ δὲ Ἰταλικὸς Ένιος ἀκολουθεῖ τὸν Μέλ. ἔχει δὲ καὶ αὐτὸς τὰ andrebbuno, andriano, andieno, ἀπερεῖσιν εὐχρηστα παρὰ ποιηταῖς· εἰ καὶ τὸ andassono ἀντὶ andassero.

(2) Κατὰ τὸ dare σχηματίζονται καὶ τὰ ῥήματα addarsi, συναρῶ, κατανοῶ· ἐνασχολοῦμαι, ridare, πάλιν δίδωμι.

Τὰ dammo, dettamo, diedamo, dessimo· detteno, dettano, diedano ἀντὶ demmo, diedero εἶναι ἡμαρτημένα· ἐκφράσεις τοῦ ὄχλου τῆς Ἰταλίας, τὰς ὁποίας κρίνειν ν' ἀποφύγωμεν.

Τὰ diei, diè, diettono, diedono, dierono, diero, dier, diennno, deuno ἀντὶ detti, diede, diedero, εἶναι ποιητικά, ἂν καὶ τὰ diè καὶ dierono, εὐρίσκονται καὶ παρὰ λογογράφους· εἰ καὶ darebbuno, dariano, darieno ἀντὶ darebbero εἶναι ποιητικά. Dea, deano ἀντὶ dia, diano εἶναι ὕψος· καὶ παρὰ λογογράφους. Τὰ δὲ dassi, dassi, dasso, dassimo, dasto, dassero ἀντὶ dessi καὶ.

Stare (3), ἵσταμαι· εἰμί.

Ὅρ. Ἐνες. Sto, stai, sta, stiamo, state, stanno.

Παρωχ. ὦρ. Stetti καὶ stei, stesti, stette καὶ ste, stemmo, steste, stettero καὶ steronο.

Μέλ. Starò, starai, starà, staremo, starete, staranno.

Προς. Sta, stia, stiamo, state, stiano καὶ stieno.

Ἵποτ. Ἐν. Stia, stia, stii, stia, stiamo, stiate, stiano ἢ stieno

Fare (4), ποιῶ. *facere*.

Ὅρ. Ἐν. Fo ἢ faccio, fai, fa, facciamo, fate, fanno.

Παρατ. Faceva κτλ.

Περ. ὦρ. Feci, facesti, fece, facemmo, faceste, fecero.

Μέλ. Farò, farai, farà, faremo, farete, faranno.

Προς. Fa, faccia, facciamo, fate, facciano.

Ἵποτ. Ἐν. Faccio, faccia ἢ facci, faccia, facciamo, facciate, facciano.

Μετοχ. ἐνερ. Facente, facendo. παθ. fatto.

Περὶ τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων τῆς δευτέρας συζυγίας.

Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ῥημάτων τῆς συζυγίας ταύτης εἶναι ἀνώμαλα κατὰ τι· τὰ μὲν εἶναι ἀνώμαλα κατὰ τὰς τρεῖς ἐγκλίσεις, Ὀριστικήν, Προστακτικήν καὶ Ἵποτακτικήν· τὰ δὲ, κατὰ τὸν Παρωχημένον ὠρισμένον καὶ τὴν παθητικήν μετοχήν· τὰ δὲ, ὁμαλὰ μὲν, ἀλλ' ἐλλιπῆ· τὰ δὲ, καὶ ἀνώμαλα καὶ ἐλλιπῆ. Τῶν πλείστων δὲ ῥημάτων τῆς συζυγίας ταύτης ἡ ἀνωμαλία συνίσταται εἰς τὸν Παρωχημένον ὠρισμένον καὶ τὴν παθητικήν με-

εἶναι ἡμωρημένα, ἂν καὶ ἐν μεγάλῃ χεῖρτι παρὰ τῷ Ῥωμαϊκῷ λαῷ, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ dessino, desseno ἀντὶ dessero.

(3) Κατὰ τὸ stare σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα ri(re)stare, μίνω· πύσμπι, instare, ἐνίσταμαι, soprastare, ἐπίσταμαι, contrastare, ἀνθίσταμαι (ὅταν τούτῃ σημαίνῃ ἀμιλλῶμαι, σχηματίζεται ὁμαλῶς, ὡς καὶ τὸ ostarè ἀνθίσταμαι).

Ὁ σχηματισμὸς· stiedi, stiede, stiedero, stiedono ἀντὶ stetti, stette, stettero, εἶναι ἡμαρτημένοι· τὸ δὲ stei, ste', ἀντὶ stetti, stette· stero, steronο, stettonο, ster ἀντὶ stettero, εἶναι ποιητικά, ἂν καὶ τὸ steronο εὐρίσκηται καὶ εἰς τὸ πρῶν. Ἐπὶ δὲ τὰ starebbonο, starianο, stierienο, εἶναι ποιητικά. τὰ δὲ stea καὶ steano ἀντὶ stia καὶ stiano, εὐρίσκονται παρὰ τῷ Βυκακίῳ κτλ. Τὸ δὲ stia, (πρῶτ. ἀνίκον πρὸς. τῆς Ἵποτ.) εὐρίσκηται παρὰ τῷ Περέρχῃ stii.

(4) Κατὰ τὸ fare σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα assuēfare, σ'· σιζω, confarsi, ἀρμόζω, contraffare, ἀντι(παρ)ποιῶ, disfare, (δια)φθείρω, liquefare, διαλύω, misfare, κακοποιῶ, rifare, πάλιν ποιῶ, sfare, φθείρω, soddisfare, εὐα-

τοχήν· ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸν Ἑνεστῶτα καὶ Μέλλοντα τῆς Ὀριστικῆς. Ἡ δὲ ἄνωμαλία τοῦ Παρωχημένου ὠρισμένου περιορίζεται εἰς τὸ πρῶτον, τρίτον ἐνικὸν καὶ τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον.

Τὰ δὲ ῥήματα, ἅπερ ὑπόκεινται εἰς τὰς ἄνωτέρω ἄνωμαλίας εἶναι τὰ λήγοντα εἰς *cere, dere, gere, lere, mere, pere, rere, lere, vere*.

Ἐπειδὴ δὲ ἀριθμὸς τις ῥημάτων ὑπάγεται εἰς τὰς αὐτὰς ἄνωμαλίας τοῦ Παρωχημένου ὠρισμένου καὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς, διὰ τοῦτο κρίνομεν ἀναγκασιὸν νὰ ἐκθέσωμεν ἐν μόνον ἐξ ἐκάστου ἀριθμοῦ, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τύπος τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς αὐτὰς ἄνωμαλίας.

Στμ. Εἰς τὸν ἐξῆς κατάλογον σημειοῦται μόνον τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ Παρωχημένου ὠρισμένου· ἐπειδὴ τὰ μὲν λοιπὰ ἄνωμαλα πρόσωπα ἀκολουθεῖσι τὴν ἄνωμαλίαν τοῦ πρώτου προσώπου καὶ εἶναι εὐκόλως νὰ σχηματισθῶσι· τὰ δὲ ὁμαλὰ εὐκόλως ὁ σπουδαστὴς δύναται νὰ σχηματίσῃ, ὀδηγούμενος ἀπὸ τοῦ; ἑκτεθέντος κανόνας.

Κατάλογος ἄνωμάλων ῥημάτων τῆς δευτέρας συζυγίας

Vin-cere νικῶ (1)

C-uocere μαγειρεύω, ἔψω (2)

N-uocere ἐλάπτω (3)

—si	—to.
—ossi	—otto.
—ocqui	—ociuto.

ρε: τῶ· ἱκανοποιῶ, sopraffare, ὑπερτερῶ, stupelare, ἐκπλήττω. Πάντα ταῦτα λαμβάνουσι τόνον εἰς τὴν λήγουσαν τῶν τρίτων ἐνικ. προσ. τῆς Ὀρισ. διὰ νὰ μὴ συμπίπτωσι μὲ ἄλλας λέξεις ὁμωνύμους· ὡς καὶ τὰ *ristare, contrastare, rifare* κτλ.

Ἐχὺ ἐξ τῶ ῥήμα *fare* ἀρχαῖον σχηματισμὸν, ὄντα ἀχρηστὸν σήμερον, εἰς· *facio, foe* ἀντὶ *foi*· *facci* ἀντὶ *fai*, *fae* ἀντὶ *fa*· *faciamo, facemo, facciamo* ἀντὶ *facciamo*· *facete* ἀντὶ *fate*· *faceno, faciono, faccieno, fanno* ἀντὶ *fanno*. Περαι. *facei*, ἀντὶ *facevi*· *facia* ἀντὶ *faceva*· *facciavamo, facevamo* ἀντὶ *facevamo*· *faciavate* ἀντὶ *facevate*. Τὰ δὲ *festi, fe', femmo, feste, ferono, feu, fenno, fer, ferno* ἀντὶ *facesti, fece, facemmo, faceste, facero*, εἶναι ποιητικὰ, ἃ καὶ τὸ *fe'* εὐρίσκειται καὶ παρὰ λογιγράφους· ὁμοίως καὶ τὰ *farebbono, fariano, farieno* ἀντὶ *farebbero, fessi, fesse* κτλ. ἀντὶ *facessi* κτλ. καὶ τὸ *facevano* ἀντὶ *facevero*. Τὰ δὲ *feva* ἀντὶ *faceva*· *facevmo, faceamo*, ἀντὶ *facevamo*· *facevi, faceate* ἀντὶ *facevate, facevano* ἀντὶ *facevano* εἶναι ἡμαρτημένα καὶ ἐπομένως σφικτικὰ, ἃν καὶ ὁ λόγος τῆς Ἰταλίας τὰ μεταχειρίζεται. Ἡ δ' ἐν. μτχ. *faccende, facendo*, εἶναι ἰσχυρὸς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

(1) Κατὰ τὸ *vincere* σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα *avvincere, peridēo, convincere*, καταπιῶ· ἐξιλέγχω, *rivincere*, κατανικῶ, *sopravincere*, ὑπερνικῶ.

(2) Κατὰ τὸ *cuocere* σχηματίζονται καὶ τὰ *ricuocere*, πάλιν ἔψω, ὀπτῶ, *concuocere*, (κατὰ)πέσσω (τροφήν).

Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ *u* τῆς διφθόγγου *uo* διατηρεῖται· εἰς ὅλα τὰ ἐνικά πρόσωπα καὶ τὸ τρίτον πληθ. τοῦ Ἑν. τῆς Ὀρ. Πρ. καὶ Ὑποτ. οἷον *cuoco, cuoci, cuoce* κτλ. ὅρα σημ. 2 ἐν σελ. 35η. Ἀπόφυγε δὲ ὡς ἰδιωτισμὸς· ἡμαρτημένους *cuocio, cuochiamo, cuocia, cuochiamo, cuochiate, cuociano* ἢ *cocchino*.

(3) Ὅ,τι παρηγορήθη περὶ τῆς διφθόγγου *uo* εἰς τὸ ῥήμα *cuocere*, τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ περὶ τῆς εἰς τὸ *nuocere* κτλ. ἃν καὶ συνιστῶς παρηθαίνεται ὑπὸ

Tor-cere στρέφω, στρώ (4)	—si	—lo.
Na-scere γεννῶμαι (5)	—cqui	—lc.
Cono-scere γινώσκω (6)	—bbi	—sciuto.
Cre-scere αὐξάνω		
Cad-ere πίπτω (7)	—di	—ulo.
Inva-dere εἰς(ἐμ-,προς)βάλλω	—si	—so.
Le-dere βλάπτω		
Chie-dere αἰτῶ, ζητῶ(8)	—si	—sto.

τῶν ποιητῶν ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ τῶν λογογράφων. Ὁ δὲ σχηματισμὸς *noceio*, *noceiamo*, *noceiono*, *noceia*, *noceiamo*, *noceiano* εἶναι παράδικτος ὑπὸ τῶν γραμματινῶν ὡς δοκίμες. Ἀποφύγι ὅμως τὰ *nuochino*, *noecino* ἀντὶ *nuocano* ἢ *noeciano*. Αἱ δὲ ὁμαλαὶ καλῆς εἰ, *elli*, *é*, *ette*, *erono*, *ettero*. ἂν καὶ σήμερον δὲν δύναιται τις νὰ τὰς μεταχειρισθῇ χωρὶς ν' ἀρχαίᾳ, εὐρίσκοντα παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφείοις.

(4) Κατὰ τὸ *torcere* σχηματίζονται τὰ (*r*)*altorcere*, *σοστρέφω*, *σοσπιρῶ*, *eourtorcere*, *συ(πιρ)στρέφω*, (*di*)*torcere*, *διαστρέφω*, *estorcere*, *ἐκδιάζωμαι*, *ritorcere*, *ἀντι(μιτα)στρέφω*.

(5) Κατὰ τὸ *nascere* σχηματίζονται τὰ *rinascere*, *ἀναγεννῶμαι*, *sorgo-nascere*, *ἐπιφύωμαι*, *giacere*, *κίμαι*.

Ἀναγινώσκειται εἰς τοὺς δοκίμους συγγραφεῖς *nascetone* καὶ *nascenno*, ἀντὶ *nacquero* καὶ ἡ μετ. *nasciuto* ἀντὶ *nato*.

(6) Κατὰ τὰ *conoscere* καὶ *creocere* σχηματίζονται τὰ *preconoscere*, *προγινώσκω*, *riconoscere*, *ἀναγινώσκω*, *αναγνωρίζω*, *scenoscere*, *ἀγνωμονῶ*, *ἀχαριστῶ*, *aecrescere*, (*in*)*αὐξάνω*, *di*(*de*-,*s*)*creescere*, *μαϊδῶμαι*, (*r*)*increascere*, *δυσχεραίνω*, *δυσφορῶ*, *ri*(*rac*-,*rie*)*creascere*, *αἰθῶ* *αὐξάνω*.

Αἱ ὁμολαὶ καταλῆς εἰ, *elli*, *é*, *ette*, *erono*, *ettero*, τοῦτων τῶν ῥημάτων εὐρίσκονται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δοκίμοις συγγραφείοις· εὐρίσκεται καὶ εἰσente ἀντὶ *erebbe*· ἀλλ' ὁ Ἑλλην σπουδαστὴς σφίλει νὰ ᾖναι προσεκτικὸς εἰς ταῦτα τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀρχαίων· διότι ἐκεῖνοι ὡς πατέρες τῆς γλώσσης εἶχον τὴν ἀθελαν νὰ κάμνωσιν ὅτι ἥτερον ἡμῶς ὅμως ὀφείλομαι νὰ συμμορφώμεθα τῇ συνθηκῇ.

(7) Κατὰ τὸ *cadere* σχηματίζονται τὰ σύνθετα *accudere*, *συμβάινω*, *de*-(*dis*-,*s*)*cadere*, *ἐκπίπτω*, *ricadere*, *ἀναπίπτω*.

Τὸ ῥῆμα *cadere* παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λογογράφοις καὶ ποιηταῖς σχηματίζεται καὶ ὥτω· *caggio*, *caggi*, *cagge*, *caggiamo*, *cadete*, *caggiono*. Ὑποτ. *Caggia*, *caggia*, *caggia*, *caggiamo*, *caggiate*, *caggiano*· μετ. *iv. caggente*, *cagendo*.

Ὁ Μετ. σχηματίζεται *cadro* καὶ *caderei*· καὶ ὁ ὑποθ. *cadrei* καὶ *caderei* κτλ. Τὰ σύνθετα ὅμως ἐν ἔχουσι τὰς καταλήξεις *aggio*, *aggia*, κτλ. εἰμὲν τὰ *accaggiano* καὶ *discaggiono*.

Τὸ *cadere* καί τινα τῶν συνθέτων του ἀναγινώσκονται παρὰ τοῖς τῶν συγγραφέων μὲ τὰς ὁμαλὰς καταλήξεις τοῦ Παρωχ. ὁρ. *ei*, *elli*, *é*, *ette*, *erono*, *ettero*· (ὅρα τὴν προηγουμένην σημείωσιν).

(8) Κατὰ τὸ *chiedere* σχηματίζονται τὰ *richiedere*, *ἀναζητῶ*, *ἐπικαλῶμαι*, *dischiedere* (*non*) *συγχωρῶ*, *inchiedere*, *ἀνακρίνω*, *ἐξετάζω*.

Ἐπάρχει ἀνωμαλία τις ἐν τῷ Ἑνιστώπῳ τούτων τῶν ῥημάτων, ἂν ἐν δυνάμει νὰ περιδῶμιν, ὡς εἶπαν εὐχρηστον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις ποιηταῖς καὶ λογογράφοις, εἶον *Chiegg(i)s*, *chieggiamo*, *chiegg(i)ano*. Ὑποτ. *Chiegg(i)s*, *chieggiamo*, *chieggiate*, *chiegg(i)ano*. Ἡ δὲ μετ. *chieggente*, *chieggendo*, εἶναι ὁλοῦς ἀπρηχαιωμένη.

Εὐρίσκονται δὲ ταῦτα τὰ ῥήματα καὶ ἄντι τοῦ *i*, εἶον *ehedere* κτλ. Ἐπάρχει δὲ ἀπρηχαιωμένον καὶ τὸ *cherere*, ὅπου εἶναι εὐχρηστον κατ' ἀπαρέμφατον καὶ τὰ τρία ἐνικά τοῦ Ἑνιστ. τῆς Ὀρισ. καὶ τὸ τρίτον πληθ. πρόσωπον. Ἀναγινώσκειται δὲ τὸ ῥῆμα *chiedere*, ἀλλὰ σπαν. μὲ τὰς ὁμαλὰς καταλήξεις τοῦ π.χ. ὡρ.

Divi-dere διαίρει		
Assi-dere πολιορκῶ	(9)	—si —so.
Ri-dere γελῶ		
Ucci-dere κτείνω		
Accen-dere ανάπτω	(10)	—si —so.
Conf-ondere συγχέω· ἐξελέγχω	(11)	—usi —uso.
Ro-dere (κατα)τρώγω	(12)	—si —so.
Corro dere διαδιδρώσκω		
Ar-dere καίω	(13)	—is —so.
Mor-dere δάκνω		
Chiu-dere κλείω	(14)	—is —so.
Illu-dere ἀπατῶ		
Intru-dere εισάγω		

(9) Κατὰ ταῦτα σχηματίζονται καὶ τὰ *arridere*, ἐπι(προς)γιῶ, προσμειδῶ, *suicidere*, κτείνω, *ciconcidere*, περιτίμνω, *conquidere*, ἀνίω, (κατα)τρώγω, *decidere*, ἀπείμνω κρίνω, διακινώσκω, *deridere*, καταγιῶ, σκώπτω· *elidere*, ἐκκρούω, ἐκθίδω, *incidere*, ἐντέμνω, *intorcidere*, διατέμνω, διχίζω, *intidere*, δια(ἀνα)λύω εἰς ὑγρόν· μολύνω, *pre(ri-re)cidere*, ἀπὸ(ἐπι)τέμνω, *ri-dividere*, πάλιν διαιρῶ, *sud(sotto)dividere*, ὑποδ:αιρῶ.

(10) Κατὰ τὸ *accendere* σχηματίζονται πάντις τὰ εἰς *endere* λέγοντα, ὅν *appendere*, (ἐπι, προς)κρεμάννυμι· ἀπείγω, *apprendere*, διδάσκειν· διδάσκειν· μανθάνω· συλ(κατα)λαμβάνω, *autiprendere*, πρὸ λαμβάνω, *ascendere*, ἀναβάνω, *attendere*, προσέχω· προσ(ἀνα, περι)μέλω, *comprendere*, περιλαμβάνω· *condiscendere*, συγκαταβαίνειν, *contendere*, ἐρίζω· ἀπαγορεύω· προσέχω· ἀεικλῶμαι· συνουσιάζομαι, *disapprendere*, ἀπομανθάνω, *difendere*, ἀμύνω, ὑπερασπίζω· ἀπαγορεύω, *s(dis-es)tendere*, ἐκτείνω, *s(dis)-cendere*, καταβαίνειν· κατέγωμαι, *s(dis)pendere*, δαπανῶ, *disintendere*, οὐκ εἶτι· καταλαμβάνω, *incedere*, ἐμπίπρημι, *impprendere*, διδάσκειν· ἐπιχειρῶ· ἄρχομαι· *intirprendere*, ἐπιχειρῶ· καταλαμβάνω· *intendere*, ἐν(κατα)νοῶ· ἀκούω· κρίνω· προσέχω· συμφωνῶ, *offendere*, προσκρούω, ἀνίω, *pretendere*, ἀνέξω, *pro(s)tendere*, ἐκ(παρα)τείνω, *r(i)accendere*, πάλιν ἀνίπτω κτλ.

Τὰ δὲ *vendere*, πωλῶ, *rivendere*, μετα(ἀνα)πιπράσκω, μετα(ἀνα)πωλῶ, *sopstare vendere*, ὑπερπωλῶ, πωλῶ τι πολλοῦ, *dipendere*, κρέμαμαι, ἐξάρτημαι, *impendere*, ἀπείγω, σχηματίζονται ὁμαλῶς ὡς τὸ *cedere*.

Περὶ δὲ τῶν *pendere*, *prendere* κτλ. λαλήσομεν ἄλλοτε.

(11) Κατὰ τὸ *confondere* σχηματίζονται τὰ *diffondere*, δια(ἐκ)χέω· ἐκτείνω, *infondere*, ἐκ(ἐπι)χέω, *profondere* προ(ἐκ)χέω· *rifondere*, διαχέω, ἀνατήκω· πάλιν ἐκ-, δια-, προ)χέω, *scconfondere*, συγχέω, δια(ἐκ-, συν)ταράττω, *trasfondere*, μεταχέω, μεταγίγλω.

(12) Τὸ μὲν *rodere* εἶναι ἐν χρύσει ἐπὶ ζώων, σπέννυς ἐπὶ ἐνθρώπων ἀντί τοῦ *mangiare*, ἐσθίω· τὸ δὲ *corrodere* εἶναι ὑλῆστον καὶ ἀντιανωμακόν.

(13) Κατὰ ταῦτα σχηματίζονται καὶ τὰ *riardere*, κατακκίω, αὐαίνω, *ri-mordere*, ἀναδάνω· συνοῦδα ἑαυτῷ τὰ ἀμαρτήματα· ἐπιτιμῶ τι.

(14) Κατὰ ταῦτα σχηματίζονται καὶ τὰ *conchiudere*, τεκμαίρομαι· συμπεραίνω· περαίνω· συγ(κατα)κλείω, *s(dis)chiudere*, ἀνοίγω· ἐκ(ἀπο)κλείω, *escludere*, ἐκ(ἀπο)βάλλω, ἐκ(ἀπο)κλείω, *includere*, *inchiudere*, *rinchiudere*, ἐγ(συγ-)καταλείω, *racchiudere*, ἐγ(περι)κλείω, *richiudere*, πάλιν κλείω, *socchiudere*, ὑποκλείω, *alludere*, ἀνίσταται, *eludere*, ἐκκλίνω, ὑπεκρύβω, ἐξπατῶ, *il(de)ludere*, ἐμπαίζω, (ἐξ)ἀπατῶ, *estrudere*, ἐξαλαύνω, *intrudere*, εἰς εἰσάγω.

Καὶ τῶν ῥημάτων *chiudere*, *conchiudere*, *richiudere* κτλ. παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μεταβάλλεται τὸ δ εἰς δύο g εἰς τινὰ πρόσωπα τοῦ Ἑνός. τῆς Ὀρισ. καὶ

(N)asco-ndere χρύπτω	(15)	—si	—sto.
Rispon-dere ἀποκρίνομαι			
Le-ggere ἀναγινώσκω	(16)	—ssi	—tto.
Frì-ggere τηγανίζω			
Fi(g)-gere ἐμπήγνυμι	(17)	—si, ssi	--so, tto, sso
Affi-ggere προσπήγνυμι ἀτενί- ζω (18)		—ssi	—sso.
Stru-ggere διαλύω· (δι-)ψαίρω (19)		—ssi	—tto.
Er-igere ἐγείρω	(20)		
Dir-igere (δι-)εὐθύνω			
Negl-igere ἀμελῶ		—essi	—etto.
Predil-igere ἀγαπῶ	(21)		
Vol-gere στρέφω		—si	—to.
Indul-gere συγχωρῶ	(22)	—si	—to.
Pian-gere κλαίω			
Cin-gere ζώννυμι· περιβάλλω			
Ciun-gere ἀφικνοῦμαι			

*Υποτακτ. ὡς τοῦ vedere, καὶ chiedere· ὡς chieggo, rinchiugga κτλ.

(15) Κατὰ τὸ rispondere σχηματίζονται καὶ τὰ corrispondere, ἀρμοζω, συνάδω, ἀνάλεγκός· εἰμι· ἀντιπαισίσλω, contrarispondere, ἀντιπαντῶ.

Παρατηρεῖται ὅτι ἡ μετοχὴ τοῦ (u)ascondere εὐρίσκειται καὶ (u)ascoso· τὸν δὲ σχηματίζοντι rispuose, rispuosero, rispuosono, ἀπόφυγι ὡς ἡμαρτημένων.

(16) Κατὰ τὸ leggere σχηματίζονται καὶ τὰ eleggere, ἐκλέγω, intelleggere, προεκλέγω, rieleggere, πάλιν ἐλέγω, rileggere, πάλιν ἀναγινώσκω, correleggere, δι(ἐπαν)ερῶ, ruggere, (ὑπο)στηρίζω· δικαῶ, κυβερνῶ· ἀντίσταμι· ὑπαικνῶ, iscorreggere, ἐπαν(δι)ορθῶ, ori(egerg-er)gere, ἀνορθῶ, ἀνίστημι· ἀγειρῶ, iscorreggere, διαφθείρω, καθαιρῶ, proteggere, ὑπερασπίζω, προστατῶ. Κατὰ δὲ τὸ friggere σχηματίζονται τὰ rifriggere, πάλιν τηγανίζω, soffriggere, ἐλίγνυμι τηγανίζω τι, affliggere, ἀνῶ, λυπῶ, βλίσσω, confi(g)gere, πρὸς(καθ)ῶ, συμπήγνυμι, sconfiggere, τρέψομαι (τὸς πολέμους) ἀποκαυτῶ, infliggere, ἐπιβάνῶ πονῶν, καταγινώσκω.

(17) Τὰ δύο ταῦτα ῥήματα εἶναι διάφορα μόνον κατὰ τὴν γραφήν. Σημειώ-
τεον δὲ ὅτι εἰς τὴν παθ. μετ. τὸ δι' ἑνὸς g γραφομένου ἔχει ἐν s, ὡς καὶ ὁ Παρφυ. ὠρισμένος. *Εἴτε παρατηρεῖται ὅτι τὸ figere ἔχει μόνον μίαν κατάληξιν εἰς τὴν παθ. μετοχήν, ἐνῶ τὸ figgere ἔχει fisco καὶ fitto. Οὕτω καὶ τὰ ῥήματα infiggere, ἐμπήγνυμι, trafillegere, διακνίω, διαπείρω, διαπιτρώσκω.

(18) Κατὰ τὸ affliggere σχηματίζονται καὶ τὰ cru(cru)ciffiggere, (ἀνο)-σταυρῶ, prefiggere, προειδορίζω, ἀποφαίνεμαι, διαγινώσκω.

(19) Κατὰ τὸ struggere σχηματίζεται καὶ τὸ distruggere, (δια)ψαίρω, καταστῆναι· στερῶ.

(20) *Ὅρα παρακατιῶν σημείωσιν 24ην.

(21) Κατὰ τὸ volgere σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα avvolgere, (περι)-έλλισσω, rinvolgere, στρέφω· ἀν(περι-,ἐν)έλλισσω· μεταβίβλω· ἀναπολῶ, sconvolgere, travolgere, ἀνατρέπω· μεταπειθῶ, stravolgere, trasvolgere, δια(παρ)στρέφω, svolgere, ἀνέλλισσω· μεταπειθῶ.

(22) Κατὰ ταῦτα σχηματίζονται καὶ τὰ compiangere, συγκαίω, οἰκτιρῶ· ἀποδύρομαι, ripiangere, πάλιν κλαίω, (πρὸς)ἀνακλαίνομαι, sovrappiangere, ἀνακαίω, (in)frangere, (κατ)ᾄγνυμι, frangere, διαθλῶ, ἀνα(ἀντι-,ἀντανα)-κίω, rinfrangere, πάλιν (κατ)ᾄγνυμι, piangere, ζωγραφῶ· δια(περι)γράφω· ὠθῶ, dipingere, ζωγραφῶ· διατυπῶ, δια(περι)γράφω, ridipingere, πάλιν ζωγραφῶ, ripingere, πάλιν ὠθῶ, rimpingere, ἀκρωθῶ, (so-,ri-)springere, ὠθῶ,

Distin-gnere διακρίνω (23)	—si	—to.
Er-gere ἐγείρω (24)	—si	—etto.
Spar-gere διασπείρω	—si	—so.
Ter-gere σμήχω (25)		

ώζω, (ac)cingere, (περι)ζώννυμι, accingersi, παρσκιυάζωμαι πρὸς τι, (di)-scingere, ἀποζώννυμι, incinger(e)si, συλλαμβάνω, ἐγκυμονῶ, fingere, πλάττω (in)ingere, υποκρίνομαι, iungere, ἐπιπτόω, iutungere, ἐμἐπιπτόω autingere, ἐπικινύμαι, titingere, πάλιν ἐπιπτόω, stingere, οδέννυμι τὴν ἐπιπτόω, aggiun-gero, προστίθωμι, (ag)giungere, ἀπικινύμαι· καταλαμβάνω, congiungere, συζεύγνυμι, disgiungere, διο(ἀπο)ζεύγνυμι, ingiungere, ἐν(συ)ζεύγνυμι, ri-(rag)giungere, καταλαμβάνω, ricon(rag)giungere, πάλιν συζεύγνυμι, seg-giungere, προστίθωμι· υπολαμβάνω, muungere, ἀμείλω, smuungere, ξηραίνω, unguere, αλείφω, giungere, πάλιν αλείφω, muungere, νύτω, κεντῶ, ripuunge-re, πάλιν νύτω, compuungere, ἀνώ, λυπῶ.

Πάντα ταῦτα τὰ ῥήματα γράφονται καὶ σχηματίζονται καὶ κατ' ἐναλλαγὴν τῶν γραμμάτων η καὶ g· γίνεται δὲ αὕτη ἡ ἐναλλαγὴ ὅταν τὸ ἐπόμενον γράμμα τυχρὸν ᾖ ἢ α ἢ i, καὶ οὐδὲ τότε εἶναι ὑποχρεωτική. Ὅθεν κάλλιστα δύναται ὁ γραφὼν ἢ λαλῶν νὰ γράψῃ ἢ νὰ προφέρῃ τὴν Ἀπαρίμπτωτον piangere ἢ piagnere, cingere ἢ cignere, giungere ἢ giugnere κτλ. καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν δύναται νὰ σχηματίσῃ ὅλα ταῦτα τὰ ῥήματα piange, piangi ἢ piagni, piange ἢ piagno κτλ. piangere ἢ piagnere, piangevi ἢ piagnevi κτλ. piangente ἢ piagnente, piangendo ἢ piagnendo κτλ. εἰς δὲ τὸν πληθ. ἀριθ. λίγε πάντοτε καὶ γράφε piangiamo, cingiamo κτλ.

Ὅθεν εἰς τὰ λεξικά εὑρίσκονται ἀμφοτέραι αἱ γραφαὶ καὶ giungere δηλονότι καὶ giugnere κτλ. καὶ ὁσάκις ὁ σπουδαστὴς δὲν εὑρίσκει τὴν μίαν γραφὴν δύναται νὰ καταφεύγῃ εἰς τὴν ἄλλην. Οὕτως εὑρίσκονται καὶ αἱ ἐνεργητικαὶ μετοχαὶ piangente καὶ piagnente κτλ.

Τὰ δὲ παράγωγα ἄλλοτε μὲν εὑρίσκονται μετὰ τὴν μίαν γραφὴν, ὡς acci-gnimento, παρσκιυή, ἐτοιμασία· ἄλλοτε δὲ ἔχουσι καὶ τὰς δύο, ὡς giungimento καὶ giugnimento, συζεύξεις, συναφῇ. Ἔννοσι, piangimento καὶ piagnimento, κλαυθῆς, piangitore καὶ piagnitore, ὁ κλαίων, spignimento καὶ spingimento, ὠπκοίς, spingitore καὶ spignitore, ὁ ὠδῶν κτλ. Ἡ δὲ παθητικὴ μετοχὴ τῶν δύο τούτων διαφορῶν γραφῶν οὐδεμίαν διαφορὰν ἔχει, ὡς οὐδὲ ὁ Περσῶν. ὁρισμῶνος.

Αὕτη δὲ ἡ ἐναλλαγὴ τῶν γραμμάτων σπανίως γίνεται εἰς τὸ ῥῆμα frangere καὶ εἰς τὰ ὁμοία, μ' ὅλον ὅτι εἰς τοὺς ἀρχαίους εὑρίσκειται ὁ τοιούτος σχηματισμὸς καὶ εἰς ταῦτα. Το δὲ ῥῆμα spegnere καὶ rispegnere εἰσαντιτίς δὲν εὑρίσκεται πλέον· spengere καὶ rispengere· ἀλλ' ὅμως εἰς τὸν Ἑνεστώτα τῆς Ὀρισ. προτίθεται τὸ η τοῦ g, ὅν ἔπυνται αἱ καταλήξεις ο, ονο, α, ano, ὡς spengo, spengono, spenga, spengano· τὸ δὲ πρῶτον πληθ. πρόσ. τῆς Ὑποστακ. γράφεται spengiamo καὶ spengiamo. Κατὰ δὲ τὸ ῥῆμα cingere σχηματίζονται τὰ stringero, (su)stringo, ἀναγκάζω, ri(a)stringere, ἀναγκάζω, distringere, συσφίγγω, ristringere, συσφίγγω· ἀναγκάζω. Ἀκολουθοῦσι δὲ καὶ ταῦτα τὴν ἐναλλαγὴν τοῦ η, ὡς τὰ λοιπά· ὅθεν γράφονται stringere, καὶ stringere κτλ. καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παρίγωγα. Ἡ παθητικὴ μετοχὴ ἀπομακρύνεται τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ cingere, πρῶτος stretto, astreto, ristreto κτλ.

(23) Κατὰ τὸ distinguere σχηματίζονται τὰ (e)stinguere, οδέννυμι, ridistinguere, πάλιν διακρίνω.

(24) Το ergere εἶναι τὸ αὐτὸ κατὰ πάντα μετὰ τοῦ erigere καὶ eregere· μετὰ τὴν διαφορὰν· ὅτι εἰς τὸν Παρ. ὥς· erasi, ergesti, erse, ergenimo, ergeste, ersero.

(25) Καὶ ταῦτα σχηματίζονται καὶ τὰ cospargere, cospargere, aspargere, rispergere, καταρ(πριρ)ραίνω, καταπάσσω, sopraspergere, ἐπιρραίνω, ἐπισπείρω, ἐπιπάσσω, aspergere, ἀπρμάτω, ἀποσμήχω, spergere, διασκορπίζω, κατασπείρω· περιρ(καταρ)ραίνω, dispergere, dispargere, διασκορπίζω, (di-,im)-mergere, καταδύω, emergere, ἀν(ἐκ)δύομαι, sommergere, καταδυώ.

Por-gere προσφέρω	(26)	—si	—to.
Scor-gere όρῶ			
Sor-gere ανίσταμαι			
Svel-lere } εκριζῶ (27)	(27)	—si	—to.
Divel-lere }			
Esp-ellere έξωθῶ (28)	(28)	—ulsi	—ulso.
Oppr-imere καταπιέζω (29)	(29)	—essi	—esso.
Assu-mere αναλαμβάνω (30)	(30)	—usi	—nto.
Piagnere κλαίω	(31)	—nsi	—nto.
Spe-gnere σθένυμι			
Ci-gnere ζώννυμι			
Giu-gnere φθάνω			
R-ompere συντρίβω (32)	(32)	—uppi	—otto.
Cor-rere τρέχω (33)	(33)	—si	—so.

(26) Κατὰ ταῦτα σχηματίζονται καὶ τὰ *por-gere*, πάλιν προτείνω, προσφέρω, *sporgere*, πρ(ε)ίχῳ, προκύπτω· όρίγῳ, *accorgersi*, ἐν(κατα)νῶ, εὐι(*sor*)-gere, αἰσθάνω· ἀναβλύζῳ· ἀναθάνω· φουρμι, *risur(risor)gere*, πάλιν αἰσθάνω, *insor(insur)gere*, ἀνίσταμαι, *consurgere*, φύρμι.

(27) Ταῦτα τὰ δύο ῥήματα *di(s)vellere*, *avellere*, γράφονται καὶ προσφέρονται κατὰ τρεῖς διαφορὰς τρόπους, ὅπερ ποιῶ νὰ νυμίζονται εἰς διάφορα ῥήματα, ἴσιν *di(s)vegliare*, *di(s)vellere*, *svegliare*, *avellere*, καὶ *di(s)venire*, *svenire*. Ταῦτα φαίνονται εἰς τὰ λεξικά ἐννέα διάφορα ῥήματα, ἅπερ εἰν εἶναι κυρίως, εἰμῇ ἔν καὶ τὸ αὐτὸ, σημαῖνον ἐκρίζῳ. Παρατηρεῖται δὲ ὅτι δὲ, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν κατὰ τὸν Ἑνωστ. τῆς Ὀριστ. *sveglia* ἢ *sveigo* κτλ. ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἐνικόν, τὸ τρίτον πληθ. πρόσωπον τοῦ Ἑνωστ. τῆς Ὀριστ. τὰ τρία ἐνικά καὶ τὸ τρίτον πληθ. πρόσωπον τῆς Ὑποστ. σχηματίζονται κατὰ δύο τρόπους, εἰν *svello* ἢ *avello*, *svelgono*, *avelgono*, *svellono*· *svella* ἢ *avelga*, *svellano* ἢ *avelgano*· οὕτω καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς. Τα εἰς λοιπὰ πρόσωπα σχηματίζονται ἀπὸ τοῦ *svegliare*· οὕτω καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς.

(28) Τὸ ῥήμα τοῦτο εἶναι μᾶλλον λατινικόν· δύνασαι δὲ νὰ μεταχρησθῇς ἀντ' αὐτοῦ τὸ *scacciare*.

(29) Κατὰ τὸ *opprimere* σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα *comprimere*, συμπιέζῳ, *deprimere*, καταπιέζῳ· ταπινῶ, *esprimere*, *spre(mere)*, *esprimere*, ἐκπιέζῳ· ἐκφράζῳ, *imprimere*, ἐντυπῶ *reprimere*, κατα(τυ-ἀνα)στέλλω, *sorprimere*, καταπιέζῳ, *surprimere*, ἀποκρύπτῳ· παραλείπω· καταργῶ.

Τὸ πρωτότυπον πάντων τούτων τῶν ῥημάτων εἶναι *premere*, (ἐκ)πιέζῳ, ὅπερ, ὡς καὶ τὸ *arguere* καὶ *irpungere*, σχηματίζει τὸν Παροχ. ὥρισμ. εἰς *ei, etti, e, ette, erono, ettero*, καὶ τὴν παθ. μεταχθ. εἰς *uto*. Τὸ ῥήμα *reprimere*, ἔχει καὶ μεταχθ. πλθ. *reprimuto*.

(30) Κατὰ τοῦτο σχηματίζονται καὶ *riassumere*, πάλιν ἀνλαμβάνω· *desumere*, τιμειρίζομαι, συνάγω, *presumere*, ὑψηλοφρονῶ· τιμειρίζομαι· γινώσκω· Περὶ δὲ τοῦ *consumere*, ὅρα ῥήματα ἐλλειπῇ.

(31) Ὅρα σημαίνειν 22ην ἀνωτέρω.

(32) Κατὰ τούτο σχηματίζονται καὶ τὰ *corrompere*, διαφθείρω, *dirompere*, ἀπολύω· διαρρήγνυμι· διακόπτῳ· διαφθείρω, *interrompere*, ὑπελαμβάνω, διακόπτῳ· μεσολαβῶ· ὑποκρούω, *prorompere*, ἐ-(πρὸ)ῤῥήγνυμι· λιγῶ, ἀγρυφῶ.

(33) Κατὰ τοῦτο σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα *accorgere*, προστρέχω· κατατρέχω· βοιθῶ, *concorrere*, συντρέχω, *decorrere*, κατατρέχω, *discorrere*, δια(περι)τρέχω· διαλέγμαι· καταρρίω, συζητῶ· *incorrere*, ἐμ(περι)πίπτῳ, *oscorgere*, συμβαίνει· συναντῶ· χερίζῳ, *percorrere*, ἐπιτρέχω, *precorrere*, προτρέχω, *ricorrere*, πάλιν τρέχω· προτρέχω, *ridiscorrere*, πάλιν διαλέγμαι, *riscorrere*,

Controver-tere ἀμφισβητῶ	—si	—so.
Sc-uotere σείω (34)	—ossi	—osso.
M-ettere τίθημι (35)	—isi	—esso.
Con-cutere (κατα-,δια)σείω	—si	—ssu.
Discu-tere διαμψισβητῶ, συζητῶ	—ssi	—lto.
Scri-vere γράφω (36)	—ssi	—ssuto, vuto.
Vi-vere βιῶ, ζῶ (37)	—si	—to.
Vol-vere στρέφω (38)	—ossi	—osso.
M-overe		
M-uovere } κινῶ (39)		

πάλιν δια(περι)τρίχω· πάλιν ἢ πολλάκις ἀναγινώσκω, scorrere, (κατα)ρίνω· ἐπι(δια-,παρα)τρίχω· παρίρχωμαι, succorrere, ἐορῶ, stracorrere, παρα(δια-)τρίχω, trascorrere, παρα(ἐπι-,δια)τρίχω· παραμιῶ.

(34) Τοῦτο τοῦ ῥήματος ἡ διωθγγος ἡ, ὥς καὶ τῶν συνθέτων αὐτοῦ percucitore, πλήττω, ripercuotere, πάλιν πλήττω· ἀπωθῶ, ricucutare, εξαγορεύω· εἰςπράττω, σχηματίζομαι· μὲ τὰς αὐτὰς ἀνωμαλίαις, φυλάττεται μόνον εἰς τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα καὶ εἰς τὸ τρίτον πληθ. τῶν Ἑνωστώτων τῆς Ὀριγ. καὶ Ἑπτακ. ὅρα σημείωσιν 2 ἐν σελ. 35η. Scusso καὶ percusse, ἀναγινώσκονται παρὰ τοις ποιηταῖς ἀντὶ σεοσε καὶ percosse· ἡ δὲ μετ. percuziente ἀντὶ percolente εἶναι ὑδρητοῦς, ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰς φυσικά ἐπιχειρήματα.

(35) Κατὰ τοῦτο σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα ammettere, προίεμαι, παραδίχομαι, commettere, παραγγίλλω· παραδίδωμι· πράττω (ἐπὶ κακοῦ), compromettere, συντίθεμι (περὶ δικαιοτητοῦ)· παραβάλλω (τὴν ἀξίαν, τὴν τιμὴν κτλ.) dimettere, ἀφίημι· ἐγκαταλείπω· ἀποτίθεμαι, dismettere, ἐγκατα(παρα)λείπω, (in)frammettere, (in)framettere, παραινίθεμι, intramettere, παρεμβάλλω, permettere, ἐφίημι, συγχωρῶ, promettere, ὑποσχέομαι· (κατ)ἐγγυῶ· (κατ)ἐγγυῶμαι, rimettere, πάλιν τίθεμι, ἀποκαθίστημι, συ(ἀνα)στέλλω· ἀπωθῶ· ἀναφύω· ἀναφύομαι· ἀποστέλλω, ripromettere, πάλιν ὑποσχέομαι, scommettere, χωρίζω· δίδωμι· συντίθεμαι, στοχματίζω, spromettere, ἀνακαλῶ τὴν ὑπόθεσιν.

Miso ἀντὶ messo εἶναι ὑδρητοῦ παρὰ τοις τῶν ποιητῶν διὰ τὸν βυθμόν. Τα δὲ mette, mette, metterono, εἰ καὶ παρὰ τοις τῶν ἀρχαίων εὐρίσκονται, θεωροῦνται ὡς πλημμελῆ. Messi δὲ ἀντὶ misi· misono, missono, messero ἀντὶ misero εἶσι πολλὴ ἀπληρωμένη καὶ μόλις σήμερον τοῖς ποιηταῖς συγκαταχρημένα.

(36) Κατὰ τὸ scrivere σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα ascrivere, ἀνατίθεμι· τι τι· ἀπογράφω· καταλογίζομαι, circo(n)scrivere, περιρρίζω· περιγράφω, cu(n)scrivere, κατα(ἀπο-,ἐγ)γράφω, contrascrivere, γράφω τὸναντίον ἢ κατὰ τινος, descrivere, δια(περι)γράφω· ἀπογράφω, infrascrivere, ὑπογράφω, inscrivere, ἐπι(ἐγ)γράφω, prescrivere, παραγράφομαι· ἐπιτάσσω, διορίζω, proscrivere, προγράφω· ἀποβάλλω, riscrivere, πάλιν γράφω· ἀνταπιστέλλω, so(lto)-scrivere, ὑπογράφω, trascrivere, μετα(ἀντι)γράφω.

(37) Κατὰ τὸ vivere σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα convivere, συζῶ, rivivere, ἀναβίω, ἀναζῶ, sor(sopra)vivere, ἐπιζῶ.

Vivuto ἡ μεταχρῆ εἶναι προτιμότερα τῆς visuto, ἡ δὲ visso εἶναι ποιητικῇ. Ὁ δὲ Μιλ. γράφεται καὶ διὰ συκοπῆς, καὶ ānu, ὡς νινιῶ καὶ vigerō· οὕτω καὶ τὰ λοιπὰ, πρ. τίμα ὁμῶς πάντοτε τὴν συκοπὴν κατὰ τὸν Μ. καὶ τὸν Ἑπθ. Ἐν.

(38) Κατὰ τὸ volvere, ὅπερ ἐστὶ ταῦτο τῷ volgere, σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα devolvere, περιάγω, περιφέρω, involvere, ἐν(περι)εἰσσω, rinolvere, στρίφω (ὅρα volgere, σμ. 21), svolvere, ἀνελίσσω, travolvere, ἀνατρέπω.

(39) Κατὰ τὸ muovere σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα commuovere, συγκινῶ· ἀνα(δια)κινῶ, ταράττω, dismuovere, συγκινῶ· ἀποκινῶ, proumuovere, προβιάζω, προάγω· ἀρχομαι· ὑποκινῶ, rimuovere, πάλιν κινῶ· ἀποκινῶ· μεταπίθω, smuovere, μόλις κινῶ· συγκινῶ· πείθω· μεταπίθω· ἀνα(δια)κινῶ, sommuovere, ὑποκινῶ· προτρέπω· ἀπο(παρα)τρέπω. Εἰς ὅλα ταῦτα πρέπει γὰρ παρα-

Ἀνώμαλα ῥήματα τῆς 6'. συζυγίας ἔχοντα δύο
καταλήξεις εἰς τὸν Παραχρημένον ὠρισμένον,
τὴν μὲν ὀμαλήν, τὴν δὲ ἀνώμαλον.

Ἀπαρέμφατος.	Παρ. ὠρισμ.	Παθητ. μετ.
Conne ttere συνάπτω (40)	—ttei,—ssi	—ttuto,—esso
Fe-ndere σχίζω	—ndei,—ssi	—nduto,—sso.
Persu-adere πείθω	—adei,—si	—so.
F-ondere χέω, χωνεύω (41)	—ondei,—usi	—onduto,—uso
Piov-ere ὕει (ὄρα τριτ.) (42)	—ei,—vi	—uto.
Pre-ndere λαμβάνω (43)	—ndei,—si	—nduto,—so.
Ra-dere ξυρῶ, καθαίρω, κείρω	—dei,—si	—so.
Red-imere ἐξαγοράζω (44)	—imei,—ensi	—ento.
Re-ndere ἀποδίδωμι, ἀποκα- θίστημι (45)	—ndei,—si	—nduto,—so.
Rilu-cere (ἀνα)λάμπω (46)	—cei,—ssi	—
Risol-vere (ἀνα-, δια-)λύω (διαγινώσκω (47)	—vei,—si	—uto,—to.

τηρήσωμεν περὶ τῆς διελόγγου τοῦ 5, τι παρατηρήσωμεν εἰς τὰ ῥήματα *conocere*, *nuocere*, καὶ *scuolere* (ὄρα σημείωσιν 2 ἐν σελ. 35). Ταῖς ποιηταῖς μόνον συγχαίρεται νὰ σχηματίζωσι τὸν Μίλ. καὶ ὑποθ. Ένισ. *muovrò* κλ. *movrei*.

(40) Κατὰ τοῦτο σχηματίζονται καὶ τὰ *annettere*, ἐπισυνάπτω, *sconnettere*, ἀποσπῶ· λατὼ ἡ γράφω ἀσυνάφεται· μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἔχρουσι τὴν παθ. μετ. μόνον *annesso*, *sconnesso*.

(41) Περὶ τῶν συνθέτων τούτου τοῦ ῥήματος ὄρα σημείωσιν 11 πρὸς ἐν σελ. 43.

(42) Το ῥῆμα τοῦτο εἶναι τριτοπρόσωπον ὡς φαίνεται εἰς τὸ περὶ τριτοπρόσωπων ῥημάτων κεφάλαιον ἱ. ἐν σελ. 35. Ἀλλὰ μεταφορικῶς λαμβανόμενον οὐ μόνον εἰς τὸ γ'. πληθ. ἀλλὰ καὶ εἰς ἁ. ἐνικὸν σχηματίζεται, εἰς *piovono*, *pioverono*, *piovengo*, *piovni*. Τὸ δὲ *piovetti*, *piovette*, *piovellerò* εἶναι σχηματισμός τῆς συνθέσεως, ἀλλ' αἰετο παραδειγμάτων δ. κίμων συγγραφῶν. Τὰ *piovbi*, *piovbbi*, *piovbbho* εἶναι ποιητικά. Τὸ δὲ *piovono* ἀντὶ *piovengo* εἶναι εὐχρηστικὸν καὶ παρὰ ποιηταῖς καὶ παρὰ λογιγράφους. Τὸ δὲ *ripiovvere* ἔχει τὰς οὐτάς ἀνωμαλίας.

(43) Κατὰ τὴν σημειωθεὴν χρῆσιν προτιμώτερος εἶναι ὁ ἀνώμαλος σχηματισμός τούτου τοῦ ῥήματος.

Περὶ δὲ τῶν *apprendere*, *antiprendere* κτλ. ὄρα σημ. 10 ἐν σελ. 43.

Παρὰ τοῖς δ. κίμοις συγχαίρεσιν εὐρίσκειται *presono* ἀντὶ *presero*.

(44) Περὶ τῶν ῥημάτων *Esimere* καὶ *Dirimere*, ὄρα σημείωσιν (15) καὶ (16) ἐν σελίδι 22.

(45) Κατὰ τοῦτο σχηματίζεται καὶ τὸ *arrendersi*, παραδίδωμι· Ἀναγινώσκειται ἐνίοτε παρὰ ποιηταῖς *rendrò* ἀντὶ *renderò*.

(46) Κατὰ τὸ *rilucere*, σχηματίζονται καὶ τὰ *lucere*, λάμπω, *prelucere*, περιλάμπω, φῶ· προλαμῶ, *tralucere*, διαλάμπω· ἀνταλάμπω, αἵματα στεροῦνται παθ. μετοχῆς.

(47) Κατὰ τὸ *risolvere*, σχηματίζονται καὶ τὰ *assolvere*, λύω· ἀπολύω· ἀφίχμι· ἀποτελῶ διαγινώσκω, *dissolvere*, λύω, δια(ἀνα)λύω· ἀπολύω. Ἀλλ' εἰς ταῦτα ἡ τρίτη κατέληξις τοῦ Περφχ. ὡρ. δηλονότι *si*, *se*, *sero* εἶναι μᾶλλον τῶν ποιητῶν ἢ τῶν λογιγράφων.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἀντὶ τοῦ *dissolvere*, λέγεται κάλλιον *disciogliere* καὶ *disciorte*, ὅπερ σχηματίζεται ὡς τὸ *sciogliere* ἢ *cogliere*.

Ῥήματα τῆς δευτέρας συζυγίας σχεδὸν ὅλως ἀνώμαλα.

Addurre (48) φέρω· ἐπάγομαι. *Adducere*

Ὅρις. Ἐνες. Adduco, adduci, adduce, adduciamo, adducete, adducono.

Παρωχ. ὠρισμένος. Addussi, adducesti, addusse, adducemmo, adduceste, addussero.

Μέλλων. Addurrò, addurrai, addurrà, addurremo, addarrete, addurranno.

Προσ. Adduci, adduca, adduciamo, adducete, adducano.

Υποτ. Ἐνες. Adduca, adduochi ἢ adduca, adduca, adduciamo, adduciate, adducano.

Ἐνερ. μετοχή. Adducente, adducendo, παθ. addetto.

Bere (49) πίνω. *Bere*

Ὅρις. Ἐνες. Beo, bei, bee, beiamo, beete, beono.

Παρωχ. ὠρις. Bervi, beesti, bevne, beemmo, beeste, bevvero καὶ bevono.

Μέλ. Berò, berai, berà, beremo, berete, beranno.

Προσακτική. Bei, bea, beiamo, beete, beano.

Οἱ λογιγράφοι μεταχειρίζονται κίλλιον risoluto καὶ assoluto ἢ risolto καὶ assolto· dissolto δὲ μὴ λέγει ποτὲ, ἀλλὰ disciolto καὶ dissolto.

(48) Κατὰ τὸ addurre σχηματίζονται καὶ τὰ condurre, ἄγω, ὁδηγῶ· πείθω· ἀνύω· (συμ)προσέπω, dedurre, ἄγω, συν(εξ)ίγω· ὑπ(εφ)αίρω, indurre, εἰσάγω· συν(εξ)άγω· πείθω, introdurre, εἰσάγω· sedurre, sedurre, ἀπ(παρ)άγω· πλανῶ, tradurre, μεταφέρω· μεταφράζω, perdrurre, ἄγω, ὁδηγῶ, produrre, (εἰς)φέρω, φύω, ridurre, ἐπανάγω· συ(πιρ)οτίλλω, μεταβάλλω, ricondurre, ἐπανάγω· riprodurre, πάλιν (εἰς)φέρω, φύω, sdurre, πλανῶ· (εἰς)άπατῶ.

Ὅλα ταῦτα τὰ ῥήματα εἶναι συγχωρή τοῦ adducere, conducere, deducere, κατλ., ἐξ οὗ σχηματίζεται ὁ Ἐνεσιώς, ὁ Παρσι. καὶ ἡ ἔνερ. μετοχή· ὅρα τὴν α. σημείωσιν ἐν σελίδι 157.

Ἀναγινώσκονται δὲ ταῦτα ἄνευ τῆς συγκατῆς κατὰ τὴν Μέλ. τὸν ὑποθ. Ἐνες. καὶ τὴν Ἀππερέμπτον παρὰ τοῖς δοκιμαῖς συγγραφεῦσιν.

Ἄν καὶ ἡ παθ. μετοχὴ εἰς οἷο, εἶον addotto, condotto, dedotto κατλ. εἶναι μᾶλλον εὐχρηστος εἰς τὴν σημειωτικήν γλῶσσαν, δὲν εἶναι ὅμως ἀποβρίπτει· καὶ ἡ εἰς οἷο, εἶον addutto, condotto, dedutto κατλ. τὰς ὁποιᾶς μεταχειρίζονται οἱ ἀρχαῖοι δοκιμαῖ συγγραφεῖς, ποιηταί τε καὶ λογιγράφοι. Αἱ δὲ καταλήξεις οἰ, e, erono, τοῦ Παρωχ. ὠρις. εἶναι ἡμαρτημένοι, ὥς καὶ ὁ σχηματισμός adduchiamo, adduchiate, adduchino.

(49) Το ῥῆμα bere εἶναι συγχωρή τοῦ bevere, ὅπερ εἶναι ὁμαλὸν καὶ σπανίως εὐχρηστος ἐν τῷ διαλέγῳ. Ὁ δὲ Παρωχ. ὠρ. ἐκτός τῶν δύο καταλήξεων erono καὶ etiero, ἔχει καὶ τὴν etiano, εἶον bevettiono· ὅρα τὰ ἔχοντα δύο καταλήξεις εἰς τὸν παρωχ. ὠρις. ἐν σελ. 227.

Σημειωτέον δὲ ὅτι, ἂν καὶ εὐχρηστος τὸ ῥῆμα bevere καθ' ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ χρόνους, προτιμᾶται ὁ σχηματισμός τοῦ bevo· μάλιστα δὲ ἐν τῷ διαλέγῳ.

Ἵπ. Ἐν. Bea, bei καὶ bea, bea, beiamo, beiate, beano.

Ἑνερ. μετοχή. Beente, beendo· παθ. bevuto. *beuto*.

Cogliere ἢ corre (50) δρέπεται· τυγχάνω· καταλαμβάνω.

Ὅρις. Ἐν. Coglio καὶ coglio, cogli, coglie, cogliamo, cogliete, colgono καὶ cogliono.

Παρωχ. ὦρις. Colsi, cogliesti, colse, cogliemmo, coglieste, colsero, *colsono.

Μέλλων. Corro (καὶ ἑμαλῶς coglierò), corrai, corrà, correremo, correte, corranno.

Προσакτική. Cogli, colga καὶ coglia, cogliamo, cogliete, cogliano καὶ colgano.

Ἵπ. Ἐν. Colga, coglia, colga καὶ colghi, coglia, colga, coglia, cogliamo, cogliate, colgano καὶ cogliano.

Ἑνερ. μετοχή. Cogliente, cogliendo· παθ. colto.

σαι. Tà bebbi, bebbe, bebero ἀντί bevvi, bevve, bevvero εἶναι ποιητικά. Tà δὲ bibo, bivo ἀντί bevo καὶ beo· beuto ἀντί bevuto εἶναι ἄχρηστα. Tà δὲ bejo, beje, dejamo, bejete, bejono ἀντί bevo, beve κτλ., εἶναι χυδαῖα.

(50) Κατὰ τὸ cogliere ἢ corre σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα αὐτοῦ accogliere ἢ accorre, ὑποδέχμαι, incogliere ἢ incorre, καταλαμβάνω, φερῶ, raccogliere ἢ raccorre, ἀναλέγωμαι· συναθροίζω· τρέπομαι· (ὑπο)δέχμαι (ἐμ-) περιλαμβάνω· κατα(συν)νέω· συνιζάω· ἀντιδῶμαι, ricogliere ἢ ricorre, ἀναθροίζω, εἰσπράττω· συγκομίζω· ἀνακτῶμαι (ἐνέχυρον)· συνίμι. Tà εἰς οἶτε, ὅσον accorre, incorre κτλ. εἶναι κατὰ συγκοπήν ἀπὸ τῶν accogliere, incogliere κτλ. Γίνεται δὲ ἡ συγκοπή οὕτῃ μόνον εἰς τὴν Ἀπαρέμφατον, εἰς τὸν Μ. Ἀλλοντα, καὶ ἐπομένως εἰς τὸν ὑποθ. Ἐνιστώτα. Προτιμᾶται δὲ ἡ συγκοπή τῶν ὀλοκληρωγῶν φωνῶν ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ.

Ἀντί τοῦ cogli ἀναγινώσκεται ἐνίοτε coi· καὶ εἰς τὴν Προσ. συ'. ὅπερ ἀποβίλλει τὴν ἀπόστροφον, ὅταν ἐνοῦται μετὰ τινων μορίων, ὅσον cotela (ἀντί coglietela). Tà δὲ τῶν Φλωρεντιῶν cogliei, cogliè ἀντί colsi, colse εἶναι ἡμαρτημένα.

Εἶναι ἐπίσης Φλωρεντινὸς ἰδιωτισμὸς φευκτικὸς ὁ σχηματισμὸς colghiamo, colghiate, colghino· coggo, cogghiamo, cogghiate, coggono ἀντί colgo κτλ. cogghiena κτλ. ἀντί cogliena κτλ. cogghiemmo κτλ. ἀντί cogliemmo κτλ. *coggo* κτλ. ἀντί colga κτλ.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον σχηματίζονται καὶ τὰ ῥήματα scegliere ἢ scerre, δια(ἐκ)λέγω, sciogliere ἢ sciorre, λύω, riscegliere ἢ riscerre, ἀναλέγ(ω)μαι, prescegliere ἢ prescerre, ἐκ(δια)λέγω, trascegliere ἢ tra-cerre, δια(ἐκ)λέγω, discegliere ἢ disciorre, λύω, prosciogliere ἢ prosciurre, ἀφίμι· (ἀπο)λύω.

Καὶ τὰ ἐξῆς, ὡς καὶ τὰ σύνθετά των, σχηματίζονται κατὰ τὸ cogliere μὴ τὰς οὕτως παρατηρήσεις· togliere ἢ torre, λαμβάνω· ὀρῶ αἶμα, ἀφαιρῶ· ἀποτρέπω· ἀφαρπάζω· ἀρέσκομαι· ἀναδέχομαι, distogliere ἢ distorre, μεταπέθω, ritogliere ἢ ritorre, ἀναλαμβάνω, ἀνακτῶμαι· μεταπέθω ἢ ἀναπέθω.

Ἐπαναλαμβάνομεν καὶ ἐνταῦθα ὅτι τὸ συγκοκμμένον torre, καὶ ὁ Μέλλων torro καὶ κτλ. εἶναι μᾶλλον εὐχρηστον παρὰ τοῖς δοκίμοις τῶν συγγραφέων. Εὐρίσκεται δὲ καὶ εἰς τοῦτο τοῖ ἀντί togli· καὶ εἰς τὴν Προσ. το', καὶ ἄνευ τῆς ἀποστροφῆς μετὰ τῶν προσκολλητικῶν μορίων, ὅσον totti, tonimi. Εὐρίσκεται ἐπίσης τὸς καὶ το ἀντί τοῦ togli, Tà δὲ toggo, toggono, togga, tog-

Dire (51) λέγω. *Dicere.*

Ὅρ. Ἐν. Dico, dici καὶ di', dice, diciamo, dite, dicono.
Περ. ὥρ. Dissi, dicesti, disse, dicemmo, diceste, dissero.

Προσκατιχή. Di', dica, diciamo, dite, dicano.

Ἦπ. Ἐν. Dica, dica καὶ dichì, dica, diciamo, diciate, dicano.

Ἐν. μετοχ. Dicente, dicendo παθ. detto.

Dolere (52) ἀλγῶ.

Ὅρ.σ. Ἐν. Dolgo καὶ doglio, duoli, duole καὶ dole, dogliamo, dolete, dolgono καὶ dogliono.

Περ. ὥρ. Dolsi, dolesti, dolse, dolemmo, doleste, dolsero καὶ *dolsono.

Μέλ. Dorro', dorrai, dorrà, dorremo, dorrete, dorranno.

Προσκατιχή. Duoli, dolga καὶ doglia, dogliamo, dolete, doglano καὶ dogliano.

Ἦποτ. Ἐν. Dolga, doglia, dolga, doglia, dolga, doglia, dogliamo, dogliate, doglano καὶ dogliano.

gano ἀντὶ toglio, tolgono· tolga, tolgano, εἶναι εὐχρηστα παρὰ χωρικοῖς καὶ χωδαίσις. Ὅσον ἀποφευγε αὐτά, ὥς καὶ τὰ tolgli, tolgiamo, tolgiate ἀντὶ togliamo, togliate, ἅτινά εἰσιν ἰδιωτισμοὶ ἀλλοῦ.

(51) Κατὰ τοῦτο σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα benedire, εὐλογῶ, contradire, ἀντιλέγω, disdire, ἀπολέγω, ἀπόφημι· παλινφθῶ, indire ἢ indicare, ἀν(πρ)αγρεύω, προαγγέλω, προκηρύττω, mala(male)dire, καταρῶμαι· μιμφομαι, misdire, κακολογῶ· ἀντιλέγω, predire, προλέγω, ridere, ἐπαναλαμβάνω· ἀναιφρω, sdire, παλινφθῶ, soprabbenedire, πάλιν εὐλογῶ, ribenedire, ἀπελύω τῆς καταρᾶς· ἀρέφω· πάλιν εὐλογῶ, sopradde, ἐπιλέγω.

Περὶ τῶν ῥημάτων benedire καὶ maledire ὅρα σημείωσιν 5 ἐν σελ. 29.

Ὅτι δὲ τὸ ῥῆμα dire καὶ τὰ σύνθετα τούτου ἐπρὸς φερντο ἀρχ. dicere κτλ. εἴπομεν ἄλλοτε· ὅρα σημ. α. τοῦ ιά. κεφαλ. ἐν σελ. 15η.

Ἡ δὲ παθ. μετ. detto, ἀντὶ detto εἶναι εὐχρηστος παρὰ τοῖς χωρικοῖς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς. Το δὲ dicemo ἀντὶ diciamo εἶναι ῥηματικὸς ἰδιωτισμός. Το δὲ diceto ἀντὶ dite μετχειρίζονται τινες τῶν δοκίμων συγγραφέων. Το δὲ dicesti ἀντὶ dicesti το εἶναι ἑσκακῆσις· χεῖρας.

Τα δὲ dicere κτλ. dicerei κτλ. ἀρχαία ὄντα, εἶναι ἐν χρήσει παρὰ τοῖς νῦν νεολεξικοῖς. Εἶναι δὲ ἰδιωτισμοὶ φυσικῆ καὶ τὰ dichiamo dichiate, dichino κτλ. Περὶ τῶν μετασληθῶν πρ. di, sta, fa, te, ὅταν προστελλῶνται εἰς αὐτά τα μόρια, mi, ci, lo, la, lo, ὅρα τὴν σύνταξιν τούτων τῶν μορίων εἰς τὸ Συντακτικόν.

(52) Κατὰ τὸ dolere σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα condolersi, συναλγῶ, ὀδυρομαι, ridolersi, πάλιν ὀδυρομαι, indolere, ἀλγῶ, λυποῦμαι.

Εὐρίσκονται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πολλὰ φωνὰ τοῦ dolere, ὡς τὰς πλείους οὐδὲ οἱ ποιηταὶ θύονται νὰ μετχειρισθῶσι σήμερον ἀνευ μεγάλης οὐθαιρείας. Τραυτὰ δὲ εἶναι deggo ἀντὶ dolgo, degli καὶ duoi ἀντὶ duoli· dogghiamo, doghiamo ἀντὶ dogliamo· doggono, dolono ἀντὶ dolgono· dolei, dolfi ἀντὶ dolsi· dolè καὶ dolfe ἀντὶ dolsi· dogga, dogghiamo, dogghiamo, dogghiato, dogghiate, dogghino, doghino, dolano ἀντὶ dolga καὶ dogliende,

dogghino, dolano

Dovere (53) ὀφείλω.

Ὅρις. Ἐν. Devo, debbo, deggio, devi, dei, de', deve, dee, debbe, dobbiamo, deggiamo, debbiamo, dovete, devono, debbono καὶ deggiono.

Μέλλων. Dovrò (καὶ ὁμαλῶς doverò), dovrai, dovrà, dovremo, dovrete, dovranno.

Προσакτικὴ Λεῖπει.

Ἵποτ. Ἐν. Debba, deva, deggia, debbi, debba, deggia, debba, deva, deggia, dobbiamo, deggiamo, dobbiate, deggiate, debbano, devano, deggiano.

Parere (54) φαίνομαι νομίζω. *Parere*

Ὅρις. Ἐν. Pajo, Pari, pare, pariamo καὶ pajamo, parete, pajono καὶ parono.

Παρ. ὦρ. Parvi, paresti, parve, parēmmo, pareste, parvero.

Μέλ. Parrò, parrai, parrà, parremo, parrete, parrano.

Προς. Pari, paga, pariamo, pajamo, parete, pajano.

Ἵποτ. Ἐν. Paja, paga, paga, pariamo, pajamo, pariate, pajate, pajano.

dogliendo ἀντί dolente, dolendo. Dole ἀντί duole εἶναι ποιητικόν· καὶ τὸ dolere ἀντί dolere, εὐρίσκειται παρὰ τῷ Δάντη. Ἡ δὲ μετοχὴ dolto ἀντί doluto, εὐρίσκειται παρὰ τινι τῶν ἀρχαίων.

Σημειώσιν δὲ ὅτι τὸ dolere εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον αὐτοπαθίς.

(53) Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπικνύεται ὁ ἐξῆς σχηματισμὸς τοῦ dovere, ὅς περ σύμφορον ἔστιν ἀρκετός. Deo ἀντί devo ἢ debbo· dovemo, devemo, deviamo, doviamo ἀντί dobbiamo· debbeno, deono, denno, deggono ἀντί debbono ἢ devono· deveva ἀντί doveva· devevamo ἀντί dovevamo· devieno ἀντί dovevano· devei, devè, ἀντί devei, dovè· debbia ἢ dea ἀντί debba ἢ deva· deggi ἀντί debbi· debbiamo ἀντί dobbiamo· debbiate ἀντί dobbiate· deano ἀντί debbano· devesse ἀντί dovesse κτλ. debbiendo ἀντί dovendo. Καίτοι δὲ αἱ φωναὶ αὗται ἀρχαῖαι καὶ ποιητικαὶ εἶναι, δὲν εἶναι ἀπορριπτέαι, ὡς ἡμετέραντι, καὶ μάλιστα αἱ deo, deono, devemo, denno, devieno, deano, ἅ περ δύνανται καὶ εἰ σημερινῇ ποιητῇ νὰ μεταχειρισθῶσιν. Πρέπει δὲ ν' ἀπορρίψωμεν ὡς περιττοὺς ἰδιωτισμοὺς τὰ deio ἀντί devo· devano ἀντί devono· dobbiavamo, dobbiavete ἀντί dovevamo, dovevate· deve ἀντί dovemmo, dovrebhi ἀντί dovrei κτλ.

(54) Ἡ ἐνισγ. μετ. τοῦ parere εἶναι parvente, ἵνα μὴ συμπέσῃ μετὰ parente (συγγενής)· ὁ δὲ Μέλ. συγκεκορμένους parò καὶ. ἵνα μὴ συμπέσῃ μετὰ τὸν Μέλ. τοῦ parare (κοσμῶ· ὀρέγω)· ὅθεν πρέπει νὰ θεωρῶμεν ὡς ἀπορριπτέον παρειδ, παρεαί κτλ. παρερεί κτλ. Ἡ δὲ παθ. μετοχὴ parso ἀντί paruto, καὶ ὁ Παρ. ὦρ. parsi, parse, parsero, ἂν καὶ ποιητικὰ, εὐρίσκονται καὶ παρὰ τοῖς ὀλίγοις λογογράφοις· μάλιστα ἡ μετ. parso ἀντί paruto εἶναι καὶ σημερινὸν εὐχρηστὸς ἐν τῇ Τουρνήϊα. Το δὲ παί ἀντί pari, καὶ paji ἀντί pajino, parino ἀντί pajano, εἶναι ὅλως ἀρκετά. Τὰ δὲ paro ἢ pareo ἀντί pajo· pajano, parno ἀντί pajono, paremio, parivi, parevono ἀντί parevammo, parevate, parevano· parei, paretti ἀντί parvi· paré, parette ἀντί par-

Piacere (55) ἀρέσκω.

Ὁ. Ἐν. Piaccio, piaci, piace, piacciamo, piacete, piacciono.

Παρῶχ. ὦρ. Piacqui, piacesti, piacque, piacemmo, piaceste, piacquero, piacquono.

Πρὸς. Piaci, piaccia, piacciamo, piacete, piacciano.

Ἵποτ. Ἐν. Piaccia, piaccia, piaccia, piacciamo, piacciate, piacciano.

Παθ. μετοχή. Piaciuto· ἢ δ' Ἐνεργ. καὶ ὁ μέλλων ὁμαλῶς.

Porre (ἀρχ. ponere) (56) τίθημι.

Ὁ. Ἐν. Pongo, poni, pone, poniamo, ponete, pongono.

Παρ. ὦρ. Posi, ponesti, pose, ponemmo, poneste, posero.

Μέλ. Porrò, porrai, porrà, porremo, porrete, porranno.

Πρὸς. Poni, ponga, poniamo, ponete, pongano.

Ἵπ. Ἐν. Ponga, ponga, ponga, poniamo, poniate, pongano.

Ἐνεργ. Μετοχή. Ponente, ponendo· παθ. posto.

ve· parssamo, parressimo ἀντὶ parremmo· parave ἀντὶ parrebbe· parrebbeamo, parressimo ἀντὶ parreummo· parrebbero ἀντὶ parrebbero, εἶναι ἡ-μνημένα.

(55) Κατὰ τὸ piacere σχηματίζονται καὶ τὰ compiacere, ἀρεσκύμαι, (di)-spiacere, δυσαρσιῶ, ripiacere, πάλιν ἀρέσκω.

Ὁ σχηματισμός piacei, piacetti· piace, piacette· piacerono, piacettero· piacciuto εἶναι ἀρχαῖος καὶ ἀχρηστος. Τὰ δὲ piacquammo, piacetiamo, piacquemo ἀντὶ piacemmo, piacquero, εἶναι ἰδιωτισμοὶ μὴ μικτοί.

(56) Κατὰ τὸ porre σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα ante(anti)porre, προτίθηναι, apporre, ἐπιτίθηναι· ἀνατίθηναι· ἀντιτίτω, comporre, συντίθηναι· διατίθηναι· συντίτω· συμφωνῶ· διαλλάττω, contrapporre, ἀντιτίθηναι, deporre, ἀπο(κατα)τίθηναι· disporre, διατίθηναι, esporre, ἐκτίθηναι, tra(p)porre, trasportare, intra(p)porre, interporre, παρεντίθηναι, περιβάλλω, imporre, ἐπι(εισ)τίττω, ἐπιβάλλω· ἀνατίθηναι· φανακίζω, orporre, ἀντιτίθηναι, ἀνίστηναι, posporre, ὑστέρων εἶτε ἐν εἰλίττειν τίθηναι, preporre, προτίθηναι· προτιμῶ, presupporre, προτιμῶ, προτιμῶ· διαγινώσκω, presupporre, προὔποσιν καὶ ricomporre, πάλιν συντίθηναι· συναρμολόγῳ· μετριάζω, tirorre, πάλιν τίθηναι· ἀπο(κατα)τίθω· αρρό(πο)κρύπτω· ἀνοικοδομῶ, riproporre, πάλιν προτίθηναι, sconporre, ἀπο· εἶρεi, soltu)porre, ὑποτίθηναι, ὑποβάλλω, soprapporre, ὑπερ(ἐπι)τίθηναι, sapettero, sporre, ἐκτίθηναι· ἀποκινδυνῶ· ἀποτίθηναι, supporre, ὑποτίθηναι· sappiano εἶναι, ἀντι(καθίστηναι, trasporre, μετατίθηναι· μεταφορῶ.

Τὰ εἶναι καὶ ὁ συγκατῆναι ἐκ τοῦ ἀρχαίου καὶ λατινικοῦ ponere· εὐλατῆται· δὲ ἡ συγκατῆναι οὐκ ἔστι μόνον εἰς τὸν Μελλόντα, Ἵποτ. Ἐνιστ. καὶ τὴν Ἀπαρῶντα· (ὅρα συμ. ἀ. τοῦ ἰά. κίφ. ἐν σιλ. 15). Τὰ δὲ ponerò καὶ ponerei, κτλ. εἰσὶν ἀχρηστα σήμερον. Οἱ δὲ σχηματισμοὶ pognente, pognendo ἀντὶ ponente, ponendo, posito ἀντὶ posto· pono, pono· pono ἀντὶ pengo, pongono· ponemo ἀντὶ poniamo ἢ pognamo· ponieno ἀντὶ ponessano· pogni ἀντὶ pogni ἢ ponga· pona ἢ pogna ἀντὶ ponga, εἶναι ὅλως ἀρχαῖοι καὶ ἀχρηστοί, καὶ μόλις τοῖς ποιηταῖς συγχευομένη. Ὀλιγώτερον δὲ ἀπρηχαιομένοι φαίνονται, puose ἀντὶ pose· puosero, puosono ἀντὶ posero καὶ posono. Τὰ δὲ pollo, impollo ἀντὶ ponilo, imponilo ἢ pento, imponlo,

Potere (57) δύναμαι.

Ὅρ. Ἐν. Posso, puoi (καὶ puo'), può καὶ potete, possiamo, potete, possono καὶ ponno.

Μελ. Potrò, potrai, potrà, potremo, potrete, potranno.

Προστακτικὴ Λείπει.

Ἵποτ. Ἐν. Possa, possa καὶ possi, possa, possiamo, possiate, possano.

Rimanere (58) μένω. *Rimangere*

Ὅρις. Ἐν. Rimango, rimani, rimano, rimaniamo, rimanete, rimangono.

Παρωχ. ὦρ. Rimasi, rimanesti, rimase, rimanemmo, rimaneste, rimasero.

Μελ. Rimarrò, rimarrai, rimarrà, rimarremo, rimarerete, rimarranno.

Ἦποτ. Romani, rimanga, rimaniamo, rimanete, rimangano.

ἀντιγινώσκονται παρὰ τῷ Βοκκακκίῳ· ἀλλὰ τοῦτοι τρόποι ἐκφράσεως εἰσὶν ὀλίγον εὐρεστοὶ σήμερον. Ὁ δὲ σχηματισμὸς ponghiamo, ponghiate, ponghiamo ἀντὶ poniamo, poniate κτλ. ἢ poguiamo, poguiate ἀντὶ pognamo, pognate· pongi, ponè ἀντὶ posi, pose· posamo ἀντὶ ponemmo· posano, posemo ἀντὶ posero· ponulo ἀντὶ posulo εἶναι ἡμετέ. καὶ ἀπόρρυγε αὐτὸν γράφον καὶ λολῶν· ἀν καὶ ὁ Ἰταλικὸς λαὸς τὸν μεταχειρίζεται.

(57) Πᾶσαι εἰσὶν οἱ ἀρχαῖαι ἀνωμαλίαι τοῦτου τοῦ ῥήματος, εἰς τὰς potete, potete, possono· possea, potavamo ἢ possevamo, potavate, potieno ἀντὶ poteva, potevamo, potavate, potevano· possetti, posselte, possettono, possettono ἀντὶ potei, potè, poterono· poterò, potrai κτλ. ἀντὶ potrò, potrai κτλ. poterei, potresti κτλ. ἀντὶ potrei κτλ. potliamo ἀντὶ possiamo κτλ. Τὰ δὲ poter(ο) ἀντὶ poterono εἶναι ποιητικὰ. Τὸ δὲ potieno ἀντὶ poterono εἶναι τῶν Τυρρηνῶν χωρικῶν, καὶ παρὰ ποιηταῖς ἐννοεῖται εὐχρηστικῶς. Τὰ δὲ potria, poria, potriano, potieno ἀντὶ potrebbe, potrebbero εἶναι τῶν ποιητῶν καὶ λογιγράφων, ἀλλὰ poria ἀντὶ potrei, εἶναι μόνον τῶν ποιητῶν. Σημειῶσαι δὲ ὅτι ὁλος ὁ εἰρημένος σχηματισμὸς εἶναι ἀρχαῖα, καὶ οὐκ οὐκ δὲν δύνασαι νὰ μεταφρασθῇ χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς τὴν ἐρινν τῆς γλώσσης φιλοκαλίαν. devano ἀντὶ

Τὰ δὲ possere ἀντὶ potere· puoli, potete ἀντὶ puote· devano ἀντὶ potevamo· putevi, potavete ἀντὶ potevate· poterono ἀντὶ potevi, potiede ἀντὶ potei, potè· potetiamo ἀντὶ poterò· potetiero, potiero, potero ἀντὶ poterono· poterò, potei κτλ. ἀντὶ· poterò, potrei κτλ. potrebbi, potresti, potrebbamo, potreste, potrebbano ἀντὶ potrei, potresti κτλ. possi, potiamo, potiate, possino ἀντὶ possa, possiamo, possiate, possono· οἱ εἰς τὴν ἀποφύγῃ ὡς ἡμετέριαι, ἀν καὶ τίνα ἐξ αὐτῶν εὐχρηστικὰ εἶναι παρὰ τῷ Ῥωμαϊκῷ λαῷ διόρουσι χάριν τίνα εἰς τὴν διόλετον αὐτῶν.

(58) Τὸ ἀρχαῖον ῥῆμα manere, μένω, εὐπερ ὀλίγα τίνα ἔμεναν, εἶναι τὸ πρωτότερον τῶν ῥημάτων rimanere, καὶ permanere, (ἐμ)μένω, ἀπὸ ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἀνωμαλίας. Rimangente δὲ ἀντὶ rimanente εἶναι ἀπαραχαισθένον, ὡς καὶ τὰ rimango, rimagna, rimagnamo, ἀντὶ rimango, rimangi, rimangano.

Ῑποτ. Ῑν. Rimanga, rimanga καὶ rimanghi, riman-
liha, rimaniamo, rimaniare, rimangano.

Ῑνερ. μετ. Rimanente, rimanendo παθ. rimasto καὶ rimasto.

Sapere οἶδα, γινώσκω (59).

Ῥοις. Ῑν. So, sai (sa'), sa, sappiamo, sapete, sanno.

Παχ.ώρ. Seppi, sapesti, seppe, sapemmo, sapeste, seppero.

Μέλλων. Saprà, saprai, saprà, sapremo, saprete, sapranno.

Προσ. Sappi, sappia, sappiamo, sappiate (60), appiano.

Ῑπ. Ῑν. Sappia, sappi, sappia, sappiamo, sappiate, sappiano.

Sedere (61) καθίζω. *Seggere*

Ῥοις. Ῑν. Siedo, seggo, siedi, siede, sediamo, seggia-
mo, sedete, siedono, seggono.

Προσ. Siedi, sieda καὶ segga, sediamo, seggiamo, se-
dete, siedano, καὶ seggano.

rimano· rimanerò, rimanerei ἀντὶ rimarrò, rimarrei· rimanei, rimane, ri-
manerono ἀντὶ rimasi, rimase, rimasero. Τὰ δὲ rimanse, rimanette ἀντὶ
rimase· rimasamo ἀντὶ rimanemmo· rimasano, rimanettero ἀντὶ rima-
saro· rimanghiamo, rimanghiate, rimanghino ἀντὶ rimaniamo, rima-
niare, rimangano εἶναι ἰδιωτισμοὶ φευκτικοί.

(59) Τὸ ῥῆμα sapere, ὅπερ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ sapere εἰλίγεται, εἶναι ἐν
τῶν ἀνωμαλιωτάτων τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, καὶ μοναδικώτατον διὰ τὰς πολ-
λὰς καὶ ἀλλοκότους ἀνωμαλίας. Στερεῖται δ' ἐνεργητικῆς μετοχῆς εἰς ente· ἡ δὲ
παθ. sacciuto ἀντὶ saputo εἶναι ἰδιωτισμός. Τὰ δὲ sappiendo ἀντὶ sapendo·
saccio, (ἐν χρηστῶν παρὰ τοῖς νῦν Νεαπολίταις), sapo ἀντὶ so· sapemo, sa-
vemo, sacciamo, (ἐν χρηστῶν ἱπίστης παρὰ τοῖς Νεαπολ.) ἀντὶ sappiamo· sac-
cious (ἱπίστης παρὰ τοῖς Νεαπ. ἐν χρηστῶν) ἀντὶ sanno· sapavamo, sapa-
vate, sapieno, savieno ἀντὶ sapavamo, sapevate, sapevano· seppono ἀντὶ
seppero· saperò, saperei κτλ. ἀντὶ saprò, saprei κτλ. saccia, sacciamo,
sacciate, sacciano ἀντὶ sappia, sappiamo, sappiate, sappiano, ἐνδύσκονται πα-
ρὰ τοῖς τῶν δοκίμων λογογράφων μᾶλλον ἢ ἡτίον ἀρχαίοις. Ὁ δὲ σχηματισμός
sapro, sappono ἀντὶ so, sanno· sapemio ἀντὶ sapavamo· sapevono ἀντὶ
sapevano· sapei, saPELLI, saPè, sappelte ἀντὶ seppi, seppe· seppamo, sa-
perono, sappettero ἀντὶ sapemmo, seppero· sappi ἀντὶ sappia· sappino
ἀντὶ sappiano εἶναι ἑκατ. ἰδιωτ. τοῦ χυδαίου λαοῦ, καὶ ἱπομένως φευκτικός.
Τὸ δὲ so' ἀντὶ sai εἶναι συνηθέστατον εἰς τὴν κρίτην.

(60) Τὰ δευτέρω πληθύντ. πρόσωπα πάντων τῶν ῥημάτων τῆς διωτέρας
συζυγίης σχηματίζονται εἰς ele, πλὴν τῶν essere, avere, sapere καὶ volere,
ἅπερ σχηματίζονται εἰς iate.

(61) Κατὰ τοῦτο σχηματίζονται καὶ τὰ risedere, καθίζωμαι, κάθημαι, pos-
sedere, (κατ)έχω, presedere, προεδρεύω, soprassedere, ὑπερτίθωμαι, ἀνεβίβω.

Τινὲς σχηματισμοὶ τοῦ ῥήματος sedere εἰλοσι· διπλὴν κατάληξιν, τὴν μὲν
ἰδιάν, τὴν δὲ προερχομένην ἐκ τοῦ ἀρχαίου μὲν, νῦν δὲ ἀχρήστου, ῥήματος seggere.
Εὐρίσκονται δὲ πρὸς τούτοις αἱ ἐξῆς ἀπρηχαιωμέναι φωναὶ, εἶον seggente ἀντὶ
sedente· seggendo ἀντὶ sedendo· seggio, seggiono ἀντὶ seggo, seggono· siè
ἀντὶ siede· sedie, sedieno ἀντὶ sedeva, sedevano· sediero ἀντὶ sederono. sedrò
(ποινε·) ἀντὶ sederò κτλ. seggia, seggi, seggiano ἀντὶ seggo, segghi, seggano.

Ἵποτ. Ἐν. Sieda, siedi καὶ segghi, sieda, sediamo, seggiamo, sediate, seggiate, siedano καὶ seggano.

Solere (62) εἴωθα, συνειθίζω..

Ὅρις. Ἐν. Soglio, suoli καὶ suo', suele καὶ sole, sogliamo, solete, sogliono.

Ἵποτ. Ἐν. Soglia, sogli καὶ soglia, soglia, sogliamo, sogliate, sogliano.

Tacere (63) σχηματίζεται ὡς τὸ piacere.

Tenere (64) ἔχω, κρατῶ.

Ὅρις. Ἐν. Tengo, tegno, tieni, tiene, teniamo, tegnamo, tenete, tengono, tennono.

Πρωχ. ὦρ. Tenni, tenesti, tenne, tenemmo, teneste, tennero καὶ tennono.

Μέλ. Terrò, terrai, terrà, terremo, terrete, terranno.

Προς. Tieni καὶ te', tenga, tegna, teniamo, tegnamo, tenete, tengano, tennano.

Ἵποτ. Ἐν. Tenga, tenga καὶ tenghi, tenga, teniamo, tennamo, tenghiamo, teniate, tengano, tennano.

Εἶναι δὲ φυσικός, ὡς ἡμερτ. καὶ χυδ. ὁ σχηματισμός siedano, seggano ἀπὸ ti siedono, seggono· sedemio, sedavamo ἀπὸ ti sedevamo· sedevi ἀπὸ ti sedevate· sedevano ἀπὸ ti sedevano· sedettamo ἀπὸ ti sedemmo· segghi, sedà ἀπὸ ti segga, sieda· segghiamo, segghiate, segghino, ἢ sedano ἀπὸ ti sediamo ἢ seggiamo, sediate, siedano ἢ seggano.

Σημειώσαντες δὲ ὅτι τὸ ῥῆμα τοῦτο σημαίνει τὴν ἐνέργειαν τοῦ καθίζειν ἑαυτὸν συνδέεται ἀπὸ τὰ ἀνωθυμικά μόρια mi, ti, si, ci, vi, si κτλ.

(62) Τὸ ῥῆμα τοῦτο, ὡς ὁ σχηματισμὸς εἶναι εὐχρηστον ἐν τῇ Ἀπαρμωφίῳ, εἶναι ἑλλειπὺς κατὰ τὸν Πρωχ. ὦρις. τὸν Μέλ. καὶ τὴν Πρὸστ. Ἢ δὲ παθ. μετ. εἶναι solito. Ἐχει δὲ καὶ τοῦτο τινὰς φωνὰς ἀπρηχισμένους, εἰν suogli, suoi ἀπὸ ti suoli· sole ἀπὸ ti suoie· solia ἀπὸ ti sole(v)a.

(63) Τὸ ῥῆμα τοῦτο σχηματίζεται κατὰ τὸ piacere ἔχει διαφορὰν τινα εἰς τὴν ὁμογραφίαν· διότι τινὰ τῶν προσώπων τοῦ ῥήματος piacere, γράφονται ὁ αὐτὸς c, ἀλλὰ τοῦτο γράφεται μετ' ἐν, διὰ τὴν μὴ συγχέωνται τὰ πρόσωπα τοῦτου μετὰ τῶν τοῦ ῥήματος lasciare, κηλιδῶ· ἀλλὰ μὴ ὑπαρχούσης συγχύσεως εἰς τὰ τρίτα πλὴθ. δύνασαι νὰ γράφης tacciono, tacciano· εἰ δὲ ποιεῖται, εἰσινες ὀλιγοριθμοὶ τῆς συγχύσεως τῶν δύο ῥημάτων, δύνασαι νὰ γράφωσι τὸ ῥῆμα μετ' ἐως ἢ δύο c. Ὁ δὲ σχηματισμὸς tacci, tacceti, taccè, taccette, tacerono, taccettiero, taccettano εἶναι ἀπρηχισμένους. Τὰ δὲ tacquamo, taccettamo ἀπὸ ti taccemmo tacquano, taccettano ἀπὸ ti tacquero, εἶναι ἰδιωτισμοὶ φυσικοί.

(64) Κατὰ τὸ tenere σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα attenere, διατηρῶ (λόγον, ὑπόστασιν), (ap)partenere, ἀνήκω· προσήκω, contenere, ἐμπεριέχω· κατεῖχω (ἐπ)έχω, ditenerne, κατεῖχω· κηδεύω, mantenere, διατηρῶ· ὑπερεῖδω, (in)trattenere, intertenere, κατεῖχω· ψυχάζω, rattenere, ritenere,

Traire (ἀρχ. traere) (65) ἔλκω, σύρω.

Ὅρις. Ἐν. Traggo, traggi, trai, tra', trae, traggo, traiamo, traggiamo, traete, traggono.

Παρωχ. ὦρ. Trassi, traesti, trasse, traemmo, traeste, trassero καὶ trassono.

Μέλλων. Trarrò, trarrai, trarrà, trarrempo, trarrete, trarranno.

Προστ. Trai, traggi, tra', traggo, traiamo, traggiamo, traete, traggano.

Ἵποτ. Ἐν. Tragga, tragga καὶ traggbi, traggo, traiamo, traggiamo, traiate, traggano.

Ἐνερ. Μετ. Traente, traendo· παθ. tratto.

ἐκ(κατ)έλω, sostenere, ὑπερίδω· ὑπαινέω· προστατῶ· βραδύνω· συγχωρῶ· διατρέφω· διαφυλάττω, soprafflettere, ἐκ(κατ)έλω πλὴν καιρόν.

Ἄντὶ τοῦ tenere, tenendo εἶπὺν τινες seguente, tenendo, ἅτινα πρέπει νὰ θεωρῶνται σχμερὺν ὡς ἀπρξατωμένα καὶ ἀχρηστα. Τὰ δὲ tieno ἀντὶ tengo εἶναι ῥωμαϊκῶς ἰδιωτικῶς, ὅστις εἶναι πλλάκις εὐχρηστος καὶ εἰς τὰς Τυρρηνικὰς ἐπαρχίας. Τὸ δὲ tigno ἀντὶ tengo εἶναι εὐχρηστον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς καὶ λογογράφοις· σημειοῦν δὲ μόλις συγχωρεῖται τοῖς ποιηταῖς μένον, ἂν καὶ ἐν ταῖς βρατείαις ἐπαρχίαις τῇ· Ἰταλίας εἶναι εὐχρηστον. Τὰ δὲ attegno καὶ sostegno εὐρίσκονται παρὰ τῷ Πιτράρχῃ· τὸ δὲ tengbi ἀντὶ tieni εἶναι ἡματημένον· παρὰ δὲ τῷ Δάντη ἀναγινώσκειται tegni, ἴσως διὰ τὸ ῥυθμὸν, ἀντὶ tieni· τὸ δὲ tene ἀντὶ tiene εἶναι ποιητικόν, εὐχρηστον παρὰ τῷ Πιτράρχῃ· τὰ δὲ tignano, tennono πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἀρχαῖοι· τὸ δὲ tenghiamo ἀντὶ teniamo θεωρεῖται διαφόρως ὑπὸ τῶν γραμματικῶν· οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι τὸ teniamo εἶναι ἀπορρίπτειον, οἱ δὲ τὸ tenghiamo· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μὲν teniamo εἶναι εὐχρηστον ἐν τῷ γράφειν, τὸ δὲ tenghiamo ἐν τῷ λαλεῖν, παραδεχόμεθα ἀμφότερα ὡς εὐχρηστα. Tenuono δὲ παρὰ τῷ Βεκακκίῳ καὶ tenneno παρὰ τῷ Πιτράρχῃ ἀναγινώσκονται ἀντὶ tennero, ἅτινα σπανίως εἶναι εὐχρηστα σημειοῦν. Τὸ δὲ ἀντὶ tieni τῆς Προστ. εἶναι εὐχρηστον παρὰ τοῖς ποιηταῖς, λογογράφοις καὶ ἐν τῇ κοινῇ συνδιαλίσσει.

(65) Ἐκ τοῦ ἀρχαίου traira (ἔθεν τὸ traitore, τεζότης) ἐχηματίσθη τὸ ῥῆμα traere, ἐξ οὗ τὸ trarre, οὗπερ οἱ πλείστοι σχηματισμοὶ εἶναι ἐκ τοῦ trarre, καὶ τινες ἐκ τοῦ ἀρχαίου traggere, ὅπερ εὐχρηστον παρὰ τῷ Δάντη, εἶναι σημειοῦν ὅλως ἀχρηστον, ὡς καὶ τὸ traere καὶ trare.

Κατὰ τὸ trarre σχηματίζονται καὶ τὰ astrarre, θεωρῶ κατ' ἀφοίρεσιν, estrarre, ἐκ(προ)έλκω, contrarre, ποιῶμαι συμβόλιον· συντίθεμαι· συνδέω· προσ(ἐκ)έλκω· συτέλλω, detrarre, ἀφ(ὅφ)αιρῶ· διασύρω, ἐκ(ἀπο)φασκίζω, distrarre, ἀποσπῶ, ἀποτρέπω, estrarre, ἐξέλκω, pertrarre, μεθ(δι)έλκω, protrarre, διαγαμμίζω, rattrarre, συτέλλομαι (ἐπὶ τῶν νύμφων), ritrarre, ἐξέλκω, ἐξάγω· ἀπεικάζω· παρίστημι, sottrarre, ὑφαίρω, ὑφέλκω· ἐκ(ἀπο)φασκίζω· ἀπαλλάττω.

Trao ἀντὶ traggo· tranno ἀντὶ traggono εἶναι ἡμερε. Τοῦ δὲ trai καὶ trae, ἀφαιροῦνται τὰ φωνήεντα i καὶ e, τιθεμένους ἀντ' αὐτῶν τῆς ἀποστρέφου, ὅταν μάλιστα προσκολλῶνται τὰ μόρια mi, lo, ne κτλ. ὡπερ συχνότατα διπλασιάζονται τὰ σύμφωνα, ὡς εἰς τὰ μονοσύλλαβα προστ. εἶον, trammi ἀντὶ mi trai, i mi trae· irallo ἀντὶ lo trae· tranno ἀντὶ ne trae· trassi ἢ trassi ἀντὶ si trae κτλ. Τὸ δὲ trano ἀντὶ traggono εἶναι ποιητ. Τὰ δὲ traggiamo, traggiate ἀντὶ traiamo ἢ traggiamo, traiate ἢ traggiate εἶναι μεγάλης χρήσεως, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τοῦτο ὀλίγον ἡματημένα.

Valere (66) τιμῶμαι, ἀξίζω· ισχύω.

Ὅρις. Ἐν. Valgo, vaglio, vali, val(e), valiamo, valete, valgono, vagliono.

Παρωχ. ὦρ. Valsi, volesti, valse, valemmo, valeste, valsero, καὶ valsono.

Μέλλων. Varrò (καὶ ὁμαλ. valerò), varrai, varrà, varremo, varrete, varranno.

Προς. Vali, valga, vaglia, valiamo, valete, valgano, vagliano.

Ἵποτ. Ἐν. Valga, vaglia, valga καὶ valghi, vaglia, valga, vaglia, vagliamo, valiate, valgano, vagliano.

Vedere (67) ὁρῶ, βλέπω.

Ὅρις. Ἐν. Vedo, veggo, veggio, vedi, ve', vede, vediamo, vedete, vedono, veggono, veggiono.

Παρωχ. ὦρ. Vidi, vedesti, vide, vedemmo, vedeste, videro.

Μέλλων. Vedrò (καὶ ὁμαλ. vederò), vedrai, vedrà, vedremo, vedrete, vedranno.

Προς. Vedi, ve', veda, vegga, veggia, vediamo, veggiamo, vedete, vedano, veggano, veggiano.

(66) Κατὰ τὸ valere σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα αὐτοῦ disvalere, ἐλάπτω, prevalere, ὑπερισχύω, rivalersi, ἀναρρῶννμαι, equivalere, ἐξιστοῦμαι, isoδυναμῶ. Ἡ ἰσχυρ. μετ. vagliante καὶ ἡ παθ. valsuto εἶναι ἀρχαῖαι.

(67) Ἄν καὶ ἀρχαῖον τὸ ῥήμα veggere, ἐξέπορην εἶναι πολλὰ πρότερα αὐτοῦ σώζονται. Κατὰ τὸ vedere σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα αὐτοῦ antevedere, προορῶ, appronvedere, avvedere, κατα(συν)νῶ, convedere, συνορῶ, divedere (dare a), ἀποδεικνύω, malvedere, ὑπεβλέπω, prevedere, προορῶ, pronvedere, προορῶ, pronνῶ, ravvedere, μεταμέλομαι, irpronvedere, πάλιν προνοῶ, προορῶ, rivedere, πάλιν ὁρῶ, stravedere, πολὺ ὁρῶ, trasvedere, ἀπατιῶμαι (ἀπ τῷ ὁρᾶν), travedere, διορῶ.

Ἡ παθ. μετ. viso ἀντὶ veduto εἶναι ἀρχ. ἡ δὲ visto εἶναι ἐπίσης εὐχρηστος. Τὰ δὲ veo, veja, vio ἀντὶ vedo ἢ veggo εἶναι ἀπρηχαιωμένα καὶ ἀχρηστα. Τὸ δὲ ve' ἀντὶ vedi εἶναι ποιητ. Τὸ δὲ veggiamo ἀντὶ veggiamo ἢ vediamo εἶναι Τυρρηνικὸς ἰδιωτ. ὥς καὶ τὸ vece ἀντὶ vedete. Τὰ δὲ veddi, vedde, vederò ἀντὶ vidi κτλ. εἶναι ὅχι ἤμαρτ. καὶ τοῦ χυδ. λαοῦ, ἀλλ' ἀρχ. καὶ πρῶτον ἄχρ. ἂν καὶ δοκίμοι συγγραφεῖς τὰ μεταχειρίζονται. Πολὺ πλεονέκτον ἄχο. πρέπει γὰ θωπεῖσθαι τὰ viddi, vidde, riddero· εἶναι δ' εἰ ἀρχ. καὶ ἄχο. ὁ ὁμαλὸς σχημ. vedei, vedetti, vedè, vedette, vederono, vedettero, ἂν καὶ ὑπάρχωμεν παραδείγματα δοκίμων συγγραφίων. Τὰ δὲ vedamo, veddimmo, vedestimo, viddemo, vidimmo ἀντὶ vedemmo· vedano, videnò ἀντὶ videro εἶναι τοῦ χυδαίου λαοῦ σφάλματα. Τοῦ Μέλ. ἡ συγκοπὴ εἶναι τῇ· κοινῆς χρεσ. ἀλλὰ δὲν λείπουν παραδ. παρὰ τοῖς δοκ. τῶν συγγραφέων καὶ vederò κτλ. vederei κτλ. Τὰ δὲ veggiamo, veggamo ἀντὶ veggiamo· veggiate, veggate ἀντὶ veggiate· vedino, veggino, veggino ἀντὶ veggano εἶναι σφάλμα φευκτέον το

Ἵποτ. Ἐν. Veda, veggia, veggia, veda, veggia, veggia, veda, veggia, veggia, vediamo, veggiamo, vediate, veggiate, vedano, veggano, veggiano.

Volere (68) εὐόλομαι.

Ὅρις Ἐν. Voglio, vo', vuoi (vuo'), vuol(e), vogliamo, volete, vogliono.

Ἡρωχ. ὦρ. Volli,olesti, volle, volemmo, voleste, vollero
Μέλ. Vorro', vorrai, vorrà, vorremo, vorrete, vorranno.

Ἡροστ. Vogli, voglia, vogliamo, vogliate, vogliano.

Ἵποτ. Ἐν. Voglia, voglia καὶ vogli, voglia, vogliamo, vogliate, vogliano.

Ἀνόμαλα τῆς τρίτης συζυγίας.

Morire (69) ἀποθνήσκω.

Ὅρις Ἐν. M(u)oro, m(u)ojo, m(u)ori, m(u)ore, moriamo, m(u)oiamo, morite, m(u)orono, m(u)oiono.

Μέλλων. Morro' (καὶ ὁμαλ. morirò), morrai, morrà, morremo, morrete, morranno.

Ἡροστ. M(u)ori, m(u)ora, m(u)oia, moriamo, m(u)oiamo, morite, m(u)orano, m(u)oiano.

χρδαίου λαοῦ. Ἡ ἀπόστρεφος τῆς Ἡρις. το' ἀραιεῖται, ὅταν προσελλῇται τε τῶν μορίων, ὡς vello, vella, velli, velle ἀντὶ vedile, vedila καλ.

(68) Κατὰ τὸ volere σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα disvolere, ἀποποιῦμαι, ἀπέρριπτο, οὐ εὐόλομαι, rivolare, παλιν εὐόλομαι, travolare, πολλὸ βέλω.

Vogliendo ἀντὶ volendo ἀναγνώσκεται παρὰ τῷ Βοκκακκίῳ καὶ παρὰ τισιν ἄλλοις τῶν ἀρχαίων volsuto δὲ ἀντὶ voluto καίπερ ἀκινόνιστος, εἶναι συνιστάται παρὰ τοῖς Τυρρηνίοις καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἰταλοῖς· vuoli δὲ ἀντὶ vuoi, καίτοι ἄλλοις οὐκ ἴσμεν, δὲν ἀμφισβῆναι ὅτις τὸ μεταχειρισθῆ, ὃν εὐχριστον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δοκίμοις συγγράφεσσι· τὸ δὲ vole ἀντὶ vuole εἶναι εὐχρηστον παρὰ τισι τῶν ἀρχαίων ποιητῶν. Τα δὲ voli ἀντὶ vuoi· voliano ἀντὶ vogliano εἶναι σφάλματα· vorono δὲ ἀντὶ vogliono εἶναι Ῥωμαϊκῶς καὶ Νεαπολιτικῶς ἰδιωτικῶς, εὐχρηστος καὶ παρὰ τῷ Τραγκῶ ποιητῇ Ἀλφίερῳ. Τὰ volsi, volse, volsero ἀντὶ volli, volle, vollero εἶναι ἄχρηστα, ἵνα μὴ συμπέσωσι μετὰ τοῦ ῥηματικῶς volgere, στρέφω, ἃν καὶ ἐν χρῇσιν παρὰ τῶ νῦν Ῥωμαϊκῶ καὶ Τυρρηνικῶ λαῶ, καὶ ἐν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δοκίμοις συγγράφεσιν. Τὸ vollono ἀντὶ vollero ἀναγινώσκεται παρὰ τοῖς δοκίμοις ἀρχαίοις· τὸ δὲ volleno εἶναι ἄχρηστον· τὰ δὲ volsamo ἀντὶ volemmo· volsano, volsano ἀντὶ vollero εἶναι ἡμαρτημένα, ὡς καὶ τὰ vogli ἀντὶ voglia· voglio ἀντὶ vogliano.

(69) Morso ἀντὶ morto εἶναι σφάλμα, διότι συμπέπτει μετὰ τὴν μετοχ. τοῦ mordere, δάκνω, ὡς καὶ τὰ morse, morsero ἀντὶ morì, morirono, ἃ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχ. εὐρίσκονται· τὰ αὐτὰ λέγμεν καὶ περὶ τῶν morite, morelle ἀντὶ morì· morissero ἀντὶ morirono. Σημειώτεον ὅτι τὸ morire ἔχει καὶ ἄλλο.

Ἵπ. Ἐν. M(u)ora, m(u)oja, m(u)ora, m(u)oja, moriamo, m(u)oiamo, moriate, m(u)ojate, m(u)orano, m(u)oiano.

Ἐπεργ. Μετ. Mor(i)ente, morendo· παθ. morto.

Salire (70) ἀναβαίνω.

Ὅρ. Ἐν. Salgo, salisco, *saglio, sali, salisci, *sagli, sale, salisce, *saglie, sa(g)liamo, salite, salgono, saliscono. *sagliano.

Προς. Sali, salga, salisca, sa(g)liamo, salite, salgano, saliscano, *sagliano.

Ἵποτ. Ἐν. Salga, salisco, *saglia, salga καὶ salghi, salisca, salga, salisca, *saglia, sa(g)liamo, sa(g)liate, salgano saliscano, *sagliano.

Udire (71) ἀκούω.

Ὅρις. Ἐν. Odo, odi, ode, udiamo, udite, odono.

Προς. Odi, oda, udiamo, udite, odano.

Ἵποτ. Ἐν. Oda, oda, oda, udiamo, udiate, odano.

Uscire (72) ἐξέρχομαι.

Ὅρις. Ἐν. Escio, esci, esce, usciamo, uscite, escono.

Προστ. Esci, esca, usciamo, uscite, escano.

σημ. ἀντὶ τοῦ *attazzare*, κτιίνω, φονεύω, ὡς καὶ εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν γλῶσσαν τὸ ἀποθάνω, εἰς τὴν φράσιν α τὸν ἀπέθανεν ἀπὸ τοῦ ξύλου ν.

(70) Κατὰ τὸ *salire* σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα *assalire*, ἐπιτίθεμαι, *risalire*, κάλιν ἀναβαίνω, *soprasalire*, ἐπιτίθεμαι, ἐφορῶ. Τὸ *salire* δὲ ἑγγράφητο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ *saglire*, τοῦ ὁποῦ πολλοὶ σχηματισμοὶ μένουσιν. Ἡ δὲ μετοχὴ *sagliente* εἶναι ἐπίσης εὐχρηστος ὡς καὶ ἡ *saliente*· ἡ δὲ *sagliendo* ἀντὶ *saleudo* εἶναι ἀχρηστος, ἃν καὶ ὁ Βοκκάκιος τὴν μεταχειρίζεται. Τα δὲ *saglii*, *sagli*, *sagliro* ἀντὶ *salii* κτλ. εἶναι ἀρχαῖα, ὡς ἐπίσης καὶ *salitti*, *salite*, καὶ πολὺ μᾶλλον *saletti*, *salette*. τῶν δὲ *salsi*, *salse*, *salsego* εὐρίσκονται παλαιοτά παραδείγματα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δοκίμοις ποιηταῖς τε καὶ λογογράφους. Τα δὲ *sagliro* κτλ. *saglirei* κτλ. ἐκ τοῦ *sagliro* εὐρίσκονται παρὰ τοῖς ἀρχ. ὡς ἐπίσης καὶ τὰ *saggi*, *sagrei* κτλ. ἀλλὰ καλὸν εἶναι ν' ἀπέχσωμεν τοῦτα εἰς τοὺς ἀρχαίους. Σημειωτέον ὅτι κάλλιον εἶναι νὰ λέγωμεν *sagliamo*, *sagliate*, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν σύγχυσιν τῶν αὐτῶν προσώπων τοῦ *salire*, ἀλατίζω.

(71) Κατὰ τὸ *udire* σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα *diuidire*, παρακούω, *giudire*, κάλιν ἀκούω, *truidire*, παρακούω, ἀπατῶμαι (ἐν τῇ ἀκρίσει)· τὸ δὲ *esaudire*, εἰσκούω, σχηματίζεται ὡς τὸ *impedire*.

Τὸ *udire* εἶναι ἐκ τοῦ ἀρχαίου καὶ λατ. *audire*, ὑπερ μεταχειρίζονται ὁμοίως ὁλοκαπρὸν καὶ τὸ ὁποῖον εἰς τινὰ σύνθετα ἔμεινεν. Τα δὲ *udro* κτλ. *udrei* κτλ. εἶναι ποιητικά.

(72) Κατὰ τὸ *uscire* σχηματίζεται καὶ τὸ *riuscire*, ἀποβαίνει (καλῶς), ἐπιτυχάνω· τὸ *uscire* δὲ ἐγένετο ἐκ τοῦ *escire*, ὑπερ ἐκ τοῦ λατ. *exire*, ὁπερ εἰς τινὰ πρόσωπα ἐμυλάχθη τὸ θ.

Ἵποτ. Ἐν. Esca, esca, esca, usciamo, usciate, escano.

Venire (73) ἔρχομαι.

Ὅρις. Ἐν. Vengo, vieni, viene, veniamo, vegnamo, venite, vengono.

Παρχ. ὦρ. Venni, venisti, venne, venimmo, veniste, vennero.

Μέλλων. Verrò, verrai, verrà, terremo, verrete verranno.

Προστ. Vieni, venga, veniamo, vegnamo, venite, vengano.

Ἵποτ. Ἐν. Venga, venga καὶ venghi, venga, veniamo, veniate, vengano. *del-venuto*.

Ῥήματα ἑλλιπῆ.

Algere, ῥιγῶ. Ἐν χρήσει παρὰ ποιηταῖς μόνον ἢ ἐνεργητική μετοχή Argente, καὶ τὸ πρῶτον καὶ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ Παρωχημένου ὠρισμένου alsi, alse.

Angere, ἄγχω, ἀνῶ. Ἐν χρήσει παρὰ ποιηταῖς τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ Ἐνεσ. τῆς Ὅρ. ange.

Arroggere, προστίθηναι. Ἔχει μόνον ἐν χρήσει τὸν ἐξῆς σχηματισμόν· arroge, arrogiamo, arrogono. Παρχατ. arroge(v)· Παρωχ. ὦρ. arrosi, arrose, arrosero, καὶ arrogono. Ἵπ. παρχατ. arrogesse· Ἐνεργ. μετ. arrogendo· παθητ. arroto.

Calere, φροντίζω. Εἶναι ἐν χρήσει ὡς τριτοπρόσωπον, ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκονται εἰμὴ τὰ τρίτα ἐνικά πρόσωπα ὅλων τῶν χρόνων, πλὴν τοῦ μέλλοντος· σχηματίζεται δὲ ὡς ἐφεξῆς.

Ὅρις. Ἐν. Cal(e)· Παρχατ. Cale(v)· παρωχ. ὦρ. calse·

(73) Κατὰ τὸ venire σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα αὐτοῦ a(d)divenire, anvenire, συμβαίνει, autivenire, προέρχομαι contravenire, παραβαίνω (τὸς νόμους), convenire, συμφωνῶ· συμφέρω· ἀρμολῶ, (di)convenire, εἰμὶ ἀναρμόδιος, εὐχ. ἀρμολῶ, divenire, γίγνομαι, intervenire, intravenire, συμπέτω, συμβαίνω, invenire, εὐρίσκω, misvenire, λιποθυμῶ· κακῶς ἀπεβαίνω, pervenire, ἀρικνούμαι, παραγίνομαι, φθάνω, pervenire, παραλαμβάνω, provenire, αὐξάνω· προέρχεται, rinvenire, ἀναλαμβάνω· ἀνευρίσκω, risovvenire, ἀναμνησκόμαι, rivenire, ἐπανέρχομαι, sopravvenire, ἐπέρχομαι, sovvenire, ὠφελῶ, βοηθῶ, svenire, λιποθυγῶ. Τὸ vegnendo ἀντί vengendo εἶναι ἀπνερχιζόμενον καὶ ἄχρηστον· τὸ δὲ vegno ἀντί vengo εἶναι ποιητ. τὸ δὲ viengo, εἶναι χυδαῖον· vene δὲ ἀντί viene ἀναγινώσκεται παρὰ τῷ Πατρίρχῃ· τὸ δὲ venghisimo, ἂν καὶ παρὰ κανόνα, εἶναι εὐχρηστότατον ἐν τῇ κινήσει διαλέξει. Τὸ δὲ vegnono ἀντί vengono ἀναγινώσκεται παρὰ τῷ Δάκτῃ. Τὸ δὲ veniro ἀντί vennero εὐρίσκεται παρὰ τῷ Ἀριστοφ.

Προσ. *caglia*. Ὑποτ. Ἐν. *caglia*. Παρ. *calesse*. Ὑποθ. Ἐν. *caierebbe, carrehbe*.

Colere, σέεσμαι. Εἶναι ἐν χρήσει τὸ ἄ. καὶ γ'. ἐνικόν, πρόσωπον τῆς Ὀριστικῆς, καὶ ἡ παθ. μετχ. οἷον *culo, cole, colto*

Consumere, ἀναλίσκω. Εἶναι μόνον ἐν χρήσει τὸ πρῶτον, τρίτον ἐνικόν καὶ τρίτον πλ. πρόσωπον τοῦ Παρωχ. ὦρ. καὶ ἡ παθ. μετχ. οἷον *consunsi, consunse, consunsero, consunto*.

Convellere, ἀνα(δια)σπῶ. Εἶναι ἐν χρήσει μόνον τὰ τρίτα ἐνικά καὶ πληθυντικά πρόσωπα τῶν ἐξῆς χρόνων Ὀριστ. Ἐνεσ. *convelle, convellono*. Παρ. *convellera, convellavano*. Μέλ. *convellerà, convelleranno*. Ὑποτ. Ἐν. *convella, convellano*. Παρ. *convellesse, convellessero*. Ἐνεργ. μετχ. *convellente, convellendo*. παθ. *convulso*.

Ebere, ἀσθενῶ. Ἐν χρήσει παρὰ ποιηταῖς τὸ τρίτον ἐνικόν πρόσωπον τοῦ Ἐνεστ. τῆς Ὀριστ. *ebe*.

Estellere, ἐξ(άν)χίρω. Εἶναι ἐν χρήσει τὸ τρίτον ἐνικόν τοῦ Ἐνεσ. τῆς Ὀρ. καὶ τὸ τρίτον ἐν. τῆς Ὑποτ. *estelle, estolla*.

Fervere, ζέω. Εἶναι ἐλλιπές κατὰ τὴν παθ. μετοχὴν καὶ κατὰ τὸ ἄ. καὶ ὅ. πληθυντικόν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς.

Fiebere, πλήττω, τραυματίζω. Εἶναι ποιητικόν, ἂν καὶ οἱ ἀρχαῖοι πεζογράφοι τὸ μεταχειρίζωνται. ἔχει τὸ πρῶτον, δεύτερον, τρίτον ἐνικόν καὶ τὸ τρίτον πλ. πρόσωπον τοῦ Ἐνεσ. τῆς Ὀριστικῆς τὸν Παρ. ὁλόκληρον, καὶ τὸν Παρωχ. ὠρισμένον τὸ πρῶτον, τρίτον ἐνικόν καὶ τρίτον πλ. τοῦ Ἐνεστῶτος τῆς Ὑποτακτ. καὶ ὅλον τὸν Παρατακτικόν· τὰ δὲ λοιπὰ ἐλλείπουσι· σχηματίζονται δὲ τὰ ὑπάρχοντα κατὰ τὸ *cedere*.

Lecere καὶ *licere*, ἔξεστιν. Ἐν χρήσει παρὰ ποιηταῖς τὸ τρίτον ἐνικόν πρόσωπον *lece, lice*, καὶ ἡ παθ. μετ. *lecito, licito*.

Molcere, γλυκαίνω. Εἶναι ἐν χρήσει μόνον τὸ τρίτον ἐνικόν πρόσωπον τοῦ Ἐνεσ. τῆς Ὀριστ. *molce*· εὐρίσκειται δὲ καὶ εἰς μὴ δοκίμους συγγραφεῖς τὸ δεύτερον *molci*.

Riedere, ἐπιστρέφω. Ῥῆμα ποιητικόν, οὐπερ δὲν εὐρίσκονται εἰμὴ τὰ ἐξῆς· riedo, riedi, riede, riedono· Ὑποτ. Ἐν. rieda, riedano· Προστ. Riedi.

Serpere, ἔρπω. Εὐρίσκονται μόνον τὰ ἐξῆς· Ὅριστ. Ἐνεσ. Serpo, serpi, serpe, serpono· Παρρατ. serpeva, serpevi, serpe(v)a, serpe(v)ano· Ὑποτ. Ἐν. serpa ἢ serpi, serpa, serpiamo, serpano· Ἐνερ. μετ. serpente, serpendo. Εἶναι ἐν χρήσει μᾶλλον παρὰ ποιηταῖς ἢ πεζογράφοις.

Soffolcere ἢ soffolgere, (ὕπο)στηρίζω. Ἀρχαῖον ῥῆμα, οὐπερ σώζονται τὰ ἐξῆς· soffolce ἢ soffolge, soffolse, καὶ παθ. μετ. soffolto.

Tollere, αἶρω. Εἶναι ἐν χρήσει tolli, tolle καὶ tolla.

Torpere, ναρκῶ. Εὐρίσκονται μόνον τὰ ἐξῆς· torpo, torpe, torpa, torpente.

Tangere, ἄπτομαι. Εὐρίσκεται ἐν χρήσει μόνον τὸ τρίτον ἐνικὸν τῆς Ὅρις. tange (παρὰ ποιηταῖς).

Urgere, ὠθῶ. Εὐρίσκεται μόνον urge, urgeva, urgevano, urgesse, urgente.

Gire, πορεύομαι. Ἔχει μόνον τοὺς ἐξῆς χρόνους· Ὅρ. Ἐν. giamo, gite· Παρρατ. giva ἢ givo, givi, gi(v)a, givamo, givate, gi(v)ano. Παρωχ. ὦρ. gii, gisti, gi, gio, gimmo, giste, gir(o)(no)· Μέλ. girò, girai, girà, giremo, girete, giranno. Πρ. giamo, gite· Ὑποτ. Ἐν. giamo, giate· Παρρατ. gissi, gissi, gisse, gissimo, giste, gissero. παθ. μετ. gito.

Ire, πορεύομαι. Ἔχει μόνον τὰ ἐξῆς πρόσωπα καὶ χρόνους· Ὅρ. Παρρατ. iva, ἢ ivo, ivi, iva, ivamo, ivate, ivano. Παρωχ. ὦρ. isti, iste, ir(ono)· Μέλ. irò, irai, irà, iremo, irete, iranno· Πρ. ite· Ὑποτ. Παρρατ. issi, iste, issero· παθ. μετ. ito.

Olire, (ἀπ)έζω. Εὐρίσκεται μόνον τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ Ἐνεσ. τῆς Ὅρις. καὶ τὰ τρία ἐνικά καὶ τὸ τρίτον πληθ. τοῦ Παρρατατικοῦ· oli, oliva, olivi, oliva, olivano.

Orire, γεννῶμαι. Εὐρίσκεται μόνον ἡ παθητικὴ με-

τοχή ορίο. Ἐκ τούτου δὲ γίνεται τὸ ἐπ. oriundo, γεγόνως, πεφυκώς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τῶν ἐπιρρήμάτων.

Τὰ ἐπιρρήματα εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, εἶναι πολλῶν εἰδῶν.

α'. Χρονικά, οἷον oggi, σήμερον, oggidì, τὴν σήμερον, adesso, ora, νῦν, τώρα, ieri, χθές, dianzi, πρὸ ὀλίγου, domani, αὔριον, tuttora, tuttavia, sempre, ἀεὶ, πάντοτε, ancora, puranco, εἰςέτι, dopo, poi, dipoi, poscia, appresso, indi, quindi, quinci, εἴτα, ἔπειτα, ὕστερον, mentre, ἐντοσούτω, ἐνῶ, quando, ὅταν, qualora, ὁσάκις, maisempre, sempremai, πάντοτε, ἀεὶ, spesso, sovente, συνεχῶς, συχνά, πολλάκις, raro, σπανίως, mai, ποτέ, non mai, giammai, (ποιητ.) unque, unqua, unquemai, unquanco, unquanche, ποτέ, οὐδέποτε, omai, or(a)mai, oggimai, ἤδη, νῦν, incontinente, παραυτά, παραχρῆμα, εὐθύς, tardi, tardo, piano, βραδέως, σχολῇ, infine, τέλος.

β'. Τοπικά, οἷον qui, quà, quici, ἐνταῦθα, ἐνθάδε, ὧδε, ἐδῶ, ivi, quivi, là, lì, ἐκεῖ, quinci, ἐντεῦθεν, (qu)indi, ἐκεῖθεν, costì, costà, αὐτοῦ, costassù, αὐτοῦ ἄνω, costaggiù, αὐτοῦ κάτω, costinci, αὐτόθεν, colà, ἐκεῖ, su(so), ἐπάνω, quassù(so), ὧδε, τῇδε ἄνω, (co)lessù(so), ἐκεῖ, ἄνω, colaggiù(so), ἐκεῖ κάτω (d)ove, ποῦ, ὅπου, altrove, ἄλλοθι, ἀλλαχόθι (d)onde, ὅθεν, πόθεν, altronde, ἄλλοθεν, ἀλλαχόθεν, (d)onunque, (d)overchè, (d)oveche sia, ὅπουδὴ(ποτε), ὅπουοῦν, (d)ondechè, ὅθενδὴποτε, (d)entro, ad(in)dentro, inentro, ἐνδον, ἐντὸς, vicino, (ap)presso, accosto, ἐγγύς, πλησίον, lungi, lontano, discosto, μακρὰν κλ.

γ'. Ἀποφαντικά, οἷον sì, ναί, certo, βεβαίως, vero, ἀληθῶς, appunto, ἀκριβῶς, non, no, οὐ, οὐχί, μὴ, ὅχι, δὲν, nulla, niente, οὐδαμῶς, οὐδόλως, nè, neanche, neppure, nemmeno, nemmeno, οὔτε, μηδὲ, οὐδέ, μήτε.

δ' Ποιότητος, οἷον volentieri, volentieri, ἐκουσίως, προ-

ὄμως, bene, καλῶς, male, κακῶς, ottimamente, κάλλιστα, pessimo, κείριστῃ, χείριστῃ, (ὄρα παραγωγὴν ἐπιρρημάτων ἐν τῷ Ἑτυμολογικῷ).

ε'. Συγκριτικά, οἷον come, siccome, ὥς, così, οὕτως, meglio, κάλλιον, peggio, χεῖρον, meno, manco, μᾶλλον, ἔλαττον, piuttosto, prima, anzi, innanzi, μᾶλλον, più, πλέον, anche, eziandio, pure, ancora, ἐπίσης κτλ.

ς'. Ποσότητος, οἷον soverchio, troppo, ἄγαν, λίαν, υπερβάλλοντως, quanto, ὅσον, (co)tanto, τόσον, poco, ὀλίγον, solo, soltanto, μόνον, abbastanza, ἱκανῶς, ἀρκούντως, totalmente, affatto, ὅλως, appieno, πληρέστατα κτλ.

ζ'. Τακτικά, οἷον primieramente, πρῶτον, ultimamente, τελευταῖον, ἐσχάτως, insieme, ἅμα, ὁμοῦ κτλ.

η'. Εἰκαστικά, οἷον forse, ἴσως, circa, σχεδὸν, περίπου, quasi, quasichè, pressochè, σχεδὸν κτλ.

Σημ. Τὰ ἐπίθετα λαμβάνονται εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν, ὡς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ἐπιρρηματικῶς, οἷον alto, ὑψηλῶς, basso, ταπεινῶς, χιμπλῶς, chitau, καθαρῶς (ὄρα ἐν τῷ Ἑτυμολογικῷ περὶ παραγωγῆς ἐπιρρημάτων).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙΙ'.

Περὶ τῶν προθέσεων.

Ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα ἔχει πλῆθος προθέσεων καὶ προθετικῶν φράσεων, ἐξ ὧν αἱ κυριώτεραί εἰσιν αἱ ἑξῆς·

Α, εἰς· ἐν· διὰ· ὑπὸ· μετὰ· πρὸς· κατὰ. Da, ἐκ, ἀπὸ· ὑπὸ· παρὰ· περὶ· εἰς. Di, περὶ· ἐν· ὑπὸ· διὰ· ἐκ, ἀπὸ. Con, σὺν, μετὰ· ἐν· διὰ. In, ἐν· εἰς· ἐπὶ· κατὰ· σὺν, μετὰ· κατὰ· ἐναντίον· πρὸς. Per, διὰ· ἐπὶ· ἐκ· ὑπὸ· εἰς· ἐν· σὺν· πρὸς· ἐκ· ὑπέρ· διὰ, ἐνεκα· ὡς· ἀντί· κατὰ. Senza (ἀρχ. senza), ἄνευ, χωρὶς· ἐκτός. Sopra, seupra, ἐπὶ· ἐκτός· πρὸς· ὑπέρ· πλησίον, ἐγγύς· κατὰ, ἐπὶ· περὶ· πρὸς· εἰς. Su, ἐπὶ· ἐγγύς, πλησίον. Sotto, ὑπὸ· περὶ. Dopo, μετὰ, ὕστερον. Dietro, ὀπίσω, κατόπιν· κατὰ· περὶ. Avanti, πρὸ· ἐνώπιον. Davanti, ἐνώπιον, ἔμπροσθεν. Innanzi, ἔμπροσθεν· ἐνώπιον. Prima, πρό. Infra, intra, fra, tra, μεταξύ, ἐν. Infino, insino, fino, sino, ἕως, μέχρι. Inverso, verso, πρὸς· κατὰ· ὡς· πρὸς. Dentro, entro, ἐν· ἐντός· ἐνδόν. Fuora,

fuore, fuori, ἔξω, ἐκτός. Fuorchè, in fuori, πλὴν ἐκτός.
 Presso, vicino, appresso, ἐγγύς, πλησίον παρὰ περί
 ὡς πρὸς. Appresso, μετά. Contro, contra, κατὰ ἐπὶ
 ἐναντίον, παρὰ ἀπέναντι. Appo, παρὰ ὡς πρὸς. Oltre,
 oltre, πρὸς ἐκτός παρὰ ὑπέρ. Intorno, περί. Eccetto,
 salvo, trattone, tollone, ἐκτός πλὴν. Circa, περί. Accan-
 to, allato, ἢ a lato, πλησίον ὡς πρὸς. Lungo, παρὰ. Ra-
 sente, παρὰ, ἀπτόμενος-νη. Mediante, per mezzo, διά. Se-
 cendo, giusto, giusta, κατὰ (ὅρα περί τῆς συντάξεως αὐτῶν)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ τῶν συνδέσμων.

Διάφορα εἶναι καὶ τὰ εἶδη τῶν συνδέσμων, οἷον

α. Συμπλεκτικοί, οἷον e, καί.

β'. Διαζευκτικοί, οἷον o o(v)vero, o(r)pure, ossia, ἢ,
 ἥτοι, εἴτε.

γ'. Περιγραφικός ἢ ἀφηγηματικός, οἷον che, ὅτι, ὡς.

δ' Ἐναντιωματικοί, οἷον ma, ἀλλὰ, però, pure, ἀλ-
 λά, ὅμως, non già, οὐ μὴν, per altro, bensì, benchè,
 sebbene, quantunque, ancorchè, comechè, anvegnachè,
 tuttochè, contuttochè, non di meno, tuttavolta, contut-
 tociò, ciò non ostante, ciò non di meno, ciò non pertan-
 to, μέντοι, καίτοι, καίπερ, εἰ καί, ἂν καί, μ' ὅλον τοῦτο,
 μ' ὅλα ταῦτα.

ε. Ὑποθετικοί, οἷον se, εἰ, ἐάν, ἥν, ἂν, purchè, ἐάν
 (μόνον), se non, εἰμή, ἄλλως.

ς'. Διασασητικοί, οἷον cioè, cioè a dire, vale a dire,
 οἷον, δηλαδή, δηλονότι.

ζ'. Προσθετικοί, οἷον anche, anco, puranche, anco-
 ra, pure, eziandio, altresì, καί, ἐπίσης.

η. Αἰτιολογικοί καὶ τελικοί, οἷον perchè, poichè, po-
 sciachè, perocchè, perciocchè, imperocchè, imperciocchè,
 cousiossiachè, conciosfossechè, conciossiacosachè, concio-
 fosserosachè, stantechè, giacchè, mercè, che, ὅτι, διότι,
 ἐπειδὴ, acciocchè, affinchè, perchè, chè, ἵνα, ὅπως, διὰ
 νῶ, ὥστε νῶ.

θ'. Συλλογιστικοὶ ἢ συμπερασματικοί, οἷον (a)dunque, οὖν, τείνουν, λοιπον, per tanto, perciò, però, imperò, onde, laonde, quindi, sicchè, cosicchè, per lo che, per la qual cosa, talchè, tantochè, di modochè, dimanierachè, διό, διόπερ, ὅθεν, ὥστε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τῶν ἐπιφωνημάτων.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι·

α'. Κλητικόν, οἷον ο, olà, ὦ.

β'. Σχετικαστικά, οἷον ah, ahi, ehi, αἰ, αἰ, φεῦ, ahi-mè, aimè, deh, doh, guai, lasso, ohi, oi, ohimè, oimè, omè, o, oh, oisè, oitè, oitù, φεῦ, οὐαί, οἰ, οἴμοι, ἰὼ, εἰ, ἰοὺ, oibù, puh, pu, φῦ.

γ'. Θρυμαστικά, οἷον ο, oh, deh, ahi, ὦ.

δ'. Ἐκπληκτικά, οἷον ah, ᾶ, oh, ὦ.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΕΤΡΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Παραγωγή διὰ Συνθέσεως.

Ἡ Συνθεσις εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν γίνεται διὰ παραθέσεως. Πάσης δὲ συνθέτου λέξεως τὸ πρῶτον μέρος εἶναι ἡ μόριον ἢ ῥῆμα. Τὰ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν συνθέτων λέξεων μόρια εἶναι ἡ προθέσεις ἢ ἄλλα ἀχώριστα μόρια.

1. Προθέσεις ἢ προθετικά μόρια.

A, Ab (l), ἐκ, ἀπό.

Α'.) Συντιθεμένη μετὰ τῶν ῥημάτων σημαίνει στέρη-

Αἱ προθέσεις ab καὶ ad γίνονται abb, acc, add, aff, aeg, all, anim, ana, arri, att, aze, att, avv, azz. Ἀλλ' ὅς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ πρόθεσις ad, μεταβάλλεται οὕτως (ὅρα παρακτιῶν ad).

ων, χωρισμόν, ἀπόκλεισιν, ἀπόστασιν, τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως, οἷον dicare, (ἄχρηστον ἀντ' αὐτοῦ dedicare, ἀνατίθηναι· ἀφιερῶ), ab-dicare, ἀπαρνοῦμαι, ἀποτίθηναι (ἀρχήν)· giurare, ὀμνυμι, abbiurare, ἀπόμνυμι· tenere, ἔχω, κρατῶ, as-tenere, ἀπέχω· rogare (ἀρχ. σημ. εἰσηγοῦμαι, εἰσφέρω νόμον), ὑπογράφω, ἐπικυρῶ, ab-rogare, ἀκυρῶ (νόμον)· usare, χρῶμαι, ab-usare, καταχρῶμαι κτλ.

Β'.) Ἐπίτασιν, ἡ ἐνίοτε ἀνευ οὐδεμιᾶς διαφορᾶς τῆς σημ. τοῦ πρωτοτύπου, οἷον (ab)-badare, προσέχω· (ab)-badare, ὑλακτῶ· (ab)-bardicare, ριζοῦμαι, sumere, (λατ.) λαμβάνω, assumere, ἀναλαμβάνω· (ar-)rompere, ῥήγνυμι· salire, ἀναβαίνω, as-salire, ἐπιπίπτω, ἐπιτίθηναι· (ab)-badessa, ἡγούμενη· (ab)-bagliore, μαραυγία· trarre, ἔλκω· attrarre, προσέλκω· condere (λατ.), κρύπτω, as-condere, ἀποκρύπτω κτλ.

Ad, πρὸς, ἐπὶ, παρὰ, εἰς.

Συντιθεμένη μετὰ τῶν ῥημάτων σημαίνει τὴν πρᾶξιν τοῦ ἐνοῦν, προσεγγίζειν, προσερχεσθαι· ὅθεν ἐπιτείνει τὴν σημασίαν τῶν πρωτοτύπων λέξεων, οἷον cadere, πίπτω, ac-cadere, προσ(συμ)πίπτω, συμβαίνω· (ac-)ragionare, αἰτιῶμαι, κατηγορῶ· dare, δίδωμι, ad-darsi, ἐνασχολοῦμαι· προσκολλῶμαι· (af-)falsare, παραποιῶ, κωιδηλεύω· (ag-)gentilire, ἐξευγενίζω· (al-)lacciare, δεσμεύω· (al-)lapidare, λίθοβολῶ· (am-)marciare, θαδίζω, ὁδεύω· (an-)naspate, ἀναπνηρίζομαι· (an-)nunziare, ἀγγέλλω· (a-)occhiare, ἐφθαλμοβυλῶ· gareggiare, ἐξισῶ, συγκρίνω, appareggiare, παραβάλλω, συγκρίνω· (ar-)recare, φέρω, (ar-)riovesciare, ἀνατρέπω· (as-)saporare, γεύομαι· (as-)sicurare, δεβαιῶ, ἀσφαλίζω· (at-)tastare, ψάβω, ψηλαφῶ· (av-)vantarsi, καυχῶμαι· vedere, ὁρῶ, av-vedersi, κατανοῶ· (av-)volgere, στρέφω.

Αὗται αἱ προθέσεις ab καὶ ad, συντιθέμεναι παράγουσι ῥήματα ἐξ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, ἅτινα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ποιεῖ τὸ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος σημανόμενον, οἷον balla, δέσμη (πραγματειῶν), ab-ballare,

συσκευάζω· calore, θερμότης, ac-calorare, θερμαίνω· cen-
no, νεῦμα· μναία, ac-cennare, νεύω· μνημονεύω, certo,
βέβαιος, ac-certiare, βεβαιῶ· debole, ἀσθενής, ad-debo-
lire, ἐξασθενίζω· dito, δάκτυλος, ad-ditare, δακτυλοδει-
κτῶ· dolce, γλυκὺς, addolcire, γλυκαίνω· faccenda, ἔρ-
γον, ἀσχολία, af-faccendarsi, ἀσχοιοῦμαι· fame, πείνα,
af-famare, ἐμποιοῦ πείναν· fango, ἐόρβορος, af-fangare,
βορβορῶ· lago, λίμνη, al-lagare, ἐπι(κατα)κλύζω, leggie-
ro, κοῦφος, al-leggerire, κουφίζω· lesto, ἔτοιμος, al lesti-
te, παρασκευάζω· massa, σωρός, συνάθροισις, am-massa-
re, σωρεύω, συναθροίζω· naso, ῥίς, annasare, ὀσφραίνο-
μαι· padiglione, σκηνή, ap-padiglione, σκηνοπηγῶ· paio,
ζεύγος, ap-paiare, ζεύγνυμι· rabbia, λύσσα, ar-rabbiare,
λυσῶ· ricco, πλούσιος, ar-ricchiare, πλουτίζω· simile,
ὁμοιος, as-similare, (ἀπ-,προς)εἰκάζω, παρισῶ, παρομοι-
άζω· sonno, ὕπνος, assonnare, κατα(ἀπο)κοιμίζω· sog-
getto, ὑπήκοος, ὑποτεταγμένος, assoggettire, ὑποτάσσω·
tempo, χρόνος, al temparsi, γηράσκω· terra, γῆ, al-ter-
rare, καταβάλλω· veleno, ἶος, δηλητήριο, an-velenare,
φορμάσσω, φαρμακῶ· vino, ζωός, ζῶν, ἐμψυχος, an-vivare,
ζωοποιῶ, ἐμψυχῶ· zuffa, ἔρις, σύγκρουσις, συμπλοκή, az-
zuffarsi, ἐρίζω, συγκρούομαι, συμπλέκομαι κτλ.

Τινὰ ῥήματα, ὄντα οὐδέτερα ἀπλᾶ, συντιθέμενα με-
τὰ τῶν προθέσεων ab καὶ ad, γίνονται ἐνεργητικά, οἷον
crescere, αὐξάνομαι, ac-crescere, (ἐπ)αὐξάνω· dormire,
κοιμῶμαι· ad-dormire, ἀπο(κατα)κοιμίζω· dolere, ἄλ-
γῶ, ad-dolorare, λυπῶ, ἀνιῶ, ὀδυνῶ κτλ.

Τὸ α δὲ μόνον ἐν ταῖς Ἑλληνισταῖς λέξεσιν ἔχει τὴν
αὐτὴν στερητικὴν δύναμιν εἰς τὴν Ἱταλικὴν γλῶσσαν,
ἥνπερ καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, οἷον abisso, ἄβυσσος, ace-
falo, ἀκέφαλος κτλ. Ἐνίοτε δὲ εὐρίσκεται τὸ α πλεονάζον
ἐντιαν Ἱταλικαῖς λέξεσιν, οἷον (a)postumo, ὀψιγενής ἢ
ἐπιγενόμενος ἢ ἐκδοθείς μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ συγ-
γραφέως τελευτήν.

Am, amb, ambi, περί, ἀμφί.

Αἱ προθέσεις αὗται σημαίνουσιν τὸ περίξ, οὔσαι ἢ Ἑλληνικῇ πρόθεσις ἀμφί, εἶον *ambage* (ἐκ τοῦ *ambi, ἀμφί*, καὶ *ago, ἄγω*, ἐλαύνω· διαλέγομαι), ἐλιγμός· λόγων, λοξοὶ λόγοι· *destro, δεξιός*, *ambidestro, ἀμφιδέξιος*· *ambiguo*, (ἐκ τοῦ *ambi* καὶ *ago*), ἀμφίλογος, ἀμφίλεκτος, ἀμφίβολος· *putare* (λατ.), ἐκκαθαίρω, *amputare*, περιτέμνω, περικόπτω.

Ante, anti, anzi, avanti, πρό.

Αἱ προθέσεις αὗται σημαίνουσιν τὸ πρότερον εἴτε τοῦ τόπου, εἴτε τοῦ χρόνου· ὅθεν ἰσοδυναμοῦσι μὲ τὴν Ἑλληνικὴν ἐν συνθέσει πρόθεσιν πρό, οἶον *ante-vedente* (ἐκ τοῦ λατ. *antecedere*, προβαίνω, προχωρῶ), προηγούμενος· προηγούμενον· *nato* (μετχ. τοῦ *nascere*, γεννῶμαι), γεννηθείς, *ante-nato*, πρόγονος· *camera*, κοιτῶν, ὠμάτιον, *anti-(avanti-)camera*, προκοιτῶν, πρόδομος, *capere*, (λατ. λαμβάνω), χωρῶ, *anticipare*, παραλαμβάνω· *porre*, τίθῃμι, *anti-(ante-)porre*, προτίθῃμι, τροπιμῶ· *dire*, λέγω, *antidire*, προλέγω· *giudicare*, κρίνω, δικάζω, *anti-giudicare*, προκρίνω, προδικάζω· *porta*, θύρα, *anti-porta*, πρόθυρον· *correre*, τρέχω, *anti-correre*, προτρέχω· *vedere*, ὁρῶ, *anti-vedere*, προορῶ κτλ.

Circa, circo, circum, περί, ἀμφί.

Αἱ προθέσεις αὗται σημαίνουσιν ὅ,τι αἱ Ἑλληνικαὶ περί καὶ ἀμφί ἐν συνθέσει, ἀλλὰ σπανίως, συντιθέμεναι, μένουσιν ἀμετάβλητοι, δηλαδὴ ἡ μὲν *circa* μένει *circa*, ἡ δὲ *circum*, ἄλλοτε μὲν γίνεται *circo* ἢ *circon*, ἄλλοτε δὲ *circu* ἢ *circum*, καὶ ἄλλοτε μεταβάλλει τὸ *n* ἢ *m* εἰς *l*, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχηται ἀπὸ *l*. Ἡ πρόθεσις δ' αὕτη *circa* ἢ *circum*, εἶναι ἢ λέξις *circo* ἢ *circolo*, κίρκος, κύκλος· ὅθεν *circolare* ἢ *circularare*, κυκλοφοροῦμαι, περιφέρομαι· *caedere*, (λατ.) τέμνω, κόπτω, *circon(-circum)cidere*, περιτέμνω, περικόπτω· *cignere*, (ζώννυμι), κυκλῶ, *circon(circum)-cignere*, περικυκλῶ· *scrivere*,

γράφω, circo(n)-scrivere, περιγράφω κτλ.

Contra, κατὰ, ἀντί.

Σημαίνει ανταλλαγήν, ἰσορροπίαν ἢ τὸ ἐναντίον, οἷον cambio, ἀλλαγή, contrac-cambio, ἀνταλλαγή· dire, λέγω, contra(di) dire, ἀντιλέγω· fare, ποιῶ, contra-fare, ἀντιποιῶ· porre, τίθηναι, contrap-porre, ἀντιτίθηναι· veleno, φάρμακον (δηλητήριον), contrav-veleno, ἀντιφάρμακον κτλ.

Con, μετὰ, σὺν, ὁμοῦ.

Ἡ πρόθεσις αὕτη σημαίνει ὅ,τι ἡ Ἑλληνικὴ σὺν, καὶ ἐνίοτε ἀπλῶς ἐπίτασιν τῶν λέξεων· μεταβάλλεται δὲ καὶ αὕτη εἰς com, col, co, cor, οἷον cittadino, πολίτης, con-cittadino, συμπολίτης· colore, χρῶμα, con-colore, ὁμόχρους· correre, τρέχω, con-correre, συντρέχω· porre, τίθηναι, com-porre, συντίθηναι· (com-)memorare, μνημονεύω· (com-)mischiare, μίγνυμι· patire, πάσχω, com-patire, συμπάσχω· turbare, ταράττω, con-turbare, συνταράττω· vivere, ζῶ, con-vivere, συζῶ· operare, ἐργάζομαι, co-operare, συνεργάζομαι· legare, δέω, col-legare, συνδέω· erede, κληρονόμος, co-erede, συγκληρονόμος· regnare, βασιλεύω, cor-regnare, συμβασιλεύω κτλ.

De, di, dis, ἀ, δυσ, ἐκ, ἀπό, διά.

Μετὰ τῶν ἐπιθέτων καὶ οὐσιαστικῶν συντιθέμενον τοῦτο τὸ μόριον ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γεννητικοῦ α ἢ τοῦ κακωτικοῦ δυσ, οἷον forma, σχῆμα, μορφή, deforme ἢ dif-forme. ἄ(δύς)μορφος, ἄσχημος· mente, νοῦς, de-mente, παρά(ἐκ)φρων· adorno, κεκοσμημένος, dis-adorno, ἀκόσμητος· agevole, εὐχερής, εὐκόλος, dis-agevole, δυσχερής, δύσκολος· agio, εὐκολία, dis-agio, δυσκολία· amicizia, φιλία, dis-amigizia, ἐχθρα· ameno, τερπνός, dis-ameno, ἀτερπνός· avventura, τύχη, dis-avventura, δυστυχία· caro, προσφιλής, dis-caro, δυσάρεστος· conoscente, εὐγνώμων, dis-conoscente, ἀγνώμων· eguale, ἴσος, dis-eguale, ἄνιστος· onesto, τίμιος, dis-onesto, ἄτι-

μος· onore, τιμή, dis-onore, ἀτιμία· ragione, λόγος, dis-ragione, ἀλογία· utile, ὠφέλιμος, dis-utile, ἀνωφελής, κτλ.

Μετὰ τῶν ῥημάτων δὲ, ἀ.) ἔχει τὴν σημασίαν τῆς ἐκ ἡ ἀπὸ προθέσεως, δηλονότι ποιεῖ τὸ ῥῆμα νὰ ἔχῃ τὴν ἐναντίαν τῆς τοῦ πρωτοτύπου σημασίαν (ὡπερ εἰς τὴν καθομιλουμένην λέγεται ξε), οἷον formare, μορφῶ, σχηματίζω, di(de)formare, ἀσχημίζω· crescere, αὐξάνω, di(de)erescere, μειοῦμαι, porre, τίθῃμι, di(de)porre, ἀποτίθῃμι, stare, ἵσταμαι, de-stare, ἀνίσταμαι· armare, ὀπλίζω, dis-armare, ἀφοπλίζω· legare, δέω, di(dis)legare, λύω· caricare, φορτίζω, dis-caricare, ἐκφορτίζω κτλ. β.) ὅταν ᾖναι ἡ λατινικὴ πρόθεσις dis, ἔχει τὴν σημασίαν τῆς διὰ προθέσεως ἐν συνθέσει, οἷον fondere, χέω, dif-fondere, διαχέω· rompere, ῥήγνυμι, di-rompere, διαρρῆγνυμι· vorare, βιβρώσκω, di-vorare, διαβιβρώσκω· tribuire, δίδωμι, dis-tribuire, διαδίδωμι, διανέμω· lucidare, φωτίζω, di-lucidare, διαφωτίζω κτλ. γ.) ἐπιτείνει ἀπλῶς τὴν σημασίαν τοῦ πρωτοτύπου ῥήματος, οἷον (de)-limare, ῥινίζω· (de)mergere, καταδύω· (de)negare, ἀρνοῦμαι· (de)nominaare, ὀνομάζω· (di)bassare, ταπεινῶ· (di)bruciare, καίω· di(de)falcare, ἀφαιρῶ· (de)calvare, φαλακρῶ· (di)minuire, μειῶ· (di)nudare, γυμνῶ κτλ. δ.) τὰ οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα μεταβάλλει εἰς ῥήματα σημαίνοντα ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἀφαιρεῖ τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλούμενον, οἷον nodo, δεσμός, de nodare, λύω· bosco, δάσος, di-boscare, κόπτω τὰ δάση· caput· (λατ. γεν. capitis), κεφαλὴ, de(di)capitare, ἀποκεφαλίζω· collo, τράχηλος, de-collare, λαιμοτομῶ· nervo, νεῦρον, di-nervare, ἐκνευρίζω κτλ.

E, Es, ἐκ, ἐξ,

Ἡ πρόθεσις αὕτη εἶναι ἡ λατινικὴ ex, ἥτις εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ ἐκ ἢ ἐξ· γίνεται δὲ καὶ ef. Ὅθεν σημαίνει ὅ,τι ἡ Ἑλληνικὴ ἐκ ἢ ἐξ, οἷον cedere, παραχωρῶ, ec-cedere, ὑπερβαίνω τὸ μέτρον· formato, μορφωμένος, ef-formato, ἀμορφος· frenato, χαλιναγωγημένος, ef-frena-

το, ἀχαλίνωτο· mergere, καταδύω, e-mergere, ἀνα(ἐκ)-
 δύομαι· radicare, ῥιζοῦμαι, e-radicare, ἐκριζῶ· porre,
 τίθημι, es-porre, ἐκτίθημι· purgare, καθαίρω, es-purga-
 re, ἐκκαθαίρω, trarre, ἔλκω, es-trarre, ἐξέλκω κτλ.

Μεταβάλλει δὲ καὶ αὕτη τὰ οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα
 εἰς ῥήματα, σημαίνοντα ὅτι τὸ ὑποκείμενον ποιεῖ τὸ ὑ-
 πὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλούμεν, οἷον femmina, θῆλυ, γυνή,
 ef-femmin-are, ἐκθηλύνω· acerbo, ὀξύς, es-acerbare, ἀ-
 ποξύνω, τραχύνω κτλ.

In, α, δυς, ἐν.

Μετὰ τῶν ἐπιθέτων συντιθέμενον τὸ μόριον τοῦτο, ἔ-
 χει σημασίαν σερητικὴν (ὄρα de, di, dis), (μεταβάλλε-
 ται καὶ εἰς il, im, ir), οἷον legittimo, νόμιμος, il-legit-
 timo, ἄνομος· mortale, θνητὸς, im-mortale, ἄθάνατος·
 felice, εὐτυχής, in-felice, δυστυχής· religioso, εὐσεβής,
 ir-religioso, ἀσεβής κτλ.

Μετὰ τῶν ῥημάτων δὲ, σημαίνει·

α.) Ὅ,τι ἢ ἐν πρόθεσις τῆς Ἑλλ. ἐν συνθέσει, οἷον chi-
 nare, κλίνω, in-chinare, (ἐγ)κλίνω· chiudere, κλείω, in-
 chiudere, ἐγκλείω· cominciare, ἄρχομαι, in-cominciare,
 ἐνάρχομαι· fondere, χέω, in-fondere, ἐγχέω κτλ.

β'. Ἐξ ἐπιθέτων καὶ οὐσιαστικῶν παράγει ῥήματα
 σημαίνοντα ὅτι τὸ ὑποκείμενον γίνεται, εἶναι, ἔχει ἢ κά-
 μνει τὸ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος ἢ τοῦ ἐπιθέτου σημαίνόμε-
 νον, οἷον tenero, ἀπαλὸς, μαλακὸς, in-tenerire, ἀπαλύ-
 νω, μαλάσσω· grasso, παχύς, in-grassare, παχύνω, λι-
 παίνω· balordo, μωρὸς, ἡλίθιος, im-balordire, μωραί-
 νομαι, ἡλιθιοῦμαι· balla, δέσμη πραγμάτων, im-bal-
 lare, συσκευάζω· mele, μέλι, immellare, μελιτῶ· bello,
 ὠραῖος, im-bellire, ὠραῖζω· bruno, μέλας, im-brunire,
 μελαίνω, μελαίνομαι· malto, μωρὸς, μανιώδης, im-mat-
 tire, (ἐκ)μαίνομαι· medesimo, (ὁ) αὐτός, im-medesi-
 mare, ταυτίζω· pallido, ὠχρὸς, im-pallid-ire,-are, ὠχρίω·
 pazzo, μωρὸς, μανιώδης, im-pazz-are,-ire, (ἐκ)μαίνομαι·
 paura, φόβος, im-paur-are,-ire, (ἐκ)φοβῶ· (ἐκ)φοβοῦμαι·

povero, πτωχός, im-poverire, πτωχίζω· arido, ξηρός, im-arid-are, -ire, αὐαίνω, ξηραίνω· aspro, τραχύς, im-aspr-are, -ire, τραχύνω· callo, τύλος, in-calire, τυλοῦμαι· corpo, σῶμα, in-corporare, ἐνσωματῶ· calvo, φαλακρός, in-calvire, φαλακρῶ· onda, κύμα, in(n)-odare, πλημμυρῶ· amore, ἔρως, in(n)-amorgarsi, ἔρῳ κτλ.

γ'.) Ἐπιτείνει τὴν σημασίαν τοῦ πρωτοτύπου ῥήματος, οἷον (il)lustrare, λαμπρύνω· (im)bianchire, λευκαίνω· (im)bruttare, μολύνω, μαιίνω· (im)mutare, ἀλλάσσω· (im)marcire, σήπω· (im)putridire, σήπομαι· (im)mergere, καταδύω· in-(n)animare, ἐμψυχῶ, θαρρύνω· (in)iremere, βρέμω· (in)irenare, χαλινῶ· (in)abissare, καταβυθίζω, (in)superbire, ὑπεραίρομαι· in-(n)agarre, διηγοῦμαι· (in)maculare, κληδῶ κτλ.

δ'.) Σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐντίθησιν τι εἰς τὸ πρωτότυπον ὄνομα, οἷον barca, ἐφορκίς, λέμβος, im-barcare, ἐπιβιβάζω· becco, ῥάμφος, im-beccare, τίθῃμι τὴν τροφὴν εἰς τὸ ῥάμος· bisaccia, πήρα, im-bisacciare, τίθῃμι τι εἰς τὴν πήραν· borsa, βαλάντιον, im-borsare, τίθῃμι εἰς τὸ βαλάντιον.

(In)fra, (in)tra, inter, intro, ἐν, εἰς.

Αἱ προθέσεις αὗται σημαίνουνσι τὸ ἐντὸς τὸ, μεταξὺ, οἷον mettere, τίθῃμι, (in)fram-mettere, (in)tramettere, intro-mettere, παρεντίθῃμι, παρεμβάλλω· inter-mettere, διαλείπω· porre, τίθῃμι, βάλλω, (in)tra(p)porre, frapporre, inter-porre, παρεντίθῃμι, παρεμβάλλω· lasciare, ἀφήνῃμι, (in)tra-lasciare, διαλείπω· duco, (λατ.) ἄγω, into-durre, εἰσάγω· venire, ἔρχομαι, intra(v)- (inter-) venire, συμ(παρεμ)πίπτω.

Ob, ἔμπροσθεν, ἐνώπιον.

Μεταβαλλομένη συχνά ἡ πρόθεσις αὕτη εἰς os, of, op, os, oi, on, σημαίνει τὸ ἔμπροσθεν, τὸ ἐνώπιον, καὶ ἐνίοτε τὸ ἐναντίον, οἷον correre, τρέχω, os-correre, συναντῶ· ferro (λατ.), φέρω, of-ferire, προσφέρω· porre, τίθῃμι, op-porre, ἀντιτίθῃμι, servare, φυλάττω, os-servare, πα-

πατηρῶ· *lenere*, κρατῶ, *ol-lenere*, επιτυχᾶν· *via*, ὁδός, *avviare*, ἀνθίσταμαι.

Per, διὰ.

Ἡ πρόθεσις αὕτη σημαίνει ὅ,τι ἡ Ἑλληνικὴ διὰ ἐν συνθέσει, ἢ ἐπιτείνει ἀπλῶς τὴν σημασίαν τῶν ῥημάτων, οἷον *ducere* (λατ.), ἄγω, *per-ducere* *gre*, ἄγω, ὁδηγῶ· *forare*, τρυπῶ, τιτραίνω, *per-forare*, διατιτραίνω, διατρυπῶ· *turbare*, ταράττω, *per-turbare*, διαταράττω· *vertere*, στρέφω, *per-vertere*, ἢ *pervertire*, διαστρέφω· (*per*)*figurare*, παρίστημι· (*per*-)*trattare*, μεταχειρίζομαι· (*per*)*mischiare*, μίγνυμι, (*per*)*mutare*, ἀλλάσσω κτλ.

Pos(*t*), μετὰ, ὕστερον.

Μολλὰ ὀλίγαι εἶναι αἱ λέξεις εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν, αἵτινες συντίθενται μετὰ τὴν πρόθεσιν ταύτην· σημαίνει δὲ τὸ ὕστερον, οἷον *pos-porre*, ἐν ὑσέρῳ ἢ ἐν ἐλλάττανι τίθημι κτλ.

Pre, πρό.

Ἡ πρόθεσις αὕτη σημαίνει ὅ,τι ἡ Ἑλληνικὴ πρὸ ἐν συνθέσει, οἷον *conoscere*, γινώσκω, *pre-conoscere*, προγινώσκω, *correre*, τρέχω, *pre-correre*, προτρέχω· *dire*, λέγω, *pre-dire*, προλέγω· *gustare*, γεύομαι, *pre-gustare*, προγεύομαι· *mettere*, τίθημι, *pre-mettere*, προτίθημι· *narrare*, διηγοῦμαι, *pre-narrare*, προδιηγοῦμαι· *morire*, ἀποθνήσκω, *pre-morire*, προαποθνήσκω· *ordinare*, διατάττω, *pre-ordinare*, προδιατάττω· *porre*, τίθημι, *pre-porre*, προτίθημι· *vedere*, ὁρῶ, *pre-vedere*, προορῶ κτλ.

Pro, πρὸ, διὰ.

Ἡ πρόθεσις αὕτη ἔχει τὴν σημασίαν τῆς Ἑλλ. πρὸ προθ. ἐν συνθέσει, ἐνίοτε δὲ καὶ τῆς διὰ, οἷον *curare*, φροντίζω, *pro-(c)curare*, προεβλέπω, προνοῶ· *fero* (λατ.), φέρω, *pro(f)-ferire*, προσφέρω· *nunziare*, ἀγγέλλω, *pro-nunziare*, προαγγέλλω, προλέγω· *porre*, τίθημι, *pro-porre*, προτίθημι, προτείνω· *scrivere*, γράφω,

pro-scrivere, προγράφω, ἐξορίζω· vedere, ὁρῶ, pro-(v)vedere, προορῶ, προνοῶ· venire, ἔρχομαι, pro-venire, προσέρχομαι.

Su, so, sotto, ὑπό.

Ἡ πρόθεσις αὕτη, ἥτις συχνὰ γίνεται sob, soc, sod, sof, sog, sol, som, sop, sor, sos, sot, sov, ἢ sub, sud, sul, sug, sul, sum, sup, sus, σημαίνει ὅ,τι ἡ Ἑλληνικὴ ὑπὸ ἐν συνθέσει, οἷον bollire, ζέω, sob-bollire, ὑποζέω, chiudere, κλείω, soc-chiudere, ἡμικλείω· diacono, (ἱερο)διάκονος, sod-(sud-)diacono, ὑποδιάκονος· fero (λάτ.), φέρω, sof-ferire, ὑποφέρω, ὑπομένω· giacere, κεῖμαι, sog(sug)-giacere, ὑπόκειμαι· levare, αἶρω, sol-(sul-)levare, ὑπανίστημι, ὑπαίρω· mettere, τίθημι, βάλλω, som-(sotto-)mettere, υποβάλλω, ὑποτάσσω· porre, τίθημι, sop-(sotto-)porre, ὑποτίθημι, υποβάλλω· ridere, γελῶ, sor-ridere, μειδιῶ· tenere, κρατῶ, sos-tenere, ὑπερείδω· trarre, ἔλκω, sot-trarre, ὑφέλκω, ὑφαιρῶ· mordere, δάκνω, sotto-mordere, ὑποδάκνω· stare, ἵσταμαι, sotto-stare, ὑφίσταμαι· cignere, ζώννυμι, suc-cignere, ὑποζώννυμι· dividere, διαιρῶ, sud-dividere, ὑποδιαιρῶ· porre, τίθημι, sup-porre, ὑποτίθημι κτλ.

· Sopra, ἐπὶ, ὑπέρ.

Ἡ πρόθεσις αὕτη, ἥτις διπλασιάζει τὸ ἀρχικὸν τῆς συντιθεμένης λέξεως σύμφωνον, ὅταν ᾖναι ἀπλοῦν, σημαίνει ὅ,τι ἡ Ἑλληνικὴ ἐν συνθέσει ἐπὶ ἢ ὑπέρ, οἷον benedire, εὐλογῶ, soprab-benedire, πάλιν εὐλογῶ· bollire, ζέω, soprab-bollire, ὑπερζέω· caricare, φορτίζω, soprac-caricare, ἐπιφορτίζω, ὑπεργεμίζω· correre, τρέχω, soprac-correre, ἐπιτρέχω· dire, λέγω, saprad-dire, ἐπιλέγω· fare, ποιῶ, sopraf-fare, ἐπιποιῶ, ὑπερτερῶ· giugnere, φθάνω, soprag-giugnere, ἐπέρχομαι· καταλαμβάνω· lodare, ἐπαινῶ, sopral-lodare, ὑπερεπαινῶ· no(mare)minare, ὀνομάζω, sopran-no(mare)minare, ἐπονομάζω· porre, τίθημι, soprap-porre, ἐπιτίθημι· scrivere, γράφω, sopra-scrivere, ἐπιγράφω· sapere, εἶδα, sopras-sapere,

περίοιδα, ἐπιγινώσκω· *seminare*, σπείρω, *sopras-seminare*, ἐπισπείρω· *vedere*, ὄρῳ, *sopra-v-vedere*, ἐφορῶ· *venire*, ἔρχομαι, *sopra-v-venire*, ἐπέρχομαι· *vivere*, ζῶ, *sopra-v-vivere*, ἐπιζῶ κτλ.

Tra, (ὄρα *tra*, *intra*, *infra*), *tras*, *trans*, μετὰ, ὑπέρ.

Ἡ πρόθεσις αὕτη ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν μετὰ, ὑπέρ, παρὰ· δηλονότι σημαίνει μεταφορὰν, ἀλλαγὴν, ὑπερβολὴν καὶ τὸ ἔξω, οἷον *bene*, καλῶς, *tra-bene*, πάνυ καλῶς· *buono*, ἀγαθός, *tra-buono*, ὑπερ(παν)-ἀγαθός· *grande*, μέγας, *tra-grande*, ὑπερ(παμ)μεγέθους· *correre*, τρέχω, *tra-correre*, ὑπερτρέχω· *fero* (λατ.), φέρω, *tras-ferire*, μεταφέρω· *mutare*, ἀλλάσσω, *tra(n,s)-mutare*, μεταλλάσσω, μεταφέρω, μετακομίζω· *fondere*, χέω, *tra(n)s-fondere*, μεταχέω, μεταγγίζω· *formare*, μορφῶ, *tra(n)s-formare*, μεταμορφῶ· *portare*, φέρω, *tra(u)s-portare*, μεταφέρω· *scrivere*, γράφω, *tra-scrivere*, μεταγράφω· *amare*, ἀγαπῶ, *tras-amare*, ὑπεραγαπῶ· *sapere*, σίδω, *tra-sapere*, περίοιδα· *curare*, φροντίζω, *tra-scurare*, ὀλιγωρῶ κτλ.

2. Ἐπιρρήματα ἢ ἐπιρρηματικά μόρια.

Bene, *ben*, *beni*, εὖ, καλῶς.

Dire, λέγω, *bene-dire*, εὐλογῶ· *fare*, ποιῶ, *be(ne)-nificare*, εὖ ποιῶ, εὐεργετῶ· *volere*, θέλω, *be(ne)ni-volo*, εὐμενής, εὖνους· *ben-volere*, ἀγαπῶ, εὖνοῶ κτλ.

Mal, *mala*, *male*, *mis*, κακῶς, δυς, α.

Dire, λέγω, *mala-(male)dire*, καταρῶμαι· *agevole*, εὐκόλος, *mal-agevole*, δύσκολος· *avventura*, τύχη, *mal-avventura*, δυστυχία· *costumato*, ἠθικός, *mal-costumato*, κακοήθης· *dicente*, λέγων, *mal-dicente*, κακολόγος· *fare*, ποιῶ, *mal-fare*, κακοποιῶ· *sincero*, εἰλικρινής, *mal-sincero*, δόλιος, διπρόσωπος· *credere*, πιστεύω, *mis-credere*, ἀ(δυς)πιστῶ· *dire*, λέγω, *mis-dire*, κακολογῶ κτλ.

Ne, ni, non, νή, νέ, ά.

Τὰ μόρια ταῦτα σημαίνουσιν ἄρνησιν, καὶ ἰσοδυναμοῦσι μὲ τὰ Ἑλληνικὰ, νή, νέ, ά, οἷον amico, φίλος, ne(mico), ἐχθρός, πολέμιος· scienza, γνῶσις, ἐπιστήμη, ne-scienza, ἀνεπιστημοσύνη, ἄγνοια· curante, φροντίζων, non-curante, ἄφροντις· uso, χρῆσις, non-uso, ἀχρηστία κτλ.

Bi, bis, δις.

Τὸ μόριον τοῦτο σημαίνει δις, τι τὸ Ἑλληνικὸν δις ἐν συνθέσει, δηλονότι τὸ δύο πορὰς, οἷον corno, κέρας, bi-corno, δίκερος· dente, ὀδοὺς, bi-dente, δίκελλα· foglio, φύλλον, bi foglio, δίφυλλον· nato, γεννηθείς, bi-nato, διδυμος· partire, μερίζω, bi partire, διχάζω, διχοτομῶ· avo(lo), πάππος, bis-avo(lo), πρό(ἐπὶ)πάππος κτλ. Ἐνίοτε δὲ σημαίνει κακότητα, cantare, ᾄδω, bis-cantare, ᾄδω κακῶς· καὶ ἐνίοτε ὑπερβολὴν, οἷον unto, ἀληλημμένος, bis-unto, πᾶν ἀληλημμένος κτλ.

Re, ri, r, ἀνά, μετὰ, εὐ(θις), πάλιν (κοιν. ξανα).

Τὸ μόριον τοῦτο συντίθεται μετὰ πλείστων ῥημάτων τῆς Ἱταλικῆς γλώσσης καὶ σημαίνει·

α.) Ἐπανάληψιν τῆς τοῦ πρωτοτύπου ῥήματος πράξεως, οἷον edificare, οἰκοδομῶ, re(ri)edificare, ἀνοικοδομῶ· fero (λατ.), φέρω, re(ri)ferire, ἀναφέρω· generare, γεννῶ, re-generare, ἀναγεννῶ· scrivere, γράφω, re-(ri-)scrivere, μεταγράφω· affermare, βεβαιῶ, r(i)-affermare, πάλιν βεβαιῶ· apparire, φαίνομαι, r(i)-apparire, ἀναφαίνομαι· avere, ἔχω, ri-avere, ἀνακτῶμαι· montare, ἀναβαίνω, ri-montare, πάλιν ἀναβαίνω· mordere, δάκνω, ri-mordere, ἀναδάκνω· temere, φοβοῦμαι, ri temere, πάλιν φοβοῦμαι· tornare, στρέφω, ri-tornare, ἀνα(ἐπὶ)-στρέφω· vivere, ζῶ, ri-vivere, ἀναζῶ· vestire, ἐνδύω, ri-vestire, πάλιν ἐνδύω κτλ. κτλ.

β.) Συνεχῇ ἐνέργειαν, οἷον tenere, ἔχω, ri-(rat-)tenere, κατέχω, ἐμποδίζω κτλ.

γ.) Ἀντίστασιν εἰς ἐναντίαν πράξιν, οἷον spignere, ὠθῶ, re-(ri-)spignere, ἀπωθῶ κτλ.

δ'.) Ἐπίτασιν τῆς πράξεως, οἷον (ri-)trovare, εὐρίσκω· (tr-)innovare, ἀνανεῶ, (r-)inforzare, ἐνισχύω, ἰσχυροποιῶ· nomare, ὀνομάζω, ri-nomare, φημίζω κτλ.

S, α, δυς, ἐκ, ἀπὸ (κοιν. ξε· ὅρα, de, di, dis).

Τὸ S τοῦτο συντίθεται μετὰ πλείστων λέξεων τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης εἴτε ἀπλῶν, εἴτε συνθέτων ἐκ συμφώνου ἀρχομένων.

Μετὰ τῶν ἐπιθέτων, οὐσιαστικῶν, παθητικῶν καὶ ἐνεργητικῶν μετοχῶν συντιθέμενον, σημαίνει στέρητιν, ὡς τὸ de, di, dis, οἷον badato, προσεκτικὸς, s-badato, ἀπρόσεκτος· car(i)co, φόρτος, φορτίον, s-car(i)co, ἐκφόρτωσις· comodo, ἀνάπαυσις, ἄνεσις, ἡσυχία, s-comodo, ταραχή, ἀνησυχία, ἐνόησις· concio, ἀρμόδιος, ἀνάλογος, εὐσχήμων, s-concicio, ἀναρμόδιος, δυσανάλογος, ἀσχήμων· condito, ἡρτυμένος, s-condito, ἀνάρτητος· connesso, συνημμένος, s-connesso, ἀσύναπτος, ἀσυνάρτητος· conoscente, εὐγνώμων, s-conoscente, ἀγνώμων· costume, ἔθος, ἥθος, s-costume, κακοήθεια· costumato, ἠθικὸς, s-costumato, κακοήθης· credente, πιστεύων, s-credente, ἄπιστος.

Μετὰ τῶν ρημάτων δὲ σημαίνει ἀ.) τὴν ἐναντίαν πρᾶξιν τοῦ πρωτοτύπου ρήματος, οἷον barbare, ῥιζοῦμαι, s-barbare, ἐκριζῶ· imbarcare, ἐπιβιβάζω, s-barcare, ἀποβιβάζω· cagionare, αἰτιῶμαι, s-cagionare, ἂθωῶ, δικαιῶ· credere, πιστεύω, s-credere, ἀπιστῶ· coprire, καλύπτω, s-coprire, ἐκ(ἀνα)καλύπτω· montare, ἀναβαίνω, s-montare, καταβαίνω· murare, κτίζω, s murare, κατεδαφίζω· piacere, ἀρέσκω, s piacere, δυσαρεστῶ· pregiare, prezare, τιμῶ, s-pregiare, s-prezzare, ἀτιμάζω, καταφρονῶ· tenebrare, ἐπισκοτίζω, s-tenebrare, φωτίζω, tessere, ὑφαίνω, s-tessere, διᾶλύω τὸ ὕφασμα κτλ. κτλ. β'.) ἐπίτασιν, οἷον (s-)belfare, καταγελῶ· (s-)cacciare, διώκω· (s-)campiare, ἀλλάσσω, ἀνταλλάσσομαι· (s-)campare, σώζω· σώζομαι· (s-)forzare, βιάζω· (s-)fregare, τρίβω· (s-)largare, εὐρύνω· (s-)purgare, καθαίρω κτλ. κτλ.

3. Ῥῆμα καὶ ὄνομα.

Τὰ ῥήματα φυλάττουσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν σημασίαν ἐν τῇ συνθέσει μετὰ τῶν ὀνομάτων· γίνεται δὲ ἡ σύνθεσις ἐκ τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τῆς Ὀριστ. καὶ τοῦ ὀνόματος, κατὰ πληθυντ. πάντοτε ἀριθμὸν καὶ κατὰ πτώσιν αἰτιατικήν· διότι εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ὀνόματος τασσομένου ῥήματος, οἷον *guardare*, φυλάττω, *guarda-sigilli*, σφραγιδοφύλαξ· *guarda-boschi*, δασοφύλαξ· *cavare*, ἐκβάλλω, *cava-denti*, ὀδοντάγρα· *stuzzicare*, ἐρεθίζω, κεντῶ, *stuzzica-denti*, ὀδοντογλυφίς, *stuzzica-orecchi*, ὠτογλυφίς· *guastare*, φθείρω, *guasta-mestieri*, ἐπαγγελματοφθόρος κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Παραγωγή διὰ καταλήξεων.

Ἡ παραγωγή διὰ καταλήξεων γίνεται ἐκ τῶν διαφορῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου.

1 Παραγωγή ὀνομάτων.

α. Μεγεθυντικά.

Τρεῖς εἶναι αἱ καταλήξεις τῶν μεγεθυντικῶν εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν.

α.) *One*, ἥτις ἐκφράζει μείζονα ὄγκον ἢ μέγεθος, οἷον *naso*, ῥίς, *nas-one*· *cappello*, πῖλος, *cappell-one*· *porta*, θύρα, *port-one*, πυλῶν· *donna*, γυνή, *donn-one*· *casa*, οἶκος, *cas-one*· *strada*, ὁδός, *strad-one* κτλ.

Σημ. Ἄπαντα τὰ εἰς *one*, καίπερ παρογόμενα ἐξ οὐσιαστικῶν γένους θηλυκοῦ καὶ σημαίνοντα θῆλια ὄντα, εἰσὶ γένους ἀρσενικοῦ.

β.) *Olto*, γ.) *Ozzo*· θηλ. *otta*, *ozza*, αἵτινες ἐκφράζουσιν ἰσχύον, ῥωμαλεότητα, ῥώμην, οἷον *giovine*, νέος, *giovinotto*· *vecchio*, γέρων, *vecchi-otto*· *forese*, χωρικός, *foresozza*· *bacio*, φίλημα, *baci-ozzo* κτλ.

β'. Ὑποκοριστικά.

Αἱ καταλήξεις τῶν Ὑποκοριστικῶν εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν εἰσι διακόσαι δέκα, ἐξ ὧν ἐκάστη ἔχει ἰδιαιτέ-

ραν τινὰ ἐκφραστικότητα· ἀλλ' ἡμεῖς ἐνταῦθα ἀρκεσθι-
σόμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν δύναμιν τῶν συνηθεστάτων
παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς, παραπέμποντες τὸν ἔραστον τῆς Ἰ-
ταλικῆς φιλολογίας εἰς τὸ λεξικὸν τῶν συνωνύμων λέξεων
ὑπὸ τοῦ περιφήμου Niccolò Tommaseo. Αἱ συνηθέσταται
δὲ καταλήξεις τῶν ὑποκοριστικῶν εἰσιν·

α.) Cello, cino, icello, i(c)cino· θηλ. cella, cina, icella,
i(c)cina, αἷτινες ἐκφράζουσιν ἀπλῶς τὴν μικρότητα τοῦ
πράγματος· καὶ αἱ μὲν δύο πρῶται προστίθενται εἰς τὰ
ὀνόματα οὔτινοςδὴποτε καταλήξεως, ἀποκοπτομένου δ-
μως πάντοτε τοῦ τελικοῦ φωνήεντος, οἷον boccone, ἐνθε-
σις, βλωμὸς, bocconcello· giovine, νέος, giovin-cello· por-
zionē, μερίς, porzion-cella padrone, κύριος, padron-cino·
canzone, ᾠδὴ, ᾠσμ., canzon-cina· campo, πεδῖον, camp-
-icello· porta, θύρα, port-icella· valle, κοιλάς, vall-icella·
lume, φῶς, lum-icino· volpe, ἄλώπηξ, volp-icino· libro,
βιβλίον, libri-iccino, κτλ.

β.) Ino, ina, αἷτινες ἐκφράζουσι τὴν μικρότητα, καὶ
τὴν χάριν τοῦ πράγματος, οἷον fanciullo, παιδίον, fan-
ciull ino· amore, ἔρως, amor-ino· canestro, κάλυστρον, ca-
nestr-ino· viso, πρόσωπον, vis-ino· sorella, ἀδελφὴ, sorell-
ina· mano, χεὶρ, man-ina κτλ.

γ.) Ello, ella, etto, etta, uccio, uccia, uzzo, uzza, αἷ-
τινες, πρὸς τῇ μικρότητι καὶ κομψότητι, ἐκφράζουσιν ἐ-
πίσης καὶ τὴν περιφρόνησιν ἢ τὴν ὀλίγην ὑπόληψιν, ἥν-
περ ἔχει τις περὶ τινος πράγματος, οἷον campana, κώ-
δων, campan-ello· sinistra, θυρίς, sinestr-ella· femmina,
γυνή, femmin-ella· libro, βιβλίον, libr-etto· cappello, πῖ-
λος, cappell-uccio· bocca, στόμα, bocc-uccia· strada, ὁ-
δὸς, strad-uzza κτλ.

δ.) Erello ἢ arello, erella ἢ arella, αἷτινες ἐκφράζου-
σι τὴν μικρότητα καὶ χουφότητα, καὶ ἐνίοτε ἀγάπην ἢ
τινα στοργήν, οἷον pazzo, μωρὸς, pazz-arello-arella· vec-
chio, γέρον, vecchi-arello-arella· cosa, πρᾶγμα, cos arel-
la· ghiotto, λαίμαργος, ghiott-erello-erella κτλ.

ε.) Uolo, icciuolo, icciato, icciatolo, αὔτινες ἐκφράζουσι τὴν καταφρόνησιν ἢ τὴν ἔλλειψιν ὑπολήψεως, οἷον mercante, ἔμπορος, mercant-uolo· filosofo, φιλόσοφος, filosof-uolo· uomo, ἀνὴρ, om-icciuolo· donna, γυνή, donn-icciuola· om-icciato, om-icciatolo κτλ. Ἡ κατάληξις uolo, uola, δεικνύει ἐνίοτε τὴν μικρότητα μόνον τοῦ τράγματος, οἷον raggio, ἀκτὺς raggi-uolo· bestia, ζῶον, besti-uola κτλ.

ς.) Εἰσὶ πολλαὶ καταλήξεις ὑποκοριστικῶν, περὶ ὧν ἄλλον λόγον δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν εἰμὴ ὅτι καθιερώθησαν ἐκ τῆς χρήσεως, καὶ εἶτα ἔμειναν ὡς νόμιμοι, οἷον acqua, ὕδωρ, acqu-erugiola, acqu-olina· bacio, φίλημα, baciuechio· casa, οἶκος, cas-upola, ipola· cervio, ἔλαφος, cerb-iatto· corpo, σῶμα, corp-uscolo· fossa, λάκκος, foss-atella· medico, ἰατρός, medic-onzolo· nota, σημείωσις, not-ola· lepre, λαγῶδες, lepr-atto· paglia, ἄχυρον, pagli-uola· prete, ἱερεὺς, pret-azzuolo κτλ.

Εἰς τὴν ὑποκοριστικὴν κατάληξιν προστίθεται ἐνίοτε καὶ ἄλλη, ἥτις, ἐκτὸς τῆς ιδέας τῆς μικρότης ἥδη ἐκπεφρασμένης διὰ τῆς καταλήξεως, προστίθῃσι τὴν τῆς χάριτος καὶ κομψότης, οἷον cassa, κιβωτός, cass-etta, ettina· vecchio, γέρον, vecchi-erello, -erellino· campana, κώδων, campan-ello, -ellino κτλ. Προστίθεται δὲ καὶ ἄλλη περιφρονητικὴ εἰς τὴν ὑποκοριστικὴν κατάληξιν, οἷον stanza, δωμάτιον, stanzaccia, -ucciaccia· campana, campan-ella, -ellotta κτλ.

Τὰ αὐτὰ μεγεθυντικὰ ὀνόματα δύνανται νὰ λάβωσι τροποποίησιν τινὰ ὑπὸ τινος ὑποκοριστικῆς καταλήξεως, οἷον ladro, κλέπτης, ladrone, ladron-cello· cassa, cassone, casson-cello κτλ.

Σημ. Τὰ θηλ. οὐσιαστικὰ γινόμενα ὑποκοριστικά, δύνανται νὰ φυλάξωσι τὸ ἴδιον γένος διὰ τῶν καταλήξεων ella, etta, ina, accia, κτλ. ἢ νὰ γίνωσιν ἀρσενικά διὰ τῶν καταλήξεων ello, etto, ino, nccio κτλ. εἰς campana, campan-ella, -ello· strada, strad-ella, -ella, -ello· casa, cas-ina, -ino, -ettina, -ellino κτλ. Εἰσὶν ὅμως πολλὰ ὀνόματα θηλυκά, ἅπερ γινόμενα ὑποκοριστικά, λαμβάνουσι προτιμότερον τὴν ἀρσενικὴν κατάληξιν, ἢ τὴν ἀνδρικήν, ὡς καθεύουσαι οὔτως, οἷον berretta, κάλυμμα, berrett-ino· bocca, στόμα, bocch-ino· tavana, τράπεζα, tavol-ino· volpe, ἀλώπηξ, volp-icino κτλ. Ἄν καὶ παρὰ τοῖς λεξικογράφοις καὶ τοῖς συγγραφεύσιν εὐρίσκωνται ἀμφοτέραι ἀ' γραφαί.

γ'. Περιφρονητικά.

Αί καταλήξεις eccio, accia, azzo, azza, astro, astra, aglia, ame, uime, περιστάνουσι τὸ ὑποκείμενον ὡς φαῦλον, αἰσχρὸν, ἢ δι' ὁποιαυδὴποτε ἄλλην αἰτίαν, ἄξιον καταφρονήσεως, οἷον uomo, ἀνὴρ, om-accio· donna, γυνή, don-naccia· popolo, λαὸς, popol-azzo· femmina, γυνή, fem-min-azza· filosofo, φιλόσοφος, filosof-astro· giovine, νεᾶνις, giovin-astra· gente, λαὸς, gent-aglia,-ame· carne, κρέας, carn-ame· vecchio, πηλαιὸς, vecchi-ame κτλ. Ἐνίοτε ἐνοῦνται ἀμφοτέραι αἱ καταλήξεις ἥτε μεγεθυντική καὶ ἡ περιφρονητική, οἷον ribaldo, κακοῦργος, ribald-one, -onaccio· uomo, om-accio, -accione κτλ.

Σημ. Αἱ καταλήξεις ame καὶ uime, ἐκτὸς τῆς περιφρονήσεως, δεικνύουσι καὶ τινὰ περιλυστικήν ποιότητα πραγμάτων· καὶ πρέπει δὲν εἶναι πάντοτε περιφρονητικαί, ἀλλ' ἐνίοτε φανερώνουσι ἄπλως περιλυστικήν τινά ποιότητα πραγμάτων τοῦ εἴδους ἐκείνου, οἷον bestia, ζῶον, -ame, θρέμματι· cord-a, σχοινίον, cord-ame κτλ.

δ'. Περιεκτικά.

Τὰ περιεκτικά τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης καταλήγουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς eto καὶ ἐνίοτε εἰς aio, aia, iere, iero· γίνονται δὲ κατὰ μεταβολὴν τῆς καταλήξεως τοῦ οὐσιαστικ. εἰς eto, aio, aia, iere, iero, οἷον uliv-o, ἐλαιά, -eto· ἐλαιῶν· vign-a, ἄμπελος, -eto, ἄμπελῶν· laur-a, δάφνη, -eto, δαφνῶν· pom-o, μηλέα, -eto, -iere, -iero, mel-o, μηλέα, -eto, μηλῶν κτλ.

ε'. Ρηματικά.

Τὰ ρηματικά ὀνόματα τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης παράγονται ἐκ τῆς Ἀπαρεμφάτου ὡς ἐφεξῆς·

α.) Ἀρσενικά εἰς tore, ἰσοδυναμοῦντα μὲ τὰ τῆς Ἑλληνικῆς τηρ, τῆς, τωρ, κατὰ μεταβολὴν τῆς καταλήξεως τῆς μὲν ἁ. συζ. are εἰς atore, οἷον abandon-are, ἐγκαταλείπω, -atore, ὁ ἐγκαταλείπων, λειποτάκτης· abit-are, (κατ)οἰκῶ, -atore, οἰκῇ(τῆς,-τῆρ,) τωρ, κάτοικος, accus-are, κατηγορῶ, -atore, κατήγορος· ball-are, χορεύω, -atore, χορευτής· carie-are, φορτῶ, -atore, -φορτωτής· consol-are, παρηγορῶ, -atore, παρήγορος· emul-

are, ἀμιλλῶμαι, -atore, ἐφάμιλλος ζῆλωτῆς fond-are, θεμελιῶ, -atore, θεμελιωτῆς imit-are, μιμοῦμαι, -atore, μιμητῆς lod-are, ἐπαινῶ, -atore, ἐπαινέτης men-are, ὀδηγῶ, -atore, ὀδηγός narr-are, διηγοῦμαι, -atore, δι-(αφ)ηγητῆς ordin-are, διατάττω, -atore, διατάκτης osserv-are, παρατηρῶ, -atore, παρατηρητῆς rec-are, φέρω, κομίζω, -atore, κομιστής rovin-are, καταστρέφω, -atore, καταστροφεὺς κτλ. Τῆς δὲ β'. καὶ γ'. κατὰ μεταβολὴν τῶν ere, ire, εἰς itore, οἶον accend-ere, ἀνάπτω, -itore, ἀνάπτης antived-ere, προορῶ, -itore, προγνώστης conduc-ere, ὀδηγῶ, -itore, ὀδηγός cred-ere, πιστεύω, -itore, πιστωτῆς δανειστῆς ammon-ire, παραινῶ, -itore, παραινέτης band-ire, κηρύττω, -itore, κῆρυξ κλ.

β'.) Ἀφηρημένα εἰς amento καὶ imento, κατὰ μεταβολὴν τῶν καταλήξεων are, ere, ire, τῆς μὲν α. συζ. εἰς amento, τῆς δὲ β'. καὶ γ'. εἰς imento, οἶον abbai-are, ὑλακτῶ, -amento, ὑλαγμός abandon-are, ἐγκαταλείπω, -amento, ἐγκατάλειψις abbracci-are, ἐναγκαλίζομαι, -amento, περιβολή, περιπλοκή accend-ere, ἀνάπτω, -imento, ἀναψις accign-ersi, παρασκευάζομαι, -imento, παρασκευή ademp-ire, ἐκπληρῶ, ἐκτελῶ, -imento, ἐκπλήρωσις, ἐκτέλεισις anven-ire, συμβαίνω, -imento, σύμβαμα, συμβεβηκός bestemmi-are, ἐλασφημῶ, -amento, ἐλασφημία batt-ere, πλήσσω, τύπτω, imento, πλῆξις, τύψις bianch-ire, λευκαίνω, -imento, λεύκανσις boll-ire, ζέω, -imento, ζέσις bland-ire, κολακεύω, -imento, κολακεία consol-are, παρηγορῶ, -amento, παρηγορία cambi-are, ἀλλάσσω, -amento, ἀλλαγὴ osserv-are, παρατηρῶ, -amento, παρατήρησις antived-ere, προορῶ, προγνώσκω, -imento, προόρασις, πρόγνωσις apprend-ere, μαρθάνω, -imento, μάθησις anvil-ire, ἐξευτελίζω, -imento, ἐξευτελισμός guar-ire, θεραπεύω, -imento, θεραπεία.

γ'. Ἀφηρημένα.

Τὰ ἀφηρημένα παράγονται ἐκ παθητικῶν μετοχῶν καὶ ἐξ ἐπιθέτων καὶ τὰ μὲν ἐκ παθητικῶν μετοχῶν παρα-

γόμενα καταλήγουσιν εἰς azione (καὶ σπανίως εἰς agione), izione, igione, uzione. Παράγονται δὲ κατὰ μεταβολὴν τῶν μετοχικῶν καταλήξεων alo, ulto, ito, εἰς τὰς εἰρημένους καταλήξεις τῶν ἀφηρημένων, οἷον consol-are, παρηγορῶ, -alo, -azione, παρηγορία· osserv-are, παρατηρῶ, -alo, -azione, -agione, παρατήρησις· convers-are, συναναστρέφομαι, -alo, -azione, συναναστροφή· guar-ire, θεραπεύω, -ito, -igione, θεραπεία· part-ire, διαίρῶ, ito, -izione, -igione, διαίρεσις· esporre, ἐκτίθημι, espos-ito, -izione, ἔκθεσις· istruire, διδάσκω, istr-utto, -uzione, διδασκαλία· boll-ire, ζέω, -ito, -izione, ζέσις· condann-are, καταδικάζω, -ato, -azione, -agione, καταδίκη· contrib-uire, διανέμω, -uto, -uzione, διανομή κτλ. Εἰς τινὰς δὲ ἄνωμάλους μετοχὰς μεταβάλλεται μόνον τὸ τελευταῖον ο εἰς ione, οἷον procedere, προβαίνω, process-o, -ione, λιτανεία· profondere, καταδαπανῶ, σπαταλῶ, profus-o, -ione, σπατάλη· infondere, ἐγχέω, infus-o, -ione, ἐγχυσις κλ.

Τὰ δ' ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα ἀφηρημένα καταλήγουσιν εἰς (i)tà, ezza, enza, anza, azia, igia, izia, ia, eria, agione, ura, ta, sa.

Παράγονται δὲ κατὰ μεταβολὴν τῶν ἐπιθετικῶν καταλήξεων εἰς τὰς εἰρημένους τῶν ἀφηρημένων, οἷον Amabile-e, ἐράσμιος, -ità, ἐρασμιότης· amen-o, τερπνός, -ità, τερπνότης· animos-o, θαρραλέος, -ità, θαρραλεότης· felice, εὐτυχής, -ità, εὐτυχία· eterno, αἰώνιος, -ità, αἰωνιότης· Bell-o, ὠραῖος, -ezza, ὠραιότης· tener-o, ἀπαλός, τρυφερός, -ezza, ἀπαλότης, τρυφερότης· rice-o, πλούσιος, -hezza, πλοῦτος, scars-o, ἑλλιπής, -ezza, ἑλλειψις· Prudente, συνετός· -enza, σύνεσις· differ-ente, διάφορος, -enza, διαφορά· diffid-ente, δύσπιστος, -enza, δυσπιστία· ignor-ante, ἀμαθής, anza, ἀμάθεια· sper-ante, ἐλπίζων, anza, ἐλπίς· aud-ace, αὐθάδης, -azia, αὐθάδεια· alter-o, ἄγερωχος, -igia, ἄγερωχία· cupid-o, ἄπληστος (εἰς τὰς ἐπιθ.). -igia, ἄπληστος ἐπιθυμία· pigr-o, ὀκνηρός, -izia, ὀκνηρότης· amic-o, φίλος, -izia, φιλία· molest-o, ὀχληρός, -ia

ὑψηλοῖς· modest-o, μέτριος, -ia, μετριότης· furb-o, πανούργος, -eria, πανουργία, dabben-e, ἀγαθός, -aggine, ἀγαθότης, ἀπλότης· ignorant-e, ἀμαθής, ἀπαιδευτος, -aggine, ἀμάθεια, ἀπαιδευσία· trascurat-o, ἀμελής, ὀλιγώρος, -aggine, ἀμέλεια, ὀλιγωρία· scritt-o, γεγραμμένος, -ura, γραφή· lett-o, ἀνεγνωσμένος, -ura, ἀνὰγνωσις· condit-o, ἡρτυμένος, -ura, ἄρτυσις· alt-o, ὑψηλός, -ura, ὕψος· brav-o, ἀνδρεῖος, -ura, ἀνδρία· lord-o, ρυπαρὸς, -ura, -izia, ρυπαρότης κτλ. Τὰ δὲ sa εἶναι αἱ παθητικαὶ μετοχαὶ κατὰ θηλυκὸν γένος, λαμβανόμεναι ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν, ὡς καὶ τὰ εἰς ta, οἷον difendere, ὑπερασπίζω, difes-o, -a, ὑπεράσπισις· intraprendere, ἐπιχειρῶ, intrapres-o, -a, ἐπιχείρησις· prendere, λαμβάνω, pres-o, -a, λήψις· risprondere, ἀποκρίνομαι, rispost-o, -a, ἀπόκρισις· partire, ἀναχωρῶ· διαιρῶ, -ito, -ita, ἀναχώρησις· διαίρεσις κτλ.

2. Παραγωγή ἐπιθέτων.

Τὰ ἐπίθετα παράγονται ἢ ἐξ ἐπιθέτων, ἢ ἐξ ὀνομάτων, ἢ ἐκ ῥημάτων, ἢ ἐκ παθητικῶν μετοχῶν, ἢ ἐκ μορίων.

Α'. Ἐξ ἐπιθέτων.

α. Μεγεθυντικά.

Τὰ μεγαθυντικά ἐπίθετα τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ἔχουσι τὰς αὐτάς τῶν οὐσιαστικῶν καταλήξεις καὶ παράγονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, οἷον grand-e, μέγας, -one, -otto· bell-o, ὠραῖος, -one, -occio· brav-o, ἀνδρεῖος, -one· superb-o, ὑπερήφανος, -one· grass-o, παχὺς, -otto κλ.

β'. Ὑποκοριστικά.

Καὶ τὰ ὑποκοριστικά ἐπίθετα ἔχουσι τὴν τῶν οὐσιαστικῶν παραγωγὴν καὶ τὰς αὐτάς καταλήξεις, μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι αἱ τῶν ἐπιθέτων καταλήξεις ὁὖν εἶναι ὅσαι τῶν οὐσιαστικῶν, οἷον cattiv-o, φαῦλος, -ello· bianco, λευκός, -hetto, -olino, -hino, -uccio· grand-e, -etto, -icello, -icciuolo· poc-o, ὀλίγος, -olino, -hetto, -uccio· giallo, ὠχρὸς, -etto, -ino, -uccio· alt-o, ὑψηλός, -etto, -erello κλ.

γ'. Περιφρονητικά.

Καὶ τὰ περιφρονητικὰ ἐπίθετα ἔχουσι τὴν τῶν οὐσιαστικῶν περιφρονητικῶν παραγωγὴν καὶ τὰς αὐτὰς καταλήξεις, οἷον *pover-o*, πτωχός, *-accio*· *grand-e*, *-accio*· *brun-o*, μέλας, *-azzo*· *bianc-o*, λευκός, *-astro* κτλ. Πολλὰκις εἰς τὴν μεγεθυτικὴν κατάληξιν προστίθεται καὶ ἡ περιφρονητικὴ, οἷον *bianc-o*, *-astro*, *-astrone*, *-astronaccio*.

Β'. Ἐξ ὀνομάτων.

Τὰ ἐξ ὀνομάτων παραγόμενα ἐπίθετα ἔχουσι πλείστας καταλήξεις, ἀλλ' αἱ συνηθέστεραι εἶναι *oso*, *ale*, *esco*, *are*, *olento*, *co*, *(i)ere*, *(i)ero*. Παράγονται δὲ καὶ ταῦτα κατὰ μεταβολὴν τῆς τῶν οὐσιαστικῶν καταλήξεως εἰς τὰς εἰρημένους· καὶ ἡ μὲν *oso* ἰσοδυναμεῖ ἄλλοτε μὲν μὲ τὰς Ἑλληνικὰς ἀρος, ἡλος, ἡρος, οἷον *poi-a*, ἀνία, *-oso*, ἀνιαρός· *dann-o*, βλάβη, *-oso*, βλαβερός· *dol-o*, δόλος, *-oso*, δολερός, ἀπατηλός· *dolor-e*, ὀδύνη, ἄλγος, *-oso*, ὀδυνηρός, ἄλγηνρός· *acqu-a*, ὕδωρ, *-oso*, ὕδατηρός κτλ· ἄλλοτε δὲ, μὲ τὰς αλεος, ὠδης, ηεις, οἷον *corrugi-o*, θάρρος, *-oso*, θαρραλέος· *rogn-a*, ψώρα, *-oso*, ψωραλέος· *frond-a*, φύλλον, *-oso*, φυλλώδης· *(a)ren-a*, *(ψ)ἄμμος*, *-oso*, *(ψ)ἄμμώδης*· *selv-a*, ὕλη, ὄρυμνος, *-oso*, ὕλης, ὄρυμνός κτλ· Ἡ δὲ *ale* ἰσοδυναμεῖ ἄλλοτε μὲν μὲ τὴν Ἑλληνικὴν ικος, ἡ ἄλλην ἰσοδύναμον, οἷον *mor-is*, (λατ. γεν. τοῦ *mos*, ἡθος, ἔθος), *-ale*, ἡθικός· *leg-is* (γεν. λατ. τοῦ *lex*, νόμος), *-ale*, νομικός· *pen-a*, ποινὴ, *-ale*, ποινικός κτλ· ἄλλοτε δὲ, μὲ τὴν ὠδης, οἷον *besti-a*, ζῶον, θηρίον, *-ale*, θηριώδης· *brut-o*, θηρίον, *-ale*, θηριώδης κτλ· Ἡ δὲ *esco* καὶ *are*, ἰσοδυναμοῦσι καὶ αὐταὶ μὲ τὴν Ἑλληνικὴν ικος, ἡ τὴν ειος, οἷον *burl-a*, ἀστεϊσμός, ἀστεϊότης, *esco*, ἀστεϊός, κωμικός· *donn-a*, γυνή, *-esco*, γυναικεῖος· *frattell-o*, ἀδελφός, *-esco*, ἀδελφικός· *Dant-e*, Δάντης (ὁ ποιητής), *-esco*, δάντειος· *consol-e*, ὑπάτος· *πρόξενος*· *-are*, ὑπατικός· *προξενικός*· *regol-a*, κανὼν, *-are*, κανονικός· *mercant-e*, ἔμπορος, *-esco*, ἐμπορικὸς κτλ· Ἡ δὲ *olento* ἄλλοτε μὲν σημαίνει πλησμονὴν τοῦ πρωτο-

τύπου, οἶον vin-o, οἶνος, -olen-to, οἰνόεις, οἰνηρός· vi (λιτ. ἄφ), δύναμις, -olento, βίαιος· ἄλλοτε δὲ ἔξιν, οἶον fraud-e, ἀπάτη, -olent(o)e, ἀπατηλός· κτλ. ἼΙ δὲ (i)ero, (i)ero σημαίνει ἔξιν καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ διαφόρους Ἑλληνικὰς καταλήξεις, οἶον menzugn-a, ψευδός, -(i)er(e)o, ψεύστης· lusing-a, κολακεία, -hier(e)o, κολακευτικός· κτλ. ἼΙ δὲ eo εἶναι ἡ κατάληξις τῶν μετουσίαστικῶν καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὰς Ἑλληνικὰς καταλήξεις εος, ους, ινος, οἶον ferr-o, σιδήρεος, -eu, σιδηροῦς· acqu-a, ὕδωρ, -eo, ὑδάτινος· argent-o, ἄργυρος, -eo, ἄργυροῦς· aur-o, χρυσός, -eo, χρυσοῦς· κτλ.

Γ'. Ἐκ ῥημάτων.

Τὰ ἐκ τῶν ῥημάτων παραγόμενα ἐπίθετα εἶναι ὅλα τὰ εἰς ante καὶ ente, ἅτινα συμπίπτουσι μὲ τὰς ἐνεργητικὰς μετοχὰς τῶν ἰδίων ῥημάτων (ὅθεν ὁ σπουδαστής πρέπει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν του εἰς τοῦτο), οἶον avere, ἔχω, abbiante, ἔχων, εὐκατάστατος· accend-ere, ἀνάπτω, -ente, ἀνάπτων· (ac)cresc-ere, αὐξάνω, -ente, αὐξάνων· addizz-are, παρῶν, -ante, παρῶν(ων)τικός· ard-ere, καίω, -ente, καίων, καυστικός, διάπυρος· cred-ere, πιστεύω, -ente, πιστεύων, πιστός· cur-are, φροντίζω, -ante, φροντίζων· err-are, πλανῶμαι, -ante, πλάνης· espon-ere, ἐκτίθημι, -ente, ἐκτιθείς· mendic-are, ἐπαίτω, -ante, ἐπαίτης· persuad-ere, πείθω, -ente, πειστικός· perturb-are, ταραττώ, -ante, ταραξίας· accus-are, κατηγορῶ, -ante, κατήγορος· viv-ere, ζῶ, -ente, ζῶν, ζώος· zoppic-are, χωλαίνω, -ante, χωλός· κτλ.

Δ'. Ἐκ παθητικῶν μετοχῶν.

Τὰ ἐκ τῶν παθητικῶν μετοχῶν παραγόμενα ἐπίθετα καταλήγουσιν εἰς abile, ebile, ibile, obile, ubile, evole, ἅπερ ἀντιστοιχοῦσι μὲ τὰ ἐκ τοῦ τρίτου προσώπου τοῦ παθ. Παρὰκ. τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τος, ἢ μὲ τὰ εἰς σιμος· καὶ εἰς ativo καὶ itivo, ἅπερ ἀντιστοιχοῦσι μὲ τὴν εἰς ικος τῆς Ἑλληνικῆς κατάληξιν, μὲ τὴν παρατήρησιν οὗτι

ἡ ἰνο τῆς Ἰταλικῆς φανερόναι πάντοτε ἐνέργειαν.

Παράγονται δὲ τροπῇ τῶν μετοχικῶν καταλήξεων ατο, uto, ito, εἰς τὰς τῶν ἐπιθέτων εἰρημένους καταλήξεις, οἷον imagin-are, φαντάζομαι, -ato, -abile, φανταστός· abire-are, (κατ)οἰκῶ, -ato, -abile, -evole, (κατ)οικῆσιμος· am-are, ἀγαπῶ, -ato, -abile, ἀγαπητός· abomin-are, μυσάττομαι, -ato, -abile, -evole, ἐδελυκτός· terr-eo (λατ.), κατα(ἐκ)πλήττω, -itum, -ibile, φοβερός· del-eo (λατ.), ἐξάλειψω, -ctum, -ebile, ἐξάλειπτός, φθαρτός· vol-vo (λατ.), κυλινδῶ, -utum, -ubile, εὐκύλιστος, εὐμετάδλητος· ced-ere, παραχωρῶ, -uto, -evole, παραχωρητός· lagrim-are, δακρύω, -ato, -abile, -evole, ἀξιοδάκρυτος κτλ.

Σημ. Μόνον σχεδόν αἱ εἰς το μετοχή της ἁ. συζυγίας παράγουσι κανονικῶς ἐπίθετα εἰς *abile* καὶ ἐνίοτε εἰς *evole*· τὰ δὲ λοιπὰ παραγόμενα ἐξ ἀνωμάλων παθ. μετοχῶν δὲν φυλάττουσι τὴν τῶν εἰς το ἀναλογία, ὅτεν τὰ *movere*, κινῶ, ἔχουσι *mobile*, *movenevole* καὶ *monibile*, κινητός· *fare*, ποιῶ, *fait-o*, -ibile, ποιητός· *accendere*, ἀνάπτω, *accensibile*, καύσιμος κτλ. Προσέτι παρατηροῦμεν ὅτι πολλὰ ἐκ τῶν εἰς *abile* καὶ *evole* δὲν ἔχουσι ῥήματα, ἐξ ὧν γὰ παράγωται, ἀλλὰ γίνονται ἐξ ὀνομάτων, οἷον *αισι-**, ἔρω, -*evole*, ἐράσιμος· *αἰσι-**, φίλος, -*hevole*, -*abile*, φιλικός, φίλος κτλ. Ἄλλα πάλιν φαίνονται παραγόμενα κατ' εὐθείαν ἐκ ῥημάτων, οἷον *corregg-**, διορθῶ, -*evole*, διορθωτός κτλ. Ὅθεν δὲν δυνάμειν γὰ δώσωμεν σταθεροῦς κανόνας.

Τὰ δὲ εἰς ativo, itivo, uttivo παράγονται κατὰ τροπὴν τῶν μετοχικῶν καταλήξεων ato, ito, utto, οἷον amma- str-are, διδάσκω, -ato, -ativo, διδακτικός· porre, τίθημι, pos-ito, -itivo, θετικός· instruire, διδάσκω, -utto, -uttivo, διδακτικός κτλ.

Ε'. Εξ μορίων.

Τὰ ἐκ μορίων παραγόμενα ἐπίθετα εἶναι πολλὰ ὀλίγα, οἷον anzi, πρότερον, anziano, ἀρχαιότερος· prim-a, πρότερον, -ario, πρῶτιστος κτλ.

3. Παραγωγή ῥημάτων

Τὰ ῥήματα παράγονται ἐκ τῶν π^ηνέτε^ρων καὶ ἔχουσι
 διαφόρους σημασίας, οἷον

δ.) Σημαίνουσιν ὅτι τὸ ὑπὸ πολὺ
πρωτοτύπου δηλούμενον, ὡς δεικνύμενον ποιεῖ τὸ ὑπὸ τοῦ
καθαρίζω aring-a, δημηγμον mond-o, καθαρῶς, -are,
καθαρίζω purg-a, δημηγορῶ purg-a,

κάθαρσις, -are, καθαίρω· fond-o, θεμέλιον, -are, θεμελιῶ· gentil-e, εὐγενής, -ire, εὐγενίζω· gest-o, χειρονομία, -ire, χειρονομῶ· manifest-o, δῆλος, -are, δηλῶ· cattiv-o, αἰχμάλωτος, -are, αἰχμαλωτίζω κτλ.

6.) Ἐνέργειαν τοῦ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δηλουμένου ἢ κατάστασιν, οἷον grid-o, θρῆ, -are, βοῶ· accus-a, κατηγορία, -are, κατηγορῶ· cienci-a, φλυαρία, -are, φλυαρῶ· cacci-a, θήρα, -are, θηρεύω· lusing-a, κολακεία, -are, κολακεύω· regn-o, βασιλεία, -are, βασιλεύω· concord-e σύμφωνος, -are, συμφωνῶ· serv-o, δοῦλος, -ire, δουλεύω· indovin-o, μάντις, -are, μαντεύω· filosof-o, φιλόσοφος, -are, φιλοσοφῶ.

γ.) Προςάπτω ἢ περιβάλλω τι μὲ τὸ πρωτότυπον, οἷον ciro-e, σταυρός, -iare, σταυρῶ· coron-a, στέφανος, -are, στεφανῶ κτλ.

δ.) Ποιῶ τι ὡς τὸ πρωτότυπον, οἷον bianc-o, λευκός, -are, -hire, λευκαίνω, adunc-o, γαμφός, -are, γαμφῶ· bass-o, ταπεινός, -are, ταπεινῶ κτλ.

ε.) Ἐξ ἔθνικων ὀνομάτων καταλήγοντα εἰς izzare γλυκὺ, σημαίνουν· γράφω ἢ λαλῶ κατὰ τὴν γλῶσσαν τοῦ ἔθνους ἐκείνου, οἷον grec-o, Ἑλλήν, -izzare, ἐλληνίζω· ebreo, ἑβραῖος, ebraizzare, ἑβραίζω κτλ.

Σημ. Ταῦτα εἴπομεν περὶ τῶν παραγῶγων ῥημάτων διὰ νὰ δώσωμεν ἀπλῆν νύξιν εἰς τὸν σπουδαστὴν νὰ παραβῇ τὰ Ἑλληνικὰ ῥήματα μὲ τὰ τῆς Ἰταλικῆς· διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ προσδιορίσῃ τις ὅλας τὰς τῶν ῥημάτων σημασίας, εἰπεὶ δὲ εἶναι ἴσαῦτα ὅσα εἶναι τὰ ἀντὶκείμενα ἐξ ὧν παράγονται.

10. Παραγωγή ἐπιρρήματων.

Τὰ ἐπιρρήματα εἰς mente παράγονται ἐξ ἐπιθέτων, ἐκ παθητικῶν καὶ ἐνεργητικῶν μετοχῶν ὡς ἐφεξῆς·

α.) Πᾶσι τοῖς ἐπίθετοις οὐ καταλήγοντα καὶ αἱ παθητικαὶ μετοχαὶ πρὸς τὰ τοῦ ἢ τῆς μετοχῆς εἰς a, προστιςμοῦ τοῦ θηλυκοῦ ἐπιθέτου οἷον alt-o, ὑψηλός, -a, -mente, θέσει τῆς καταλήξεως mente, mente, θερμῶς, generos-o, te, ὑψηλῶς· cald-o, θερμός, -a, -mente, γενναῖος, -a, -mente, γενναίως· ch-

καθαρῶς· *consolat-o*, παρηγορημένος, -a, -mente, παρηγορητικῶς· *accres-o*, ἡμμένος, -a, -mente, θερμῶς· *affettat-o*, ἐπιτετηδευμένος, -a, mente, ἐπιτετηδευμένως· *affrettat-o*, κατεσπευσμένος, -a, mente, κατεσπευσμένως.

Ε') Ὅσα ἐπίθετα λήγουσιν εἰς e, ἔπερ δὲν μεταβάλλεται εἰς τὸ θηλυκὸν γένος, ὡς καὶ αἱ εἰς te ἐνεργητικαὶ μετοχαὶ, παράγουσι τὸ ἐπίρρημα, προσθέσει τῆς καταλήξεως mente, οἷον felice, εὐτυχῆς, -mente, εὐτυχῶς· frequente, συχνός, -mente, συχνά, συνεχῶς· prudente, συνετός, -mente, συνετῶς, φρονίμως· insolente, προπετής, -mente, προπετῶς· diferente, διάφορος, -mente, διαφόρως· lucente, λαμπρός, -mente, λαμπρῶς· abbondante, ἕφθονος, -mente, ἀφθόνως· negligente, ἀμελής, -mente, ἀμελῶς κτλ.

Υ') Ὅσα ἐπίθετα ἔχουσι κατάληξιν le καὶ re παράγουσι τὸ ἐπίρρημα ἀποκοπῇ τοῦ e καὶ προσθέσει τῆς mente, οἷον crudel-e, σκληρός, -mente, σκληρῶς· fedel-e, πιστός, -mente, πιστῶς· amorevol-e, ἐράσμιος, -mente, ἐρασμῶς· affabil-e, εὐπροσηγορός, -mente, εὐπροσηγόρως· amichevol-e, φιλικός, -mente, φιλικῶς· maggior-e, μείζων, -mente, μειζόνως· superior-e, ἀνώτερος, -mente, ἀνωτέρως· anterior-e, προηγούμενος, -mente προηγούμενως κτλ.

Περὶ ἀντικαταστάσεως τῶν συμφώνων.

Τὸ b ἀντικαθίσταται πολλάκις ὑπὸ τοῦ p, καὶ v, οἷον banca, panca, θρανίον· serbare, servare, φυλάττω· nerbo, nervo, νεῦρον· boce, voce, φωνή κτλ.

Τὸ c ἀντικαθίσταται πολλάκις ὑπὸ τοῦ g, καὶ τοῦτο πάλιν ὑπὸ τοῦ c, οἷον lacrima, lagrima, δάκρυον· castigo, gastigo, τιμωρία κτλ.

Τὸ d ἀνταλλάσσεται πολλάκις ὑπὸ τοῦ t, καὶ τοῦτο πάλιν ὑπὸ τοῦ d, οἷον imperatore, imperadore, αὐτοκράτωρ· servitore, servidore, ὑπηρέτης κτλ.

L. Τὸ σύμφωνον τοῦ πολλάκις μεταβάλλεται εἰς i, οἷον templo, tempio, ναός· esempio, esempio, παράδειγμα.

Tὸ P πολλάκις μεταβάλλεται εἰς v, οἷον sopra, сонια,

ἐπί· soprano, sovrano, ἡγεμών, coperta, coverta, κάλυμμα κτλ.

R. Διὰ τὸ τραχὺ τοῦ φθόγγου πολλάκις ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ l, οἷον vedello ἀντὶ vederlo, pellegrino ἀντὶ peregrino κτλ.

Περὶ τοῦ t ὅρα d.

Z. Εἶναι πολλάι λέξεις, αἵτινες γράφονται ἀδιαφόρως μὲ τοῦτο ἢ μὲ τὰ c καὶ g, οἷον partizione ἢ partigione, διαίρεσις· servizio ἢ servizio, ὑπηρεσία κτλ.

Πλεῖστοι λέξεις γράφονται διὰ τοῦ e ἢ τοῦ i ἀδιαφόρως, οἷον ri(re)stare, μένω· ri(re)serire, ἀναφέρω κτλ.

(Τῆτος τοῦ δαυλεῖος γεννητός.)

ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΟΝ Π^α ΠΕΡΙ ΟΡΘΗΣ ΠΡΟΦΟΡΑΣ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Εἵπομεν ὅτι τὰ γράμματα τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης εἶναι εἴκοσι καὶ ἓν (ὄρα σελ. 1ην).

Εἵπομεν προσέτι ὅτι ἐκ τῶν εἴκοσι καὶ ἑνὸς γραμμάτων τὰ πέντε εἰσὶ φωνήεντα, ἔξ ὧν τὰ τρία, δηλονότι τὰ Α, Ι, Υ, προφέρονται ὡς τὰ ὁμόφωνα τῆς Ἑλληνικῆς, τοῦτ' ἔστι τὸ μὲν α ἀντιστοιχεῖ τῷ Ἑλληνικῷ α· τὸ δὲ ι, τῷ Ἑλληνικῷ ι· τὸ δὲ υ προφέρεται ὡς ἡ Ἑλληνικὴ διφθόγγος ου.

Τὰ δὲ ε καὶ ο ἔχουσιν ἀξιοσημεῖωτόν τινα διαφορὰν εἰς τὴν προφορὰν· δηλονότι τὸ ε καὶ ο προφέρονται εἰς ἄλλας μὲν λέξεις ἀνοικτὰ, εἰς ἄλλας δὲ κλειστὰ. Ὅθεν θέλομεν προσπαθήσει νὰ δώσωμὲν τινας κανόνας, δι' ὧν ὁ Ἕλλην σπουδαστὴς τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης νὰ δύναται νὰ διακρίνη τὰς λέξεις ταύτας· ἐπειδὴ πολλοὶ λέξεις ὁμῶνυμοι οὔσαι, καὶ ὅλως διάφορον σημασίαν ἔχουσαι, διακρίνονται μόνον διὰ τῆς ὀρθῆς προφορᾶς τοῦ ε καὶ ο (1).

Περὶ τοῦ ε προφερομένου κλειστοῦ (2).

Τὸ ε προφέρεται κλειστὸν ἁ.) εἰς ὅλα τὰ μονοσύλλαβα, οἷον se, πίστις· ἐποίησε, re, βασιλεὺς, tre, τρία, me, ἐμέ κτλ. Ἐξαίρειται τὸ è, ἐστὶ, mè, κάλλιον, de, ὀφείλει, diè, ἔδωκε, riè, ποῦς· β.) ἐν τῷ τέλει λέξεως τονιζομένης, οἷον mercé, μισθός, perché, διότι κτλ· ἐξαίρειται τὸ eioè, δηλονότι, καὶ τὰ ξένα lacchè, ἀκόλουθος, aloè, ἄλοη, Noè, Νῶε κτλ· γ.) εἰς τὰς ῥηματικὰς καταλήξεις, emo, καὶ ete, οἷον leggémo, leggéte· δ.) εἰς τὰς καταλήξεις eno, eni, eva, οἷον leggéna, leggéni, leggéna· é.) εἰς τὰς καταλήξεις ei, esti, e, emmo, este, erono, οἷον credéi, cre-

(1) Μόνοι οἱ Τυρρῆνοί ἐξ ὅλων τῶν Ἰταλικῶν λαῶν προφέρουσιν ὀρθῶς τὰ φωνήεντα ταῦτα.

(2) Πρὸς μίξιζονα σαφήνειαν τίθεμεν εἰς μὲν τὸ κλειστὸν ε τὴν ὕψιαν, εἰς δὲ τὸ ἀνοικτὸν τὴν χαρεῖαν.

désti, credé, credémmo, credéste, credérono· ς'.) εἰς τὰς καταλήξεις remo, rete, resti, remmo, reste, οἷον amerémo, ameréle, amerésti, amerémmo, ameréste· ζ'.) εἰς τὰς καταλήξεις, ena, eno, ero, era, ero, ete, eto, εἰς ἅς δὲν προηγείται ἡ τοῦ e, οἷον céra, δεῖπνον, céra, κηρίον, péra, ἄπιος(1), réte, δίκτυον, obéte, ἐλάτη, acéto, ὄξος· ή'.) εἰς τὰς καταλήξεις eggio, egno, **egola**, esco, evole· ezza, οἷον passéggio, περίπατος, sostégno, ὑποστήριγμα, tégola, κεραμῖς, lupéscio, ἄλωπέκειος, agévole, εὐχερής, allézza, ὕψος, ὑψηλότης· θ'.) εἰς τὰς καταλήξεις mente καὶ ménto, οἷον lietaménte, εὐθύμως, andaménto, θάδισμα· ι'.) εἰς τὰς καταλήξεις etto, etta, οἷον libretto, βιβλιάριον, donnetta, γύναιον.

Περὶ τοῦ e προφερομένου ἀνοικτοῦ.

Τὸ e προφέρεται ἀνοικτὸν ὡς·) εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ μέσον τῶν λέξεων, ὅσας εἰς ἔπονται αὐτῷ δύο σύμφωνα, οἷον éffétto, ἀποτέλεσμα, pèzzo, τεμάχιον, bèllo, ὠρχίς· β'.) εἰς τὰς καταλήξεις esima, esimo, οἷον cièssina, χρίσμα, millesimo, χιλιοστός, πλὴν τοῦ battésimo, θάπτισμα, quarésima, τεσσαρακοστή· γ'.) εἰς τὴν δίφθογγον ie πρὸ παντὸς δήποτε συμφώνου, οἷον fièle, χολή, cièlo, οὐρανός, schièna, ῥάχις, briève, βραχύς, lièto, εὐθυμός· δ'.) εἰς τὴν κατάληξιν ea μὴ δίφθογγον, οἷον dèa, θεά, idèa, ἰδέα, assemblea, συνέλευσις(2)· ε'.) εἰς τὰς λέξεις τὰς ἔχουσας δύο συλλαβὰς βραχείας μετὰ τὸ τοιζόμενον e, οἷον pèlago, πέλαγος, mèdico, ἱατρός, sècolo, αἰὼν, πλὴν τοῦ lésina (3).

Πολλαὶ λέξεις, ὡς εἵπομεν ἀνωτέρω, οὖσαι ὁμώνυμοι, ἔχουσι διάφορον σημασίαν, διακρινόμεναι μόνον ἐκ τῆς ὀρθῆς προφορᾶς τοῦ e κλειστοῦ καὶ e ἀνοικτοῦ. Διὸ ἀντι-

(1) Τινὲς λέξεις εἰς ero τρισύλλαβοι ἐξαιροῦνται, εἰν ενεέρο, αὐστηρός, sincéro, εὐκρινής κτλ.

(2) Ἐξαιροῦνται οἱ κατ' ἀποβολὴν συμφώνου παρατατικοὶ τῶν ῥημάτων τῆς διωτέρας συζυγίας εἰς ea, οἷον facéa, vedéa, credéa etc.

(3) Μόνον μακρὰ διατρίβη ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ δύναται νὰ διδάξη τὸν μὴ Τυρρηνὸν τὴν ὀρθὴν προφορὰν τοῦ e κλειστοῦ καὶ e ἀνοικτοῦ καὶ ἐν ταῖς εἰρημαῖαις καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς περιστάσεσιν.

παρατίθεμεν ἐν τῷ ἀκολουθῶνί πίνακι ἀμφοτέρως ταύτας, μετενηνεγμένως εἰς ἑλληνηκὸν ἰδίωμα πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως.

Πίναξ ἀλφαθητικὸς ὁμωνύμων μὲν λέξεων, διάφορον δὲ σημασίαν ἔχουσῶν, διὰ τὴν προφορὰν τοῦ ε κλειστοῦ καὶ τοῦ ε ἀνοικτοῦ.

Ε κλειστόν.

προφέρεται ἀνοικ-
λεχυρῶν κτλ. (ε.)

Accélla, ἀξίνη. (εἰς τὰ ῥήματα τὰ λή-
Affélla, κομματίζεις τὰς ἐξ αὐτῶν παραγομένας λέ-
Alléga, αἰμωδίζω, προστρέχω, accórso, προσδραμών·
Ammézza, σή· ἀπαλήγουςαν ἐν ταῖς λέξεσι ταῖς ἐχού-
Béi, πίνεις. αβάς, μετὰ τὸ ο, βραχείας, ὄον fólgoe,
Bérta, πύ· tóra, τρυγῶν (1).

Capéllο. Περὶ τοῦ ο προφερομένου ἀνοικτοῦ.

Céncj· προφέρεται ἀνοικτόν· (α.) εἰς τὰ μονοσύλλαβα,
Cédò, δίδωμι, siò, εἰμι, cò, ἡξεύρω, ciò, ἐκεῖνος· (β.) εἰς
τὰς λέξεις τὰς ληγούσας εἰς ὁ τονούμενον, οἷον amò,
onsiderò, parlerò· (γ.) εἰς τὴν δίφθογγον uo, οἷον cuò-
re, καρδία suòno, ἤχος, buòno, ἀγαθός· (δ.) εἰς ὅλας τὰς
δισυλλάβους λέξεις, οἷον mòdo, τρόπος, pòdo, κόμβος, tò-
ro, ταῦρος, mòro, μαῦρος (2)· (ε.) εἰς τὰς δισυλλάβους
καὶ τρισυλλάβους λέξεις, ἐν αἷς τὸ ο ἀκολουθεῖται ὑπό
τινος τῶν ὑγρῶν συμφώνων, οἷον fòla, φλυαρία, mòlle,
ἀπαλός, òro, χρυσός, pòrto, λιμὴν, confòrto, παρηγορία
(3)· (ς.) εἰς τὰς λέξεις, ἐν αἷς τὸ ο ἔχει προηγούμενον
r, οἷον ròno, δοκιμάζω, tròno, εὐρίσκω, plènn τοῦ tròm-
ba, σάλπιγξ, καὶ tròneo, στέλεχος· (ζ.) εἰς τὴν συλλα-
βὴν gio, ἐν δισυλλάβοις λέξεσιν, οἷον giòja, χαρά, Giòne,
Zeùs, plènn τοῦ giògo, ζυγός· (η.) εἰς τὰς καταλήξεις

(1) Οὗτος ὁ κτλὸν ἔχει πολλὰς ἐξαιρέσεις, οἷον ciònaea, χρονιά, fòmito, θρυαλλίς, fròtola, στρόβιλος, καὶ ἄλλα.

(2) Ἐξαιροῦνται αἱ λέξεις còla, cùstò, fòra, λάρυγξ, òra, ὥρα.

(3) Ἐξαιροῦνται αἱ λέξεις fòrma, σχῆμα, òrno, ἐρουμελία, fòrno, κλίβανος, fòre, ἵσος, ròrte, τίθηται, òrma, ὄρνις, ἔχνη, sùrto, sòrcio, μῦς, ingòrdo, καμάργος, gòllo, κόλπος, èllo, θύρα.

Léga, συμμαχία.	Léga, λεύγα.
Légge, νόμος.	Légge, ἀναγινώσκει.
Léssi, βραστοί.	Léssi, ἀνέγων.
Mé, ἐμέ ἢ ἐμοί.	Mè, κάλλιον.
Méle, μῆλα.	Méle, μέλι.
Ménalo, ὁδηγητον αὐτόν.	Ménalo, κύριον ὄν. ὄρους κ. πόλ.
ή.) εἰς τὰς καταλήξει	Ménola, ἀφύη (ἰχθύς).
ezza, οἶον passéggio, περ	M' esce, ἐπιτυγχάνω.
tégola, κεραμῖς, lupésco, ἄλωπέκει	
altézza, ὕψος, ὑψηλότης· θ'.)	
καὶ mento, οἶον lietaménte, εὐθύμως, αἱ	
σφαί.) εἰς τὰς καταλήξεις etto, etta, οἶον	
βλιαρίον, donnetta, γύναιον.	

Περὶ τοῦ e προσφερομένου ἀνοικτοῦ.

Τὸ e προφέρεται ἀνοικτὸν α.) εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ μέσον τῶν λέξεων, ὅσάκις ἔπονται αὐτῷ δύο σύμ-
να, οἶον éssétto, ἀποτέλεσμα, pèzzo, τεμάχιον, bèl.
ῶρχιος· θ'.) εἰς τὰς καταλήξεις esima, esimo, οἶον ciè-
sima, χρίσμα, millesimo, χιλιοστός, πλὴν τοῦ battésimo,
βάπτισμα, quarésima, τεσσαρακοστή· γ'.) εἰς τὴν δί-
φθογγον ie πρὸ παντὸς δῆποτε συμφώνου, οἶον fièle, χολή,
cièlo, οὐρανός, schièna, ῥάχις, briève, βραχύς, lièlo, εὐ-
θυμος· δ'.) εἰς τὴν κατάληξιν ea μὴ δίφθογγον, οἶον dèa,
θεά, idèa, ἰδέα, assemblea, συνέλευσις (2)· é.) εἰς τὰς
λέξεις τὰς ἐχούσας δύο συλλαβὰς βραχείας μετὰ τὸ το-
νιζόμενον e, οἶον pèlago, πέλχγας, mèdico, ἰατρός, sèco-
lo, αἰὼν, πλὴν τοῦ lésina (3).

Πολλαὶ λέξεις, ὡς εἵπομεν ἀνωτέρω, οὔσαι ὁμώνυμοι,
ἔχουσι διάφορον σημασίαν, διακρινόμεναι μόνον ἐκ τῆς ὀρ-
θῆς προφορᾶς τοῦ e κλειστοῦ καὶ e ἀνοικτοῦ. Διὸ ἀντι-

(1) Τινὲς λέξεις εἰς τοῦ τρισύλλαβου ἐξαιροῦνται, εἰς ενέγο, αὐστηρός, εἰς ενέγο, εἰλικρινής κτλ.

(2) Ἐξαιροῦνται οἱ κατ' ἀποβλήν συμφώνου παρατατικοὶ τῶν ῥημάτων τῆς διωτέρας συζυγίης εἰς ea, εἰς εν facèa, vedèa, credèa etc.

(3) Μόνον μακρὰ διατριβὴ ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ δύναται νὰ διδάξῃ τὸν μὴ Τυρρηνὸν τὴν ὀρθὴν προφορὰν τοῦ e κλειστοῦ καὶ e ἀνοικτοῦ καὶ ἐν ταῖς εἰρημίαις καὶ ἐν ταῖς λοιπῇς περιστάσεσιν.

δ'.) εἰς τὰς καταλήξεις οἷο ἡ οἶο, οῖο, οῖο, οῖο, οῖο, οῖο,
osa, oso, ἐν τρισυλλαβίοις λέξουσιν, οἷον avoltójo, γύψ,
menzógna, ψευδοε, sógnō, ὄνειρον, buffónē, βωμολόχος,
onóre, τιμή, certósā, μοναστήριον, famosó, περίφημος· γ').
εἰς τὰς ἐκ τοῦ λατινικοῦ παραγομένης λέξεις, διὰ τοῦ
u γραφομένης, οἷον cólpa, πταίσμα, móglie, σύζυγος,
mólto, πολὺς, mósca, μυΐα· δ'.) εἰς τὰς ἐκ τοῦ λατιν-
κοῦ παραγομένης λέξεις, εἰς αἵς τὸ o προσφέρεται ἀνοι-
κτὸν, οἷον móstro, τέρας, ascóso, κεχυμένος κτλ. έ.)
εἰς τὰ νοί, ἡμεῖς, νοί, ὑμεῖς· ς'). εἰς τὰ ῥήματα τὰ λή-
γοντα εἰς orrere, καὶ εἰς τὰς ἐξ αὐτῶν παραγομένης λέ-
ξεις, οἷον accórre, προστρέχω, accórso, προσδραμών·
ζ'). εἰς τὴν προπαρλήγουσαν ἐν ταῖς λέξεσι ταῖς ἐχού-
σαις δύο συλλαβάς, μετὰ τὸ o, θραχείας, ὅον fólgoe,
κεραυνός, tórtora, τραγών (1).

Περὶ τοῦ ο προφερομένου ἀνοιχτοῦ.

Τὸ ο προφέρεται ανοικτόν· α.) εἰς τὰ μονοσύλλαβα, οῖον δὲ, δίδωμι, σὺ, εἰμί, σὸ, ἡέυρω, εἰδ, ἐκεῖνα· β.) εἰς ὅλας τὰς λέξεις τὰς ληγούσας εἰς ὃ τονούμενον, οῖον ἀμὲρ, considerò, parlerò· γ.) εἰς τὴν δίφθογγον υο, οῖον εὐδ-
re, καρδίᾳ συδνο, ἦχος, θυδνο, ἀγαθός· γ.) εἰς ὅλας τὰς
δισυλλάβους λέξεις, οῖον μῦθο, τρόπος, πῶδο, κόμβος, τῶ-
ρο, ταῦρος, μῶρο, μαῦρος (2)· ε.) εἰς τὰς δισυλλάβους
καὶ τρισυλλάβους λέξεις, ἐν αἷς τὸ ο ἀκολουθεῖται ὑπὸ
τινος τῶν ὑγρῶν συμφώνων, οῖον ῥῶλα, φλυαρία, μῶλε,
ἀπαλός, ὄρο, χρυσός, ῥῶτο, λιμὴν, consòrto, παρηγορία
(3)· ς.) εἰς τὰς λέξεις, ἐν αἷς τὸ ο ἔχει προηγούμενον
r, οῖον ῥῶνο, δοκιμάζω, ἱρῶνό, εὐρίσκω, πλὴν τοῦ ἱρῶ-
ba, σάλπιγξ, καὶ ἱρῶneo, στέλεχος· ζ.) εἰς τὴν συλλα-
βὴν gio, ἐν δισυλλάβοις λέξεσιν, οῖον γιῶja, χαρά, Γιῶne,
Zeύς, πλὴν τοῦ γιῶgo, ζυγός· η.) εἰς τὰς καταλήξει

(1) Οὗτος ὁ κτεὼν ἔχει πολλὰς ἐπιρρίσεις, οἷον ciōnaca, χρονικί, fōmīto, θρυλλίς, fōitola, στοῦβλος, καὶ ἄλλα.

(2) Ἐξαιρουῦνται αἱ λέξεις $\epsilon\acute{o}\tau\alpha$, $\sigma\acute{o}\tau\alpha$, $\sigma\acute{o}\sigma\alpha$, $\lambda\acute{\alpha}\rho\upsilon\gamma\zeta$, $\acute{o}\tau\alpha$, $\acute{o}\rho\alpha$.

(3) Ἐξαρῶνται αἱ λέξεις forma, σχῆμα, ὄμοιο, ἐρρομεία, φόμοιο, κλίμα-
νος, φόρε, ἱσως, πόρρε, τίθηται, ὄμμα, ἔχνο, εὐργο, σόρεοιο, μῦς, ἰνγόρδο,
ἀκίμαργεῖ, γόλφο, κῶλοιο, εὐλφο, θείον.

oglio, oglia, oglie, ogli, οἶον dōglio, θυτίον, vōglia, ἐπιθυμία, accòglie, ὑποδέχεται, iōgli, ἀφαιρέεις· θ'.) εἰς τὰς λέξεις, ἐν αἷς τῷ ο ἔπεται συλλαβὴ ἔχουσα δύο φωνήεντα, οἶον memòria, μνήμη, fandònia, ψεῦδος, fòlio, μάλαθρον, ανòrio, ἐλεφάντινον, òzio, ἀργία· ι.) εἰς τὰς λέξεις, ἐν αἷς τῷ ο ἔπεται συλλαβὴ ἔχουσα δύο ἢ τρία σύμφωνα, οἶον ròsro, φρῦνος, vòstro, ὑμέτερος, chiòstro, μοναστήριον· ια.) εἰς τὰς λέξεις, ἐν αἷς τὸ ο εὐρίσκεται εἰς τὴν προπαρχλήγουσαν, οἶον aggròtoia, περιστρέφω κλ(4).

Πολλαὶ λέξεις ὁμώνυμοι μὲν, διάφορον δὲ σημασίαν ἔχουσαι, διακρίνονται διὰ τῆς προφορᾶς τοῦ ο κλειστοῦ καὶ ο ἀνοικτοῦ. Ὅθεν πρὸς πᾶσαν σαφήνειαν καταχωρίζομεν καὶ ἐνταῦθα τὸν ἀκόλουθον πίνακα.

Πίναξ ἀλφαριθμητικὸς ὁμώνυμων μὲν λέξεων, διάφορον δὲ σημασίαν ἔχουσῶν, διὰ τὴν προφορὰν τοῦ ο κλειστοῦ καὶ ο ἀνοικτοῦ.

Ο κλειστόν.

Ο ἀνοικτόν.

Accòrre, προστρέχει.

Accòrre, ὑποδέχεται.

Accòrsi, προσέδραμον.

Accòrsi, κατενόησα.

Accòrto, συντέμνω.

Accòrto, προνοητικός.

Addòppia, διπλασιάζει.

Addòppia, ναρκώνει.

Addòtto, ἀνενεχθείς.

Addòtto, εἰσποιοῦμαι.

Affòga, πνίγει.

Affòga, φλέγει.

Appòrti, ἐπιτιθέναι σοι.

Appòrti, φέρει.

Allòra, τότε.

Allòra, εἶδος ἀπιδίου.

Arròtto, προστιθείς.

Arròtto, ὀξύνω.

Bòtte, θυτίον.

Bòtte, πλήττει.

Cògli, σὺν τοῖς.

Cògli, δρέπεσαι.

Cògno, σφῆν.

Cògno, μέτρον.

Còla, ῥέει.

Còla, ἀντὶ Niccola.

Còl, μετὰ τοῦ.

Còl, λόφος.

Còlla, μετὰ τῆς.

Còlla, κόλλα.

(4) Ἐπαναλαμβάνομεν λέγοντες ὅτι ὅσον γυνεῖς καὶ ἀν φωνῶνται αἱ ἀνωτέρω καίνες, ὑποκρίνται εἰς ἐξαιρέσεις· διὸ μακρὰ διατριβὴ ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ δύναται να γίνη· ὅμοιαι εἰς τὸ αὐτὸ τοῦ μὴ Τυρρηνικοῦ ἀποδοχῆς εἰναι· ἵσχυρος, γυναικίς.

Còlco, πλαγιάζω.	Còlco, ὄνομα ἀρχ. βασιλείου.
Còlle, μετὰ τῶν.	Còlle, λόφος.
Còllo, μετὰ τοῦ.	Còllo, τράχηλος.
Colòro, χρωματίζω.	Colòro, ἐκείνοι.
Còlto, καλλιεργημένος.	Còlto, ληρθεῖς.
Còrpa, τὸ ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς	Còrpa, ποτήριον.
Còrre, τρέχει.	Còrre, ὀρέπομαι.
Còrsi, ἐδράμον	Còrsi, Κορσικανοί.
Còrti, αὐλαί, καὶ βραχεῖς.	Còrti, συλλαμβάνειν σε.
Còsta, ἀποδεικνύεται ἐναργῶς	Còsta, πλευρά, καὶ παραλία.
Dòglio, πῖθος, βυτίον.	Dòglio, ἄλγῳ.
Dòno, δῶρον, καὶ δωροῦμαι.	Dònnò, κύριος.
Dòppio, διπλοῦς.	D'òppio, ἐξ οἴου.
Fòlla, πλήθος, ὅμιλος.	Fòlla, ποιῶ αὐτήν.
Fòlle, πλήθη.	Fòlle, μωρός.
Fòra, ὀπή.	Fòra, ἤθελεν εἰσθαι.
Fòro, ὀπή.	Fòro, ἀγορά.
Fòsse, ἦν.	Fòsse, λάζζοι.
Ghiòzzo, τεμάχιον.	Ghiòzzo, κωδιός.
Gòmito, ἄγκών.	Gòmito, ναύκληρος.
Gòtta, ποδάγρα.	Gòtta, παρειά, ἀντὶ gola.
Gòtto, σταγών.	Gòtto, ποτήριον.
Impòrti, ἐπιβάλλειν σοι.	Impòrti, εἰσάγη.
Incòlto, ἀκαλλιέργητος.	Incòlto, καταληφθεῖς.
Indòtto, μεταπεισθεῖς.	Indòtto, ἀπαίδευτος.
Ingòlla, καταπίνει.	Incòlla, ἐγκολλᾷ.
Lò, ὁ, τό.	L' hò, ἔχω αὐτό.
Lòro, αὐτῶν.	L' òro, ὁ χρυσός.
Lòto, βόρβορος.	Lòto, λωτός, χόρτος.
Mòsco, μόσχος.	Mòsco, ῥῶσπος.
Mòzzo, κεκομμένος.	Mòzzo, τεμάχιον ξύλου.
Nòce, κάρυον.	Nòce, ἐλάπτει.
Ora, ὥρα, νῦν.	'Ora, αὔρα.
'Orno, κοσμῶ.	'Orno, βρουμελία.
'Ove, ποῦ, ὅπου,	'Ovo, ὠόν.

Pòllo, ἄλεκτωρ.	Pòlo, πόλος.
Pòmmi, τίθης ἐπ' ἐμοί.	Puòmmi, δύνатаί (με).
Pòppa, πρύμνα.	Pòppa, μαστός.
Pòrci, τιθέναι ἐφ' ἡμῖν.	Pòrci, χοῖροι.
Pòrre, τιθέναι.	Pòrri, πράσα.
Pòrsi, τίθεσθαι.	Pòrsi, προσήνεγκον.
Pòse, ἔθεσεν.	Pòse, παύσεις.
Pòsta, τεθειμένη.	Pòsta, ταχυδρομεῖον.
Ricòrre, καταφεύγει.	Ricòrre, συνάγειν.
Ripòrti, ἐπιτιθέναι σοι.	Ripòrti, ἐπαναφέρειν.
Ritòrne, ἐπιστρέφειν.	Ritòrne, πάλιν ἀφαίρειν.
Ròcca, ἡλακάτη.	Ròcca, φρούριον.
Ròdano, κατατρώγῃσι.	Ròdano, Ῥοδανὸς ποταμός.
Ròdi, κατατρώγεις.	Ròdi, Ῥόδος.
Rògo, ἔατος.	Rògo, πυρά.
Ròsa, διαβεβρωμένη.	Ròsa, ῥόδον.
Ròso, διαβεβρωμένος.	Ròso, φυτόν.
Ròzza, ἄγροικος.	Ròzza, καθβάλης.
Scòla, ρέει.	Scòla, σχολεῖον.
Scòpo, σαρώνω.	Scòpo, σκοπός.
Scòrsi, διέδραμον, διήλθον.	Scòrsi, παρετήρησα.
Scòrta, συντέμνει.	Scòrta, ὁδηγός.
Sòle, ἥλιος· μόναι..	Sòle, εἶωθε.
Sòlla, μὴ στερεά.	Sòlla, ἡξεύρω αὐτήν.
Sòlo, μόνος.	Sòlo, ἔδαφος, γῆ.
Sòmma, ποσότης.	Sòmma, ἔρος.
Sòmmi, ὑπέρτατοι.	Sòmmi, ἡξεύρω· εἰμί.
Sòno, εἰμί.	Sòno, ἦχος.
Sòrta, ἀναστᾶσα.	Sòrta, εἶδος.
Stolto, μωρός.	Stolto, διαταραχθεῖς.
Stòppa, στυπεῖον.	Stòppa, φράσω στυπεῖω.
Tòcca, ἐγγίζει.	Tòcca, ταινία μετάξης.
Tòmo, πτώσις κατακέφαλα.	Tòmo, τόμος.
Tòrne, σμῆνη.	Tòrmi, ἀφαιρεῖν μου.
Tòrne, ἐπιστρέφειν.	Tòrne, ἀφαιρεῖν.

Τόττε, πύργος.	Τόττε, αφαιρείν.
Τόρτα, στρεπτόν ζυμαρικόν.	Τόρτα, έστραμμένη.
Τόννι, ελοσυροί.	Τόννι, αφαιρείν σου.
Τόσκο, Τυρρηνός.	Τόσκο, δηλητήριο.
Βόλγο, όχλος.	Βόλγο, στρέφω.
Βόλτο, πρόσωπον.	Βόλτο, έστραμμένος.
Βότο, ευχή, τάξιμον.	Βότο, κενός.

Δίφθογγοι, τρίφθογγοι καί τετράφθογγοι.

Ἡ Ἰταλική γλῶσσα ἔχει δεκαπέντε διφθόγγους τὰς ἑξῆς· Ae, ai, au, ea, ei, eo, eu, ia, ie, io, iu, oi, ua, ue, ui· αὗται προφέρονται διαλελυμένως, ἀλλὰ διὰ μιᾶς ἐκφωνήσεως.

Ὅσάκις δ' εὐρεθῶσι τρία φωνήεντα εἰς τὴν αὐτὴν συλλαβὴν, προφερόμενα διὰ μιᾶς μόνης ἐκφωνήσεως, λέγονται τρίφθογγοι, οἷον mieì, (οἰ) ἔμοι, νιοῖ, θέλεις, ρυοῖ, δύνασαι κτλ.

Ἐνίστε ἀπαντῶνται τέσσαρα εἰς τὴν αὐτὴν συλλαβὴν φωνήεντα, προφερόμενα διὰ μιᾶς μόνης ἐκφωνήσεως, καὶ τοῦτο λέγεται τετράφθογγοι, οἷον figliuoi, τέκνα κλ.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν συμφώνων.

Δεκαπέντε ἐκ τῶν εἴκοσι καὶ ἑνὸς γραμμάτων τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης εἰσὶ σύμφωνα, ἐξ ὧν τὰ f, l, m, n, p, r, t, προφέρονται ὡς τὰ ὁμόφωνα τῆς Ἑλληνικῆς· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν πραγματευόμεθα εὐθύς παρακατιόντες.

B προφέρεται ὡς ἡ φωνὴ τοῦ θελάζοντος προσδάτου (οὐχὶ ὡς μπ ἑλληνικόν).

C προφέρεται σχεδὸν ὡς τὸ ἑλληνικὸν πρὸ τῶν φωνηέντων i καὶ e· οἱ δὲ Τυρρῆνοί προφέρουσιν αὐτὸ ὡς εἰ προηγεῖτο αὐτοῦ s, τοῦτ' ἔστιν ὡς τὸ γαλλικόν c h e' (ἔρα παρακατιών).

Πρὸ τῶν φωνηέντων a, o, u, καὶ πρὸ τῶν συμφώνων l καὶ r, προφέρεται ὑπὸ μὲν τῶν Τυρρηνῶν σχεδὸν ὡς χ

ἑλληνικόν, ὑπὸ δὲ τῶν λοιπῶν Ἰταλικῶν λαῶν προφέρεται ὡς *κ*. Ὅταν προηγῇται αὐτοῦ *s*, προφέρεται ὡς τὸ γαλλικόν *ch e*, οἷον *scendere*, καταβαίνειν, *scellerato*, κακοῦργος.

Τὸ *c* ἔχον κατόπιν αὐτοῦ *h* καὶ, μετὰ τὸ *h*, *i* ἢ *e*, προφέρεται ὡς τὸ ἑλληνικόν *κ*, οἷον *che*, ὅστις, *chi*, τίς.

Τὸ *c* σχηματίζει συλλαβὴν ἀχώριστον εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων μετὰ τοῦ *l* καὶ *r*, οἷον *clemente*, ἐπιεικῆς, *cruce*, σταυρός.

Τὸ *s* μόνον ἐξ ὧν τῶν συμφῶνων δύναται νὰ συλλαβισθῇ μετ' αὐτοῦ εἴτε ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν λέξεων, εἴτε ἐν τῷ μέσῳ, οἷον *scoro*, σκοπὸς, *losco*, δηλητήριον. Τὸ *c* προηγεῖται τοῦ *q* ὁσάκις ἀπαιτεῖται νὰ διπλασιασθῇ τὸ *q*, οἷον *acqua*, ὕδωρ, *acquisto*, κτήσις, *nacqui*, ἐγεννήθην.

Τὸ *c* διπλασιαζόμενον ἐν τῷ μέσῳ τῶν λέξεων, φυλάττει τὴν ἐκτεθεῖσαν διάφορον προφοράν. Σημειωτέον ὁμῶς ὅτι, ὅταν διπλασιάζεται ἐν τῇ προφορᾷ τοῦ *ts*, τὸ πρῶτον *c* προφέρεται ὡς *t*, οἷον *accettare*, δέχομαι, *eccezione*, ἐξαίρεσις, *faccia*, πρόσωπον, προφέρονται ὡς εἰ ἦσαν γεγραμμένα, *atcellare*, *elcezione*, *lateia*.

Ἐχει μεγάλην συγγένειαν πρὸς τὸ *G*, διὸ καὶ πολλάκις ἀνταλλάσσεται· (ᾧρα μέρος δεύτερον ἐν σελίδι 91).

D προφέρεται ὡς ἡ φωνή, ἣν μεταχειριζόμεθα πρὸς τοὺς ἵππους κτλ. (οὐχὶ ὡς ντ ἑλληνικόν)· ἔχει μεγίστην συγγένειαν πρὸς τὸ *t*, διὸ καὶ πολλάκις ἀντικαθίσταται ὑπὸ τούτου· (ᾧρα μέρος δεύτερον τῆς παρούσης γραμμ. ἐν σελίδι 91).

G προφέρεται ὀλίγον τραχύτερον τοῦ ἑλληνικοῦ *γ* πρὸ τῶν φωνηέντων *c* καὶ *i*· προφέρεται δὲ ἀπαραλλάκτως ὡς τὸ ἑλληνικόν *γ*, ὅταν ἔχη προηγούμενον *s* εἰς τὴν συλλαβὴν *gio*, οἷον *Pelasgio*. Προφέρεται δὲ ὡς σχεδὸν *γκ* πρὸ τῶν φωνηέντων *a*, *o*, *u*, πρὸ τοῦ *h*, καὶ πρὸ τῶν συμφῶνων *l* καὶ *r*, οἷον *gallo*, ἀλέκτωρ, *gota*, παρειά, *gusto*, γεῦσις, *ghetto*, ἐβραϊκὴ συνοικία, *ghiotto*, λαίμαργος, *gloria*, δόξα, *grazia*, χάρις. Εἰς τὸ ἄρθρον *gli*, καὶ τὰς συλλαβάς *glia*, *glie*, *glio*, *gliu*, προφέρεται ὕγρον. Εὐ-

ρισκόμενον δὲ πρὸ τοῦ η προφέρεται ὡς νιζ, ἢ κάλλιον ὡς προφέρομεν μιμούμενοι τὴν φωνὴν τοῦ γάτου, οἶον agnello, ἀρνίον, regno, ἐνέχυρον, cagnuccio, κυνίδιον.

Ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν λέξεων μόνον τὸ s συλλαβίζεται μετὰ τοῦ g ἐξ ὧν τῶν συμφώνων, οἶον sgomento, τρόμος, sgridare, ἐπιπλήττω. Τὸ g διπλασιάζεται ἐν τῷ μέσῳ τῶν λέξεων, καὶ ὅταν εἰς τὰ δύο gg ἔπεται i, τὸ πρῶτον προφέρεται σχεδὸν ὡς d, οἶον oggi, σήμερον, spiaggia, παραλία, προφέρονται ὡς εἰ ἐγράφοντο odgi, spiadgia.

Η ἔχει μὲν τὴν ὀνομασίαν ἄκκα, ἀλλ' αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ οὔτε φωνῆεν οὔτε σύμφωνον εἶναι· οὔτε εἰς τὴν ἀρχὴν, οὔτε εἰς τὸ τέλος τῶν λέξεων προφέρεται· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ μέσον δύο φωνέντων εὐρισκόμενον οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει. Τιθέμενον ὁμῶς κατόπιν τῶν g καὶ c, ἐπομένων τῶν φωνέντων e καὶ i, ποιεῖ τὴν προφορὰν αὐτῶν τραχεῖαν· (ὄρα ἀνωτέρω C καὶ G).

J δὲν εἶναι κυρίως σύμφωνον εἰμὴ εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων εὐρισκόμενον καὶ εἰς τὸ μέσον δύο συμφώνων. Εἴτε φωνῆεν ὁμῶς εἶναι, εἴτε σύμφωνον, πάντοτε προφέρεται ὡς ι.

Q οὔτε τοῦτο θεωρεῖται σύμφωνον, ἀλλὰ χρησιμεύει μόνον νὰ τίθεται πρὸ τοῦ u ἀκολουθουμένου ὑπ' ἄλλου φωνέντος. Ποτὲ δὲν διπλασιάζεται ἐν τῷ μέσῳ τῶν λέξεων εἰμὴ εἰς τὰς ἐξῆς τρεῖς λέξεις· soqqadro, ἀνατροπή, soqquadrare, ἀνατρέπω· soqquadrato, ἀνατραπεῖς.

S προφέρεται εἰς ἄλλας μὲν λέξεις ὡς τὸ ἐλληνικὸν σ, εἰς ἄλλας δὲ ὡς ζ ἐλληνικόν.

Καὶ προφέρεται μὲν ὡς σ ἐλληνικὸν α.) εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων εἴτε ἀπλοῦν, εἴτε ἠνωμένον μετὰ τῶν συμφώνων c, f, p, q, t, οἶον savio, φρόνιμος, scala, κλίμαξ, sforzo, προςπάθεια, spirito, πνεῦμα, squadra, στόλος, stare, ἵσταμαι· β.) εἰς τὰς λέξεις, ἐν αἷς εὐρίσκεται διπλοῦν, προφέρεται διακεκριμένον, οἶον basso, χαμηλός, lessso, ἐσχισμένος· γ.) εἰς τὸ μέσον τῶν λέξεων, προηγούμενον

ὕπο τῶν l, n, r, οἷον falso, ψευδής, mensa (1), τράπεζα, borsa, βαλάντιον· δ'.) εἰς τὰ ἐπίθετα oso, osi, osa, ose, οἷον amoroso, ἐρωτικός, gloriosi, ἔνδοξοι, invidiosa, φθονερά· έ.) εἰς τὴν κατάληξιν eso προερχομένην ἐκ ῥημάτων, οἷον preso, ληφθεῖς, sorpreso, καταληφθεῖς· ε'.) εἰς τὴν κατάληξιν ese, τῶν ἐθνικῶν ὀνομάτων, οἷον Inglese, Ἄγγλος, Svedese, Σουηδός, πλὴν τοῦ Francese, Γάλλος, καὶ Lucchese, Λουκκανός· ζ'.) εἰς ὅλας τὰς λέξεις τὰς μὴ εὐρισκομένας οὔτε ἐν τοῖς ἐπομένοις κανόσιν, οὔτε ἐν τῷ ἐπομένῳ καταλόγῳ.

Προφέρεται ὡς ζ ἑλληνικὸν ά.) εἰς τὰ σύνθετα σύμφωνα sb, sd, sg, sl, sm, sn, sr, sv, οἷον sbaglio, λάθος, sdegno, ὀργή, sguardo, βλέμμα, siegare, λύω, smania, μανία, snello, ευκίνητος, sradicare, ἐκρίζω, svenire, λειποθυμῶ· β'.) εἰς τὰς καταλήξεις asione, esione, isione, osione, usione, οἷον persuasione, πεποιθήσεις, lesione, βλάβη, divisione, διαίρεσις, esplosione, ἐκπυρσοκρότησις, confusione, σύγχυσις· γ'.) εἰς τὰς καταλήξεις asivo, esivo, isivo, usivo, οἷον persuasivo, πειστικός, lesivo, βλαπτικός, decisivo, αποφασιστικός, conclusivo, συμπερασματικός· δ'.) εἰς τὰς καταλήξεις aso, eso, iso, uso, ἐκ ῥημάτων παραγομένας, οἷον invaso, προςβληθεῖς, lesso, βλαφθεῖς, diviso, διαιρεθεῖς, accluso, ἔγκλειστος, πλὴν τοῦ chiuso, κλεισθεῖς, καὶ conchiuso, ἀποφασισθεῖς· έ.) εἰς τὰς καταλήξεις esima, esimo, οἷον cresima, κρίσμα, battesimo, βάπτισμα· ε'.) εἰς τὸ μόριον dis ἐν συνθέσει, ὁσάκις ἡ λέξις μεθ' ἧς συντίθεται, ἄρχεται ἐκ φωνήεντος ἢ ἐκ τῶν συμφώνων l, m, n, r, οἷον discredare, ἀποκληρῶ, disonore, ἀτιμία, disleale, ἄπιστος (μὴ εἰλικρινής), dismisura, τὸ ἄμετρον, disnaturale, ὁ παρὰ φύσιν, disradicare (2), ἐκρίζω· ζ'.) εἰς τὰς καταλήξεις, asia, esia,

(1) Ὅταν εὐρίσκηται πρὸ τοῦ n, προφέρεται τσοῦτον σκληρόν, ὥστε ἡ προφορά αὐτοῦ πλησιάζει τῇ τοῦ z, ἢ αἰλλιον τὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ζ, προφερομένου ὑπὸ Σκυρναίων.

(2) Ὅταν ἀντὶ dis γράφηται μόρον di εἰς τὰς ἀπὸ s ἀρχομένας συνθέτους λέξεις, προφέρεται ὡς σ ἑλληνικόν, ὡς di-sigiliare, ἀποσφραγίζω, di-sottigliare, ἐλθάρτω.

isla, osia, usia, ὡς καὶ εἰς τὰς ἐκ τῆς ἐλληνικῆς παρα-
γομένης λέξεις, asi, asi, ese, isi, oso, usi, οἷον metono-
masia, μετονομασία, eresia, αἵρεσις, idropisia, ὑδρωψ,
gallatoposia, γαλακτοποσία, alusia, ἄλουσία, parafrasi,
παράφρασις, parentesi, παρένθεσις, tisi, φθίσις, sinartrosi,
συνάρθρωσις, jatresi, ἰάτρευσις ὡς καὶ εἰς τὰ κύρια ὀ-
νόματα Mesia, Misia, Frisia, Austrasia, Prusia κτλ. ἢ.)
εἰς τὰς ἀρκτικὰς συλλαβὰς esa, ese, esi, eso, esu, οἷον
esaminare, ἐξετάζω, eseguire, ἐκτελῶ, esigere, ἀπαιτῶ,
esofago, οἰσοφάγος, esultare, ἀγάλλομαι· θ.) εἰς τὸ μόριον
tras, ὁσάκις ἢ λέξεις, μεθ' ἧς συντίθεται, ἄρχηται ἀπὸ
φωνήεντος ἢ ἀπὸ τῶν συμφώνων g, l, m, n, r, v, οἷον tra-
samare, ὑπεραγαπῶ, trasgredire, παραβαίνω, traslatare,
μεταφέρω, rasmutare, μεταβάλλω, trasnello, λίαν εὐκίνη-
τος, trasricchire, ὑπερπλουτίζω, trasviare (1), παρεκτρέπω.

Πίναξ ἀλφαριθμητικὸς τῶν λέξεων, ὧν τὸ s προ-
φέρεται ὡς ζ ἐλληνικόν (2).

Abuso.	Appresentare.	Ansilio.	Basofina.
Archibuso.	Archibuso.	Auso.	Basoso.
Accusa.	Arfasatto.	Ausonia.	Biasimare.
Acquisizione.	Arrisicare.	Avvisaglia.	Bisaccia.
Acrisia.	Arrosare.	Avviso.	Bisanto.
Acrisio.	Arcisio.	Basa, base.	Bsanto.
Adasio per Adagio.	Asecuzione.	Basilischio, basili-	Biscavolo.
Addisiare.	Aselliano (T. anat)	eco.	Bisavo.
Affizare.	Asempio.	Basalto.	Bisavolo.
A josa (ανν).	Asequio.	Basallina.	Bisbetico.
A isonne (ανν).	Asercitare.	Basamento.	Bisbigliare.
Alliso.	Asia.	Baseo.	Bisdosso.
Allusingare.	Asiarca.	Basetto.	Bisestare.
Ambrosia.	Asilo.	Basilare (T. anat)	Bisestile.
Ammisurare.	Asima.	Basilica.	Bisesto.
Anisocieli.	Asio.	Basimento.	Bislacco.
Anciso.	Astruso.	Bisina.	Bisleale.
Aposiopesi.	Asubere.	Basinglossio.	Bislessaro.
Apposito.	Asuro (verme).	Basire.	Bislungo.

(1) Όταν ἀντὶ tras γράφηται tra εἰς τὰς ἀπὸ s ἀρχομένας συνθέτους λέξεις προφέρεται ὡς ὁ ἐλληνικόν, οἷον tra-savio, ὑπέροσφοι, tra-soave, λίαν ἡδύς.

(2) Αἱ παραγόμεναι ἐκ τῶν ἐν τῷ παρόντι πίνακι λέξεις προφέρονται ὡς καὶ αἱ πρωτότυποι αὐτῶν. Τῶν δὲ πᾶσι ἀναφερομένων ἐνταῦθα ἢ μὴ μνημονευθεισῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις κανόνι τὸ s προφέρεται ὡς ὁ Ἑλληνικόν.

Χάριν συντομίας καὶ οἰκονομίας παραλείπουμεν τὴν μετάφρασιν τούτων καὶ διότι δεῖται καὶ ὁ μαθητὴς νὰ ἐνασχοληθῇ ὀλίγον εἰς τὴν μετάφρασιν αὐτῶν πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ ὥφελαν.

Bismalva.	Cusdffaola.	Giosaffatte.	Isola.
Bismuto.	Cusoliere.	Giosuè.	Isomeri.
Bisnipote.	Deserto.	Giuseppe.	Isone.
Bionnono.	Desertora.	Giuso.	Isoperimetro.
Bisognare.	Desinare.	Giosa.	Isopico.
Bisunto.	Desinenza.	Grisatojo.	Isopo.
Brasile.	Desio.	Grisello (T. mar.)	Isoucéle.
Busecchia.	Deamologia.	Grisetta.	Lasagna.
Busilli.	Desolare.	Grisotto.	Laserpizio.
Busino.	Diesia.	Grisola.	Lésina.
Buzna.	Diocesano.	Grisclampo.	Lesura.
Buso.	Diocesi.	Grisolita.	Liniosina.
Casacca.	Disuso.	Grisologo.	Lismachia.
Casimir.	Duso.	Grisostomo.	L. sirvite.
Caso.	Druse.	Guisa.	Liso.
Casuro.	Ecclesia.	Icosaedro.	Lusinga.
Causa.	Efeso.	Idro-arca.	Marchese.
Cesale.	Elemosina.	Imbasamento.	Maso per tommaso
Cesare.	Elénsi.	Imbisucciare.	Mausoleo.
Cesaris.	Elisèd.	Imbisognato.	Medesimo.
Cesatura.	Elisir.	Imbusecciare.	Melarosa.
Cesello.	Elisirvite.	Immisurabile.	Mesenterio.
Cesene.	Eliso, elisio.	Impersuasibile.	Mesaraica.
Cesio.	Episodio.	Impositore.	Mesocolea.
Ceso.	Eresia.	Imposizione.	Mesocoro.
Cesajo.	Eresiarca.	Improvviso.	Mesodca.
Cesone.	Ermesino.	Incrisaldato.	Mesolabio.
Cesura.	Erisipelatoso.	Indisia.	Meson.
Chiesa.	Esistere.	Indosia.	Mesopicini.
Cisma.	Esoso.	Indiscare.	Mesotipa.
Clausola.	Esostesi.	Indisposizione.	Mesopotamia.
Clausura.	Esplosione.	Indisusata.	Misagio.
Clesia.	Esquisito.	Inesatto.	Misalto, micoltare.
Commisurare.	Fase.	Inesauribile.	Misantropia.
Commiserare.	Fiesole.	Inesaurato.	Misavvedutamente
Compositivo.	Filosofia.	Ineseguibile.	Micavvenire.
Copparosa.	Fisca.	Inesercitabile.	Misavventura.
Cortese.	Fisicare.	Inesicabile.	Miadire.
Cosacco.	Fisima.	Inesigibile.	Misello.
Cosino.	Fisiologia.	Inesiono.	Miserabile.
Crafi.	Fisionomia.	Inesorabile.	Miseria.
Creso.	Fisitero.	Inquisire.	Misericordia.
Crislide.	Fiso.	Inoso, insuso.	Misero.
Crisantemo.	Fisionomia.	Inusato.	Mislea.
Crise, crisi.	Francioso.	Inusitato.	Misleale.
Crisma.	Frapposizione.	Invasellare.	Misura.
Crisoberillo.	Frase.	Invaso.	Mosa, mosella.
Crisocolla.	Frisato.	Invisibile.	Mosè, Moisé.
Crisocome.	Frosone.	Iosa, josa.	Musa.
Crisdlito.	Fuso (1).	Isapo.	Musacchino.
Crisomela.	Gasometro.	Isenterico.	Musico.
Crisopazzo.	Gènesi.	Isiaco.	Musare.
Crisopèa.	Gesù.	Iside.	Museo.
Culiseo.	Gerusalemme.	Isleale.	Museruolo.
Cusella.	Ginnasio.	Isocrono.	Musetto.

(1) *Εκ τοῦ ῥήματος fondere, χαυνίω, χύνω, καὶ οὐδὲ fuso, ἀτρακτος.

Musica.	Posoliera.	Risigallo.	Tesaurus.
Muso.	Posolino.	Risipola.	Tesoro.
Musoliera.	Preesistere.	Ritosare.	Tesòo.
Musouare.	Presentare.	Ritropisia.	Tisana.
Musoue.	Presepio.	Rosa.	Tisica.
Musorno.	Presio.	Rosario.	Tisico.
Narciso.	Presuntuoso.	Rosacchiare.	Tommasella.
Nausea, nausea.	Presopopea.	Rosicare.	Tommaso.
Nemesi.	Proposito.	Rosolla.	Tosa.
Occasione.	Prosa.	Rosignuolo.	Tosare.
Occaso.	Prosapia.	Roso.	Tuseito.
Occisio.	Proselito.	Rosola.	Tosetta, tosetto.
Ohrisio.	Presentico.	Rosolare.	Toso.
Opposito.	Presodia.	Rosolio.	Tosone.
Osahdo.	Prosutto.	Sbasoffiare.	Trasoriero.
Osanna.	Protasi.	Sbisacciare.	Travasare.
Osare.	Provisare.	Sbusare.	Travisare.
Osiride.	Puiguo.	Ssasimodéo.	Trisavolo.
Otuso.	Pusillanime.	Schisa.	Uignuolo.
Paese.	Pusillo.	Scortese.	Usitato.
Palese.	Quaggiuso.	Scusa.	Uso.
Paracentesi.	Quasi.	Sguacaso.	Usoliere.
Paradiso.	Quesito.	Sesamo.	Usufrutto.
Parafrazi.	Ragusa.	Simposiaco.	Usura.
Pausa.	Rappresentare.	Sisamo.	Usurpare.
Pegateo.	Rasente.	Sisaro. n. prop.	Vaso, vase.
Pelusio.	Refuso. (T. di	Sisimbo.	Vesuvio.
Pesello.	stamperia).	Snisurato.	Visibile.
Peso (t).	Requisito.	Soppositorio.	Visibilio.
Pesolo.	Resia.	Soso.	Visiera.
Pisello.	Resecare.	Spasimo.	Visionario.
Pisolito.	Revisore.	Sposo, sposa.	Visire.
Plasore.	Ribisognare.	Squasimodéo.	Visita.
Poesia.	Riceselare.	Squisito.	Viso.
Polestue.	Ricisa.	Siafisagra (pianta)	Visoria.
Polinesia.	Ricusa.	Susina.	Visuale.
Posilpo.	Ripositario.	Suso.	
Positivo.	Riscicare.	Tarabuso.	

Ζ ἔχει τρεῖς διχόρους προφοράς, δηλονότι τὴν λεγομένην τραχεῖαν, τὴν γλυκεῖαν καὶ τὴν λεπτὴν. Καὶ ἡ μὲν τραχεῖα προφορά εἶναι ὡς εἰ εὐρίσκετο πρὸ αὐτοῦ t, οἷον zappa, ἄξινη, pezzo, τεμάχιον, προφέρεται ὡς εἰ ἐγράφετο tzappa, peizzo· ἡ δὲ γλυκεῖα, λεγομένη καὶ σκληρά, εἶναι ὡς εἰ εὐρίσκετο πρὸ αὐτοῦ d, οἷον zanzara; κώνωψ, zotico, ἄγροϊκος, azzuro, κυανοῦς, προφέρονται ὡς εἰ ἐγράφοντο dzandzara, dzotico, adzurro· ἡ δὲ λεπτὴ προφορά τοῦ z εἶναι μεταξύ τῶν δύο εἰρημένων, δηλονότι ὁμοιάζει πολὺ

(1) Ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ πίσον (μπιζέλι) ἐν δὲ τῇ τοῦ ἑλέρος, προφέρεται ὡς α ἑλληνικόν.

μὲ τὴν τοῦ c· καὶ τὴν λεπτὴν ταύτην προφορὰν ἔχει ὅταν ἀκολουθῇται ὑπὸ τινος τῶν διφθόγγων ia, ie, io, οἷον letizia, χαρὰ, spezie, εἶδος, azione, πρᾶξις.

Τὴν δὲ τραχεῖαν προφορὰν ἔχει ἀ.) εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν μὴ εὐρισκομένων ἐν τῷ ἐπομένῳ πίνακι λέξεων· β.) εἰς τὰ ῥήματα τὰ λήγοντα εἰς azzare, ezzare, izzare, ozzare, uzzare, καὶ μὴ εὐρισκόμενα ἐν τῷ ἐπομένῳ πίνακι, καὶ εἰς τὰ ἐξ αὐτῶν παράγωγα, οἷον ammazzare, φονεύω, carezzare, θωπεύω, indirizzare, διευθύνω, sbozzare, ντ. λύω τὸν πόδα, puzzare, ἀπόζω· γ.) εἰς τὰς λέξεις τὰς ληγούσας εἰς azzo, ezza, ezzo, ezza, izzo, izza, ozzo, uzzo, uzza, καὶ εἰς τὰς ἐξ αὐτῶν παραγομένας, οἷον iazza, φιάλη, grandezza, μεγαλεῖον, vezzo, θωπεία, polizza, φορτωτικὴ, rozzo, φρέαρ, puzzo, δυσωδία κτλ· δ.) εἰς τὰς καταλήξεις anza καὶ enza, οἷον ignoranza, ἀμάθεια, prudenza, σύνεσις κτλ· ε.) εἰς τὰς λέξεις, ἐν αἷς προηγείται l, n, r, τοῦ z, οἷον alzare, ὑψῶ, penzolo, ὄσχος, marzo, μάρτιος κτλ. Ἐν τῷ ἐπομένῳ ἀλφαριθμητικῷ πίνακι περιλαμβάνονται αἱ ἀπλαῖ καὶ πρωτότυποι λέξεις, ἐν αἷς τὸ z προφέρεται γλυκὺ ἢ σκληρὸν λεγόμενον.

Πίναξ ἀλφαριθμητικὸς τῶν διὰ τοῦ z γλυκεὶς προφερομένων λέξεων.

Al brezzare.	Assozzarsi.	Belzuar.	Chimerizzare.
Abbronzare.	Autotizzare.	Benzuino.	Chiozzo.
Adorezzare.	Azoto.	Bizza.	Cicatrizzare.
Agonizzare.	Azzimella, azzimo.	Bizzarrfa.	Civilizzare.
Aguzzino.	Azzimare.	Bizzeffe.	Cristallizzare.
Amazzone.	Azzollare.	Bonzo.	Czar.
Ammezzare (1).	Azzurreggiare.	Bozzima.	Czarina.
Ammortizzare.	Azzuro.	Brezza.	Dassezzo.
Avalizzare.	Barzelletta.	Bronzo.	Dimezzare.
Anatomizzare.	Battezzare.	Buzzo.	Dirozzare.
Armonizzare.	Bazza.	Calenzuolo.	Disorganizzare.
Aromatizzare.	Bazzana.	Canonizzare.	Donzellare.
Arrozzare.	Bazzarrare.	Carbonizzare.	Dozzina.
Arzente.	Bazzecole.	Catazzo.	Epizoozia.
Arzigogolo.	Bazzotto.	Catechizzare.	Famigliarizzarsi.
Azzinga.	Belzebù.	Cauterizzare.	Frizzare.

(1) Ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ διατείνειν ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ ὑπερμετρώου ἢ σπένδασι, τὰ 30. 21 εἶναι τραχέα.

Fronzolo (1).	Mezzono.	Ruzzo.	Verzetto.
Fronzuto.	Mezzetto.	Saturizzare.	Verzume.
Ganza, e ganza.	Mezzina.	Sbizzarrire.	Verzura.
Garzare.	Mezzo (metà) (3)	Shonzolare.	Volatilizzare.
Garzene.	Mezzodi.	Scandalizzare.	Vulgarizzare.
Garzuolo.	Mezzogiorno.	Scanonizzare.	Zafferruno.
Gazetta (sorta di vaso)	Mezzdie.	Scarzo.	Zaffetica.
Gazoflacio.	Mortalizzare.	Schiribizzo.	Zaffiro.
Gazza.	Mozzo (pezzo) (4)	Scommezzare.	Zagaglia.
Gazzarra.	Notomizzare.	Scorza.	Zaimo.
Gazzella.	Olezzare.	Scorzare.	Zaino.
Gazzera.	Orezza.	Scorzoue.	Zamberlucco.
Gazzetta.	Organizzare.	Scorzouera.	Zambra.
Generalizzare.	Orizzonte.	Secolarizzare.	Zambracca.
Ghiozzo.	Orza.	Sezzo, e sezo.	Zanca.
Ghiribizzo.	Orzajuolo.	Sfronzare.	Zancato.
Gonzo.	Orzata.	Sgargarizzare.	Zanco.
Imbizzarrire.	Orzese.	Sillogizzare.	Zangola.
Imbizzocchire.	Oizo.	Simpatizzare.	Zangoni.
Imbozzimare.	Orzuolo.	Singularizzare.	Zanuire.
Imbuzzire.	Orzua.	Snonimizzare.	Zanzara.
Iudennizzare.	Ozzino.	Siza.	Zanzariero.
Ingarzullire.	Paralizzare.	Soavizzare.	Zara.
Insozzare.	Patrizzare.	Solecizzare.	Zaroso.
Intirizzire.	Polverizzare.	Solennizzare.	Zavorra.
Intramezzare.	Pranzo.	Sottilizzare.	Zavorrare.
Intronizzare.	Prodigalizzare.	Sozzare.	Zea.
Inzavardare.	Profetizzare.	Spiritualizzare.	Zebra.
Inzibettato.	Rammantina.	Spolverizzare.	Zebù.
Inzotichire.	Rammanzo.	Spulezzare.	Zediana.
Jozzo.	Rammezzare.	Staza.	Zeffiro.
Lapislazzoli.	Razza (pesce) (5).	Straffizeca.	Zelamina.
Lazzeretto.	Razzare (disple- dero) (6).	Suzzare.	Zelare.
Lazzerone.	Razzeute.	Suzzo.	Zelo.
Lazzeruolo.	Razzeese.	Sverza.	Zendalo.
Lazzo (nome) (2)	Razzimato.	Sverzare.	Zenit.
Legalizzare.	Razzo.	Tartarizzare.	Zenzaro.
Lezzo.	Razuolo.	Teologizzare.	Zedite.
Magazzino.	Rezzo.	Tesaurizzare.	Zebino.
Manzo.	Rezzola.	Toscanizzare.	Zero.
Marmorizzare.	Rinfronzire.	Tramezzare.	Zeta.
Martirizzare.	Riverzicare.	Tramezzo.	Zeugma.
Marzocco.	Rinverzire.	Utilizzare.	Zezolo.
Mezzajuolo.	Romanzo.	Verzella.	Zibaldone.
Mezzalana.	Ronzare.	Verzicare.	Zibellino.
Mezzaluna.	Ronzino.	Verzicola.	Zibetto.
	Rozzo.	Verzino.	Zibibbo.
			Zianda.

(4) 'Εν τῇ σημασίᾳ τοῦ κόσμος, γολισμός· ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ κάσπιον, τὸ ζ εἶναι τραχύ·

(2) 'Εν τῇ σημασίᾳ τοῦ χειρονομία· ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ συμφώνος, τὰ δύο ζζ εἶναι τραχέα·

(3) 'Εν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἡμίτου· ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ σαπρός, τὰ δύο ζζ εἶναι τραχέα·

(4) 'Εν τῇ σημασίᾳ τοῦ τεμάχιον κτλ· ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ παῖς πλοίου, καὶ ἀρωγ-
ρισμένοι· κτλ., τὰ δύο ζζ εἶναι τραχέα·

(5) 'Εν τῇ σημασίᾳ τοῦ ῥίντι (ἰχθύς)· ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ γενεῖ, τὰ δύο ζζ εἶναι τραχέα·

(6) 'Εν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἄκτιν βολῶ· ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ τυπταιν ἢ ξύειν τὴν γῆν διὰ
τῶν ποδῶν (ἰπὶ ἱππου), τὰ δύο ζζ εἶναι τραχέα·

Zimmarra.	Zizzolo.	Zoofito.	Zotico.
Zimino.	Zodiaco.	Zooforico.	Zurico.
Zimatecnie.	Zofito.	Zoografia.	Zurlege.
Zinginare.	Zoilo.	Zoolelatria.	Zurlo.
Zingo.	Zolla.	Zoolito.	Zurro.
Zizzaia.	Zollata.	Zoologia.	
Zizzaia.	Zoua.	Zootamia.	
Zizzito.	Zouzare.	Zoriosa.	

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν συλλαβῶν

Πᾶν φωνῆεν ἢ ἄφ' ἑαυτοῦ ἢ μεθ' ἑνὸς ἢ πολλῶν συμφώνων ἀποτελεῖ συλλαβήν. Αἱ δίφθογγοι, αἱ τρίφθογγοι καὶ αἱ τετράφθογγοι ἢ μόναι ἢ ἐνωμέναι μεθ' ἑνὸς ἢ πολλῶν συμφώνων ἀποτελοῦσι συλλαβήν (ᾄρα σελίδα 98).

Ἐκ τῆς ἐνώσεως πολλῶν συλλαβῶν ἀποτελοῦνται αἱ λέξεις, ἃν καὶ μία μόνη συλλαβὴ ἀποτελῇ πολλάκις λέξιν(1).

Αἱ λοιπαὶ λέξεις ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συλλαβῶν ὀνομάζονται μονοσύλλαβοι, δισύλλαβοι, τρισύλλαβοι, τετρασύλλαβοι, μέχρις ἐνδεκασυλλάβων, οἷον a-la, πτέρυξ· a-mo-re, ἔρως· a-ro-ma-to, ἄρωμα· qua-dri-la-te-ro, τετράπλευρος· con-si-de-ra-bi-le, ἀξιόλογος· ap-pas-sio-na-tis-si-mo, περιπαθέστατος· co-stan-ti-no-po-li-ta-no, κωνσταντινουπολίτης· im-mi-se ri-cor-dio-sa-mente, ἀσπλάγχχνος· in-con-so-la-bi-lis-si-ma-men-te, λίαν ἀπαρηγορήτως· im-mi-se-ri-cor-dio-sis-si-ma-men-te, ἀσπλαγχνότατα

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τοῦ τόνου ἢ περὶ τῶν μακρῶν καὶ βραχέων συλλαβῶν.

Ἡ Ἱταλικὴ γλῶσσα ἔχει μόνην τὴν βαρεῖαν, ἣτις τίθεται·
ἀ.) Ἐπὶ τῶν μονοσυλλάβων λέξεων τῶν ἐχουσῶν δί-

(1) Ὁ ἀριθμὸς τῶν μονοσυλλάβων λέξεων εἰς τὴν Ἱταλικὴν γλῶσσαν περιορίζεται εἰς τὰς ἑξῆς· a, əd, ah, ahi, ai, ai, ce, che, ci, chi, cid, col, con, da, dai, dal, deh, dei, del, di, di, do, doh, è, e, ed, eh, ei, fa, fai, fà, fa, fui, gli, già, giù, gru, guai, ha, hai, ho, i, il, in, la, le, lei, li, lo, lui, ma, me, mi, miei, ne, nè, uel, nei, no, noi, non, o, od, oh, oi, pal, pei, per, più, Po, poi, puh, qua, quai, qui, re, se, sai, se, sei, so, si, sì, su, sia, stai, sto, su, suoi, te, tē, ti, toh, tre, tu, tuoi, va, vai, tū, vo, voi, vuoi.

φθογγον, οἷον già, ἤδη, eiò, τοῦτο, ruò, δύναιται, riè, ποῦς, giù, κάτω, riù, μᾶλλον κτλ· πλὴν τῶν qua καὶ qui, ἐνταῦθα·

β'.) Ἐπὶ τῆς ληγούσης τῶν πασχουσῶν ἀποκοπὴν λέξεων, οἷον città, πόλις, bontà, ἀγαθότης, mercè, μισθός, virtù, ἀρετὴ, servitù, δουλεία κτλ (1)· ὧν αἱ ὁλόκληροί εἰσι cittade, mercede, virtude, servitudo·

γ'.) Ἐπὶ τῆς ληγούσης τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ παρωχημένου ὀρισμένου τῶν ὁμαλῶν ῥημάτων, οἷον parlò, ἐλάλησε, credè, ἐπίστευσε, finì, ἐτελείωσε κτλ·

δ'.) Ἐπὶ τῆς ληγούσης τοῦ πρώτου καὶ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ μέλλοντος ὅλων τῶν ῥημάτων ὁμαλῶν καὶ ἄνωμάλων, οἷον parlerà, λαλήσει, crederò, πιστεύσω, crederà, πιστεύσει, sentirò, ἀκούσω, sentirà, ἀκούσει, verrò, ἐλεύσομαι, verrà, ἐλεύσεται κτλ·

ε'.) Ἐπὶ τῆς ληγούσης τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τῶν συνθέτων ῥημάτων ἐκ τοῦ fare καὶ stare, οἷον contraffà, παραποιεῖ, dislì, καταστρέφει, soddisfà, εὐχαριστεῖ, soprastà, ἐπίκειται κτλ·

ς'.) Ἐπὶ τῆς ληγούσης τῶν συνθέτων ἐκ τοῦ che λέξεων, οἷον perché, διὰ τί, poichè, ἐπειδὴ, dacchè, ἀφ' οὗ κτλ·

ζ'.) Ἐπὶ τῶν μονοσυλλάβων λέξεων συγχεομένων μετ' ἄλλων ἄνευ τόνου, οἷον dà, δίδει, da, ἐκ, è, ἐστίν, e, καί· di, ἡμέρα, di, περὶ· là, lì, ἐκεῖ, la, li, ἡ, οἱ, ἡ αὐτήν, αὐτούς· nè, οὔτε, ne, ἀναφορικὴ ἀντωνυμία· sè, ἀντωνυμία αὐτοπαθῆς, se, ἔάν· sì, ναὶ ἢ οὕτως, sì, αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία.

Πολλοὶ θέλοντες ν' ἀποφεύγωσι τὸ ἀμφίβολον πολλῶν λέξεων ὁμωνύμων μὲν, διαφόρου δὲ σημασίας οὐσῶν, τὸνίζουσιν αὐτάς. Τούτων καταχωρίζομεν τὰς πλείεστας ἐν τῷ ἐπομένῳ καταλόγῳ, μετεννηγεμένας εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν, πρὸς παράστασιν τῆς διαφορᾶς.

(1) Εἰς τὴν λήγουσαν τονίζονται καὶ τὰ ἑξῆς: falpalà, sofà, costà, taffetà, taunà (sorta di lavoro d' intaglio), aimè, canapè, cioè, dorè, lacchè, ma-diè, oimè, tolè, vicerè, ventitrè, trentatrè, ec,· abbicci, chermisi, chie-chirichi, così, altresì, bensì, madesì, oggidì, tuuodì, lunedì, martedì, mercoledì, giovedì, venerdì, costì, acciò, perciò, però, imperò, oibò, fa-lò, landò, lolò, maderò, madiò; ioggiù, laggiù, colaggiù, quaggiù, insù, lassù, colassù, quassù, Belzebù, Corfù, Perù, meù, Gesù.

'Abitino, τατοικῶσιν.	Abitino, μικρὸν ἔνδυμα.
'Agata, ἀχάτης λίθος.	Agata, βελονιά.
'Ancora, ἄγκυρα.	Ancora, ἀκόμη.
Bacino, φιλῶσι.	Bacino, λεκάνη.
Bàlia, τροφός.	Balia, ἐξουσία.
Bèllico, πολεμικός.	Bellico, ὁμοφαλός.
Bùchino, τρυπῶσι.	Buchino, μικρὰ ὀπή.
Càmice, στιχάριον.	Camice, ὑποκάμησα.
Cànone, κανών.	Canone, μέγας κύων.
Cànova, οἶνοπωλεῖον.	Canova, ὄνομα περιφήμ. γλύπτ.
Càntino, ἄδωσι.	Cantino, ἡ ὑπάτη (χορδή).
Càpitano, φθάνουσι.	Capitano, λοχαγός κτλ.
Còmposito, ἔργον ὠρισμένον.	Composito, πλήρη.
Còndito, ἐκτισμένος.	Condito, ἡρτυμένος.
Cùpido, ἐπιθυμητικός.	Cupido, ὁ ἔρως.
Dèstino, ἐγείρωσι.	Destino, εἰμαρμένη.
Lùstrino, στίλβωσι.	Lustrino, εἶδος ὑφάσματος.
Malèdico, κακολόγος.	Maledico, κακολογῶ.
Malvagia, μοχθηρά.	Malvaglia, εἶδος οἴνου.
Màndola, ἀμύγδαλον.	Mandola, ὄργανον μουσικόν.
Màrtire, μάρτυς (ἐκκλ.)	Martire, μαρτύριον.
Màrtora, σαμούριον.	Martora, βάσσανος.
Mòria, ὄνομα ὄρους.	Moria, φθόρος.
Nettare, νέκταρ.	Nettare, καθαρίζω.
Nòcciolo, πυρήν.	Nocciolo, λεπτοκαρύα.
'Omero, ὦμος.	Omèro, Ὅμηρος.
'Ontano, ἀτιμάζουσι.	Ontano, κληῖρος.
Pàgano, πληρόνουσι.	Pagano, ἔθνικός.
Pànico, πανικός.	Panico, κέγχρος.
Pèttine, κτεῖς.	Pettine, μέρος τοῦ ἐνδύματος
Pistola, ἐπιστολή.	Pistola, πιστόλιον.
Preterito, παρελθόν.	Preterito, μτχ. τοῦ Preterire.
Principino, ἄρχωνται.	Principino, ἡγεμονίσκος.
Pùntino, στίζωσι.	Puntino, μικρὰ στιγμή.
Rassègnati, ἐμφανίσθητι.	Rassegnati, καρτερικοί.

Rubino, κλέπτωσι.

Sassone, σάξων.

Sèguito, συνέχεια.

Spartano, διαιρῶσι.

Temperino, συγκερνῶσι.

Volano, πετῶσι.

Violino, βιάζωσι.

Rubino, ἄνθραξ (λίθος).

Sassone, μέγας λίθος.

Segulto, ἠκολουθημένος.

Spartano, Σπαρτιάτης.

Temperino, καλαμογλυφίς.

Volano, εἶδος παιγνιδίου.

Violino, βάρβιτος.

Περὶ τῶν λοιπῶν λέξεων τῶν τε παροξυτονουμένων καὶ προπαροξυτονουμένων (1) εἶναι δύσκολον νὰ εἰπώμεν· διότι, ἂν καὶ ὑπάρχη κανὼν εἰς Ἱταλικὴν γλῶσσαν ἐκ τῆς Λατινικῆς ληφθείς· Ὅτι πᾶσα λέξις ἔχουσα τὴν παραλήγουσαν μακράν, παροξυτονεῖται πάντοτε, δὲν ἔχομεν σημεῖον διακριτικὸν τῶν τε μακρῶν καὶ βραχέων· ἐπειδὴ τὰ αὐτὰ φωνήεντα εἶναι μακρὰ καὶ βραχέα, καὶ μόνον διακριτικὸν σημεῖον εἶναι ἡ δύναμις, ἣν δίδομεν εἰς τὴν προφορὰν ἐκείνης τῆς συλλαβῆς. Ἀλλ' οὔτε τόνοι τίθενται ἐπ' ἐκείνων τῶν συλλαβῶν, ὅπως εἰς τὴν ἑλληνικὴν. Ὅθεν θέλομεν προσπαθήσει νὰ δώσωμέν τινας κανόνας, ἐφ' ὧν βασιανίζομενος ὁ Ἕλλην σπουδαστής, θέλει διευκολυνθῇ ὡς πρὸς τὸν τονισμὸν τῶν λέξεων μέχρις οὗ μάθῃ τὴν γλῶσσαν ἐντελῶς, καὶ τότε σπανίως δύναται νὰ παρατονήσῃ λέξιν· διότι ἡ γλῶσσα εἶναι ζῶσα. Διὸ λέγομεν ὅτι·

α.) Πᾶσα λέξις δισύλλαβος, μὴ ἔχουσα τόνον εἰς τὴν λήγουσαν, παροξύνεται πάντοτε·

β.) Πολυσύλλαβοι λέξεις, λήγουσαι εἰς δύο φωνήεντα ἀποτελοῦντα δίφθογγον, παροξυτονοῦνται· τουτέστι δέχονται τὸν τόνον ἐπὶ τοῦ πρὸ τῆς διφθόγγου φωνήεντος, οἷον Dànao, Δαναός, Pasifae, Πασιφάη, cesàreo, καισάρειος, ce-

(1) Αἱ μόναι λέξεις εἰς τὴν Ἱταλικὴν γλῶσσαν, αἵτινες τονίζονται πρὸ τισσάφων συλλαβῶν, εἶναι - τρίτα πλεθυντικὰ πρόσωπα τοῦ ἐνιστώτος τῆς ὀριστικῆς, Προσπαρτικῆς, καὶ ποτακτικῆς τῶν ῥημάτων εἰς ate, ἅτινα ἔχουσι τίσσας συλλαβὰς εἰς τὸ ἀκπρέματον, οἷον barbicàre, pettinàre, operàre, fabbricàre, spigolàre, ricoveràre, considèrare, imbrodolàre etc., ἅπασιν ποιοῦσι barbicanò, barbicinò, pettinànò, pettininò, operànò, operinò, fabbricànò, fabbrichinò, spigolanò, spigolinò, ricoverànò, ricoverinò, considerànò, considerinò, imbrodolanò, imbrodolino, φυλάττοντα τὸν τόνον ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, ἐφ' ἧς τίθεται καὶ εἰς τὰς ῥίθας bàrba, pettìne, òpera, fabbrìca, èrba, ricòvero, bròda etc. (ὅρα περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν ῥημάτων).

rùleo, κυάνεος, mediceo, μεδίκειος, invidia, φθόνος, principio, ἀρχή κτλ.

γ'.) Λέξεις πολυσύλλαβοι, λήγουσαι εἰς δύο φωνήεντα, μὴ ἀποτελοῦντα δίφθογγον, παροξυτονοῦνται· τοῦτ' ἔστι τονίζεται τὸ πρῶτον τῶν δύο ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων, οἷον Archelào, Ἀρχέλαος, Menelào, Μενέλαος, ανέο, εἶχε, facéa, ἐποίει, assemblèa, συνέλευσις, filosofia, φιλοσοφία, mormorio, ψιθυρισμός κτλ.

δ'.) Λέξεις πολυσύλλαβοι, ἔχουσαι δίφθογγον ἐν τῷ μέσῳ, τονίζονται ἐπὶ τῆς διφθόγγου· τοῦτ' ἔστι τονίζεται τὸ δεύτερον φωνῆεν τῆς διφθόγγου, οἷον diàfano, διαφανής, diòttrica, διοπτρική, vidià, ἴον, naziòne, ἔθνος· εἰς τινὰς δὲ τονίζεται τὸ μετὰ τὴν δίφθογγον φωνῆεν, οἷον figliuolino, υἱίδιον κτλ.

ε'.) Λέξεις πολυσύλλαβοι, ἔχουσαι ἐν τῷ μέσῳ δύο φωνήεντα μὴ ἀποτελοῦντα δίφθογγον, τονίζονται ἐπὶ τοῦ πρώτου τούτων τῶν φωνηέντων· τοῦτ' ἔστι προπαροξυτονοῦνται, οἷον arlete, κριός, Alcibiade, Ἀλκιβιάδης, sferdide, σφαιροειδής, argonàula, ἀργοναύτης, Brisèide, Βρυσηΐς.

ς'.) Λέξεις μονοσύλλαβοι, ἔχουσαι σύμφωνον πρὸ τοῦ συμφώνου τῆς ληγούσης, τοῦτ' ἔστι θέσει μακράν συλλαβὴν, παροξυτονοῦνται, οἷον cappelìlo, πῖλος, zavàrro, ἔρμα, Appòllo, Ἀπόλλων, fondamènto, θεμέλιον, prudentemènte, συνετῶς, fanciullètto, βρέφος, παιδίον· πλήν τοῦ àrista, τὰ νῶτα χοίρου, ròlizza, φορτωτικὴ, Otranto, Ὑδροῦς, Tàranto, Τάρας, Lèpanto, Ναύπακτος· καὶ τὰ ἐκ τῆς Λατινικῆς ληφθέντα ἐπίθετα célèbre, περικληής, integro, ἀκέραιος καὶ εἴτι ἄλλο (1).

ζ'.) Πολυσύλλαβοι λέξεις λήγουσαι εἰς ine, προπαροξυτονοῦνται, οἷον tèrmine, τέρμα, verìlgine, σκοτοδινιάσις, abitudìne, ἔξις, piantàggine, ἀρνόγλωσσον, sbadatàggine, ἀπροσεξία κτλ.

(1) Ἐξαιροῦνται πρὸς ἐπὶ τούτου τοῦ κανόνος τὰ τρίτα πρόσωπα τῶν ῥημάτων καὶ τὰ ἀπαρέμφατα τὰ ἔχοντα προσκολλητικόν τι μόριον, àmansì, ἀγαπῶνται, viderèi, ἐφάντησαν, amàronvi, ἠγάπησαν ὑμᾶς, pregàronvi, παρிகάλισάν σε, dimostràronvi, ἀπίδειξαν ὑμῖν, cederèi, παροχωρήσῃς, rēuderèi, παραδίδεσθαι κτλ.

ή) Πολυσύλλαβοι λέξεις, καταλήγουσαι εἰς *esimo*, καὶ *esimo*, προπαροξυτονοῦνται, οἷον *quarèsima*, τεσσαρακο-
ςῆ, *crèsima*, χρίσμα, *battèsimo*, βάπτισμα, *paganèsimo*,
εἰδωλολατρεία, *centèsimo*, ἑκατοστὸς, *cristianèsimo*, χρι-
στιανισμός·

θ.) Προπαροξυτονοῦνται ἐπίσης ὅλα τὰ ὑπερθετικά
ἐπίθετα λήγονται εἰς *issimo*, *grandissimo*, μέγιστος, *pe-
gligentissimo*, ἀμελέστατος κτλ·

ι.) Τὰ ῥήματα ἅπαντα τῆς δευτέρας συζυγίας προ-
παροξυτονοῦνται, οἷον *ardere*, καίω, *rompere*, συντρίβω κλ.
(δρα σελ. 21, καὶ τὴν ἐπομένην παράγραφον).

Περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν ῥημάτων καὶ τῶν
καταλήξεων τῶν χρόνων.

Ἐπὶ τῆς ἀπαρεμφάτου, κατὰ μὲν τὴν πρώτην συζυγίαν,
τονίζεται πάντοτε ἡ κατάληξις *are*· κατὰ δὲ τὴν δευτέ-
ραν, τονίζεται ἡ πρὸ τῆς καταλήξεως *ere*, συλλαβή(1)·
κατὰ δὲ τὴν τρίτην, τονίζεται ἡ κατάληξις *ire*, οἷον *amàre*,
cèdere, *dormire*· ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν τονίζονται ὡς ἐφεξῆς·

Ὅρ. Ἐνεσ.— *ismo*, *àte*, *ète*, *ite*.

Παρατ.— *àna* (2), *-èna*, *iva*· *-àvi*, *-èvi*, *lvi*· *-àva*, *-èva*,
-iva· *-avàmo*, *-evàmo*, *-ivàmo*· *-avàte* (3), *-evàte*, *-ivàte*·
àvano, *-èvano*, *-ivano*.

Παρωχ. ὦρ.— *ài*, *èi*, *li*· *àsti*, *-èsti*, *-lsti*· *-ò*, *-è*, *-l*· *-àm*·
mo, *-èmmo*, *-lmmo*· *-àrono*, *-èrono*, *irono*.

Μέλλων.— *erò*, *-irò*· *-erài*, *-irài*· *-erà*, *-irà*· *-erèmo*, *-e-
rète*, *-irète*, *-erànnò*, *-irànnò*.

Ἑποθ. Ἐν.— *-erèi*, *-irèi*, *-erèsti*, *-irèsti*, *-erèbbe*, *-irèb-
be*· *-erèmmo*, *-irèmmo*· *-erèste*, *-irèste*· *-erèbbero*, *-irèbbero*.

Ἑποτ. Ἐν.— *-iàmo*, *-iàte*.

(1) Ὅρα σελίδα 21.

(2) Ὅρα σελίδα 13 ἐν σημειώσει.

(3) Το πλεῖστον μέχρι τῶν Τυρρηνῶν, *ινανίον* τοῦ κανόνος, τοῖς αὐτοῖς τὴν προ-
παράγουσαν τοῦ *à*· καὶ *è*· πληρ. προσ. ὅλων τῶν ῥημάτων, οἷον *àvamo*, *èva-
mo*, *ivamo*, *avate*, *evate*, *ivate*, καὶ θεωρεῖται ἐπιτήδευσις, εἰς τὴν τίς τονίζει ταῦ-
τα τὰ πρόσωπα κατὰ τὸν εἰρημινόν κανόνα, ἀλλ' ὁ Ἑλλήν σπουδαστὴς ἀπρίκλει
ν' ἀποφεύγῃ τὸν τοιοῦτον τονισμόν.

Παρατ. —*àssi*, -*èssi*, -*lssi*· -*àssi*, -*èssi*, -*lssi*· *àsse*, -*èsse*, -*isse*· -*àssimo*, -*èssimo*, -*lssimo*· -*àste*, -*èste*, -*àste*· -*às-sero*, -*èssero*, -*lssero*.

Μετ. ἐνερ. —*ànte*, -*ènte*, -*àndo*, -*èndo*, παθ. *àto*, -*ùto*, -*lto*.

Τὸ δύσκολον δὲ εἶναι, μάλιστα δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας, νὰ διακρίνωμεν ἐπὶ ποίας συλλαβῆς τονίζονται τὰ ῥήματα τῆς πρώτης συζυγίας κατὰ τὰ τρία ἐνικά καὶ τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ Ἑνεστῶτος τῆς Ὀριστικῆς, Προστακτικῆς καὶ Ὑποτακτικῆς καθόσον μάλιστα τινὰ ῥήματα, τονιζόμενα κατὰ τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς Ὀριστικῆς ἐπὶ τῆς προπαραληγουσῆς, φυλάττουσι τὸν τόνον εἰς αὐτὴν ἐκείνην τὴν συλλαβὴν, καίπερ προστιθεμένης μιᾶς εἰς τὸ τέλος συλλαβῆς, διὰ τὸ σηματοδοτῆ τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ Ἑνεστῶτος τῆς Ὀριστικῆς, Προστακτικῆς καὶ Ὑποτακτικῆς· δηλονότι τὸ ῥῆμα τονίζεται πρὸ τεσσάρων συλλαβῶν· πρᾶγμα δύσκολον εἰς τὸν Ἕλληνα, μὴ τονιζομένης λέξεως Ἑλληνικῆς πρὸ τεσσάρων συλλαβῶν.

Ὅθεν τὰ εἰς τὴν προπαραλήγουσαν τονιζόμενα ῥήματα ἐπὶ τοῦ πρώτου προσώπου τοῦ Ἑνεστῶτος τῆς Ὀριστικῆς, εἰς τὰ τρία εἰρημένα πρόσωπα ἔχουσι τὸν τόνον πρὸ τεσσάρων συλλαβῶν.

Καίπερ δὲ μὴ ὑπαρχόντων ἀκριβῶν κανόνων περὶ τονισμοῦ τῶν ῥημάτων τῆς α. συζυγίας, ἐπιστήτω τὴν προσοχὴν ὁ σπουδαστὴς εἰς τοὺς τέσσαρας ἐξῆς κανόνας·

α.) Τὰ ῥήματα, τὰ ἔχοντα εἰς τὴν Ἀπαρέμφατον τρεῖς μέχρι τῶν τεσσάρων συλλαβῶν, τονίζονται εἰς τὰ εἰρημένα πρόσωπα ἐπὶ τῆς πρώτης συλλαβῆς (1), οἷον *Amare*, ἀγαπῶ, *amo*, ἀμι, *ama*, *amano*, ἀμι, ἀmino.

(1) Ὁ κανὼν οὗτος ἐννοεῖται διὰ τὰ ἀπλᾶ μόνον ῥήματα, τὰ δὲ σύνθετα ἐκ τῶν μορίων *ad*, *af*, *ar*, *es*, *con*, *co*, *dis*, *in*, *ri* κτλ. λαμβάνουσι τὸν τόνον εἰς τὴν αὐτὴν συλλαβὴν, εἰς ἣν καὶ τὰ ἀπλᾶ, οἷον (*ad*)*combrare*, ἐπισκιάζω, (*ad*)*ornare*, (*con*)*servare*, φυλάττω, (*con*)*servare*, *riamare*, πάλιν ἀγαπῶ, *riamo* κτλ. Ἐχὺ ὅμως ὁ κανὼν οὗτος ἐξαίρεσις τινὰς, οἷον *consolare*, παρηγορῶ, *consolare*, *opostare*, τιμῶ, *opostare*, *appetere*, μελιτώνω, *appetere*, κτλ. Εἶναι δὲ τινὰς, τὰ ὅποια λαμβάνουσι ἀδιαφόρως τὸν τόνον ἢ ἐπὶ τῆς πρώτης ἢ ἐπὶ τῆς δευτέρας συλλαβῆς, οἷον *migliorare*, βελτιῶ, *migliorare*, *disputare*, φιλονεικῶ, *disputare*, *reputare*, φημίζω, *reputare* κτλ.

Operare, ἐργάζομαι, opero, operi, opera, operano, operi, operino.

Caricare, φορτῶ, φορτίζω, carico, carichi (1), carica, caricano, carichi, carichino.

Brontolare, τονθορῶζω, brontolo, brontoli, brontola, brontolano, brontoli, brontolino κτλ.

6') Τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα ἐν τῇ Ἀπαρεμφάτῃ πέντε ἢ πλείονας συλλαβὰς, λαμβάνουσιν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς προπαραλήγουσας ἐν τῷ πρώτῳ ἐνικῷ προσώπῳ, καὶ ἐπομένως ἐν τοῖς εἰρημένις προσώποις φυλάττεται ὁ τόνος εἰς τὴν αὐτὴν συλλαβὴν, καὶ αὐξάνουσιν εἰς τὸ τέλος αἱ συλλαβαὶ, οἷον

Dissimulare, εἰρωνεύομαι, κρύπτω, dissimulo, dissimuli, dissimula, dissimulano, dissimuli, dissimulino.

Dimenticare, ἐπιλανθάνομαι, dimentico, dimentichi, dimentica, dimenticano, dimentichi, dimentichino.

Ammorbicare, ἀπαλύνω, ammorbido, ammorbidi, ammorbida, ammorbidano, ammorbidi, ammorbidino.

Desiderare, ἐπιθυμῶ, desidero, desiderì, desidera, desiderano, desiderì, desiderino.

Considerare, θεωρῶ, διασκέπτομαι, considero, consideri, considera, considerano, considerì, considerino κτλ.

γ'). Τὰ ῥήματα, ὅσων δὴποτε καὶ ἂν ᾧσι συλλαβῶν, τὰ ἔχοντα πρὸ τῆς καταλήξεως ἀε διπλοῦν σύμφωνον (2), λαμβάνουσι τὸν τόνον εἰς τὴν παραλήγουσαν, οἷον assentare, μακρύνω, assento, assenti, assenta κτλ.

δ'). Ὅλα τὰ ῥήματα εἰς iare, (3) λαμβάνουσι τὸν τόνον εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, οἷον

Calunniare, συκοφαντῶ, calunio, calunni (4), calunnia,

(1) Τὰ ῥήματα τὰ λήγοντα εἰς care καὶ zare, λαμβάνουσιν b, ὅταν συμπέσῃ τὸ e καὶ i μετὰ τὸ c καὶ g, οἷον peccare, amare, pecco, peccchi, peccherò, peccherai, castigare, τιμωρῶ, castigo, castighi, castigherò, castigherai κτλ.

(2) Ἐξαίρεται ἡ περὶ πτώσεως, καὶ τὰ δύο σύμφωνα εἶναι ἀχώριστα εἰς τὸν συλλαβισμόν, οἷον celebrare, ἐκθειάζω, celebrò, calcitrare, λακτίζω, calcitro, integrare, ἀποκαθιστῶ ὅλον κτλ, integro κτλ.

(3) Τὰ ῥήματα avviare, ἀρχομαι, uvviare, πλανῶμαι, invviare, πέμπω, onviare, ἐναντιοῦμαι, imποδίζω, travviare, πλανῶ, plannōμαι, desiare, ἐπιθυμῶ, esviare, ἀγνίζω, κατασκοπεύω, λαμβάνουσι τὸν τόνον ἐπὶ τοῦ i τοῦ προηγουμένου τῆς καταλήξεως are, οἷον avvio, avvli κτλ.

(4) Τὰ ῥήματα τὰ λήγοντα εἰς ciare, chiare, giare, gliare, καὶ ἐν γένει τὰ

calūnniano, calūnni, calūnnino.

Insidiare, ἐνεδρεύω, insidio, insidii, insidia, insldiano, insi lli, insidiino.

Risparmiare, φείδομαι, risparmio, risparmi, risparmia, risparmiano, risparmi, risparmino.

Umiliare, ταπεινῶ, umilio, umilii, umilia, umiliano, umilii, umiliino κτλ.

ΠΕΡΙ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Γράφε ὅπως προφέρεις, καὶ μὴ γράφε παρ' ὅ,τι προφέρεις εἶναι ὁ μόνος θεμελιώδης κανὼν τῆς Ἰταλικῆς ὀρθογραφίας, ὑπαγορευόμενος ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ πνεύματος τῆς γλώσσης (1).

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τοῦ συλλαβισμού.

Ἡ συλλαβὴ δύναται νὰ συνίσταται·

α.) Ἐξ ἑνὸς φωνήεντος, οἷον a-la, πτέρυξ, e-co, ἡχώ κτλ.

β.) Ἐκ μιᾶς διφθογγου, οἷον au-tora, αὐγὴ; uo-mo, ἀνήρ κλ.

γ.) Ἐξ ἑνὸς ἀπλοῦ φωνήεντος ἢ ἐκ μιᾶς διφθογγου μετὰ ἀπλοῦ συμφώνου πρὸ ἑαυτῶν, οἷον pa-lu-ga, φύσις, cau-sa, αἰτία κτλ.

δ.) Ἐξ ἑνὸς ἀπλοῦ φωνήεντος ἔχοντος μεθ' ἑαυτὸ σύμφωνον, οἷον ag-le, τέχνη.

ε.) Ἐξ ἑνὸς φωνήεντος μετὰ δύο ἀπλῶν συμφώνων, τοῦ

εἰς iago, ὅσας τὸ i δὲν ἀποτελεῖ συλλαβὴν ἀποβάλλουσιν αὐτὸ, ὅταν συμπίσῃ πρὸ ἄλλου i, καὶ πρὸ τοῦ e, ἐνίοτε, οἷον baciare, φιλῶ, bacio, baci, maechiare, κελιδῶ, macebio, macechi, mangiare, ἐσθίω, mangio, mangi, tagliare, κόπτω, taglio, tagli, combiare, ἀλλάσσω, cambio, cambi κτλ. μέλ. bacerò, macech(i)erò, mangerò, taglierò, cambierò κτλ.

(1) Οὐδὲίς μὴ Τυρρηνὸς ἢ τοῦλάχιστον Ῥωμαῖος δύναται νὰ προσφέρῃ ὀρθῶς τὰς λέξεις, ἀνευ προηγουμένης ἐκθετικῆς ἐνασχλήσεως περὶ τὴν σπουδὴν τῶν κανόνων τῆς ὀρθῆς προφορᾶς. Καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῆς ὀρθῆς προφορᾶς ἐξαρτᾶται ὅλη ἡ Ἰταλικὴ ὀρθογραφία, συμβουλευόμεν πάντα ἱρασίην τῆς ὥραιας καὶ γλαφυρᾶς Ἰταλικῆς γλώσσης νὰ ἐπιστήσῃ πολὺ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὸ προηγούμενον μέγεθος τῆς παρούσης γραμματικῆς.

μέν πρὸ αὐτοῦ, τοῦ δὲ, μεθ' ἑαυτὸ, οἷον *dis-o-no-re*, ἀτιμία, *ber-rel ta*, κάλυμμα κτλ.

ς.) Ἐξ ἑνὸς φωνήεντος ἢ ἐκ μιᾶς διφθόγου, προηγουμένων δύο συμφώνων ἁχωρίστων εἰς τὸν συλλαβισμόν, οἷον *ble-so*, βλαισός, *dra-go*, δράκων, *fra-te*, μοναχός, *glo-ria*, δόξα, *pri-mo*, πρῶτος, *stu-dio*, σπουδὴ κτλ.

ζ.) Ἐξ ἑνὸς φωνήεντος ἢ μιᾶς διφθόγου, προηγουμένων τριῶν συμφώνων ἁχωρίστων εἰς τὸν συλλαβισμόν, οἷον *sbra-no*, σπαραγμός, *scri-va-no*, γραμματεὺς, *stra-da*, ὁδὸς κλ.

η.) Ἐξ ἑνὸς φωνήεντος ἢ ἐκ μιᾶς διφθόγου, προηγουμένων εἴτε τριῶν εἴτε δύο συμφώνων ἁχωρίστων εἰς τὸν συλλαβισμόν, οἷον *sco-ro*, σκοπός, *sco-per-to*, ὑπαιθρον, *prin-ci-pe*, ἡγεμὼν, *stin-ge-re*, σφίγγω, *schior-ro*, πυροβόλον κτλ.

Ἡ συλλαβὴ εἰς τὴν Ἱταλικὴν γλῶσσαν δὲν ὑπερβαίνει ποτὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐξ γραμμμάτων, ἐξ ὧν τὰ δύο ἢ τρία εἰσὶ φωνήεντα (1).

Ὁ μέγιστος ἀριθμὸς τῶν εἰς μίαν συλλαβὴν εἰσερχομένων συμφώνων εἰσὶ τέσσαρα, δηλαδὴ τρία ἐκ τῶν ἁχωρίστων πρὸ τοῦ φωνήεντος, καὶ ἓν μετὰ τὸ φωνὴν, οἷον *splen-di-do*, λαμπρός.

Οὐδεμία λέξις τῆς Ἱταλικῆς γλῶσσης καταλήγει εἰς σύμφωνον ἔκτος τῶν τεσσάρων *con*, μετὰ, *in*, ἐν, *non*, οὐ, *mè*, *per* (2), διὰ (3).

Διὰ τὰ δύναται τις νὰ διαιρῇ τὰς συλλαβὰς ὀρθῶς, εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ τοὺς ἐξῆς τρεῖς κανόνας·

α.) Ἐν μόνον σύμφωνον, κείμενον μετὰξὺ δύο φωνήεντων, συλλαβίζεται πάντοτε μετὰ τοῦ δευτέρου φωνήεντος, οἷον *a-mo*, *e-ra*, *a-mo-re* (4).

(1) Ἐξαιρίσις τούτου τοῦ κανόνος δύναται νὰ θεωρηθῇ τὰ *ma-gliuoi*, *fi-gliuoi*, κατὰ συγκοπὴν ἐκ *ma-gliuo-li*, *fi-gliuo-li*.

(2) Ὅταν λέξις ἄρχηται ἀπὸ *e me* ἄλλου συμφώνου συμπεπλεγμένου, καὶ ταύτης προηγήται μία ἐκ τῶν εἰρημένων τεσσάρων λέξεων, διὰ τὴν κακοφωνίαν τῶν πολλῶν συμπεπτόντων συμφώνων, προστίθεται ἡ εὐφωνικὴ, οἷον *con ischerzo*, *in ischerzo*, *per ischerzo*, *io non ischerzo* κτλ.

(3) Δὲν ἀπαιδεύομεν ἐνταῦθα τὰς κατ' ἀποκοπὴν ληγούσας εἰς σύμφωνον λέξεις, οὔτε τὸ *il*, ὑπερ ἀντικαθίσταται πολλὰκις πρὸ τοῦ *io*.

(4) Εἰς τὰς ἐκ μαρίων ἢ ἐκ προθέσεων συνθέτους λέξεις δὲν φυλάττεται οὗτος ὁ

6'.) Οὐδεμία συλλαβὴ ἄρχεται ἐκ δύο ὁμοίων συμφώνων· καὶ ἐὰν ἐν τῷ μέσῳ τῶν λέξεων εὐρίσκωνται δύο ὁμοια σύμφωνα(1), χωρίζονται εἰς τὸν συλλαβισμόν, οἷον ab-boz-zo,σχέδιον, ad-dur-re,ἐπάγομαι, sof-fit-to, ὑπερῶν, cap pel-lo, πῖλος, det-to, λόγος, bel-lo, ὠραῖος κτλ.

γ'.) Δύο σύμφωνα διάφορα, μὴ ὄντα ἐκ τῶν ἀχωρίστων (εἰς τὸν συλλαβισμόν), χωρίζονται, οἷον dar-do, ἀκόντιον, fal-so, ψευδής, pru-den-za, σύνεσις, in-ten-dente, ἐπιστάτης(2)

Τὸ cq εἰς τὸν συλλαβισμόν χωρίζεται ὡς τὰ διπλᾶ σύμφωνα, οἷον ac-qua, ac-quisto, nac-qui, pac-que, κτλ.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τοῦ διπλασιασμοῦ τῶν συμφώνων.

Ἄν καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν ἀκριβεῖς περὶ τοῦ διπλασιασμοῦ τῶν συμφώνων εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν κανόνας, καὶ ἥδη ἐξεθέσαμεν τοὺς ἀναγκαιοτέρους εἰς τὸ Ἑτυμολογικόν, πρὸς μείζονα ὁμῶς σαφήνειαν τῆς Ἰταλικῆς ὀρθογραφίας, κρίνομεν ἐπάναγκες νὰ ἐκθέσωμεν καὶ τοὺς ἑξῆς·

α.) Τὰ σύμφωνα b, c, g καὶ p διπλασιάζονται, ὡς ἐπὶ

κανόν· ἀλλὰ τὸ τοῦ μορίου ἢ τῆς προθέσεως σύμφωνον συλλαβίζεται μετὰ τοῦ προηγούμενου φωνήεντος, τὸ δ' ἐπόμενον φωνήεν συλλαβίζεται· μόνον, οἷον dis-o-no-re, dis-u-ni-re, mal-a-ge-vo-le, in-on-da-re, tal-u-no, qual-o-ra, in-e-sti-ma-bi-le κτλ.

(1) Τὰ διπλᾶ σύμφωνα ἐν τῷ μέσῳ τῶν λέξεων οὐ μόνον εἰς τὸν συλλαβισμόν χωρίζονται, ἀλλὰ καὶ προφερόμενα, ἐκτὸς οἱ ποιοῦσι μακρὸν τὸ πρὸ αὐτῶν φωνήεν, πρέπει ν' ἀκούωνται ἀμφοτέρω.

(2) Σημειώτῃς ὅτι, ἂν καὶ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα προκολλητικὰ μόρια ἐν τῷ τέλει ὑπάγωνται εἰς τοὺς ἀνωτέρω κανόνας ὡς πρὸς τὸν συλλαβισμόν, γράφοντες δὲν δυνάμεθα κόψωμεν ἐν τῷ τέλει τοῦ στίχου τὰ μόρια ταῦτα, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὸν ἐπόμενον στίχον τὸ προκολλητικὸν μέρος μετὰ μιᾶς τοῦλάχιστον, προηγούμενης συλλαβῆς, εἷον amarsi, condursi, porsi, amarla, condurla, porla, dargliene, dammelo· θίλοντες νὰ διαρίσωμεν ταῦτα εἰς τὸ τέλος τοῦ στίχου, ὀφείλομεν νὰ τὰ χωρίσωμεν οὕτως·

mar-si, con-
dursi, porsi, a-
mar-la, con-

durla, por-la, dargliene,

dammelo· δηλονότι, εἰ μὴν τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ προκολλῶνται, εἶναι πολυσύλλαβον, τίθεμεν εἰς τὸν προηγούμενον στίχον τινὰς συλλαβὰς, καὶ τὴν τελευταίαν, μετὰ τοῦ μορίου, μεταφέρωμεν εἰς τὸν ἐπόμενον· εἰ δὲ μονοσύλλαβον, μεταφέρεται ὅλον μετὰ τοῦ μορίου.

τὸ πλειστον, πρὸ τῶν διφθόγων ia καὶ io, οἷον abbia, ἔχη, gabbia, κλωβίον, staccio, κρησέρα, raggio, ἀκτίς κτλ (1).

Τὰ εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων τιθέμενα ἀχώριστα μόρια a, o, e, i, o, ra, so, su, ἀπαιτοῦσι τὸν διπλασιασμόν τῶν συμφώνων, ἅφ' ὧν ἄρχονται αἱ λέξεις μεθ' ὧν συντίθενται· ὅρα Ἑτυμολογικὸν ἐν σελ. 67, 71, 72, 74, 77, 76.

Ἐκ τῶν λοιπῶν μορίων τὸ μὲν pro διπλασιάζει καὶ δὲν διπλασιάζει c, f καὶ v εἰς τὰ pro(c)ura, ἐπιτροπή, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα, prof(f)erire, προσφέρω, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα, prof(f)ilo, κατατομή, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα· pron(v)dere, προνοῶ, καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα. Τὸ δὲ di διπλασιάζει τὰ f καὶ s εἰς τὰς λέξεις differire, ἀναβάλλω· διαφέρω, differenza, διάφορα, difficile, δύσκολος, dissimile, ἀνόμοιος κτλ· εἰς δὲ τὸ difendere, ὑπερασπίζω, καὶ disetto, ἑλλειψις τὸ f δὲν διπλασιάζεται, οὔτε εἰς τὰ ἐξ αὐτῶν παράγωγα. Ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, τὸ di γίνεται dis, οἷον disonore, ἀτιμία κτλ· ὅρα Ἑτυμολογικὸν ἐν σελ. 71. Τὸ δὲ ri μόνον τὸ n ἐξ ὧν τῶν συμφώνων διπλασιάζει· εἰς τὰ ῥήματα rinizzare, ἀνυψῶ, rinnassiare, πάλιν ἀρδεύω, rinnegare, ἀρνοῦμαι, ἀπόμυμι, rinnestare, πάλιν ἐγκεντρίζω, rinnovare, ἀνανεῶ, καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐξ αὐτῶν παράγωγα· ὅρα Ἑτυμολογικὸν ἐν σελ. 78.

Ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, δι' ἀνώμαλον τινα ἰδιότητα τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, τὸ n τοῦ μορίου in διπλασιάζεται εἰς τὰ ἐξῆς ῥήματα καὶ εἰς τὰς ἐξ αὐτῶν παραγώγους λέξεις· innabissare, κτταθυθίζω, innacerbare, παροξύνω, innacquare, νερόνω (κρασί)· innalzare, ἀνυψῶ, innamorare, ἔρωτα ἐμπνέω, innanellare, βοστρυχίζω, innanimare, innanimire, ἐμψυχῶ, innaspa-

(1) Ἐξαρτῶνται τὰ astrolabio, ἀστρολάβιον, Lebia, Polibio, hacio, φιλία, audacia, αὐθάδεια, fallacia, δόλος, efficacia, δραστηριότης, ferocia, θηριωδία, naufragio, ναύγιον, palagio, παλάτιον, regio, βασιλικὸς, prosapia, γινεά, copia, ἀντίγραφον, inopia, ἰνδία. Καὶ προκίτε το g δὲν διπλασιάζεται πρὶν πρὸ τῶν συλλαβῶν iona, ione, ioni, iono, ionu, ὡς ἡ regionare, συνδιαλέγεσθαι, ragione, λόγος, prigioniero, πικυλάτος, cagionoso, ναπρός, cagionare, μικρά αἰτία κτλ.

re, ἀναπνίζομαι, innanzi, ἔμπροσθεν, innaridire, ξηραίνω, innarrare, διηγοῦμαι, innasprire, τραχύνω, innebbiare, μεθύσκω, innoltrare, προχωρῶ, ἂν καὶ τὰ πλεῖστα τούτων γράφονται καὶ μεθ' ἐνὸς n.

Τὸ z δὲν διπλασιάζεται ποτὲ πρὸ τοῦ i, πλὴν τῶν bazzica, οἰκείος, bazzicare, συναναστρέφομαι, pazzia, μωρία, καὶ ὅλων τῶν πληθυντικῶν διευλλάδων εἰς zzo, οἷον mazzi, δέσμαι, vezzi, θωπεῖαι, rozzi, φρέατα κτλ.

Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ contra, καὶ sopra, διπλασιάζουσι τὸ ἄρκτηκὸν σύμφωνον τῆς λέξεως μεθ' ἧς συντίθεται, οἷον contrabbando, λαθρεμπόριον, contraccambio, ἀνταλλαγὴ, contraddire, ἀντιλέγω κτλ. ὅρα Ἑτυμολογικὸν ἐν σελ. 71 καὶ 76.

Ὅταν ἡ πρώτη τῶν συντιθεμένων λέξεων τελειόνη εἰς φωνῆν τονούμενον, τὸ ἄρκτηκὸν σύμφωνον τῆς δευτέρας λέξεως, μεθ' ἧς συντίθεται, διπλασιάζεται, οἷον ἐκ τῶν eosì, colà, eìd, però, κτλ. γίνονται cosicché, colassù, cioèché, perocché κτλ.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον διπλασιάζονται αἱ ἀντωνυμίαι mi, ci, ti, vi, si, lo, la, li, le, ne, ὅταν προσκολληθῶσιν εἰς τὰ ὀξυτονούμενα πρόσωπα τῶν ῥημάτων καὶ εἰς τὰ μονοσύλλαβα προς. dà, sta, fa, οἷον domandòmmi, daròcci, parleròtti, vedrònni, chiamòssi, udìllo, meneràllo, mangiònnne, dammi, stassi, fallo κτλ.

Τὰ σύμφωνα διπλασιάζονται καὶ εἰς τὰς ἐπομένας συνθέτους λέξεις: abbiacci, dahbène, ebbène, sebbène, dacchè, checchè, sicchè, acciò, oltracciò, sopracciò, laddòve, dad-dovèro, affè, laggiù, quaggiù, allàto, deìllo, alìlo, collo, sul-lo, nello, gammàì, sennonchè, appiè, eppùre, lassù, quas-sù, ognissèanti, καὶ εἰς ἄλλας τοιαύτας.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῆς αὐξήσεως τῶν λέξεων.

Κατ' ἰδιωτισμὸν τινα τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης αὐξάνονται αἱ λέξεις εἰς τινὰς περιστάσεις τῇ προσθήκῃ τινὸς φωνή

νῆεντος ἢ τινος συμφώνου, ὅτε μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ, ὅτε δ' ἐν τῷ τέλει, εἴτε διὰ ν' ἀφαιρέσωσι τὴν τραχύτητα τῶν πολλῶν συμπιπτόντων συμφώνων, εἴτε διὰ τὴν χασμωδίαν, ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς συρροῆς δύο ἢ τριῶν συμφώνων.

α.) Καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ μὲν προστίθεται ἰ εἰς τὰς λέξεις αἵτινες ἄρχονται ἀπὸ σ μετ' ἄλλου συμφώνου συμπεπλεγμένου, ὅταν προηγῶνται αἱ λέξεις con, in, non, per, οἷον con istudio, μετὰ σπουδῆς, in istrada, ἐν τῇ ὁδῷ, non istudia, δὲν σπουδάζει, per isbaglio, κατὰ λάθος κτλ. ὅρα σημειώσιν 2 ἐν σελ. 119 (1).

β.) Ἐν τῷ τέλει τῶν λέξεων e, a, καὶ ο προστίθεται d, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, οἷον ed ivi, καὶ ἐκεῖ, ad amico, πρὸς φίλον, od ombra od uomo, ἡ σκιά ἡ ἄνθρωπος (2).

γ.) Θί ἀρχαῖοι, καὶ σήμερον οἱ ποιηταὶ αὐξάνουσι τὰς μονοσυλλάβους λέξεις che, uè καὶ se, προστιθέντες d, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, οἷον sappi ched io t' amo, μάθε ὅτι σὲ ἀγαπῶ. ned ella a me etc. ecco sed io me n' andassi allo 'inferno.

δ.) Διὰ ν' ἀποφύγῃσι τὴν χασμωδίαν τῶν ὁμοίων φωνηέντων, προσερχομένην ἐκ τοῦ u τῆς προθέσεως su, συντασσομένης μετὰ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ u, προστιθέασιν r ἐν τῷ τέλει τῆς προθέσεως, οἷον sur un cavallo, ἐφ' ἐνὸς ἵππου, sur una piazza, ἐπὶ μιᾷ πλατείᾳ κτλ (3).

ε.) Οἱ ποιηταὶ διὰ νὰ κχτχτήσωσι τὸν στίχον ἡχηρότερον, καὶ ἴσως διὰ νὰ κερδήσωσι μίαν συλλαβὴν, αὐξάνουσι τὰ τρίτα ἐνικὰ πρόσωπα τοῦ παρωχημένου ὠρισμένου τῇ προσθήκῃ τοῦ o ἢ e, οἷον ἀντὶ tironò, mandò, battè, perdè, unì, λέγουσι tironòe, mandòe, battièo, perdièo, unìo κτλ. Περὰ τοῖς αὐτοῖς εὐρίσκονται καὶ τὰ ἐξῆς κῆχημένα· fae, loe, fue, tue, dle, sìe, ἀντὶ fa, fo, fu, tu, di, sì.

(1) Τοῖς ποιηταῖς μόνοις συγχωρεῖται ὀλιγορεῖν τοῦτου τοῦ κανόνος.

(2) Ὁ κανὼν οὗτος ὀλιγορεῖται πάλαις ὑπὸ τοῖς πλαιῖν καὶ νεωτέροις.

(3) Οἱ νεώτεροι συντάσσουσι πάλαιον τὴν πρόθεσιν ταύτην μετὰ γενικῆς, ἀποφύγωντες τὴν προσθήκην τοῦ r, ὡς su d' un cavallo, su d' una piazza, ὅτε ἂν ἔχοντο τὴν ἀπὸ τῆς Σινιαίν τῶν προθέσεων.

ς'). Μεταξὺ τῶν αὐξήσεων δύνανται νὰ θεωρηθῶσι καὶ τὰ προσκολλητικὰ μόρια *mi, ti, ci, vi, ne, lo, la, li, le* ὅρα τὸ προηγούμενον Τμήμα ἐν σελ. 122.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ ἀποκοπῆς, ἀποβολῆς, καὶ ἐκθλίψεως γραμμάτων.

Τὰ τελικὰ φωνήεντα ἔχοντα τόνον δὲν ἀποβάλλονται ποτέ, πλὴν τῶν *perchè, benchè, ancorchè*, καὶ τῶν ὁμοίων, οἷον *perch' egli, bench' io, ancorch' ella* κτλ.

Πολλάκις ἀποκόπτεται φωνὴν μετὰ συμφώνου ἢ συμφώνων, καὶ ἀντ' αὐτῶν τίθεται ἡ ἀπόστροφος, οἷον *be' ἀντὶ bene belli, se' ἀντὶ fece, me' ἀντὶ meglio ἢ mezzo, vo' ἀντὶ voglio, vuot' ἀντὶ vuole, ve' ἀντὶ vedi, e' ἀντὶ egli ἢ egliot' ma' ἀντὶ mali, que' ἀντὶ quelli* κτλ.

Οἱ ποιηταὶ ἀποκόπτουσι πολλάκις τὸ ο τῆς ἀντωνυμίας *io*, ἀντικαθιστώντες τὴν ἀπόστροφον, οἷον *l' non so ben ridir, com' i' v' entrat*, δὲν ἠξεύρω νὰ ἐπανείπω πῶς εἰσῆλθον. *E maledico 'l di ch' i' vidi il sole*, καταρῶμαι τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν εἶδον τὸν ἥλιον.

Ἀποβάλλεται τὸ α τῆς λέξεως *una*, καὶ ὅλων τῶν ἐξ αὐτῆς συνθέτων λέξεων, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ τίθεται ἡ ἀπόστροφος, οἷον *un' asta*, δόρυ, *un' elzo*, λαβὴ (ξίφους), *un' isola*, νῆσος, *un' ombra*, σκιά, *un' unione*, ἑνώσις. Τὸ φωνὴν α ἀποβάλλεται ἐν τῷ τέλει καὶ ἄλλων λέξεων, οἷον *senz' altro*, ἄνευ ἄλλου, *sonr' esso*, ἐπ' αὐτοῦ, *mezz' ora*, ἡμίσεια ὥρα κτλ.

Τὸ τελικὸν *e* τῶν λέξεων *che, ne, onde, come, oltre*, ἀποβάλλεται, τιθεμένης τῆς ἀποστροφῆς ἀντ' αὐτοῦ, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ *e*, οἷον *dopo ch' ebbe finito*, ὡς οὐ εἶχε τελειώσει· *io n' ero consapevole*, ἡξευρα περὶ τούτου· *com' egli ond' è oltr' essere stato* κτλ.

Τὸ *e* τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τοῦ θηλυκοῦ ἄρθρου ἀποκόπτεται καὶ ἀντικαθιστᾶται ἡ ἀπόστροφος, εἰάν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ *e*, ἄλλως μένει, οἷον *l' anima*,

ἡ ψυχὴ, le anime, l' erba, ὁ χόρτος, l' erbe, l' elegia, τὸ ἐλεγεῖον, l' elegie (1).

Τὸ *i* τῶν λέξεων *di, mi, ci, ti, vi, si*, ἀποκόπτεται, καὶ τίθεται ἡ ἀπόστροφος, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχηται ἀπὸ *i*, οἷον *sorta d' insetto*, εἶδος ἐντόμου, *egli m' irrita*, μ' ἐρεθίζει, *c' inganna*, μὰς ἀπατᾷ, *l' immagini*, φαντάζεσαι, *v' illudete*, ἀπατᾶσθε, *s' irrita*, ἐρεθίζεται κτλ. Εἰναι ὅμως ἐλεύθερος ὁ γράφων ν' ἀποκόπῃ τὸ *i* ἢ μὴ, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχηται ἀπὸ ἄλλου συμφώνου, οἷον *d' ἡ di altra cosa*, *d' ἡ di essere*, *m' ἡ mi abbracciò*, *v' ἡ vi onora*, *s' ἡ si applica* κτλ. ἐξαιρουμένου τοῦ *gli* (ἄρθρου καὶ ἀντωνυμίας), ὅπερ ἐξ ἀνάγκης ἀποκόπεται ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχηται ἀπὸ *i*, καὶ γράφεται ὁλόκληρον ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχηται ἀπὸ ἄλλου τινὸς φωνήεντος, οἷον *gl' insetti*, *gl' insegnò*, *gli effetti*, *gli offerì* κτλ.

Τῶν λέξεων *ai, dai, ei, dei, coi, nei, pei*, κατ' ἀρέσκειαν δύνασαι ν' ἀποκόπῃς τὸ *i* ἢ μὴ, ἀντικαθιστῶν τὴν ἀπόστροφον, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχηται ἀπὸ ἀπλοῦ συμφώνου ἢ ἀπὸ δύο συμφώνων, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον δὲν εἶναι *s*, οἷον *ai ἡ a' signori*, *dai ἡ da' fratelli*, *coi ἡ co' maestri*, *ei ἡ e' vuole*, *nei' ἡ ne' poemi*, *pei ἡ pe' miei* κτλ.

Τὸ *i* τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀντωνυμίας *il* ἐκθλίβεται, ἀντικαθισταμένης τῆς ἀποστροφῆς, κατὰ τινὰ ἰδιαιτέραν γλαφυρότητα τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις καταλήγῃ εἰς φωνήεν, οἷον *tra 'l si e' 'l no*, *il padre e 'l figlio*, *chi 'l disse*, *ella 'l vuole* κτλ.

Οἱ ἀρχαῖοι, ἀντὶ νὰ ἐκθλίβωσι τὰ φωνήεντα α καὶ ο τῶν ἄρθρων *la* καὶ *lo*, συνεχῶς ἀπέβαλλον τὸ ἀρχαϊκὸν *i* τῆς ἐπομένης λέξεως, ἀρχομένης ἀπὸ τῶν συλλαβῶν *im* καὶ *in*, ἀντικαθιστῶντες τὴν ἀπόστροφον, οἷον *lo 'mperatore*, *lo 'nganno*, *la 'mperatrice*, *la 'ntenzione* κτλ (2).

(1) Ὁ κανὼν αὗτος παραβαίνεται οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, οἵτινες ἔχουσι μωρίας ἰδιοτροπίας ἐν τῷ γράφειν, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων γραμματικῶν, οἵτινες τῶν ἄλλων καθήκοντα γίνονται. Ὁ μὲν εἰς αὐτὸν νὰ γράψῃ *lo acquo* καὶ *l' acqua* κτλ. ὅπως παιῦται ἐκ δίδοντες τὸν κανόνα.

(2) Τριούνη ἀποβολὴ σήμερον δὲν συγχωρεῖται εἰμὴ τοῖς ποιηταῖς.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ ἀποκοπῆς γραμμάτων ἄνευ ἀποστρόφου.

Πολλαὶ λέξεις, κατ' ἰδιωτισμὸν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, ἀποκόπτονται ἄνευ ἀποστρόφου. Ἀλλ' ἡ ἀποκοπὴ αὐτῇ γίνεται καθ' ὠρισμένους τινὰς κανόνας· ὅθεν, διὰ νὰ μὴ ἀπατώμεθα, ἀπαιτεῖται νὰ γνωρίζωμεν τὰ ἑξῆς·

α.) Οὐδεμία ἀποκοπὴ γίνεται πρὸ τοῦ s μὴ καθαροῦ.

β.) Αἱ καταλήγουσαι εἰς δίφθογγον λέξεις οὐδέποτε ἀποκόπτονται, ἂν καὶ εὗρισκωνται, *demon, testimòn, Antoniòn* ἀντὶ *demonio, testimonio, Antonio*.

γ.) Λέξεις περαίνουσαι περιόδον ἢ μέρος περιόδου, ἢ φράσιν παρεμπίπτουσιν, ἢ χωριζομένην ἀπὸ τῆς ἐπομένης λέξεως δι' οἷας δῆποτε σίξεως, οὐδέποτε ἀποκόπτονται.

δ.) Αἱ εἰς a καταλήγουσαι λέξεις οὐδέποτε ἀποκόπτονται· πλὴν τῶν *ora, qualora, talora, ancora, fuora, suora*, ὧν τὸ a ἀποκόπτεται, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ συμφώνου.

ε.) Τὰ τελικὰ φωνήεντα e καὶ o τῶν καταληγουσῶν εἰς *le, lo, ne, no, re, ro*, λέξεων ἀποκόπτονται, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἄρχηται ἀπὸ συμφώνου, οἷον *qual libro, ciel sereno, egli vien per te, pan bianco, buon cuore, cuor benefico, guerrier valoroso* κτλ. Τὸ ο τῶν ἐπιθέτων *chiaro, nero, duro, strano, oscuro* καὶ τῶν παραπλησίων, δὲν ἀποκόπτεται διὰ τὸ κακόνυχον. Τὸ ο τοῦ *uno*, ἀποκόπτεται ἀδιαφόρως εἴτε ἀπὸ φωνήεντος εἴτε ἀπὸ συμφώνου ἄρχεται ἡ ἐπομένη λέξις· ὅρα α. καὶ γ' κανόνα(1). Ἐξαίρεται ἡ περίπτωσις καθ' ἣν λαμβάνεται ὡς οὐσιαστικὴ ἀντωνυμία· ὅρα περὶ Συντάξεως τῶν ἀορίστων ἀντωνυμιῶν.

ς.) Δύναται ἐπίσης ν' ἀποκοπῇ τὸ ο τῶν τελικῶν *no* καὶ *po*, ἐν τοῖς πρώτοις καὶ τρίτοις πληθυντικοῖς προσώπων τῶν ἐνεστώτων καὶ παρατατικῶν, καὶ ἐν τοῖς πρώτοις πληθυντικοῖς τῶν μελλόντων, οἷον *amiam, patiam*,

(1) Οἱ ἀρχαῖοι ἀδιαφόρως μεταχειρίζονται πολλάκις τὸ *uno* ὁλοκληρὸν εἴτε πρὸ φωνήεντος, εἴτε ἀπὸ συμφώνου ἄρχεται ἡ ἐπομένη λέξις.

sènton, finiscono lodavàm, cedevàm, sentivàm· parlerèm, scriverèm, sentirèm κτλ. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ γίνη καὶ εἰς τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ παρωχημένου τῆς ὀριστικῆς, τοῦ ἐνεσῶτος τῆς ὑποθετικῆς καὶ τοῦ παρατακικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον lodàron, credèron, finìron· parlerebber ἢ parlerebbon crederebber ἢ crederebbon, finirebber ἢ finirebbon· amasser, scrivesser, finisser. Ἐν τῷ τρίτῳ πληθυντικῷ προσώπῳ τοῦ μέλλοντος ἀποκόπτεται ὁλόκληρος ἡ συλλαβὴ no, οἷον parleràn, crederàn, finiràn. Τὸ ο τοῦ ἐνεσῶτος τῆς ὀριστικῆς τοῦ ῥήματος essere, ἀποκόπτεται ἐν τῇ πρώτῃ ἐνικῇ προσώπῳ, οἷον son, ἀντὶ sono· ἀλλ' ἐν τῷ τρίτῳ πληθυντικῷ προσώπῳ δὲν συγχωρεῖται ἡ ἀποκοπὴ αὕτη (1).

ζ.) Τὸ τελικὸν e τῶν ἀπαρεμφάτων ἀποκόπτεται ὁσάκις ἡ εὐφωνία τὸ ἀπαιτεῖ, οἷον parlàr, creder, finìr· τῶν δὲ ληγόντων εἰς arre, orre, ugre, ἀποκόπτεται ὁλόκληρος ἡ συλλαβὴ re, οἷον trar, por, condur, ἀντὶ trarre, porre, condurre (2).

η.) Συχνὰ ἀποκόπτονται αἱ τελικαὶ συλλαβαὶ lo καὶ no τὸ μὲν lo, ἀποκόπτεται ἀπὸ τῶν λέξεων τῶν καταληγουσῶν εἰς llo, οἷον quel, bel, caval, uccel, fratel, fanciul, ἀντὶ quello, bello, cavallo, uccello, fratello, fanciullo κτλ. (3)· τὸ δὲ no ἀπὸ τῶν ῥημάτων τῶν καταληγόντων εἰς nno, οἷον dan, fan, han, stan, van, ἀντὶ danno, fanno, hanno, stanno, vanno. Αἱ λέξεις grande, καὶ santo, ἐνίοτε καὶ verso, γράφονται καὶ προσφέρονται gran, san, ver, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχῇται ἀπὸ συμφώνου· τὸ μὲν grande, κατὰ τε τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν γένος· τὸ δὲ santo, μόνον κατὰ τὸ ἀρσενικὸν, οἷον gran pittore, gran fortuna, san Pietro, santa Maria· ὅρα δ'· κανόνα.

(1) Ὁ κανὼν αὗτος παραβιάζεται συχνότατα οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τε καὶ λογογράφων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν πλείστων νεωτέρων, οὐδ' αὐτῶν τῶν Γραμματικῶν ἐξαρουμένων.

(2) Ἡ ἀποκοπὴ αὕτη εἶναι ὁπορευτικὴ ὅταν προσκολληθῇ μέρος τι προσκολλητικὸν ἐν τοῖς ἀπαρεμφάτοις, οἷον amarsi, cederesi, sentirsi, porsi, condursi κτλ.

(3) Κατὰ τὸν Βουρματιέν, ἡ ἀποκοπὴ αὕτη δὲν δύναται νὰ γίνη εἰς τὰς λέξεις cristallo, bullo, corallo, callo, fallo, snello. Πολλὰ τῶν ἀποκεκομμένων τούτων σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ἀντὶ τοῦ l, εἰς ei, οἷον capei, bei, fratei, augoi κτλ· ἀλλ' ὁ τοιοῦτος σχηματισμὸς εἶναι μᾶλλον ποιητικὸς.

θ'.) Αἱ λέξεις mal, cel, tel, vel, sel, nol, ἀντὶ me lo, ce lo, te lo, ve lo, se lo, non lo εἰσὶ μᾶλλον τοῖς ποιήσεως ἢ τοῦ πεζοῦ λόγου.

ΠΕΡΙ ΣΥΓΚΟΠΗΣ.

Ἡ συγκοπὴ γίνεται κυρίως μόνον εἰς τινὰς παθητικὰς μετοχάς, καὶ εἰς τινὰ ῥήματα· ἡ τῶν ῥημάτων εἶναι ἢ ἐκθλιψίς τοῦ e, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐκ τοῦ μέσου τοῦ ῥήματος, οἷον operare ἀντὶ operare, compitare ἀντὶ comperare κτλ· ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ἐν χρήσει ἀμφοτέρω, καὶ εὐρίσκονται κατακεχωρισμένα εἰς τὰ Λεξικά· αἱ κατὰ συγκοπὴν ὁμῶς παθητικαὶ μετοχαὶ ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται ἐπίθετα, καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁ σπουδαστὴς δυσκολεύεται εἰς τὴν μετάφρασιν αὐτῶν· διὸ καταχωρίζομεν ἐνταῦθα τὰς συνηθεσέρας.

Accòncio	ἀντὶ	Acconciàto	Guasto	ἀντὶ	Gusatàto
Addòrno	»	Adornàto	Ingomb(e)ro	»	Ingomb(e)ràto
Avvèzzo	»	Avvezzàto	Làcero	»	Laceràto
Carco	»	Carcàto	Màcero	»	Maceràto
Comp(e)ro,	»	Comp(e)ràto	Netto	»	Nettato
Concio	»	Conciàto	Pago	»	Pagàto
Casso	»	Cassàto	Pesto	»	Pestàto
Crespo	»	Crespàto	Salvo	»	Salvato
Desto	»	Destàto	Tocco	»	Toccato
Domo	»	Domàto	Trovo	»	Trovato
Fràcido	»	Fracidàto	Volto	»	Volatato etc.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ.

Περὶ τῶν σημείων τῆς διαστιξέως.

Τὰ σημεία τῆς διαστιξέως εἰσὶ τὰ ἑξῆς·

α.) Ἡ τελεία σιγμὴ punto fermo (.).

β.) Τὸ κῶλον ἢ δύο τελεῖαι, colon ἢ due punti (:).

γ.) Τὸ ἡμίκωλον, semicolon ἢ punto e virgola (;).

δ.) Τὸ κόμμα, comma ἢ virgola (,).

ε.) Τὸ ἐρωτηματικόν, punto interrogativo (?).

ς.) Τὸ θαυμασικόν, punto ammirativo (!).

Σημ. Ἡ χρῆσις τούτων τῶν σημείων εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ οὐ ἀγνοεῖ τούτην, ἀδύνατον νὰ μὴ ᾔδειν. Λέγομεν μόνον ὅτι τὸ ἡμίκωλον (;) καὶ αἱ δύο τελεῖαι ισοδυναμοῦν τῇ ἁνῇ τελείᾳ τῆς Ἑλληνικῆς.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Χρήσις τοῦ Ἄρθρου.

Τὸ ἄρθρον εἶναι ἀναγκαῖον σχεδὸν ὅπου καὶ παρ' Ἑλλήσιν εἰς παρὰσχιν ἀτόμου ὠρισμένου, ἢ εἰδους ἢ γένους.

Ὅταν τὸ ὄνομα εὐρίσκηται μετ' ἐπιθέτου, τὸ ἄρθρον προτάσσεται τοῦ ἐπιθέτου, οἷον *la pura felicità*, ἡ καθαυρὰ εὐτυχία κτλ.

Ἐὰν δὲ τὸ ἐπίθετον τροπολογῇται ὑπὸ ἐπιρρήματος, τὸ ἄρθρον προτάσσεται αὐτοῦ, οἷον *la più pura felicità d' un uomo è posta nel sommo grado di perfezione*, ἡ καθαρωτάτη εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου κεῖται εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν τῆς τελειότητος· *il più bello tra tutti i fiori è la rosa*, τὸ ὠραιότατον τῶν ἀνθέων εἶναι τὸ ρόδον κτλ.

Σμ. Τὸ ἐπίθετον *tutto* προτάσσεται τοῦ ἐνάρθρου ὀνόματος, οἷον *tutto il tempo*, ὅλος ὁ καιρὸς· *tutta la notte*, ὅλην τὴν νύκτα· *tutti gli uomini*, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι κτλ. (ὅρα τὴν Σύνταξιν τῶν ἐπιθέτων).

Ὅταν κατέπιν ἐνάρθρου οὐσιαστικοῦ ἔπνηται ἐπίθετον, τὸ ἄρθρον δὲν ἐπαναλαμβάνεται, ὡς παρ' Ἑλλήσιν, οἷον *l' uomo virtuoso*, ὁ ἐνάρετος ἀνὴρ, ἢ ὁ ἀνὴρ ὁ ἐνάρετος· *l' uccello marino*, τὸ θαλάσσιον πτηνὸν, ἢ τὸ πτηνὸν τὸ θαλάσσιον.

Τὰ κύρια ὀνόματα τῶν τόπων, τῶν βασιλείων, τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν ὁρέων λαμβάνουσι τὸ ἄρθρον, ὅταν γίνηται λόγος περὶ ὅλης τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν, οἷον *ho scorso l' Italia, la Francia, l' Inghilterra*, διέτρεξα τὴν Ἰταλίαν,

di Virgilio, ἡ Αἰνείας τοῦ Οὐγγιλίου· le metamorfosi d' Ovidio, αἱ μεταμορφώσεις τοῦ Ὀιδίου κτλ.

Ὅταν τὰ κύρια ὀνόματα τῶν πόλεων καὶ τῶν προσώπων ἔχουσι προγούμενον ἐπίθετόν τι ὡς χαρακτηριστικόν, ἐκφέρονται ἐνάρθρως, οἷον il valoroso Achille, ὁ ἀνδρεῖος Ἀχιλλεύς· l' artificioso Ulisse, ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεύς· il vecchio Nestore, ὁ γηραιὸς Νέστωρ· l' infelice Priamo, ὁ κακοδαίμων Πρίαμος· la bella ἢ il bel Firenze, ἡ ὡραία Φλωρεντία· la ricca Genova, ἡ πλουσία Γένουα· il popolato ἢ la popolata Livorno, ἡ πολυάνθρωπος πόλις Λιβόρνον κτλ.

Σημ. Τινὰ κύρια ὀνόματα τόπων ἐκφέρονται ἐνάρθρως, οἷον il Cairo, la Miranda, l' Aja, καὶ τινὰ ἀλλὰ. Προτάσσεται ὡσαύτως το ἄρθρον τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν πολιῶν, ὅταν θεωρῶνται εἰς σύγκρισιν περιστάσεων διαφόρων, οἷον l' Atene moderna non offre alcun vestigio della gradezza e dello splendore dell' Atene de' tempi di Pericle, αἶναι Ἀθήναι οὐδὲν ἶχνος τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς λαμπρότητος τῶν Ἀθηνῶν τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους προσφέρουσιν. Τα κύρια ὀνόματα τῶν ὀρέων ἐκφέρονται ἐνάρθρως, ὑπονοουμένης τῆς λέξεως monte, οἷον il Vesuvio, l' Etna, il Velio, il S. Bernardo κτλ. Τὰ δὲ κύρια ὀνόματα τῶν νήσων ὑπάρχοντι εἰς τὸν αὐτὸν κανόνα τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν θασιλείων, τῶν ἐπικρατειῶν κτλ., οἷον la Sicilia, la Sardegna, la Corsica· τινὰ ὅμως ἐκφέρονται ἀνάρθρως, οἷον Cipro, Creta, Candia, Corfù, Ischia, Lipari, Majorca, Malta, Mitlene, Rodi, Seio, Samos, Procida, Negreponte, καὶ τινὰ ἄλλὰ. Τὰ κύρια ὀνόματα τῶν γυναικῶν ἐκφέρονται ἐνάρθρως ἢ ἀνάρθρως ἀδιεφόρως· πρὸ πάντων εἰς ὅρους οἰκιστῶν, ἢ ὅταν γίνηται λόγος περὶ γυναικῶν τῆς κοιτῆς ταξίως, οἷον la Fiammetta, la Nugetta, la Madalena, la Marianna κτλ. Ὡσαύτως τὰ κύρια ὀνόματα τῶν ἀτόμων, ἐμφερόμενα εἰς ἰδιαιτέρον τι ἀντικείμενον, δηλονότι μερικευόμενα ἢ διακρινόμενα ὑπο τινος ἄλλης ἐκφράσεως, ἐκφέρονται ἐνάρθρως, οἷον il Giove di Fidia, ὁ Ζεὺς (δηλαδὶ τὸ ἄγαλμα Ζεὺς) τοῦ Φιδίου· la Venere di Prassitele, ἡ Ἀφροδίτη τοῦ Πραξιτέλους· l' Ercolo de' Greci, ὁ Ἡρακλῆς, τῶν Ἑλλήνων· l' Orlando dell' Ariosto, ὁ Ὀρλάνδος τοῦ Ἀριόστου· il Temistocle del Metastasio, ὁ Θμιστοκλῆς τοῦ Μεταστάσιου κτλ. Προτάσσεται προεὶτι τὸ ἄρθρον τῶν κυρίων ὀνομάτων, ὅταν λαμβάνωνται εἰς ἐννοίαν ἀπλῶν προσηγορικῶν κατ' αἶθε, οἷον egli è l' Alessandro, il Cicerone, il Licurgo del suo tempo, del suo secolo, del suo paese, αἶναι ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ Κικέρων, ὁ Λικούργος τῆς ἐποχῆς του, τοῦ αἵῶνος του, τοῦ τόπου του. Ἐνίοτε εὐρίσκεται τὸ ἄρθρον μετὰ τοῦ κυρίου ὀνόματος καὶ τοῦ ἐπιθέτου, παρὰ Βασιλικῶν συνήθως, οἷον Filippo il Bornoio, Isotta la bionda, Ginevra la bella· καὶ ἐνίοτε προτίθεται τὸ ἄρθρον τοῦ ἐπιθέτου, καὶ τὸ κύριον ὄνομα ἔχει προηγούμενην τὴν δι' ἀνάθεσιν, σημεῖον τῆς γυνικῆς, οἷον il cattiveillo di Andreuccio, ὁ δυστυχὴς Ἀνδρεούκιος.

Τὰ ἐπωνύμια ἢ τὰ ὀνόματα τῆς οἰκογενείας ἐκφέρονται ἐνάρθρως, οἷον il Petrarca, il Tasso, l' Ariosto, il Boccaccio, il Bembo, il Maffei, l' Alfieri, il Cesarotti κτλ· ἐκτὸς ἂν προηγῇται τὸ κύριον ὄνομα τοῦ ἀτόμου, οἷον Lodovico Ariosto, Vittorio Alfieri, Antonio Canova, Giovanni Boccaccio κτλ.

Σημ. Ὑπάρχει τρόπος τις τῶ ἐκφράζεσθαι, συνήθης παρὰ τῶ Βασιλικῶ, καὶ

καθιερωθεὶς ἔπειτα ὑπὸ τῆς χρήσεως, τοῦ νὰ τίθεται τὸ ἄρθρον κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν εἰς πῶσιν γενικὴν μεταξὺ τοῦ κυρίου ὀνόματος καὶ τοῦ ἑπωνυμίου ἢ τοῦ ὀνόματος τῆς οἰκογενείας, οἷον *Uberto de' Favellini, Anselmo de' Manucci* κτλ. ἄπερ σημαίνουν· *Uberto della famiglia Favellini* κτλ. Ἐν δ' ἡ οἰκογενεῖα ἔχῃ τίτλον, προτάσσεται τοῦ ὀνόματος τὸ χαρακτηριστικὸν ὄνομα ἐν πληθυντικῷ ἀριθμῷ, οἷον *Ubaldo de' Duchi Malagrani, Alessandro de' principi Favianu* κτλ.

Τὰ χαρακτηριστικὰ ὀνόματα εἴτε μόνα εἴτε μετὰ τοῦ κυρίου ὀνόματος ἐκφέρονται ἐνάρθρως, οἷον *il papa, il re, l' abate, il conte, l' imperatore Federigo, il re Lodovico, il conte Ottavio* κτλ.

Σημ. Τὸ *papa*, λεγόμενου τοῦ κυρίου ὀνόματος, ἐκφέρεται ἀνάρθρως, *Papa Giovanni, Papa Bonifazio, di Papa Benedetto, a Papa Clemente* κτλ. Τὸ *re* ἅπαξ εὐρίσκεται παρὰ τῷ Ἀρίστῳ ποιητικῇ ἀδείᾳ ἄντι ἄρθρου.

Τὸ *Dio ἢ Iddio* ἐκφέρεται ἀνάρθρως, οἷον *Dio il sa, ὁ Θεὸς τὸ ἤξεύρει, Dio lo vede, ὁ Θεὸς τὸ βλέπει*. Ἐκτὸς ἂν προηγῇται ἐπίθετον, ἢ ὑπάρχη προσδιορισμός τις, ἢ ἂν σημαίνῃ ψευδῇ τινα θεότητα τῶν ἀρχαίων, οἷον *il buon Dio, l' onnipotente Iddio, il Dio di pace, ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης, il Dio degli eserciti, ὁ Θεὸς τῶν στρατῶν, il dio Marte, ὁ θεὸς Ἀρης, il dio Apollo, ὁ θεὸς Ἀπόλλων, il dio del mare, ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης* κτλ.

Τὰ *Signore καὶ Signora* ἐκφέρονται πάντοτε ἐνάρθρως, εἴτε ἔπεται εἴτε μὴ, τὸ κύριον ὄνομα ἢ ἄλλο χαρακτηριστικόν, οἷον *il Signor Domenico, la Signora Geltrude, il Signor Mercantini, il Signor marchese, la Signora contessa*.

Σ μ. *San ἢ Santi*, *santa, suora ἢ suor, frate, ἢ fra, maestro*, συνοδισμένα ὑπὸ τοῦ κυρίου ὀνόματος ἢ τοῦ ἑπωνυμίου, ἐκφέρονται ἐνάρθρως, οἷον *San Francesco, Sant' Antonio, Santa Giulia, Suora ἢ Suor Orsola, Fra Bernardo, Frate Santoni, Maestro Brunelli* κτλ. Τὸ *maestro* ὅμως δύναται νὰ ἐκφέρηται καὶ ἐνάρθρως καὶ ἀνάρθρως ἀδιαφόρως, εὐρισκόμενον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κατ' ἀμφοτέρους τ.ὺς τρόπους, οἷον *Maestro Alberto καὶ il Maestro Alberto, Maestro Simone καὶ al Maestro Simone*. Οἱ ἀρχαῖοι ἐλγυν· *Messer lo Papa, Monsignor lo re, Madonna la reina, Madonna la imperatrice* κτλ. ἐκ τούτων τῶν τίτλων ἔμενε μόνον τὸ *Monsignor* καὶ *Madama* καὶ τὸ μὲν πρῶτον δίδεται τοῖς ἐπισκόποις καὶ ἱεράρχαις, ἀλλ' ἄντι τοῦ ἄρθρου, οἷον *Monsignor vescovo Cardellini* κτλ. τὸ δὲ *Madama*, κατὰ τὸν ἀρχαῖον τρόπον, προτάσσεται τῶν χαρακτηριστικῶν ὀνομάτων, τίθεμένου τοῦ ἄρθρου μεταξὺ τοῦ *Madama* καὶ τοῦ χαρακτηριστικοῦ ὀνόματος, οἷον *Madama la regina, Madama la contessa*. ἄλλ' ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῦ ἐκφράζεσθαι ὑπὸ πολλῶν θεωρεῖται γαλλισμός.

Τὰ ἐπίθετα, λαμβανόμενα ἀντὶ οὐσιαστικῶν ἀφηρημένων καὶ τὰ ἀπαρέμφατα ἀντὶ ὀνομάτων, ἐκφέρονται πάντοτε ἐνάρθρως, οἷον *il grande, τὸ μεγαλεῖον, il sublime,*

τὸ ὕψος, *il dolce*, ἡ γλυκύτης, *l' utile*, ἡ ὠφέλεια, *il mangiare*, τὸ τρώγειν, *il bere*, τὸ πίνειν, *il dormire*, τὸ κοι-
μᾶσθαι, *il leggere*, τὸ ἀναγινώσκειν, *lo studiare*, τὸ σκου-
δάζειν, *l' avere*, τὸ ἔχειν, *il pregare*, τὸ παρακαλεῖν, *al*
minacciare, εἰς τὸ ἀπειλεῖν, *il nascer grande* ἐ caso e non
virtù, τὸ γεννᾶσθαι μέγαν ἐςὶ σύμπτωσις καὶ οὐκ ἀρετή.

Τὰ ἐπιρρήματα λαμβανόμενα ἀντὶ ὀνομάτων ἔχουσι
πρὸ αὐτῶν τὸ ἄρθρον, οἷον *il dove*, *il come*, *il quando*, *il*
sì, *il no*, *il mai*, *del come*, *del sì*, *il perchè* κτλ.

Ὅταν πολλά ὀνόματα εὐρίσκωνται εἰς τὴν αὐτὴν σει-
ρὰν τοῦ λόγου, ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἄρθρου εἶναι ἀναγκαία
πρὸ ἐνὸς ἐκάστου οὐσιαστικοῦ, οἷον *il padre*, *la madre* ed
i figli, ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ καὶ τὰ τέκνα, ἂν καὶ οἱ ἀρχαῖοι
πολλάκις παρέβησαν τοῦτο. Ὅταν ὁμως τὰ οὐσιαστικὰ
ἦναι τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ, δυνάμεθα νὰ παρα-
λείψωμεν τὸ ἄρθρον εἰς τὰ ἐπόμενα οὐσιαστικά, ἂν καὶ ἡ
ἐπανάληψις ἦναι δοκιμωτέρα, οἷον *il padre e figlio*, ὁ πα-
τήρ καὶ υἱός· *i prati e campi*, οἱ λειμῶνες καὶ ἀγροί· *le*
colline, valli e pianure, οἱ λόφοι, αἱ κοιλάδες καὶ πεδιάδες κλ.

Ὅταν ὄνομα προηγῇται εἴτε ἑνάρθρον εἴτε ἀνάρθρον,
καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἄλλο οὐσιαστικὸν γενικῆς πτώ-
σεως, εἰ μὲν τὸ ἐξαρτῶμενον οὐσιαστικὸν λαμβάνεται ὡ-
ρισμένως, ἐκφέρεται ἐνάρθρως· εἰ δὲ ἀορίστως, ἐκφέρε-
ται ἀνάρθρως, τιθεμένου μόνου τοῦ δευτετικοῦ σημείου τῆς
γενικῆς πτώσεως· (ὅρα ἐν σελ. 130 σημείωσιν 6°. καὶ τὴν
ἐπομένην σημείωσιν).

Σημ. Ὁ Καρδινάλιος Βιμβρὶ δίδωσι τὸν ἑξῆς κανόνα·

Εἰ μὲν ὄνομα τι ἐκφέρεται ἐνάρθρως, καὶ ἡ ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτομένη γενικὴ
λαμβάνει τὸ ἄρθρον, εἰ δ' ἀνάρθρως, καὶ ἡ γενικὴ ἀπὸ βάλαι τὸ ἄρθρον, οἷον *il*
mortajo della pietra, τὸ ἐκ πέτρας ἢ τὸ πένοντιν ἐξ ὀδῶν, *la ghirlanda dell'*
alloro, ὁ δάφνιος· ἢ ὁ ἐκ δάφνης στεφανος, *le colline del porfido*, αἱ ἐκ πορφύ-
ρας στῆλαι, *nel vestimento del cuojo*, ἐν τῷ δερματίνῳ ἐνδύματι, *all' ora*
del mangiare, ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ φαγεῖν, *le immagini della cera*, αἱ ἐκ κηροῦ
εἰκόνες, *tralle ch'ome del' oro*, μεταξὺ τῶν χρυσοῦν πλοκάμων, *il vello dell'*
oro, τὸ χρυσοῦν δέρμα· *ad ora di mangiare*, ἐν ὥρᾳ φαγεῖν, *in caso di*
morte, ἐν περιπτώσει θανάτου, *ella n' e divenuta femmina di mondo*, ἐγένετο
ἡνὶχ τοῦ κόσμου, *un' immagine di cera*, εἰκὼν ἐκ κηροῦ ἢ κήρινος κτλ. Ταῦτα
καὶ ἄλλα τοιαῦτα παραδείγματα ἐπάγεται ὁ Βιμβρὶς πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἐρη-
μένου κανόνος· ἀλλ' ἄλλοι γραμματικοὶ Ἱταλοὶ, ἐπιφανεῖς ἐπίσκοποι, ἀντιλέγουσι
τῷ Βιμβρῶ, καὶ ἐπάγονται ἐναντία παραδείγματα ἐκ τῶν δοκίμων ἐπίσκοποι συγ-

γραφῶν, λέγοντες ὅτι ὁ κανὼν, διὰ τὰ θεωρητῆ ὡς τύπος, πρέπει νὰ ᾔηται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις σταθερὰ καὶ ἀμοιόμορφος ἢ χεῖρις αὐτοῦ, ἀλλως εἶναι ἀκυρὸς· ὁ Κορτικέλλη μάλιστα ἐπαγόμενος· διαφορὰς ἄλλους δοκίμους συγγραφῆι, λέγοντας τὰναντία ἢ αὐτομόρφον τῶ κανόνι, ἐπαγεται καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον Βέμβιον παρὰβαντα τὸν ὑπ' αὐτοῦ δοθέντα κανόνα ὅθεν συμπεραίνω· διδῶσι τὸν ἀνωτέρω κανόνα. Ἄλλοι δὲ πάλιν γραμματικαὶ (ὡς ὁ Βινσων κτλ.) οἰσπῶσιν ὅπως τὴν τοιαύτην δύσκολον χρῆσιν τοῦ ἀρθρου. Ὁ.εν ἡμεῖς, ἐν τοιαύτῃ διφωνίᾳ ὄντων τῶν ἐμφανιστέρων τεχνουργῶν (Βέμβιον, Σαλβιατου, Βινσυματιν) τῆς Ἱταλίας, τί δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν πρὸς τὸν Ἑλληνα σπουδαστὴν, ὅς ἀναμένει νὰ φωτίσωμεν αὐτὸν καὶ εἰς τὰ λεπτότατα πρᾶγματα τῆς ξένης ταύτης γλώσσης; Ἐπειδὴ ὁ κανὼν τοῦ Κορτικέλλη εἶναι ὀλίγον σκοτεινός· καὶ ὁ ἴδιος ἔλεπον τοῦτο, διασαφανίζει αὐτὸν δι' ἄλλων παραδειγμάτων, καὶ προτρέπει τὸν σπουδαστὴν νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὸν δοθέντα κανόνα, λέγομεν ὅτι·

Ὅταν οὐσιαστικόν τι λαμβάνηται ὡς προσδιορισμὸς τοῦ προηγουμένου ὀνόματος καὶ δύναται παρ' ἡμῖν νὰ μεταβληθῇ εἰς ἐπίθετον, εἰ μὲν ὁ προσδιορισμὸς οὗτος θεωρεῖται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ εἶδους γενικῶς καὶ ἀπροσδιορίστως, ἡ γενικὴ ἐκφέρεται ἀνάρθρως, οἷον *la statua di marmo o di legno o di metallo* κτλ., τὸ ἐκ μαρμάρου ἢ ἐκ ξύλου ἢ ἐκ μετάλλου ἄγαλμα ἢ τὸ μαρμάρινον ἢ ξυλίνον ἢ μετάλλινον ἄγαλμα κτλ. *Tutte le monete d' argento si fondieno e portavansi oltre mare*, πάντα τὰ ἀργυρᾷ νομίσματα ἐχωνεύοντο καὶ μεταφέροντο εἰς ὑπερθαλάσσια μέρη *col castello di legname*, μετὰ τοῦ ξυλίνου φρουρίου· *fiorini d' oro*, φλωρίνια χρυσαῖ· *la immagine di cera*, ἡ κηρίνη εἰκὼν· *la moneta d' oro* τὸ χρυσοῦν νόμισμα· *la moneta d' argento*, τὸ ἀργυροῦν νόμισμα· καὶ ἐν γένει πάντα τὰ τὴν ὕλην παρισπῶντα, ἐξ ἧς κατασκευάζεται τι, ἐκφέρονται ἀνάρθρως· εἰ δ' ὁ προσδιορισμὸς οὗτος περιορίζεται εἰς εἶδος τι ὠρισμένον καὶ μερικόν, ἡ γενικὴ ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρον, οἷον *vattene nella casa della paglia ch' è qui dallato*, ὕπαγε εἰς τὴν τῶν ἀχύρων οἰκίαν, ἣτις εἶναι ἐδῶ πλησίον· *mandato il compagno suo nel palco de' colombi*, πέμψας τὸν αὐτοῦ σύντροφον εἰς τὸ πᾶτωμα τῶν περιστερῶν· *i magazzini del vino greco*, αἱ ἀποθήκαι τοῦ ἑλληνικοῦ οἴνου· *pesci del mar nero (toscano)*, ἰχθύες τῆς μαύτης (τῆς τυρρηνικῆς) θαλάσσης· ὅρα ἐν σελ. 130 σημ. β'.

Σημ. Καὶ ἂν οἱ ἀρχαῖοι δὲν διετήρουν ἀμοιόμορφους καὶ ἀπαρσχελεύτους τοὺς ἀνωτέρω κανόνας, δὲν ἐποίησαν τοῦτο πάντοτε, καὶ διὰ τοῦτο ἡμεῖς, ἐπ' ἡμῶν ν' ἀκολουθῶμεν τὸ ὅς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Πολλὰ ὀνόματα εὐρισκόμενα μετὰ τῶν ῥημάτων avere, dare, fare, prestare, prendere, provare κτλ· καὶ συναποτελοῦντα μίαν ἔννοιαν, ὅθεν λαμβάνουσι τὸ ἄρθρον, οἷον avere fame, sete, sonno, πεινῶ, διψῶ, νυστάζω· avere voglia, compassione, coraggio, intenzione κτλ. ἐπιθυμῶ, οἰκτείρω, θαρρῶ, σκοπεύω κτλ· dar nuova, notizia, ragguaglio, ajuto, εἰδοποιῶ, πληροφορῶ, βοηθῶ· far risposta, ἀποκρίνομαι· prestar fede, πιστεύω· prender parte, μετέχω, μεταλαμβάνω· provar dolore, λυποῦμαι κτλ· Ἄλλα δὲ πάλιν ὀνόματα μετὰ τῶν ῥημάτων essere, andare, avere, stare, venire, menare κτλ., ἔχοντα πρὸ αὐτῶν προθεσίν τινα, ὅθεν λαμβάνουσι τὸ ἄρθρον, οἷον andare a casa, in chiesa, in città, a corte, a palazzo, in giardino, a nozze, in piazza, a mercato, a diporto κτλ, πορεύομαι εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς τὰ ἀνάκτορα, εἰς τὸν κήπον, εἰς τοὺς γάμους, εἰς τὴν ἀγοράν, εἰς διασκέδασιν κτλ· Essere in casa, a letto, εἰμὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν τῇ κλίνῃ· avere in mano, in capo, ἔχω εἰς χεῖρας, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· stare in piazza, in casa, in istrada, in via, εἰμὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν τῇ ὁδῷ· entrare in città, in casa, in camera, εἰσέρχομαι εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὸ δωμάτιον· incontrare per via, ἀπαντῶ κατ' ὁδόν· venire a parole, ἔρχομαι εἰς λόγους· menare a spasso, ἄγω εἰς τὸν περίπατον· mettere in bocca, βάλω εἰς τὸ στόμα· uscire di casa, di contado, ἐξέρχομαι τῆς οἰκίας, τοῦ χωρίου κτλ· andare a cavallo, a piè, a calesse, πορεύομαι ἑφιππος, πεζός, ἐφ' ἀμάξης κτλ.

Περὶ τοῦ μεριστικοῦ λεγομένου ἄρθρου.

Τὰ μεριστικά λεγόμενα ἄρθρα εἶναι τὰ αὐτὰ τοῖς ἐκτεθεῖσι· μεταχειρίζονται δὲ ταῦτα οἱ Ἴταλοι ὅπου ἡμεῖς ἐπὶ ἀορίστου ποσοῦ ἢ ἀτόμου ἐκφέρομεν τὰ ὀνόματα ἀνάρθρως, οἷον mi dimandò del pane, μοῦ ἐζήτησεν ἄρτον,

cominciò a fare delle canzone e de' sonetti, ἤρξατο ποιεῖν ᾠσματα καὶ ᾠδὰς· un uomo mi disse, ἄνθρωπός τις μοὶ εἶπεν, alcuni uomini mi dissero, τινὲς τῶν ἀνθρώπων μοὶ εἶπον.

Φαίνεται ἐκ τῶν παραδειγμάτων ὅτι, ἐπὶ μὲν μέρους ποσοῦ, μεταχειρίζονται τὰ ἄρθρα del, dello, dei, degli, della, delle, ἐπὶ δὲ ἀριθμοῦ ἀτόμων, τὰς ἀορίστους ἀντωνυμίας uno, una, alcuni, alcune. Ἄλλ' ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ ἐπὶ μέρους ποσοῦ δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν, ἀντὶ τοῦ dei, degli, delle, τὰ alcuni, alcune. Ἄλλ' ὅταν, θεωροῦντες κατ' ἀφαίρεσιν τὴν ποσότητα, θέλωμεν νὰ παραστήσωμεν μόνον τὴν γενικὴν ἰδέαν τῆς ποιότητος, ἐκφραζομένου τοῦ ὀνόματος ὡς ἀπλοῦ χαρακτηριστικοῦ τοῦ πράγματος, τότε δὲν μεταχειρίζομεθα ἄρθρον, οἷον Qual che tu sei, od ombra, od u o m o certo, Risposemi non u o m o, u o m o già lui, ὅποιος σὺ εἶ, ἡ σκιά, ἡ ἄνθρωπος ἀληθής, ἀπεκρίθη μοι, οὐκ ἄνθρωπος, ἄνθρωπός ποτ' ἐγενόμην·—Tanto sovra ogni stato u m i l t a t e esaltar sempre gli piacque, τοσοῦτον ἐπὶ πάσης κατασάσεως ταπεινοφροσύνην νὰ ἐκθειάζῃ εὐηρεστήθη·—Ch' i' l' ho negli occhi, e veder seco parmi, d o n n e e d o n n e z e l e, e sono a b e t i e f a g g i r — S u o n i, c a n i, v e s t i r, g i u o c h i, v i v a n d e, Quanto può cu o r pensar, può chieder b o c c a — Quivi s o s p i r i, p i a n t i ed altri guai, R i s u o n a v a n per l' aer senza stelle·—O r t i I u p i, l e o n i, a q u i l e e s e r p i e t c. Fanno noja sovente, ed a sè danno.

Ὅταν τὸ ὄνομα κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ἐν τῇ ἀορίστῳ αὐτοῦ σημασίᾳ, ἔχῃ ἐπίθετόν τι προηγούμενον, δυνάμεθα νὰ προτάξωμεν τοῦ ἐπιθέτου τὴν πρόθεσιν di ἢ μόνον ἢ ὑνωμένην μετὰ τοῦ ἁρθρου, οἷον io ho di bell i g i o j e l l i, ἔχω ὠραίους κόσμους· — Avevano da lui di b u o n e merende, εἶχον παρ' αὐτοῦ καλὰ ἐσπερίσματα· — Io so di molte belle cose, e di belle conzonette, γινώσκω πολλὰ ὠραῖα πράγματα καὶ ὠραίας ᾠδὰς· — Egli possiede di bei libri, κατέχει ὠραῖα βιβλία· — Gli conviene ave-

re delle buone raccomandazioni(1) per ottenere il posto desiderato, ὀφείλει νὰ ἔχη καλὰς συστάσεις ἵνα ἐπιτύχη τὴν ἐπιθυμουμένην θέσιν.

Σημ. Εἰσὶ τινες ἰδιαιτέραι περιστάσεις, καθ' αἷς τὸ ὄνομα, εἰς τὴν ἀόριστον σημασίαν αὐτοῦ, εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἀπλῶς ποιωτικόν, καὶ διὰ τοῦτο εὐδαμῶς ἔχει ἀνάγκην ἀρθρου ἁ.) Ὅταν ἔχη προηγούμενον τὸ ῥῆμα essere, οἷον erano u o m i n i e f e m m i n e d i g r o s s o i n g e g n o, ἥσαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἀμαθῆς.—Tu che se' u o m i o d o v r e s t i s a p e r e d e l l e c o s e d e l m o n d o, οὗ ὢν ἄνθρωπος, ὡς εἶπες νὰ γινώσκῃς πράγματα τοῦ κόσμου ὅς.) Εἰς τὰς συγκρίσεις τῆς ἰσότητος, ὅταν τὸ ὄνομα ἔχη προηγούμενον τὸ συγκριτικόν μόριον come, οἷον pareo che rugisse come leone, e belasse come pecora, e tagliasse come a s i n o, φαίνεται ὅτι ἐδρυχάτο ὡς λέων, καὶ ἐβέλαζεν ὡς πρόβατον, καὶ ὀγκάζτο ὡς ὄνος.—Non come u o m i n i, m a c o m e b e a t i o m o r i v a n o, οὐχὶ ὡς ἄνθρωποι, ἀλλ' ὡς ζωᾷ ἀπένθησκον. γ.) Ὅταν τὸ ὄνομα ἔχη προηγούμενην τινὰ τῶν προθέσεων a, da, di, con, in, per, οἷον egli si nutrice di pane e d' a c q u a, τρέφεται ἅτῳ καὶ ὑδάτι.—per oro e per a r g e n t o, διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.—Con fanti e cavalli, μετ' ἀκολούθων καὶ ἵππων.—Usciron fuochi di sotterra, che si appressero a campi, ville, casali, ἐξῆλθον φωταὶ ἐκ τῆς γῆς, αἵπερ ἀνέφθησαν εἰς πεδιάδας, κώμας, χωριόποιλεις.—Con huou e parole, e con molti esempi, διὰ καλῶν λόγων καὶ πολλῶν παραδειγμάτων.—In luoghi ameni, εἰς τερπνούς τόπους.—O da pulci, o da mosche, o da tafani, ἢ ὑπὸ ψύλλων, ἢ ὑπὸ μυιῶν, ἢ ὑπὸ αἰστρων. Οἱ νεώτεροι ὅπως ἢ γράφοντες ἢ μεταφράζοντες ἢ λαλοῦντες, μεταχειρίζονται τὸ μεριστικὸν ἄρθρον, καίπερ προηγούμενων τούτων τῶν προθέσεων, κατὰ μίμησιν τῶν ἱλλων, λέγοντι: con delle parole persuasivo, διὰ πειστικῶν λόγων κτλ. ἀλλὰ τοῦτο δεῖ εἶναι ἀξιολύπητον, καὶ ὁ Ἕλλην σπουδαστὴς ὀφείλει νὰ νὸ ἀποφεύγῃ, ἀκολουθῶν τὸ πνεῦμα τῆς γηποσίας Ἱταλικῆς γλώσσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ συμφωνίας τοῦ ἐπιθέτου.

Τὰ ἐπίθετα τῆς Ἱταλικῆς συμφωνοῦσι τοῖς οὐσιαστικοῖς, ὥσπερ καὶ τὰ τῆς Ἑλληνικῆς.

Ἐπίθετον κοινὸν εἰς δύο ἢ πλείονα οὐσιαστικά διαφόρου γένους, τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ γένος ἀρσενικόν, ὥς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, οἷον il padre e la madre sono contenti, ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ εἶναι εὐχαρισημένοι· le figliuole e i figliuoli sono morigerati, αἱ θυγατέρες καὶ οἱ υἱοὶ εἰσιν ἡθικοί.

Ὅταν δύο ἢ πλείονα οὐσιαστικά διαφόρου ἀριθμοῦ ἢ

(1) Ὅτι προτίθεται τοῦ ἐπιθέτου ἡ πρόθεσις di μόνη, τὸ βλέπομεν εἰς τ' ἄνω-τέρω δόγμα παραδείγματα· ἀλλ' ἂν ἐνοῦται τὸ ἄρθρον μετ' αὐτῆς ἄγνωσ· διότι τὸ μνημονευθὲν παράδειγμα delle buone raccomandazioni ἔλαβον ἐκ τινος μικρᾶς Ἱταλικῆς Χροστομαθείας ὑπ' ἐμοῦ συλλεγίστης καὶ ἐκδόσεως, κατὰ 1849, καὶ δὲν ἐνθυμοῦμαι πόθεν ἔλαβον αὐτὸ καὶ τίνας εἶναι. (Ο Βάνσων λέγει ὅτι ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἄρθρου, ἀλλ' ἄνευ παραδείγματος.

γένους συνδέωνται διὰ τῆς προθέσεως *con*, τὸ ἐπίθετον, ἢ ἡ μετοχὴ τίθεται ἀδιαφόρως κατὰ ἐνικὸν ἢ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, οἷον *essendosi Dioneo con gli altri giovani messo a giuocare a tavole*. — Il re co' suoi compagni *rimontato* a cavallo al reale ostiere se ne tornarono, ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν αὐτοῦ ἐταίρων ἵππεύσας πάλιν, εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον ἐπέστρεψαν. — *Essendosi la donna col giovane postì a tavola per cenare*, ἡ γυνὴ μετὰ τοῦ νέου καθήσαντες εἰς τὴν τράπεζαν διὰ νὰ δειπνήσωσιν κτλ.

Ὅταν δύο ἢ πλείονα οὐσιαστικά, διαφόρου γένους ἢ ἀριθμοῦ, ἐκφέρωνται ἄσυνδέτως, τὸ ἐπίθετον συμφωνεῖ τῷ τελευταίῳ, ὑπονοούμενον εἰς τὰ ἄλλα, οἷον *il vino, l'acqua, il fuoco è buono*, ὁ οἶνος, τὸ ὕδωρ, τὸ πῦρ ἐς ἰκαλόν. — Un tizzo, un carbone, una favilla è *attua* ad appiccar fuoco, δαλὸς, ἄνθραξ, σπινθὴρ ἀρκεῖ ἵνα ἐξάψῃ πῦρ.

Ὅταν δύο ἢ πλείονα ὀνόματα ἀψύχων πραγμάτων συνδέωνται διὰ τοῦ συνδέσμου *e*, τὸ ἐπίθετον συμφωνεῖ τῷ τελευταίῳ ὀνόματι, ἔάν δὲν χωρίζεται ὑπὸ τοῦ ῥήματος *essere*, οἷον *ed un, ch'avea l'una e l'altra man mossa*, καὶ τις, ὃς τὰς χεῖρας κολοβὸς ἦν.

Σημ. Ὅταν ἐπὶ κλητοῖς θηλυκοῦ γένους εὐρίσκηται μετ' ὀνόματος ἀσπενικοῦ ὄντος, τὸ ἐπίθετον συμφωνεῖ τῷ ὀνόματι μᾶλλον ἢ τῇ ἐπικλητῇ, οἷον *gli prieghi non giovanano alcuna cosa*, περὶ ἐκείνην *bestia* (Tofano) *era pur disposta a volere, ch'ete*, αἱ παρακλήσεις οὐδὲν ὠφελοῦν, ὁμοίως τὸ ζῶον (ὁ Τόφανος) ἦν διατεθειμένη νὰ θίγῃ κτλ. Τις λέγουσιν ὅτι ἡ λέξις *persona*, ἀναφερομένη εἰς ὄντα ἀνθρωπίνων, συμφωνεῖ μᾶλλον τούτῳ ἢ ἐκείνῳ, οἷον *la persona quando è tribolata etc.* — *Ei è bello uomo*, *e par persona molto da bene e co'vi tutto*. Ἄλλ' εὐρίσκεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κατ' ἀμφότερους τοὺς τρόπους, καὶ οὐδὲν ἀμαρτάνει ἕως ἄλλως ποιεῖ.

Τὰ ἐπίθετα *mezzo* ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἡμῖς, καὶ *salvo* ἐν τῇ ἐκτός, πλὴν, μένουσιν ἀμετάβλητα, οἷον *once undici e mezzo per libra*, οὐγγίαι ἑνδεκα καὶ ἡμίσεια κατὰ λίτραν. — *Una libbra e mezzo di castro-ne*, μία λίτρα καὶ ἡμίσεια προβάτου. — *Un' ora e mezzo*, μία ὥρα καὶ ἡμίσεια. — *Salvo la Marca Trivigiana* — *Salvo quelli delle case* κτλ.

Τὸ ἐπίθετον *tutto*, ἔχον προηγουμένην τὴν τρόπην *per*, μένει ἀμετάβλητον, οἷον *sono stato per tutto Roma*,

περιῆλθον ὅλην τὴν Ῥώμην.— Ho guardato per tutto la strada, παρετήρησα εἰς ὅλην τὴν ὁδόν.— Il cerco per tutto la casa, τὸν ζητῶ πανταχοῦ τῆς οἰκίας.

Σημ. Ogni cosa, θεωρούμενον εὐξέτερον, συμφωνεῖ ἀδιapόρως ἀρσινικῶς ἢ θηλυκῶ ἐπίστεψ, ὡς *ogni cosa... disparuto*.—Ogni cosa... piena e... giuncata.

Τὰ ἐπίθετα, κατὰ τὴν ὀρθὴν ἢ ἀπλὴν σύνταξιν ὡφεινὰ ἐπιτάσσονται εἰς τὰ οὐσιαστικὰ, ὡς *un uomo materiale e grosso senza modo, ἄνθρωπος βάνανσος καὶ ἀμέτρως παχυλός*. Ἀλλ' ἐν τῇ πλαγίᾳ ἢ μεταφορικῇ συντάξει, κατὰ τι σχῆμα λεγόμενον ὑπερβατὸν, οὗ τοσαύτη χρήσις ἐν τῇ Ἰταλικῇ γλώσσῃ, προτάσσονται τῶν οὐσιαστικῶν, ὡς *o quante memorabili schiatte, quante amplissime eredità, quante famose ricchezze etc.*, ὡς πόσαι ἀξιολογημόνευτοι γενεαί, πόσαι εὐρύταται κληρονομίαι, πόσα περίφημα πλούτη κτλ. — *Quantunque fosse tondo e grosso uomo, ἂν καὶ ἦτο στρογγύλος καὶ παχύς ἄνθρωπος*.

Ἦξε δύνασαι καὶ νὰ προτάσῃς τὸ ἐπίθετον τοῦ οὐσιαστικοῦ, καὶ νὰ ἐπιτάσῃς αὐτό· τὸ δὲ πότε θέλει σὲ διδάξει ἡ μελέτη τῶν δοκίμων Ἰταλῶν συγγραφέων (1).

Σημ. Ἐνίοτε τίθεται τὸ οὐσιαστικὸν μετὰ δὴ ἐπίθετων, ὡς *un uomo di scellerata vita e corrotta*, ἄνθρωπος ἀνόσιτος καὶ διεφθαρμένου βίου.— *A piè d' una bellissima fontana e chiara*, εἰς τὰ ἄκρα ὀρειότητος καὶ διζυγούς πηγῇ.

Τὰ ἐπίθετα προτάσσονται, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τῶν κυρίων ἐνομάτων ἀτόμων τε καὶ πόλεων, ὡς *il valoroso Achille, ὁ ἄνδρεῖος Ἀχιλλεύς, l' artificioso Ulisse, ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεύς, il divin Ariosto, ὁ θεῖος Ἀρίστος, la bella Aminta, ἡ ὡραία Ἀμίντα, la popolata Francia, ἡ πολυάν-*

(1) Τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων ἡ θέσις δὲν εἶναι καθ' ἀπορίαν, διότι ἡ θέσις τοῦ ἐπιθέτου ἀλλοῦται διὰ τὴν σημασίαν· *Galant* ὁμοῖο, ἐνάρετος, τίμιος, ὁμοῖο *galante*, κρυφός, χαρίεις, εὐγενής· *gentil* ὁμοῖο, εὐγενής, ὁμοῖο *gentile*, κρυφός, χαρίεις, ἐνάρετος· *un grand* ὁμοῖο, μέγας ἄνθρωπος, ὁμοῖο *grande*, ἄνθρωπος ὑψηλός· *un solo* ὁμοῖο, ἐνικός ἄνθρωπος· *un uomo solo*, μόνος ἄνθρωπος (ἄνις οἰκογενείας)· *una gran cosa*, μέγα (βαρυμάστιν) πᾶγμα, *una cosa grande*, ἐκτεταμένον πᾶγμα· *una certa notizia*, εἰδέναι τις, *una notizia certa*, εἰδέναι βεβαίως· *un doppio amico*, δύο φίλοι, *un amico doppio*, φίλος διπλοῦς· *un semplice contadino*, εἰς μόνος χωρικός, *un contadino semplice*, χωρικός ἀπλός.

θρῶπος Γαλλία, la deliziosa Italia, ἡ εὐφρόσυνος Ἰταλία κλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Σύνταξις τῶν συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν (1).

Τὸ μὲν συγκριτικὸν τῆς ἰσότητος κατασκευάζεται διὰ τῶν ἐπιτατικῶν μορίων *così, sì, tanto, altrettanto*, ἅτινα ἔχουσιν ἀνταποδοτικά, τὸ μὲν *così ἢ sì*, τὸ *come*, τὸ δὲ *tanto ἢ altrettanto*, τὸ *quanto*, οἷον *una pera così ἢ sì dolce come lo zucchero*, ἀπιδόν τοσοῦτον γλυκὺ ὅσον ζάκχαρον. — *Questa tela è sì bianca come la neve*, τοῦτο τὸ ὕφασμά ἐστι τοσοῦτον λευκὸν ὅσον ἡ χιών. — *Genova non era così potente come Venezia*, ἡ Γένουα οὐκ ἦν οὕτως ἰσχυρὰ ὡς ἡ Ἑνετία. — *Egli fu tanto modesto quanto dotto*, ὅσω πεπαιδευμένος τοσούτῳ σώφρων ἐγένετο. — *Uno spettacolo altrettanto grande quanto terribile*, θέαμα τοσοῦτον μέγα ὅσον φοβερόν. — *Chi il commendò mai tanto quanto tu*.

Σημ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παραδειγμάτων φαίνεται ἐναργῶς ὅτι οὐδὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν ἰδιαίτερον ὡς πρὸς τὴν σύνταξιν τῶν συγκριτικῶν τῆς ἰσότητος· ἐπειδὴ τὰ μόρια τῆς ἰσότητος εἰσὶ σχεδὸν τὰ αὐτὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς. Λεγόμεν δὲ μόνον ὅτι, ὅταν τὸ δεύτερον μέρος τῆς συγκρίσεως ᾖ καὶ τις ἐκ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, εἰ μὲν εἶναι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ὑπονοουμένου εἰς τὰς συγκρίσεις τῆς ἰσότητος ῥήματος, τίθεται μία ἐκ τῶν ἐξῆς ἀντωνυμιῶν *io, noi, tu, voi, egli, egliuo, ella, elleno· εἰ δ' εἶναι τὸ ἀντικείμενον, τίθεται μία ἐκ τῶν ἐξῆς· me, noi, te, voi, lui, lei, loro*, οἷον *egli lo sa come io (lo so)· io farò come tu (fai)· ella è ricca quanto egli (lo è)· se tu vedessi com' io (vedo) la carità che tu noi arde· se io avessi così bella cotta come ella (ha)· tanto il faccia Dio sano delle reni quanto io (sono)· io t' amo come me (come amo me)*. Καὶ ταῦτα σημειοῦμεν ἐνταῦθα, ἐπειδὴ πολλάκις ἀκούει τις πολλοὺς λαλοῦντας νὰ λέγουσιν *io tanto come te· ella è ricca quanto lui*· ὅπερ πολλάκις συμβαίνει καὶ παρ' ἡμῖν λέγουσιν· εἶναι πλούσιος· σὰν αὐτόν· θὰ τὸ κάμω· σὰν ἐσεῖ.

Τὸ δὲ συγκριτικὸν τοῦ μεΐζονος καὶ ἐλάττονος σχηματίζεται διὰ τῶν μορίων *più, μάλλον, πλέον, meno, ἐλαττον* (σελ. 7), οἷςπερ ἔπεται ἡ τὸ σημεῖον τῆς γενικῆς *di* (2), ἡ τὸ μόριον *che*.

(1) Ὅρα κεφάλαιον ἔδδομον ἐν σελ. 7ῃ περὶ συγκριτικῶν κτλ.

(2) Τὸ μόριον *di* ὡς γενικὴ συντακτικὴ τῶν ἐπὶ ῥημάτων *più* καὶ *meno*, κτίζεται δυνάμει ὑπονοουμένων λέξεων *a paragone, a comparazione, in confronto* καὶ τῶν παραπλησίων, οἷον *Frederico è più assiduo (in confronto) di Carlo*. — *Egli è più ricco (a comparazione) di mio fratello e di me*. — *Noi siamo meno infelici (a paragone) di lui*.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὰς συγκρίσεις τοῦ μείζονος καὶ ἐλάττονος βαθμοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν ἀδιαφόρως ἐν τῶν μορίων τούτων, συμβουλευόμεν τὸν σπουδαστὴν νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις·

α.) Εἶναι ἐν χρήσει ἐξ ἀνάγκης ἡ πρόθεσις *di*, ὅταν τὸ δεύτερον μέρος τῆς συγκρίσεως ᾖ μία ἐκ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον, δηλονότι *me, noi, te, voi, lui, lei, loro*, οἷον *più lieto di me*.—*Meno ne avea di lui*.—*Più convenevole di te*.—*Più poderosi di noi*.

β.) Εἶναι ἐπίσης ἐν χρήσει ἡ *di* πρὸ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν *colui, colei, coloro, costui, costei*, κτλ. καὶ πρὸ τῶν μὴ λαμβανόντων τὸ ἄρθρον ὀνομάτων, οἷον *chi è più misero di colui che i benefizj dimentica?* τίς ἁθλιώτερος τοῦ τὰς εὐεργεσίας ἐπιλανθανομένου;—*Men bella di lei, ἔλαττον ὡραία ἐκείνης*.—*Più scellerato di colui, ἀνοσιώτερος ἐκείνου*.—*Meno debole di tutti, ἔλαττον ἀσθενὲς πάντων*.—*Più antica di Roma, ἀρχαιοτέρα τῆς Ῥώμης*.

γ.) Ὅταν τὸ δεύτερον μέρος τῆς συγκρίσεως ᾖ ὄνομα ἐπιδεκτικὸν τοῦ ἄρθρου, ᾖ ἐν χρήσει ἡ πρόθεσις *di* συγκεκραμένη μετὰ τοῦ ἄρθρου, οἷον *più lucente del sole, λαμπρότερος τοῦ ἡλίου*.—*Men dotto dello scolaro, ἔλαττον πεπαιδευμένος τοῦ μαθητοῦ*.—*Più bianco della neve, λευκότερος τῆς χιόνος* (1).

δ.) Εἶναι ἐν χρήσει τὸ μόριον *che* ὅταν ἡ σύγκρισις γίνηται μετὰ δύο διαφορῶν ποιότητων, οἷον *più ricco e he savio, πλουσιώτερος ἢ συνετώτερος*.—*Men virtuosa e he bella, ἔλλαττον ἐνάρετος ἢ ὡραία*.

ε.) Εἶναι ἐπίσης ἐν χρήσει τὸ *che* ὅταν τὸ δεύτερον μέρος τῆς συγκρίσεως ᾖ ῥῆμα ἢ ἐπίρρημα, οἷον *egli legge*

(1) Οἱ ἀρχαῖοι ὀλίγον φρονεῖζοντες περὶ τῶν κανόνων, οὗς ἡμεῖς δοῦναι ἐμῆλ-
λομεν, μεταχειρίζονται πολλάκις τὸ μόριον *che* ἐν ταυτῇ περιπτώσει, οἷον *ti-
piarrai più sano che pesce*, θέλεις γίνῃς υγιέστερος ἢ ἰχθύος. — *E' più bella che
una lamia*, εἶναι ὡραιότερα λαμία. — *Una donna più bella assai che 'l
sole*, γυνὴ πλεὺς ὡραιότερα τοῦ ἡλίου κτλ.

più che non(1) iscrive, πλειότερον ἀναγινώσκει παρ' ὅσον γράφει· — Parla più che non agisce, πλείονα λέγει ἢ πράττει· — Più dotto che non si crede, σοφώτερος παρ' ὅσον νομίζεται· — Più ricco che mai, πλουσιώτερος παρὰ ποτέ· — Più oggi che jeri, πλειότερον ἢ χθές.

ΥΠΕΡΒΟΕΤΙΚΑ.

Τὰ σχετικὰ ὑπερβητικὰ συντάσσονται ἢ μετὰ τῆς προθέσεως δι (ἡνωμένης μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ μὴ) ἢ μετὰ τῶν μορίων tra, fra, οἷον il più ricco di tutta la città, ὁ πλουσιώτατος ὅλης τῆς πόλεως· — La più bella donna del suo tempo, ἡ ὠραιότατη γυνή τῶν καθ' αὐτὴν χρόνων· — il meno diligente fra tutti i miei scolari, ὁ ἀμελέστατος πάντων τῶν μαθητῶν μου· — Il più eloquente tra i greci oratori, ὁ εὐγλωττότατος τῶν Ἑλλήνων ῥητόρων· — Il meno esperto di noi, ὁ ἀπειρότατος ἡμῶν· — Fra tanti e sì bei volti il più perfetto, τὸ ἐντελέστατον τῶν τοσούτων καὶ οὕτως ὠραίων προσώπων· — Me farai il più lieto uomo del mondo, ποιήσεις ἐμέ τὸν εὐθυμότατον τῶν ἀνθρώπων· — Tra loro fu Ercole il più forte di tutti gli uomini, ἐν αὐτοῖς ὁ Ἡρακλῆς ἐγένετο ὁ ἰσχυρότατος πάντων τῶν ἀνθρώπων.

Ἐνίοτε δὲ προηγείται τὸ ὑπερβητικὸν μετὰ τοῦ οὐσιασικοῦ καὶ ἔπεται ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία che μετ' ὑποτακτικῆς, ὑπονοουμένων τῶν οὐσιαστικῶν πρὸς ἃ γίνεται ἡ παράθεσις, οἷον il più perfetto capitano (dei capitani) che l' antica Roma abbia prodotto, ὁ τελειότατος τῶν στρατηγῶν, οὗς ἡ ἀρχαία Ῥώμη παρήγαγε· — Sentia il maggior piacere, la maggior festa (delle feste), che sentir possa alcun felice amante, ἡσθάνομην τὴν μεγί-

(1) Ὅταν τὸ δεῦτερον μέρος τῆς συγκρίσεως εἴη ῥῆμα, τὸ che συνδίδεται πολλάκις ὑπὸ τοῦ ἀρνητικοῦ μορίου non, ὅπερ εἶ: τὴν γλώσσαν ἡμῶν παρέχει ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασι, καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς: Molto più belle e più care che noi non siamo, πολὺ ὠραιότεραι καὶ προσφιλέστεραι παρ' ὅσον ἡμεῖς εἰμεθα· — Affligge più che non conforta, πλειότερον θλίβει παρ' ὅσον παρηγορεῖ· — E' molto miglior maestro che io non sono, εἶναι πολλὸ καλῆτερος διδασκαλὸς παρ' ὅ,τι ἐγὼ εἰμαι.

στην τῶν ἡδονῶν, τὴν μεγίστην τῶν ἀγαλλιᾶσεων ἄς δύναται αἰσθάνεσθαι εὐτυχῆς ἐραστῆς· — Egli era il peggiore uomo (degli uomini) che forse mai nascesse, ἦν ὁ χεῖριςτος τῶν ὑπαρξάντων ποτὲ ἀνθρώπων· (ὄρα περὶ Σουξέως τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, καὶ τὴν μετὰ τὰ ἀπόλυτα ὑπερθεμικὰ σημείωσιν).

Ἐνίοτε τὰ ἐπιρρήματικὰ μόρια più καὶ meno, ἄνευ τοῦ ἄρθρου, δεικνύουσι τὸν ὑπερθετικὸν βαθμὸν· πρὸ πάντων ὅταν ἡ τὸ ὄνομα προηγῇται ἀντὶ νὰ ἔπηται τοῦ ἐπιθέτου, ἡ τὸ δεύτερον μέρος τῆς συγκρίσεως ἦναι ῥῆμα, ὅτε τὸ più εἶναι ἀπλῶς ἐπιτατικὸν τοῦ ῥήματος ἐπιρρήμα, οἷον *i nemici più furiosi*, οἱ μακνωδέστατοι τῶν ἐχθρῶν· — *Che nell' animo m'era più caro*, ὅπερ μοὶ ἦν προσφιλέστατον· — *Di quella cosa che tu più ami*, ὅπερ μάλιστα σὺ ἀγαπᾷς· — *A qual di questi più rassomiglia?* τίνοι τούτων μάλιστα ὁμοιάζει;

ΑΠΟΛΥΤΟΝ ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΝ.

Τὸ ἀπόλυτον ὑπερθετικὸν δεικνύει τὴν ποιότητα τοῦ υποκειμένου εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν, χωρὶς νὰ λέγωνται τὰ ὁμοειδῆ ἀντικείμενα πρὸς ἃ γίνεται ἡ παράθεσις, οἷον *Cicerone fu eloquantissimo*, ὁ Κικέρων ἐγένετο εὐγλωττότατος. Πολλάκις ὁμως, ἂν καὶ ἡ κατὰληξις ἰσσιμὸν δεικνύῃ τὸ ἀπόλυτον ὑπερθετικὸν, λέγονται τὰ ὁμοειδῆ ἀντικείμενα μετὰ τῶν μορίων *di, tra, oltre a*, οἷον *la natura umana è perfettissima di tutte le altre nature*, ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐστὶν ἡ τελειοτάτη πασῶν τῶν ἄλλων φύσεων· — *O sventurato tra tutti gli altri sventuratissimo*, ὦ δυστυχῆς ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοι δυστυχέστατε! — *Nella egregia città di Firenze oltre ad ogni altra italica bellissima*, ἐν τῇ περικλειεῖ πόλει Φλωρεντία ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην Ἱταλικὴν ὡραιότητα· — *L' uomo è ottimo di tutti gli altri animali*, ὁ ἀνθρωπὸς ἐστὶν τὸ τελειότατον πάντων τῶν ἄλλων ζώων.

Σημ. Ἐν τῇ συντάξει τῶν ὑπερθετικῶν ὑπάρχει τοιαύτη ἀνωμαλία περὶ τοῖς ἀρ-

χαίσις δοκίμοις συγγραφεῦσιν, ὥστε μάτην ἤθελε ζητήσει ὁ τεχνολόγος νὰ φωτίσῃ τὸν ποτωτόπερον σπουδαστὴν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης. Πολλὰ καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ἐπιτείνουσι δι' ἄλλων ἐπιτατικῶν μορίων ἢ διὰ διπλῆς ὑπερθετικῆς καταλήξεως, οἷον τὸ ottimo καὶ pessimo ἐπιτείνονται, τὸ μὲν διὰ διπλῆς ὑπερθετικῆς καταλήξεως ottimissimo, τὸ δὲ διὰ τοῦ ἐπιρρήματος più, οἷον vino ottimissimo, πολὺ κάλλιστος οἶνος—più pessimo, πολὺ χείριστος, ὥς καὶ παρὰ τοῖς πόλει πατράσιν ἡμῶν, πολὺ κάλλιστος ὁ ἔμψ; πατήρ, πολὺ κάλλιστος ὁ ἔμψ; πάππος. Ἐνίοτε δὲ πάλιν εἰς τὸ ἀπλοῦν θετικὸν ἐπιθετὸν προστίθεται μόριον τι ἐπιτατικόν, ἢ ὁλοκληρὸν φράσιν ἐπιτατικὴν, ἢ ἐπαναλαμβάνουσιν ἀκλῶς; τὸ ἐπιθετὸν δι:, οἷον sopra ogni altro, ὑπὲρ πάντων ἄλλον, senza modo, fuor di misura, senza fine; estremamente, superiormente, singolarmente, infinitamente; duro duro, σκληρότατος, freddo freddo, ψυχρότατος· ἐνίοτε δὲ σχηματίζονται καὶ ἄλλαι εἰδους ὑπερθετικῶν διὰ τῆς συνθέσεως τῶν ἐπιθετῶν μετὰ τινῶν ἐπιτατικῶν μορίων, οἷον avari, ira, ira κτλ. Ὅλα ταῦτα ἰσχυρῶς ὁ Ἕλλην σπουδαστὴς δύναται νὰ νοήσῃ, ὅντα σχεδὸν καὶ παρ' ἡμῖν ἀπαράλλακτα· ὅρα Ἑτυμολογικὸν ἐν σελ. 77.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Σύνταξις τῶν ἀντωνυμιῶν.

Προσωπικαί.

Περὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν io, tu, noi, voi, ὡς ὑποκείμενα τῶν ῥημάτων(1) οὐδὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν εἰμὴ ὅ,τι ἐν σελίδῃ 15η. Περὶ δὲ τῶν τοῦ τρίτου προσώπου egli, ei, esso, ella, essa, σημειοῦμεν τὰς ἑξῆς παρατηρήσεις·

Παρά τοῖς ἀρχαίοις εὐρίσκονται elli, ello ἀντὶ egli· elli καὶ ellino ἀντὶ egli. Ἡ δὲ ello ἐνικῶς, καὶ elli πληθυντικῶς εἶναι ἐν χρήσει ἀντὶ lui καὶ loro μετὰ προθέσεων οἷον con ello, μετ' αὐτοῦ· d' elli, παρ' αὐτῶν·

Ἐνίοτε εὐρίσκεται τὸ el παρ' αὐτοῖς ἀντὶ egli, οἷον el mi piace· el vive· el sia etc.

Ἡ egli εὐρίσκεται παρὰ τινι τῶν ἀρχαίων ἀντὶ τοῦ loro, οἷον guardati da egli· e se tu se' con egli.

Ἡ τριτοπρόσωπος egli εἶναι ἐν χρήσει πλεοναστικῶς, κατὰ μίμησιν ἴσως τοῦ γαλλικοῦ il, οἷον egli è vero, εἶναι ἀληθές· egli non è così, δὲν ἔχει οὕτω τὸ πρᾶγμα· egli è così strana cosa, εἶναι παράδοξον πρᾶγμα· egli fa caldo, εἶναι ζέσθ· egli non sono ancora molti anni passati che in Firenze fu una giovane, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐν Φλωρεντίᾳ ὑπῆρξε νέα τις.

(1) Αἱ noi καὶ voi παρὰ κρηταιζὲς λέγονται ἐνίοτε nui καὶ vui.

Ὁ λαὸς τῆς Ἰταλίας, ἴσως δὲ καὶ οἱ λόγιοι, μεταχειρίζονται συχνότατα τὸ *gli* ἀντὶ τοῦ *egli*, ὅπερ ὑπὸ τῶν τεχνογράφων θεωρεῖται παχυλὸν γραμματικὸν σφάλμα· ἀλλ' ὅμως δὲν λείπουν παραδείγματα καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δοκίμοις συγγραφεῦσιν, οἷον *gli è teco cortesia l'esser villano*, Disse il Circasso, *pien d'ira e di sdegno gli è ben fornito ed ha la sella buona*. (ὄρα τὴν ἀντωνυμίαν *La*).

Ἡ *ei* καὶ *e'* εἶναι ἐν χρήσει κατὰ τε τὸν ἐνικὸν καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν· ἀλλὰ πληθυντικῶς *ei* καὶ *e'* εἶναι μᾶλλον τῆς ποιήσεως ἢ τοῦ πεζοῦ λόγου. Ἡ *ei* εὐρίσκεται παρὰ τῷ Δάντη ἀντὶ τοῦ *li*.

Ἡ *ella* καὶ *elle* εἶναι ἐν χρήσει ὡς συντακτικᾷ προθέσεων ἀντὶ *lei*, *loro*, οἷον *con ella*, μετ' αὐτῆς· *ad elle*, πρὸς αὐτάς, αὐταῖς· *in elle*, εἰς αὐτάς.

Τινὲς τῶν τεχνογράφων διισχυρίζονται ὅτι *esso*, *essi*, *essa*, *esse*, εἶναι ἐν χρήσει μόνον ἐπὶ ἀψύχων πραγμάτων· ἀλλὰ ἐλέπομεν αὐτάς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐν μεγίστῃ χρήσει καὶ ἐπὶ προσώπων. Ὡς δυνάμεθα ἀδιαφόρως νὰ μεταχειριζώμεθα ταύτας ἢ τὰς *egli*, *eglino*, *ella*, *elleno*.

Αἱ ἀντωνυμίαι αὗται εἶναι ἐν χρήσει καὶ κατὰ τὰς πλαγίας πτώσεις παρὰ τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις.

Πολλάκις τίθενται ὡς πλεοναστικὰ μόρια εἰς τὸν λόγον, οἷον *solo esso a sè piace*· *quali sono costoro e essi la quale essa lei*.

Πρὸ ὀνόματος εὐρισκόμεναι, κεῖνται ἀντὶ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν *quello*, *quelli*, *quella*, *quelle*, οἷον *per pagare esso* (quel) *debito*, ἵνα πληρώσῃ ἐκεῖνο τὸ χρέος· *di essi* (quelli) *beni*, ἐκεῖνων τῶν ἀγαθῶν· *vid' io in essa* (quella) *luce altre lucerne*, εἶδον εἰς ἐκεῖνο τὸ φῶς ἄλλους λύχνους.

Κατ' ἰδιωτισμὸν ἐπίσης τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, *esso* συχνότατα ἐνοῦται μετὰ τῶν ἀντωνυμιῶν *lui*, *lei*, *loro*, *voi* κτλ. ἄνευ ἀλλαγῆς καταλήξεως· καὶ τοῦτο γίνεται πρὸ πάντων ὁσάκις προηγῆται αὐτοῦ ἡ πρόθεσις *con*, οἷον

con esso lui, μετ' αὐτοῦ· con esso lei, μετ' αὐτῆς· con esso loro, μετ' αὐτῶν, con esso voi, μεθ' ὑμῶν. Λέγεται προσέτι καὶ con esso meco, μετ' ἐμοῦ· con esso tecco, μετὰ σοῦ· con esso seco, μετ' αὐτοῦ. Ἐνίοτε δὲ προστίθεται καὶ ταῖς προθέσεσι lungo καὶ sopra, ποιοῦσα μετ' αὐτῶν μίαν μόνην λέξιν οὐδὲν μεταβάλλουσα τὴν πρώτην αὐτῆς σημασίαν, οἷον lunghezzo, παρὰ, sopra, ἐπί.

Περὶ τῆς sè ἢ si.

Ἡ ἀντωνυμία sè ἢ si εἶναι ἐν χρήσει πάντοτε ἢ ὡς ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος ἢ ὡς συντακτικὴ τινος προθέσεως· (ὄρα σελ.10,33, καὶ τὴν σύνταξιν τῶν ἀντωνυμιῶν mi, ti κτλ.

Περὶ τῆς χρήσεως τῶν ἀντωνυμιῶν il, lo, li, gli.

Τὰ μέρια il, lo, li, gli, φαινόμενα ἄρθρα, εἶναι προσωπικὰ καὶ ἢ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι αἰτιατικῆς πτώσεως, ὧς μεταχειρίζονται πρὸ τῶν ῥημάτων ὡς ἄμεσα ἀντικείμενα. Καὶ εἰ μὲν τὸ ῥῆμα ἄρχεται ἀπὸ φωνήεντος ἢ ἀπὸ s μετ' ἄλλου συμφώνου, μεταχειρίζονται τὴν lo· εἰ δὲ ἀπὸ ἄλλων συμφώνων, τὴν il· δυνάμεθα ὁμῶς νὰ μεταχειρισθῶμεν ἀδιαφόρως τὴν lo καὶ ὅταν τὸ ῥῆμα ἄρχηται ἀπὸ ἄλλων συμφώνων· ἐν ᾧ τούναντίον δὲν γίνεται, οἷον lo ama, ἀγαπᾷ αὐτόν, lo uccise, lo istruisce, lo sprezza, lo strinse, il ἢ lo vide, il ἢ lo chiamò, il ἢ lo condusse κτλ.

Ἡ il εὐρίσκεται ἐνίοτε ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον ἀντὶ τοῦ ἐνικεῦ egli, οἷον e se voi il porrete ben mente nel viso, egli è ancora mezzo ebbro.

Αἱ δὲ πληθυντικαὶ li καὶ gli ὡς ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι ἐν χρήσει παρὰ τε ταῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις ἀδιαφόρως, οἷον gli ἢ li uccise; gli dispersi; gli chiamò; li veggo κτλ. (ὄρα τὴν σύνταξιν τῶν ἀντωνυμιῶν mi, ti κτλ.).

Περὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς ἄμεσα ἀντικείμενον λαμβανομένων.

Αἱ ἀντωνυμίαι mi, ti, si κτλ· ὅταν λαμβάνωνται εἰς τὸν λόγον ὡς ἄμεσα ἀντικείμενον, τίθενται καὶ πρὸ τοῦ ῥή-

ματος, καὶ μετὰ τὸ ῥῆμα· ἀλλ' ὅταν πρόκηται νὰ δεί-
ξωσιν ἀπλῶς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, λέγονται *mi*,
ti, *si*, *ci*, *vi*, *lo*, *la* κτλ. Ὅταν ὁμῶς ἦναι ἀνάγκη νὰ δείξω-
σιν ἔμφασιν καὶ ἀντιπαράθεσιν, μεταβάλλονται εἰς *me*, *te*,
sè, *noi*, *voi*, *lui*, *lei* κτλ· καὶ ἐν τῷ αὐτῇ περιπτώσει ἡ ἔμ-
φασις ἢ ἡ ἀντιπαράθεσις φαίνεται καὶ εἰς τὴν προφορὰν
αὐτὴν, οἷον *ella ti ama*, σὲ ἀγαπᾷ· *ella ama te* ἢ *te ama*,
σὲ μόνον ἀγαπᾷ· *egli ci manda*, πέμπει ἡμᾶς, *egli man-*
da noi, πέμπει ἡμᾶς (καὶ οὐχὶ ἄλλους)· *miratemi*, θεώρη-
σόν με, *mirate me*, ἢ *me mirate*, ἐμέ θεώρησον· *lasciate-*
mi dire, δός μοι τὴν ἀδειαν νὰ εἴπω, *lasciate dire me*, ἄ-
φες νὰ εἴπω ἐγὼ (καὶ σὺ σιώπα)· *io la voglio*, θέλω αὐτὴν,
io voglio lei, αὐτὴν (καὶ οὐχὶ ἄλλην) θέλω· *egli si propo-*
ne, προτίθεται, *egli propone sè* ἢ *sè propone*, ἐαυτὸν (καὶ
οὐχὶ ἄλλον) προτείνει· *io ho deliberato di volere te e avan-*
ti che alcun altro, ἀπεφάσισα νὰ προτιμήσω σὲ πρὸ παν-
τὸς ἄλλου· *lui ho preso*, ἐγὼ *lui* *voglio*, αὐτὸν ἔλαβον,
καὶ αὐτὸν θέλω· *or conosci me*, ἐγὼ *io te non conosco?*
γνωρίζεις ἐμέ καὶ ἐγὼ νὰ μὴ γνωρίζω σέ; *diragli che io*
amo molto più lui ch' egli non ama me, θέλεις εἰπεῖν
αὐτῷ ὅτι ἐγὼ ἀγαπῶ πολὺ πλεον αὐτὸν παρ' ὅσον αὐτὸς
ἀγαπᾷ ἐμέ· *quelle medesimo bellezze che presero*, ἐγὼ *e vin-*
sero te, ἔλαβον καὶ ἐνίκησαν σὲ, *hanno di poi preso e vinto me*.

Ἐκαστος παρατηρῇ εὐκόλως ὅτι αἱ ἀντωνυμίαι *me*, *te*,
noi κτλ· ἔχουσιν ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασι πολὺ
πλείονα ἔμφασιν τῶν *mi*, *ti*, *si* κτλ.

Σημείωσις α'. Παρὰ τοῦς γραμματικῶς κανόνας, ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν πολλαῖς ἄλ-
λαι· πολεῖ τῆς Ἰταλίας, καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Τυρρηνίᾳ μεταχειρίζονται τὰς πλε-
γίας πρῶτως *lui*, *lei*, *loro*, ὡς ὑποκείμενον τῶν ῥημάτων ἀντὶ *egli*, *ella* κτλ.
(ὅρα τὰς ἐν τοῖς Ἰταλικῶς, Ἑλληνικῶς καὶ Ἀγγλικῶς παρατηρήσεις
ἡμῶν ἐν σελ. 197). Δυναμὸς δὲ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὰς αἰτιατικὰς ταύτας ἀντὶ
ὀνομαστικῶν ἐν ταῖς ἐπομέναις τριῖσι περιπτώσεσι α'.) μετὰ τὸ μόριον *come* ἢ *sic-*
come, οἷον *costoro che dali' altra parte erano, siccome lui, maliziosi*· β'.)
μετὰ τὸ ῥῆμα *essere*, ὅταν τὸ *lui* ἢ *lei* κτλ· λημβάνωνται ὡς κατηγορούμενον
τοῦ ῥήματος, οἷον *maravigliassi forte Teballo*, ἐγὼ ἐκπληκτικῶς ἐκπληκτικῶς ἢ ἐκπλη-
κτικῶς, *che fosse creduto lui credendo esso ch' io fossi te*, ἐγὼ *mi ha con*
un bastone tutto rotto γ'.) ὅταν αἱ ἐπικείμεναι ἀντωνυμίαι συνοδεύωνται ὑπὸ
τινος ἐπιθέτου ἐν ἀπαραφωτιστῇ ἐννοίᾳ, ἐκφραζομένη εὐχρηστικῶς ἢ δημο-
φιλῶς, οἷον *beato lui*, ἐγὼ *che casto a meite corso*, αὐτοῦ *che* ἀγνός ἀσπί-
νος· *misero me!* δυστυχὴς ἐγώ!

Σημείωσις β'. Κατὰ τοὺς γραμματικοὺς κανόνας, ἡ ἀντωνυμία *la* εἶναι πάντοτε ἄμεσον ἀντικείμενον. Παρὰ τοῖς Τυρρῆνοις ὁμοῦς, κατ' ἐξουχὴν παρὰ τοῖς Φλωρεντινοῖς, εἶναι ἐν χρήσει ὡς ὑποκαείμενον ἀντὶ τοῦ *ella* ἢ *essa*. Ἡ χρῆσις αὕτη θεωρουμένη ὑπὸ πολλῶν ὡς γραμματικὸν ἁμάρτημα, στηρίζεται εἰς παραδείγματα δοκίμων συγγραφέων, οἷον *la mi ba scondio, in modo, e governato Che più non posso maneggiar unarrone*—*Gli chiedeva sempre qualche cosellina come la sapeva che egli andasse a città.*—*O periglio fora stata l' impresa, E di periglio la si fosse e di morte.*

Σημείωσις γ'. Αἱ ἀντωνυμίαι *lui, lei, loro*, ὅταν προηγῶνται τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, *che, il quale, la quale, i quali* κτλ. ἔχουσι τὴν σημασίαν τῶν δεικτικῶν, οἷον *morte biasmate, anzi landate lui, che lega e scioglie, e 'n un punto apre e serra.*—*Invoco le i, che ben sempre rispose, Chi la chiamò con fede.*—*E loro li quali amore vivi non aveva potuto congiungere, la morte congiunse.*

Αἱ αὐταὶ ἀντωνυμίαι *mi, ti, gli, le, si, ci, vi, loro* εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὡς ἄμεσα ἀντικείμενα, τοῦτ' ἔστι δοτικαὶ συντακτικαὶ ῥήματός τινος, κατ' ἔλλειψιν τοῦ δεικτικοῦ σημείου τῆς δοτικῆς, καὶ δύνανται ν' ἀντικατασταθῶσι διὰ τῶν *me, te, lui, lei, se, noi, voi, loro*, προηγουμένου τοῦ δεικτικοῦ σημείου τῆς δοτικῆς *a, οἷον a me a te, a voi, a lui, a loro* καὶ προτιμῶνται οὕτως, ὡςάκις πρόκειται νὰ ἐκφράσωσιν ἢ ἀντιπαράθεσιν ἢ προτίμησιν προσώπων, οἷον *badate a me*—*Prestate fede a lui.*—*Il dirò a lei.*—*A voi mi rendo.*—*Lascia la cura a me.*—*Signor mio se a voi aggrada, voi potete, a voi far grandissimo onore ed a me, che povero sono, grande utilità.*—*Non vo' dire perder lei, che non la perderò dandola a te.*—*Dire a lui quel medesimo che io ho detto a te.* (ὄρα ἐν σελ. 146 *me, te* κτλ. καὶ παρακατιῶν περὶ τῶν μορίων *ne, ci, vi* κτλ.).

Σημείωσις δ'. Δυνάμεθα νὰ λῖγωμεν *meco, tecco, seco*, ἀντὶ *con me, con te, con ed.* οἱ δὲ ἀρχαῖοι εἶπον καὶ *nosco, vosco*, ἀντὶ *con noi, con voi*. (ὄρα περὶ συντάξεως τῆς προθέσεως *con*).

Σημείωσις ε'. Ἡ ἀντωνυμία *gli*, πρῶσεως δοτικῆς, πρέπει νὰ διακρίνηται ἀπὸ τῆς *gli* πληθυντ. τοῦ *lo*, αἰτιατικῆς πτώσεως.

Σημείωσις ς'. Ἡ ἀντωνυμία *gli* λαμβανομένη ὡς δοτικὴ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ ἀντὶ *loro*, ἂν καὶ ᾔηται ἐν μεγίστῃ χρήσει παρὰ τοῖς Ἰταλικοῖς λαοῖς, καὶ παραδείγματα ἀρχαίων συγγραφέων δὲν λείπωσι, θεωρεῖται γραμματικὸν ἁμάρτημα. Ἐπίσης εἶναι γραμματικὸν ἁμάρτημα ἡ χρῆσις τῆς *gli* εἰς θηλυκὸν γένος ἀντὶ *le*, ἂν καὶ ἐν τῇ συνθείᾳ συνδιαλέξει πάντες σχεδὸν μεταχειρίζωνται αὐτὴν, καὶ παραδείγματα δοκίμων συγγραφέων δὲν λείπωσιν.

Περὶ τῶν μορίων *ne, ci, vi*.

Τὸ μόριον *ne* εὐρίσκεται πολλάκις παρὰ τε ποιηταῖς

καὶ λογογράφους ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας *ci* καὶ ὡς ἀμέσου καὶ ὡς ἐμμέσου ἀντικειμένου λαμβανομένης, οἷον *sole in tanta afflizione n' hanno lasciate*, μόνον ἐν τοσαύτῃ θλίψει ἀφῆκαν ἡμᾶς.— Il mandarlo fuori di casa nostra così infermo ne sarebbe gran biasimo, τὸ ν' ἀποβάλλωμεν αὐτὸν τῆς οἰκίας ἡμῶν οὕτως ἀσθενῆ, ἤθελε προστριφθῇ ἡμῖν μέγας ψόγος.— Che tu con noi rimanga per questa sera, n' è caro.— Perchè crudo Destin ne disunisci tu, S' Amor ne strigne E tu perchè ne strigni, Se ne parte il destin, perfido Amore? — E sì come la vita Fugge; e la morte n' è sovra le spalle.

Δὲν πρέπει ὁμῶς νὰ συγχέωμεν τὴν προσωπικὴν ταύτην ἀντωνυμίαν τῷ ἀναφορικῷ μορίῳ *ne*.

Τὸ ἀναφορικὸν τοῦτο μόριον τίθεται εὐθὺς μετὰ τὸ ὑποκείμενον, ἐὰν ὑπάρχῃ, καὶ πρὸ τοῦ ῥήματος, δηλοῦν ἀναφορὰν εἰς ἓν ἢ πολλὰ πρόσωπα ἢ πράγματα ἥδη μνησθέντα· ἔστι δὲ πάντοτε ἔμμεσον ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἰσοδυναμοῦν τῷ προειρημένῳ ὀνόματι καὶ τῇ προθέσει *di* ἢ *da* (1), οἷον *Io ne parlo*, δηλαδή *parlo di lui, di loro, di questa, di quella cosa*.— *Ne ricevè grandi favori*, δηλαδή *ricevè grandi favori da lui, da lei, da loro etc.*— *N' ebbe paura*, δηλονότι *ebbe paura di ciò, di tale, o tal altra cosa*.— *Dio è giusto, io ne veremo i decreti*, ὁ Θεὸς ἔστι δίκαιος· προσκυνῶ τὰς βουλὰς αὐτοῦ.— *Me ne rallegro*.— *Ne sono sorpreso*.— *Ne sento piacere*.— *Ne ho bisogno* κτλ· ἄρα περὶ τῆς ἐνώσεως δύο ἀντωνυμικῶν μορίων.

Ἐνίοτε τὸ ἀναφορικὸν τοῦτο μόριον ἔχει σημασίαν μεριστικὴν, δηλονότι *δηλοῖ ἐν μέρος τοῦ ὅλου περὶ οὗ γίνεται λόγος*, οἷον *avete voi de' libri?* *Non ne ho; ma ne avrò; ne comprerò*.— *Conosci tu i miei figli?* *Sì, ne conosco alcuni*.— *Le donne mi davan sì poco salario, che io*

(1) Τὸ *ne* εἶναι συχνότατα παραπληρωματικὸν ἢ πλεοναστικὸν μόριον, καὶ μάλιστα παρὰ τῷ *Βικκακίῳ*, εἶναι *la donna etc.* *se ne venne* *e del buon uomo domandò* *che ne fosse*. — *E con buon vento tosto infino nella foce della Magra n' andarono*, *dove menate alle lor castella ne salirono*.

non ne poteva appena pagare i calzari.— Troppi ne avrei, s' io ne volessi.

Τὸ ne ἀναφέρεται πολλάκις καὶ εἰς τόπον ὅθεν ἀναχωρεῖ ἢ ἀνεχώρησέ τις, εἰσοδυναμοῦν τῷ ὀνόματι τοῦ μνησθέντος τόπου μετὰ τῆς προθέσεως da, οἷον quando andato a palazzo? Ne vengo ora.—Ma l' altro corpo tacito ed immoto, Dimostra ben che n' è lo spirito uscito.

Τὰ μόρια ci καὶ vi, ἀντωνυμίαι πρῶτότυποι, λαμβάνονται πολλάκις ὡς ἀναφορικά μόρια τόπου· καὶ τὸ μὲν ci ἐν γένει φανερόναι τὸν τόπον ἐν ᾧ εὐρίσκεται ὁ λαλῶν, τὸ δὲ vi, τὸν μακρὸν τόπον, περὶ οὗ πρόκειται(1), οἷον andate voi a Roma? Σι, vi vado, πορεύεσθε εἰς τὴν Ρώμην; Ναί, παρεύομαι (ἐκεῖ, εἰς τὴν Ῥώμην). Quando ci tornerete? πότε θέλετε ἐπιστρέψει (ἐνταῦθα); Vi farò sapere, per una mia lettera, quando mi ci (ἐνταῦθα) dovrete aspettare, θέλω σᾶς γνωστοποιήσει διὰ τινος ἐπιστολῆς μου πότε ὀφείλετε νὰ μὲ περιμένητε (ἐνταῦθα). — Non dubito punto che tornando in Sicilia io non vi (in Sicilia) avessi ancora grandissimo luogo.— Il che non facendo m' è di questa noja cagione, e con questa mi ci (ἐνταῦθα) mena, e con questo mi ci (ἐνταῦθα) tiene.— Costoro mi ci (ἐνταῦθα) fanno entrare per ingannarmi.— Madonna, questi è un pover uomo mutolo, e sordo, il quale un di questi dì ci (ἐνταῦθα) venne per limosina.— Io non ci (ἐνταῦθα) ho a far nulla, anzi ci era venuto per ammonirgli.— Si tardi vi (ἐκεῖ) giunse che essendo le porte serrate, e i ponti levati entrar non vi potè dentro.— Io vo' in Olan-

(1) Ἄν καὶ ὁ κενὸν οὗτος ἦται τῆς ἀρχῆς, καὶ ὁ κενὸς οὗτος ἦται τῆς ἀρχῆς, καὶ ὁ κενὸς οὗτος ἦται τῆς ἀρχῆς, συγχαίρεται ν' ἀπομακρυνθῶμεν αὐτοῦ, ὅσας δὲ δύο ὁμοίως μόρια συμπέσωσιν ἐν τῇ αὐτῇ φράσει, τὸ μὲν πρῶτον, τὸ δὲ δεύτερον, ὅθεν λαλοῦντες περὶ τόπου πλησίον ὄντος, μεταχειρίζομεθα τὸ μόριον vi, καὶ τὸν μακρὸν τόπον, οἷον ἀντὶ τοῦ vi vi condurrò, ἐγὼ δεῖλω σᾶς ὁδηγήσει ἐκεῖ, λέγομεν io vi ci condurrò· voi ci ci conduceste, ὑμεῖς ὁδηγήσατε ἡμᾶς ἐνταῦθα, λέγομεν voi vi ci conduceste· ἢ ἀπεβάλλομεν ὅλως τὰ μόρια ci καὶ vi, καὶ ἀντ' αὐτῶν μεταχειρίζομεθα τὸν τόπον εἰς ᾧ ὁδὴ γήθημεν, οἷον io vi condurrò in quel luogo; voi ci conduceste in questo luogo. Τὸ ci προεῖπει ὁμοίως καὶ τὴν ἐν τόπῳ σῶσιν, οἷον di dì, e di notte ci si lavora, e battecisi la lana. Τὸ δὲ vi δηλοῖ τὴν εἰς τόπον κίνησιν, οἷον per ogni volta che passer VI sola, credo, che poscia VI di passato letto.

da tornare, e voi meco a tornarvi (in Olanda) invito.

Τὰ μόρια εἰ καὶ νὶ εἰσὶν ἐνίοτε ἀντωνυμίαι τρίτου προσώπου ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον λαμβανόμεναι, οἷον pensarci, σκέπτομαι περὶ τούτου τοῦ πράγματος crederci, πιστεύω τούτῳ badarci, προσέχω αὐτῷ ἢ τούτῳ κτλ.

Τὰ ἀντωνυμικὰ μόρια mi, ci, ti, vi, si, ne, gli, lo, la, ἀδιαφόρως ἢ προτίθενται τοῦ ῥήματος ἢ προσκολλῶνται εἰς αὐτὸ ἐν τῷ τέλει, καὶ σχηματίζουν μίαν μόνην λέξιν, οἷον mi piace, ἢ piacermi; ci disse, ἢ disseci; ti dico, ἢ dicoti; vi reco, ἢ recovi; si trova, ἢ trovasi; ne aveva, ἢ avevane; gli fece, ἢ fecegli; lo amava, ἢ amavalo; la tengo, ἢ tengola; li vidi, ἢ vidili κτλ. (1)

Ἡ ἀντωνυμία il, ἀποκοπτομένου τοῦ i, εὐρίσκεται παρὰ τῷ Βοκκακκίῳ προσκεκολλημένη τῇ ἐνεργητικῇ μετοχῇ καὶ τῇ προσακτικῇ, οἷον dantolmi, datelci (2). Ἄλλ' ὁ τρόπος οὗτος εἶναι ποιητικὸς μᾶλλον σήμερον ἢ πεζός. Ἡ ἀντωνυμία loro ποτὲ δὲν προσκολλᾶται, ἀλλὰ λέγεται πάντοτε διαλελυμένη· προτιθεμένη ὁμῶς τοῦ ῥήματος, λέγεται lor, οἷον lor disse, ἢ disse loro.

Τὰ εἰρημένα μόρια ἐξ ἀνάγκης προσκολλῶνται τῇ ἀπαρεμφάτῳ, τῇ προσακτικῇ, τῇ ἐνεργητικῇ καὶ παθητικῇ μετοχῇ (3) amarmi, amami, amandomi, verderci, ve-

(1) Ἐν τῷ πληθυντικῷ προσώπῳ ἀποκόπεται, ὡς ἐπὶ τὸ πρῶν, τὸ τελικόν ο τοῦ ῥήματος, ἀντικειστανμένου τοῦ προσκολλητικοῦ μορίου, οἷον parlaronmi, salutanci, cercanti, vedonsi, amavansi, furonvi, diedergli κτλ. Δυνάμει δὲ μεταβάλλωμεν τὸ m εἰς n πρὸ τοῦ προσκολλητικοῦ μορίου ἐν τῷ πρώτῳ πληθυντικῷ προσώπῳ, οἷον amianci, voglianci ἀντὶ amiamci, vogliamci; Vogliancene noi andare ancora?

(2) Συχνότερα ἀπαντᾷται κοῤῥαίς τοῦ il μετὰ τοῦ ἀρνητικοῦ μορίου non, ἀποκοπτομένου τοῦ n καὶ i, ὥστε γίγνεται nol, οἷον nol so, nol posso, nol niego, nol fece κτλ, ἀντὶ non il so ἢ non lo so κτλ.

(3) Πλείστα παραδείγματα εὐρίσκονται παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεύσιν, εἰς ἃ προηγούνται αἱ εἰρημεναι ἀντωνυμίαι τῆς ἀπαρεμφάτου, τῆς προσακτικῆς καὶ τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς, οἷον fammi ritornare alla prigione, e quivi quanto ti piace mi fa affliggere. — Fa conto non mi aver trovato, e fa da te: — Ed io a lui: con piangere e con lutto, Spirito maledetto, ti rimani. — Andate voi e Siro a trovar Callimaco, e gli dite che la cosa è preceduta bene. — Portamelo, e guarda a non lo versare. — Egli m' impose di non lo dire. — Non mi vedendo giugnere in tempo, se ne ritornò, benchè mi avesse promesso di non s' allontanare fino al mio arrivo. — Non lo dato retta, nè più la frequentate. Ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων παραδειγμάτων δυνάμει δὲ δώσωμεν τὸν ἐξῆς κανόνα· Ὅταν ἡ πρότασις ᾖαι κτηνική, τίθεται

dici, vedendoci, dirgli (1), ditegli, dicendolgi, partirsi, partendosi, partitosi, ricoverarsi, ricoverandosi, ricoveratosi, consolarlo, consolatelo, consolandolo, consolatolo, farlo, fatelo, facendolo, fattolo, averne, abbine, avendone, avutone κτλ (2).

Τὰ αὐτὰ μόρια, πλὴν τοῦ gli, διπλασιάζουσι τὰ σύμφωνα αὐτῶν, προσκολλώμενα τοῖς ὀξύτονουμένοις προσώποις τῶν ῥημάτων (3). ὅρα περὶ διπλασιασμοῦ τῶν συμφώνων, Τμῆμα δεύτερον ἐν σελ. 122.

Περὶ τῆς ἐνώσεως δύο ἀντωνυμικῶν μορίων.

Πολλάκις δύο προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι, ἡ μὲν ὡς ἄμεσον, ἡ δὲ ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον ἐνοῦνται, οἷον·

α.) Αἱ προσωπικαὶ πρωτότυποι ἀντωνυμίαι καθ' ἑαυτάς.

β.) Μία ἐκ τῶν πρωτοτύπων μετὰ τοῦ μορίου si.

γ.) Μία ἐκ τῶν πρωτοτύπων μετὰ τῶν ἀναφορικῶν μορίων ci, vi.

δ.) Μία ἐκ τῶν πρωτοτύπων mi, ci, ti, vi, si μετὰ μιᾶς τῶν ἀναφορικῶν il, lo, la, li, ἢ gli, le. Αὗται δὲ κατὰ δύο τρόπους ἐκφέρονται ἢ, ὅπως οἱ ἄρχαῖοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, συνείθιζον, il mi, lo mi, la mi, le mi, il ci, lo ci, la ci,

τὸ ἀντωνυμικὸν μόριον μεταξὺ τοῦ non ἢ nè καὶ τοῦ ῥήματος· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν ἄλλον λόγον εἰμὴ ὅτι οὕτως ἤθελον οἱ πατέρες τῆς γλώσσης. Ἀλλ' ἐπειδὴ σήμερον ὁ ἀνωτέρω κανὼν θεωρεῖται σταθερὸς, ὁ Ἕλλην σπουδαστὴς ὀφείλει νὰ τὸν φυλάττῃ ἀπαράβια.

(1) Περὶ τῆς ἀποκοπῆς τοῦ τελικοῦ e ὅρα ἐν σελίδι 127ῃ, παράγραφον ζ'. Λίγοι μὲν εἰσαυθὰ ὅτι τὰ ἀντωνυμικὰ ταῦτα μόρια συχνότατα τίθενται κατ' ἐναλλαγὴν, τοῦτ' ἐστὶν οὐχὶ εἰς τὸ ῥῆμα, οὕτινός ἐστιν συμπλήρωμα, ἀλλ' εἰς τὸ πρὶν γινόμενον καὶ τοῦτο γίνεται κατ' ἐξοχὴν ὅταν ᾖναι κἀνὲν ἐκ τῶν ἐξῆς ῥημάτων· dovere, potere, volere, venire, solere, εἶν· io ti voglio dire; ella rispose a gli, il cominciò a guatare; che ti venga ad aiutare; niuna cosa più lieta le poteva avvenire; lo cominciò a soccorrere, ἀντί voglio dirti; cominciò a guatarlo; che venga ad aiutarti; poteva avvenirle κτλ.

(2) Πάντα τὰ προσκλητικὰ μόρια, πλὴν τοῦ si, προσκολλῶνται καὶ εἰς τὸ ἐπίρρημα ecco, εἶν· eccomi, eccoti, eccoci, eccovi, ecconne, eccole, eccola, eccoli κτλ.

(3) Ὁ αὐτὸς διπλασιασμὸς τῶν συμφώνων γίνεται καὶ ὅταν εἰς τὰ μονοσύλλαβα ῥήματα προσκολληθῶσι τὰ μόρια ταῦτα, εἶν· hommi, hotti, hollo, havvi, evvi, enne, fuvvi, fuvve, sollo, ἀντί mi ho, ti ho, l' ho, vi, ha, vi è, n' è, vi fu, ne fu, κτλ. Τίθεμένου μορίου τινὸς ὡς προσκλητικοῦ εἰς τὸ δεύτερον πρόσωπον τοῦ μέλλοντος, δὲν διπλασιάζεται τὸ σύμφωνον, ἀλλ' ἀποβάλλεται τὸ i, ὡς· diragli, trovarlo, dormiraviti, farane κτλ.

le ci, il ti, lo ti, la ti, le ti, il vi, lo vi, la vi, le vi, il si, lo si, la si, le si, gli si (1), ἢ, ὁπως ἐστὶ συνηθέστερον παρὰ τοῖς νεωτέροις, me lo, me gli, me li, me la, me le, ce lo, ce gli, ce la, ce le, te lo, te gli, te li, te la, te le, ve la, ve le, se lo, se gli, se li, se la, se le, τοῦτ' ἐστίν, εἰ μὲν αἱ ἀναφορικαὶ προτάσσονται τῶν προσωπικῶν, μένουσιν il mi κτλ. εἰ δὲ προηγούνται αἱ προσωπικαὶ τῶν ἀναφορικῶν, μεταβάλλουσι τὸ i εἰς e, οἶον me lo κτλ.

Πᾶσαι αἱ ἀντωνιμίαι αὗται εἴτε κατὰ τὸν ἕνα, εἴτε κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον ἐνούμεναι, ἢ προτίθενται τοῦ ῥήματος διαλελυμέναι, ἢ ἐπιτάσσονται εἰς αὐτὸ ὡς προσκολλητικὰ μόρια, οἶον avanti che tu mi ti avvicini. — Mi vi conviene dire una novelletta — Ella mi si presentò dinanzi. — Nè negare il mi puoi se io il desiderassi. — A costui si doveva quasi come davanti il si vedesse. — Ilario ascoltò con meraviglia le parole di Filocolo, e più volte reiterarlesi fece. — Salabaetto mio dolce io mi ti raccomando. — Te ne avrò fatto quello onore che ti si conviene. — Se tu fossi stato un di quegli che il posero in croce, avendo la contrizione, si ti perdonerebbe egli. — E fattala sopra un palafreno montare, onorevolmente a casa la si menò. — Dinanzi a noi tal, quale un fuoco acceso, ci si fe' l' aer sotto i verdi rami. — Vi si vedea nel mezzo un seggio altero. — Poichè tu così prometti, io starò, ma pensa di osservarlomi. — Raccomandalemi e fatti con Dio. — Venistevi tu vago della mia vita, perchè sentendolati domandare, prestamente deliberai di darlati. — Non so a che

(1) Σημειωτέον ὅτι il mi, il ci, il ti, il vi ποτὲ δὲν εὐρίσκονται προσκολλημένα εἰς τὰ ῥήματα, ἀλλ' εἰς τὴν προστακτικὴν καὶ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν μετοχὴν, ἀποβαλλομένου τοῦ i τῆς ἀντωνιμίας il· καὶ πάλιν ὁ τρόπος οὗτος θεωρεῖται μᾶλλον ποιητικὸς ἢ πεζός, οἶον diteleci, mandatelmi, dandolmi, dicendolmi, porgendolvi. Ἡ ἀντωνυμία il, ἀποβαλλομένου ἐπίσης τοῦ i, ἐννοεῖται μετὰ τῶν ἀντωνυμιῶν me, ce, te, ve, ne, se, εἶναι questa mattina mel fe' sapero una vera femmina. — Quello che noi vorremo a te, tu tel vedrai nel tempo avvenire. — E ch' egli ci chiami chiaramente cel dimostra ne' proverbj di Salomone. — Il che quando avveniva, costui in grandissima grazia sei riputava. Ἐννοεῖται δ' ἐπίσης μετὰ τοῦ μορίου gli, μεταλλάσσοντος τοῦ i εἰς e, οἶον non gliel celai, ma tutto gliel apersi.

mi tengo che non ti ficco le mani negli occhi, e traggogli-
ti—Fattalesi venir dinanzi in presenza di mille, le disse (1)

έ.) Ένοῦται μία ἐκ τῶν πρωτοτύπων ἢ ἡ si, μεταβάλλουσα τὸ i εἰς e μετὰ τῆς μεριστικῆς ἀντωνυμίας ne (2), ὅπερ γίνεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς ἓνα ἐκ τῶν ἐξῆς τρόπων· Me ne, ce ne, te ne, ve ne, se ne, ἢ mene, cene, tene, vene, sene (3), ἢ men, cen, ten, ven, sen, οἷον non me ne maraviglio, nè te ne so pigliare· — Tu non ce ne potresti far più· — Ch' io dica il vero, questa prova ve ne posso dare· — Bernabò dopo alcun tempo se ne tornò a Genova· — Andiancene in camera e da una finestrella guardiamo· — Io prego voi se non ven sete accorta·— L' una gente, sen va, l' altra sen viene·—Ed ancor non men pento Che di dolce veleno il cor trabocchi.

ς.) Τέλος ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία gli ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον, παρεντιθεμένου τοῦ e, ἐνοῦται μετὰ τοῦ μορίου le ὡς ἀμέσου ἀντικειμένου ἄνευ διακρίσεως γένους καὶ ἀριθμοῦ (4), οἷον portò certi falconi pellegrini al soldano, e gliele presentò·— Avendo io già renduta indietro la borsa alla femminetta che recata l' avea, che gliele riportasse.

(1) Ἐνίοτε εὐρίσκονται τρία μόρια κατὰ σειράν πρὸ τοῦ ῥήματος τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, οἷον del mio servir non veo Che gioja mi se ne accresca· — Avendo forse per male ch' io mi ve ne sia doluta· — Voi colla buona ventura si ve ne andate il piuttosto che voi potete.

(2) Τὰ μόρια ταῦτα εὖτω συννηωμένα, προσκολλῶνται εἰς τὸ τέλος τῶν ῥημάτων, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν ἀπαρέμφατον, εἰς τὴν προστακτικὴν, εἰς τὴν ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν μετοχὴν, οἷον andarmene, vattene, dandocene, parlandovene, liberatosene.

(3) Ἢ ne προτίθεται πλάγχθις τῶν ἀντωνυμιῶν lo, la, le, gli, καὶ μετ' αὐτῶν ἐνίοτε προσκολλᾶται εἰς τὰ ῥήματα, οἷον tu foresti quello che far dovevi di mandarnelo come facesti — Pregò caramente Chichibio che ne le desse una coscia· — Là tornati con una tavola, su v' accorciarono la fante, ed alla casa ne la portarono· — E avendo alcun denajo ed il Canigiano aveudonegli alquanti prestati, fece molte balle — L' imperatore, attenuta Ravenna, tolse due colonne, le quali erano nella chiesa di S. Vitale e mandosse nel suo regno. Ἐνίοτε τὸ ne ἐπιτάσσεται εἰς τὰς ἀντωνυμίας ταύτας, οἷον dopo alquanto tempo la contessa cortesemente lo ne rimandò in suo paese· — E per ciò con vostra licenza io voglio andare al bosco, e farlene venire — Io ti consiglierei che tu il ne cacciassi fuori prima che κτλ.

(4) Ἐπειδὴ ἐν ταῦτοις τοῖς παραδείγμασι τὸ μόριον gliele εἶναι ἐν χρᾷ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀλλίως, οἱ νώτεροι ἀρμεδιώτερον μεταχειρίζονται τὴν ταύτην

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, τοῦτ' ἔστιν ἀκλίτως, ἡ προσω-
πική ἢ ἀναφορική ἀντωνυμία *gli* ἐνοῦται καὶ μετὰ τῆς
ne, οἷον *giunto Ipocras trovando la madre morta; gliene*
dolse duramente. — Sotto la mazza d' Ercole, che forse
gliene diè cento, e non sentì le diece. — Per gli occhi che
di sempre pianger vaghi, Cercan di e notte pur che *glie-*
ne appaghì. — Vedendo l' uomo la semplicità del fan-
ciullo *gliene* venne pietà.

Κατ' ἰδιωτισμὸν καὶ κομψότητα τῆς Ἰταλικῆς γλώσ-
σης εὐρίσκεται συχνότατα ἐν τῷ λόγῳ ἐν ἓκ τῶν ἐξῆς
μορίων *mi, ci, ti, vi, si, ne*, μόνον ἢ συνηνωμένον, δια-
λελυμένον ἢ προσκολλημένον τῷ ῥήματι, περὶ οὗ οὐδένα
ἄλλον λόγον δυνάμεθα νὰ δώσωμεν εἰμὴ ὅτι εἶναι μόριον
παραπληρωματικὸν ἢ πλεοναστικὸν, ἐπειδὴ ἄνευ αὐτοῦ ἡ
φράσις ἤθελεν εἶσθαι κατὰ πάντα πλήρης, οἷον *io mi cre-*
do che le suore sieno tutte a dormire. — Nè so quanto
io mi viva in questo stato. — *Io mi son giovinetta* e vo-
lentieri *M' allegro* e canto. — *Io mi so ben* ciò che avre-
ste fatto. — La donna e Pirro dicevano noi ci seggiamo.
— Con tuo danno ti ricorderai sempre, che tu ci viverai
del nome mio. — *Io non so se tu t' hai* posto mente co-
me noi siamo tenute strette. — *Io non so se voi vi cono-*
sceste Talano di Molese. — Voi ve ne potreste scendere
al luogo dove i vostri panni avete lasciati, e rivestirvi e
tornarvene a casa. — Ed ella si sedea umile in tanta glo-
ria. — Fece vista di bersela. — Per più letizia sì mi si
nascose Dentro al suo raggio la figura santa. — Quando
furo maturi (i fichi) si *gliene* portò una soma. — I Ghi-
bellini facendo tagliare dappiè la detta torre, si la fe-
cero appuntellare.

Κ τ η τ ι κ α ῖ (1).

Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι συνοδευόμεναι ὑπὸ τοῦ προ-
ταίαν ἀντωνυμίαν κατὰ τὸ γένος αἱ ὁ ἀναφέρεται, γράφονται καὶ λέγονται *glielo,*
glieli, gliela, gliele.

(1) Ὅρα ἐν σελ. 107 περὶ κλίσεως τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν.

σώπου ἢ πράγματος τοῦ σημαίνοντος τὸ κτῆμα, ἔχουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, προηγούμενον τὸ ἄρθρον κατὰ τὸ γένος τοῦ κτήματος πάντοτε, οἷον per quanto ha tu caro il mio amore — Una delle sue più care gioje del mondo gli mandò. — I miei sospiri che addolciscon l' aura. — La mia patria mi ha nutricato saviamente, che poss' io etc. — Méritino gl' Iddii sì alta fatica a te grazioso, il quale si accetttevole il tuo verso hai posto ne' nostri orecchi. — Io vi voglio dire ciocchè il vostro amico mi fece stamane. — Non son rimase acerbe nè mature Le membra mie di là, ma son qui meco Col sangue suo e con la sue giunture. — Ed erano gli occhi suoi di quel colore che lo grifone. — Alle lor grida il mio dottor si attese, Volse il viso verso me κτλ. κτλ.

Σημ. α. Mia ἀντὶ miei καὶ mia εἶναι χυδαῖκόν καὶ πλημμελές.

Σημ. β. Tui ἀντὶ tuoi εἶναι ἐν χρήσει παρὰ ποιηταῖς, ὡς, διὰ τὸν ῥυθμὸν, οἷον mi domandò chi fur li meggiur lui? — Mandami solo un degli angeli tui.

Σημ. γ. Πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἀμφιλογίας, ἀντὶ suo καὶ sua μεταχειρίζονται δι' αὐτοῦ, δι' αὐτῆς, δοῦναι τὸ κτῆμα ἀνήκει εἰς ἄλλο ὑποκείμενον ἢ εἰς τὸ τοῦ ῥήματος, εἴην ὁ πατὴρ scrissse a Pietro ed a suo figlio, ὁ πατὴρ ἔγραψε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. — Il principe vide la contessa cou sua nipote, ὁ ἡγεμὼν εἶδε τὴν κόμισσσαν μετὰ τῆς αὐτοῦ ἀνεψιάς. ἐνταῦθα καταλαμβάνομεν ὅτι ὁ υἱὸς εἶναι τοῦ πατρὸς, ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος scrissse, καὶ ὅτι ἡ ἀνεψία εἶναι τοῦ ἡγεμῶνος, ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος vide. ἀλλ' εἴην ὁ υἱὸς ἦτο τοῦ Πέτρου καὶ ἡ ἀνεψία τῆς κομήσσης, εἶναι ἀνάγκη νὰ γράφωμεν καὶ νὰ λεγώμεν ὁ πατὴρ scrissse a Pietro ed al figlio di lui. — Il principe vide la contessa colla nipote di lei. Lei εὐρίσκεται ἐνίστα μετὰ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τοῦ ὀνόματος ἀνδρὸς τοῦ δευτικοῦ σημείου τῆς γενικῆς, εἴην ὁ lei desiderio, ἡ ἐπιθυμία αὐτῆς. — La lei forma, ἡ μορφή αὐτῆς.

Σημ. δ. Sui ἀντὶ suoi εἶναι ποικιλικόν, οἷον da quel ciel che ha minor li cerchi sui. Sua ἀντὶ suoi καὶ sue εἶναι χυδαῖκόν καὶ ἡμαιοτημένον, ἂν καὶ εὐρίσκωνται τινα παραδείγματα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, οἷον vide li servi e sudditi sua molto ordinati. — Vi farà salvi se osserverete le comandamenta sua. — Diede fede alle sua parole. Τὸ suo εὐρίσκεται ἐνίστα ἀντὶ sua, οἷον lei sempre come suo sposa, e moglie onorando, l' amò. — Venere nel Lecue gradi otto, faccia di Saturno, e contradio alla suo triplicità. Ταῦτα ὅμως, ἂν καὶ ἡ Κρούσα ἐπιδοκμάζῃ καὶ λέγῃ ὅτι εἶναι κατ' ἰδιωτισμὸν τῆς γλώσσης, ὁ Μόντης λέγει ὅτι εἰν πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ὡς ἰδιωτισμοὺς τῆς γλώσσης τὰ ἁμαρτήματα τῶν ἁμαθῶν ἀντιγραφίων ἢ τινος τυπογράφου.

Σημ. ε. Ἀντὶ loro εὐρίσκεται συχνότατα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δοκίμοις συγγραφεῦσι suo, suoi, sua, sue, εἴην non son rimase acerbe nè mature Le membra mie di là, ma son qui meco, Col sangue suo. — Che potran dir li Persi a' vostri regi, Com' e' vedranno quel volume aperto Nel qual si scrivon tutti suoi dispregi? Elefanti sono in terra grandissimi animali etc. e delle ossa sue è l' avolio.

Σημ. ς. Τὸ ἄρθρον εἰς τὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν εἶναι περιττὸν καὶ παραλείπεται δοῦναι ἄλλο μέρος προδιοριστικὸν προηγῆται τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, τοῦτ' ἐστὶ questo, certo, ogni κτλ., εἴην se tu ti contenti di lasciare appresso

di me questa tua figliuola. — Questa bellezza mia sarà mercede De' troncator dell' esecrabile testa. — Io non posso più soffrire questi tuoi modi. — O molto amato cuore, ogni mio ufficio verso te è fornito. — Gli venne un messo da certi suoi grandissimi amici.

Συμ. Ζ'. Σχηνά, κατὰ οὐλᾶ ἐλαϊφίως, παραλείπεται ἡ κτηνικὴ ἀντωνυμία, διὰν δὲν προξήνῃσι σάφειά· καὶ τοῦτο γίνεται, κατ' ἐξήχην, πρὸ τῶν ὀνομάτων τῶν σημαίνοντων συγγένειαν, καὶ πρὸ τῶν ὀκκυούτων ὁλοσχρεῖς μέρος τινὸς ὄλου, ὡς μέλῃς τινὸς τοῦ σώματος κτλ., εἶον la moglie e 'l figliuolo mi son più del padre e della repubblica a cuore. — Era usato Taucredi di venirsene alcuna volta tutto solo nella camera della figliuola. — Che farai tu s' ella il dice a' fratelli? — E 'l nome, che nel cor mi scrisse amore. — Aprite li sepulcri voi ricchi e giovani, che andate col petto teso. — Già t' ho veduto col capelli asciutti. Σχηνότερα μεταχειρίζονται, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀμφότεροι τὰ προσωπικὰς ἀντωνυμίας μι, ci, ti, vi, si, gli, le, ἀντὶ τῶν κτηνικῶν mio, tuo, suo, κτλ., ὅν μὲ το prendo in braccio. — Mi si strugge il cuore. — Egli le si gettò a' piedi.

Σημ. η. Δυναμικά να προτάτουμε την κτητική αντωνυμία του ονόματος ή τανάπαλιν, καθ' όσον η αρμονία του λόγου απαιτεί· και πολλές φορές τίθεται η κτητική αντωνυμία μεταξύ της επιθέτου και του ονόματος, εἰς *il libro mio*, ἢ *il mio libro* καὶ *il caro mio scolaro* παραδείγματα τούτων τῶν τρόπων τοῦ ἐκφράζεσθαι γεμισμένον οἱ τε ἀρχαῖοι καὶ οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς.

Ἡ Κτητικὴ ἀντωνυμία, ἐν γένει, ἔχει προηγούμενον τὸ ἄρθρον ὅταν τὸ πρᾶγμα ἢ τὸ πρόσωπον λαμβάνηται ὠρισμένως, τοῦτ' ἐστὶν ἢ καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τῆς σημασίας τοῦ πράγματος, ἢ περιορίζεται εἰς μίαν μόνην τάξιν, ἢ εἰς ἓνα τινὰ ἀριθμὸν ὑποκειμένων, ἢ καὶ εἰς ἓν μόνον ἄτομον (1). Ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀποσιωπᾶται τὸ ἄρθρον πρὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας ὁσάκις λαμβάνηται ἡ σημασία τοῦ ὀνόματος εἰς ἔννοιαν γενικὴν, ἄνευ δηλονότι προσδιορισμοῦ τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ, ἢ ὁσάκις θέλωμεν νὰ δείξωμεν ἐν ἡ τινὰ ἄτομα ἀπροσδιορίστως μεταξὺ πολλῶν (2), οἷον in luogo di quello che morto era, il sostitui e fecelo suo maliscaleo. — Ordinò ad Annio suo

(1) «Ο κανὼν εὖτος δὲν εἶναι γενικός καὶ ἀνὰ ἐξαιρέσεις, ἀλλὰ δὲν λείπει οὐ
 παραδείγματα παρὰ τοῖς δοκιμαῖς συγγραφεύσιν, εἰς ἃ, ἂν καὶ ἡ ἐννοία ᾖ καὶ γε-
 νική, ἡ κριτικὴ ἀντωνυμία δὲν συνδέσεται ὑπὸ τοῦ ἄρτους, εἶναι Com? e' ve-
 dranno quel volume aperto, Nel qual si scrivon tutti suoi dispreghi? — Di
 questa ira di Dio a nostra correzione mandata sopra i mortali. — Qui
 vid' io nostra gente aver per duce Varrone. — Passan vostri trionfi, e
 vostre pompe. — Se Germani e Galli vi condurranno alle mura di Roma
 vostra patria, combatteretele voi?

(2) Ὑπαρχοῦσι πλείστοι τρόποι τοῦ λέγειν διὰ τῆς κτητικῆς ἀντινομίας καὶ τοῦ ὁδοματρ. εἰς αὐτὸν δὲν λέγεται παντάπασιν τὸ ἄχθρον, εἰν α mia posta, a mio cenno, di mia testa, a tuo posto, a nostro talento, per mio conto, in tua balla, in sua vece, a suo riguardo; a mio, a tuo, a suo dispetto; a mio, a tuo, a suo potere; in sua presenza, contro sua voglia; mio, tuo, suo malgrado; io non posso far caldo e freddo a mia posta. — Questi sgrida in suo nome il troppo ardire etc. — Ed io contra sua voglia etc.

tribuno militare che gli recasse quel capo venerevole im-
mantinente. — Cimone così detto, tacitamente alquanti
nobili giovani richiesti, che suoi amici erano. — Mostran-
do ch' ella fosse in casa de' suoi parenti. — Cesare scris-
se al senato, che in particolare a qualunque si lamentas-
se de' suoi liberti, si facesse ragione. — Quando fia tuo,
come nostro signore(1).

Ἐν τοῖς εἰρημένοις παραδείγμασι φαίνεται ἑναργῶς
ὅτι τὰ ὀνόματα maliscalco, tribuno, amici, parenti, liber-
ti, signore λαμβάνονται εἰς ἔννοιαν μεριστικὴν, καὶ ση-
μαίνουσιν un suo maliscalco; alcuni dei suoi parenti κτλ.

Ἐκ πλείστων παραδειγμάτων τῶν ἀρχαίων δοκίμων
συγγραφέων φαίνεται ἑναργῶς ὅτι ἀποβάλλεται τὸ ἄρθρον
τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας ὅταν τὸ προσεχῶς ἐπόμενον οὖ-
σιαστικὸν ᾗναι πλησίον συγγενικὸν ὄνομα, τοῦτ' ἔστι pa-
dre, madre, fratello, sorella, marito, moglie, figlio, fi-
glia κτλ. ἢ ὅταν σημαίνῃ ὑψηλὸν τι ἄξιωμα, τοῦτ' ἔστι
maestà, altezza, eccellenza κτλ. (2), οἷον io il dirò a mio
fratello. — Egli ha tua sorella per moglie. — Io voglio
che tu ti vada, e meni teco tua moglie, e tuo picciolo fi-
gliuolo. — Signore, voi dalla povertà di mio padre to-
gliendomi. — Se il conte ama mia figliuola nol so, ma
egli etc. — Mio figlio dov' è, e perchè non è teco? — S'
i' l' dissi, unqua non veggian gli occhi miei Sol chiaro,

(1) Εἶναι ἐν χρήσει τὸ un ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ καὶ alcuni ἐν τῷ πληθυντικῷ
πρὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας ἀντὶ τοῦ ἄρθρου, ὅταν θέλωσι νὰ δείξωσιν ἀριθμὸν
τινα μεταξὺ πολλῶν, καὶ ἐνίοτε κατ' ἰδιωτισμὸν τῆς γλώσσης πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ
χάριν τῆς ἐκφράσεως, οἷον passando egli da una possessione ad un' altra con
un suo bastone in collo. — Avevano una lor sorella chiamata Lisabetta.
— Trovollo con alcuni suoi vicini. Προσέτι ἡ χρήσις τοῦ ἄρθρου πρὸ τῆς κτη-
τικῆς ἀντωνυμίας οἶδε ὅπως διάφορον σημασίαν εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως, οἷον
io sono vostro amico, εἰμὶ φίλος σου· καὶ io sono il vostro amico, εἰμὶ ὁ φί-
λος σου· τὸ μὲν πρῶτον παράδειγμα δεικνύει ἕνα ἐκ τῶν φίλων σου, τὸ δὲ δεύτερον
δεικνύει τὸν κορυφαῖον ἢ τὸν μόνον ἀληθῆ φίλον σου.

(2) Ὁ κανὼν οὗτος μακρὰν τοῦ νὰ ᾖναι γενικός καὶ ἄνευ ἐκπρίσεως, παρη-
βαίνεται συχνότατα ὑπὸ τε τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων, οἷον che direste signora
se io vi facessi il vostro figliuolo maggiore riavere? — Ecco il tuo figlio.
— Alla sua altezza Divenni servitor con somma cura. — Avevo riguardo
alla vostra eccellenza. — Ricordati, diceva egli al suo figliuolo etc.
Ὅταν ὅμως τὸ ὄνομα τῆς συγγενείας ᾖ τῷ ἄξιῳματι ᾗναι κατὰ πληθυντικὸν ἀ-
ριθμὸν, ἀπαιτεῖται πάντοτε τὸ ἄρθρον.

o sua sorella (la luna). — L' anno MDXXXV che sua maestà fu in Firenze. — Ma ebbi più ch' a lui, rispetto al loco, E riverenzia, a vostra maestade. — Noi due, secondo che a me pare, stiamo assai beno con sua altezza.

Ὅταν ὁμῶς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ οὐσιαστικὸν προηγῆται τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, ἡ ὑπάρχη ἐπίθετον μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ὀνόματος, πάντοτε τίθεται τὸ ἄρθρον πρὸ τοῦ ὀνόματος, ἢ πρὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας τῆς προηγουμένης τοῦ συνοδεύοντος τὸ ὄνομα ἐπιθέτου, οἷον il padre mio, la madre mia, la sorella mia, l' altezza vostra, la maestà sua, il vostro buon cognato, il mio dispietato padre κτλ. (1).

Ὅταν ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία ᾖ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ῥήματος essere, λέγεται μόνη καὶ ἄνευ τοῦ ἄρθρου, οἷον fu la divina grazia sì favorevole, che infra pochi dì, la mia perduta libertà riacquistai, e come io mi soleva così sono mio. — Son disposta, posciachè vi piaccio, a voler esser vostra. — Nè mi offerir di dar lo scudo in dono, O quel destrier, che miei, non più tuoi sono. — Ma se tu negassi, tutta la colpa sarà tuo.

Mio, tuo, suo, nostro, loro ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ ἄνευ τοῦ οὐσιαστικοῦ, συνοδεύμεναι ὑπὸ μόνου τοῦ ἄρθρου, σημαίνουνσι τὸ ἔχειν, τὴν περιουσίαν, ὑπονοουμένου τοῦ ὀνόματος bene ἢ avere, οἷον vedi a cui io do mangiare il mio. — La vecchia disse a colui allora: vieni e domanda il tuo. — Se io vidi, io vidi sul vostro. — E la cagione fu ch' eglino avieno messo il loro e l' altrui nel re Odoardo d' Inghilterra.

(1) Πρὸς ταῖς ἀρχαίας, καὶ κατ' ἐξῆς παρὰ τῷ Δάντη καὶ παρὰ τῷ Βυκακκίῳ, αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι mio, mia, suo, sua, μεταβαλλομέναι εἰς mo, ma, so, sa, προσκολλῶνται εἰς τὸ τέλος τῶν οὐσιαστικῶν κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Mogliama (ἀντὶ mia moglie ἢ moglie) nol mi crederà. — Godiamci i dannaci et a mogliata (ἀντὶ tua moglie ἢ moglie) dī che ti sia stato imbolato. — Leggiermente sarei sentita da fratelmo (ἀντὶ mio fratello). — E non vidi giammai menare stregghia A ragazzo aspettato da signorso (ἀντὶ dal suo signore). — Allora disse la suorsa (ἀντὶ la sua suora) alla reina vuoi tu ch' io meni tua sorella?

Miei, tuoi, suoi, nostri, vostri ἐν τῷ ἐνικῷ καὶ πληθυντικῷ ἀριθμῷ, μετὰ τοῦ ἄρθρου ἄνευ οὐσιαστικοῦ, σημαίνουνσι συγγενεῖς, φίλους, εἰταίρους, ὁπαδοὺς, στρατιώτας, ἢ πολεμιστάς, ὑπηρέτας ἢ οἰκέτας, ὑπονοουμένων τῶν οὐσιαστικῶν, οἷον dimmi, perchè quel popolo è sì empio Incontr' a' miei in ciascuna sua legge? — Per non veder ne' tuoi quel ch' a te spiacque — Con tutti i suoi entrò in cammino — Vidi verso la fine il saracino, *che* fece a' nostri assai vergogna e danno — Mentre ragiona ai suoi, non lunge scorse Un franco stuolo addur rustiche prede.

Δεικτικαί (1).

Questi, cotesti, quegli εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ ἐπὶ προσώπου πάντοτε, καὶ ὡς ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος. Καὶ ἡ μὲν questi, δεικνύει τὸ πλησίον τοῦ λαλοῦντος πρόσωπον, ἡ δὲ cotesti τὸ εἰς τὸν ἀκούοντα πλησίον, καὶ ἡ quegli τὸ μακρὰν ἀπ' ἀμφοτέρων, οἷον questi è un buon uomo, ma cotesti è assai migliore — Questi venne premiato, e quegli gastigato — Questi fu felice, e quegli sfortunato — Tu de' saper ch' io fui 'l Conte Ugolino, E questi l' arcivescovo Ruggieri — Questi è il mio signore, questi veramente, è Messer Torrello — Questi in sua prima età fu dato all' arte Da vender parolette, anzi menzogne — Cotesti ch' ancor vive, e non si noma — Quegli allora mi domandò che peccato quel fusse — Quegli è Caco, Che sotto 'l sasso di monte Aventino.

Σημ. α'. Ἐναντίον τοῦ κανόνος εὐρίσκονται τινὰ παραδείγματα παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσιν, εἰς ἃ αἱ questi καὶ quegli δὲν ἀναφέρονται εἰς πρόσωπα, ὡς ma non sì che paura mi desse La vista, che m'apparve d' un leone. Questi pareo che contra me venesse — Dall' altra parte mi trae giustissimo sdegno etc. Quegli vuole che io ti perdoni, e questi vuole che contro a mia natura in te incrudelisca· ἀλλὰ τὰῦτα εἰς εἶναι ἀξιομίμητα.

Σημ. β'. Ὑπάρχουσιν ἐν πολλοῖς παραδείγμασι παρὰ τοῖς ποιηταῖς καὶ λογογράφοις, εἰς ἃ quei καὶ que' ἀπαντῶνται ἀντὶ τοῦ quegli, οἷον e quale è quei, che volentieri acquista — O quali io vidi quei, che son disfatti Per lor superbia! — Que' rispose io sono caduto in una fossa.

Σημ. γ'. Ἐναντίον τοῦ κανόνος ἀναγινώσκονται παρὰ τοῦ Δάντη καὶ πρὸς

(1) Ὁ γὰρ ἐν σελ. 107 περὶ κλίσεως τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν.

τιν τῶν ἀρχαίων λογιγράφων ἢ quegli καὶ quei καὶ ὡς ἄμεσον καὶ ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον, ἢν che non soccorri quei che t' amò tanto. — Sin mi giunse al toito di quei che si piangeva con la zanca. — Io mi reudei Piangendo a quei, che volentieri perdona. — Si dice che se la radice sua s' appicchi al collo di quegli che ha le scrofole, che gli vale etc. — Per la quale altri si rappresenta per lo comandamento della chiesa a quegli che vicario di Cristo è nella chiesa. — Εὐρίσκονται παρδείγματα, εἰς ἃ ἢ quello καὶ quel ἐπέχουσι τὸν τόπον τῆς quegli καὶ quei ὡς ὑποκείμενον, ἀντιπρόκεινται εἰς πρόσωπον, οἷον quel fu l' un de' sette regi, Ch' assiser Tebe. — Quel che infinita provvidenza ed arte Mastrò nel suo mirabil magistero. — Maggiormente è da amare lo ladro, che quello che sta cotidianamente in bugie.

Costui, costei, costoro εἶναι ἐν χρήσει ἐκάστη κατὰ τὸ γένος καὶ ἀριθμὸν αὐτῆς πρὸς δεῖξιν ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς, ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν πλησίον τοῦ λαλοῦντος· καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρουσι τῆς δεικτικῆς questi, ὅτι ταύτας δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν μετὰ τοῦ ῥήματος καθ' ὅλας τὰς ἀναφοράς τοῦ ὀνόματος, τοῦτ' ἐστὶ καὶ ὡς ὑποκείμενον, καὶ ὡς ἄμεσον καὶ ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον (ἐν ᾧ ἢ questi, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, εἶναι ἐν χρήσει μόνον ὡς ὑποκείμενον), οἷον diczan: chi è costui che senza morte, Va per lo regno della morta gente? Quando i' vidi costui nel gran deserto — Che farem noi, diceva l' uno all' altro di costui? — Noi confessiamo costui, cioè Dio, essere dignissimamente eccellentissimo. — Dio è signore, e vede quanto fai etc. — Saggio è chi ama e seguita costui. — Ma che sua parte abbia costei del fuoco. — Tosano udendo costei si tenne scornato. — Così costei ch' è tra le donne un sole. — O grazioso Apollo, Deh ferma il guardo a rimirar costoro. — Da costor non mi può tempo nè luogo Diveder mai.

Σημ. α'. Σπανίως costui καὶ costei εὐρίσκονται ὡς ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος. Εὐρίσκονται δὲ παρὰ τισὶ τῶν δοκίμων συγγραφέων καὶ ἐπὶ ἀψόγων πραγμάτων, οἷον io ho meco questo anello. La virtù di costui credo, che 'l mio perillante regno etc. ajutasse. — O Alberto tedesco ch' abbandoni costei (l' Italia) ch' è fatta indomita, o selvaggia.

Σημ. β'. Πολλοὶ λέγουσιν ὅτι ἡ ἀντωνυμία costui εἶναι περιφρονητική· ἀλλ' ἀρχαῖοι δοκίμοι συγγραφεῖς οὐ μόνον μεταχειρίζονται αὐτὴν ἐπὶ καλοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ Θεοῦ ἀναφέρουσιν αὐτήν.

Σημ. γ'. Ἐνίοτε οἱ ἀντωνυμίζε costui, costei, costoro, εἶναι ἐν χρήσει εἰς σημασίαν τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν ἀντὶ τοῦ δεικτικῶς σημείου τῆς γενικῆς, τιθεμένου τοῦ ἁλίστου πρὸ τῆς ἀντωνυμίας, οἷον la costui professione era d' amare santamente e con incredibil costanza tutti i giovani fiorentini, i quali fossero buoni o nobili. — Al costui tempo Leone Papa quarto fece rifare la chiesa di Santo Paolo. — Salabaelto, lieto etc. s' uscì di casa costei. — In Cipri et in Rodi furono i romori e' turbamenti grandi, e lungo tempo per le costoro opere.

Colui, colei, colero εἶναι ἐν χρήσει πρὸς δεῖξιν προσώπων μακρὰν τοῦ τε λαλοῦντος καὶ ἀκούοντος εὐρίσκομένων, οἷον io ho assai con una colpa offesi gl' Iddii uccidendo colui il quale etc.—Tu dicevi, che eri colui, il quale questa notte avevi ucciso l' uomo. — Veder pensaro il viso di colei, **Ch'** avanza tutte l' altre maraviglie.— Questa è colei, che tanto è posta in croce Pur da color, che le dovrian dar lode.

Σημ. Αἱ ἀντωνυμίαι αὗται εὐρίσκονται πολλάκις καὶ ἐπὶ ἀψύχων πραγμάτων, οἷον nel tempo, che colui, che 'l mondo schiara, La faccia sua a noi tien meno ascosa. — Io son colei, (parlando della morte) che si importuna, fera Chiamata son da voi, e sorda, e cieca. — Εἶναι δ' ἐν χρήσει, ὡς αἱ costui, costei, costoro, ὡς κτητικαὶ, τιθεμένου τοῦ ἄρῃου ἢ τῆς προθέσεως πρὸ τῆς colui, colei, coloro, καὶ παραλειπομένου τοῦ δεκτικοῦ σημείου τῆς γενικῆς πτώσεως, οἷον acciocchè il potesse mettere alle fo: che in colui cambio.— Subita speranza prendendo di dover potere ancora nello stato real ritornare per lo colui consiglio.— Se le giovani serve al colei grido da ogni parte non fossero corse.

Costestui, cotestei καὶ cotestoro εἶναι αὐταὶ ταῖς costesti, costei καὶ costoro ἔχουσι τὴν αὐτὴν χρῆσιν ταῖς costui, costei, costoro, οἷον di costui non dice nulla.—Perchè battete voi cotestoro? — Egli, ed ella etc. E cotestei di cotal contrassegno di lettera majuscola non hanno di mestieri.— Cotestui, che volete per genero, ha preso un' altra moglie.

Desso, dessi, dessa, desse ἔχουσιν ἐν τῷ λόγῳ μέζονα δύναμιν τῶν προηγουμένων διότι, ἐκτὸς ὅτι δεικνύουσι τὸ ἐν λόγῳ πρόσωπον(1), βεβαιοῦσι καὶ τὴν ταυτότητα αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς ὑποκείμενον μόνον τοῦ ῥήματος, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τῶν ῥημάτων εἶναι καὶ parere, οἷον io son desso, εἰμὶ αὐτότατος.— Sì, si è desso — Tu non mi pari desso.— Sono dessi.— Parendomi voi pur desso, m' è venuto stasera cento volte voglia d' abbracciarvi.—

(1) Ἐνίοτε λέγονται καὶ ἐπὶ πραγμάτων, οἷον che quello di che dubitavamo non fosse desso.— La voglio pure scrivere, e questa è dessa. Ἐνίοτε δ' ἐπέχουσι τὸν τόπον τῶν colui, colei κτλ, οἷον io temo che i parenti suoi non la diano prestamente ad un altro, il quale forse non sarai desso tu.— Ti dico io di lei cotanto, che se mai io ne trovai alcuno di queste sciocchezze schifa, ella è dessa. Ἐνίοτε, κατὰ πλίσισσιν, ἔχουσι προηγουμένην τὴν ἀντωνυμίαν quel, quella, οἷον e n' ho sì gran terror, che io confesso, Che mai più de' miei di sarò quel desso.

Hai tu sentito stanotte cosa niuna? — Tu non mi par desso. — Ch' i' grido: ell' è ben d'essa; ancor è in vita. — Gridando questi è desso e non favella.

Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι ἐπιθετικῶς
λαμβανόμεναι.

Αἱ ἀντωνυμίαι questo, cotesto καὶ quello ἔχουσι τὴν αὐτὴν χρῆσιν ταῖς questi, cotesti καὶ quegli· διαφέρουσι δὲ ὅτι αἱ μὲν questi, cotesti καὶ quegli, λέγονται, ὡς εἴρηται, ἐπὶ προσώπων μόνον, λαμβανόμεναι οὐσιαστικῶς, ἐν ᾧ αἱ questo, cotesto καὶ quello λέγονται καὶ ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων, προτασσόμεναι πάντοτε τῶν οὐσιαστικῶν ἄνευ τοῦ ἄρθρου, οἷον questo garzonzello s' incominciò a domesticare a questo Federigo. — Che fanno meco omai questi sospiri, Che nascean di dolore. — E tu, che se' costì anima viva, Partiti da cotesti, che son morti. — Oimè, Signore, voi mi parete un uomo di Dio, come dite voi coteste parole. — Il meglio del mondo spero di far quello che m' imporrà. — Quell' altro è Demofonte, e quella è Fille: quell' è Giason, e quell' altra è Medea. — Que' duo pien di paura e di sospetto, L' un è Dionisio e l' altro è Alessandro.

Σημ. α'. Αἱ questo, cotesto καὶ quello ἀναφέρονται εἰς προλεχθέντα πρόσωπα ἢ πράγματα, λέγονται μόναι, ἐπέχουσι τοπον οὐσιαστικῶν.

Σημ. β'. Esto, esti, esta, este, εὐρίσκονται ἐνὶ τοῖς ἀρχαίοις δοκίμοις συγγραφεύσιν ἀντὶ questo, questa κτλ., εἶναι perché dunque dolce amico esti terreni beni desiderate? — Voi credete Forse che siamo sperti d' esto loco. — Novella d' esta vita che m' addoglia. ἀλλὰ ταῦτα θεωροῦνται σήμερον ὁλως ποιητικά. Ἐκ τοῦ esto ὁμοίως παράγεται ἡ λέξις sta, ἥτις εἶναι ἐν χρῆσει καὶ ἐν τῇ κοινῇ συνδιαλέξει, ἐννοεῖται μετὰ τῶν ὀνομάτων mattina ἢ mane καὶ notte, τοῦτ' ἐστὶ stamattina, ἀντὶ questa mattina, stanotte, ἀντὶ questa notte. — O diss' io lui per entro in luoghi tristi Venni stamane. — Di questo di stamattina sarò io tenuto a voi. — Ubriaco fastidioso tu non c' entrerai stanotte. — E converra che stasera tu smoccoli.

Σημ. γ'. Questo, λαμβανόμεναι ὡς οὐσιαστικόν, σημαίνει questa cosa, τοῦτο τὸ πρᾶγμα, καὶ χρησιμεύει εἰς διῆξιν τῶν ἡδὴ εἰρημένων ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν ἀντ' αὐτῆς τὴν εἰδ., οἷον gran tempo fu in grande tribolazione di resia la chiesa, e con questo molta guerra e dissensione ebbe. — Assai degli altri ho già fatti, li quali a questo condotto mi hanno. — In questo (in questa cosa) io non vi piacerò già credendomi far bene. Προσέτι ἔχουσα προηγουμένη τὴν πρόθεσιν in, δεικνύει τὸν παρόντα χρόνον, ἢ ὑποτιθέμενον παρόντα, ὑπονοουμένων τῶν λέξεων momento, stante,

mentre κτλ., εἶν in questo (τοῦτ' ἔστιν in questo momento, in questo mentre κτλ.) la salute di lei sopravvenne.

Σημ. δ'. Εἶπομεν ὅτι εἰς δεῖξιν τῶν πραγμάτων καὶ τῶν προσώπων φυλιτ-
τουσιν αἱ ἐπιθετικαὶ αὐταὶ ἀντωνυμίαι τὴν αὐτὴν τάξιν, ἥ· καὶ αἱ questi, co-
testi, quegli κτλ., εἶν questo nōio ἢ nostro difetto, cotesto tuo ἢ vostro
difetto, quel suo ἢ loro difetto. Πρὸς δεῖξιν δὲ τοῦ χρόνου, ἐπὶ μὲν τοῦ παρον-
τος, μεταχειρίζομεθα τὴν questo, ἐπὶ δὲ τοῦ παρελθόντος τὴν quello ἢ quel, εἶν
questo di, questa state, quel giorno κτλ.

Ἡ εἰς ἀναφέρεται καὶ εἰς τὰ ἥδη λεγόμενα καὶ εἰς τὰ
προλεχθέντα, λαμβανομένη ὡς οὐσιαστικὸν οὐδετέρου γέ-
νους, σημαίνουσα questa, cotesta ἢ quella cosa, καὶ δύνα-
ται νὰ λάβῃ τὸν τόπον τῶν questo, cotesto καὶ quello
ἀδιαφόρως ἐν τε τῷ ἐνικῷ καὶ πληθυντικῷ ἀριθμῷ, τῷ
ἄρσενικῷ καὶ θηλυκῷ γένει, οἷον εἰς si sente meglio che
non si dice.—Cio era da considerare bene.—Cio vi fa ono-
re.—Cio dipende da lui.—E tutti quasi ad un fine tirava-
no assai crudele; ciò era di schifare, e di fuggire gl' in-
fermi.—Ma tornando a ciò che cominciato avea.—Otto
cose sono che danno materia a questo peccato; ciò sono etc.

Σημ. α'. Ἡ εἰς δέχεται πρὸ αὐτῆς πᾶσαν πρόθεσιν ἀνάρθρως πάντοτε, εἶν di
ciò, a ciò, da ciò, in ciò, con ciò, per ciò κτλ.

Σημ. β'. Ἡ εἰς, εὐτως ἀμετάβλητος, ἀναφέρεται πρὸς ἄλλους καὶ εἰς πρόσωπον,
οἷον si fuggirono dall' altra parte de' Sanesi, e ciò furono degli Abati, di
que' della Pressa; e più altri — Furono eletti quattro Capitani, etc. e ciò
furo etc., ἐξελέχθησαν τέσσαρες στρατηγοί, καὶ οὗτοι ὑπῆρξαν κτλ. Ἐνιστε ἡ εἰς
εὐρίσκεται ἐν τῇ σημασίᾳ τῶν qualunque, qualsivoglia, checchè κτλ., συνο-
δωμένη ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, εἶν ciò uccelli che volano.—Cio pesci che nuot-
tano.—Cio fere che discendono sono reppellite nel nostro ventre. Εὐρί-
σκεται δ' ἐνίοτε ἀπλῶς ὡς παραπληρωματικὸν ἢ πλεοναστικὸν μεριον, εἶν se ciò
non fosse ch' a memoria m' ebbe Pier Pettinagno in sue sante orazioni.

Ἀναφορικὰ (1).

Che ἀναφέρεται καὶ εἰς πρόσωπον καὶ εἰς πράγμα, μέ-
νουσα ἀμετάβλητος κατὰ τὸ γένος καὶ ἀριθμὸν, οἷον l'
uomo, che vi parlò.—I fanciulli, che giuocano.—La don-
na, che amaste.—Il drappo, che comprai.—Gli autori,
che leggete.—L' affare di che ragionammo insieme.—
A che egli rispose.—In che io differisco di voi.—Con
che si diede fine alla lite.—Potranno conoscere quello,
che sia da fuggire, e che sia similmente da seguitare.—

(1) Ὅρα ἐν σελ. 109 τὴν κλίσιν τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν.

Quella, ch' io cerco e non ritrovo in terra. — Qual fosse la cagione, perchè la cose, che appresso si leggeranno avvenissero. — E 'l dubbio passo, di che 'l mondo trema. — Questo è il diavolo di che io ti ho parlato. — Gli occhi di ch' io parlai sì caldamente. — Trapassiamo in queile cose, in che gli accidenti ci menano(1).

Che, λαμβανομένη κατὰ γένος οὐδέτερον, ἔχει προηγούμενον τὸ ἄρθρον il, ὅταν ἀναφέρηται εἰς τι πρᾶγμα, εἰς πρᾶξιν τινα ἢ ὁλόκληρον πρότασιν, οἷον il che mi consola — Vel che i genitori erano molto dolorosi. — Al che in fine s' appigliò. — Dal che non fu possibile il distorlo. — Avevan sentito perchè la Nina presa fosse, il che forse dispiacque loro. — Io vi farei goder di quello, senza il che per certo niuna festa compiutamente è lieta. — Gli pregò che alcuno di loro insino al castello l' accompagnasse, il che due di loro fecero. — Del che avvedutosi Marcello si mosse come per andarsene, e disse. — Al che si va molto adagio in simili casi. — Portavasi ciascuno alcuna cosa, dal che mangiare (2).

Ἡ che τίθεται μεταξύ τοῦ ἐπιθέτου καὶ τῆς ἀντωνυμίας ἢ τοῦ ῥήματος πολλάκις πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐκφράσεως, οἷον pazzi che noi siamo, πόσον εἴμεθα μωροί (ὅρα τὴν ἐρωτηματικὴν che).

Ἡ ἀναφορικὴ quale ἔχει τὴν αὐτὴν χρῆσιν τῇ che. διαφέρει δὲ, ὅτι ἀλλάσσει κατὰληξιν ἐν τῷ πληθυντικῷ

(1) Che ἀπαντᾶται ἐνίοτε παρὰ τοῖς συγγραφείοις ἀντὶ τοῦ quale ἢ quanto, οἷον Dio sa che (quanto) dolore io sento. — Odi gli osti nostri, che hanno non so che (quali) parole insieme.

(2) Ἐν τοιαύτῃ ἐννοίᾳ ἢ che ἐνίοτε τίθεται ἀνεὺ τοῦ ἄρθρου, οἷον di che Alessandro si maravigliò forte. Ἐπίσης εὐρίσκεται ἀνεὺ τοῦ ἄρθρου ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῇ; quel che καὶ ciò che, ἐν εἰδεί προαναφωνήσεως παρεντιθεμένη, οἷον l' un fratello l' altro abbandonava etc. e, che maggior cosa è, i padri, e le madri i figliuoli. — Se tu vuoi sapere che (ciò che) ho trovato, apri il grembo. — Domandò quanto etc. a che gli fu risposto che etc. Παραλείπεται προσέτι πολλάκις, κατὰ σχῆμα ἐλλείψεως, ἡ πρόθεσις, οἷον in quel medesimo appetito cadde, che (uel quale) cadute erano. — Questa vita terrena è quasi un prato, che (io cui) 'l serpente tra' fiori, e l' erba giace. — Ed io son un di quei, che (a' quali) 'l pianto giova. Ἡ che ἐνίοτε ἀπαντᾶται ὡς εὐχαστικὸν ἀντὶ τοῦ cosa, οἷον mi pareva un bel che (una bella cosa) l' esserne fuori.

ἀριθμῶ, καὶ ὅτι συνοδεύεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ ἄρθρου, οἷον
 l' uomo il quale. La donna la quale. — Il libro il quale. —
 Gli uomini i quali. — Le donne le quali. — Quegli, il quale
 non si risparmia, fa presto a divenire vecchio. — L' amico
 del quale vi ho parlato. — Il giardino per lo quale ho
 tanto dispeso. — Il ragazzo al quale dà la preferenza. —
 La lettera dalla quale avete rilevato. — Lo scolare, il
 quale in sul far della notte col suo fante presso della tor-
 retta nascoso era. — Ch' ei fu dell' alma Roma, e di suo
 impero... La quale, e 'l quale (a voler dir lo vero) Fur
 stabiliti per lo loco santo. — Ritrarmi accortamente dallo
 strazio; del qual oggi vorrebbe, e non può aitarme. — Una
 montagna aspra ed erta alla quale un bellissimo piano e
 dilettevole sia riposto. — Sette giovani donne, i nomi del-
 le quali io in propria forma racconterei.

Quale ἡ qual ἀντὶ τοῦ colui che, ἡ di ciò che, λέγεται
 ἄνευ τοῦ ἄρθρου, οἷον vidi cose che ridire. Nè sa nè può
 qual di lassù discende. — Folle è qual crede che per suoi
 consigli Rimuover possa l' ordine del cielo. — Qual più
 gente possede, Colui è più da' suoi nemici avvolto. — Or ti
 consiglia, Senz' altro indugio, e qual qñ vuol ti piglia.

Συχνὰ εὐρίσκεται ἡ quale ὡς ὁμοιωματικὸν δύο ὀνο-
 μάτων, ἔχουσα ἀνταποδοτικὸν τὴν tale ἐκπεφρασμένην ἡ
 ὑπονοουμένην, οἷον videsi di tal moneta pagato, quali era-
 no state le derrate vendute. — Piacemi almen, Ch' i miei
 sospir sien quali. Spera 'l Tevere e l' Arno. — Divenuto
 nel viso quale è la molto secca terra, o la scolorita cenere.

Ἡ quale εὐρισκομένη πρὸ οὐσιαστικοῦ ἄνευ τοῦ ἄρθρου
 ἰσοδυναμεῖ τῷ ὁμοιωματικῷ ἐπιρρήματι ὡς, οἷον vivesti
 qual guerrier cristiano e santo. — Egli, qual maestro,
 dee saperlo, ὡς διδάσκαλος ὀφείλει νὰ τὸ ἡξέυρη. — Que-
 sto scrittore, quale storico, è assai veritiero, ὁ συγγρα-
 φεὺς οὗτος, ὡς ἱστορικὸς, εἶναι πολὺ ἀληθής. — Uno stra-
 niero, qual ambasciadore, è persona sacra, ξένος ὡς πρέσβυς,
 εἶναι ἱερὸν πρόσωπον.

Σημ. α. Κατὰ τὸν περὶ χρίσεως τοῦ ἄρθρου κανόνα ἐπρεπε νὰ συνοδεύηται πάντες τῇ ἀντωνυμίᾳ quale ὑπὸ τοῦ ἄρθρου il (ἐαυτὸς ὅταν προεγῇται ἢ πρόθεσις per)· ἀλλ' εὐρίσκεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συναδευμένη καὶ ὑπὸ τοῦ lo, οἷον *Nuoma Pompilio di me s' innamorò lo qual del mio piacer tanto fu degno*. — *Che vendetta è di lui, ch' a ciò ne mena; lo qual in forza altrui presso all' estreme*.

Σημ. β'. Ἡ quale ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, συνοδεύεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ ἄρθρου· ἀλλ' ὅπως παρὰ ποιηταῖς εὐρίσκονται παραδείγματα, εἰς ἃ λείπει τὸ ἄρθρον, οἷον ο *diva luce quale in tre persone* Ed una essenza il ciel governi e 'l mondo. — E quei di rado Incontra, mi rispose, che di lui Faccia 'l cammino alcun, per qual io vado. Ἐν ταύτῃ ἐννοίᾳ λείπει πολὺν τὸ ἄρθρον, συντομίαις χάριν, καὶ ἐν τῇ ἱστορικῇ ἀληθογραφίᾳ· ἀλλ' αἱ ταῦτα ἁλλοίφει· παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς, καὶ ἄλλαι ὁμοίαι φύσεως θεωροῦνται ὑπὸ τῶν γραμματικῶν παρατρέφωδοι καὶ κακοζῆλοι, ὡς παρ' οὗτοις μόνοις γνωσταί.

Σημ. γ'. Τὸ τελικὸν ἐ τῆς quale ἀποκόπτεται, ὡς εἴπομεν ἀλλοχρῶ, κατὰ τὴν ἀνωμαλίαν τοῦ λόγου· ἀλλ' εἶναι ὅπως ποιητικὴ ἢ ἐκθλιψίς τοῦ l ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ, τοῦτ' ἐστὶ quai ἀντὶ quali, καὶ πλέον ἐτι quai, οἷον *de' quai cadeva al petto doppia lista*. — *Deutro alle qua' peregrinando alberga un signor valeroso, accorto e saggio*.

Σημ. δ'. Εἶναι ἐν χροστί η̄ quale ἄνευ ἄρθρου πρὸς δεῖξιν τῆς ποιότητος ἢ τῆς φύσεως τοῦ προσώπου ἢ τοῦ πράγματος, οἷον *non so qual sia*. — *Vedrai s' io sono quale tu mi credi*. — *Sarò qual mi volete*. — *Non so quale Iddio dentro mi stimola ed infesta a dovermi il mio peccato confessare*. — *La donna comprendendo qual fosse l' anima di lei, lasciò stare le parole*. Ἐνίστα χροσμέει νὰ δεῖξῃ ἦ ἢ τινα ἐκ τίνος δεθέντος κρέμμου, οἷον *nella vostra elezione sta di torre qual più vi piace delle due, o se volete amendue*.

Chi εἶναι σύνθετος ἀντωνυμία, ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἢ ὅστις, σημαίνουσα colui che. Ἰσοδυναμεῖ δ' ὀνόματι ἀορίστως λαμβανομένῳ εἴτε ἀρσενικοῦ εἴτε θυλικοῦ γένους, κατὰ τε τὸν ἐνικὸν καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν. Εἶναι δὲ ἐν χρήτει καὶ ὡς ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, καὶ ὡς ἄμεσον καὶ ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον, οἷον *chi è contento del suo*, non può dirsi povero. — *Non teme il male chi è virtuoso*. — *Chi modera i suoi desii è sempre ricco*. — *È pazzo chi presume di opporsi a chi è più forte*. — *A niuna persona fa ingiuria chi usa la sua ragione*. — *Chi il fece nol faccia mai più*. — *Aveva in costume di domandar chi con lui era, chi fosse qualunque uomo veduto avesse per via passare*. — *Deh! satiro gentil non far più strazio di chi t' adora*. — *Ch' egli è usato di porgere a chi troppo non si mette ne' suoi più cupi pelaghi navigando*. — *A chi Dio vuol male, toglie il senno*. — *Le quali da chi non le conosce sarebbono, e son tenute grandi ed onestissime donne*.

Σημ. ε. Ἀπαντᾶται ἐνίστα ἡ ἀντωνυμία αὕτη, ὑπονοουμένης τῆς προθέσεως e, οἷον *furonvi sfortunatamente sconfitti*; e così avviene chi è in volta di fortuna

Σημ. 6'. Chi έχει ενότι τὴν σημασίαν τοῦ se alcuno, εἶναι come pienamente si legge per Lucano poeta chi le storie varrà cercare, ὡς παρρησιαστικῶς ἀναγγιγνέσκειται διὰ τοῦ ποιητοῦ Λουκανοῦ, εἰς ἀνάλυσιν καὶ νὰ ζητήσῃ τὰς ιστορίας. — Quinci si va chi vuole andar per pace, εἰς τοῦτον πορεύεται τις, εἰς ἀνάλυσιν νὰ πορεύῃ ἡσύχως. Ἐνίτα ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ alcuno che ὅτι το ἰσχυρόμενον ῥῆμα τίθεται πάντοτε εἰς ὑποτακτικόν, οἷον non credi tu trovar qui chi il hettesimo ti dea? εἰς πιστεύεις ὅτι εὐρίσκειται ἐνταῦθα τις, ὅτις νὰ σὲ θαπτός; — Quivi non è chi ragioni di Cristo, nè chi legga, nè chi scriva. — Nè sarà chi m' ascolti, o mi difenda? Εὐρίσκειται εἰς καὶ ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ chiunque, ὅστις δήποτε, εἰς παρλι chi vuole in contrario. Ἐνίτα ἀπαντᾷται πολλὰς εἰς τὴν αὐτὴν φράσιν ἢ περίοδον, ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὁ μὲν . . . , ὁ δὲ . . . , ὁ δὲ . . . , κτλ., εἰς chi dicea che fu Cimabue, chi Stefano, chi Buffalmacco, chi Bernardo, e chi uno e chi un altro. — Guanciali chi di velluto, chi di raso — Chi fiori, chi odorifere erbe, chi spugne, chi ampolle, chi palle di diverse spezierie composte in mano porta.

Καὶ ἀντωνυμία ἀναφορικὴ οὐδέποτε συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἄρθρου, εἶναι ἐν χρήσει καθ' ὅλα τὰ γένη καὶ ἀριθμούς ὡς ἄμεσον ἢ ἔμμεσον ἀντικείμενον, καὶ οὐδέποτε ὡς ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, οἷον il giovane cui ricercate. — Le donne cui salutammo. — La battaglia cui vinse. — La persona di cui vi parlai. — L' amico da cui aspetto soccorso. — La porta per cui sono entrato. — La casa in cui dimoro. — Così la donna non guardando cui motteggiasse, credendo vincere, fu vinta. — Coi maritando cui ella amava. — D' un piccol ramo, cui gran fascio piega. — Vidi Solon, di cui fu l' util pianta . . . Con gli altri sei, di cui Grecia si vanta. — Macchie apparivano a molti, a cui grandi e rade, e a cui minute e spesse. — Molti son gli animali a cui s' ammoglia. — Come essi, da cui egli credono sono beffati. — Ed è sì spento ogni benigno lume Del ciel, per cui s' informa umana vita. — Qual cella è di memoria in cui s' accoglia, Quanta vede virtù quanta beltade. — Incontanente conobbe là dove stata era e con cui.

Ὅταν ἡ cui λαμβάνηται ἐν τῷ λόγῳ ὡς κτητικὴ ἀντωνυμία, τότε τίθεται τὸ ἄρθρον καθ' ὅλας τὰς πτώσεις τοῦ σημαίνοντος τὸ κτῆμα ὀνόματος πρὸ τῆς ἀντωνυμίας cui, παραλειπομένου, κατὰ σχῆμα ἐλλείψεως, τοῦ δεικτικοῦ σημείου τῆς πτώσεως, οἷον il cui figlio. — La cui figlia. — I cui figli. — Le cui figlie. — Gli venne a memoria uno ricco Giudeo, il cui nome era Melchisedech. — Amore, la

cui natura è tale che piuttosto per se medesimo consumar si può. — Altri so, che n' arà più di me doglia; la cui salute dal mio viver pende. — La Fiammetta i cui capelli erano crespi, lunghi, e d' oro. — Mio padre mi lasciò ricco uomo, del cui avere come egli fu morto diedi. — Narciso, delle cui male parole con Agrippina dissi di sopra. — A non depor questa famosa spada, al cui valore ogni vittoria è certa. — Una botta di maravigliosa grandezza dal cui venenifero fiato avvisarono quella salvia esser velenosa divenuta. — E come che questo a' suoi niuna consolazione sia, pare a me, nelle cui braccia è morto, sarà un piacere.

Σημ. α. Κατ' ἰδιωτισμὸν τῆς γλώσσης ὑπονείτται πολλάκις ἡ πρόθεσις α πρὸ ταύτης τῆς ἀντωνυμίας, οἷον quivi sia lo Iddio regnatore, cui tutto soggiace ed ubbidisce. — Voi cui fortuna ha posto in mano il freno delle belle contrade. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον παραλείπεται ἐνίοτε καὶ ἡ πρόθεσις δι, κτῆσιν σημαίνουσα, οἷον il buon uomo, in casa cui (ἀντὶ in casa di cui) morto era.

Σημ. β. Cui εἰρίσκειται ἐνίοτε ὡς ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία ἀντὶ χι, οἷον ε' io volessi dire una mia novella, a cui (ἀντὶ a chi) la dico per lo più savio di noi? — Con cui (ἀντὶ con chi) ti credi tu essere stato? (ὅρα τὴν σύνταξιν τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν).

Σημ. γ. Πολλοὶ τῶν νωτέρων καὶ ληλοῦντες καὶ γράφοντες, μεταχειρίζονται ἰl di cui, la di cui, i di cui, le di cui τοῦτο, ἂν καὶ δὲν ᾖναι πλῆμμελές, ἀντίκειται τῷ χαρακτῆρι τῆς γλώσσης.

Onde, ὅπερ καθ' ἑαυτὸ εἶναι ἐπὶ ῥῆμα τοπικὸν, λαμβάνεται ὡς ἀναφορικὴ ἀντωνυμία καθ' ὅλα τὰ γένη καὶ ἀριθμοὺς, ἰσοδυναμοῦσα ταῖς προηγουμέναις che, quale, chi, cui, συνωδευμέναις ὑπὸ τινος τῶν προθέσεων di, da, per, con, οἷον un riso, onde io mi rallegro. — Que' begli occhi ond' escono saette. — Lo sdegno, onde tutti erano animati. — Uscii per la porta, ond' egli era entrato. — Alli casi infelici, ond' io con ragione piango, con lagrimevole stile seguirò. — Voi, ch' ascoltate in rime sparse, il suono Di quei sospiri, ond' io nodriva il core. — Per la natura lieta, onde deriva La virtù mista per lo corpo luce. — Lassol ben veggio, in che stato son queste Vane speranze, ond' io viver solia. — Di lor progenie discese il buono e cortese re Artù, onde i romanzi bretoni fanno menzione. — Ch' i' aggio in odio la speme, e i desiri. Ed ogni laccio,

onde 'l mio cor è avvinto. — Per quello uscivolo ond' era entrato, il mise fuori. — Verso quella parte onde il di aveva la fanticella seguita.

Σημ. Το τοπικὸν ἐπὶ ῥῆμα οὐ ἔχει πολλὰς σημασίας ἀναφορικῶς ἀντωνυμίας ὡς ἐμμέσου ἀντικειμένου λαμβανόμενης, ὑπονοουμένης τινος πρόθεσις, ὡς quanto inganno sotto sè quella pietà nascondeva, la quale partitasi dal cuore, οὐκ εἰς πῶς non ritornò. — Come m' ha cocco 'l fuoco Di questa viva petra ov' io mi appoggio. — L' erba οὐκ εἰς ὅπου sarà la brina, genera loro infermitade.

Ἑρωτηματικά.

Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι εἰσὶν αὐταὶ αἱ ἀναφορικαί, τοῦτ' ἔστι quale, chi, che.

Καὶ ἡ μὲν quale λέγεται καὶ ἐπὶ προσώπων καὶ ἐπὶ πραγμάτων καὶ ὅτε μὲν συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὅτε δὲ ὑπονοεῖται τὸ οὐσιαστικόν, ἤδη εἰρημένον, ὡς qual opinione è la vostra? — Ecco due cappelli, quale volete? — Quali fra questi libri sono i miei? — Da qual mercandante avete ricevuto questo drappo? — A quale daresti la preferenza? — Impetratemi una grazia da chi così mi fa stare. Ruggieri domandò quale? — State saldo e ci è rimedio.... Quale? — Quali leggi, quali minacce qual paura? — Qual cavalla vedesti mai senza coda? — Quali sono quelli signori?

Ἡ αὐτὴ quale εἶναι ἐν χρήσει καὶ εἰς τὰς ἐπιφωνήσεις, συνοδευομένη ὑπὸ τινος ὀνόματος, ὡς qual ricchezza! Qual follia! Con qual fasto il disse! — O Figliuol mio, qual per te fiamma è accesa!

Ἡ δὲ chi λέγεται ἐπὶ προσώπου μόνον, ὡς chi entra? Chi è quel *signore*? Chi cercate? Di chi parlate? A chi scrivete? Da chi lo sapete? Per chi mi avete preso? Chi siete voi, che contra 'l cieco fiume, fuggito avete la prigione eterna? Chi vi ha guidati? o chi vi fu lucerna? Chi è questi che così starnutisce?

Ἡ δὲ che ἰσοδυναμεῖ τοῖς quale? cosa? ἢ che cosa (1)?

(1) Ἡ λέξις cosa ὅτε μὲν ὑπονοεῖται, ὅτε δ' ἐκφράζεται μετὰ τοῦ che, καὶ ἄλλοτε παραλείπεται ἔλως ἢ che, γινομένης τῆς ἐρωτήσεως διὰ τοῦ cosa, ὡς

οιον che c' è? Che uomo è costui? Che brami? A che pensi? Di che parlate? Che ha colei più di me? Or che avesti che fai cotal viso? Che cosa è questa che voi mi avete fatto mangiare? A che sarebbe detta la parola di Cristo agli apostoli?

Ἦ che χρησιμεύει ἐπίσης καὶ εἰς τὰς ἐπιφωνήσεις πρὸς αὐξήσιν τῆς ποιότητος τοῦ ὑποκειμένου ἢ τοῦ πράγματος, οἷον che grand' uomo! Che bella serata! Dio sa che dolore io sento! O che grave cordoglio!

Ἀόριστοι.

Uno οὕτως ὁλόκληρος λαμβάνεται ὡς οὐσιαστικὸν καὶ σημαίνει (ἄνθρωπος) τις, οἷον uno mi disse, μοι εἶπέ τις. Συμφωνεῖ δὲ πάντοτε τῷ ἐκπεφρασμένῳ ἢ ὑπονοουμένῳ ὀνόματι.

Ἐχουσα ἀνταποδοτικὴν τὴν ἄλλο, λαμβάνει τὸ ἄρθρον καὶ τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ἀντιστοιχοῦσα ταῖς ἑλληνικαῖς ἀμφοτέροι, ἀμφότεραι, ἢ ὁ μὲν ..., ὁ δὲ ... ἢ μὲν ... ἢ δὲ ... οἱ μὲν ... οἱ δὲ ... αἱ δὲ κτλ., οἷον tanto l'età l'uno e l'altro da quello ch'esser solevano gli avea trasformati, τοσοῦτον ἡ ἡλικία ἀμφοτέρους εἶχε παραμορφώσει ἄφ' ὅ,τι συνείθιζον γὰρ ἦναι. — Ὀν' è 'l bel ciglio, e l'una e l'altra stella, Ch' al corso del mio viver lume denno? Siccome fecero i Saguntini, e gli Abidei, gli uni tementi Annibale cartaginese, e gli altri Filippo macedonico. — Sperava l'una crescere, e l'altra dover trovar scemate, προεδόξα εὐρῆσιν τὰς μὲν αὐξηθείσας, τὰς δ' ἐλαττωθείσας.

Σημ. 1. Uno ἑνὶσι ἔχει τὴν σημασίαν τῆς ciascuno, ἕν, cento scudi per uno. — Un tanto per uno. Un ἕν καὶ una ἑνὶσι σημαίνουσι medesimo, medesima, αἷον οἱ fiero voto, Che 'l padre, e 'l figlio ad una morte offesse! — La vostra città di Fiorenza ch'era uno co' Romani — Amor e 'l cor gentil sono una cosa.

che volete? che cosa volete? cosa volete? Πολλάκις γινόμενης τῆς τοιαύτης σωπηλῶς, λέγεται μόνη ἡ che, καὶ τὸ ἐπόμενον προηγουμένως τίθεται εἰς ὑποτακτικὴν ἑγκλίσιν, et appresso entrò in pensiero che questo volesse dire. — E del buon uomo domandò che ne fosse.

Σημ. Ε'. In uno καὶ in una σημαίνουσιν ὁμοῦ, οἷον *ed amor solo con debita contemplazione seguitare in una ho raccolto le sparse cure*. — E in uno con esso lui saluta il venerabile Pucciandone.

Alcuno συμφωνεῖ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν τῷ οὐσιαστικῷ ἐκπεφρασμένῳ ἢ ὑπονοουμένῳ, οἷον *alcun uomo, alcuni uomini*; *alcuna donna, alcune donne*.

Σημ. Alcuno συνοδευομένη ὑπὸ ἀρνητικοῦ μορίου, σημαίνει *nessuno* ἢ *niuno*, οὐδεὶς, ἀλλὰ μόνον ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ· ταῦτ' οὖν σημαίνει καὶ ὅταν προηγῇται ἢ πρότερος *senza*, εἶναι *per le quali cose io dubito forte, se noi alcuna altra guida non prendiamo che la nostra etc.* — E *senza la provvidenza d' alcun uomo si sappiano regolare*. Ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ ἐνίοτε σημαίνει *veruno*, οὐδεὶς, οἷον *e tu Claudio mena la fanciulla dove ti piace, e non temere da alcuni (ἀντι da veruno)*. — *Mi veggio morire nelle braccia di quelle due persone, le quali io più amo che alcune altre (ἀντι alcun' altra)*.

Taluno λέγεται ἐπὶ προσώπου πάντοτε, ὡς οὐσιαστικὸν λαμβανομένη καὶ σημαίνουσα ἄνθρωπός τις, οἷον *taluno mi disse*.

Certo λαμβάνεται καὶ ὡς οὐσιαστικὸν καὶ ὡς ἐπίθετον, συνοδευομένη ἐνίοτε ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἀόριστου ἀντωνυμίας *un*, οἷον *un certo che io non conosco, τὶς ὅνπερ οὐ γινώσκω*. — I suoi frutti . . . certi son dolci, e certi acetosi, οἱ καρποὶ αὐτῆς *τινὲς μὲν εἰσὶ γλυκεῖς, τινὲς δὲ ὀξυνοί*. Un certo che, σημαίνει *πρᾶγμα τι*.

Ognuno, ognuna, ὡς οὐσιαστικά ὀνόματα ἀόριστα λαμβανόμενα κατὰ τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν, σημαίνουσιν ἕκαστος ἄνθρωπος, ἐκάστη γυνή, οἷον *ognuno si crede ricco*. — Ognuna vuole esser più bella. — Con grandissima ammirazione d' ognuno. — Ognuno era pennuto d' ali. — Ognuno portiamo qualche cosa da noi segnata. — Ognuna in giù tenea volta la faccia.

Ciascuno, ciascheduno σημαίνουσι ταῦτ' οὖν τῇ ἀνωτέρῳ· διαφέρουσι δὲ ὅτι ἐνίοτε συνοδεύονται ὑπὸ τοῦ ὀνόματος οἷον *ciascun paese ha le sue usanze*. — Ciascuno badi a' fatti suoi. — Incoraggiò ciaschedun soldato con la sua voce. — Vedrai gli antichi spiriti dolenti che la seconda morte *ciascun grida*. — Quanto ciascuna è men bella di lei. — Come a ciascun le sue stelle ordinaro. — Comandò a cia-

schedun soldato che portasse seco del pane per due giorni.— Ciascheduna cosa la quale l' uomo fa.

Σημ. α. Οἱ ἀρχαῖοι ἀντὶ *ciascuno* εἶπον *caduno* καὶ *catuno*, εἶν *caduna* *avea* uno mazzero sotto.— Vedendo che *catuno* il voleva, mandò per una fine orafio.— Οἱ νεώτεροι δὲ μεταχειρίζονται καὶ *caduno*.

Σημ. β. Κατὰ τὸν ὁρθὸν λόγον *ciascuno* καὶ *ciascheduno*, ἕνεκα τῆς ἐνυπαρχούσης λέξεως *uno* δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχη πληθυντικὸν ἀριθμὸν· παρὶ τισιν ὅμως τῶν ἀρχαίων εὐρίσκονται καὶ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅπως παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνους τὸ οὐδέεις, εἶν *che desti il nome al loco, ove ciascuna strade nazioni vollon' onorarlo*.— Teguendo *ciascune* cose migliori.— *Ciascheduni* infermi si deono dipartire dalla compagnia de' rei. Qualcuno καὶ *qualcheduno* ἀναφέρονται εἰς ὄνομα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὑπονοούμενον. Ἡ *qualcuno* ὅμως ἢ συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ ὀνόματος ἢ τὸ ὄνομα ἐκφέρεται κατὰ γινικὴν μισοτιπὴν, εἶν *ma se pià ancor serba l' arco tuo e qualcuna saetta, Fa di te, e di me, signor, vendetta*.— S' *esser non può, qualcuna d' este notti etc.*— Colui, che ve lo dice, è qualcuno che mi vuol male.

Qualche, ἄνευ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, συνοδεύεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, οἷον *qualche* uomo, *qualche* donna, *qualche* giorno, *qualche* cosa.

Σημ. Ἡ *qualche* μετὰ τοῦ *cosa* ἀντὶ τῆς ἐπιθετικῆς συντίξεως, μεταβάλλει τὸ ἐπίθετον ὥς· λέξεως *cosa* εἰς γινικὴν, καὶ σχηματίζει οὕτω φράσιν τινὰ συνηθιστάτην, εἶν *ant* *qualche bella cosa, λέγεται qualche cosa di bello; qualche cosa nuova, qualche cosa di nuovo* κτλ.

Qualcheduno εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ *qualcuno*· διαφέρει δὲ καθ' ὅτι λέγεται σχεδὸν πάντοτε ἄνευ τοῦ οὐσιαστικοῦ.

Ὀgni συνοδευομένη πάντοτε ὑπὸ τινος οὐσιαστικοῦ εἴτε ἄρσενικοῦ, εἴτε θηλυκοῦ γένους, λέγεται καὶ ἐπὶ προσώπων καὶ ἐπὶ πραγμάτων ἐν τῷ ἐνικῷ μόνον ἀριθμῷ, οἷον *ogni* uomo, *ogni* cosa, *ogni* luogo, *ogni* virtù.— *Con ogni* sollecitudine.— *M'* interrompe ad *ogni* tratto.— Sono pronto ad *ogni* vostro cenno.— Egli ci scrive due volte *ogni* mese.— Il popolo accorre da *ogni* banda.

Ὀgni *cosa* πολλάκις σημαίνει ὅλα τὰ μέρη, οἷον *dormandò l' oste là dov' esso potesse dormire, al quale l' oste* rispose: in verità io non so, tu vedi, che *ogni cosa* è pieno.— Che pieno essendo *ogni cosa* di guerra, *Voleano gir, più che poteano, occulti*.

Σημ. Ὀgni εὐρίσκεται ἐνίοτε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συνοδευμένη ὑπ' ὀνόματος πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, εἶν compensata *ogni cosa* degli altrui affanni, li mi i quelli *ogni* altri trapassare di gran lunga desiderì.— Non tanto solo dannifichiamo questi detti peccati, ma ancora *ogni* altri peccati mortali.— Feci piantare frutti d' *ogni* maniera. Οἱ νεώτεροι καὶ διαλεγόμενοι καὶ γράφοντες μεταχειρίζονται ὀgni πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων μετὰ τοῦ προσ-

χὼς ἱπομάνου οὐσιαστικοῦ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, οἷον ogni due giorni, ogni cinque anni, ogni quindici giorni. — Apparisce dai medesimi libri, che i priori si mutavano ogni due mesi.

Σημ. 6'. Ἐκ τῆς οὐγὶ καὶ εὐντι ἐνημερίσθη ἡ λίσσις οὐγισσάντι, ἡ ἐορτὴ τῶν ἁγίων πάντων, ἐν χρησίᾳ παρὰ τῷ Βλακκαλίῳ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Εὐρίσκεται δ' ἐνίστι ἡ οὐγὶ μετὰ τῆς qualunque ἡ κεχωρισμένη αἰ ἡ ἡνωμένα δια τοῦ συνδέσμου ο, οἷον ogni qualunque ἡ οὐγὶ e qualunque.

Chiunque καὶ chicchessia ἢ chi che sia λέγονται ἐπὶ προσώπων μόνον ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ, οἷον chiunque altrimenti fa pecca. — Dio la faccia trista chiunque ella è — In chiunque dimora anima sì vana — Quand' io ci tornassi, ci sarebbe chi che sia, che c' impaccerebbe. — Ricordati, che tu hai a con-
finare con chi che sia.

Σημ. 6'. Ἡ chiunque εὐρίσκεται καὶ chiunque, ἀλλὰ σήμερον εἶναι ὀλίγον εὐχρηστοί. Ἐν δὲ μόνον παραδειγμα εὐρίσκεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, εἰς οὗ ἡ chiunque ἀναφέρεται εἰς πράγματα, οἷον io cedro sì puote tutto l' anno serbare in cell' arbore, sia meglio se nel chiude con chiunque vasello.

Σημ. 6'. Μεταξὺ τῆς chi che καὶ εἰς δυνάμειν νὰ παρεμβάλλωμεν πᾶν δῆ-
ποτα ὄνομα ἢ ἀντωνυμίαν ἢ ἣν τινα δῆποτε ἄλλην λίσιν, οἷος con attento anime
sou da raccogliere, chi che di esse sia il dicatore.

Qualunque ἀναφέρεται καὶ εἰς πρόσωπον καὶ εἰς πράγμα, καὶ λέγεται ἄνευ ἢ μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ, οἷον a qualunque della proposta materia, che quinci innanzi novellerà, converterà che in fra questi termini dica. — Ed è mestier, ch' e' senta qualunque passa, com' ei pesa pria. — E da diavol etc. se' tu più che qualunque altra dolo-
rosetta fante.

Qualunque εὐρίσκεται συχνὰ συνωδευμένη ὑπὸ ὀνόματος πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ εἴτε ἀρσενικοῦ εἴτε θηλυκοῦ γένους, οἷον qualunque affare, qualunque altre cagioni, costà trovasti, già deono esser finite — O qualunque cavalieri, che intorno a' miseri dimorate.

Che che ἢ checchè ἐστὶν ἡ αὐτὴ τῇ qualunque, ἀλλ' ἐπὶ πραγμάτων μόνον λεγομένη, καὶ μετ' ὑποτακτικῆς πάντοτε, οἷον che che egli oda o vegga, niuna novella, altro che lieta ci rechi di fuora. — Piacciavi di ristar qui meco alquanto, E che che sia di lei non celate. — Sì che io ti priego caramente (che che partito tu ti prenda) che di

ciò etc. non se ne dica alcuna cosa. — Non già giusto conturba in checchè divegna di lui.

Qualsisia καὶ qualsivoglia εἶσιν αἱ αὐταὶ τῇ qualunque, οἷον che non possono esser rotte etc. da qualsisia ferro, e da qualsisia colpo di pistola. — Avere appresso di sé uomini valenti e in qualsivoglia esercizio eccellenti.

È nessuno ἢ nissuno, neuno ἢ niuno εὔσαι ἐντελῶς συνώνυμοι, λέγονται καὶ ἐπὶ προσώπων καὶ ἐπὶ πραγμάτων, ἐκπεφρασμένου ἢ ὑπονοουμένου τοῦ εὐσιαστικοῦ κατὰ τὸ ἀπαιτούμενον γένος ἐνικῶς πάντοτε, οἷον nessuna cosa. Niuna gloria. In nessun luogo. Io non conosco nissuno. Non l' ho detto a nissuno. Non l' ama niuno. Niuno lo conosce in questa città. A nissuno conviene di farlo. Senza che niuno lo veda. — Nessun di servitù giammai si dolse, Nè di morte, quant' io di libertade. — Non contraddice a ciò nessuna legge. — Lo maestro fece l' anella così appunto, che nissuno conosceva il fine altro che 'l padre. — Niuna gloria è ad un' aquila aver vinta una colomba. — Egli non ve n' è niuno sì cattivo, che non vi paresse uno imperatore. — Non si può cosa nessuna fare a lor modo. — Prego V. S. Illustrissima, che si persuada due cose, l' una, che niuno desidera più di me di servirla, l' altra, che niuno conosce più di me la natura delle persone. — Neuno ebbe mai gli Dei sì favorevoli che nel futuro gli potesse obbiigare.

Nessuno καὶ niuno, μὴ συνοδευόμενοι ὑπὸ τινος ἄλλου ἀρνητικοῦ μορίου, εἶναι πολλάκις καταφατικά, ἰσοδυναμοῦσαι τῇ αὐτῇ, οἷον i di miei, più leggiei che nessun cervo, Fuggir com' ombra. — Quando s' accampano in nessuno luogo per cagione di guerra. — Come dunque neuno uomo è sì ardito, ch' egli usi di pregare Iddio per lo danno del suo nemico.

Ὅταν μεταχειρίζομεθα τούτας ἐν εἶδει ἀμφιβολίας ἢ ἐρωτήσεως, ἔχουσι τὴν σημασίαν τῆς αὐτοῦ, οἷον avrei

io in bocca dente niuno guasto? — Trovossi in Melano niuno che cantradiasse alla potestade? — Se niun conoscimento o sentimento dopo la partita di quella (l' anima) rimane a' corpi.

Σημ. α. Ἄν καί, ὡς σύνβηται ἐκ τῆς λέξεως uno, δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχωσι πληθυντικὸν ἀριθμὸν, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὅμως εὐρίσκονται καὶ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅσον niuno malle esser possono, vieni, e usa. — E i frutti di tali arbori, osouo nessuno per la freddura, o sono sconvenevoli e non maturi. — Credere si dee, che le guise delle loro scritture migliori sieno, che niune altre.

Σημ. β'. Ἡ ἀποκοπή τῆς καταληξεως ο τῶν nessuno, nessuno κτλ., γίνεται ἢ μὴ, ὡς αἰετὶς λαίγεται τὸ οὐσιαστικόν· ἀλλ' ὅταν τὸ ὄνομα ὑπονοῖται, ἢ nessuno κτλ., λαμβανομένη καθ' ἑαυτὴν ὡς οὐσιαστικόν, οὐδεμίαν ἀποκοπὴν εἶναι ἐπιδικτικὴν, ὡς καὶ ἴσασαι αἱ σύνβηται ἐκ τοῦ uno.

Σημ. γ'. Ἀξία παρατηρήσεως ἐστὶν ἡ ἐξῆς σύνταξις τῆς ἀντωνυμίας niuno, ὅσον infiniti sassi sono in Roma serbati dal tempo infino a questi descritti con latino voci, e alquanti con greche; ma con volgari non niuno. — Il Calmeta quale autore ci recherà per dimostrarci che etc? sicuramente non niuno. — Certo men si manifesterà la loro indegnitate, se di niuni onori chiariscano. — Oggi poche, e non niuna donna rimasa ci è, la qual ne sappia nei tempi opportuni dire alcuno.

Σημ. δ'. Τινὲς τῶν γραμματικῶν λειγυρῶσι ὅτι, καίπερ προηγούμενων τῶν ἀρνητικῶν μορίων non ἢ senza, δύνανται ἐν τισι περιστάσεσιν αἱ nessuno, niuno κτλ., νὰ ἔχωσι τὴν σημασίαν τῆς Ἀλκυνο, ἀλλ' ὁ Βίνσων ἀποδοκιμάζει ταύτην τὴν γνώμην.

Σημ. ε'. Ἐνίοτε ἀντὶ τῶν nessuno κτλ., ὡς οὐσιαστικῶν λαμβανομένων, μεταχειρίζονται τὴν λέξιν persona μετὰ τινος ἀρνητικοῦ μορίου, ὅσον se n' entrarono in una casetta, e quasi tutta caduta, nella quale persona non dimorava. — Nelle quali rade volte, o non mai andava persona. — Quindi veggendomi pervenire, nè persona conoscendomi.

Veruno σημαίνει ταύτῃ ταῖς nessuno κτλ., ἔχουσα τὴν αὐτὴν ἐκείναις χρῆσιν, ὅσον quando venne il tempo, che quella misera venne per partorire per verun modo poteva

Veruno, ὡς ἡ nessuno καὶ niuno, ἔχει ἐνίοτε τὴν σημασίαν τῆς alcuno, καὶ μάλιστα ὅταν προηγῇται αὐτῆς ἀρνητικὸν μόριον, ἢ ἡ πρόθεσις senza, ὅσον quivi Eolo veruna potenza non ha, ed ogni fronda si riposa mutola. — Farestes danno a noi senza fare a voi pro veruno.

Ἐνίοτε δὲ ἡ veruno ἀπόλλυσι τὴν ἀρνητικὴν δύναμιν, καὶ ἰσοδυναμεῖ τῇ alcuno ἢ qualche, ὅσον allora guardo intorno, se veruno vede la pena mia che m' ha conquiso. — Per le tentazioni si pruova l' uomo se egli ha bontade veruna. — Se veruno domestico vi vuole impedire, dite a loro arditamente.

Nullò ἰσοδυναμεῖ ταῖς niuno, nessuno κτλ., καὶ εἶναι ἐν χρήσει μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ ὀνόματος, σημαίνοντος πρόσωπον ἢ πράγμα, οἷον *nullò sa se viverà ancora domani*. — *È conosciuto da nullò*. — *Nullò martirio*, fuorchè la tua rabbia, Sarebbe al tuo furor dolor compito. — *E mai poi non fu nullò Imperador d' Italia*. — *E 'l ciel qual è, se nulla nube il vela*. — *E si era del tutto trasmutato, che nullò l' avria mai raffigurato*. — *Nullò parla volentieri al muto e al sordo uditore*. — *Onde felice dicono esser colui che non gli manca nullò a suo diletto*.

Σμ. *Nullò εὐρίσκεται παρά τισι τῶν ἀρχαίων κατὰ συγκοπὴν nul*, ὡς *che nul di voi è forte a soffrire*. — *Amar senza nul pro*.

Nullò εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὴν σημασίαν τῆς *Alcuno*, οἷον *ma se forse nullò si movesse e dicesse perchè etc.*

Nullò δὲ σημαίνει προσέτι ἄκυρος, οἷον *questo contratto è nullò, τοῦτο τὸ συμβόλχιον εἶναι ἄκυρον*. — *Le stipulate condizioni sono oramai nulle*.

Nulla ἔχει καταφατικὴν ἔννοιαν, καὶ σημαίνει πράγματι, ὅταν μεταχειρίζομεθα αὐτὴν μετ' ἐρωτήσεως ἢ ἀμφιβολίας, οἷον *potrebb' egli ch' io avessi nulla?* disse *Buf-falmacco*. — *E se nulla di noi pietà ti muove, A vergognarti vien della tua fama*. — *E sono al tuo piacer, se vuoi nulla*.

Παρατ. Σημειωτέον ὅτι δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὸ θλυκὸν τῆς *nullò*, ὅπερ ποιεῖ *nulla*, μετὰ τοῦ ἀρνητικοῦ μόριου *nulla*, ὅπερ σημαίνει μηδὲν, συνωνύμου τοῦ *niente*. Τὰ μόρια ταῦτα ἔχουσιν ἐπίσης ἀντωνυμικὴν χρῆσιν, προτασσόμενα τοῦ ῥήματος ἢ ἐπιτασσόμενα εἰς αὐτὸ, εἰὰν προσηῇτι ἄλλο τι ἀρνητικὸν μόριον, οἷον *ed altrimenti mai non ne farò nulla*. — *Dia molto, riceva poco, e nulla dimandi*. — *Niente dura quaggiù*. — *Niente difficile a chi vuole*. — *Non so niente di questo affare*. — *Non ne comprendo niente*. — *Che non falli niente*. — *Se l' uomo magnanimo desse ogni cosa per amore, non gli parrebbe aver dato niente*. — *M' infiamma sì, che obbligo, niente apprezza ma diventa eterno*. — *Non è per mio merito fatto questo, ch' io per me non sono niente*.

Ἐνίοτε *nulla* καὶ *niente* ἔχουσι σημασίαν ὀνομάτων, οἷον *questo ragazzo non si ricorda di niente*. — *La quantità è quasi ridotta al niente*. — *Tutto ciò che si riduce a nulla*. — *Chi in alcuna cosa può sperare, di nulla si disperi*. Ἐν καταφατικῇ ἐννοίᾳ ἐπίσης ἔχει τὴν σημασίαν πράγματός τινος, οἷον *colla mano subito corsi a cer-*

carmi il lato se niente v' avessi. — Senza del suo cruccio niente (cioè alcun segno) mostrare alla giovine. — Come ella vide un giovinetto di forma niente (cioè alquanto, alcun poco) riguardevole, ella s'accende delle sue bellezze.

Tale (τοιούτος) συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν τῷ λεγομένῳ ἢ ὑπονοουμένῳ ὀνόματι.

Ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ « ὁ δεῖνα » ἐκφέρεται καὶ ἐνάρθρως καὶ ἀνάρθρως, οἷον egli abita nella tal casa. — Il tale ἢ la tale me lo disse. Egli va ora dal tale or dalla tale. — Tal minaccia spesso che ha paura. Tal ride che poscia piange.

Τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχει καὶ ὅταν προηγῇται αὐτῆς ἢ ἀόριστος ἀντωνυμία ὡς, οἷον conosco un tale che nol farebbe. Un tal medico. Un tal pittore. Una tal nazione.

Tale e tale σημαίνει τοῦτο καὶ ἐκεῖνο ἢ τὸν (τὴν, τὸ) δεῖνα καὶ δεῖνα, οἷον si promette certa quantità di pecunia a chi prima saglie in sul muro e in su tale e tale fortezza della terra assediata.

Tale σημαίνει ἐνίοτε questo, οἷον e l' oracolo è tale, καὶ ὁ χρησμός ἐστιν οὗτος.

Tale, ἐπαναλαμβανομένη ἐν τῇ αὐτῇ φράσει ἢ περιόδῳ, σημαίνει ὁ μὲν, ὁ δὲ, οἷον tal risponde tal ammutolisce. — Tale è troppo ardito, tale è troppo umido. — Tale lo dice, tale lo nega.

Tale, ἔχουσα ἀνταποδοτικὴν τὴν quale, σημαίνει ταυτότητα, οἷον pensa che tali sono là i Prelati, quali tu gli hai qui potuti vedere. — Tal qual di ramo in ramo si raccoglie. — Tal qual or mi vedete giovinetta, Quivi accompagna Amore.

Σημ. α'. Ὁ tale ἔχει πολλάκις δύο ἀνταποδοτικὰς, αἷον tal quale tu l' hai, cotale la di, ταύτην ὁποῖον τὴν ἔχεις, ταύτην ἀπὲς τὴν. Ἐνίοτε δ' ἐν ταύτῃ ἐννοία δὲν ἔχει ἀνταποδοτικὴν, ἐπειδὴ ἀναφέρεται εἰς προηγούμενον ὄνμα, αἷον la casa dell' uomo infermo stato, o morto di tale infermità (ταύτ' ἐστὶ τοῦ ἤδη περιγραφέντος λοιμοῦ). Ἐνίοτε ἡ tale ἔχει ἀνταποδοτικὸν μορίον come ἡ che, αἷον tal perdono troverà ciascuno in verso Dio com' egli farà agli altri. — Potrebbe esser tal lemmia, e figliuola di tale uomo, ch' egli non le vorrebbe aver fatta quella vergogna.

Σημ. β'. Ἐνίοτε ἡ tale ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ αἷου, αἷον e tali furono che per dilatto di quelle sopra alcuna tavola ne ponieno. — Li loro cani abbejavano forte, e tale pigliavano per lo lembo, or l' uno or l' altro,

Καὶ ἐνίοτε προτιθεῖσθαι εἰς τὰς λέξεις *signore* ἢ *signora* εἰς ἔχει τὸν τόπον τοῦ κυρίου ὀνόματος, ὡς *si volse alla compagna* e disse: *madonna tale, guardate quanto è bello questo grano.* Σημειῶν ὅπως ταυτὴν χρῆσις τῆς *tale* (τοῦτ' εἶναι ἀντί τοῦ κυρίου ὀνόματος) δὲν ἤμελλεν ἡχῆσαι παντάπασι καλῶς εἰς τὸ εὖ τοῦ πρός ὃν ἀπευθύνεται.

Σημ. γ'. *Tale* καὶ *cotale* ἔχουσι πᾶσι σημασίαν ἐπιρρηματικὴν (ὥς τε, οὕτως), ὡς *o donna mi chiamò cortese e bella tal che di comandare i' la richiese.* — *Tal, ch' incomincio a disperar del porto, ὥστε ἀχάσαι ν' ἀπεκπιζομαι περὶ τοῦ λιμένος.* — *Vid' io lo Minotaurò far cotale, εἶδον τὸν Μινώταυρον νῆ χάμνη οὕτω.*

Cotale εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ *tale* ἐν τῇ κυρίᾳ σημασίᾳ. "Ἐχουσα προηγουμένην τὴν ἀόριστον ἀντωνυμίαν *νη σημαίνει certo* (τι)· ἀλλ' ὅταν προηγῇται αὐτῆς *questo* ἢ *quel*, σημαίνει *questo* ἢ *quel medesimo*, ὡς *da un cotal fanciullesco appetito mosso.* — Per una *cotal mezzanità* e per contentare il popolo elessero due cavalieri frati *Godenti.* — E questo *cotal* del luogo o del modo nel quale a vivere abbiamo — Ma ancora il toccare i panni etc. pareva seco quella *cotal infermità* nel toccator trasportare

Σημ. Πᾶσι αἱ ἀντωνυμίαι εὐταὶ ἐκ πρώτης ὀφίως φαίνονται ἐπιρρηματικαί, ἐν ᾗ εἶναι ἀντωνυμία ἐπιθετική, ἔχουσι ὑπονοούμενα τὰ κατὰ λαλὰ οὐσιαστικά, εἰς ἃ ἰοὶ γὰρ δέσκει *tale* (colpo) di questo ciotto nelle calcagna ch' egli etc. — A tal (stato) son giunto amore. — Tra gli *ladron* travai cinque *cotali* (uomini) *Tuoi* cittadini. — Io son de' *tan*, e de' *cotali* (parenti).

Altrettale (ὁ δαίνα) εὐρίσκεται μόνον ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ μετὰ τοῦ ἄρθρου *ἀντὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ*, ὡς *cotali* son morti, e gli *altrettali* son per morire, οἱ δαίνα ἀπέθανον, καὶ οἱ δαίνα εἰσιν ἐν τῷ θνήσκειν.

Altri εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ προσώπου μόνον καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν γένους ἀρσενικοῦ ὡς ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, καὶ σπανίως ὡς ἑμμεσον ἀντικείμενον μετὰ τῶν προθέσεων *di*, *ad*, *da*, ὡς *altri* lo faccia se vuole. — Se *altri* mel dicessi, nol crederei. — Nè voi, nè *altri* con ragione mi potrà più dire, ch' io non l'abbia veduto. — Ond' avven, ch' ella more, *altri* si dole. — Come avviene a' pupilli, *altri* spende, e logora, e consuma, e 'l pupillo paga. — *Dimandò* disse, ancor se più disii *Saper* da lui prima ch' *altri* 'l disfaccia. — Si vestieno i giovani una cotta, ovvero gonnella corta e stretta, che non si potea vestire senza ajuto d' *altri.* — Sentendo la *Reina*, ch' *Emilia* del-

la sua novella s' era diliberata, e che ad altri non restava a dire, che a lei — Non potendo da altri esser veduto, le si gettò dinanzi ginocchione.

Σημ. α. Altri λαμβάνεται πολλαίς ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ uno ἢ alcuno, εἴον egli si vuole inacquare, quando altri il beo. Ἐνίοις εὐρίσκεται ἡ ἄλλη ἀντί τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἰο μετὰ τοῦ ῥήματος εἰς τρίτον πρόσωπον, ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἡ τις, οἷον voi potreste dire vero: ma tuttavia non sapripiendo chi questo si sia, altri non rivolgerchbe così di leggiero. — Io ve lo dico a fin di bene, perchè altri non vorrebbe aver cagione di aditarsi. Εἰς τὰ παραδείγματα ταῦτα ἡ ἄλλη ἰσοδυναμῇ τῇ τις, ὡς εἶπομεν, ἐν τῷ ἑξῆς: τῆς Ἑλληνικῆς παραδείγματι. Ὑπουργητέον ὁμως· τί γάρ ἂν καὶ πῶς τις, ὅποτε φίλος τις ὦν ζητῶν;

Σημ. β'. Ὑπάρχουσι τινες τρόποι τοῦ λέγειν, ἐν οἷς ἡ ἄλλη ἀπαναλαμβάνεται ἐν τῇ αὐτῇ φράσει ἰσοδυναμῇ ταῖς ἰ' uno, ἰ' altro, ὁ μὲν . . . ὁ δὲ, εἰον altri (ἰ' uno) voleva venire, altri (ἰ' altro) restare — Altri (ἰ' uno) lo asserisce, altri (ἰ' altro) lo nega. — Tanto sa altri (ἰ' uno), quanto altri (ἰ' altro).

Altrui, μᾶλλον ἀπροσδιόριστος τῆς προηγουμένης, εἶναι ἐν χρήσει ἐπίσης ἐπὶ προσώπων μόνον ἀρσενικοῦ γένους καθ' ἐνικὸν ἀριθμόν. Κατὰ τοῦτο δὲ διαφέρει τῆς ἄλλης, ὅτι αὕτη λαμβάνεται πάντοτε ἢ ὡς ἄμεσον ἢ ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον, καὶ ποτὲ ὡς ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, οἷον la sciocchezza trae altrui di felice stato. — Far male altrui. — Non ho detto male d' altrui. — Gli feci rispondere da altrui. — Che mena dritto altrui per ogni calle. — Egli s' ingegnava di cacciare altrui. — Ma sì ch' io ho detto male d' altrui. — E se io l' avessi, piuttosto ad altrui le presterei, ch' io per me l' adoprassi. — Che io da altrui, che da lei, udito non sia. — In altrui figurando quello che di sè, e di lui intendeva di dire. — Per potere quello da casa risparmiare, si dispose di gittarsi alla strada, e voler logorar dello altrui.

Πρὸ τῆς ἄλλης παραλείπονται τὰ δεικτικὰ σημεῖα τῶν πτώσεων, τῆς τε δοτικῆς καὶ γενικῆς, σημαίνουσης κτήσιν, οἷον io estimo, che egli sia gran senno a pigliarsi del bene, quando Domenedio ne manda altrui. — Uscine mai alcuno, o per suo merto, O per altrui. — E le tenebre nostre altrui fann' alba. — Acerbo frutto, che le piaghe altrui, Gustando, affligge più che non conforta.

Παρατηρητέον ὅτι, ἐν τῇ σημασίᾳ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας

νυμίας λαμβανομένη ἢ altrui, τίθεται μεταξὺ τοῦ ἄρθρου καὶ τοῦ σημαίνοντος τὸ κτῆμα ὀνόματος, παραλείπομένου τοῦ δεικτικοῦ σημείου τῆς πτώσεως di, οἷον *ciò per l' altrui case facendo*. — *Pensò con gli altrui danni raffreddare il suo servente amore*. — *L' altrui bene*. — *L' altrui capriccio*. — *Le altrui case*. — *La forza dello altrui ingegno*. — *Nell' altrui sangue già bagnato e tinto*. — *Con le voci umili, e mansuete nel domandar l' altrui*. — *Abbandonarono le proprie case etc' e cercarono l' altrui*. — *Egli si troverà aver messo l' usignuolo nella sua, e non nell' altrui*.

Σμ. Εὐρίσκονται παραδίγματα, εἰς ἃ ἡ altrui ἀντιγινώσκεται ὡς ὑποκείμενον τοῦ ὀνόματος, οἷον *E d' altrui, altrui biasmo s' acquista*. — *Si perdonano etc' i mortali, i quali altrui avesse dimenticati*. — *Anvegnachè altrui tenga, che ella etc.*

Altro συμφωνεῖ τῷ οὐσιαστικῷ ἐκπεφρασμένῳ ἢ ὑπονοουμένῳ· πολλάκις δὲ λαμβάνεται ὡς οὐσιαστικόν, γένους οὐδετέρου, σημαίνον αἷα cosa (ἄλλο πρᾶγμα), οἷον *temendo non fosse altro, così al bujo levatasi, com' era, se n' andò là*. — *Sembante facendo di rider d' altro*. — *O altro hai tu fatto?* — *Va via tu non sei da altro, che da lavare scodelle*. — *Che mi conforte ad altro, ch' a trar guai* (ὄρα uno).

Σμ. Ἐνίστα εὐρίσκεται ἐν τῇ σημασίᾳ τῆς altrui, οἷον *ninna cosa è mia o d' altro la quale si può togliere, o perdere*. Ἀντιγινώσκεται ἐπίσης καὶ ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ αἷα persona, οἷον *Auselmo che non vede altro, da cui Poesia saper di chi la casa sia*.

Ὁ ἴστος καὶ medesimo οὕτως ἀνάρθρως προστίθενται πρὸς ἐπίτασιν, ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἢ αὐτὸς, ταῖς προσωπικαῖς ἀντωνυμίαις καθ' ὅλας τὰς πτώσεις καὶ ἀριθμούς, συμφωνοῦσαι τῷ γένει τοῦ λαλοῦντος ἢ τοῦ ἐν λόγῳ προσώπου, οἷον *io stesso ἢ stessa, me stesso ἢ stessa tu stesso ἢ stessa, noi stessi ἢ stesse*. οὕτω καὶ *io medesimo ἢ medesima κτλ...*

Προηγούμενου δὲ τοῦ ἄρθρου, αἱ ἴστος καὶ medesimo εἶναι ἀπλῶς ἐπίθετα, σημαίνοντα ταυτότητα, ὅπως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὁ αὐτὸς κτλ.

Σημ. α. Ἡ medesimo πητικῶς γράφεται medesimo. Ἡ medesimo ἐνίοτε εὐρίσκεται ὡ, ἅπλως παραπληρωματικῶν ἢ πλεοναστικῶν μόριον μετὰ τῶν meco, seco, seco, ἀναφερομένη καὶ εἰς ἑαυτὸν γένος ἀντι ἀλλαγῆς τῆς καταλήξεως, οἷον la qual cosa la donna udendo etc. la grandezza dell' animo suo molto seco medesimo commendò. — Certo veder nol dei, nè credo che 'l vuogli, se savia teco medesimo ti consigli. Τίθεμένη δὲ μετὰ τῶν ἀντωνυμιῶν questo, quello, μέναι ἐπίσης ἄκλιτος, οἷον chi t' assicura Che quell' opere fosser quel medesimo?

Σημ. β. Ἡ stesso συχνά λαμβάνεται μετὰ τοῦ ἄρρου ἀντι οὐσιαστικοῦ οὐδέ-τέρου γένους, ἔχουσα ὑπονοουμένην τὴν λέξιν cosa, οἷον tutto è lo stesso. — Lo stesso gli ho detto anch' io — Mi accadde lo stesso in Roma. Stesso καὶ medesimo, λέγονται μετὰ τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἰσθύνουσι ἐνίοτε ἢ φράσαι « καὶ αὐτός » κτλ., οἷον lo stesso Dante, καὶ αὐτός ὁ Δίντης, lo stesso Petrarca, καὶ οὗτος ὁ Πετράρχης, in Firenze medesimo, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Φλωρεντίᾳ.

Σημ. γ. Εὐρίσκεται πρὸς τινι τῶν ἀρχαίων θαρίμων συγγραφεῶν stessi ἀντὶ stesso, οἷον egli stessi, me stessi. — Siccome il Sol che si cela egli stessi. — Or perchè mi lodi tu a me stessi. — Fa nel capo tu stessi un nodo scorsitojo. Προεῖτι εὐρίσκεται stesso ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ stessi, οἷον sono molti che per essere tenuti umili e giusti spesso volte egliino stesso si biasimano.

Ἐν ταῖς ἀντωνυμίαις κατατάσσονται ὑπό τινων γραμματικῶν καὶ τὰ ποσοτικὰ ἐπίθετα tanto, cotanto, altrettanto, quanto, alquanto, tutto· σὺν τούτοις συμπεριλαμβάνομεν, καὶ τὰ molto, poco, assai. Ὅ,τι κεν ἦναι, εἴτε ἀντωνυμία, εἴτε ἐπίθετα, ἐπειδὴ ἔχουσι διάφορον καὶ τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν ἀντωνυμιῶν σύνταξιν, λέγομεν τὰ ἐξῆς·

α.) Τὰ μὲν molto καὶ poco, ὄντα καθαρὰ ἐπίθετα, ἔχουσιν ὅλως ἐπιθετικὴν σύνταξιν, σχηματίζοντα καὶ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ· ἡ μόνη δὲ διαφορὰ εἶναι, ὅτι συχνότερα λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς. Τὸ δὲ assai, λαμβανόμενον ἐπιθετικῶς, μένει ἀμετάβλητον καθ' ὅλα τὰ γένη καὶ ἀριθμοὺς, σχηματίζον καὶ ὑπερθετικὸν βαθμὸν, assaissimo, οἷον in assai cose per tema di peggio. — Ma sendo a far questo impedito dalle assai fosse che altraversavano il paese. — Con autorità grandissima, e con assai provvisione di gente e di danari.

β.) Περί δὲ τῶν tanto, quanto, altrettanto, εἴπομεν εἰς τὸ περὶ συγκριτικῶν τῆς ἰσότητος· λέγομεν δ' ἐνταῦθα ὅτι λαμβανόμενα ἐπιθετικῶς, συμφωνοῦσι κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν τοῖς ὀνόμασιν. Tanto καὶ cotanto ἐν μὲν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ σημαίνουσι μέγεθος, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ, πλῆθος, οἷον tanto uomo, tanta bellezza, tanti uomini κτλ. Τὸ αὐτὸ δὲ σημαίνει καὶ τὸ quanto, ὅπερ ἐστὶν ἀνταποδοτι-

κόν, ἐκπεφρασμένων ἢ ὑπονοουμένων τῶν tanto καὶ cotanto, ὡς ὁ maestro diede tanta fede alle parole di Bruno quanta si saria convenuta di qualunque verità — E forse in tanto (tempo) quanto un quadrel posa e vola. — Tante volle quant' ella nella memoria mi viene. — Io vi priego per cotanto amore, quanto è quello che io vi porto.

Σημ. δ. Tanto καὶ cotanto, ἔχοντα προηγούμενον ἀριθμητικὸν ἀπὸ τοῦ, σημαίνει διπλάσιον, τριπλάσιον κτλ. ὡς due tanti, tre tanti ἢ cotanti, cento volte tanto ἢ cotanto, δεκαπενταπλάσιος κτλ.

Σημ. ε. Tanto καὶ cotanto εὐρίσκονται συχνότερα ἂν τοῦ ἀνταποδοτικῶς quanto, ὡς nel cospetto di tanto giudice — Da indi in qua cotante carte aspergo. Di pensieri, di lagrime e d' inchiestro. Ἐπίσης εὐρίσκεται καὶ quanto ἂν τοῦ προηγούμενου tanto ἢ cotanto, ὡς se vi potrei dire quanta sia la cera che vi s' arse a queste cene. — Quanti felici son già morti in fascel quanti miseri in ultima vecchiezza!

Σημ. γ. Tanto καὶ quanto εἰσὶν ἐνίοτε ἀφηρημένα ὀνόματα, καὶ ὡς τοιαῦτα δύνανται νὰ ἔχῃσι, ὡς μὴ, τὸ ἄρθρον προηγούμενον ἢ ἄλλο τι μέρος, ὡς quel tanto, a me non più del viver giova. — E spalancando poi tanto di gola, Urta, bestemmia. — Che pagherete voi? ditemi il quanto. Decca Rinaldo. — La spera ottava vi mostrerà molti Lumi, li quali e nel quale, e nel quanto. Nolar posson di diversi volti.

• Altrettanto σημαίνει ἰσότητα ἀριθμοῦ, δάκρυς ἢ μέτρον, ὡς altrettanto pane arrostito. — Cinquanta paternostri, e altrettante avemmarie — Una donna più bella assai che 'l Sole, E più lucente, d' altrettanta etade. Altrettanto εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἐπιρρηματικῶς.

γ.) Τοῦ δὲ alquanto, ἐν μὲν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ, σημαίνει ὀλίγος ἢ ὀλίγον, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ, τινές, ὡς dopo alquanto spazio comincio a dire. — Con alquanta gente. Alquanto uomini. — Alquante lagrime.

Alquanto, εὐρίσκεται καὶ μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν κατὰ γενικὴν μεριστικὴν ἐκφερομένων, ὡς chi alquanto non prende di tempo avanti. — In lui ritornò lo smarrito colore, e alquante delle perdute forze.

δ.) Περὶ δὲ τοῦ tutto ὅτι λαμβάνει τὸ ἄρθρον κατόπιν κτλ. εἵπομεν ἐν τῇ συντάξει τοῦ ἄρθρου καὶ τῶν ἐπιθέτων· μένει δ' ἐνταῦθα νὰ ἐξηγήσωμεν ἰδιαιτέρας τινὰς σημασίας καὶ τρόπους τῆς συντάξεως τοῦ tutto.

Τὸ tutto ἀπεθάλπει τὸ ἄρθρον ὅταν λαμβάνηται γενικῶς καὶ ἀπροσδιορίστως, τοῦτ' ἔστιν ὅταν ᾖναι ἀπλῶς

χαρακτηριστικὸν τοῦ οὐσιαστικοῦ, οἷον ricordivi che noi siamo tutte femmine· — La gente ch' avea bontade veniva a lui da tutte parti· — Colui, che col consiglio, e con la mano a tutta Italia giunse al maggior uopo· — E quel, che solo Contra tutta Toscana tenne il ponte· — Riverito, onarato, careggiato da tutta gente.

Τὸ ἔχον, ἢ μὴ, τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτοῦ, λαμβάνεται ὡς οὐσιαστικὸν, καὶ σημαίνει πᾶν πρᾶγμα, τὸ σύνολον ἢ τὰ πάντα (περιληπτικῶς), οἷον e quel savio gentil, che tutto (τὰ πάντα) seppe, Disse per confortarmi· — Or nel volto che tutto (τὰ πάντα) vede Vedi 'l mio amore· — Laida è ogni parte che al suo tutto (τὸ σύνολον) non si conviene· — Conciossiachè gli amici sieno quasi parte d' un tutto, ἐπειδὴ οἱ φίλοι εἶναι σχεδὸν μέρος συνόλου τινός· — Cre-di tu vero tutto ciò ch' egli mi narrava? — Egli tutto sep-pe· — Il tutto mi è noto.

Πολλάκις, λεγόμενον μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ ἄνευ ἄρθρου, ἔχει τὴν σημασίαν τῶν ὅλων, ciascuno (πᾶς), οἷον tutto giorno ἢ δι, πᾶσα ἡμέρα· tutta città, πᾶσα πό-λις· tutt' uomo, πᾶς ἄνθρωπος. Λαμβάνεται δὲ πολλάκις καὶ ὡς ἐπίρρημα, οἷον tutto solo, ὅλως μόνος, tutto sbi-gottito, ὅλως πεφοβημένος.

Σημ. α'. Tutto τιθέμενον πρὸ ἐπιθέτου, ἂν καὶ κυρίως ᾖ ἐπίρρημα, ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ὅλου, θεωρούμενον ὅμως ὡς ἐπίθετον, συμφωνεῖ μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ ἐκπεφρασμένου ἢ ὑπονοούμενου, οἷον loro tutto rotto e tutto pesto, ἢ trassero dalle mani· — Tutta livida e rotta nel viso· — Qui tutta umile, e qui la vidi aliera.

Σημ. β'. Κατ' ἰδιωτισμὸν καὶ γλαφυρότητα τῆς γλώσσης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τίθεται tutto μεταξύ τῆς ἀντωνυμίας quale ἢ questo ἢ altro, καὶ τοῦ ὀνόματος, οἷον delle quali tutte cose Antonio facendosi beffe· — Le quali tutte cose sono da esser diligentemente considerate· — Per queste tutte etadi questa nobiltà di cui si parla· — Così gli altri tutti fiori e frutti al loro tempo esccono. Σήμερον ὅμως χιταλληλότερον ἔθηκε λέγεσθαι, le quali cose tutte· — Per tutte queste etadi· — Così tutti gli altri fiori.

Σημ. γ'. Tutto quanto σημαίνει ὁλόκληρος· καὶ πᾶς ὅ,τι. Tutt' uno σημαί-ναι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, οἷον il dir le parole, e l' aprirsi e 'l dar del ciotto nel calcagno a Calandrino fa tutt' uno· — Congiunto con tanto legame d' am-istade, che l' anima di amendue era tutt' uno.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Σύνταξις τοῦ ῥήματος.

Περὶ ὀνομαστικῆς καὶ ῥήματος.

Εἶπομεν (ἐν σελ. 157) ὅτι ἡ χρῆσις τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν io, tu, egli κτλ. δὲν εἶναι ἀναπόφευκτος ἐν τῇ Ἰταλικῇ, ὡς ἐν ταῖς λοιπαῖς Εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις. Οὐχ ἥττον ὁμῶς τίθενται αἱ προσωπικαὶ αὗται ἀντωνυμίαι πρὸ τῶν ῥημάτων ὡς ὑποκείμενα παρὰ τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις, ὅσας τις ἡ ἀρμονία τοῦ λόγου ἀπαιτεῖ αὐτάς.

Τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ τῷ ὑποκειμένῳ κατὰ τε πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, οἷον io canto, tu canti, egli ἢ Pietro canta, noi cantiamo, voi cantate, egli-
no ἢ i soldati cantano.

Ὅταν ὁμῶς πολλὰ ὀνόματα ἢ ἀντωνυμίαι διαφόρων προσώπων ἀναφέρονται ὡς ὑποκείμενα εἰς τὸ αὐτὸ ῥῆμα, τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ τῷ ἐπικρατεστέρῳ, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, οἷον tu ed io siamo; il padre ed io siamo; tu, egli, ella ed io siamo; tu e il servo andrete; tu, ella ed i fratelli andrete; egli, il padre, la madre, il figlio ed il precettore vennero. — Lo duca ed io per qual cammino ascoso entrammo (1). — Dipoi ci travestiremo voi, Liguria, Siro ed io, ed andremocene. — Tu dall' un lato, e Stecchi dall' altro mi verrete sostenendo. — Calandrino, Bruno e Buf-falmacco vanno cercando. — Se Virgilio ed Omero avessero visto. — Consiglio e ragione conducono la vittoria (2).

Ὅταν πολλὰ ὀνόματα ἐπώνται ὡς ὑποκείμενα τοῦ αὐτοῦ ῥήματος, καὶ ἡ πρᾶξις δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ διαδο-
χικῶς εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν, τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ τῷ τε-
λευταίῳ ὑποκειμένῳ, οἷον non Cinna, non Silla signoreg-

(1) Παρὰ τὸν κανόνα τοῦτον ὁ αὐτὸς Δάντης ἐγραφε. Tosto che il duca ed io nel regno fui. — De' quai nè io, nè il duca mio s' accorse. Ἀλλὰ τα τοιαῦτα ἡ γλῶσσα θεωρεῖ ποιητικὰς ἀδείας συγκεχωρημένας τοῖς ποιηταῖς διὰ τὸν ῥυθμὸν.

(2) Ἐνίστε τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ τῷ ὀνόματι καὶ ἑκὼν ἀριθμὸν, ὑπονοούμενον εἰς τὰ προηγούμενα ἢ τὰ ἑπομένα κατὰ τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, εἰς οὗτοι καὶ ἄλλοι con ragione mi potrà più dire ch' io. — Nè pioggia caduta, nè acqua gittata, nè altro umidore gli segueva.

giò lungamente. — Vattene: il tuo corso non frena nè stanchezza nè senno. — E cominciò qual fortuna o destino Anzi l' ultimo di quaggiù ti mena ?

Όταν ὁμως τὰ ὀνόματα ἐκφραζόμενα ὡς ὑποκείμενα, ἦναι συγχρόνως ἀναγκαῖα ἵνα ποιήσωσι τὴν πρᾶξιν, τὸ ῥῆμα πρέπει νὰ συμφωνήσῃ τῇ τριτοπροσώπῳ ἀντωνυμίᾳ ἐγλιν, οἷον *muovasi la Capraja e la Gorgona e facecian siepe ad Arno in su la foce*.

Όταν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ἦναι ὀνομά τί μεριστικόν, ὡς *parte, partita, numero, infinità κτλ.*, ἐξαρτώμενον ἀπ' ἄλλου ὀνόματος πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, οὗ θεωρεῖται εἶδος κλάσματος, τὸ ῥῆμα συχνά συμφωνεῖ τῷ ἐκπεφρασμένῳ ἢ ὑπονοουμένῳ ὀνόματι κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἐνίοτε, οἷον *poi come gru, ch' alle montagne Rife volasser parte*. — Ciascuna di noi che de' suoi sono la maggior parte morti. — La maggior partita furon morti, e tagliati, e parte presi. — Una infinità di stromenti da dar martorio furono preparati.

Όταν τὸ ὑποκείμενον ἦναι περιληπτικὸν ὄνομα, ὡς *frotta, gente, gioventù, popolo κτλ.*, ἀδιαφόρως, κατὰ τινὰς τεχνογράφους, δύναται τὸ ῥῆμα νὰ συμφωνήσῃ ἢ τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὀνόματος κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ἢ τῇ φωνῇ τοῦ περιληπτικοῦ ὀνόματος καθ' ἐνικὸν, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, οἷον *comandò allora Fecione a una frotta d' oste che dovessero ire e ricoverare*. — Io non 'ntesi, nè quaggiù si canta L' inno, che quella gente allor cantaro. — Moltà gioventù, che non passava l' adolescenza, si trovarono nelli ufficj per procuro de' padri loro. — Potete vedere come il comune popolo erano ignoranti del vero Iddio(1).

(1) Ὁ Βίνσων, ὃν καὶ ἐπιδοκιμάζει τ' ἀνωτέρω παραδείγματα ὡς γνήσια καὶ δοκίμων συγγραφέων, συμβουλεύει ὁμως τοὺς νέους νὰ μὴ μιμῶνται ταῦτα ὡ: ἐναντία τῇ ὁρῇ συντάξει τῆς γλώσσης, καὶ οἱ ταῦτα πρέπει νὰ θεωρηθῶσι μᾶλλον ὡς ἐξαιρέσεις ἢ ὡς κανόνες, καὶ πρὸς στήθεζιν τῆς αὐτοῦ γνώμης, ἐπαγεται ὅλλα παραδείγματα, εἰς ὃ ἐκφέρεται τὸ ῥῆμα καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν. πολὺ δὲ μᾶλλον ἀποτρέπει τοὺς νέους ἀπὸ τοῦ νὰ μιμῶνται τὰ ἐξῆς παραδείγματα, προτεινόμενα λέγει, ὑπὸ πολλῶν τεχνογράφων ὡς κανόνες. Come ogni uomo destinato ebbero tanti uomini e tante femmine concorsono nel castello. — La sua famiglia avevano uu di preso uu pruiolojo per malleteria. *Itaque*

— Poi veniva maggior frotta di Romani. — Da man sinistra in' apparì una gente d' anime. — Dimmi perchè quel popolo è sì empio?

Ὅταν τὸ ὑποκείμενον ᾖ ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία che, τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν τῷ εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ὑποκειμένῳ, οἷον ma io che dea sono, della quale neuna è più potente di me nel mondo. — Io cominciai: poeta Che mi guidi, Guarda la mia virtù, s' ella è presente. — Amor, che vedi ogni pensiero aperto. — O frati, dissi, che per cento milia Perigli siete giunti all' occidente. — Se tu fossi stato uno di quegli, che il posero in croce. — Dicendo: quel fu l' un de' sette regi, ch' assiser Tebe (1).

Τὸ ῥῆμα τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας che συμφωνεῖ τῇ ἀντωνυμίᾳ τῆς προηγούμενης προτάσεως, ἢ καὶ ἡ che ἀναφέρεται εἰς ὄνομα κύριον, κατηγορούμενον ἢ συμπλήρωμα τοῦ προηγούμενου ῥήματος ἢ τινος ἄλλου ὀνόματος, ἢ εἰς μίαν ἐκ τῶν δεκτικῶν ἀντωνυμιῶν colui, colei, quegli, quella, quella κτλ., κατηγορούμενον τοῦ ῥήματος essere (2), οἷον i' son Beatrice, che ti faccio andare. — Si vedrai ch' io son l' ombra di Capocchio, che falsai li metalli con alchimia. — Io son veramente colui che quell' uomo uccisi stamane in sul dì. — I' son colei, che ti die'

ἡ φωνοῦντες ὅτι ταῦτα εἶναι ἀπρὸς τὴν ἑλ. Ἑλληνικὴν συντάξιν, δὲν νομίζομεν ὅτι εἶναι κατακριτά, καὶ μὴ ἀπαιτῶμεν ἄλλα ἐν ἀνάγκῃ.

(1) Ὅταν εἶναι ἄλλα μιμήσεις τὰ ἐξ ἑκ. τοῦ Βοκκακίου. Era una delle più belle creature, che mai dalla natura fosse stata formata. — Fece in piccolo spazio di tempo fare uno de' più belli, e de' maggiori palagi, che mai fosse stato veduto: δίδει ἡ che συμφωνεῖ εἰς τὸν παλαιοῦ ὄν, κατὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα, ἔπαρσι νὰ σταῇ, che mai dalla natura fossero state formate, καὶ che mai fossero stati veduti, ὡς ἐξάγεται ἐξ ἄλλων ὁμοίων περὶ τοῦ Βοκκακίου. D' una gentildonna s' innamorò ne' suoi tempi tenuta delle più belle, e delle più leggiadre, che in Firenze fossero. Ἄλλ' αὐτὴ ὡς πατέρας τῆς γλώσσης ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ συντάττωσαν ὅπως ἔδοκε αὐτοῖς ἡμεῖς ὁμοῦ ὀφειλομέν ν' ἀκολουθῶμεν τὴν σημερινὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης.

(2) Ἐνίσκονται ὁμοῦ παραδείγματα, ἀλλὰ σπανίως, εἰς ἃ ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ἢ καὶ ἡ quello καὶ ἡ che κατηγορούμενον τοῦ ῥήματος essere, κατὰ πρῶτον πρόσωπον ἐκφερόμενον, συμφωνεῖ τρίτῳ προσώπῳ, οἷον Corisca son Ben io; ma non già quella, Satiro mio gentil, ch' agli occhi tuoi Un tempo fu al car. — Or se' tu quel Virgilio e quella fonte, che parlate di parlar sì largo fiume?

tantu guerra, E compie' mia gior nata innanzi sera' — Ben è vero, perchè tu se' quegli che vi ci sai stare — Non se' tu quella Corisca sì famosa ed eccellente Maestra di menzogne, che mentite parolette e speranze e finti sguardi vendi a sì caro prezzo? tradito M' ha' in tanti modi.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος.

Τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι ἢ ὄνομα, ἢ ἀντωνυμία, ἢ ἀπαρέμφατον, οἷον scrivo la lettera, vi minaccio, voglio passeggiare.

Τὰ ῥήματα δύνανται νὰ ἔχωσι δύο ἀντικείμενα, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, τὸ μὲν ἄμεσον, τὸ δ' ἔμμεσον, ἢ ἀμφοτέρω ἀμεσα ἢ ἔμμεσα, οἷον io v' insegno la grammatica, σὲ διδάσκω τὴν γραμματικὴν· vi prometto di venire, ὑπισχνοῦμαι σοι ἐλθεῖν (ὄρα παρακατιών).

Ἡ θέσις τοῦ ἀντικειμένου ἐν τῇ Ἰταλικῇ δὲν εἶναι φυσικὴ καὶ προσδιωρισμένη, ὡς ἐν ταῖς λοιπαῖς Εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις, ἀλλὰ μᾶλλον μιμεῖται τὴν Ἑλληνικὴν ἢ Λατινικὴν, ζητοῦσα τὰς μεταθέσεις καὶ περιστροφάς, κατὰ τὴν ἁρμονίαν τοῦ λόγου. Περὶ δὲ τῆς θέσεως τοῦ ἀντικειμένου, ὅταν ᾖναι προσωπικὴ ἀντωνυμία, ὁμιλήσαμεν ἄλλαχού (ἐν σελ. 144 η — 155 η).

Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ καὶ ἐνεργητικὰ ἀμετάβατα. Καὶ τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ συντάσσονται ὅτε μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ἄλλοτε δὲ μετὰ δύο αἰτιατικῶν, καὶ ἄλλοτε μετὰ αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς ἢ δοτικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς, ἄλλοτε δὲ μετὰ αἰτιατικῆς καὶ μετὰ τινος τῶν προθέσεων a, in, con, per, di κτλ· καὶ πολλάκις τὸ αὐτὸ συντάσσεται καὶ ὡς ἐνεργητικὸν μεταβατικὸν μετὰ αἰτιατικῆς, καὶ ὡς ἐνεργητικὸν ἀμετάβατον μετὰ τινος τῶν προθέσεων κατὰ τὴν ἐννοιαν, οἷον Scipione vinse Annibale, ὁ Σκιπίων ἐνίκησε τὸν Ἀννίβαν· — Cesare conquistò le Gallie· — Pietro scrive una lettera· — Non Cappello, ma Ciappelletto il chiama-

vano — I quali non che altri, ma Galieno, Ipocrate o Esculapio avrieno giudicati sanissimi. — Giannotto il levò dal sagro fonte e nominollo Giovanni. — Savissimo riputarono Gualtieri — Acciocchè una medesima ora togliesse di terra i due amanti, ed il lor figliuolo. — E quanti avanzi. . . empieno l' anima di scave maraviglia. — Meco immaginai di costringerla a torni del mondo. — Questo duca non toglieva ad alcuno, ma pur del suo proprio donava larghissimamente. — Tu mi tolli il mio falsamente. — Lodando Iddio, che dall' impaccio di costoro tolta l' avea. — Egli avea l' anello caro, nè mai da sè il partiva. — Omai da ogni promessa fattami io v' assolvo. — Lasciò la chericheria, e sposò la Contessa Margherita a moglie. — Egli etc. vuol pigliar moglie, e tor casa a pigione. — Tiepidamente negava acciocchè al frate non togliesse credenza di ciò. — Pietro, che giovane era e la fanciulla similmente, avanzavano nello andare la madre di lei. — Con lui ordinò quello che a fare o a dire avesse. — Lo re parlamentò con lui con belle parole per racconciarlo con Messer Carlo di Valos. — Ricompensi le delizie passate, colle quali offese Iddio, col' asprezza dell' austera vita. — Torre (per) moglie κτλ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παραδειγμάτων ἐξάγεται ὅτι τὰ συντασσόμενα ῥήματα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ μετὰ δύο πτώσεων, καὶ ἐν τῇ Ἰταλικῇ συντάσσονται σχεδὸν ἀπαραλλάκτως· ὥστε ὀυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι πλεῖστα ῥήματα τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης συντάσσονται μετὰ γενικῆς, δοτικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς ὡς τὰ ταυτόσημα τῆς Ἑλληνικῆς· ἄλλ' ἐπειδὴ πολλάκις τὰ αὐτὰ ῥήματα ὅτε μὲν συντάσσονται μετὰ γενικῆς, ὅτε δὲ μετὰ δοτικῆς, καὶ ἄλλοτε μετ' ἀφαιρετικῆς, κατὰ τὴν ἔννοιαν, εἶναι ἀδύνατον νὰ ὀρίσωμεν, καὶ νὰ δώσωμεν εἰς τὸν Ἕλληνα σπουδαστὴν ἀκριβεῖς κανόνας. Τοῦτο ἀπὸ πολλοῦ συνιδόντες, ἐνησχολήθημεν, ὅσον ἔνεστι, νὰ διασαφηνίσωμεν ἐν τοῖς Λεξικοῖς ἡμῶν, τῷ μὲν πρὸ πολλοῦ ἐκδοθέντι, τῷ δὲ ἤδη ἐκδιδομένῳ,

πάντας τοὺς τρόπους τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, ἅπερ ὅλως διαφέρουσι τῶν Ἑλληνικῶν. Διὸ περιοριζόμενοι ἐνταῦθα εἰς τὰ συνηθέστερα καὶ κυριώτερα λέγομεν·

ἀ.) Curare, ἐν μὲν τῇ σημασίᾳ τοῦ φροντίζω καὶ ἐν τῇ τοῦ ὑπερασπίζω, συντάσσεται μετὰ γενικῆς ἢ αἰτιατικῆς, οἷον di che la donna poco curò — Di che noi nè la prima volta nè la seconda curammo — Più di lui non curandosi — Send' io tornato a risolvere il digiuno di veder lei, che sola al mondo curo — Tai tre donne benedette curan di te nella corte del cielo — Le ricchezze non possono curare nobiltà, perchè sono vili. Ἐν δὲ τῇ τοῦ αἰσθάνομαι καὶ θεραπεύω, συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς· οἷον chi è quel grande, che non pare, che curi lo 'ncendio? — Al Medico non si cela la infermità, acciocchè la possa curare, e sanare κτλ. — Adempire, ἐκπληρῶ, ἐκτελῶ, συντάσσεται μετὰ δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς, οἷον il quale prestamente alla bisogna senza molto soprastare adempieo — Per adempire il rigido comandamento. — Soprastare, ὑπερτερῶ, εἰμὶ ὑπέρτερος· νικῶ, ἐν ᾧ συντάσσεται μετὰ γενικῆς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, ἐν τῇ Ἰταλικῇ, μετὰ αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς, οἷον si pose a campo in sul monte che soprastava la città. — Prendono alcuna delle tavole della rotta nave, alla quale attenendosi fortemente, soprastando all'acqua, non affondano — L' uomo superbo vuole soprastare a tutti, e a niuno essere sommessο. — Domandare, ἐν μὲν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἐρωτῶ, συντάσσεται μετὰ γενικῆς, δοτικῆς, αἰτιατικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς· ἐν δὲ τῇ τοῦ αἰτῶ, συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος καὶ δοτικῆς τοῦ προσώπου. — Preferire, προτιμῶ, συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς, οἷον Ulisse fu preferito al potentissimo e grande Ajace — Preferisco i libri ai danari. — Provvedere, προβλέπω, συντάσσεται συνήθως μετὰ αἰτιατικῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ δοτικῆς εὐρίσκεται, οἷον provvedere di lungi ad ogni pericolo in che la famiglia potesse incorrere.

β'). Μετά αἰτιατικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς συντάσσονται ὁσα ῥήματα σημαίνουσιν ἀπομάκρυνσιν, χωρισμὸν κτλ., οἷον allontanare, ἀπομακρύνω, separare, χωρίζω κτλ. ὅρα τὴν σύνταξιν τῶν αὐτοπαθῶν ῥημάτων.

γ') Πολλὰ ῥήματα τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ἔχουσιν ὡς ἀντικείμενον ἢ συμπλήρωμα αὐτῶν ἀπαρέμφατον, ὅπερ ὅτε μὲν ἐκφέρεται ἄνευ τινὸς προθέσεως, ἄλλοτε δὲ μετὰ τῶν προθέσεων a, di, da. Καὶ ἄνευ εὐθεμιᾶς προθέσεως, ἔχουσι τὸ κατόπιν αὐτῶν ἀπαρέμφατον τὰ ῥήματα dovere, potere, volere, sapere, lasciare, solere, fare, vendere, udire, osare ἢ ardire (1), οἷον debbo agire, posso soffrire, voglio prendere, so fare, lascio dire, soglio fare, faccio fare, veggo venire, sento parlare, odo profferire, oso dire (2). Μετὰ τῆς a δὲ ἔχουσιν αὐτὸ τὰ κινήσεως σηματικά andare, venire, mandare, tornare κτλ., οἷον andare a dormire, venire a vedere, tornare a prendere, mandare a dire κτλ. καὶ πολλὰ ἄλλα μὴ σημαίνοντα κίνησιν, οἷον dare a vedere, ardire a fare, cominciare a credere, obbligare a scrivere, sforzare a dire, costringere a confessare κτλ. (3) Μετὰ δὲ τῆς di ἔχουσιν αὐτὸ τὰ φροντίδος καὶ ἐπιθυμίας σημαντικά, οἷον procurare di non patire, desiderare di fare κτλ. (4). (ὅρα τὴν σύνταξιν τῆς προθέσεως di) Ἐν γένει ὅταν τὸ ῥῆμα avere ἢ essere συντάσσεται μετ' ὀνόματος ἢ ἐπιθέτου, ἐκφράζοντος ἀτελῆ ἔννοιαν, καὶ πρὸς συμπλήρωσιν ἀπαιτῆται ἄλλο ῥῆμα κατ' ἀπαρέμφατον, ἐκφέρεται πάντοτε τὸ ἀπαρέμφατον

(1) Οἱ ἀρχαῖοι πολλὰκις μεταχειρίζονται τὸ ὁ- συμπληρωμὰ τινος ῥήματος ἀπρέμφατον ἄλλοτε μὲν μετὰ τινος προθέσεως, ἄλλοτε δὲ χωρὶς αὐτῆς, οἷον or ti piaccia gradir la sua venuta. — Le piaccia di credere al detto Monsig. di Lonsac quanto gli esporrà.

(2) Το ὅς συμπλήρωμα τοῦ ardire ἢ osare ἀπαρέμφατον ἐκφέρεται μετὰ ἢ ἄνευ προθέσεως, ἢ μετὰ τῆς di ἢ a ἀδιακρίτως κατὰ τὴν ἁρμονίαν τοῦ λόγου.

(3) Το ὅς συμπληρωμα τῶν ὀνομάτων τούτων ἀπαρέμφατον δύναται νὰ ἔχῃ πρὸ αὐτοῦ καὶ τῆς προθέσεως di, οἷον più volte incominciai di scrivere versi. — Medea infiammata di tanto fervente amore, il concetto assai sforza di coprire. — Io mi voglio obbligare d' andare a Genova.

(4) Πολλὰ ἄλλα ἔχουσι τὴν di, μὴ ὑπαγεμένην εἰς εὐθένη κανόνα, οἷον immaginare, intendere, temere κτλ. ὅπερ ὁ εὐθεμιστὴς δύναται διὰ τῆς ἀναγωγῆς νὰ μύθῃ.

τοῦτο κατὰ γενικὴν διὰ τῆς προθέσεως di, οἷον non ho tempo di andare, non è facile d' essere giovane e savio, egli è tempo d' andare a dormire(1). Ἡ δὲ da πρὸ τῶν ἀπαρεμφάτων τιθεμένη, σημαίνει τὴν ὕλην, ἢ τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ἀπαιτεῖται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐκφραζομένην πρᾶξιν, οἷον avere da mangiare, ἔχω τι νὰ φάγω· avere da scrivere, ἔχω τι νὰ γράψω· ὅρα τὴν σύνταξιν τῆς προθέσεως da (2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

Σύνταξις τῶν παθητικῶν ῥημάτων.

Ἡ σύνταξις τῶν παθητικῶν ῥημάτων γίνεται διὰ τῆς προθέσεως da ἢ τῆς per, ἥτις σημαίνει τὴν ποιητικὴν αἰτίαν τοῦ πάθους, ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἢ ὑπὸ, οἷον legno è più su, che fu morso da Eva.—E bene apparve che quella fonte fosse da Dio prodotta miracolosamente.—La mia pelle è abbrunita sopra di me, e le mie ossa per lo caldo sono diseccate.—Per certo chi non v' ama, e da voi non desidera d' essere amato etc.

Πολλάκις ὅμως δὲν λέγεται ἡ πρόθεσις da, ἀλλ' ὑπονοεῖται ἔξωθεν, οἷον quegli, che domandato era, rispose non ricordarsi d' averlo mai veduto.—Videsi di tal moneta pagato, quali erano state le derrate vendute.—Fu fatto ad Ottone sepolcro piccolo, ma da durare.—Fa le tue faccende con persone, e che abbiano buona fama e sieno creduti.—Tale è la forza, e virtù che dalla velo-

(1) Ὁφείλει ὁ σπουδαστὴς νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν φράσιν· egli è tempo di fare una cosa, καὶ egli è tempo da fare una cosa. Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ φράσει δεικνύεται ὁ συνηθὲς καιρὸς τοῦ ποιεῖν τι· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ δεικνύεται ὁ κατάλληλος, ὁ ἀρμοδιος καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τι, ὅπερ, παρελθόντος τούτου τοῦ κατάλληλου καιροῦ, δὲν δύναται πλέον νὰ ἔχῃ ἐκείνα τα πλεονεκτήματα· ὅθεν λέγομεν il giorno è tempo da lavorare; la notte è tempo da dormire.

(2) Πολλάκις, ἀλλόσσαντες τὴν πρὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου πρόθεσιν μεταβιβαζομένη ὅλως τὴν σημασίαν τῆς φράσεως, οἷον avere a scrivere, σημαίνει υποχρεοῦμαι νὰ γράψω, καὶ aver da scrivere, ἔχω τι νὰ γράψω. (Τὰ τοιαῦτα, ἀπαιτοῦνται μίζονα ἀνάπτυξιν, εἶναι ἀδύνατον νὰ συμπεριληφθῶσιν ἐνταῦθα, καὶ διὰ τοῦτο παραπέμπωμεν τὸν σπουδαστὴν εἰς τὸ ἥτις ἐκδιδόμεν Ἱταλικὸν καὶ Ἑλληνικὸν Λεξικὸν ἡμῶν).

città del moto vien conferita al mobile che la riceve. — Io vi scongiuro, se voi mai venite chiamato a medicar quest' oste nostro etc. — Propose che si rendessero gli onori a Galba, che anche celebrasse la memoria di Pisone. — E tutte le altre cose, delle quali tutta la città piena si vede. — E di molte dimandava il padre che fossero, e come si chiamassero. — Due maniere di pietre vi si trovano di grandissima virtù. — O sventurata che si dirà da' tuoi fratelli, da' parenti etc. quando si saprà che tu sii qui trovata (1)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

Σύνταξις τῶν οὐδετέρων ῥηματικῶν (2).

Ἡ σύνταξις τῶν οὐδετέρων ῥημάτων εἶναι ἀπλυσία, διότι λέγονται ἄνευ πτώσεως. Ὅθεν ἐνταῦθα θέλομεν ἀναφέρει τὰ χρήζοντα ἰδιαιτέρας τινὸς προσοχῆς καὶ ἀναπτύξεως.

Τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ εἶναι εὐρίσκεται συντεταγμένον μετὰ πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς, ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τὸ ἐστίν, οἷον *e non è ancora quindici dì etc.* — Poche volte è mai ch' io mi lievi la notte. — Conciosfossechè 'l vostro libro, già è molti anni, non sia valuto neente.

Τὸ ῥῆμα avere εἶναι ἐν χρήσει ἀντὶ τοῦ εἶναι, κατὰ μίμησιν τοῦ γαλλικοῦ avoir, οἷον *ad una guerra*, non ha (è) ancor lungo tempo, intervenne. — Qui non ha (è) altro da dire, se non che questo è stato troppo grande ardire. — Una delle più vaghe giovani di quella città, comechè poche ve n' abbiano (sieno). — Si fece conoscere per più valoroso di quanti giovani vi avevano dell' età sua. — E portò seco del vino, il quale dagli oltramontani non era usato, nè conosciuto per bere, perocchè di là non avea mai avuto (era mai stato) vino nè vigna. — Tutti furo bat-

(1) Ὅρα τὴν σημασίαν ἐν σελ. 307, καὶ τὴν σύνταξιν τῶν αὐτοπαθῶν καὶ μεταπρόσωπων ῥημάτων, καὶ τὴν τῶν παθητικῶν μεταχῶν.

(2) Ὅρα ἐν σελ. 367, περὶ τῆς χρήσεως τῶν ἐρητητικῶν ῥημάτων.

puti colle verghe nel mezzo della piazza, e d ebbono tagliata la testa (fu loro tagliata la testa). — *Λαμβάνεται πρὸς τούτοις, κατὰ μίμησιν τῶν Γάλλων, ὁ ἐνικὸς ἀριθμὸς τοῦ avere ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ essere, οἷον hanvi (sonovi) letti che vi parrebbero più belli che quello del doge di Vinegia.* — Quante miglia ci ha (ci sono)? *Macene (ce ne sono) più di millanta.* — Con quanti sensali aveva (erano), in Firenze tenea mercato — Ebbevi (furonvi) di quelli che intender voilon alla milanese.

Πολλὰ τῶν οὐδετέρων ῥημάτων λαμβάνουσι τὸ ῥηματικὸν ἢ ἄλλο οὐσιαστικὸν κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἰδιαίτερον προσδιορισμὸν τοῦ ῥήματος, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, τοιαῦτα δὲ εἶναι.

Dormire, Dormito hai, bella donna, un breve sonno. — s' io avessi dormir voluto tutti i miei sonni.

Rinunziare. Ha tutti gli altri debiti e uffizj rinunziato. — Dandoli termini tre mesi, ch' egli dovesse avere rinunziata la sua lezione dell' imperio.

Sognare. Il villano sogna l' aratro, e' buoi, e' l marrone, e la vanga. *Λαμβάνεται δὲ ὡς ἀντωνυμικὸν ἐνίστε μετὰ αἰτιατικῆς πάλιν, οἷον si soglè un grave e maraviglioso sogno.*

Sospirare. All' improvviso morirono quegli infermi, che sospirarono i carnaggi d' Egitto. — In quel bel viso ch' io sospiro e bramo.

Ubbidire. Mal ti se' portato, male hai i tuoi maestri ubbiditi — Nè volle ubbidire i comandamenti del Papa, parendogli aver giusta causa.

Vivere. Questa vita, che noi viviamo, di fatiche innumerabili è piena.

Τὸ ῥῆμα andare, ὅταν ἔπνηται αὐτῷ ἀπαρέμφατον μετὰ τῆς προθέσεως α, σημαίνει πορεύομαι ποιήσων τι, οἷον andare a leggere, πορεύομαι ἀναγνώπων· andare a studiare, πορεύομαι σπουδάζων· andare a dormire, πορεύομαι κοιμησόμενος ἢ καθευδήσων. — Comandò che ciascu-

no infino al dì seguente a suo piacere s' andasse a riposare. Ἀλλ' ἔχον ἐπομένην τὴν ἐνεργητικὴν μετοχὴν, σημαίνει ἐξακολουθήσιν τῆς πράξεως, ἐκφραζομένης ὑπὸ τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς, οἷον andar dicendo, andar cantando, andar cogliendo, andar domandando. — Son poche sere che egli non si vada inebriando per le taverne. — La miserella con amare lagrime tutto 'l vegnente giorno s' andò consumando. — Se non restò di rinfacciarlo, di vantarsene, d' andarlo dicendo per tutto. — Dove mai non vai tu cercando ognora i motivi d' affanno? Ἐχον δὲ ἐπομένην τὴν παθητικὴν μετοχὴν, σημαίνει εἶμι, οἷον d' ira e di cruccio fremendo, andava disposto di fargli vituperosamente morire. Ἐν τῇ συνθεσίᾳ εἶναι ἐν χρήσει τὸ ῥῆμα andare μετὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς ἀντὶ τοῦ ῥήματος dovere, οἷον questa cosa non va detta, non andava fatta, σημαίνει questa cosa non si deve dire, non si doveva fare κτλ.

Τὸ ῥῆμα arrivare, ἐν μὲν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἀφικνοῦμαι, εἶναι οὐδέτερον. βοηθούμενον ὑπὸ τοῦ essere. ἐν δὲ τῇ τοῦ ἄγω ἢ προσπελάζω τι εἰς τὴν ὄχθην, εἶναι ἐνεργητικόν, οἷον e quella sozza immagine di frotta Sen venne, e arrivò la testa e 'l busto. Προξέτι δὲ, τῇ σημασίᾳ τοῦ ἐξισοῦμαί τι, εἶναι ἐνεργητικόν, οἷον e vedrai quanto ti resta per arrivarli nella statura, e anche per assomigliarli.

Τὰ ῥήματα cenare καὶ desinare λαμβάνονται καὶ κατ' ἐνεργητικὴν σημασίαν, οἷον cenarono un poco di carne salata. — Ti danno (alcuni animali) ogni dì frutto, e quando all' ultimo Non ne dan più, tu te li ceni e desini.

Cessare, ἐν μὲν τῇ σημασίᾳ τοῦ παύω ἢ παύομαι οὐδέτερος, συντάσσεται ὅτε μὲν ἀνευπτώσει, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀπαρεμφράτου, καὶ τῆς προθέσεως da ἢ di, βοηθούμενον ἐν τοῖς συνθέτοις αὐτοῦ χρόνοις ὑπὸ τοῦ essere, οἷον il vento cessa, la pioggia è cessata; cessar dall' operare. — Nè prima nella camera entrò, che 'l battimento del polso ritornò al giovane, e lei partita, cessò. — Nella sua

infermità non cessava di lodare Iddio. — Cessare di vivere. Ἐν δὲ τῇ σημασίᾳ τοῦ ἀπομακρύνομαι (καθ' ἣν λαμβάνεται καὶ αὐτοπαθὲς) συντάσσεται μετὰ τῆς δι' ἣν da προθέσεως, ὡς ἅπαντα τὰ σημαίνοντα ἀπομάκρυνσιν, οἷον anzi il vedrai cessare da te, e vergognare, che tu sol sia colui, che l' hai mostrato a lui. — Essi si recherebbero questi fatti fortemente a gravezza, e cesserebbonsi da te. — Per tema di sua persona non volle comparire dinanzi, ma cessossi e partissi di Firenze. Τὴν αὐτὴν δὲ σύνταξιν ἔχει καὶ αὐτοπαθὲς ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἀπέχομαι, οἷον a dirvi il vero chi sapesse che voi vi cessaste da queste ciance ragionare alcuna volta, forse suspicherebbe, che voi in ciò foste colpevoli. — Alcuna volta si cessa dalle cose divine in alcuna Chiesa per la 'ngiuria etc. Ἐν δὲ τῇ σημασίᾳ τοῦ ἀποφεύγω, ἀπομακρύνω, μετακινῶ, συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς ὡς ἐνεργητικὸν μεταβατικόν, οἷον Chichibio cessò la malavventura. — Col bastone, colle mani etc. quanto poteva cessava gli morsi loro. — Cristo, in quanto uomo, pregò il Padre, che cessasse il calice della sua passione, e' nol cessò, ma mandogli l' angelo, che 'l confortasse. — E dieci passi femmo in sull' estremo Per cessare l' arene, e la fiammetta. — Ed in quella via avesse uno scoglio ed egli il vedesse, e nol cessasse e nol volesse schencire.

Correre, οὐδέτερον ὄν, βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ essere ἐν τοῖς συνθέτοις αὐτοῦ χρόνοις, καὶ ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ avere, οἷον avendo corso dietro all' amante suo. — E co' piedi ho corso alle iniquitadi. Ἐνεργητικὸν δὲ, βοηθεῖται πάντοτε ὑπὸ τοῦ avere, ὡς ἅπαντα τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ, οἷον egli si ricordò di tutti i pericoli, che avea corsi, e immaginò quelli che correr dovea. — E legno vidi già dritto e veloce correr lo mar per tutto suo cammino. — Che già non era al capitano occulto, Ch' essi intorno correan le regioni κτλ.

Crescere, ἐν μὲν τῇ οὐδετέρᾳ σημασίᾳ, βοηθεῖται ὑπὸ

τοῦ essere, ἐν δὲ τῇ ἐνεργητικῇ, ὑπὸ τοῦ avere, οἷον e crebbono assai la città di Pisa.—E che più volte v' ha cresciuto doglia. — Sì m' accors' io che 'l mio girare intorno Col cielo 'n seme avea cresciuto l' arco. — I cittadini, lieti per doppia cagione, aggiunsero, sacrificj al loro Dio, e crebboro il numero de' sacerdoti.

Durare, ὡς οὐδέτερον λαμβανόμενον, βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ essere. ὡς ἐνεργητικὸν δὲ ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ὑποφέρω, στηρίζω, ὑπὸ τοῦ avere, οἷον nè credeva che più si potesse durar di male di quello che io durava. — I sanesi non potendo più durar la guerra co' Fiorentini, richiesero pace. — Alla fine si partirono senza combattere, perchè quel di Baviera non poteva durar la spesa.

Fuggire, ἐν μὲν τῇ οὐδετέρᾳ σημασίᾳ, βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ essere. ἐν δὲ τῇ ἐνεργητικῇ (διαφεύγω, ἀποφεύγω), ὑπὸ τοῦ avere, οἷον acciocchè io fugga questo male e peggio.—Si ragiona di chi con pronta risposta o avvedimento fuggì perdita, o pericolo, o scorno.

Giovare, οὐδέτερον ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ εἶμι ὠφέλιμος, οἷον ed io son un di quei, che 'l pianger giova.—Ma poi chè vide le lagrime niente giovare. Καὶ προσέτι ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἀρέσκω, εὐαρεστῶ, οἷον quel tanto a non più del viver giova — Sicchè avendo imparato ciò mi gioverà di morire. 'Αλλ' ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ὠφελῶ, προξενῶ ὠφέλειαν, εἶναι ἐνεργητικὸν, καὶ συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς, οἷον essi non hanno amicizie, essi hanno compagni nè sono giovati dagli altri, nè essi giovano altrui. — Giovar ti voglio d' alcuna moneta.

Godere, καὶ ὡς οὐδέτερον καὶ ὡς ἐνεργητικὸν, βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ avere. καὶ ὡς οὐδέτερον μὲν συντάσσεται μετὰ γενικῆς (καὶ ἐνίοτε ἄνευ πτώσεως), καὶ σημαίνει ἀπολαύω, χαίρω, οἷον del presente mi godo, e meglio aspetto.—Ricciardetto in se medesimo godeva di queste parole.—E in riposo lungamente goderono del loro amore.—E non ce n' ha niuna, che non abbia chi due, e chi tre, e

godono, e mostrano a' mariti la luna per lo sole — Così il sagace amante senza costo godè della sua avara donna.

— Ora godi anima mia, riposati, datti l'on tempo — La natura gode della semplicità delle cose. ὥς ἐνεργητικὸν δὲ σημαίνει ἔχω, κατέχω, καὶ συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς, οἷον goderò almeno l'onore di aver contratta servitù con un personaggio — Sen vivi, e godeno buona sanità, e perfetta — Ed allor gode la fortuna, e sguazza. Ἐνίοτε δὲ εὐρίσκεται καὶ αὐτοπαθὲς ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἀπολαύω, καὶ συντάσσεται μετὰ γενικῆς, καὶ αἰτιατικῆς, οἷον lungamente goduta mi son del mio desio — Deh come tu se' grosso, vendilo e godiamci i davarì — Poichè si era goduto sei anni, e non più quella grandezza.

Gridare, ὥς οὐδέτερον καὶ ὥς ἐνεργητικὸν βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ avere. Ἐνεργητικὸν δὲ σημαίνει δημοσιεύω, κηρύττω, οἷον la doglia mia, la qual tacendo i' grido — Gridando per tutto, il fallo da lor commesso — La fama, che la vostra casa onora, grida i signori e grida la contrada.

Indugiare εἶναι οὐδέτερον μόνον ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἐραδύνω, οἷον non si volle più indugiare di venire a far vendetta. Ἐνίοτε δὲ εἶναι ἐν χρήτει ὥς αὐτοπαθὲς, οἷον e voi, che amore avvampa, Non v' indugiate su l'estremo ardore. Ἀλλὰ συχνὰ λαμβάνεται ἐνεργητικὸν ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἀναβάλλω, ὑπερτίθηναι κτλ., οἷον piacciavi di tanto indugiare la esecuzione che — Quando l'uomo più indugia la penitenza, più pecca.

Mancare, οὐδέτερον ὄν, συντάσσεται μετὰ γενικῆς, δοτικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς, μεταβάλλον τὴν σημασίαν κατὰ τὴν πτῶσιν μεθ' ἧς συντάσσεται ἐνεργητικῶς δὲ λαμβανόμενον, συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς.

Morire ἐν τῷ παρωχημένῳ ἀορίστῳ εὐρίσκεται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ κτείνω, οἷον che questo è 'l colpo di che Amor mi ha morto. Εὐρίσκεται δὲ καὶ μετὰ αἰτιατικῆς, ἥτις λαμβάνεται ὥς ἰδιώτερος προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος, οἷον per la difesa delle patrie mura, Gir le prime a morir morte onorata.

Passare, ἐν μὲν τῇ οὐδετέρᾳ σημασίᾳ, βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ essere, καὶ συντάσσεται ἢ ἀπολύτως ἢ μετὰ τῆς προθέσεως da ἢ per· ἐν δὲ τῇ ἐνεργητικῇ, βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ avere, καὶ συντάσσεται πάντοτε μετὰ αἰτιατικῆς, οἷον *passare il tempo* (il fiume, il ponte, un comandamento, gli anni κτλ.)· — Mentre così passavamo il tempo, osservammo· — Delle quali niuna il ventesimo anno passato avea· — Un fiume, ch' avea passato era molto cresciuto per una grande pioggia, ch' era stata· — Tu hai passato il mio comandamento. Τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἔχει καὶ ὅταν σημαίνῃ διαπερνῶ.

Passaggiare, ἄνευ πτώσεως εὐρισκόμενον, εἶναι οὐδέτερον· ἐνεργητικῶς δὲ λαμβανόμενον, ἔχει τὸ ἀντικείμενον ἐκπεφρασμένον.

Perire, οὐδέτερον ὄν, βοηθεῖται ἐν τοῖς συνθέτοις αὐτοῦ χρόνοις ὑπὸ τοῦ essere, οἷον *ogni consiglio era perito*· ἐνεργητικῶς δὲ λαμβανόμενον, ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἀπόλλυμι, βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ avere.

Penetrare, ἐν μὲν τῇ οὐδετέρᾳ σημασίᾳ, συντάσσεται ἐνίοτε καὶ μετὰ τῆς προθέσεως in· ἐν δὲ τῇ ἐνεργητικῇ, μετὰ αἰτιατικῆς πάντοτε.

Prosperare, ἐν μὲν τῇ οὐδετέρᾳ σημασίᾳ συντάσσεται μετὰ τῆς προθέσεως in, οἷον *videsi sempre prosperare nelle sue opere inique*· ἐν δὲ τῇ ἐνεργητικῇ, συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς, οἷον *o fortissimo principe, o duca delle battaglie etc prospera i passi nostri*· — Va che gl' Iddii o- ghora meglio ti prosperino.

Soffiare, εἴτε οὐδέτερον, εἴτε ἐνεργητικόν, βοηθεῖται πάντοτε ὑπὸ τοῦ avere.

Stare σχηματίζει ἀπειρίαν φράσεων εἰς ἃς, περιλαμβανομένας ἐν τῷ ἡμετέρῳ ὑπὸ τὰ πιεστήρια Λεξικῶ, παραπέμπομεν τὸν σπουδαστήν.

Ἔχον κατόπιν τὴν πρόθεσιν a μετ' ἀπαρεμφάτου, οὔτε προστίθηναι, οὔτε ἀφαιρεῖ τι ἀπὸ τῆς σημασίας τοῦ ἐπομένου ῥήματος, οἷον *sto a leggere* (a parlare, a dormire,

a sedere κτλ.) σημαίνει ἀπλῶς leggo, parlo, dormo, siedo κτλ. — Fatto questo andarono agli anziani e stettono a sedere con loro. — Μετὰ τῶν ῥημάτων ὁμῶς ascoltare, udire, vedere καὶ τῶν παραπλησίων, σημαίνει ἐπίτασίν τινα, ἣν τὰ ῥήματα ascoltare, udire, vedere κτλ., ἐκφερόμενα μόνα, δὲν ἐκφράζουσιν· ὑπονοεῖται δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις ἡ λέξις attento, προσεκτικός, ἢ attentamente, προσεκτικῶς, οἷον ella non mi starebbe mai ad ascoltare — O buona gente, che state ad udire Sturatevi gli orecchi della testa. — Io sto a vedere se voi dite pur vero. — Μετὰ τῶν ἐνεργητικῶν μετοχῶν τὸ μὲν ῥῆμα stare σημαίνει τὴν κατὰστασιν, ἡ δὲ μετοχὴ τὴν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν γινομένην πρᾶξιν, εἶον sto mangiando (scrivendo, leggendo κτλ.) δὲν σημαίνουσιν ἀπλῶς mangio, scrivo, leggo, ἀλλὰ ταύτην τὴν στιγμὴν.

Vegliare ἢ vegghiare, ἀγρυπνῶ, εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὡς ἐνεργητικόν, σημαῖνον φυλάττω, οἷον vegliandola faranno la guardia tanto ch' io torni. — Gli spiriti angelici a vegliare le azioni etc. fedelmente ci assistono.

Venire, ὡς τὸ andare, ἐνοῦται μετὰ τῶν ἐνεργητικῶν μετοχῶν ἄλλων ῥημάτων ἵνα ἐκφράσῃ τὴν συνέχειαν τῆς ὑπ' αὐτῶν δηλουμένης πράξεως, ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τὸ διατελῶ, οἷον venir camminando (correndo, facendo κτλ.). — La Lucia tutta affannata e timorosa mi venne dicendo. — Venni fuggendo la tempesta e 'l vento. — Cominciò a far sembante di distendere l' uno de' diti e appresso la mano e poi il braccio e così a venirsi tutto distendendo. Τὸ venire, ἔχον κατόπιν ἀπαρέμφατον μετὰ τῆς προθέσεως a, δὲν μεταβάλλει τὴν σημασίαν τοῦ ἐπομένου ῥήματος, οἷον venire a fare una cosa = fare una cosa. — Il che, quando venni a prendere moglie gran paura ebbi che non m' intervenisse. Venire συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος dire μετὰ τῆς προθέσεως a, σημαίνει δηλῶ, σημαίνω, οἷον quello che egli avea risposto non veniva a dir nulla, τοῦτ' ἔστι significava. Περὶ τοῦ venire μετὰ τῶν παθητι-

κῶν μετοχῶν ἄλλων ῥημάτων ὄρα ἐν σελ. 30η τὴν σημείωσιν 1, καὶ ἐν σελ. 192α τὴν σύνταξιν τῶν παθητικῶν ῥημάτων. Ἐνίοτε δὲ τὸ ῥῆμα venire μετὰ τῶν παθητικῶν μετοχῶν σημαίνει κατὰ τύχην, οἷον venir fatto (detto, veduto κτλ.) σημαίνει ποιῶ, λέγω, ὁρῶ κατὰ τύχην. — Al quale era venuto detto un di ad una sua brigata se avere un vino sì buono. — E' mi venne veduto un orto assai ameno. Ἀλλὰ venir fatto κυρίως σημαίνει ἐπιτυχῶς, οἷον io non so quando e' mi venga così ben fatto come ora. — Il che gli verrà fatto se egli adoprerà i colori più chiari. — Ma io spero che mi verrà fatto d' accertarmene in qualche parte.

Ἐπιστήτω ὁ σπουδαστὴς τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς
τὴν σύνταξιν τῶν ἐξῆς ῥημάτων.

Andare per una persona ἢ cosa, πορεύεσθαι ληψόμενός τινα ἢ τι, οἷον il quale coloro, che per lui andarono, trovarono ancora in camicia dinanzi al giudice. — Se voi non gli avete, e voi andate per essi.

Morire di, φλέγεσθαι (μεταφορικῶς), οἷον Alessandro muor di quella vedova. — Morire, μετὰ γενικῆς τοῦ πράγματος συνταττόμενον, σημαίνει ἢ τὰράττωμι ὑπὸ τινος πάθους, ἢ ἔχω μεγάλην ἀνάγκην τινὸς πράγματος, οἷον morir di rabbia, di sdegno, delle risa κτλ. morir(si) di fame, di sete, di sonno κτλ. Συνταττόμενον δὲ μετὰ δύο γενικῶν, τῆς μὲν τοῦ πράγματος, τῆς δὲ σχετικῆς τοῦ πράγματος, ἐκφράζει μεγάλην ἐπιθυμίαν, οἷον morir di voglia di. — Morire δὲ di suo male, σημαίνει ἀποθνήσκει φυσικῶ θανάτῳ.

Ridere a uno, προσμειδῶ, προσγελῶ τινι, ἐν οὗτῳ ἀπατήσω, οἷον ella mi cominciò a mostrare amore, e ridermi, e presentarmi.

Essere al mondo, σημαίνει εἶναι κοσμικὸς (οὐ κληρικὸς δηλονότι), οἷον se io non avessi voluto essere al mondo, io mi sarei fatta monaca. Essere δὲ in su una cosa, σημαίνει ἐνσυχλοῦμαι, οἷον comandò che ogui uomo fosse in sul ballare.

Uscire, ἐξίρχομαι, εἴτε ὡς οὐδέτερον, εἴτε ὡς αὐτοπαθὲς λαμβανόμενον. συντάσσεται μετὰ γενικῆς, οἷον a chiunque usciva sangue del neso. — Tempo d' uscire d' infermeria. — S' usci di camera tutto dolente.

Partire, ἀναχωρῶ, fuggire, φεύγω, εἰὰν τὸ τίοντα, ἀφ' οὗ τις ἀπομακρύνεται, εἰς εἶναι πρόσωπον, συντάσσεται μετὰ γενικῆς, οἷον Alessandro dell' Isola non si partiva. — Gli occhi le parevano della testa fuggiti. Ἐὰν δὲ ᾖ πρόσωπον, συντάσσεται μετ' ἀφαιρετικῆς, οἷον i fanciulli da lui partir non si volevano. — Contastate al diavolo e fuggirà da voi.

Cadere, πίπτω, συντάσσεται καὶ μετὰ γενικῆς ἢ μετ' ἀφαιρετικῆς, οἷον era un' fiumicello, il quale d' una delle valli cadea.

Guarire, θεραπεύομαι, συντάσσεται μετὰ γενικῆς, οἷον Così mi chiese per maestro a guarir della sua superba febbre.

Nascere, dipendere, derivare, digenerare, tralignare, scampare, deviare, muovere, ritrarre (ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ὁμοιάζω) variare, συντάσσονται μετ' ἀφαιρετικῆς,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

Σύνταξις τῶν ἀντωνυμικῶν ἢ αὐτοπαθῶν ῥημάτων.

Εἵπομεν (ἐν σελ. 32η—33η) ὅτι τὰ ἀντωνυμικά ἢ αὐτοπαθῆ ῥήματα ἔχουσιν ὡς ἀντικείμενον τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας *mi, li, si, ci, vi, si* (περὶ τῆς θέσεως τούτων ὅρα σελ. 146—155ην). Τίνα δὲ πτώσιν λαμβάνουσιν ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον, μετὰ τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν, εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ὀρίσωμεν· ἐπειδὴ τὰ μὲν εἶναι ἀπόλυτα, τοῦτ' ἔστιν ἄνευ πτώσεως, τὰ δὲ συντάσσονται μετὰ γενικῆς, τὰ δὲ μετὰ αἰτιατικῆς, ἄλλα δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς, καὶ ἄλλα μετὰ τῆς προθέσεως *a, in, con*. Ἐκεῖνο δὲ, ὅπερ ὀυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, εἶναι ὅτι τὰ κυρίως ἀντωνυμικά ῥήματα συντάσσονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μετὰ γενικῆς, καὶ θέλομεν προσπαθήσει, ὅσον ἔνεστι, νὰ ἐκθέσωμεν παρακατιόντες τὰ συνηθέστερα καὶ κυριώτερα τὰ ἄλλως συντασσόμενα, παραπέμποντες πάλιν τὸν σπουδαστὴν εἰς τὸ Λεξικόν.

Abbattersi, συναντῶ τινι, συντάσσεται μετὰ τῶν προθέσεων *a* καὶ *in*, οἷον *s' abbatte in alcuni, li quali mercantanti parevano, ed erano masnadieri*. — Come dura vita sia quella di colui, che a donna non bene a se conveniente *s' abbatte*. — *Abbattendosi* ad essi due porci. — Εὐρισκόμενον δὲ μετὰ τῆς *di* καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου, σημαίνει λέγω, εὐρίσκω κατὰ τύχην, ἢ μαντεύω, οἷον *dicendo molte cose, abbattersi di dirne una*. — Μετὰ τῆς *a* δὲ καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου, σημαίνει συμβαίνει κατὰ συγκυρίαν, οἷον *conoscendo, che se non s' abbatteva a passar colui, egli non avrebbe mai imparato*. — Ma questa si abbatte a esser per disgrazia una di quelle tante cose, che io non so.

Avvenirsi, συναντῶ, ἀπαντῶ τινι κατὰ συγκυρίαν, συντάσσεται μετὰ τῶν προθέσεων *a, in, con*, οἷον *avvenendosi ad essi due porci. . . amenduni sopra li mal tirati strac-*

ci morti caddero a terra· — S' avvenne, come la sua fortuna il guidò, in un pratello· — Ovunque con persona a parlar s' avveniva.

Imbattersi, ἐντυγχάνω, συναντῶ τινι, προσκόπτω, ἐν τε τῇ οὐδετέρᾳ καὶ ἀντωνυμικῇ σημασίᾳ, συντάσσεται μετὰ τῆς α προθέσεως, οἷον per fuggire i pericoli, che può portar seco il parlare, imbattiamo nell' altro scoglio dell' in-tempestivo tacere· — Tenendo d' imbattersi ne' masnadieri, e furoni.

Ingerirsi, παρεισδύομαι, ἀνακατόνομαι, συντάσσεται μετὰ τῆς in προθέσεως, οἷον i quali non s' ingerivano nelle faccende etc· — E però non è bene ingerirsi ne' segreti di S. Marta.

Impacciarsi, ἀναμιγνύομαι, παρεισδύομαι, ἀνακατόνομαι, ἐν ᾧ συντάσσεται μετὰ γενικῆς συνήθως, εὐρίσκεται καὶ μετὰ τῶν προθέσεων in καὶ con, οἷον questo consiglio al dito legherai, non t' impacciar con medici, o notaj· — Essi non s' impacciano nella camera mia.

Applicarsi, ἐνασχολοῦμαι, προσκολλῶμαι, συντάσσεται μετὰ δοτικῆς εἰς ἀμφοτέρας τὰς σημασίας.

Occuparsi, ἐνασχολοῦμαι, συντάσσεται καὶ μετὰ γενικῆς, καὶ μετὰ τῆς in προθέσεως, οἷον occuparsi di ἢ in una cosa.

Γενικοὶ τινες κανόνες (1).

Ὅσα αὐτοπαθῆ ῥήματα σημαίνουνσι πλησιάσιν, προσέγγισιν, προσαρμογὴν, ἐνασχόλησιν, συντάσσονται, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, μετὰ δοτικῆς, τοῦτ' ἔστιν ἔχουσι τὴν πρόθεσιν α ἢ in.

Ὅσα σημαίνουνσιν ἀπομάκρυνσιν, χωρισμὸν, συντάσσονται μετ' ἀφαιρετικῆς, οἷον allontanarsi, dipartirsi, partirsi.

Ἐκτὸς ὅτι ὅλα τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα δύνανται νὰ μεταβληθῶσιν, ὡς εἴπομεν, εἰς ἀντωνυμικά διὰ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν mi, ti, si, ci, vi, si, ἢ Ἱταλικὴ γλῶσ-

(1) Τὸς κανόνας τούτους ὁ σπουδαστὴς δὲν πρέπει νὰ ἐκλάβῃ ἀκριβεῖς καὶ ἀκλόνητους, διότι, ὡς εἴπομεν, πολλάκις οἱ Ἱταλοὶ δοκιμοὶ συγγραφεῖς οὐ τὰ τούτοις τὸ αὐτὸ ῥῆμα κατὰ δύο, κατὰ τρεῖς, καὶ ἐνίοτε κατὰ πλείονας τρόπους.

σα ἔχει πολλά, ἅτινα ἢ φύσει εἶναι ἀντωνυμικά, ἢ ὡς τοιαῦτα εἶναι ἐν χρήσει. Ἐξ αὐτῶν δὲ εἶναι τὰ ἑξῆς·

Alibocarsi, διαλέγομαι, *accountarsi*, συντυγχάνω, *accordarsi*, συμφωνῶ, *accorgersi*, κατανοῶ, *addarsi*, συνορῶ· ἐνασχολοῦμαι, *affaticarsi*, κοπιῶ, *aggirarsi*, πλανῶμαι, *affarsi*, ἀρμόζω, *ammalarsi*, νοσῶ, *arrendersi*, παραδίδομαι, *arrischarsi*, ἀποτολμῶ, *appigliarsi*, δράττομαι, *apprestarsi*, παρασκευάζομαι, *assentarsi*, ἀπο(ἀνα)χωρῶ, *astenersi*, ἀπέχομαι, *attenersi*, διατηρῶ, *attentarsi*, διακινδυνεύω, *avvedersi*, συνορῶ, *avvezzarsi*, συνεθίζομαι, *beffarsi*, περιφρονῶ, *brigarsi*, ἐπιμελοῦμαι, *confidarsi*, ἐμπιστεύω, *confessarsi*, ἐξομολογοῦμαι, *convertirsi*, μεταβάλλομαι, *coricarsi*, κατακλίνομαι, *dimenticarsi*, ἐπιλανθάνομαι, *dimesticarsi*, προσοικειοῦμαι, *diportarsi*, divertirsi, τέρπομαι, διαχέομαι, *delersi*, ἀλγῶ, ὀδυνῶμαι, *(in)frammettersi*, *(in)trammettersi*, μεσιτεύω, *gloriarsi*, καυχῶμαι, *imparentarsi*, ἐξοικειοῦμαι, *ingegnarsi*, σοφίμαι (ἐπὶ καλῷ), *innamorarsi*, ἐρῶ, *internarsi*, διέρχομαι, *maravigliarsi*, θαυμάζω, *opporsi*, ἀνθίσταμαι, *pentirsi*, μεταμέλομαι, *tallegarsi*, εὐθυμοῦμαι, *riaversi*, ἀναλαμβάνω, *ribbelsi*, ἀφίσταμαι, *ricongiarsi*, διαλλάττομαι, *ricordarsi*, μέμνημαι, *riposarsi*, ricrearsi, ἀναπαύομαι, *risentirsi*, ἀγρυπνίζομαι, *risolversi*, διαγιγνώσκω, *ritirarsi*, ἀποχωρῶ, *riserbarsi*, ἐπιφυλάττομαι, *sbrigarsi*, ταχύνω, *riscontrarsi*, συναντῶ, *spacciarsi*, ἐπιταχύνω.

Ἄλλα δὲ ἔχουσι πάντῃ διάφορον σημασίαν τῆς τῶν πρωτοτύπων ἐνεργητικῶν· τοιαῦτα δὲ εἶναι·

Disertare, ἐρημῶ, *disertarsi*, καταστρέφομαι, *esercitare*, γυμνάζω, *esercitarsi*, διαβαδίζω, περιπατῶ, *recare*, φέρω, *recarsi*, προσβάλλομαι, *tenere*, (κατ)ἔχω, *tenersi*, ἐπέ(χω)ομαι, *avvisare*, ἀγγέλλω, πληροφορῶ, *avvisarsi*, κατανοῶ, *richiamare*, ἀνακαλῶ, *richiamarsi* ἀπ(κατ)οδύρομαι, *ricredere*, αὐθις πιστεύω, *ricredersi*, μεταμέλομαι, *rifare*, αὐθις ποιῶ, *rifarsi*, ἀνακτῶμαι εὐμορφίαν, *canoscere*, γιγνώσκω, *conoscersi*, εἰμὶ ἔμπειρος, ἀννενιρε,

συμβαίνει, avvenirsi, ἀρμόζει, abbattere, καταβάλλω, abbattersi, συναντῶ, riposare, (ἀναπαύομαι), ἀνατίθηναι, riposarsi, παύομαι· ἀπέχομαι.

Πολλάκις πολλά ἐνεργητικὰ ῥήματα ἐν χρήσει ὡς οὐδέτερα, θεωροῦνται κυρίως ἀντωνυμικά, ἔχοντα ὑπονοούμενας τὰς προσωπικὰς ἀντωνυμίας mi, ti, si, ci, vi, si. Ἐκ τούτων δὲ εἰσὶ τὰ ἑξῆς·

Allogare, τνίγω, πνίγομαι, affondare, καταδύω, καταδύομαι, agghiacciare, πήγνυμι, πήγνυμαι, aggravare, ἐπιβαρύνω, ἐπιβαρύνομαι, ammalare, νοσοποιῶ, νοσῶ, ammutolire κωφῶ, ἐνεὸς γίγνομαι, annegare, πνίγω, πνίγομαι, arricchire, πλουτίζω, πλουτῶ, incrudelire, σκληρύνω, σκληρύνομαι, impazzire, μωραίνω, μωραίνομαι, impoverire, πτωχίζω, πτωχεύω, sbigottire, φοβῶ, φοβοῦμαι κλ.

Κατ' ἰδιωτισμὸν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης τινὰ καταστατικὰ ῥήματα συνοδεύονται μὲ τὰς ἀντωνυμίας mi, ti, si, ci, vi, si, χωρὶς ὅμως διὰ τοῦτο νὰ θεωρῶνται ἀντωνυμικά, οἷον andarsi ἢ andarsene, ἀπέρχομαι, dormire, κοιμῶμαι, fuggirsi, φεύγω, morire, ἀποθνήσκω, partirsi, ἀναχωρῶ, uscire, ἐξέρχομαι, rimanersi, μένω, venire, ἔρχομαι, starsi, μένω· ἵσταμαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

Σύνταξις τῶν τριτοπροσώπων ἢ μονοπροσώπων ῥημάτων (1)

Τῶν τριτοπροσώπων ἢ μονοπροσώπων ῥημάτων τὰ μὲν συντάσσονται ἀπολύτως, τοῦτ' ἔστιν ἄνευ ὑποκειμένου καὶ ἀντικειμένου, οἷα τὰ piovere, piovigginare κτλ (2), τὰ δ' ἔχουσιν ὑπονοούμενον ὑποκείμενον γενικὴν τινα λέξιν· cioè, questo, questa cosa, ἢ ἀπαρέμφατον ἢ ὁλόκληρόν τινα πρότασιν, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, ἢ ἔχουσιν ἐκπεφρασμένον τὸ ὑποκείμενον κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, οἷα τὰ apparire, accadere, (ab)bisognare, convenire, impor-

(1) Ὅρα περὶ τῶν τριτοπροσώπων ῥημάτων ἐν σελ. 53η.

(2) Ὅρα ἐν σελ. 48 σημείων 42ην.

tare, mancare, fallare, valere, levare, rilevare, montare, mostrare, avvenire, appartenere, toccare, restare, ricordare, rimembrare, dimenticare, cadere, calere, piacere, curarsi, venire, ragionarsi, dirsi, credersi, bucinarsi, udirsi, farsi, cercarsi, aspettarsi, volersi. Τινὰ δὲ πάλιν ἐκ τούτων ἀπαιτοῦσι δοτικὴν τοῦ προσώπου, οἷα τὰ apparire, accadere, convenire, importare, avvenire, appartenere, toccare, restare, ricordare, rimembrare, dimenticare, calere, piacere, curarsi κτλ. Ταῦτα θεωροῦνται κυρίως τριτοπρόσωπα ῥήματα.

Ἀλλὰ κατ' ἰδιωτισμὸν τῆς γλώσσης, πλείοστα ῥήματα, λαμβάνοντα τὴν ἀντωνυμίαν si ἐν τῷ τρίτῳ ἐνικῷ προσώπῳ, γίνονται τριτοπρόσωπα, λαμβανόμενα γενικῶς καὶ ἀορίστως, ὅπως παρὰ τοῖς Γάλλοις γίνεται διὰ τῆς on. Κατ' ἐξοχὴν δὲ εἶναι ἐν χρήσει οὕτω τὰ ῥήματα fare, dire, parlare, credere, supporre, raccontare, vedere, sentire, promettere, chiedere, vociferare κτλ., οἷον si fa ἢ fassi, si dice ἢ dicesi, si vocifera (1), si crede ἢ credesi, si suppone ἢ supponesi, si racconta ἢ raccontasi, si vede ἢ vedesi, si sente, ἢ sentesi κτλ.

Τὸ αὐτὸ δὲ γίνεται καὶ εἰς τινὰ οὐδέτερα ῥήματα λαμβάνοντα κατ' ἰδιωτισμὸν τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν καὶ εἰς τὸ πρῶτον πρόσωπον, οἷον andarsi, ἀπέρχομαι, partirsi κτλ., ἀναχωρῶ, οἷον si va ἢ vassi, si parte ἢ partesi, si dorme ἢ dormesi, si more κτλ. ἀπέρχεται τις, ἀναχωρεῖ, κοιμᾶται, θνήσκει κτλ.

Τούτων τῶν ῥημάτων οὕτω παθητικῶς καὶ τριτοπρόσωπως λαμβανομένων προηγοῦνται αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι mi, ti, gli, ci, vi, οἷον mi si fa, γίνεται μοι, ci si dice, λέγεται ἡμῖν, ti si promette, ὑπισχνεῖται σοι, vi si parla, λαλεῖται ὑμῖν, gli si chiede, αἰτεῖται παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔτι τὸ ἀντωνυμικὸν μόριον ne, οἷον se ne vede, se ne

(1) Ὅταν τὸ ῥῆμα ἦναι προπαροξύτονον, τὸ προσκολλητικὸν μόριον δὲν τίθεται εἰς τὸ τέλος εἰ μὴ εἰς τρίτον πρόσωπον, εἰς δὲ γίνεται ἀποκοπὴ τοῦ ο' ὅρα ἐν σελ. 148, παράγραφον δεύτην, καὶ σημείωσιν πρώτην.

vedono· καὶ προσέτι ὅταν εὐρίσκηται τις τῶν εἰρημένων προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν, οἷον *mi se ne, gli se ne, ἡ se ne gli· se ne gli darebbe*, ἐδίδετο ἂν αὐτῷ, *se ne gli attiene niuna* (promessa), οὐδεμία (ὑπόσχεσις) διατηρεῖται αὐτῷ.

Σημειωτέον ὅτι ἅπασαι αἱ ἐκφράσεις αὗται οὕτω τριτοπροσώπως δύνανται νὰ ἐκφρασθῶσι καὶ διὰ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος ἐ καὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς ἐνὸς ἐκάστου ῥήματος, οἷον ἄντι τοῦ *mi si dice, ti si parla, gli si chiede, gli se ne dà, ci se ne scrisse* κτλ. λέγεται κάλλιστα *mi è detto, λέγεται μοι, ti è parlato, λαλεῖται σοι, gli è chiesto, αἰτεῖται παρ' αὐτοῦ, gliene è dato, δίδοται αὐτῷ, ce ne fu scritto, ἐγράφη ἡμῖν* κτλ.

Δυνάμεθα προσέτι νὰ μεταχειρισθῶμεν, ἄντι τοῦ ῥήματος *essere*, τὸ ῥῆμα *venire*, ἔρχομαι, οἷον *mi vien detto, λέγεται μοι, te ne viene scritto, γράφεται σοι, ci venne chiesto, ἠτήθη παρ' ἡμῶν, gliene verrà parlato, λαληθήσεται αὐτῷ*.

Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι οὕτως ἀορίστως καὶ τριτοπροσώπως οἱ Ἰταλοὶ μεταχειρίζονται τὴν λέξιν *uomo*, ἄνθρωπος, καὶ *altri*, ἄλλος (ἄνθρωπος), μετὰ τοῦ ῥήματος εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν καὶ ἐνεργητικῶς, οἷον *uomo dice, λέγεται, uomo crede, πιστεύεται, uomo pensa, νομίζεται, altri vuole, ἄλλος τις βούλεται, altri farebbe, ἄλλος ἐποίει ἂν, altri crede, πιστεύεται*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Παραβολὴ τῶν χρόνων τῆς Ἰταλικῆς
πρὸς τοὺς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Εἰπομεν (ἐν σελ. 12α) ὅτι ἡ ὀριστικὴ ἔγκλισις ἔχει ὁκτὼ χρόνους, ἐξ ὧν ὁ μὲν ἐνεσῶς ἀντιστοιχεῖ τῷ Ἑλληνικῷ ἐνεσῶτι, ὁ δὲ παρατατικὸς, τῷ παρατατικῷ, καὶ ὁ ὑπερσυντελικὸς, τῷ Ἑλληνικῷ ὑπερσυντελικῷ, καὶ ὁ μέλλοντων τῷ Ἑλληνικῷ μέλλοντι.

Ὁ δὲ παρωχημένος ὠρισμένος σημαίνει μὲν πρᾶξιν παρελθούσαν, εἰς προσδιωρισμένον ὅμως καιρὸν ὅλως παρελ-

θόντα, οἷον l' anno passato, il mese passato, la settimana passata, jeri scrissi una lettera. — Tre mesi fa vi fu un incendio· καὶ κατὰ τοῦτο ὁμοιάζει τῷ Ἑλληνικῷ ἄορίσῳ, ὅτι μεταχειρίζονται αὐτὸν καὶ εἰς τὰς διηγήσεις, οἷον Colombo partì per la scoperta del nuovo mondo l' anno 1492. Ἀλλὰ καὶ τοῦ χρόνου μὴ λεγομένου, μεταχειρίζονται αὐτὸν ἐν ταῖς διηγήσεσιν, οἷον Alessandro fu un gran conquistatore· (ὄρα παρακατιῶν τὸν παρωχημένον ἄορίστον).

Ὁ δὲ παρωχημένος ἄορίστος ἀντιστοιχεῖ ὅτε μὲν τῷ Ἑλληνικῷ παρκακειμένῳ, ὅτε δὲ τῷ ἄορίστῳ· ἐπειδὴ ἄλλοτε μὲν φανερώνει πρᾶξιν παρελθοῦσαν εἰς προσδιωρισμένον μὲν καιρὸν, μὴ παρελθόντα δὲ διόλου, ἄλλὰ μέρος αὐτοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ ᾔηται παρὸν, οἷον quest' anno, questo mese, questa settimana, **oggi** l' ho veduto. — Un avvenimento strepitoso è accaduto quest' anno. — Molte utili scoperte sonosi fatte nel presente secolo· ἄλλοτε δὲ φανερώνει πρᾶξιν παρελθοῦσαν εἰς ὁλοκλήρως παρελθόντα καὶ ἀπροσδιόριστον καιρὸν, καὶ πολλάκις ἐπαναληφθεῖσαν, οἷον egli ha molto viaggiato. — I Greci si sono trovati spesso volte alle prese co' Persiani. Ἐν ταύτῃ τῇ σημασίᾳ δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν ἀντὶ τούτου τὸν παρωχημένον ὠρισμένον, οἷον Alessandro fu ἡ è stato un gran conquistatore· τὰνάπαλιν ὅμως δὲν γίνεται, τοῦτ' ἔστι δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν jeri ho avuto una lettera(1). ἂν καὶ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῶν ἐν τοῖς δράμασιν ᾔηται συχνοτάτη· (ὄρα περὶ ἀντιχρονισμοῦ).

Ὁ δὲ προπαρωχημένος ἀντιστοιχεῖ μὲν τῷ Ἑλληνικῷ ὑπερσυντελικῷ, ἐκφράζει ὅμως πρᾶξιν παρελθοῦσαν πρὸ πρᾶξεως παρελθούσης, γενομένης εὐθὺς μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ὑπὸ τοῦ προπαρωχημένου ἐκφραζομένης πρᾶξεως, καὶ συνοδεύεται ὑπὸ τινος χρονικοῦ μορίου dopo che, appena che, subito che κτλ., οἷον dopo che ebbi ricevuto la sua

(1) Οἱ ψελλίζοντες τὰ Ἱταλικά ξέναι μὴ δυνάμενοι νὰ σχηματίσωσι τὸν παρωχημένον ὠρισμένον, ἐνεκα τῆς ἀνωμαλίας αὐτοῦ, μεταχειρίζονται ἐν πάσαις ταῖς περιπτώσεσι τὸν παρωχημένον ἄορίστον, ὅτι εὐκολώτερον ἐνεκα τῆς χρήσεως τοῦ βοήθητου ῥήματος.

lettera m' incamminai ad incontrarlo, εὐθὺς ἄφ' οὗ εἶχον λάβει τὴν ἐπιστολὴν ὠδευσα πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ.

Ὁ δὲ προμέλλων ἐκφράζει πρᾶξιν μέλλουσαν μὲν ὡς πρὸς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν γίνεται ὁ λόγος, παρελθοῦσαν δὲ ὡς πρὸς ἄλλην πρᾶξιν ἐπίσης μέλλουσαν, καὶ ἀντιστοιχεῖ τῷ Ἑλληνικῷ ἄοριστῳ τῆς ὑποτακτικῆς (μετὰ τοῦ μορίου ἐπειδὴν ἢ τοῦ τῆς καθομιλουμένης ἄφ' οὗ), ἢ τῷ μέλλοντι τοῦ ἔχω καὶ τῇ παθητικῇ μετοχῇ τοῦ προκειμένου ῥήματος περιφραστικῶς, οἷον quando l' anrò copiato, ve lo mostrerò, ἐπειδὴν μεταγράψω αὐτὸ, δεῖξω ὑμῖν. — Io anrò già finito quando arriveranno, τετελεσμένον ἔξω αὐτὸ ὅταν ἔλθωσιν. Ἐνίοτε δὲ ὁ χρόνος οὗτος ἔχει σημασίαν χρόνου παρελθόντος, μὴ συνοδευομένης τῆς πράξεως ὑπὸ ἄλλης μελλούσης, ἀλλ' ἀπλῶς ὑποθετικῶς ἐκφραζομένης, οἷον sarà già arrivato, θὰ ᾔναι ἤδη φθασμένος.

Ὁ δ' ἐνεστῶς τῆς ὑποθετικῆς ἀντιστοιχεῖ τῷ Ἑλληνικῷ παρατατικῷ τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ δυνητικοῦ ἂν, ἢ τῆς καθομιλουμένης τοῦ ἤθελα, καὶ εἶναι συνδεδεμένος ἢ μετὰ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὀριστικῆς ἢ μετὰ τοῦ τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον ora si parrebbe, se così fosse valent' uomo etc., ἐφάνετο ἂν, εἰ οὕτως ἄξιος λόγου ἄνὴρ ἦν κτλ (1). — La donna piagnendo rispose, che se il maggiore de' suoi due **che** avuti avea fosse vivo, così si chiamerebbe, ἢ γυνὴ κλαίουσα ἀπεκρίθη ὅτι εἰ ὁ πρεσβύτερος τῶν δύο, οὗς ἐσχίκει, ἔζη, οὕτως ἂν ἐκαλεῖτο. Ὁ δὲ παρωχημένος ἀντιστοιχεῖ τῷ Ἑλληνικῷ ἄοριστῳ πάλιν μετὰ τοῦ δυνητικοῦ ἂν, καὶ εἶναι συνδεδεμένος μετὰ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον ai quali se tu quello avessi fatto, che a me facesti, vituperosamente ti avrehber fatto morire, εἰ ἐπεποιήκεις ἐκαίνοις ὅπερ ἐμοὶ ἐποίησας, ἐπονείδιστως ἂν ἀπέθανες ὑπ' αὐτῶν. Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ὅρα μίαν ἐκάστην τῶν ἐγκλίσεων.

(1) Ὅτι περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων καὶ τῶν ὑποθετικῶν μορίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ.

Χρήσις τῶν διαφόρων ἐγκλίσεων.

Ὅριστικὴ καὶ Προστακτικὴ.

Ἡ ὀριστικὴ ἐγκλισις εἶναι ἐν χρήσει ὅπου καὶ ἡ Ἑλληνικὴ (ὄρα περὶ παραβολῆς τῶν χρόνων). Ἐνίοτε οἱ Ἴταλοι, θέλοντες νὰ μετριάσωσι τὸ ἀπότομον τῆς Προστακτικῆς, μεταχειρίζονται τὸν μέλλοντα τῆς Ὅριστικῆς ἀντὶ τοῦ ἐνεστώτος τῆς Προστακτικῆς. Οἱ μὲν Ἕλληνες μεταχειρίζονται τὰ ὑποθετικὰ μόρια εἰάν, ὅταν, μεθ' Ὑποτακτικῆς, οἱ δὲ Ἴταλοι τὰ quando, se, ἄλλοτε μὲν μεθ' Ὅριστικῆς, ἄλλοτε δὲ μεθ' Ὑποτακτικῆς (ὄρα τὴν χρῆσιν τῆς Ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως), οἷον *e se non le hai presso di te, va e cercale*, καὶ εἰάν δὲν ἔχῃς αὐτοὺς παρὰ σοί, ὕπαγε πρὸς ζήτησιν αὐτῶν — *Non so, se a voi quello se ne parrà che a me ne parrebbe*, δὲν ἠξεύρω εἰάν σᾶς φανῇ ἔπερ μοὶ φαίνεται — *Quando tempo sarà vi manderò*, ὅταν ἦναι καιρὸς θέλω σᾶς πέμψει — *Quando l'apro, oh che infinita incomprendibile opera veggio!* ὅταν τὸ ἀνοίγω, ὅποιον ἄπειρον καὶ ἀκατάληπτον ἔργον βλέπω (ὄρα τὴν σύνταξιν τῶν μορίων). Οἱ μὲν Ἕλληνες δὲν μεταχειρίζονται ποτέ τὸν μέλλοντα τῆς Ὅριστικῆς μετὰ τοῦ μορίου ἂν ἢ εἰάν, καίπερ τῆς πράξεως μελλούσης· οἱ δὲ Ἴταλοι, ὅταν ἢ μὲν ὑπόθεσις ἦναι περὶ πιθανοῦ, τὸ δ' ἐκ τούτου συμπεραινόμενον βέβαιον, τὴν μὲν ὑπόθεσιν ἐκφράζουσι διὰ τοῦ *se* μετὰ τοῦ μέλλοντος τῆς Ὅριστικῆς, τὸ δὲ συμπέρασμα ἐκφέρεται ἢ εἰς προστακτικὴν ἢ εἰς μέλλοντα τῆς Ὅριστικῆς, οἷον *se sarai ricco dona al povero abbondantemente*, ἂν ἦσαι πλούσιος δίδε τῷ πτωχῷ δαδαψιλῶς — *Così ora mi sarà mestiero, se io non vorrò esser da voi maltrattato*, οὕτω τώρα θέλω ἀναγκασθῆναι, εἰάν δὲν θέλω νὰ με κακομεταχειρισθῇς — *Se gli studierai in te, comporterai più facilmente etc.*

Ἡ δὲ Προστακτικὴ ἔχει ἓνα μόνον χρόνον, ὅστις ἀντιστοιχεῖ πᾶσι τοῖς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ὅταν μὲν σήμαινῃ

συνέχειαν τῆς πράξεως, ἐξηγεῖται διὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς Ἑλληνικῆς Προστακτικῆς· ὅταν δὲ σημαίνῃ τὸ ἄπαξ, ἐξηγεῖται διὰ τοῦ ἀορίστου, οἷον *aguzza il tuo intelletto*, ἐξάσκει τὸν νοῦν σου· — *Vedi Mario L. Silla etc.*, ἴδε τὸν Μάριον Ἰούλιον Σύλλαν κτλ.

Ὅταν τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς Προστακτικῆς ἔχῃ προηγούμενον τὸ ἀρνητικὸν μόριον *non*, μεταχειρίζονται τὴν ἀπαρέμφατον, ἀντὶ τῶν καταλήξεων εἰς *a* καὶ *i*, οἷον *non avere paura*· μὴ φοβοῦ, *non essere così ostinato*, μὴ ἔσο οὕτως ἰσχυρογνώμων· *non lodare*, μὴ ἐπαινέει ἢ μὴ ἐπαινέσῃ· *non credere la tal cosa*, μὴ πῖστευε ἢ μὴ πισεύσῃς τὸ δεῖνα· *pr̃a non mi toccare*· μὴ μοῦ ἄπτου· *non far ciò*, μὴ ποίει ἢ μὴ ποιήσῃς τοῦτο· *non perdere il tuo tempo inutilmente*, μὴ χάνε ἢ μὴ χάσῃς ἀνωφελῶς τὸν καιρόν σου κτλ., ἀντὶ *non abbi, non sii, non loda, non credi* κτλ., ὅπερ δὲν λέγεται.

Ὑποθετικὴ.

Ἡ Ὑποθετικὴ ἐγκλισις εἶναι πάντοτε συνδεδεμένη ἢ μετὰ τῆς Ὀριστικῆς ἢ μετὰ τῆς Ὑποτακτικῆς· (ὅρα περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων καὶ περὶ τῆς Ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως).

Ὅταν, μετριοφρονοῦντες, θέλωμεν νὰ ἐκφράσωμέν τι οὐχ ὠρισμένως καὶ ἀποτόμως, ἀλλ' ὑποθετικῶς καὶ ἀμφιβόλως, μεταχειρίζομεθα τὴν ἐγκλιν ταύτην, τοῦτ' ἔστιν ἀντὶ νὰ εἰπώμεν· *io voglio avere la tal cosa*, θέλω νὰ λάβω ἢ ν' ἀγοράσω τὸ δεῖνα· *pr̃a*, λέγομεν· *io vorrei avere la tal casa*. — Σ' ἐρωτῶ· *Dove dimora il tale?* ποῦ κατοικεῖ ὁ δεῖνα; δὲν μοὶ ἀποκρίνεσαι, *non so dirvi*, δὲν ἤξεύρω νὰ σοὶ εἰπῶ· ἀλλὰ *non saprei dirvi*, οὐκ ἂν ἐγίνωσκον εἰπεῖν σοι. Καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις δὲ φράσεσι πάντοτε ὑπὸνοεῖται ἢ ὑπόθεσις, ἥτις συντομίᾳς χάριν ἀποσιωπᾶται, οἷον *se voleste darmi la tal cosa, vorrei averla*· *se volessi dirvi dove dimora il tale, non saprei*, εἰ ἐβουλόμην εἰπεῖν σοι ποῦ ὁ δεῖνα κατοικεῖ, οὐκ ἂν ἐγίνωσκον κτλ.

Ἰποτακτική.

Ἡ Ἰποτακτική ἔγκλισις εἶναι ἐν χρήσει·

α.) Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα βούλησιν, προσ-
γὴν, παράκλησιν, ἐπιθυμίαν, συγκατάνευσιν, ἀπαγόρευ-
σιν, δυσαρέσκειαν, θαυμασμόν, ἔκπληξιν, εὐχὴν, ἀμφιβο-
λίαν, σοχασμόν, φόβον, ὑποψίαν, καὶ τὰ παραπλήσια, οἷα
τὰ volere, comandare, pregare, desiderare, permettere,
consentire, proibire, impedire, dispiacere, maravigliarsi,
essere sorpreso, dubitare, credere, sospettare, temere
κτλ., οἷον voglio, comando, intendo, impongo, prego, sup-
plico, desidero, bramo, permetto, soffero, consento, chie-
do, amo, proibisco, impedisco, mi dispiace, mi maraviglio,
sono sorpreso, dubito, non credo, sospetto, temo κτλ.· che
si dica, si faccia κτλ. (ὄρα τὴν Ἀπαρέμφατον).

β.) Μετὰ τὰ τριτοπρόσωπα ῥήματα τὰ ἐκφράζοντα
ἰδέαν ἀνάγκης, ἢ καθήκοντος κτλ., οἷα τὰ bisognare, ba-
stare, convenire, giovare κτλ., καὶ μετὰ τὰ parere, mo-
strare κτλ. ὅταν λαμβάνωνται τριτοπρόσωπα, οἷον biso-
gna, basta, conviene, giova che si mandi, si prenda κτλ.
— A lui, e a tutto il regno ne pareva male, che trascor-
resse il tempo senza speranza d'aver successore. — Si fu
uno il quale pareva che tutti i miei peccati sapesse a men-
te. — E così mostra che Roma si regesse a signoria di re
154 anni. — Non è perciò così da correre come mostra
che voi vogliate fare.

γ.) Μετὰ τὸ ῥῆμα essere, ἐν τῷ τρίτῳ προσώπῳ, συν-
οδεύομενον ὑπό τινος τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων· facile, difficile,
possibile, impossibile, giusto, ingiusto, decente, indecen-
te, sorprendente, necessario, probabile, ἢ ὑπὸ τῶν ὀνομά-
των tempo καὶ ora, ἢ ὑπὸ τοῦ ἐπιρρήματος bene, οἷον ἐ
facile ἢ difficile che lo faccia. — Era possibile, ἢ impos-
sibile, ἢ probabile che venisse, che mandasse. — Sarà ne-
cessario, decente, giusto che comparisca, che parli. — È
ora ἢ tempo che ciò succeda, che gli parliamo. — Sarà
bene che tu tene vada κτλ.

δ'.) Όταν τὸ προηγούμενον ῥῆμα ἐκφράζη τὴν ἄγνοιαν ἢ τὴν ἀμφιβολίαν, εἰς τὴν εὐρίσκεται τις, καὶ ἐν γένει κατόπιν τῶν ῥημάτων credere, domandare, supporre, giudicare καὶ τῶν παραπλησίων, μεταχειρίζονται τὴν Ὑποτακτικὴν, οἷον si crederà etc. che da alcun suo nemico sia stato ucciso. — Si crede che sia il più ricco prelato che abbia la Chiesa di Dio. — Credi tu che io. . . sofferissi che egli stesse laggiuso ad agghiacciare. — Gli domantò se fosse vero etc. — Che tu te ne facci quello che l' animo ti giudica, che ben sia fatto. — Suppongasi però che Jupiter sia a modo loro animo di questo modo.

έ.) Μετὰ τὸ ὑποθετικὸν μόριον se(1), οἷον grazie riporterò di te a lei se d' esser mentovato laggiù degni. — Io son del tutto, se tu vuogli che io faccia quello di che etc. disposto ad andarvi. — Ora si parrebbe, se così fosse valent' uomo come si diceva, e se cotanto l' amasse quanto etc (2).

ς'.) Μετὰ τὸ quando ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ se, σημαίνοντος ἀμφιβολίαν, ἢ ἐν τῇ τοῦ purchè, ἀρκεῖ μόνον νὰ, οἷον quando voi vogliate, io vi porterò gran parte della via, che ad andare abbiamo a cavallo. — Pensossi costui avere da poterlo servire quando volesse. — Molte volte io mi dolea quando la mia memoria movesse la fantasia ad immaginare quale amore mi facea. Τὸ quando ἐνίοτε συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ μορίου che, ἔχον τὴν αὐτὴν σύνταξιν, οἷον ma la storia di Rinaldo di Montalbano quando che si venisse nel volgar nostro etc. non par già ella di più antica lingua che etc (3).

ζ'.) Μετὰ τὴν ἀοριστολογικὴν ἢ ἐρωτηματικὴν ἄντω-

(1) Ὅρα τὴν χρῆσιν τῆς Ὀριστικῆς ἐγκλίσεως καὶ τὰ ὑποθετικὰ μόρια se καὶ quando.

(2) Se, καίπερ ἀμφιβολίαν σημαίνει, εὐρίσκεται συχνὰ καὶ μετὰ τῆς Ὀριστικῆς, οἷον anzi la voce al suo nome rischiari, Se gli occhi suoi ti fur dolci, nè cari. — S' io dissi falso, e tu fallasti il conio.

(3) Σημειῶσαι τὰς εἰς δύο ἐπιρρηματικὰς φράσεις. Quando che sia, σημαίνει ἐν τινι καιρῷ, ποτε· καὶ quando che fosse, ἐν τινι καιρῷ παρελθόντι, οἷον sperando che quando che sia si potrebbe mutar la fortuna. — Quel che è oggi è forza che, quando che si fosse, avesse principio.

νυμῖαν quale, οἷον io non so quale io mi dica, che io faccia più o il mio piacere, o il tuo. — Dicendoli quale volesse o subito restituire il suo porco, o che egli andasse al rettore. — Ivi fa che 'l tuo vero (qual io mi sia) per la mia lingua s' oda.

ή) Μετὰ τὴν ἀντωνυμίαν χι ἐν τῇ σημασίᾳ τῆς αἰουνο che, τίς ὅστις, οἷον quivi non era chi con acqua fredda, o con altro argomento le smarrite forse rivendesse. — Ove sia chi per prova intenda amore, Spero trovar pietà non che perdono (1). Ὡς ἐπίσης καὶ ἐν τῇ σημασίᾳ τῆς quale, οἷον piacendogli molto i modi del fanciullo domandò chi egli fosse.

θ.) Μετὰ τὰ ὑπερθετικὰ il, la πῦ κτλ., ὅταν ἐπὶ αὐτῷ ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία che, οἷον il più perfetto capitano che l' antica Roma abbia prodotto. — Sarà il più felice e contento uomo che si trovi sotto le stelle. — Sentia il maggior piacer, la maggior festa, che sentir possa alcun felice amante. — Egli era il peggior uomo che forse mai nascesse. — Si crede che sia il più ricco prelato che a b b i a la Chiesa di Dio. — 'E il più leggiadro cavaliere, che trovar si possa. — Fece fare un de' più belli e de' maggiori palagi, che mai fossero stati veduti.

ι.) Μετὰ τὰ dove καὶ ove, ἐν τῇ σημασίᾳ τῶν quando: se, dacchè, casochè (2), οἷον e dove e' non fosse d' accordo co' Viniziani, e' volea gli promettesse renderli la tenuta libera. — E dove tu non vogli così fare raccomanda a Dio l' anima tua. — Che che di me s' avvegna, ove tu non abbi certa novella della mia vita. — Ove voi mi

(1) Chi ἐν ταύτῃ τῇ σημασίᾳ ἔχει πολλάκις κατόπιν τὴν ἀπαρέμφατον ἀντὶ τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον e se ci fosse chi farli (ἀντὶ χι li facesse) etc. — Qui è questa cena, e non saria chi mangiarla (ἀντὶ χι la mangiasse). (ὕρα τὴν σύνταξιν τῆς Ἀπαρεμφάτου).

(2) Τα dove καὶ ove, καὶ ὡς ἐπιρρήματα τοπικὰ λαμβανόμενα, ἀπαιτοῦσιν ὑποτακτικὴν, εἴαν ἡ σημασία τοῦ προηγούμενου ῥήματος ἔχῃ ἀμφιβολίαν τινὰ ἢ ἀβεβαιότητα, οἷον vommene in guisa d' orbo senzo luce, Che non sa ove si vada, e pur si parte. — Eccoli tutti fuori; io non so dove io mi fugga, dove io mi nasconda. Ἐνίστοι ἐν ταῖς τοιαύταις φράσαις τίθεται καὶ ἀπαρέμφατον ἑλά καὶ τότε πάλιν ὑπονοῦται ἐνίστοι τὸ ῥῆμα εἰς ἴσοτακτικὴν, κατὰ σχῆμα ἑλλείψεως, οἷον non sa dove nascondarlo = non sa dove possa ἢ debba nasconderslo.

vogliate di spezial grazia fare etc . . . io lo farò qui in vostra ed in loro presenza venire.

ιά.) Μετὰ τὰς ἀοριστολογικὰς φράσεις dove che, ove che, onde che, cherchè, οἷον dove che egli vada, onde che egli torni, cherchè egli oda o vegga. — Or ecco, anima graziosa, ove che tu sii, ralleggrati, che io m' apparecchio di seguitarti.

ιβ.) Μετὰ τὰ ἐξῆς ἐπιρρήματα, καὶ ἐπιρρηματικὰς φράσεις· abbenchè, acciocchè, affin(ε)chè, a menochè, ancorchè, avvegnachè, benchè, casochè ἢ in caso che, comechè, comunque, conciosiacchè, conciofossechè, conciossiacosachè, conciofoss ecosachè, datochè, nonostantechè, perchè (ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἵνα), purchè quantunque sebbene, tuttochè, ἴσως δὲ καὶ τινα ἄλλα (1), οἷον abbenchè le paresse esser tradita — Acciocchè più avanti non potesse il prenze venire. — Egli conoscendo la necessità, affinechè l'acquisto per lui pigliasse più fermezza, acconsenti. — Alessandro, ancorchè gran paura avesse, stette pur che. to. — E che differenza ha tra quelle e l' altre (visioni) avvegnachè i dottori ne parlino, non lo scrivo qui. — Può farlo, caso ch' E' ci vegga attacco. — Per salvar, dico, in caso ch' altramente Facendo, biasmo ed ignominia fora. — Comechè varie cose gli andasser per lo pensiero di doversi fare, pur vedendo il re etc. — Dico, che comunque si sia, egli ha tante ore la notte, quante il dì. — Che puote avere in questa vita alcuna cosa durabile, conciossiacosachè tutte le cose sieno trapassevoli? κτλ.

ιγ.) Ὑπάρχουσι προσέτι τινὲς τρόποι, ἐκφράζοντες εὐχὴν ἢ ἐπιθυμίαν, οἷτινες ἀπαιτοῦσι τὴν Ὑποτακτικὴν, οἷον voglia il cielo; volesse Dio; che piacesse a Dio; non piaccia a Dio; ti facci il cielo; possa io, tu etc. Dio il ti perdoni; Dio ti benedica; benedetto sii tu da Dio; Dio t' assista; il cielo ce la mandi buona; il diavolo ti porti κλ.

(1) Τὰς τούτων τῶν μορίων φέρονται καὶ πρὸς ὁριστικὴν, οἷα τὰ benchè, avvegnachè, conciofossecosachè, quantunque, sebbene.

Ἐν τούτοις ὑπονοεῖται κατάλληλόν τι ῥῆμα desiderare, augurare κτλ.

Ἀπαρέμφατος.

Εἶπομεν ὅτι τὸ ἀντικείμενον ῥήματός τινος δύναται νὰ ᾖ καὶ ἀπαρέμφατον· τοῦτο ὁμῶς γίνεται ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦ προηγουμένου ῥήματος ᾖ τὸ αὐτὸ τῷ τῆς Ἀπαρεμφάτου ἄλλως τὸ ὡς συμπλήρωμα ἀπαρέμφατον τοῦ ῥήματος ἀναλύεται διὰ τοῦ συνδέσμου *che* καὶ τῆς ἀπαιτουμένης ἐγκλίσεως καὶ χρόνου. Οὐχ ἦττον ὁμῶς ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα, μιμουμένη τὴν σύνταξιν τῆς τε Λατινικῆς καὶ Ἑλληνικῆς, ἀν καὶ τὸ ὑποκείμενον τῆς Ἀπαρεμφάτου δὲν ᾖ τὸ αὐτὸ τῷ τοῦ προηγουμένου ῥήματος, μεταχειρίζεται τὴν Ἀπαρέμφατον, ὡς ἀκριβὲς δὲν προξενῆται ἀσάφεια εἰς τὸν λόγον, τιθεμένου ὁμῶς πάντοτε τοῦ ὑποκειμένου τῆς Ἀπαρεμφάτου, διὰ τὸ μὴ ἔχειν πτώσεις πρὸ διακρίσιν, οἷον *io guardo di tempo passato che udendo il re d' Inghilterra il maliscalco esser morto* — *Egli s' accorse, l' abate aver mangiato fave secche* — *Ti converrà sempre aver nella memoria Iddio essere stato creator del cielo e della terra* — *Se egli crede la repubblica aver bisogna che i senatori parlino libero, perchè entra egli in cose sì deboli?* — *Niuna laude da te data gli fu, che io lui operarla . . . non vedessi* — *Credendo lui esser tornato dal bosco avvisò di riprenderlo* — *Ella che medica non era senz' alcun fallo lui credette esser morto* — *Si ricordò lei dovere avere una margine, a guisa d' una crocetta, sopra l' orecchia sinistra* — *Per tutto dicendo, sè (1), il palafreno e' panni aver vinto all' Angulieri*.

(1) Ἐκ τούτων τῶν παραδειγμάτων φαίνεται ἐναργῶς ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι κατ' αἰτιατικὴν, ἀν καὶ ἡ πτώσις δὲν φαίνεται εἰ μὴ εἰς τὰς ἀντωνυμίας ταύτας. Παρατηροῦμεν πρὸς τούτοις ὅτι κατὰ μέμνησιν τῶν Λατίνων προτιθέται ἡ τριτοπρόσωπος ἀντωνυμία *sè* ὡς ὑποκείμενον τῆς Ἀπαρεμφάτου. Ἐνίοτε ὁμῶς τὸ ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν ὑποκείμενον ἔστι ἡ Ἀπαρεμφάτου ἑαυτοῦ καὶ κατ' ὀνομαστικὴν, οἷον *si vedeva della sua speranza privata*, nella quale portava, *che se Ormisda non la prendesse, fermamente doverla avere egli* — *Adirata, non del non volere egli andare a Parigi, ma etc.*

6.) Μεταχειρίζονται τὴν Ἀπαρέμφατον ἀντὶ τῆς Ὑποτακτικῆς κατόπιν τῶν μορίων *chi, che, ove, dove, onde, οἷον qui è questa cena, e non saria chi mangiarla.* — Di Guiscardo ho io già meco preso partito che farne, ma di te sallo Iddio, che io non so che farmi — Che la mia vita acerba Lagrimando trovasse ove acquietarsi. — E vo cogliendo queste erbe, acciocchè de' liquori di esse etc. io abbia donde vivere.

γ.) Ὅταν τὸ ὑποκείμενον τῆς Ἀπαρεμφάτου γίνεται ἄμεσον ἢ ἔμμεσον ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται, μεταχειρίζονται τὴν Ἀπαρέμφατον ἀντὶ τῆς ἀνακληρυμένης Ὑποτακτικῆς, οἷον ἀντὶ *prego, dico, etc.* che facciate, ch' egli faccia, λέγεται *vi prego, dico di fare* κτλ. — *Uitegli di mettere in sulla tavola i tondi etc.* — *Pregatelo di venire da noi stasera etc.*

δ.) Τὰ ἀπαρέμφοιτα ἔχοντα πρὸ αὐτῶν τὸς προθέσεις in καὶ con εἴτε ἐνάρθρως, εἴτε ἀνάρθρως, ἔχουσι σημασίαν ἐνεργητικῆς μετοχῆς, οἷον s' *ajutava* con raccomandarsi (raccomandosi) continovamente alla guardia di Dio. — Tutto il rimanente di quella mattina consumò in cercarli (cercandoli). — Tu credesti salvarlo col negar (negando) d'esser padre, l' hai perduto. — Nel vederti (in vedendoti) ripiglia il lagrimar l' usata via. — Io spendo il mio in metter tavole ed in onorare i miei cittadini (in mettendo . . . ed in onorando). — I soldati col gridare e picchiare (gridando e picchiando) non lasciavano dir lui nè altri (1).

ε.) Τὰ ἀπαρέμφοιτα λαμβάνονται ἐν τῷ λόγῳ καὶ ὡς οὐσιαστικὰ ἀφηρημένα, τὴν αὐτὴν τοῖς ὀνόμασι σύνταξιν ἔχοντα, τοῦτ' ἔστιν ἡ μόνα ἢ συνωδευμένα ὑπὸ τινος ἐπιθέτου, ἢ ὑπὸ τινος ἄλλου μορίου εἴτε ἄρθρου, εἴτε προθέσεως, εἴτε ὑπὸ ἄλλης τινὸς λέξεως, ἐφ' ἣς νὰ στηρίζων-

(1) Εὐρίσκεται ἐνίοτε καὶ ἡ πρόθεσις a μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀντὶ τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς, οἷον a *trargli l' osso* portrebbe *guarire*.

ται(1), οἷον le leggi, nelle sollecitudini delle quali è il ben vivere d' ogni mortale. — Ed era virtute il sapersi astener da quel che piace, Se quel che piace offende — Per assai cortese modo il riprese dell' intendere, e del favellare, ch' egli credeva etc. — Il comune favellare degli uomini usa dire. — Perchè 'n fino al morir si vegghi e dorma. — Questo pentere non avendo luogo, si sarebbe di maggior noja cagione. — Quel vago impallidir, che 'l dolce riso D' un' amorosa nebbia ricoperse. — Che la donna nel desiar è ben di noi più frale, Ma nel celar il desio, più scaltra.

Ταὐτὰ ταῦτα, λαμβανόμενα ὡς οὐσιαστικά, ἔχουσι καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, οἷον i parlari, i favellari, i mangiari, i saperi, i baciari. — Li sozzi parlari corrompono li buoni costumi. — Ma le mescolate e bastarde che non hanno parole ne favellari proprj, non sono lingue. — La diversità de' giudizj nasce dalla diversità de' saperi. — I quali hanno i mangiari a vendere. — Drizzate noi verso gli alti saliri κτλ.

Ἐνεργητικὴ μετοχή.

Ἡ ἐνεργητικὴ μετοχὴ εἶναι δύο εἰδῶν, τοῦτ' ἔστιν ante ἢ ente καὶ ando ἢ endo. καὶ ἡ μὲν ante ἢ ente συμφωνεῖ τῷ ὑποκειμένῳ κατ' ἀριθμὸν, ἔχουσα ἐν τῷ λόγῳ τὴν αὐτὴν τῇ ando ἢ endo δύναμιν, καὶ κατὰ τοῦτο μόνον διαφέρεισα ὅτι λαμβάνεται πάντοτε ὡς ἀναφορικὴ, οἷον presente agli occhi suoi lei gridante mercè e ajuto svenarono. — A lui, dimorante in Fiandra, venne voglia di sentire. — S' appresenti alla turba trionfante, che lieta vien per questo etera tondo. — Una nave portante uomini tempestanti, pericolanti, soggiacenti a tanti marosi, e tante

(1) Συχνότατα τὰ ἀπαρίμφата λαμβανόμενα ἀντὶ ὀνομάτων, ἀναγινώσκονται χωρὶς νὰ στηρίζονται ἐπὶ τινος μορίου, οἷον e perciocchè amare mer ta piuttosto diletto che afflizione al lungo andare. — Appresso mangiare secondo la sua usanza nella camera n' andò della figliuola. — Ammonire ed essere ammonito è proprio di vera amistià.

tempeste. — Dicente Santo Agostino nel sermone del bassamento della città di Roma. — I rivi del sangue la nascente fiamma spegnevano. — Felici e fortunati ed in ogni tempo godenti de' loro amori κτλ (1).

Κατὰ μίμησιν τῆς ἀπολύτου ἀφαιρετικῆς τῶν Λατίνων, εὐρίσκεται ἡ μετοχὴ αὕτη ἀπολύτως ἐν τῷ λόγῳ μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ ἢ τῆς ἀντωνυμίας, ὡς παρ' Ἑλληνισιν ἡ γενικὴ ἀπόλυτος, οἷον In un libro ch' io intendo di fare, Dio concedente, di volgare eloquenza. — Quando sopravvegnete la notte, con essa insieme surse un tempo fierissimo e tempestoso. — Questi cinque trionfi. . . ed alla fine il sesto, Dio permettente(2), Vederem lassuso. — Avvenne, durante la guerra, che la reina di Francia infermò gravemente. — Cesare parlò bello e assettatamente, udenti noi, della vita e della morte, quando disse etc.

Ἡ δὲ ando ἢ endo εἶναι ἐν χρήσει ὅπου καὶ ἡ Ἑλληνικὴ διαφέρει δὲ μόνον ὅτι εἶναι ἄκλιτος καθ' ὅλα τὰ γένη καὶ ἀριθμούς, οἷον non vede un simil par d' amanti il Sole, Dicea ridendo, e sospirando insieme; E stringendo ambeduc, volgeasi attorno. — Non vogando ma volando, quasi in sul dì del seguente giorno ad Egina pervennero. — Sapendo la volubil gente che ella è a' pericoli tarda, e vedendo il bello, traditora κτλ.

Πολλάκις προτάσσεται τῆς ἐνεργητικῆς ταύτης μετοχῆς ἡ πρόθεσις in πρὸς χάριν καὶ ἀρμονίαν τοῦ λόγου, οἷον in amando, in facendo, in dando. — Ella l' accese e se l' ardor fallace Durò molt'anni in aspettando un giorno che etc(3).

Ἀναγινώσκεται ἐνίοτε ἡ μετοχὴ αὕτη μετὰ τοῦ ὑπο-

(1) Ἡ μετοχὴ αὕτη, ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, εἶναι σπανιωτέρα σήμερον, ἀντικεισθησασμένη ὑπὸ τῆς ἄλλης ἐνεργητικῆς μετοχῆς ando ἢ endo.

(2) Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ πειρασίᾳ, σήμερον μεταχειρίζονται τὴν εἰς ando ἢ endo μετοχὴν ἀντὶ ταύτης, οἷον il bastimento partirà, tempo permettendo κτλ.

(3) Ἐνίοτε ἡ ἐνεργητικὴ αὕτη μετοχὴ εὐρίσκεται καὶ μετὰ τῆς προθέσεως con, οἷον la quale se voi, con alcuna cosa dandogli, donde egli possa secondo lo stato suo vivere. — Con dicendo egli etc. — E con dando nuove leggi e riformando le vecchie tenute etc. Ἀλλ' ὁ ταυτοῦ τρόπος τοῦ ἐκφράζεσθαι ὅτι συνέτης σήμερον.

κειμένου, παρισθανομένου διὰ τινος προσωπικῆς ἀντωνυμίας, οἷον *egli se n' andò veggendolo io consumare*, come si fa la neve al sole. — Essendo Talano in contado, dormendo egli, gli parve in sogno di vedere etc. — Latrando lui cogli occhi in giù raccolti κτλ.

Μετὰ τὸ ῥῆμα *mandare* εὐρίσκεται ἡ ἐνεργητικὴ αὐτῇ μετοχῇ ἀντὶ ἀπαρεμφάτου, οἷον *mandò* significando ciò che fare intendeva. — E incontanente per lettera gli mandò comandando che etc. — Che Madonna mi mandi a sè chiamando.

Παθητικὴ μετοχή.

Ἡ παθητικὴ μετοχὴ μετὰ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος, ἐκφράζουσα τὴν ὑπαρξιν τῆς παθητικῆς διαθέσεως, συμφωνεῖ τῷ τε γένει καὶ ἀριθμῷ τοῦ ὑποκειμένου, οἷον *An nibale fu vinto da Scipione*, le Gallie furo conquistate da Cesare. — Legno è più su, che fu morso da Eva. — Essi eran tutti di frondi di quercia inghirlandati. — La mia pelle è abbrunita sopra di me, e le mie osso per lo caldo sono diseccate. — Nè erano le falte de' Vitelliani punite, ma ben pagate dall' altra parte.

Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ εἰς ὅλα τὰ ῥήματα τὰ ὑπὸ τοῦ εἶναι βοηθούμενα, ἐν τοῖς συθέτοις χρόνοις, εἴτε οὐδέτερα, εἴτε αὐτοπαθῆ, οἷον *credo che poscia vi sia passato sette*. — Io non ci sarò oggi venuta invano. — Monsignore in buona fè ella m' è piaciuta molto. — Se i danari miei fosser valuti, dirai tu, e sarebbero valuti anche nel bene. — La qual cosa era soprammodo dispiaciuta (1). — S' egli non si fosse bene attenuto, egli sarebbe infin nel

(1) Ἡ παθητικὴ μετοχὴ ῥημάτων τινῶν οὐδετέρων, λαμβανομένων εἰς σημασίαν ἐνεργητικὴν, συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ ῥήματος *avere*, καὶ συμφωνεῖ κατὰ τὸ γένος καὶ ἀριθμὸν τῷ ἀμείψῳ ἀντικειμένῳ, οἷον *e che più volte v' ha cresciuta doglia?* Ἐξ ἐναντίας ἡ παθητικὴ μετοχὴ οὐδετέρου ῥήματος μένει ἀμεταβλητός, ἀλλὰ σπανίως, ἂν καὶ δοσῇται ὑπὸ τοῦ ῥήματος *essere*, καὶ τοῦτο γίνεται ὅταν τὸ ῥῆμα λαμβάνεται τριτοπροσώπως, οἷον *alla quale parecchi anni a guisa di surda e mutola era convenuto vivere*. — Nè perciò cosa del mondo più, nè meno me n' è intervenuto.

fondo caduto.— Gia s' era ribellata l' armata Misena.

Όταν ὁμως ἐν τοῖς ἀντωνυμικοῖς ῥήμασιν αἱ ἀντωνυμῖαι *mi, ci, ti, vi, si*, δὲν ἦναι ἄμεσον ἀντικείμενον αὐτῶν, ἀλλ' ἔμμεσον, τό τε ἡ παθητικὴ μετοχὴ πρέπει νὰ συμφωνῇ τῷ ἐπομένῳ ὀνόματι, ὅπερ ἐστὶν τὸ ἀληθές τοῦ ῥήματος ἀντικείμενον, οἷον *io mi son lavate le mani*; *Ella non si è fatto alcun male*; *Egli si è cavata la berretta* (1); *Essi si sono ficcata questa pazzia in capo*; *Voi vi siete rotta una coscia*, *Noi ci siamo aperta la via* κτλ.

Παθητικὴ μετοχὴ μετὰ τοῦ ῥήματος *avere* (2).

Ἡ παθητικὴ μετοχὴ ἐν τοῖς συνθέτοις χρόνοις τῶν ὑπὸ τοῦ *avere* βοηθουμένων ῥημάτων μένει ἀμετάβλητος, τοῦτ' ἐστὶ φυλάττει τὴν εἰς ο κατὰληξιν ὡς ἐν τοῖς τύποις.

Όταν τοῦ συνθέτου χρόνου τοῦ ῥήματος προηγῇται ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ἀναφερομένη εἰς ὄνομα ἀρσενικόν

(1) Π. παθητικῶν. ὅτι παρὰ τῷ Βοκκατῶ ἐκρίσκειται τὸ ῥῆμα *avere* ἀντὶ τοῦ *essere* ἐν τοιαύτῃ ὁμοίᾳ περιπτώσει συμφωνεῖ ἡ παθητικὴ μετοχὴ τῷ ἄμεσῳ ἀντικείμενῳ, οἷον *poichè la donna s' ebbe assai fatta pregare* — *Messer lo geloso s' aveva messo alcune pelruzze in bocca* — *Di te stessa vergognandoti, per non poterli vedere, t' avresti cavati gli occhi*

(2) Ὁ Βιντσὼν δικαστοῦμενος ὅτι συθεῖς τῶν μέχρι τοῦδε Γραμματικῶν ἐλάττωσεν ἀκριβῶς περὶ τῆς χρήσεως τῆς παθητικῆς μετοχῆς μετὰ τοῦ βοηθητικοῦ ῥήματος *avere*, καὶ επικρίνων αὐτοῦ, καὶ καίρων τὸν Σιαβιον, ὁ μόνος ἀκροβιτῶς ἤψατο τοῦ ἀντικείμενου τούτου, ὡς σκοτεινόν καὶ ἕνεκα τούτου ἐλάχιστα τῶν ἄλλων λέγοντα, δίδει τοῦς ἑξῆς δύο σπουδαιότατους κανόνας, λέγων αὐτοῖς ἀληθαστους καὶ ἀπαραβάτους· καὶ ἐπειδὴ εὗρισκει παραδείγματα ἐναντία τῶν δοθέντων κανόνων, κυχώμενος ὅτι ἐπιτιθεῖς τὰ φέρει, ἵνα δείξῃ ὅτι δὲν εἶναι ἐναντία, γράφει ἐλοκλῆρους σιλιόδας ἐν ὑποσημειώσει, δικαιολογῶν τὸ συμφωνεῖν τῶν παραδειγμάτων τοῖς ὑπ' αὐτοῦ δοθεῖσι κανόσιν. Ἡμεῖς δὲ μακρὰν τοῦ νὰ περιπλεξώμεν τὸν Ἑλκίνα σπουδαστὴν εἰς ταῦτον λαβύρινθον, θέλομεν εὐχαριστήσθαι νὰ φερωμεν τοῦ κανόνα αὐτοῦ μετὰ τῶν παραδειγμάτων, ἀφίνοντας τὸν σπουδαστὴν εὐθέως ἢ τοῖς ἐκείνου ἢ ἀκούσθησθαι ἢ τοῖς ἀνωτέρω ὑφ' ἡμῶν δοθέντας νὰ ἐφαρμόσῃ.

Κανὼν 1.

Όταν τὸ ῥῆμα *avere* λαμβάνηται ὡς βοηθητικόν, ἵνα παραστήσῃ τὴν ἰδέαν χρόνου ἀπλῶς παρελθόντος, ὅστις ἔδυνάτο νὰ ἐκφρασθῇ διὰ τοῦ ἀπλοῦ χρόνου, διεικνύοντος ἀφ' ἐαυτοῦ τὸ παρελθόν, ἡ παθητικὴ μετοχὴ, ὡς μένος ἀδιαχώριστον τοῦ ῥήματος εἰς ὁ ἀντικεῖ, μέλει πάντοτε ἀμετάβλητος, ὡς ἐν τοῖς τύποις.

Παραδείγματα.

Tu sai quale sia la ingiuria la quale tu m' hai fatto nella mia figliolina — Come io avrò loro ogui cosa dato — Chi altri che tu ha questo cose manifestato al maestro — Cercato ho sempre solitaria via . . . per

ἡ θηλυκὸν πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ἡ παθητικὴ μετοχὴ ὀφείλει νὰ συμφωνήσῃ τῷ τε γένει καὶ ἀριθμῷ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, οἷον ἰ' uomo che ho veduto; la donna che ho veduta; gli uomini che ho veduti; le donne che ho vedute. Τοῦτ' αὐτὸ γίνεται καὶ ὅταν προηγῇται τις ἐκ τῶν ἐξῆς ἀντωνυμιῶν· mi, ci, ti, vi, lo, il, li, gli, la, le, ne, παριστάνουσα τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, οἷον egli mi ha veduto ἢ veduta; voi ci avete battuti ἢ battute; ti hanno mandato ἢ mandata; ἰ' aveva comperato ἢ comperata; quando gli ἢ li ebbe uccisi; se le avesse ricevute; ne hanno venduti ἢ vendute.

Ἡ παθητικὴ μετοχὴ μένει ἀμετάβλητος, ὅταν ἔπῃται αὐτῇ ἀπαρέμφατος, οὔτινος δῆποτε γένους ἢ ἀριθμοῦ καὶ ἂν ᾖ τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, οἷον Le cose che già avea udito dire, che di notte erano intervenute. — Rimasero contenti di avere con impegno saputo schernire ἰ' avarizia di Calandrino. — Ho fatto vendere la maggior parte delle mie possessioni. — Si partirà, che non ἰ' avrete offeso, quando tutti v' avrà fatto morire (1) ?

fuggir quest' ingegni sordi e loschi. — Domeneddio m' ha dimostrato la cagione del tuo male. — Maestro io ho veduto una cosa che mi dispiace, e ingiuria l' anima mia molto. — La commissione che io gli ho dato di riferire al re.

Κανὼν 6'.

Ὅταν τὸ ἀντικείμενον ᾖ τοῦ ῥήματος avere, ἡ παθητικὴ μετοχὴ θεωρουμένη ὡς ἁπλὸν χαρακτηριστικὸν παθητικὸν ἐπίθετον, ὀφείλει νὰ συμφωνήσῃ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν τῷ ἀντικειμένῳ, οἷον τὸ παθος καὶ τὴν παθητικὴν κατάστασιν ἐκφράζει.

Παραδείγματα.

Le lor parole, che rendèro a queste, che dette avea colui ch' io seguiva. — Superbia, invidia e avarizia sono le tre faville c' hanno i cuori accesi. — Un altro che forata avea la gola. — Ed un, ch' avea l' una e l' altra man mozza (sincope di mozzata). — Io non ho queste cose sapute da' vicini, ella medesima, forte di te dolendosi, me le ha dette. — Quanti versi ho già sparti al mio tempo. — Aveva la luna, essendo nel mezzo del cielo, perduti i raggi suoi. — Lassa! quel, ch' i' più bramo: ed ho el avvexato (sincope di avvezata) la mente a contemplar sola costei ec. — Che intorno al collo ebbe la corda avvinta. — Che ciascuna di loro dovesse avere tagliata la dritta mammella per portare lo scudo alle battaglie. — Beuchè eglino avessero già le spade inguainate o menate.

(1) Παρὰ τῶν Βακχικῶν εὐρίσκεται ἐνίοτε ἡ παθητικὴ μετοχὴ συμφωνοῦσα

Ὅταν τοῦ ῥήματος avere προηγῇται προσωπικὴ ἢ ἀναφορικὴ τις ἀντωνυμία, ἢ παθητικὴ μετοχὴ συμφωνεῖ κατὰ τε τὸ γένος καὶ ἀριθμὸν τῇ ἀντωνυμίᾳ ταύτῃ, οἷον *egli ci ha mandati* ἢ *mandate a cercare* — *Io li ho fatti fare* ἢ *le ho fatte fare*· *Li abbiamo intesi*, ἢ *le abbiamo intese cantare*.

Ὁ αὐτὸς κανὼν φυλάττεται καὶ ὡς πρὸς τὰς μετοχὰς *potuto*, *saputo*, *voluto* οἷον *i prelati quali tu gli hai potuto vedere* — *Un altro gli avrebbe voluto far martoriare* (1).

Ἐν γένει ὅταν τὸ ἀντικείμενον προηγῇται τοῦ ῥήματος avere, ἢ παθητικὴ μετοχὴ συμφωνεῖ κατὰ τε γένος καὶ ἀριθμὸν τῷ ἀντικειμένῳ τούτῳ, οἷον *la città vostra avete renduta* (2).

Λέγομεν πρὸς τούτοις τῷ σπουδαστῇ ὅτι, χωρὶς νὰ δεσμευθῇ εἰς τοὺς φιλοσοφικοὺς καὶ σκοτεινοὺς κανόνας τοῦ Βάνσωνος, ἐπόμενος τῇ νῦν συνηθείᾳ τῆς γλώσσης, δύναται κάλλιστα νὰ λέγῃ καὶ νὰ γράφῃ· *ho stritto una lettera*, καὶ *ho stritta una lettera*; *ho veduto una donna*, καὶ *ho veduta una donna* κτλ.

Ὅταν ἡ παθητικὴ μετοχὴ τίθεται ἀπολύτως, τοῦτ' ἐστὶν ὅταν ἡ ἐνεργητικὴ μετοχὴ essendo ἢ avendo ὑπονοῇται, συμφωνεῖ σταθερῶς ἢ τῷ ὑποκειμένῳ, ἔάν ἡ ὑπονοούμενη μετοχὴ ᾦναι ἢ essendo, ἢ τῷ ἀντικειμένῳ ἔάν ᾦ·αι ἢ avendo, οἷον *nè prima nella camera entrò, che 'l battimento del polso ritornò al giovane, e lei partita (essendo partita), cessò* — *Giunto (essendo giunto) il famigliare a Genova, e date (avendo date) le lettere, e fatta (avendo fatta) l'ambasciata fu dalla donna con gran festa ricevuto*.

τῷ αὐτῷ ἀντικειμένῳ τοῦ ἐπομένου κατ' ἀπαρέμφατον ῥήματος, οἷον *avendo fatti serrare tutti gli uscì* — *l'atta bene ornare la camera* — *Io non potei stamane farne venire tutte le legne le quali io avevo fatte fare* — *Calandrino che altre volte la brigata avea fatta ridere*.

(1) Ὅταν ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία προσκολληται εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀπαρέμφατου, αἱ μετοχαὶ *potuto*, *voluto* καὶ *saputo* μένουσιν ἀμετάβλητοι, οἷον *non ho potuto farli*; *hai voluto vederle*; *egli non ha saputo dirla*.

(2) Ὅσα τῶν σημείωσιν 3ην, ἐν σελ. 215, τοὺς κανόνας, καὶ τὰ παραδείγματα,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων.

Ὁ Παρτατικὸς τῆς Ὀριστικῆς ἐν ταῖς ὑποθέσεσιν εἶναι συνδεδεμένος μετὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς Ὑποθετικῆς.

Ὅταν ὑποθέτωμεν πρᾶγμα, ὅπερ ἐγένετο, ὡς εἰ μὴ ἐγένετο, καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνομεν τι ἡδύνατο νὰ συμβῇ, ὅπερ δὲν συνέβη, ἢ μὲν ὑπότητες ἐκφράζεται διὰ τοῦ *se* μετὰ τοῦ παρτατικοῦ τῆς Ὀριστικῆς, τὸ δὲ συμπέρασμα διὰ τοῦ παρωχημένου τῆς Ὑποθετικῆς, οἷον *conoscendo, che se non s'abbatteva a passar colui, egli non avrebbe mai imparato*.

Ἡ αὐτὴ σύνταξις γίνεται καὶ διὰ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῆς Ὀριστικῆς, ὅταν ἡ πρᾶξις ᾖναι προτετελεσμένη, οἷον *se non aveva saputo, non avrebbe operato*. Ἡ τοιαύτη σύνταξις ὁμῶς γίνεται μόνον ἐν ταῖς ἀρνητικαῖς προτάσεσιν.

Ὅταν ὑποθέτωμεν πρᾶγμα, ὅπερ δὲν γίνεται ὡς εἰ ἐγένετο, καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνομεν τί δύναται νὰ συμβῇ, ἢ μὲν ὑπότητες ἐκφράζεται διὰ τοῦ παρτατικοῦ τῆς Ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ *se*, τὸ δὲ συμπέρασμα διὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς Ὑποθετικῆς, οἷον *e se ci fosse chi farli per tutto dolorosi pianti udiremmo* — *Se avessi danari comprerei dei libri, eἰ εἶχον χρήματα, ἡγόραζον ἂν βιβλία* — *Troppi ne avrei, s'io ne velessi* — *Se io avessi così bella cotta come ella, sarei altresì guardata com'ella*.

Ὅταν ὑποθέτωμεν πρᾶγμα, ὅπερ δὲν ἐγένετο ὡς εἰ ἐγένετο, καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνομεν τί ἡδύνατο νὰ συμβῇ, ἢ μὲν ὑπότητες ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῆς Ὑποτακτικῆς, τὸ δὲ συμπέρασμα, διὰ τοῦ παρωχημένου τῆς Ὑποθετικῆς, οἷον *s'egli non si fosse bene attenuto, egli sarebbe infin nel fondo caduto*. (ὄρα τὴν παραβολὴν τῶν χρόνων τῆς Ἰταλικῆς πρὸς τοὺς τῆς Ἑλληνικῆς).

Ἡ χρῆσις τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ χρόνου τῆς ὑποτακτικῆς προσδιορίζεται ἐκ δύο τινῶν· πρῶτον ἐκ τοῦ χρόνου τοῦ ἡγουμένου ῥήματος τῆς προτάσεως ἐξ οὗ ἡ ὑποτακτικὴ

ἐξαρτᾶται, καὶ δεύτερον ἐκ τοῦ χρόνου καθ' ὃν γίνεται αὕτη ἢ ὑπὸ τῆς ὑποτακτικῆς σημαυνομένη πρᾶξις.

α.) Ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως ᾖναι εἰς ἐνεστῶτα ἢ μέλλοντα, ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται κατ' ἐνεστῶτα μὲν, ἂν ἢ ὑπ' αὐτῆς σημαυνομένη πρᾶξις ᾖναι ἐνεστῶσα ἢ μέλλουσα, κατὰ παρωχημένον δὲ, εἰάν ᾖναι παρωχημένη, οἷον *si crede che sia il più ricco prelato che abbia la Chiesa di Dio. — È facile che lo faccia. — Io son del tutto, se tu vuogli che io faccia quello di che etc., disposto ad andarvi. — Sarà necessario che comparisca. — Sarà bene che tu te ne vada. — Si crederà etc. che da alcun suo nemico sia stato ucciso.*

β.) Μετὰ τὸν παρατατικόν, τὸν παρωχημένον ὠρισμένον, τὸν παρωχημένον ἄοριστον, καὶ τὸν ὑπερσυντελικόν, τίθεται ἡ ὑποτακτικὴ κατὰ παρατατικόν ἢ ὑπερσυντελικόν· κατὰ παρατατικόν μὲν ὅταν ἀφορᾷ εἰς τὸ ἐνεστῶς, καθ' ὑπερσυντελικόν δὲ, ὅταν εἰς τὸ παρεληλυθός, οἷον *quivi non era chi con acqua fredda, o con altro argomento le smarrite forze rinvocasse. — Benchè a me non parve mai, che voi giudice foste. — Gli domandò se fosse vero κτλ. (ὄρα τὴν Ὑποτακτικὴν ἐγκλισιν καὶ τὴν παραβολὴν τῶν χρόνων).*

Ἡ Ἀπαρέμφατος ἔχει δύο χρόνους, ἐξ ὧν ὁ ἐνεστῶς μεταφράζεται καὶ διὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς Ὑποτακτικῆς καὶ διὰ τοῦ ἄορίστου· καὶ διὰ τοῦ ἐνεστῶτος μὲν μεταφράζεται ὅταν σημαίνει συνέχειαν τῆς πράξεως, οἷον *voglio studiare, θέλω νὰ σπουδάζω, καὶ vorrei studiare l' Italia- no, ἐπεθύμουν νὰ σπουδάσω τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν.*

Τινὲς τῶν τεχνογράφων λέγουσιν ὅτι σχηματίζει καὶ μέλλοντα περιφραστικῶς διὰ τοῦ *dovere*, ὀφείλειν, μέλλειν, καὶ τοῦ προκειμένου ῥήματος, οἷον τὸ *ἐξείν* δύναται νὰ μεταφρασθῇ διὰ τοῦ *dovere avere* ἢ διὰ τοῦ *avere a ἢ da avere*, ἢ *essere per avere*. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον σχηματίζεται καὶ ὁ μέλλον τῆς μετοχῆς· ἀλλὰ τοιοῦτους μέλλοντας σχηματίζει καὶ ἡ ἡμετέρα καθομιλουμένη

γλῶσσα, καὶ διὰ τοῦτο κρίνομεν περιττὴν πᾶσαν περαιτέρω διασάφειν. Ἀναφέρομεν δὲ τοῦτο μόνον διὰ τοῦς πρωτοπείρους, οἵτινες ἀπαντῶντες τὰς τοιαύτας περιφράσεις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, δυσκολεύονται εἰς τὴν κατάλληλον μετάφρασιν αὐτῶν.

Εἶπομεν (ἐν σελ. 216η) ὅτι μεταχειρίζονται πολλάκις τὸ ἀπαρέμφατον ἀντὶ τῆς ἀναλελυμένης προτάσεως, καίπερ ἑτεροπροσωπίας οὔσης. Ἀλλὰ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο ἀναλυόμενον διὰ τοῦ *che*, πρέπει ν' ἀναλυθῇ καὶ εἰς τὴν κατάλληλον ἑγκλισιν καὶ χρόνον ὅθεν, διὰ τὸ μὴ ἐπαναλαμβάνωμεν τὰ αὐτὰ, λέγομεν ὅτι ἡ τοιαύτη ἀνάλυσις γίνεται κατὰ τοὺς εἰρημένους περὶ ἑγκλίσεων καὶ χρόνων κανόνας, οἷον *ne guari di tempo passò che udendo il re d' Inghilterra il maliscalco esser morto (che il maliscalco era morto)*. — *Si pensò il detto Musciatto costui dovere essere (che costui dovesse essere) tale, quale la maraviglia etc.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Σύνταξις τῶν ἐπιρρήματων.

Ἐκθέσαντες τὰ ἐπιρρήματα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει (σελ. 64) τῆς παρούσης γραμματικῆς, θέλομεν ἀναφέρει ἐνταῦθα μόνον ὅσα ἔχουσι διάφορον τῶν τῆς Ἑλληνικῆς σύνταξιν

Non καὶ *no*. Τὸ μὲν πρῶτον τούτων τῶν μορίων εἶναι ἐν χρήσει πρὸ τῶν ῥημάτων καὶ μετοχῶν, οἷον *non so; non vado; non volendo andare* κτλ. Ἀλλ' ὅταν ἐν τῇ ἀρνητικῇ προτάσει ὑπάρχῃ καὶ ἄλλο ἀρνητικὸν μόριον, οἷα τὰ *nulla* καὶ *niente*, δυνάμεθα ν' ἀποβάλωμεν αὐτὸ, προτάσσοντες τοῦ ῥήματος τὸ *niente* ἢ *nulla*, οἷον *niente sarà capace di separarmi da voi*. — *Niente dura quaggiù*. — *Niente è difficile a chi vuole*, ἢ *Non so niente di quest' affare*. — *Non ne comprendo niente*. — *Non gli parrebbe aver dato niente* κλ.

Κατόπιν τῶν ῥημάτων *dubitare*, *sospettare* καὶ τῶν παραπλησίων, εὐρίσκεται ἐνίοτε τὸ *non* παρέλκον ἢ πλε-

οναζικόν, οἷον io temo forte che Lidia con consiglio e volere di lui questo non faccia. — La giovane udendo la favella latina, dubitò altro vento non l'avesse a Lipari riportata. — Suspico, costui in alcun atto non l'avesse raffigurato. Ἐάν πολλά ὀνόματα εὐρίσκωνται πρὸ τοῦ ῥήματος ἀρνητικῶς, πρὸ ἐκάστου τίθεται τὸ ἀρνητικόν μόριον non, οἷον perchè non pioggia, non grando, non neve, non rugiada, non brina più su cade. Τὸ δὲ no εἶναι ἐν χρήσει ἀπολύτως εἰς τὰς ἀποκρίσεις, ἢ μετὰ τινος ὀνόματος ἢ ἐπιθέτου. Ἐνίοτε ἔχει ἀνταποδοτικόν τὸ si ἔκπεφρασμένον ἢ ὑπονοούμενον, οἷον folle no, ma innamorato si. — Pallida no, ma più che neve bianca. Ἐνίοτε εὐρίσκεται ἐν τῷ τέλει τῆς περιόδου ἀντὶ ὁλοκλήρου προτάσεως, ὡς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τὸ οὐ ἢ οὐχί, οἷον io vi dirò quel che io avrò fatto, e quel che no. Ἐνίοτε ἐπέχει τόπον οὐσιαστικοῦ, μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ ἄρθρου, οἷον tanto vale il mio no, quanto il suo si (ὄρα περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ἄρθρου).

Πολλάκις ἐπαναλαμβάνεται εἰς ἀρνητικὴν πρότασιν πρὸς ἐπίτασιν, οἷον disse allora Pirro non son farnetito no inadonna. — I' die' in guardia san Pietro, or non più no.

Guari συνοδεύεται πάντοτε ὑπὸ τοῦ non ἢ ὑπὸ ἄλλου τινὸς ἀρνητικοῦ μορίου, οἷον m' hanno alla memoria tornata una novella, non guari meno di pericoli in sè contenente, che la narrata da Lauretta. — Non v' andò guari cho Tiberio mandò Druso in Illiria per milizia apprendere. Guari ἐκλαμβάνεται ἐνίοτε ὡς ἐπίθετον, οἷον dopo non guari spazio passò della presente vita. — E corsonla senza uccidere guari gente. Ἐνίοτε δ' ἐπέχει τόπον οὐσιαστικοῦ, οἷον e quivi non guari di tempo dimorarono. — Calandrino non fu guari via andato, che egli il seno se n' ebbe pieno.

Mai, ποτέ, ἐν τινι καιρῷ, συνοδεύομενον ὑπὸ τοῦ ἀρνητικοῦ μορίου non, σημαίνει οὐδέποτε, ἐν οὐδενὶ καιρῷ, οἷον io intendo che da quinci innanzi sien più che mai. — Non sperar di vedermi in terra mai. Ὅταν τὸ mai προη-

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΛΑΤΑΙ

γῆται τοῦ ἀρνητικοῦ μορίου, τίθενται, κατὰ τοὺς Γραμματικούς, ἀμφοτέρω πρὸ τοῦ ῥήματος, οἷον *e giurogli di mai non dirlo*. — *Popolo ignudo, paventoso e lento, Che ferro mai non stringe*. — *Se tu veggbi io mai non dormo*. Ὅταν ἐξ ἐναντίας τὸ ἀρνητικὸν μόριον προηγῆται τοῦ *mai*, τίθεται τὸ *mai*, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μετὰ τὸ ῥῆμα, οἷον *e in questo mezzo l' arti e la mercanzia non istetter mai peggio in Firenze*. Ἀλλ' ὅταν τὸ *non* προηγῆται τοῦ ῥήματος, τὸ *mai* τίθεται ἐν τῷ τέλει, οἷον *io non mangio mai*. Τὸ *mai* εὐρίσκεται πολλάκις καὶ εἰς ἀρνητικὴν σημασίαν ἄνευ ἀρνητικοῦ μορίου, οἷον *ti priego che mai ad alcuna persona dichii d' avermi veduta*.

Mai più che σημαίνει ποτὲ ἄλλοτε, οἷον *non lo vidi mai più che allora*. *Mai σημαίνει ἐνίοτε πάντοτε*, οἷον *così è oggi bello il cielo come su mai*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Σύνταξις τῶν προθέσεων.

Ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα ἔχει πλῆθος προθέσεων εἴτε ἀπλῶν, εἴτε συνθέτων, συνταπτομένων διαφόρως· ἐξ αὐτῶν δὲ συνηθέστεραι εἰσὶν αἱ ἑξῆς.

Προθέσεις.

Παράδειγματα.

Α, εἰς

Andare a Roma, venire a Firenze, πορεύομαι εἰς τὴν Ῥώμην, ἔρχομαι εἰς τὴν Φλωρεντίαν.

— ἐν

Murare a pietra e calcina, κτίζω (ἐν) λίθοις καὶ ἀσβέστῳ.

Nutrire a latte, τρέφω (ἐν) γάλακτι. *Che novelle avete a città?* Τίνας εἰδήσεις ἔχετε ἐν τῇ πόλει; *Egli è la fantasima*, ἡ ἐκείνη ἐν ἧς εἶχα τὴν μεγάλην φόβον, ἐκείνη ἐν ταύταις ταῖς νυξὶν ἐφοβήθην τοσοῦτον, ὅσον ποτὲ οὐδεὶς ἄλλος.

— διὰ

A che pur piangi e ti distempre? διὰ τί ὁμῶς κλαίεις καὶ τήκεσαι;

— ὑπὸ

Amenduni gli fece pigliare a tre suoi servi.

dori, ἀμφοτέροι διέταξε νὰ συλληφθῶσιν ὑπὸ
τριῶν ὑπηρετῶν του.

— μετὰ Ivi a pochi giorni si trovò colla Ninetta, μετ'
ὀλίγας ἡμέρας εὗρέθη μετὰ τῆς Νινέττας.
Ch' uomo, ben vissuto, a morte in ciel s' annidì,
ἄνθρωπος καλῶς βιώσας, μετὰ θάνατον ἐν οὐ-
ρανῷ κατοικεῖ.

— πρὸς La donna montata in sulla torre a tramon-
tana rivolta, cominciò a dire, ἡ γυνή, ἀναβᾶσα
ἐπὶ τοῦ πύργου καὶ πρὸς Ἀρκτον στραφεῖσα,
ἤρξατο νὲ λέγει.

— κατὰ Lasciamiti prima vedere a mio senno, ἄφες
με πρῶτον νὰ σὲ ἴδω κατὰ τὴν γνώμην μου.

Σημ. Ἡ πρόθεσις α σχηματίζει ἀπειρίαν ἐπιρρηματικῶν φράσεων, ἃς σημειῦντες ἐνταῦθα ἡ ἐλάμην ἀποτελεῖσι λεξικόν ἀντὶ γραμματικῆς Ὅθεν παραπέμποντες τον σπουδαστὴν εἰς τὸ ὑφ' ἡμῶν ἐκδομένον Ἱταλικόν καὶ Ἑλληνικὸν Λεξικόν, περιοριζομεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὅπως ἡ da σημαίνει τὴν χρῆσιν τοῦ πράγματος, οὕτω καὶ ἡ a, ὡς una camera a dormire, κνιτών· una sala a mangiare ἐσ-
στιαστήριον κτλ.

Προθέσεις.

Παραδείγματα.

Da, ἐκ, ἀπὸ| Abbonante lagrime da' suoi occhi come da
due fontane cominciarono a scaturire, ἄφθονα
δάκρυα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ὡς ἀπὸ
δύο βρύσεων, ἤρξαντο ν' ἀναβρύωσιν. In così
fatto di risuscitò da morte il nostro Signore,
ἐν τοιαύτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη ἐκ τοῦ θανάτου ὁ
Κύριος ἡμῶν. Da Parigi a Genova tornando,
ἐκ Παρισιῶν εἰς Γένουαν ἐπανερχόμενος. Pas-
sar da Milano, διαβαίνω ἐκ Μεσολογγίων. Ci-
no da Pistoja, Κῖνος ἐκ Πιστόγης. Raffaello
da Urbino, Ῥαμφαῆλος ἐξ Οὐρβίνου. Buti da
Pisa, Βούτης ἐκ Πίσσης. De insensato animale
ti recarono ad essere uomo, ἐξ ἀναισθήτου
ζώου σὲ ἤγαγον νὰ ᾔναι ἄνθρωπος. Un fiumi-
cello, il quale da una valle cadeva, μικρὸς τις
ποταμὸς, ὃς τις ἐκ κοιλάδος ἐπιπτει. Questa
sola dal volgo m' allontana, αὕτη μόνη ἀπὸ
τοῦ λαοῦ μὲ μακρύνει.

— ὑπὸ

Il Capidoglio fu edificato da Tarquinio, as-
sediato da Brenno, e liberato da Camillo, τὸ
Καπιτώλιον ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ταρκυνίου, ἐπο-

— παρὰ

λιορκήθη ὑπὸ τοῦ Βρέννου καὶ ἁλευθερώθη ὑπὸ τοῦ Καμίλλου.

Dimandal, disse, ancor se più disii saper da lui, ἐρώτησον αὐτὸν, εἶπεν, ἔτι ἂν πλεόν ἐπιθυμῇ νὰ μάθῃ παρ' αὐτοῦ.

Andare, menare, passare, venire da te, da voi, da lui, da lei etc., πορεύομαι, ἄγω, διαβαίνω, ἔρχομαι, παρὰ σέ, παρ' ὑμᾶς, παρ' αὐτὸν, παρ' αὐτὴν ἢ παρὰ σοί, παρ' αὐτῷ κτλ. Veggendol dalla casa sua molto spesso passare, βλέπουσα αὐτὸν νὰ διαβαίνει συνεχέστατα παρὰ τὴν ἑαυτῆς οἰκίαν.

περί(περ),
εἰς

Stimavasi avere in Firenze da novanta mila bocche, ἐνομίζετο ὅτι ἦσαν εἰς τὴν Φλωρεντίαν περὶ τὰς ἑννεμήκοντα χιλιάδας ψυχῶν.

Σημ. α'. Ἡ πρόθεσις da μόνη, ἢ συνοδευμένη μετὰ τῆς προθέσεως per, συντάσσεται μετὰ τῶν ἀντωνυμιῶν me, noi, te, voi, se, loro, καὶ σημαίνει το κατ' ἰδίαν, κατὰ μόνας, ἀπ' ἑαυτοῦ κτλ., εἶν da (per) me, da (per) noi, da (per) te, da (per) voi, da (per) se, da (per) loro κτλ.

Σημ. β'. Κατ' ἰδιωματόν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης δεικνύεται διὰ ταύτης τῆς προθέσεως τὸ πρέπον, ἢ ἱκανότης, ἢ ἐπιτηδεύσις καὶ ἡ χρῆσις τοῦ πράγματος, ὅπερ παρ' ἡμῶν δὲν ἐκφράζεται διὰ προθέσεως, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐπιθετικῆς καταλήξεως ἢ ὀνόματος. Τα παραδείγματα δὴνυνται νὰ ῥῶσωσι νύξιν εἰς τὸν σπουδαῖον πῶς να ἐξηγῇ τὰς τοιαύτας φράσεις καὶ νὰ τὰς μιταχειρίζεται καταλλῆλως. Ahito da uomo, ἀνδρικὸν ἐνδυμα, ornamenti da donna, κοσμοὶ γυναικεῖος, fanciulla da marito, κόρη ἐπιγίγνος, commedia da ridere, κωμῳδία γελοία, una bestia da soma, ζῶον φορτηγόν, una stanza da dormire, κοιτῶν, una sala da ricevere, προδόμος, uoino da molto, ἢ da poco, ἀξιόλογος ἄνθρωπος ἢ μηδαμικός, da uomo onesto, δίκην τιμίου ἀνδρός κτλ.

Προθέσεις.

Παραδείγματα.

Di, περί,

Scrivere, dire, trattare, parlare di chicchessia, γράφω, λέγω, πραγματεύομαι, λαλῶ περί τινος.

— ἐν

Passato di quella lancia cadde, τρωθείς (ἐν) ἐκείνῃ τῇ λόγχῃ ἔπεσεν.

Dimmi, di che io t' ho offeso che tu uccidermi debbi? εἰπέ μοι ἐν τίνι σέ προσέγκρουσα, ὦσε μέλλεις νὰ μὲ φονεύσης.

— ὑπὸ

Certaldo . . . già di nobili uomini e d' agiati su abitato, τὸ Κερτάλδον . . . ὑπὸ εὐγενῶν καὶ εὐπόρων ἀνθρώπων κατοικήθη.

— διὰ

Egli piagnea e di grande pietà non potea motto fare, αὐτὸς ἔκλαιε καὶ διὰ μέγαν οἰκτον δὲν ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ.

ἐκ, ἀπὸ | Tu amerai lo tuo signore Iddio di tutto lo tuo cuore e di tutta la tua anima, ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς σου. Fratello di padre ma non di madre, ἀδελφὸς ἐκ πατρὸς ἀλλ' οὐκ ἐκ μητρός. Levare di capo, ἀφαιρῶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς. Uscir di casa, di città, di mente, ἐξέρχομαι τῆς οἰκίας, τῆς πόλεως, ἐκ(δια)φεύγω τὴν μνήμην. Scappar di bocca, ἐκφεύγω τοῦ στόματος. Trarre di dito, ἔλκω ἀπὸ τοῦ δακτύλου. Cader di mano, ἐκπίπτω (ἐκ) τῆς χειρός. Levare della camera, ἐγείρομαι ἐκ τοῦ θαλάμου. Uscirsi del palagio, ἐξέρχομαι τῶν ἀνακτόρων κτλ.

Σημ. Ὅτι εἴπομεν περὶ τῶν σχηματιζομένων φράσεων ἐπὶ τῆς α, λόγουμεν καὶ περὶ τῆς di.

Προθέσεις. | **Παραδείγματα.**

con, σὺν, μετὰ | Signore, io vengo a desinare con voi e con la vostra brigata, Κύριε, ἔρχομαι νὰ γευματίσω μετὰ σοῦ καὶ μετὰ τῆς συνοδίας σου. Con fatica, μετὰ πόνου ἢ ἐπιπόνως. Con facilità, μετ' εὐκολίας ἢ εὐκόλως. Con difficoltà, μετὰ δυσκολίας ἢ δυσκόλως. Con piacere, μετ' εὐαρεσῆσεως ἢ εὐαρέστως. Con grazia, μετὰ χάριτος ἢ χαριέντως. Con destrezza μετ' ἐπιτηδεύσεως.

— ἐν | Come d'asse si trae chiodo con chiodo, ὅπως ἐκ σανίδος ἔλκεται ἥλος (ἐν) ἥλῳ. Marine conche con un coltello spiccando, θαλασσίας κόγχας (ἐν) μαχαίρῳ ἀποσπῶν. Far cenno colla mano, ποιῶ σημεῖον (ἐν) τῇ χειρί. Vedere co' proprij occhi, ὁρῶ (ἐν) ἰδίῳ ὀφθαλμοῖς. Far con man tremanti, ποιῶ (ἐν) τρεμούσαις ταῖς χερσί. Parlar con bassa voce, λαλῶ (ἐν) ταπεινῇ τῇ φωνῇ κτλ.

Σημ. Ἐνοῦται μετὰ τῶν ἀντωνυμιῶν me, te, se, noi, voi, καὶ γίνεται meco, teo, seco, posco, vosco (ποιεῖ. τὰ δύο τελ.). σὺν ἐμοί, σὺν σοί, οὐ ἐαυτῷ, σὺν ἡμῖν, σὺν ὑμῖν, ἀντί con me, con te, con se, con noi, con voi, καὶ ἐνίοτε προστίθεται πάλιν ἡ con, καίπερ οὕτως ἡνωμένων τῶν ἀντωνυμιῶν, αἶν con meco, con seco, con teo, ἅπτερ σημεινοῦσι ταῦτόν.

Προθέσεις.

Παραδείγματα.

In, ἐν

Egli è in chiesa, in casa, in letto, in prigione, in città, in Roma, in Parigi, in Italia, in Francia etc. εἶναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν τῇ κλίνῃ, ἐν φυλακῇ, ἐν τῇ πόλει, ἐν Ῥώμῃ, ἐν Παρισίοις, ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, ἐν τῇ Γαλλίᾳ κτλ.

— εἰς

Andare in Roma, in casa, in corte, in città, in mercato etc. πορεύομαι εἰς τὴν Ῥώμην, εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν αὐλὴν, εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν ἀγοράν.

— ἐπὶ

Avere il cappello, la cuffia, la berretta in capo, ἔχω τὸν πῖλον, τὸ κάλυμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Mettere, recare in tavola, τίθημι, φέρω ἐπὶ τῆς τραπέζης. Sbarcare in terra, ἀποβιβάζω ἐπὶ τῆς γῆς.

— κατὰ

Comandamento ebbero dal lor comune d'abbattere la forza de' Viniziani in mare e in terra; διετάχθησαν ὑπὸ τοῦ ἑαυτῶν δήμου νὰ καταβάλωσι τὴν δύναμιν τῶν Ἑνετῶν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν.

σύν, μετά

Orribilmente cominciò i suoi dolorosi effetti ed in miracolosa maniera a dimostrare, φρικτῶς ἤρξατο τὰ ἀλγεινὰ αὐτοῦ ἀποτελέσματα καὶ μετὰ θαυμασίου τρόπου ν' ἀποδεικνύη.

— κατὰ,

Ajace in molti e po' in se stesso forte, ὁ Αἴας κατὰ πολλῶν καὶ εἴτα καθ' ἑαυτοῦ ἰσχυρός.

ἐναντίον

— πρὸ

In questo mio amico ne ho mostrato, se non poco amore, πρὸς τοῦτον τὸν φίλον μου ἔδειξα ὀλίγον μόνον ἔρωτα. Il suo amore in lei raddoppiò, τὸν ἔρωτά του πρὸς αὐτὴν ἐδιπλασίασεν.

Σημ. Ἐνίοτε παρ' ὑμῖν μὲν μένει ἀνεξήγητος, παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς δὲ ~~ιστορεῖται~~ μετ' τῇ per. εἶον Elessero in papa Gualtiero Grimaldi, ἀνιγόρευαν πάναν τὸν Γουλιέλμον Γριμάλδην. La quale se lo voleva adottare in figliuolo, ~~τις~~ ~~ἤθελε~~ νὰ τὸν υἱοθετήσῃ.

Προθέσεις.

Παραδείγματα.

Per, διὰ

Per me si va nella città dolente, per me si va nell'eterno dolore, δι' ἐμοῦ πορεύεται τις εἰς τὴν ἀλγεινὴν πόλιν, δι' ἐμοῦ πορεύεται τις εἰς τὴν αἰωνίαν ἀλγηδόνα. Lasciane andare per li tuo' sette regni, ἄφες αὐτοὺς νὰ πορευ-

θῶσι διὰ τῶν σῶν ἐπτά βασιλειῶν· Parendogli aver sentito alcuno strepicio di piedi per lo dormitorio, νομίζων ὅτι ἤκουσε θόρυβόν τινα ποδῶν διὰ τοῦ κοιμητηρίου· Voce andò per ambi gli eserciti ch' egli era ferito o morto, διεθρυλλήθη δι' ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέδων ὅτι ἐτραυματίσθη ἢ ἀπέθανεν.

—ἐπὶ

Per un' ora, per un giorno, per un secolo, per più giorni, ἐπὶ μίαν ὥραν, ἐπὶ μίαν ἡμέραν, ἐφ' ἓνα αἰῶνα, ἐπὶ πολλάς ἡμέρας· A ciascun per un giorno s' attribuisca il peso e l' ornore, ἐκάστω ἐπὶ μίαν ἡμέραν ἃς διανέμεται τὸ βάρος καὶ ἡ τιμή· L' uso del latte asinino, che per quarante giorni vien proposto dal signor Longo, ἡ χρῆσις τοῦ ὀνείου γάλακτος, ἣτις ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας, προτείνεται ὑπὸ τοῦ Κυρίου Λόγγου.

—ἐκ, ὑπὸ

Voi per detto e per fatto sapete, come li Greci instigati per piccola e per vana cagione si avventarono nella nostra cittade, e uccisero a me e a voi li nostri genitori, σὺ ἐκ λόγου καὶ ἔργου γνωρίζεις πῶς οἱ Ἕλληνες παρορμηθέντες ὑπὸ μικρᾶς καὶ κενῆς αἰτίας ἐπέθεντο τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, καὶ τοὺς ἐμοὺς καὶ σοὺς γεννήτορας ἐφόνευσαν.

—εἰς

Noi gli taglieremo tutti per pezzi, πάντας θέλομεν κόψειν εἰς τεμάχια (πάντας θέλομεν διαμελίσειν)· Io ti giuro per quello indissolubile amore che io ti porto, per quella pietà che etc. ὁμνῶ σοι εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀδιάλυτον ἔρωτα, ὃνπερ σοὶ φέρω καὶ εἰς ἐκείνην τὴν εὐσέβειαν.

—ἐν, σὺν

Al quale errore per queste parole rispose, πρὸς ἣν ἀπάτην (ἐν) τούτοις τοῖς λόγοις ἀπεκρίθη· Colui è posto in grande pace, che 'l suo fratello ama per buona fede ἐκεῖνος βάλλεται ἐν μεγάλῃ εἰρήνῃ, ὅςπερ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀγαπᾷ σὺν καλῇ πίστει· Lo quale nell' inferno tormenta l' anime per fuoco, ὅστις ἐν τῷ αἵδῳ βασανίζει τὰς ψυχὰς ἐν πυρί· Passò di questa vita per lo dì della festa di santo Giorgio, ἀπεβίωσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς εορτῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

—πρὸς

La Britannia . . . cammina (si estende) per levante opposta alla Germania, per ponente alla Spagna, ἡ Βρετανία . . . ἐκτείνεται πρὸς ἀνατολὰς ἀντίθετος εἰς τὴν Γερμανίαν, πρὸς δυσμὰς εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Un mezzo bicchiere per uomo, ἡμισυ ποτήριον πρὸς ἄνθρωπον. Due raja di robe per ciascuno, δύο ζεύγη ἐνδυμάτων πρὸς ἕκαστον. Danno cento lire per uno, ζημία ἑκατὸν λίραι πρὸς ἕκαστον. Dieci pani non bastano per dieci uomini, δέκα ἄρτοι δὲν ἄρκοῦσι πρὸς δέκα ἀνθρώπους. Per quella pace ch'io credo che per voi tutti s'aspetti, πρὸς ἐκείνης τῆς εἰρήνης, ἣτις νομίζω ὅτι δι' ὅλους ὑμᾶς προσδοκᾶται.

—ἐκ

Essi sono per madre discesi di paltoniere, αὐτὰ κατὰγονται ἐκ μητρὸς πτωχῆς. Che . . . non son per madre nati di paltoniere, ὅτι . . . δὲν ἐγεννήθησαν ἐκ μητρὸς πτωχῆς.

—ὑπὲρ

Io farei per Currado ogni cosa che io potessi, ἤθελα κάμει ὑπὲρ τοῦ Κουρράδου πᾶν ὃ, τι ἡδυνάμην.

διὰ, ἔνεκα

Fare ogni cosa per danari, διὰ τὰ χρήματα ποιῶ πάντα, χρημάτων ἔνεκα ποιῶ τὰ πάντα. Lavorare per guadagnare, per pubblico bene, κέρδους ἔνεκεν ἐργάζομαι, διὰ τὸ δημόσιον ἀγαθόν. Combattere per la patria, μάχομαι διὰ (ὑπὲρ τῆς πατρίδος) τὴν πατρίδα. Far limosina per l'amor di Dio, ποιῶ ἐλεημοσύνην διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγάπην. Distinguersi per nascita, per virtù, per ricchezze, διακρίνομαι διὰ τὴν γέννησιν, διὰ τὴν ἀρετὴν, διὰ τὸν πλοῦτον. Tacere per verogogna, σιωπῶ δι' αἰδῶ. Diggiunare per divezione, νηστεύω εὐσεβείας ἔνεκα. Mangiare per vivere, ἐσθίω ἵνα ζῶ κτλ.

—ὥς

Lasciar per morto, ἀφίνω ὥς νεκρόν. Passar per santo, νομίζομαι ἅγιος. Avere uno per amico, per domestico, per mallevadore, θεωρῶ ὥς φίλον, ὥς οἰκεῖον, ὥς ἐγγυητὴν κτλ.

—ἀντὶ

Rendere bene per male, ἀποδίδωμι καλὸν ἀντὶ κακοῦ. Per uno ne avrete cento, ἀντὶ ἐνὸς ἔξεις ἑκατόν. Grazia per grazia, χάρις ἀντὶ χάριτος.

- κατὰ Succedere per caso, per accidente, per disgrazia, συμβαίνει κατὰ περίστασιν, κατὰ συμβεβηκός, κατὰ τύχην, κατὰ δυστυχίαν.
- Senza, ἀρχ. E quel che senza questa donna io posso, καὶ senza, ἄ. ὅ,τι ἄνευ ταύτης τῆς γυναικὸς δύναμαι. Senza νευ, χωρὶς frutto e senza profitto alcuno, ἄνευ καρποῦ καὶ ἄνευ τινὸς ὠφελείας.
- Πολλάκις Ecco ch' io vaglio poco, e molto meno senza εὐρίσκεται di te, ἰδού ὅτι δύναμαι ὀλίγον, καὶ πολὺ μετὰ γενικῆς. ὀλιγώτερον χωρὶς σοῦ.
- ἐκτὸς Senza quelli che gli aveva a dare altrui, ἐκτὸς ἐκείνων, ἅπερ εἶχε νὰ δώσῃ ἄλλω.
- Sopra, so- Non hai tu considerato il mio servo Job, νια, ἐπὶ che non è alcuno sopra la terra simile a lui, δὲν ἐθεώρησας τὸν δοῦλόν μου Ἰωβ, ὅτι δὲν εἶναι τις ἐπὶ γῆς ὅμοιος αὐτῷ.
- Ενίοτε συν- Converrà che voi n' andiate sopra ad un al- τάσσεται bero, θέλει εἶσθαι συμφέρον νὰ ὑπάγῃς ἐπὶ μετὰ γεν. τινος δένδρου. Cominciò a piangere sopra di lei, καὶ δοτ. ἤρξατο νὰ κλαίῃ ἐπ' αὐτῆς.
- ἐκτὸς, πρὸς Gran parte delle loro possessioni ricuperano, e dell' altre comperar sopra quelle, μέγα μέρος τῶν κτημάτων αὐτῶν ἀνεκτήσαντο καὶ πολλὰ ἄλλα ἠγόρασαν ἐκτὸς ἐκείνων. Sopra le podagre mi son venute le renelle, πρὸς τῇ ποδάγρα μοι ἦλθεν ὁ νεφρίτης.
- ὑπὲρ Ben cento miglia sopra Tunisi ne la portò, ἑκατὸν μίλια ὑπὲρ τὴν Τύνιδα τὴν ἠνεγκεν.
- πλησίον, Marsilia è in Provenza sopra la marina posta, ἡ Μασσαλία κεῖται ἐν τῇ Προβεγκίᾳ ἐγγὺς τῆς θαλάσσης.
- κατὰ, ἐπὶ Ordinarono un grandissimo esercito per andare sopra i nemici, διέταξαν μέγα στρατόπεδον διὰ νὰ ὀρμήσῃ ἐπὶ τοὺς πολεμίους.
- περὶ Maravigliatomi forte sopra le vedute cose cominciai a pensare, ἰσχυρῶς θαυμάσας, περὶ τῶν ὀφθέντων ἤρχισα νὰ σκέπτομαι.
- πρὸς Venerdì santo sopra il sabbato santo, ἡ μεγάλη παρασκευὴ πρὸς τὸ μέγα σάββατον. La notte di Domenica sopra 'l lunedì, ἡ νύξ τῆς Κυριακῆς πρὸς τὴν δευτέραν.
- εἰς Ti prometto sopra la mia fe, σοὶ ὑπόσχομαι εἰς τὴν πίστιν μου.

Σημ. Ἐνίοτε τίθεται πρὸ τῆς προθέσεως ταύτης ἡ di, καὶ σπανιώτερον κατὸ πιν ἡ da, ὡς di sopra καὶ di sopra da, χωρὶς ν' ἀλλάξῃ σημασίαν.

Προθέσεις.

Παραδείγματα.

Sù, ἐπὶ

Il re dopo questa (canzone) sull' erba e 'u su i fiori avendo fatti molti doppiieri accendere etc., ὁ βασιλεὺς μετὰ ταύτην (τὴν ᾠδὴν) ἐπὶ τοῦ χόρτου καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθέων διατάξας ν' ἀνόψωσι πολλὰς λαμπάδας κτλ.

— ἐγγύς,

πλησίον

ἐνίοτε σημαίνει τὴν ἀκμὴν τῆς πράξεως.

Sulla marina dove 'l Po discende, ἐγγύς τῆς θαλάσσης, ὅπου ὁ Πάδος ἐκβάλλει.

Il che gli era sì gran noja ch' egli ne fu sullo impazzare, ὅπερ τῷ ἦτο τοσοῦτον ὀχληρὸν, ὥστε παρὰ μικρὸν ἐμωράνθη.

Ἐνίοτε προηγεῖται ἡ in, σημαίνουσα τὸ κέν. τῆς ἐπιφ. τοῦ πράγματος. Ἐφ' οὗ εὐρίσκειται τι ἢ τοῦ χρόνου.

In sulla tavola, ἐπὶ τῆς τραπέζης· in sulla piazza, ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς· in sulla faccia, ἐπὶ τοῦ προσώπου· in sul capo, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· in su i fiori, ἐπὶ τῶν ἀνθέων· in sul mattino, ἐπὶ τῆς πρωΐας· in sull' ora del desinare, ἐπὶ τῆς ὥρας τοῦ γεύματος· in sulla sera, ἐπὶ τῆς ὥρας τοῦ χειμῶνος· in sul finire del mese, ἐπὶ τοῦ τέλους τοῦ μηνός.

Ἐπεται ἡ per ἵνα σημαίνῃ τὴν ἰδέαν τῆς ἐκτ. τῆς ἐπιφ.

Tu puoi vedere me, e la mia famiglia dormire su per le panche, σὺ δύνασαι νὰ ἴδῃς ἐμέ καὶ τὴν οἰκογένειάν μου κοιμωμένους ἐπὶ τῶν θρανίων· Questi pesci su per la mensa guizzavano, οὗτοι οἱ ἰχθύς ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐσπάραζον.

Sotto, ὑπὸ

Sotto le sue ali il mio cor tenne, ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς τὴν καρδίαν μου κατέσχευεν· Sotto 'l governo di Antigono la rimandò al soldano, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἀντιγόνου τὴν ἀνέπεμψε πρὸς τὸν Σουλτάνον.

Καὶ μετὰ γενικ. καὶ ὁποιασδήποτε.

Ciascuno e castella e vassalli aveva sotto di sé ἕκαστος καὶ φρούρια καὶ ὑποτελεῖς εἶχεν ὑφ' ἑαυτόν.

— περὶ

Sotto a quel tempo si legge etc, περὶ ἐκείνου τὸν καιρὸν ἀναγινώσκεται κτλ.

Σημ. Ἐνίοτε προτίθεται τῇ, προθέσεως ταύτης ἡ di, χωρὶς ν' ἀλλάξῃ τὴν σημασίαν τῆς.

Προθέσεις.

Παραδείγματα.

Dopo, με-

Dopo alquanti di, μετὰ τινος ἡμέρας· do-

τὰ γεν.δοτ. po noi, μεθ' ἡμᾶς· Che dopo di te non rimanga sette di, ὥστε μετὰ σέ νά μὴ μείνω ἑπτὰ νήθως, με- ἡμέρας· Non molto dopo a questo, οὐ πολὺ με- τὰ τὰ τοῦτο.

Dietro (με- E dietro a lei vide venire etc, καὶ ὀπίσω τὰ δοτικῆς αὐτῆς εἶδε νὰ ἔρχηται κτλ. Tre volte dietro πάντοτε καὶ a lei le mani avvinsi, τρεῖς τὰς χεῖρας ἔδησα σπανίως μετ' ὀπίσω αὐτῆς· Sopra le spalle, dietro dalla cop- ἄφ.) ὀπίσω, pa con le ale aperte gli giaceva un draco, ἐπὶ κατόπιν. τῶν ὤμων, ὀπίσω τοῦ αὐχένος, ταῖς πτέρυξιν ἀνεωγμέναις πῶ ἐκάθητο δράκων τις.

— κατὰ Dietro alla scelta dei grandi esempi, κατὰ τὸν ὁδηγὸν τῶν μεγάλων παραδειγμάτων.

— περὶ Nacque ne' migliori tempi della latina lingua alcuna volta alcun dubbio dietro ad alcuna voce, ἐγένετο ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἐνίοτε ἀμφιβολία τις περὶ τίνος λέξεως.

Σημ. Ἐνίοτε προηγῆται καὶ ταύτη: ἡ di, χωρὶς ν' ἀλλ' ἀξῇ τὴν σημασίαν της

Προθέσεις.

Παραδείγματα.

Avanti, (μετά γενικῆς, δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς) πρό
Avanti ora di mangiare pervenne là dove l' abate era, πρὸ τῆς ὥρας τοῦ γεύματος ἐφθασεν ἐκεῖ, ὅπου ὁ ἡγούμενος ἦτον. Camminando adunque il novello abate ora avanti e ora appresse alla sua famiglia gli venne nel cammino presso di sè veduto Alessandro, πορευόμενος λοιπὸν ὁ νέος ἡγούμενος νῦν μὲν πρό, νῦν δὲ κατόπιν τῆς οικογενείας αὐτοῦ, εἶδεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐγγὺς ἑαυτοῦ τὸν Ἀλέξανδρον. Due fratelli solamente nati avanti di lei lasciò nel suo partire, δύο ἀδελφοὺς μόνον πρὸ αὐτῆς γεννηθέντας ἀφῆκεν ἀναχωροῦσα.

— ἐνώπιον
(μετὰ δοτ. καὶ ἄφ.)
Avanti a lui presentarsi, ἐνώπιον αὐτοῦ παρουσιάζομαι.
Avanti da te, ἐνώπιόν σου.

Davanti Davanti al Papa, ἐνώπιον τοῦ Πάπα.

(μετὰ δοτ. αἰτ. ἄφ. καὶ σπαν. γεν.)
Davanti da te, ἐνώπιόν σου.

Davanti la casa, ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας.

Davanti di voi, ἐνώπιον ἡμῶν.

Innanzi, Innanzi a voi, πρὸ ἡμῶν.

μετὰ δοτ. Innanzi sera, πρὸ τῆς ἐσπέρας.

αἰτ. καὶ ἀφ. Innanzi da voi, πρὸ ἡμῶν.
 πρὸ, ὑπέρ, Innanzi ad ogni altro uomo, ὑπὲρ πάντα ἄλλον
 ἐνώπιον. ἄνθρωπον.

Apparire innanzi a lui, ἐμφανίζομαι ἐνώπιον
 αὐτοῦ.

Dinanzi
 (μετὰ δοτ. οἰκίας τοῦ νεκροῦ.
 συνήθ. γεν. Dinanzi la chiesa di S. Petro, ἐμπροσθεν τοῦ
 αἰτ. καὶ ἀ- ναοῦ τοῦ ἁγίου Πέτρου.
 φαιρ.) ἔμ- Dinanzi delli tre, ἐμπροσθεν τῶν τριῶν.
 προσθεν. Dinanzi da noi, ἐμπροσθεν ἡμῶν.
 — ἐνώπιον

Prima (μετὰ
 γεν.) πρὸ
 (In)fra, Fra ulivi, e nociuoli, e castagni, μεταξὺ ἐ-
 (in)tra, ἐν, λαιῶν καὶ καρυῶν ποντικῶν, καὶ καστατιῶν.
 μεταξὺ Infra le altre opere, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἔργων.
 Fra la camera del re e quella della reina, με-
 ταξὺ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, καὶ τοῦ τῆς
 βασιλίσσης. Intra mondani, ἐν κοσμικοῖς. Infra
 pochi giorni, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις. Intra il terzo
 giorno, ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ.

(In)fine, (in)-
 sino, μετὰ δοτ.
 συνήθ. αἰτ. καὶ
 ἀφ. ἐνίοτε ἐ-
 χουσι κατὰ πιν
 τὴν in, ὥς,
 μέχρι.

Infino al fiume, μέχρι τοῦ ποταμοῦ. Infin
 le piante, μέχρι τῶν φυτῶν.

Fin dagli anni piu teneri, (ὥς) ἐξ ἀπαλῶν ο-
 νύχων.

Infino nel giardino, μέχρι τοῦ κήπου.

Sino alle porte della morte, μέχρι τῶν θυρῶν
 τοῦ θανάτου.

insino al mattutino, μέχρι τῆς πρωίας. Fino
 alla città, μέχρι τῆς πόλεως.

(In)verso
 (μετὰ γεν. Londra· πρὸς τὸ Λονδῖνον· Verso di voi, πρὸς
 καὶ αἰτ.) σέ· Inverso altrui, πρὸς τὸν ἄλλον.

— κατὰ Inverso lui, κατ' αὐτοῦ.

— ὡς πρὸς Inverso d' ella ogni dimostrazione mi pare
 ottusa, ὡς πρὸς αὐτὴν πᾶσα ἀπόδειξις μοι
 φαίνεται ἀμβλεῖα.

Dentro,
 μετὰ δοτ. Dentro alle mura della città di Firenze, ἐν-
 συνήθ. γεν. tro dell' arca, ἐν τῷ μνήματι· Dentro una

αἰτ καὶ ἄφ. εν, ενδον
 nuvola, ἐντὸς νέφους· E dentro dal mio onil
 qual fera rugge, καὶ ἐντὸς τῆς μάνδρας μου
 ὡς θηρίον βρυχᾶται.

Entro
 (μετὰ αἰτ. αἰτ. εν, ενδον
 συνήθ. καὶ
 δοτ. ενίοτε
 προηγ. αὐ-
 τῆς ἢ per)
 εν, εντός.
 fuor-a,-re,-ri
 (μετὰ γεν.
 καὶ αἰτ. ἐ-
 νίοτε) ἔξω
 Fuorchè,
 Infuori, πλὴν

E le fere selvagge entro alle mura, καὶ τὰ
 ἄγρια θηρία ἐντὸς τῶν τειχῶν· Io voglio che
 tu giaccia stanotte entro il letto mio, θέλω νὰ
 tu giaccia stanotte entro il letto mio, θέλω νὰ
 πλαγιάσῃς ταύτην τὴν νύκτα ἐν τῇ κλίνῃ μου·
 Dritta salia la via per entro il sasso, εὐθείαν
 ἀνάβαινον τὴν ὁδὸν ἐντὸς τῆς πέτρας.
 Per entro i fiori, ἐντὸς τῶν ἀνθέων.

Fuori di casa, ἔξω τῆς οἰκίας.
 Fuor tutti i nostri lidi, ἔξω ὅλων τῶν παρα-
 λίων μας. Uscir fuor del pelago, ἐξέρχομαι
 (ἔξω) τοῦ πελάγους.

Fuorchè, Da Dio infuori, πλὴν ἐνός, πλὴν
 Infuori, πλὴν
 μιᾶς.

Presso, Presso del mattino, ἐγγὺς τῆς πρωΐας.

vicino (μετὰ
 γενικ. καὶ
 δοτ.) ἐγγὺς
 παρὰ
 Presso della toricella πλησίον τοῦ πυργίου· Una
 montagna . . . presso alla quale, ὄρος τι, . . .
 ἐγγὺς τοῦ ὁποίου· Vicino di S. Brancazio, πλη-
 σίον τοῦ ἁγίου Βραγχαζίου.

Assai vicino alla toricella, πολὺ πλησίον τοῦ
 πυργίου.

περί(που)
 Rendita presso a dumila fiorini d' oro, πρὸς-
 οδος περί τὰς δύο χιλιάδας χρυσῶν φιορινίων·
 Vicino di tre mesi. περί τοὺς τρεῖς μῆνας.

ὡς πρὸς
 Presso a que' d' amor leggiadri nidi, ὡς
 πρὸς ἐκείνας τὰς τοῦ ἔρωτος κομψὰς φωλεάς.

Appresso Appresso della bella fonte, πλησίον τῆς ὡ-
 μετὰ γεν. ραίας πηγῆς.

δοτ. καὶ αἰτ. Appresso a un tavolato, πλησίον τινὸς σανι-
 συνήθ. πλη- δώματος· Emilia, la quale appresso la Fiam-
 σίον, ἐγ- metta sedea, ἡ Αἰμιλία, ἥτις παρὰ τῇ Φιαμ-
 γὺς, παρὰ μέττᾳ ἐκάθητο· Che egli appresso di sè avea,
 ἅπερ περ' ἐαυτῷ εἶχεν.

— μετὰ Appresso la morte, μετὰ τὸν θάνατον· Per
 li tempi appresso noi, διὰ τοὺς μεθ' ἡμᾶς
 χρόνους.

Contro, contra Mormorare contra di lui, γογγύζω ἐναντίον
 (μετὰ γεν. αὐτοῦ.

δοτ. καὶ αἰτ) Contro alle altre, κατὰ τῶν ἄλλων· Contra a

κατὰ, ἐναν-
τίον, παρὰ

ἀπέναντι

Appo (μετὰ
γεν. δοτ.
καὶ αἰτ.
συνήθως.)
παρὰ
— ὡς πρὸς

Oltre, (ποιητ.)
oltre (μετὰ δοτ.
καὶ αἰτ.) πρὸς,
ἐκτός, πλέν,
διὰ, παρὰ

Intorno,
περὶ, μετὰ
δοτικ. γεν.
καὶ ἄφ.

Eccetto, sal-
vo, trattone,
toltone (μετ'
αἰτ. καὶ ἐνίοτε
μετὰ γενικῆς)
ἐκτός, πλὴν

Accanto, a(l)
lato μετὰ δοτ.
καὶ αἰτ.) πλη-
σίον, ὡς, πρὸς

Lungo
(μετὰ γεν.
δοτ. καὶ αἰτ.
συνήθ.) παρὰ

me, κατ' ἐμαυτοῦ. E si ricominciò guerra con-
tro gli Aretini, καὶ ἐπανήρχισε πόλεμος κατὰ
τῶν Ἀρετίνων.

Contra il general costume de' Genevesi, παρὰ
τὴν γενικὴν συνήθειαν τῶν Γενουησιῶν.

Cinquemila fiorini d'oro contro a mille πέν-
τε χιλιάδας φιορίνια χρυσᾶ ἀπέναντι χιλίων.
Contra alla via, ἀπέναντι τῆς ὁδοῦ.

Appo di loro, παρ' αὐτοῖς. Appo a sè, παρ'
ἐαυτοῖς. Appo il quale, παρ' ᾧ. Appo coloro,
παρ' ἐκείνοις.

Bonifazio Papa, appo il quale, ὁ Βονιφάτιος
Πάπας, παρ' ᾧ.

Appo la gran possanza del re Carlo, ὡς πρὸς
τὴν δύναμιν τοῦ βασιλέως Καρόλου.

Oltre a ciò, ἐκτός τούτου.

Oltre a diecimila, πλέον τῶν δέκα χιλιάδων.

Oltr' alla sua speranza, παρὰ τὴν ἐλπίδα του.

L' alma mia fiamma oltre le belle bella, ἡ ψυ-
χή μου λάμπει ὑπὲρ τὰς ωραίας ωραίας.

Intorno a' piedi, περὶ τοὺς πόδας. Intorno

della terra, περὶ τὴν γῆν. Intorno di cinque

cose, περὶ πέντε πράγματα. Intorno sè, περὶ

ἐαυτόν. Intorno dalle frode, περὶ τὰς ἀπάτας.

Intorno di trent' anni, περὶ τριάκοντα ἔτη.

Intorno la fine di Febbrajo, περὶ τὸ τέλος τοῦ
Φεβρουαρίου.

Eccetto i didascalici, πλὴν τῶν διδασκαλι-
κῶν.

Eccetto alquanti Italiani, πλὴν τινων Ἰταλῶν.

Salvo quelli, πλὴν ἐκείνων. Salvo di quel, πλὴν

ἐκείνου. Trattone i difetti, πλὴν τῶν ἐλατ-

τωμάτων.

Circa, περὶ (ὄρα Intorno).

Accanto il (al) mare, πλησίον τῆς θαλάσσης.

Allato alla camera, πλησίον τοῦ κοιτῶνος.

Allato alle quali, ὡς πρὸς τὰς ὁποίας. A lato

quel ch' io dico, ὡς πρὸς ὃ λέγω.

Lungo l' amate rive, παρὰ τὰς ἐρασμίας

ὀχθας. Lungo la via, παρὰ τὴν ὁδόν. Lungo di

sè, παρ' ἐαυτόν.

Lungo alla marina, παρὰ τὸν αἰγιαλόν.

Rasente (μετὰ αἰτ. καὶ δοτ.) παρὰ, ἀ- πτόμενος-	Rasente terra, παρὰ τὴν γῆν (ἀπτόμενος τῆς γῆς). Rasente a quel muro, παρ' ἐκεῖνον τὸν τοῖχον (ἀπτόμενος ἐκεῖνου τοῦ τοίχου). Rasente il vetro, ἀπτόμενος τῆς ὑέλου.
Median- te, διὰ.	Mediante il corso, διὰ τοῦ δρόμου. Mediante i nervi, διὰ τῶν νεύρων· Mediante molti avversi casi, διὰ πολλῶν ἐναντίων περιστάσεων.
Secondo, giust-o-, ο κατά.	Secondo il comandamento del re, κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως· Giusta lor possa, κατὰ τὴν δύναμίν των· Giusto il costume de' tiranni, κατὰ τὴν τῶν τυράννων συνήθειαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Σύνταξις τῶν συνδέσμων.

Εἰπόντες περὶ τῶν συνδέσμων ἐν σελ. 65ῃ τὰ δέοντα, καὶ ἐξηγήσαντες ἐν οἰκείῳ τόπῳ τὴν ἰδιαιτέραν σύνταξιν τῶν μεθ' ὑποτακτικῆς συνταττομένων, περιοριζόμεθα ἐνταῦθα νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ ἰδιαιτέρων τινῶν τρόπων συντάξεως αὐτῶν, οἵτινες διαφέρουσι τῶν τῆς Ἑλληνικῆς.

Ὁ συμπλεκτικὸς σύνδεσμος εὐρίσκεται πολλάκις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔχων διάφορον σημασίαν τοῦ καὶ Ἑλλ. καὶ ὅτε μὲν εὐρίσκεται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ anzi, μάλιστα, οἷον l' uomo santo, quando si parte di questa vita, allorchè tu credi ch' e' muoja, ed e' nasce. Ἄλλοτε δὲ ἐν τῇ τοῦ anche προσθετικοῦ, οἷον se tu di' ch' hai fede mostralo per opera: che se tu non hai l' opera, e le demonia hanno fede. Ἀναγινώσκεται δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ allora, οἷον quando io credo che tu ingrassi, e tu dimagheri. Ἄλλοτε δὲ πάλιν εὐρίσκεται ἀντὶ τοῦ benchè μεθ' ὑποτακτικῆς, οἷον quando in più libri troveremo due, o più lezioni, e sian tutte buone; ci appiglierano sempre etc. a quella de' più antichi. Ἄλλοτε ἀναγινώσκεται ἀντὶ τοῦ perciò, οἷον ma poichè egli v' aggrada etc. et io il farò volentieri. Ἄλλοι δὲ πάλιν εὐρίσκεται ἀντὶ τοῦ a patto, ἐπὶ τῷ ὅρῳ, οἷον ed ecci di quelli, che n' andrebbero volentieri di qui a S. Jacopo, ed e' non fossero tenuti di confessarsi. Πολλάκις εὐρίσκεται εἰς πολλάς ἄλλας σημασίας, ὥς ὁ σπουδαστής, σκεπτόμενος, ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ χωρίου δύναται νὰ συμπεράνῃ.

Ὁ σύνδεσμος *che* εἶναι, ὡς πολλάκις ἐν τῇ σειρᾷ τῆς συντάξεως παρετηρήσαμεν, πολύχρηστος καὶ πολυσήμαντος. Καὶ ὅτε μὲν ἰσοδυναμεῖ τῷ ὅτι ἢ τῷ νά· ἄλλοτε δὲ τῷ συγκριτικῷ ἢ διαφορικῷ ἢ· ἄλλοτε δὲ εἶναι ἐρωτηματικός, ἢ ἀπορηματικός, ἢ συμπερασματικός, ἢ θαυμαστικός κτλ. κτλ. ἐνταῦθα θέλομεν ἐξηγήσει τὰς δυσκολωτέρας αὐτοῦ σημασίας, εἰς ἃς ὁ σπουδαστὴς δύναται νά προσκόψῃ.

Che διαφορικός ἐξαρτώμενος ἀπὸ ῥήματος, οἷον *vi fia non altramente che a' camminanti etc.* Σημαίνει πολλάκις τὰ ὅρια τῆς ἐπιτάσεως, προηγουμένου ἐπιτατικῷ μορίου, οἷον *se essi mi parranno tali, che io possa etc.*

Πολτάκις εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς περιόδου ὡς συμπερασματικός τῶν προηγουμένων, οἷον *Che se in te hanno alcuna potenza gli umani prieghi io ti scongiuro etc.* Προηγουμένου τοῦ *non*, εἶναι συχνότατα ὁ *che* ἐλαττωτικός σύνδεσμος, ὃς περ μεταφράζεται διὰ τοῦ μόνον, οἷον *Come diavol non hanno, che una coscia e una gamba?* πῶς διάβολον ἔχουσι μόνον ἓνα μηρὸν καὶ ἓνα πόδα;

Che εὐρίσκεται πολλάκις ἀντὶ ἄλλων μορίων· οἷον *acciocchè* μεθ' ὑποτακτικῆς, οἷον *cominciò a riguardare, se d' attorno alcuno ricetto si vedesse, dove la notte potesse stare, che (affinchè ἢ acciocchè) non si marisse di freddo.* Ἀντὶ τοῦ *imperocchè*, ἐπειδὴ, οἷον *preso il suo arco, e la sua spada, che (imperocchè) altre arme non aveva.* Ἀντὶ τοῦ *infinchè*, ἕως, οἷον *poich' e' vide la sua donna ferita, non dimise mai quell' Arunno, che (infinchè) l' uccise.* Ἀντὶ τοῦ *mentre* *che*, ἐν ᾧ, οἷον *vuogli ch' io ti predichi tanto di lungi, ch' (mentre che) hai tanti predicatori così presso?* Ἀντὶ τοῦ *senza* *che*, μεθ' ὑποτακτικῆς, οἷον *come mi potrò partire da costoro, che (senza che) l' cuore non mi si fenda?*

Εἶδομεν ὅτι ἡ ἀπαρέμφατος ἐν τῇ ἑτεροπροσωπίᾳ κατόπιν τῶν ῥημάτων *temere, dubitare, suspicare.* καὶ τῶν παραπλησίων, ἀναλύεται διὰ τοῦ *che* καὶ τῆς ὑποτακτικ.

Ἀλλὰ κατόπιν αὐτῶν τούτων τῶν ῥημάτων, ἐν τῇ ἀναλελυμένῃ ὑποτακτικῇ, ἀποσιωπᾶται ὁ σύνδεσμος *che*, οἷον *li due fratelli dubitavan forte, non ser Ciappelletto gl' ingannasse.* (ὄρα ἐν σελ. 226ῇ τὸ *Non*)

Ενίστε ὁ *che* σημαίνει μέρος μὲν, μέρος δὲ, οἷον *dunolle che in gioje, e che in vasellamenti d' oro etc. e che in danari etc.*

Nè ἐνίοτε ἀναιρεῖ προηγουμένον τι ὄνομα, ἂν καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν ἔχη μεθ' ἑαυτοῦ ἄρνησιν, οἷον *mi disposi a non voler più la dimestichezza di lui*, e per non averne cagione, sua lettera, nè sua ambasciata più volli ricevere. — Comandolle, che più parole nè romor facesse.

Nè, ἐν τῇ ἀρχῇ φράσεως ἰσοδυναμεῖ τῷ *non*, οἷον nè prima esse agli occhi corssero di costoro, che costoro furono da esse veduti. — Nè oltre due piccole miglia si dilungarono da essa.

Nè συνδέει προηγουμένην ἄλλην ἀρνητικὴν πρότασιν· καὶ ἡ προηγείται τὸ ἀρνητικὸν μόριον *non*, ἢ ἐπαναλαμβάνεται ὁ *nè* εἰς ἀμφοτέραις τὰς προτάσεις, ἢ προηγείται ὁ *nè* καὶ ἔπεται τὸ ἀρνητικὸν *non*, οἷον *non mangia nè bee*. — Non voglio vederlo nè sentirlo. — Nè πῦρ sommo di lui nelle nostre arti, nè di maggiore fama alcuno oggi risuona ne' nostri regni. — Leggiadria, nè beltade. Tanta non vide il sol, credo giammai. — Nè *l' un*, nè *l' altro* già pareva quel, ch' era. — Io non cercai nè con ingegno, nè con fraude d' imporre alcuna macula all' onestà, e alla chiarezza del vostro sangue.

Nè ἐπαναλαμβάνεται ἐνίοτε πρὸ πολλῶν ἐπομένων λέξεων, οἷον *orso*, e' non furon mai fiumi, nè stagni, nè mare, ove ogni rivo si disgombrà; nè muro, o di poggio, o di ramo ombra; nè nebbia, che 'l ciel copra, e 'l mondo bagni; nè altro impedimento, onde io mi lagni.

Nè ἔχει ἐνίοτε τὴν σημασίαν τοῦ διαζευκτικοῦ συνδέσμου ὁ, ἢ, οἷον del più santo, che mai fosse, nè mai sarà, cioè il mio Signore Gesù Cristo. — Prima ch' *i' truovi* in ciò pace, nè tregua. — Anzi la voce al mio nome rischiari, se gli occhi suoi ti fur dolci, nè celi. Ἐξ ἐναντίας ὁ διαζευκτικὸς οὐ εὐρίσκεται ἀντὶ τοῦ *nè*, οἷον nè mi vale spronarlo, o dargli volta. — Nè di mure, o di poggio, o di ramo ombra.

Μα εὐρίσκεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐνίοτε ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ πλέον ἢ μόνον, προηγουμένης ἀρνήσεως, οἷον *e' non avea ma ch' un' orecchia sola*, δὲν ἔχει πλέον τοῦ ἐνὸς ὡτός. — Or cui chiami tu Iddio? egli non è ma che uno. — Non aver menato ma che due legioni. Ἀναγινώσκεται ἐπίσης ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ *suorchè*, ἑκτος, οἷον *i' vedea lei, ma non vedea in essa ma che ie bolle, che 'l bolior levava*. Μετὰ τῶν *pure*, *però*, non di meno, tuttavia κτλ. τὸ *ma* φαίνεται παρέλκον ἢ πλεοναστικόν, οἷον

incominciò a prender malinconia, ma pure aspettava etc.— Ma però di levarsi era niente.— Di que' di Castuccio ne furon morti assai, ma non però presi.

Προηγούμενων τῶν non solo, non solamente, non che, ἔπεται ἀνταποδοτικὸς ὁ μα, αὐξάνων τὴν ἔννοιαν τῶν προλεχθέντων, ὅπως ὁ Ἑλληνικὸς οὐ μόνον . . . ἀλλὰ καὶ, οἷον non solamente che egli a peggio dovere operare procedesse, ma di ciò che fatto avea, gl' increbbe. — Il vino, non solo conforta il natural calore, ma ancora chiarifica il sangue torbido.— A voi sta bene di così fatte cose, non che gli amici, ma gli stranieri di ripigliare.— Ogni speranza perdè non che di doverla mai riavere, ma pur vedere.

Οἱ ὑποθετικοὶ σύνδεσμοι purchè, a condizione che, caso che, dato che, posto che, supposto che, senza che, συντάσσονται μεθ' ὑποτακτικῆς.

Se συντάσσεται μεθ' ὧν τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς, πλὴν τοῦ προμέλλοντος καὶ προπαρωχημένου, καὶ μεθ' ὧν τῶν τῆς ὑποτακτικῆς. Οὐδέποτε δὲ μετὰ τῶν τῆς ὑποθετικῆς, εἰμὴ ὅταν προηγῇται ῥῆμα σημαῖνον ἐρώτησιν, οἷον andate a domandar loro se saprebbero ripetere le parole ch' diceva. Sì! non ne raccapezzerebbero una (Manzoni). Ἀλλ' ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ se εἶναι σπανιωτάτη, καὶ ὀφείλομεν ν' ἀποφεύγωμεν αὐτήν. (δρα τὴν παραβολὴν καὶ περὶ χρήσεως τῶν χρόνων). Ὅ se ἀνγινώσκεται ἐνίοτε εἰς συγκριτικὴν σημασίαν, ἔχων ἀνταποδοτικὸν τὸ così, οἷον se hanno perseguitato me, così perseguiteranno voi. Ἐνίοτε εὐρίσκεται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ benchè, οἷον si dispose, se morir ne dovesse, di parlarle esso stesso.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ,

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΡΙΚΗΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τοῦ Ἰταλικοῦ μέτρου.

Τὸ Μέτρον ἐν τῇ Ἰταλικῇ ποιήσῃ ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ἀριθμοῦ συλλαβῶν ἢ τόνων. Συλλαβὴ μὲν εἶναι ἢ λέξις ὁλόκληρος ἢ μέρος λέξεως, ἥτις ἔχει ἅψ' ἐαυτῆς, συνοδευομένη ὑπὸ συμφῶνων ἢ μῆ, οἷον *Ah, Iu, non, Iug*. Τά-νος δὲ εἶναι ἢ στήριξις τῆς φωνῆς ἐπὶ τινος συλλαβῆς, οἷον *predico*, κηρύττω ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος· *predico*, προ-λέγω· *predico*, ἐκήρυξεν ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος. Ὅταν λοι-πὸν ἐνοῦται ἀριθμός τις συλλαβῶν μετὰ τόνων ἐπὶ τινων συλλαβῶν, γίνεται στίχος, καὶ ἐκ τῆς ἐνώσεως πολλῶν στίχων γίνεται ποίησις Ἰταλική.

Περὶ τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν στίχων.

Ἐπειδὴ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν συλλαβῶν, καὶ ἡ θέσις τῶν τόνων δὲν εἶναι πάντοτε τὰ αὐτὰ, ἔπεται ὅτι ἔχομεν καὶ διάφομα εἶδη στίχων. Καὶ πρῶτον ὡς πρὸς τὸν τελικὸν τονισμὸν ἔχομεν τρία κυριώτερα εἶδη στίχων· δηλονότι τὸν ὁ μ α λ ὸ ν σ τ ί χ ο ν, ὅταν τονίζεται ἡ παραλήγουσα, οἷον

Rade volte addivien che all' alte imprese
Fortuna ingiuriosa non contrasti.

Τὸν προπαροξύτονον στίχον, ὅταν τονίζεται ἡ προπα-ραλήγουσα, οἷον

L' invidia, figliuol mio, se stessa macera.

E si dilegua come agnel per fascino.

Τὸν κατ' ἀποκοπὴν, ὅταν τονίζεται ἡ λήγουσα, οἷον

Beh con che grazia t' accarezzera!

La botte getta di quel vin eh' ell' ha.

Ὡς πρὸς δὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν ἀριθμοῦνται

εἴκοσιν ἑννέα, δέκα ὁμαλοὶ, δέκα προπαροξύτονοι, καὶ ἑννέα κατ' ἀποκοπὴν. Οἱ πρῶτοι εἶναι·

Α'. Ἐνδεκασύλλαβος μὲ τὸν τόνον, ἔκτος τῆς παραληγουσῆς (ὅπερ εἶναι παντὸς ὁμαλοῦ στίχου) ἐπὶ τῆς ἑκτῆς, ἢ ἐπὶ τῆς τετάρτης καὶ ὀγδόης, ἢ, ποιητικῇ ἀδείᾳ, ἐπὶ τῆς τετάρτης καὶ ἑβδόμης συλλαβῆς, οἷον

Canto l' armi pietòse e' l Capitano.

Che il gran sepòlcro liberò di Cristo.

Β'. Δεκασύλλαβος μὲ τὸν τόνον ἐπὶ τῆς τρίτης καὶ ἑκτῆς συλλαβῆς, οἷον

Non tempèste che gli àlberi sfronda

E percuòte la mèsse e flagella

Ἡ ἐπὶ τῆς τετάρτης καὶ ἑβδόμης, οἷον

Amo te sòlo te sòlo amai.

Tu fosti il primo, tu pure sarai.

Γ'. Ἐννεασύλλαβος μὲ τὸν τόνον ἐπὶ τῆς τετάρτης, ἢ ἐπὶ τῆς τρίτης καὶ πέμπτης συλλαβῆς, οἷον

A duro stràl di ria ventura

Sei ribàldo sèi traditore.

Δ'. Ὀκτασύλλαβος μὲ τὸν τόνον ἐπὶ τῆς τρίτης συλλαβῆς, οἷον

Questo càpro maladetto

Mena il grègge in certe rupi.

Ε'. Ἐπτασύλλαβος μὲ τὸν τόνον ὅπου ἂν ᾖ, οἷον

Sola tu fosti eletta

Vergine benedetta.

ΣΤ'. Ἐξασύλλαβος μὲ τὸν τόνον ἐπὶ τῆς δευτέρας συλλαβῆς, οἷον

Non òdo gli accenti

D' un làbbro spergiuo.

Ζ'. Πεντασύλλαβος ἄνευ ὑποχρεώσεως τόνου, οἷον

Se 'l caro figlio

Vede in periglio,

Diventa umana

La tigre Ircana.

Οἱ λοιποὶ δὲ εἶναι τεσσάρων, τριῶν καὶ δύο συλλαβῶν, καὶ οὐδέποτε εἶναι ἓν χρήσει μόνοι, ἀλλ' ἀναμιγνύονται μὲ ἄλλους στίχους, καὶ δέχονται τὸν τελικὸν τονισμόν

Οἱ δὲ προπαροξύτονοι εἶναι·

Α'. Δωδεκασύλλαβος, οἷον

Quanti nell' altrui sangue si nutricano!

Β'. Ἐνδεκασύλλαβος, οἷον

I buoni vini sono quelli che acquetano.

Γ'. Δεκασύλλαβος, οἶον
Vedi, vedi come sen fugguno.

Δ'. Ἐννεασύλλαβος, οἶον
Fiumicelli allegri e limpidi.

Ε'. Ὀκτασύλλαβος, οἶον
Oh quanto dolce e amabil!

Σ'. Ἐπτασύλλαβος, οἶον
Dammi tu quel calice.

Ζ'. Ἐξασύλλαβος, οἶον
Ah non ti perdere.

Οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι πέντε, τεσσάρων ἢ τριῶν συλλαβῶν, πάντες μὲ τὸν τόνον εἰς τὸ τέλος ἐπὶ τῆς τρίτης τελευταίας ἐν μέσῳ ἐκείνων τῶν ἰδίων συλλαβῶν, αἰτινες τονίζονται εἰς πάντα ὁμαλὸν στίχον ὡς πρὸς τὸν παροξύτονον μικρότερον κατὰ μίαν συλλαβήν.

Οἱ δὲ κατ' ἀποκοπὴν εἶναι·

Α'. Δεκασύλλαβος, οἶον
Abram patriarcha e David re.

Β'. Ἐννεασύλλαβος, οἶον
Contra morte non val fresca età.

Γ'. Ὀκτασύλλαβος, οἶον
Certo che vinto a morte andrò.

Δ'. Ἐπτασύλλαβος, οἶον
Viva bacco il nostro re.

Ε'. Ἐξασύλλαβος, οἶον
Che vino è quel colà.

Σ'. Πεντασύλλαβος, οἶον
La vita d' un re

I' amante l' amor.

Οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι τεσσάρων, τριῶν καὶ δύο συλλαβῶν, πάντες μὲ τὸν τόνον εἰς τὸ τέλος ἐπὶ τῶν τελευταίων συλλαβῶν.

Τίνοι τρόπῳ μετροῦνται αἱ συλλαβαί.

Αἱ συλλαβαί μετροῦνται σχεδὸν ὡς ἐν τῇ συλλαβισμῷ. Πᾶν φωνῆεν μετρεῖται μία συλλαβή. Ὅταν ὁμῶς δύο φωνήεντα, πλησίον κείμενα, δέν προφέρωνται διὰ διφθόγγου ἡνωμένα (σημεῖον ὅτι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ τόνος εἶναι ἢ ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος ἢ ἐπὶ οὐδενός), οἶον

Fio-re, fiu-me, sag-gio, rab-bia, τότε τὰ δύο φωνήεντα ἀποτελοῦσι μίαν μόνην συλλαβήν. Ἐκ τοῦ ἑναν-

τίου, ἔάν ὁ τόνος ἦναι ἐπὶ τοῦ πρώτου φωνήεντος, ἢ ἄλλως δὲν γίνεται δίφθογγος, οἷον *aita, trionfale, vittoriosο, fiata*, τότε τὰ δύο φωνήεντα μετροῦνται δύο συλλαβαί. Οἱ ποιηταὶ ὁμως παραβαίνουνσι τοῦτον τὸν κανόνα ὅταν τὰ δύο φωνήεντα, οὕτω τονιζόμενα, ἦναι ἐν τέλει τῆς λέξεως, διότι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στίχου τὰ μετροῦσιν ὡς μίαν συλλαβὴν, ἐν τῷ τέλει, ὡς δύο, οἷον

Sì traviato è il folle mio desio.

Ἡ μὲν λέξις *mio* μετρεῖται μία συλλαβή, ἡ δὲ *desio*, τρεῖς. Καὶ ὅταν ἀκόμη οὐδὲν τῶν δύο φωνηέντων ἔχη τόνον ἐν τῷ τέλει στίχου, ἔάν ἦναι ὁμαλός, μετρεῖται ὡς μία, ἀλλ' ἔάν ἦναι προπαροξύτονος, μετρεῖται ὡς δύο συλλαβαί οἷον.

Sfròzati al cielo o stanco mio coraggio,

Εἰς ὁμαλὴν μὲν ποίησιν εἶναι ἐνδεκασύλλαβος στίχος, εἰς προπαροξύτονον δὲ εἶναι ὠδεκασύλλαβος· ἔάν δὲ ἀντὶ τοῦ πρώτου τονίζεται τὸ δεύτερον φωνῆεν, ὡς ἐν τῷ *desio*, τότε καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στίχου τὰ δύο σύμφωνά μετροῦνται ὡς δύο συλλαβαί, οἷον

E desio trovarsi anch' egli in alto.

Ὅσάκις ὁμως τὰ δύο ταῦτα φωνήεντα συμπέσωσιν ἐν τῷ τέλει καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ δύο διακεκριμένων λέξεων, γίνεται συνίησις, καὶ ἕκ δύο συλλαβῶν γίνεται μία μόνη, οἷον

Ti scopre le sue piaghe a mille a mille.

Τὸ *E* τῶν λέξεων *piaghe* καὶ *mille* καταπίνεται ὑπὸ τοῦ ἐπομένου *A* καὶ γίνεται μία μόνη συλλαβή.

Ἐνίοτε ὁμως ἡ συνίησις αὕτη καὶ δύναται καὶ πρὲς νὰ μὴ γίνηται. Δύναται νὰ μὴ γίνηται ὅταν τὸ φωνῆεν, εἰς ὃ λήγει ἡ λέξις, τονίζεται, οἷον

Giungendo legne al fuoco, ove tu ardi

Che posso io più se no aver l' alma trista ?

Ἐνταῦθα εἰς τὴν λέξιν *tu* δὲν γίνεται συνίησις, ἐν ᾧ εἰς τὴν λέξιν *no* γίνεται. Πρέπει νὰ μὴ γίνηται ὅταν τὸ φωνῆεν τοῦτο τονιζόμενον βάλληται ἐνθα ὁ στίχος ἀπαιτεῖ τόνον. Ἐπειδὴ ἐκεῖ ὁ νόμος τοῦ μέτρου ἀπαιτεῖ μικράν παῦσιν, καὶ ἔάν γίνη συνίησις, ἀπητεῖτο ἐξακολουθήσις, καὶ οὕτως ἀπώλετο ἡ ἀρμονία· διὸ ὁ Δάντης εἶπε

Per torre il bisismo, in che era condotta

Οὐδὲν ἦττον καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ ποιηταὶ ἐνίοτε ποιοῦσι συνίησιν, οἷον ὁ Πητράρχης

Io son prigion: ma se pietà ancor serba

Ἐκτὸς τῆς συνιζήσεως, ἵνα ὁ στίχος ἀποβαίνει πλουσιώτερος, γλυκύτερος καὶ εὐκολώτερος, οἱ ποιηταὶ μεταχειρίζονται συχνὰ τὴν ἀποκοπὴν, λέγοντες· *Sol rigor sovran direm de' ne' ἀντὶ sole rigore sovran diremo delli neilli* καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ τοὺς γραμματικoὺς κανόνας. Διὸ δὲν συγχωρεῖται ν' ἀποκόπτωσιν οὔτε τὰς καταλήξεις τῶν ῥημάτων ἐν τῷ ἐνεστώτι τῆς ὀριστικῆς (ἐκτὸς τοῦ *sono* τοῦ ῥημάτος *essere*), δι' ὃ ἐπικρίνεται ὁ Φ. Γκιττόνης, εἰπὼν·

Piangio e sospir di quel c' ho desiato.

Καὶ ὁ Τάσσο, εἰπὼν·

Antico hai vinto, io ti perdon, perdon.

Οὔτε τὰ πληθυντικὰ ὀνόματα, ἅτινα ἀποκοπέντα λήγουσιν εἰς *!* δι' ὃ κατηγορεῖται ὁ Ἀριστός, εἰπὼν· *I fatal colpi, i giovanil furori, gl' immortal trofei* οὔτε τὰ θηλυκὰ ἐπίθετα ἢ ὀνόματα λήγοντα εἰς *a*, οἷον *buona, santa, bella* κτλ· οὔτε ὅποιαδήποτε λέξεις ὅταν ἡ ἐπομένη ἄρχηται ἀπὸ *s* μὴ καθαροῦ· οὔτε τέλος ὅποιαδήποτε λέξεις, ἥτις ἀποκοπεῖσα μένει τραχεῖα καὶ κακόηχος, οἷον *bal, fal, ner, dur, car, chiar, prim* κτλ· ἀντὶ *ballo, fallo, nero, duro, caro, chiaro, primo*.

Περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν στίχων.

Ἡ πρώτη σκέψις τοῦ στιχουργοῦντος εἶναι νὰ τίθεται ἡ τονιζομένη συλλαβὴ εἰς τὰς ὀρισμένας θέσεις, ἄλλως ἀπόλλυται πᾶσα ἁρμονία καὶ ὁ στίχος φθείρεται οὕτως ὥς εἰ ἔλειπε συλλαβὴ, ὥς ἐν τῷ ἐξῆς στίχῳ τοῦ Τάσσου·

Canto l' armi pietose e il capitano,

Ὅστις μεταφέρων τὰς λέξεις ἔλεγεν,

L' armi e' l' capitano pietoso canto,

διαστρέφει τοσοῦτον τὸν στίχον, ὥστε δὲν εἶναι πλέον στίχος, ἀν καὶ ἐνδεκασύλλαβος, ἐπειδὴ ὁ τόνος δὲν εἶναι εἰς κάμμειαν ἐκ τῶν ἀναγκαίων θέσεων. Δὲν ἄρκει τοῦτο· σημειωτέον προσέτι ὅτι ἐν τοιαύταις θέσεσι νὰ μὴ τίθεται μὲν τονιζομένη συλλαβὴ, ἀλλὰ κατὰ φύσιν ὑποχρεωτικῶς νὰ μὴ γίνηται παῦσις· τοιαῦται εἶναι ὅλα τὰ ἄρθρα, τὰ δεικτικὰ σημεῖα τῶν πτώσεων, καὶ ἄλλαι λέξεις ὀρισμέναι νὰ στηρίζωσιν ἢ νὰ προσδιορίζωσι τὴν ἐπομένην λέξιν, οἷον *il, del, a, di, con, tra* καὶ αἱ ὅμοιαι ταύταις. Ὅστις βάλλει ἐν τῇ θέσει τοῦ τόνου τοιαύτας λέξεις ἢ πρέπει νὰ φείρῃ τὸν στίχον, ἀφίνων αὐτὰς νὰ ῥέωσιν, ἀνευ παύσεως, κατόπιν τῆς ἐπομένης

λέξεως, εἰς ἣν ἀνήκουσιν, ἢ πρέπει νὰ διαστρέψῃ τὴν γραμματικὴν, τονίζων αὐτὰς ἐναντίων τῆς φύσεως αὐτῶν, καὶ ἀποσπῶν ἀπὸ τῆς λέξεως, μεθ' ἧς πρέπει νὰ εὐνοῦνται. Δι' ὃ ἐπικρίνει τις τὸν ἐξῆς στίχον τοῦ Δάντη·

Raccomandò la sua donna più cara.

Ἐπειδὴ ὅστις θέλῃ τὸν στίχον ἐναρμονιον πρέπει νὰ χωρίσῃ τὸ ἐπίθετον ἀπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ, καὶ νὰ εἴπῃ· *Raccomandò la sua, donna più cara.* ἢ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὅστις προφέρῃ τὸ ὅλον διὰ μιᾶς, ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοῦ στίχου πᾶσαν ἁρμονίαν.

Προεκτέον προσέτι ὥστε ὁ στίχος νὰ μὴ ἔχῃ οὔτε πολλοὺς τόνους, οὔτε ἐλάττονας τοῦ δέοντος· ἐπειδὴ ἐκ τῶν πολλῶν τόνων γεννᾶται τραχύτης, ἐκ τῶν ὀλίγων χαυνότης· ὅθεν ἀπαρέσκουσιν οἱ ἐξῆς στίχοι τοῦ Πιτράρχου καὶ Πτολομαίῃ·

Fior frondi erbe ombre antri onde aure scavi.

Fior frondi erbe aria antri onde arme archi ombre aura.

Καὶ οὗτοι τοῦ Ἀρίστου·

Inavvedutamente manifesta.

Umanissimamente gli rispose.

Ἀνάγκη προσέτι νὰ ᾔναι ὁ στίχος λιγυρὸς, εἴαν εἰς τὰς ὠρισμένας θέσεις βάλλωνται συλλαβαὶ ἡχώδους φωνήεντος ὡς τὰ Α καὶ Ο· δι' ὃ ἀρέσκει πολὺ ὁ ἐξῆς στίχος τοῦ Δάντη·

Dolce color d' oriental zaffiro.

Καὶ ἐξεναντίας οὗτος ὁ ἄλλος τοῦ Πιτράρχου·

L' arbor gentil che forte amai molt' anni.

Ἄν καὶ ἔχῃ τὰ αὐτὰ μέτρα, εἶναι λεπτοῦ ἤχου, ἐπειδὴ ἐνταῦθα πίπτει ὁ τόνος ἐπὶ τοῦ φωνήεντος Ι, ἐν ᾧ ἐκεῖ πίπτει ἐπὶ τῶν Ο καὶ Α φωνηέντων ἡχωδῶν.

Περὶ τινων ᾄδειων εἰσαχθεῖσθαι πρὸς εὐκολίαν
τῆς στιχοποιίας.

Τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων κανόνων οἱ παραταῖ ποιοῦσιν ἐξαίρεσις τινὰς εἴτε ἐκ προαιρέσεως εἴτε ἐξ ἀνάγκης, Ἐκ τούτων αἱ κυριώτεραί εἰσιν αἱ ἐξῆς, ὧν αἱ μὲν μιμητέαι, αἱ δὲ φευκτέαι. Καὶ πρώτη εἶναι ἡ Διάλυσις· δι' ἧς δύο φωνήεντα, ἃτινα ἔπρεπε νὰ προφέρωνται κατὰ συνίζησιν, προφέρονται διαλελυμένα, οἷον

Esce una virtù d' amor sì piena.

Αὕτη ἡ ᾄδεια εἶναι φευκτέα σχεδὸν πάντοτε.

Β'. Ἡ Διαίρεσις, δι' ἧς δύο φωνήεντα, ἄτινα, διὰ δι-
φθόγγου ἀποτελοῦσι μίαν συλλαβὴν, διαιροῦνται καὶ με-
τροῦνται ὡς δύο, οἷον

Oimè lassò quelle trecce bionde.

Uomo lo cui nome per effetto.

Τὸ μὲν *Oimè* μετροῦται ὡς τρεῖς συλλαβαί, τὸ δὲ *cui*
δύο· ἅδεια σπανιώτατα μιμητέα, εἰμὴ ὁσάκις ἡ ἐπομέ-
νη λέξις ἄρχεται ἀπο φωνήεντος πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χα-
σμοδίας τῶν φωνέντων, ὡς ἐν τῷ ἐπομένῳ ἀτίγῳ τοῦ
Πετράρχου·

Occhi miei oscurato è il vostro Sole.

Καὶ ἄλλαχού·

Lei ne ringrazio, e il suo alto consiglio.

Γ'. Ἡ Συναίρεσις, δι' ἧς δύο φωνήεντα, ἄτινα ἔπρεπε
νὰ προφέρωνται διακεκριμένα, προφέρονται ἠνωμένα,
καὶ μετροῦνται ὡς μία συλλαβὴ, οἷον

E la cornacchia maliziosa e felia.

Δ'. Ἡ Ἀποκοπή, δι' ἧς ἀποκόπτεται γράμμα ἢ συλ-
λαβὴ ἐν τῷ τέλει λέξεων, οἷον *me' ἀντὶ meglio· vorre'*
ἀντὶ vorrebbe· cre' ἀντὶ credo· to' ἀντὶ toglie. Δι' ὃ ὁ
Πετράρχης·

Chi non sa ben parlar, me' fa se tace.

Καὶ ὁ Δάντης·

La qual non dà a lui nè to' virtude.

Καὶ ὁ Πούλκης·

Disse Ulvier: a te si vorre' dare.

Ἐκ τούτων τῶν ἀποκοπῶν τινὰς μὲν δυνάμεθα νὰ με-
ταχειρίζομεθα κομψῶς, καθιερωθείσας ἀπὸ τὴν χρῆσιν,
τινὲς δὲ εἰσι τοσοῦτον δύσνηχοι, ὥστε ἢ ποτὲ ἢ κατὰ με-
γάλην ἀνάγκην πρέπει νὰ τὰς μεταχειρίζομεθα· ὡς εἶ-
ναι ἰδίως τὸ ν' ἀποκόπτωμεν λέξεις, πρὸ τοῦ s μὴ κα-
θαροῦ, ἂν καὶ ὁ *Πετράρχης* αὐτὸς κάμνη πολλάκις τοῦ-
το, οἷον

Io nol dirò perchè poter nol spero.

Che son scala al fattor chi ben l' estima.

Ε'. Ἡ Συγκοπή, δι' ἧς ἐν τῷ μέσῳ λέξεως ἀφαιρεῖ-
ται γράμμα, οἷον *disnore ἀντὶ disonore· rompre ἀντὶ*
rompere· ὅθεν ὁ *Πετράρχης*·

Con quanto tuo disnore il tempo passa

Arder cogli occhi e romore ogni aspro scoglio

Nel quinto giro non abitrebb' ella

Τὴν ἁδειαν ταύτην ὅθεν πρέπει νὰ μεταχειρίζομεθα

εἰμὴ ὅταν βλέπωμεν παραδείγματα πολλὰ καὶ δοκίμων συγγραφέων.

Γ'. Ἡ Ἐπένθεσις, δι' ἧς ἐν μέσῳ λέξεως προστίθεται γράμμα, οἷον *similmente* ἀντὶ *similmente* crudeltate ἀντὶ crudeltate δι' ὃ ὁ Πετράρχης·

i' la riveggio starsi umilmente.

Ἄδεια μιμητέα ὅταν ὑπάρχωσι παραδείγματα δοκίμων ποιητῶν.

Ζ'. Ἡ Παραγωγή ἢ Αὐξησις, δι' ἧς ἐν τῷ τέλει λέξεως προστίθεται γράμμα, οἷον *die* ἀντὶ *dì*, *diroe* ἀντὶ *di-ro*, *ned* καὶ *ched* ἀντὶ *ne* καὶ *che*, *tue* καὶ *giue* ἀντὶ *tu* καὶ *giù* καὶ ἄλλαι τοιαῦται, αἱ μὲν μιμητέαι, αἱ δὲ φευκτέαι.

ΚΕΦΑΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας.

Τί εἶναι ὁμοιοκαταληξία καὶ πόσων εἰδῶν.

Ἡ ὁμοιοκαταληξία ἐν τῇ Ἰταλικῇ γλώσσῃ εἶναι ἢ αὐτὴ τῆς νεωτέρας ἡμῶν ποιήσεως, δηλονότι ἢ ἐντελῆς ἁρμονία τῶν καταλήξεων τῶν στίχων, οἷον *alma* καὶ *calma*, *bene* καὶ *pene*, *divino* καὶ *destino*, *duro* καὶ *oscuro*.

Αἱ ὁμοιοκαταληξίαι εἶναι ἢ ὁμαλαί, ἢ προπαροξύτονοι, ἢ κατ' ἀποκοπὴν. Καὶ ὁμαλαὶ μὲν εἰσιν ἐκεῖναι, αἵτινες συμφωνοῦσιν ἀπὸ τῆς προπαραληγουσῆς τονιζομένης συλλαβῆς μέχρι τοῦ τέλους, ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις στίχοις τοῦ Ἀριόστου·

Come soglion tra lor duo can mordenti,

O per invidia o per altr' odio mossi,

Avvicinarsi digrignando i denti

Con occhi biechi e più che bragia rossi;

Indi a morsi venir di rabbia ardenti

Con aspri ringhi e rabbuffati dossi :

Così alle spade dai gridi e dall' onte

Venne il Circasso, e quel di chieramonte.

Προπαροξύτονοι δὲ εἶναι ἐκεῖναι, αἵτινες συμφωνοῦσιν ἀπὸ τῆς προπαραληγουσῆς τονιζομένης συλλαβῆς μέχρι τοῦ τέλους, ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις στίχοις τοῦ Πολιτιανοῦ·

Quali i soldati, che di fuor s' attendono,

Quando senza sospetto par che giacciono,

Per suon di tromba al guerreggiar s' accendono ;

Vestonsi le corazze e gli elmi allacciano,

E giù dal franco le spade sospendono ;

Grappan le lance, e i forti scudi imbracciano :

E così divisati i destrier pungono

Tanto che la nemica schiera giungono.

Αἱ κατ' ἀποκοπὴν δὲ εἶναι ἐκεῖναι, αἵτινες συμφωνοῦσιν εἰς τὴν τελευταίαν τονιζομένην συλλαβὴν, εἴτε εἰς φωνῆεν εἴτε εἰς σύμφωνον καταλήγουσαν· εἰς φωνῆεν, ὡς ἐν τοῖς ἐπομένοις τοῦ Ῥέδη στίχοις·

Che vino è quel colà

Con quel color dorè ?

La malvagia sarà,

Che a Trabbio onor già diè :

Ell' è davvero ell' è,

Accostala un po' quà,

E colmane per me

Quella gran coppa là.

Εἰς σύμφωνον, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς στίχοις τοῦ Μαφφέη.

Non temer, che splenderà

Sovra l' uso in cielo il sol,

E per tutto riderà

D' erbe e fiori adorno il suol.

Ὅνομάζονται δὲ πλησῖαι ὁμοιοκαταληξίαι ὅταν ἡ μία ἀνταποκρίνηται εἰς τὴν ἄλλην ἐν τῷ τέλει τοῦ ἐπομέου στίχου, οἷον

Dice il proverbio, che a trovar si vanno

Gli uomini spesso, e i monti fermi stanno.

Πλησιέσονται, ὅταν ἡ μία ἀνταποκρίνηται εἰς τὴν ἄλλην ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐπομέου στίχου, εἴτε ἐν τῇ τετάρτῃ εἴτε ἐν τῇ ἕκτῃ συλλαβῇ, ἥτις ὀνομάζεται kimalmezzo, οἷον

O dolce primavera o fior novelli,

O aure o arboscelli, o fresche erbette,

O piaggie benedette, o colli o monti,

O valli o fiumi; o fonti etc.

Πλησιέσταται δὲ, ὅταν ἡ μία ἀνταποκρίνηται εἰς τὴν ἄλλην ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ (ὅπερ ἐστὶ μαῖλλον φλήναφος ἢ χάρις), οἷον

Vado sovente in traccia a caccia a meroli.

Ne' boschi toscani, e tra i laureti miroti.

Ἀφεστηκυῖαι δὲ ὀνομάζονται, ὅταν ἀπέχωσι μεταξὺ

αὐτῶν κατὰ τέσσαρας στίχους, μᾶλλον ἀφεστηκυῖαι, ὅταν ἀπέχωσι κατὰ πέντε, καὶ μάλιστα ἀφεστηκυῖαι, ὅταν ἀπέχωσι κατὰ ἕξ ἢ πλέον· ἀλλ' ἡ τελευταία αὕτη ἀπόστασις εἶναι φευκτέα.

Τρόπος δι' οὗ εὐρίσκεται ἡ ὁμοιοκαταληξία.

Ἰπάρχουσιν ἐπὶ τούτῳ συγγράμματα ὀνομαζόμενα *Rimarii*, ἐν οἷς εὐρίσκονται αἱ ὁμοιοκαταληξίαι· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτά εἰσιν ἀνεπαρκῆ εἰς τὸν σιχουργόν, ὅταν ἐλλείπῃ ἡ σκέψις. Εἰς τὴν ὁμοιοκαταληξίαν βοηθεῖ ἐπίσης καὶ ἡ χρῆσις τῶν συνωνύμων, οἷον ἀντὶ *vipera* θύνασαι νὰ μεταχειρισθῇς *serpe* ἢ *biscia*, ἀντὶ *dardo*, *freccia*, *saetta*, *strale*. Βοηθεῖ προσέτι ἡ καλὴ χρῆσις τῶν μεταφορῶν, τῶν συνεκδοχῶν, τῶν τρόπων, ἢ παρένθεσις, ἢ προσθήκη, καὶ ἡ μετάθεσις τῶν λέξεων.

Ποιητικαὶ ᾄδειαί εἰς αχθεῖσαι χάριν τῆς ὁμοιοκαταληξίας

Ἐπειδὴ καὶ ἡ ὁμοιοκαταληξία εἶναι ἡ βάσανος τῶν ποιητῶν, εἰσῆχθησαν πολλαὶ ᾄδειαί πρὸς εὐκόλον εὔρεσιν αὐτῶν. Ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὰς ἄλλοκότους ᾄδειαι, οἷον *matera* ἀντὶ *materia*, *memora* ἀντὶ *memoria*, *bugiardo* ἀντὶ *bugiardo*, *pina* ἀντὶ *piena*, ἢ τινας λατινισμούς, οἷον *cribro*, *digno*, *prescribo* κτλ., λέγομεν μόνον περὶ τῶν ἄξιων μιμήσεως, καὶ Πρώτη εἶναι ἡ κατάληξις τῶν ῥημάτων τῆς δευτέρας συζυγίας εἰς *emo* ἀντὶ *amo*, οἷον *volemo* ἀντὶ *vogliamo*.

Δευτέρα ἡ κατάληξις τῶν ῥημάτων τῆς πρώτης συζυγίας εἰς *apo* ἀντὶ *amo*, οἷον *riguardiano* ἀντὶ *riguardiamo*.

Τρίτη ἡ κατάληξις τῶν ῥημάτων τῆς δευτέρας συζυγίας εἰς *ia* ἐν τῷ πρώτῳ καὶ τρίτῳ προσώπῳ τοῦ παρατατικοῦ ἀντὶ *en*, οἷον *soila* ἀντὶ *solea*, *credia* ἀντὶ *credea*.

Τετάρτη ἡ κατάληξις τῶν ῥημάτων τῆς δευτέρας καὶ τρίτης συζυγίας εἰς *ieno* ἐν τῷ τρίτῳ πληθυντικῷ προσώπῳ τοῦ παρατατικοῦ ἀντὶ *evano*, οἷον *venieno* ἀντὶ *venivano*, *avieno* ἀντὶ *avevano*.

Πέμπτη ἡ προσθήκη ἐνὸς *O* εἰς τοὺς παρωχημένους χρόνους τοὺς λήγοντας εἰς *i* ἢ *e* τονούμενον, οἷον *partio* ἀντὶ *partì*, *fiorio* ἀντὶ *fiorì*, *perdeo* ἀντὶ *perdè*, *cadè* ἀντὶ *cadè*· εἰς δὲ τοὺς λήγοντας εἰς *u* τονούμενον προστίθεται *e*.

Ἑκτη ἡ κατάληξις τῶν ῥημάτων τῆς πρώτης συζυγίας ἐν τῷ τρίτῳ πληθυντικῷ προσώπῳ τοῦ παρωχημέ-

νου ὠρισμένου εἰς orno ἀντὶ arono, οἷον comandorno ἀντὶ comandarono·

Ἐβδόμη εἶναι ἡ ἀλλαγὴ τῆς καταλήξεως ἰ εἰς ε τῶν τριῶν προσώπων τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τῆς ὑποτακτικῆς τῶν ῥημάτων τῆς πρώτης συζυγίας, οἷον tremo ἀντὶ tremi, mostro ἀντὶ mostri·

Ὁγδὴ εἶναι νὰ λήγῃ εἰς ἰ μᾶλλον ἢ εἰς ε τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον fossi ἀντὶ fusse, tenessi ἀντὶ tenesse·

Ἐνάτη εἶναι ὅταν τὰ ἀπαρέμφοτα ἔχοντα ἐν τῷ τέλει μόριόν τι, οἷα τὰ lo, mi, ti, si, μεταβάλλωσι νῦν μὲν τὸ κ εἰς L, νῦν δὲ τὸ I, εἰς E, οἷον vedella ἀντὶ vederla, provallo ἀντὶ provarlo, crearmi ἀντὶ crearli· καὶ ἄλλαι πλεῖσται τοιαῦται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν ποιημάτων ἐν στίχοις ἐλευθέροις.

Ὀνομάζεται ποίημα ἐν στίχοις ἐλευθέροις Ἐπικὴ ἢ Λυρική τις ποίησις, ἣτις εἰς οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ὑπόκειται οὔτε ὡς πρὸς τὴν ὁμοιοκαταληξίαν, οὔτε ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν διαίρεσιν τῶν στίχων, ἀλλ' εἶναι ἐλευθέρᾳ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἰδέαν εἰς ὅσους στίχους θέλῃ. Ἄν καὶ ᾦναι ἀπηλλαγμένη τῶν τοιούτων νόμων, ἔχει ὁμως τοὺς δεσμούς της· καὶ

Πρῶτον. Δὲν ἐπιδέχεται ἄλλους στίχους εἰμὴ ἐνδεκασυλλάβους ὁμαλοῦς·

Δεύτερον. Ἀποβάλλει τὴν ὁμοιοκαταληξίαν οὐ μόνον μεταξὺ στίχου καὶ στίχου, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ λέξεως καὶ λέξεως εἰς τὸν αὐτὸν στίχον, αἵτινες ὀνομάζονται ὁμοιοκαταληξίαι πλησιέσταται·

Τρίτον. Ὅτι οἱ στίχοι οὗτοι ἀμοιβαίως σφριζονται, καὶ πρὸς ἀλλήλους συνδέονται, εἰσάγοντες ὁ μὲν εἰς τὸν ἕτερον μέρος τῆς ἐννοίας·

Τέταρτον. Πρέπει ν' ἀποφεύγωμεν αὐστηρῶς τοὺς ὀζοντας πεζοῦ λόγου τρόπους καὶ τὰς πολυσυλλάβους λέξεις·

Πέμπτον. Οἱ στίχοι οὗτοι πρέπει νὰ ᾦναι ῥέοντες, στρογγύλοι καὶ ἡχώδεις.

Ἑκτον. Οὐ μόνον στρογγύλοι πρέπει νὰ ᾦναι οἱ στίχοι οὗτοι, ἀλλὰ καὶ, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐκφραστικοὶ βραδεῖς καὶ ἄγετοι, ἐὰν πρόκειται περὶ πράγματος μελαγχ-

χολικοῦ καὶ δυσκόλου· εὐστροφοὶ καὶ πνευματώδεις, εἴαν πρόκειται περὶ εὐθύμου καὶ ζωηροῦ· τραχεῖς, εἴαν ὁ σοχασμὸς ᾗναι σκληρὸς καὶ ὀργίλος· μαλακοί, εἴαν πρόκειται περὶ ἀβροῦ καὶ ἡδέος, καὶ ἐνὶ λόγῳ νὰ ᾗναι τοιοῦτοι ὥστε νὰ περιγράψωσι τὰ πράγματα οὐ μόνον διὰ τῆς ἐννοίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἰδίας κατασκευῆς τῶν λέξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῶν κανονικῶν ποιημάτων.

Κανονικὰ ποιήματα ὀνομάζονται ὅσα δεσμεύονται ἀπαραβιάστως διὰ τινος διαιρέσεως στροφῶν, δι' ἀριθμοῦ στίχων καὶ διὰ τάξεως ὁμοιοκαταληξίων. Τοιαῦτα εἶναι αἱ Δυωδίαί ἢ Διφωνίαί (Duetti), τὰ Τρίστιχα, τὰ Τετράστιχα, τὰ Πεντάστιχα, τὰ Ἑξάστιχα καὶ τὰ Ὀκτάστιχα. Κοινὸι νόμοι εἰς ταῦτα τὰ ποιήματα εἶναι δύο. Ὁ μὲν πρῶτος εἶναι νὰ μὴ μεταβαίνης ἀπὸ στροφῆς εἰς στροφὴν, εἴαν ἡ ἐννοια δὲν ᾗναι κατὰ τι πλήρης· ὁ δὲ δεῦτερος, νὰ μὴ μεταχειρίζεσαι εἰς αὐτὰ τὴν αὐτὴν κατάληξιν, δεικνύουσιν πτωχείαν καὶ προξενούσαν προσβολὴν εἰς τὴν ἁρμονίαν. Οἱ δὲ ἰδιαιτέροι νόμοι ἐνὸς ἐκάστου ἐκτίθενται κατωτέρω.

Περὶ τῶν Δυωδιῶν καὶ τῶν Τρίστιχων.

Ὀνομάζονται Δυωδίαί (Duetti) αἱ ποιήσεις αἱ διαιρούμεναι κατὰ δύο στίχους ὁμοῦ ὁμοιοκαταληκταῦντας. Οὕτω συνετίθετο ἀρχαίως ἡ Cobbula, οἶον

Chi mal lega mal discioglie,
Chi ben piega ben disvoglie:
Veramente ognun si pente,
Che tropp' è nel far corrente.

Τὴν σήμερον δὲν εἶναι ἐν χρήσει τοῦτο τὸ μέτρον, εἰ μὴ ἐν τοῖς Ἐπιγράμμασιν.

Τὸ Τρίστιχον εἶναι ποίησις ἐκ στίχων ἑνδεκασυλλάβων ὁμαλῶν, διηρημένων εἰς στροφάς τριῶν στίχων ἐκάστην, ὁμοιοκαταληκτούντων οὕτως, ὥστε ἐν τῇ πρώτῃ στροφῇ ὁ πρῶτος ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν τρίτον, ὁ δεῦτερος εἰς τὸν πρῶτον καὶ τρίτον τῆς ἐπομένης στροφῆς, καὶ ὁ δεῦτερος ταύτης εἰς τὸν πρῶτον καὶ τρίτον τῆς ἄλλης, καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τοῦ τέλους, ἔνθα ὅπως ὁ δεῦτερος στίχος τῆς τελευταίας στροφῆς μὴ

μὲν ἑλεύθερος, προστίθεται στίχος ὀνομαζόμενος *Tor-neillo*, ὅστις ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν εἰρημένον προτελευ-
ταῖον.

Αἱ στροφαὶ αὗται, κατὰ τινὰ τεχνογράφον, δὲν πρέπει
νὰ ᾤναι ἑλαττον τῶν δέκα, οὔτε πλέον τῶν πεντήκοντα·
ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη εἰς οὐδὲν στηρίζεται. Ἴδου παρά-
δειγμα ἐκ τῶν τοῦ Δάντη·

Per me si va nella città dolente,
Per me si va nell' eterno dolore,
Per me si va tra la perduta gente :
Giustizia mosse l' alto mio fattore,
Fecemi la divina potestate,
La somma sapienza, e 'l primo amore :
Dinanzi a me non fur cose create,
Se non eterne ; ed io eterno duro
Lasciate ogni speranza, voi che entrate.
Queste parole di colore oscuro
Vid' io scritte al sommo d' una porta:
Perch' io : Maestro, il senso lor m' è duro.
Ed egli a me, come persona accorta :
Qui si convien lasciar ogni sospetto,
Ogni viltà convien che qui sia morta.
Noi sem' venuti al luogo ov' io t' ho detto,
Come tu vedrai le genti dolorose,
C' hanno perduto il ben dello intelletto.
E poichè la sua mano alla mia pose
Con lieto volto, ond' io mi confortai,
Mi mise dentro alle secrete cose.
Quivi sospiri, pianti, ed alti guai
Risonavan per l' aer senza stelle:
Perch' io al cominciar ne lagrimai.
Diverse lingue, orribili favelle,
Parole di dolore, accenti d' ira,
Voci alte e fioche, e suon di man con elle, ec.

Περὶ τοῦ Τετραστίχου, Πενταστίχου, Ἑξαστίχου
καὶ Ὀκταστίχου.

Τὸ Τετράστιχον εἶναι ποίησις νεωτέρα ἐκ στίχων ἑν-
δεκασυντάκτων ὁμαλῶν, διηρημένων εἰς στροφὰς τεσσά-
ρων στίχων, ὁμοιοκαταληκτούντων τοῦ πρώτου μετὰ τοῦ
τετάρτου, τοῦ δευτέρου μετὰ τοῦ τρίτου, ἢ ἀμοιβαίως

τοῦ πρώτου καὶ τρίτου, τοῦ δευτέρου καὶ τετάρτου. Δὲν εἶναι πλέον ἐν χρήσει, καὶ ὄντως εἶναι ἀνάξιον. Αἱ στροφαὶ του, ἐπειδὴ καθ' ἑαυτὰς βραχεῖαι καὶ ἀσύνδετοι, δὲν στηρίζονται μετ' ἀξιοπρεπείας, πολὺ ὀλιγώτερον νὰ ὑψωθῶσι μὲ μεγαλεῖον, καὶ διὰ τοῦτο κατασύρουν χαμερπῶς τὴν ὑπόθεσιν. Ἴδου παράδειγμα τοῦ Τέσση:

Italia, i tuoi sì generosi spiriti

Con dolce inganno ozio e lascivie han spenti ?

E non t' avvedi, misera ; e non senti

Che i lauri tuoi degeneraro in mirti ?

Perdona a' detti miei : già fur tuoi studi

Durar la membra alla palestra, al salto,

Irenar corsieri, e in bellicoso assalto

Incurvar archi, impugnar lance e scudi.

Or consigliata dal cristallo amico

Nutri la chioma e tel increspi ad arte ;

E nelle vesti di grand' or cosparte

Porti degli avi il patrimonio antico.

Τὸ Πεντάστιχον, ἐφευρεθὲν ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ Ἰωῦα-
μαρία Κρεσκιμβένη, εἶναι ποίησις ἐκ στίχων ἑνδεκα-
συλλάβων ὁμαλῶν, διηρημένων εἰς στροφὰς ἑκ πέντε στί-
χων ἐκάστην, ὁμοιοκαταληκτούντων τοῦ πρώτου καὶ τρί-
του, τοῦ τετάρτου καὶ πέμπτου, τοῦ δευτέρου δὲ, μετὰ
τοῦ πρώτου καὶ τρίτου τῆς ἐπομένης στροφῆς ὥστε ἐν
τῇ τελευταίᾳ στροφῇ ὁ δεῦτερος συνηχεῖ μετὰ τοῦ τε-
τάρτου καὶ πέμπτου. Ἄλλ' ἢ ποίησις αὕτη μὴ εὐροῦσα
ὁπαδοὺς, ἅμα γεννηθεῖσα, ἀπέθανεν. Ἴδου παράδειγμα
τοῦ ἰδίου Κρεσκιμβένη.

Amor, che vuoi da me, che pur pretendi

Or c' hai conquiso il misero cor mio ?

A che più strati avventi o fiamme accendi

Quando senza sperar tregua nè scampo

Ardo dentro, infelice, e fuori avvampo ?

Potresti ben quel cuor protervo e rio

Duro ed algente più d' alpina cote

Della crudel, che dispregiarti ardio,

Bersaglio far d' ogni più ardente strale:

Che onor ne ritrarresti a nullo eguale.

Τὸ ἑξάστιχον εἶναι ποίησις ἐκ στίχων ἑνδεκασυλλάβων
ὁμαλῶν, διηρημένων εἰς στροφὰς ἑξ ἑξ στίχων, ὁμοιοκα-
ταληκτούντων τοῦ πρώτου καὶ τρίτου, τοῦ δευτέρου καὶ
τετάρτου, τοῦ πέμπτου καὶ ἕκτου. Καὶ ἡ ποίησις αὕτη

εἶναι μικροῦ λόγου ἄξια. Ἴδου δύο παραδείγματα τοῦ Μαρίνη·

Se il ciel dipingi, il ciel si move e gira,
Se il sol figuri, il sol splende e sfavilla;
Se formi il vento, il vento soffia e spira,
Se fingi il lampo il lampo arde e scintilla;
Se le stelle descrivi, ecco le stelle
Rotano i raggi suoi tremute belle.

E qui rasserenando il torvo viso
Spesso da terra in sullo scudo alzollo;
E con baci dolcissimi e con riso
Recolsi in braccio, e lo si strinse al collo,
Ed ei della sublime armata testa
Stendea le mani alla dipinta cresta.

Τὰ Ὀκτάστιχα, ἅτινα ὀνομάζονται καὶ Στροφαὶ κατ' ἑξοχὴν, εἶναι ποιήσεις ἐξ ἑνδεκασυλλάβων στίχων ὁμαλῶν, διηρημένων εἰς στροφὰς ὀκτὼ στίχων, ὁμοιοκαταληκτούντων τοῦ πρώτου, τρίτου καὶ πέμπτου, τοῦ δευτέρου, τετάρτου καὶ ἑκτου, καὶ τῶν δύο τελευταίων πρὸς ἀλλήλους. Τὸ μέτρον τοῦτο συνηθέστατον, πλήρες ἄξιοπρεπείας, ἥτις περαίνει διὰ μεγαλοπρεποῦς περιόδου τὰς ἐννοίας, εἶναι κατάλληλον νὰ πραγματευῇται ἡρωικὰ καὶ μεγάλα πράγματα. Ἴδου παράδειγμα ἐκ τοῦ Πολυτιανοῦ.

Quanto giova a mirar pender da un' erta
Le capre e pascere questo e quel virgulto,
E 'l montenaro all' ombra più conserta,
Destar la sua zampogna e 'l verso inculto;
Veder la terra di pomi coperta,
Ogù arbor da' suoi frutti quasi occulto:
Veder cozzar monton, vacche mugghiare,
E le biade ondeggiar, come fa il mare!

Or delle pecorelle il rozzo mastro
Si vede alla torma aprir la sbarra:
Poi quando move lor col suo vincastro,
Dolce è notar, come a ciascuna garra:
Or si vede il villan domar col rastro
Le dure zolle, or maneggiar la marra;
Or la contadinella scinta e scalza
Star con l' oche a filar sotto una balza.

Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι, διὰ νὰ ἔχη τὸ ὀκτάστιχον τὴν ἀπαιτουμένην ἁρμονίαν, πρέπει εἰς δύο στίχους ἢ

ἐννοια νὰ τελειόνη κατὰ τινὰ τρόπον· ὥστε ἐνταῦθα νὰ ᾔηται ἡ τελεία ἢ ἄνω τελεία, ἢ, τοῦλάχιστον, κόμμα, καὶ ἡ στροφή νὰ ἔχη τέσσαρας ἴσας διαιρέσεις, καὶ τέσσαρας παύσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τῆς ὥδης.

(Sonetto).

Ἡ ὥδῃ εἶναι ἡ κομψοτέρα λυρική ποίησις τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, περὶ ἧς λέγομεν εὐθὺς παρακατιόντες.

Περὶ τῆς ἐξωτερικῆς κατασκευῆς τῆς ὥδης.

Ἡ ὥδῃ (sonetto), ὡς πρὸς τὸ ἐξωτερικόν της, εἶναι ποίησις ἐκ δεκατεσσάρων στίχων, διηρημένων εἰς τέσσαρας παύσεις, ἐξ ὧν αἱ μὲν δύο πρῶται, ἐκ τεσσάρων εἰς τέσσαρας στίχους, ὀνομάζονται τετράστιχα, αἱ δ' ἄλλαι, ἐκ τριῶν εἰς τρεῖς, τρίστιχα. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα συνδέονται δι' ὁμοιοκαταληξίας. Τα τετράστιχα ἔχουσι δύο ὁμοιοκαταληξίας, αἵτινες διατίθενται οὕτως ὥστε ἡ μία κατέχει τοὺς περιττοὺς ἀριθμοὺς 1, 3, 5, 7, καὶ ἡ ἄλλη τοὺς ἀρτίους 2, 4, 6, 8, ἢ ἡ μία κατέχει τὰς θέσεις τοῦ ἄκρου 1, 4, 5, 8, καὶ ἡ ἄλλη τὰς θέσεις τοῦ μέσου 2, 3, 4, 7. Τὰ τρίστιχα νῦν μὲν ἔχουσι δύο, νῦν δὲ τρεῖς. Ἐὰν μὲν ἔχωσι δύο, διατίθενται συνήθως ἀμειβαίως ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης· ἐὰν δὲ τρεῖς, διατίθενται οὕτως ὥστε ἕκαστος στίχος τοῦ δευτέρου τριστίχου ἀνταποκρίνεται εἰς τινὰ, ἢ κάλλιον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ὁμοιάζει αὐτῷ ἐν τῷ πρώτῳ. Αἱ καταληξεῖς δὲ τῶν τετραστίχων οὐκ εὐκταὶ νὰ ἐπαναληφθῶσιν εἰς τὰ τρίστιχα, καὶ μεταξὺ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης τῶν τεσσάρων παύσεων πρέπει νὰ ὑπάρχῃ συμπλήρωσις τις ἐννοίας.

Περὶ τῶν ἐσωτερικῶν μερῶν τῆς ὥδης.

Τὸ συσσωρεῦσαι δεκατέσσαρας στίχους εἰς τέσσαρας παύσεις διηρημένους οὐκ ἔστι μέγα τι· τὸ δύσκολον εἶναι ὅτι ἐν τοιαύτῃ βραχείᾳ περιόδῳ πρέπει νὰ πραγματοποιηταί τις ἀξίως ὑπόθεσιν τινὰ. Εἰς τοῦτο πολλὰ εἶναι τὰ συντείνοντα, ἀλλὰ κυρίως εἶναι τὰ ἐξῆς τρία· Ἐνό-

της σκέψεως, σύμφωνος διαίρεσις καὶ εὐγενὲς συμπέρασμα. Ἡ δὲ σκέψις εἶναι ἢ ἀπλῆ ἢ σύνθετος· καὶ ἀπλῆ μὲν εἶναι ὅταν ἀπλῶς προτίθεταί τι, σύνθετος δὲ εἶναι ὅταν, προτιθεμένου τοῦ πράγματος, διαλέγεται τις περὶ αὐτοῦ, καὶ ἀποδεικνύει αὐτὸ, ἐξάγων συμπέρασμα. Ἀλλ' εἴτε ἀπλῆ εἶναι ἢ σκέψις εἴτε σύνθετος, τὰ τρία εἰρημένα προσόντα ἀπαιτοῦνται.

Ἰδού δύο παραδείγματα ἀπλῆς τε καὶ συνθέτου σκέψεως, τὸ μὲν τοῦ Φιάμματος, τὸ δὲ τοῦ Λαζαρίνη

Ov' è la fronte più che il ciel serena

D' ogni spirto celeste amato obbietto?

Ov' è 'l santo costume e 'l sacro aspetto

D' ogni ben nato cor laccio e catena?

Ov' è la voce d' armonia sì piena,

Ch' ogni empio e rio voler rendea perfetto?

Ov' è la luce del bel raggio eletto,

Che sea dolce dell' alma ogni aspra pena?

Ov' è la man, che il fier nemico estinse,

Ed ha tolto all' inferno ogni sua possa,

Per cui tant' ebbe il mondo affanno e guerra?

Ov' è 'l mortal, che il Verbo eterno cinse?

Ah! quanto ben s' asconde in poca fossa,

E quant' ogni splendor sen va sotterra?

Ovunque io volga in queste alme beate

Pendici il guardo, altro non veggio intorno,

Che vero onor di tanta gloria adorno,

Che n' avrà invidia ogni futura etate.

Là nacque chi di Roma alle pregiate

Oppe diede scrivendo eterno giorno;

Tal che al par degli eroi n' ebbero scorno

Le greche penne d' alto stile ornate:

Qua chiuse i giorni il più soave cigno,

Che mai spiegasse in altro tempo il canto,

Onde il nome di Laura anco rimbomba.

O colli avventurosi! o ciel benigno!

O pregi eterni! quanto chiari e quanto

Siete per sì gran culla e sì gran tomba!

Περὶ τῶν τριῶν κυριωτέρων χαρακτήρων ἐπὶ τῆς ιδέας τῶν ὁποίων δύναται νὰ κατασκευασθῇ ἡ ὁδὸς.

Ἡ ὁδὸς δύναται νὰ ᾖ ἐργὸν νῦν μὲν τῆς φαντασίας,

νῦν δὲ τοῦ νοῦ, καὶ ἄλλοτε ἀμφοτέρων· ὅθεν τρία διέ-
φορα σχολεῖα, ὧν διδάσκαλος ὁ Πετράρχης. Ἰδοὺ ἔργον
τῆς φαντασίας τοῦ Κίνου ἐκ Πιστογης.

Mille dubbi in un dì, mille querele

E quello di Lorenzo Medici :

Il mio cor lasso in mezzo all' angoscioso.

E quell' ammirabile del Petrarca:

Levommi il mi pensier in parte, ov' era

Quello ch' io cerco e non ritrovo in terra:

Ivi tra lor, che 'l terzo cerchio serra,

La rividi più bella e meno altera.

Per man mi prese, e disse: in questa spera

Sarai ancor meco, se'l desio non eitra:

I' son colei, che ti diè tanta guerra,

E compie mia giornata innanzi sera.

Mio ben non cape in intelletto umano:

Te solo aspetto, e quel, che tanto amasti,

E laggiuso è rimasto, il mio bel velo.

Deh perchè tacque ed allargò la mano?

Che al suon di detti sì pietosi e casti

Poco mancò, ch' io non rimasi in cielo.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ τοῦ ᾠσματος.

Τὸ ᾠσμα (canzone) εἶναι ἡ μεγαλοπρεπεστέρα λυρι-
κὴ ποίησις τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης.

Περὶ τῆς ἐξωτερικῆς κατασκευῆς τοῦ ᾠσματος.

Τὸ ᾠσμα εἶναι ποίησις ἐξ ἑνδεκασυνλλάδων στίχων
καὶ ἑπτασυνλλάδων ὁμαλῶν συμμεμιγμένων καὶ διηρη-
μένων εἰς γροφὰς ἑντελῶς συμφώνους ἐν τῷ ἀριθμῷ καὶ
ποιότητι τῶν στίχων, ἐν τῇ τάξει τῶν ὁμοιοκαταληξιών
καὶ ἐν τῇ διαστίξει καὶ διαιρέσει τῶν αἰσθημάτων. Ἡ
πρώτη τῶν στροφῶν εἶναι ὑπόδειγμα τῶν ἄλλων. Ἡ
στροφή αὕτη δὲν εἶναι ἔργον ἰδιότροπον, ἀλλὰ κανονι-
κόν· πρέπει νὰ ἔχῃ πόδας, ἢ *Sirima*, ἢ μέτωπον καὶ
περιστροφάς, ἢ πόδας καὶ περιστροφάς. Πᾶσα στροφή
πρέπει νὰ ᾔναι διακεκριμένη εἰς δύο μέρη σχεδὸν ἴσα.
Ἡ πρώτη δύναται νὰ κατασκευασθῇ κατὰ δύο τρόπους,
δηλονότι ἡ κατ' ἐπανάληψιν τῆς ᾠδῆς, ἢ ὅχι. Ἐπανάλη-

φικ δὲ τῆς ὁδῆς εἶναι ὅταν οἱ στίχοι, ἐξ ὧν σύγκειται ἐκεῖνο τὸ μέρος, διαιροῦνται εἰς δύο μερίδας ἴσας καὶ ἐντελῶς ἀνταποκρινομένας πρὸς ἀλλήλας· κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον λέγεται ὅτι ἡ στροφή ἔχει πόδας· ἄλλως, ἐάν οἱ στίχοι δὲν διαιρῶνται οὕτως, ἀλλ' ἀνίσως, λέγεται ὅτι ἔχουσι μέτωπον. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τὸ δεύτερον μέρος ἢ ἔχει ἐπανάληψιν ὁδῆς, καὶ τότε λέγεται ὅτι ἔχει περιστροφάς, ἢ δὲν ἔχει, καὶ τότε λέγεται *S i g n a*. Ἦδη ἡ στροφή πρέπει νὰ ἔχη μίαν ἐκ τῶν τριῶν ἢ πόδας καὶ *S i g n a* (ὅπερ συνηθέστερον), ἢ μέτωπον καὶ περιστροφάς, πόδας καὶ περιστροφάς.

Σημειωτέον ὅτι αἱ πόδες οὗτοι καὶ αἱ περίοδοι δὲν πρέπει νὰ ἔχωσιν εἰ μὴ πέντε τὸ πολὺ, ἄλλως αἱ ὁμοιοκαταληξίαι ἐπονται ἀπώτχται, καὶ κωφὴ ἡ στροφή· δι' ὃ καλῶς λέγει ὁ Ρουσκέλλης ὅτι δὲν δύναται στροφή νὰ ἔχη πλέον τῶν εἰκοσι τριῶν στίχων, δέκα τοὺς πόδας, δέκα τὰς στροφάς, ἓνα τὸν δεσμόν, καὶ δύο τὰς καταληξείας.

Σημειωτέον προσέτι ὅτι εἶναι ἑλλειψεις, κατὰ τὸν Δάντην καὶ ἄλλους, ν' ἄρχηται τις ἢ νὰ τελειόνη πόδας ἢ περιστροφάς ἢ *S i g n a* διὰ στίχου ἐπτασυλλάβου.

Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι μεταξὺ ποδὸς καὶ ποδός, περιστροφῆς καὶ περιστροφῆς, στροφῆς καὶ στροφῆς ἀρμόζει συμπλήρωσις τις ἐννοίας, ὥστε νὰ δύναται ὁ ἀναγινώσκων ν' ἀναπνέῃ ὀλίγον καὶ νὰ αἰσθάνηται τὴν ἀρμονίαν τὴν γεννωμένην ἐκ τῆς ἰσότητος.

Παρατηρητέον ἐπίσης ὅτι ἡ τάξις τῶν ὁμοιοκαταληξιῶν μεταξὺ ποδός καὶ ποδός, περιστροφῆς καὶ περιστροφῆς εἶναι ποικίλη, ὡς εἰπεῖν, κατ' ἀρέσκειαν· μόνον κατακρίνεται, ἐάν οἱ πόδες ᾗναι ἐκ δύο στίχων, νὰ ὁμοιοκαταληκτῶσι μὲ πλησίαις ὁμοιοκαταληξίαις.

Προσεκτέον πρὸς τούτοις ὅτι μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου μέρους τῆς στροφῆς πρέπει νὰ ὑπάρχῃ σύνδεσμος, καὶ ὁ σύνδεσμος οὗτος εἶναι στίχος τις, ὃς τις ἀνταποκρίνεται κατὰ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν εἰς τινὰ προηγούμενον.

Ἰστέον προσέτι ὅτι τὸ δεύτερον μέρος καταλληλότερον τελευτᾷ μὲ δύο στίχους πλησιῶν ὁμοιοκαταληξιῶν.

Ἰδοὺ παράδειγμα ἐκ τῶν τοῦ Πετράρχου

Di pensier in pensier di monte in monte

Mi guida Amor; ch' ogni segnato calle

trovo contrario alla tranquilla vita.

Se in solitaria piaggia rivo o fonte,

Se 'n fra duo poggi siede ombrosa valle:
 Ivi si acquieta l' alma sbigottita :
 E come Amor la 'nvita,
 Or ride, or piange, or teme, or s' assicura;
 E'l volto, che lei segue, ov' ella il mena
 Si turbe e rasserena
 Ed in un essere picciol tempo dura;
 Onde alla vista uom di tal vista esperto
 Diria: questi arde, e di suo stato è incerto.

Περὶ τῶν ἐσωτερικῶν μερῶν τοῦ ἄσματος.

Τῶν ἀσμάτων ἄλλα μὲν εἰσιν ἀπλά, ἄλλα δὲ ἀποδεικτικά, καὶ ἄλλα τοῦ μύθου. Καὶ ἀπλά μὲν εἰσιν ὅσα ἔχουσιν ἓνα μόνον στοχασμὸν τοσάκις ἐπαναλαμβανόμενον ὑπὸ διαφόρους ὄψεις ὅσαι εἰσιν αἱ στροφαί. Ἀποδεικτικά δὲ εἰσιν ἐκεῖνα, εἰς ἃ ὁ ποιητής, ἐπιχειρηματίζων ἀποδεικνύει τὸ ἀντικείμενον, ὃ προέθετο, ὡς ὁ ρήτωρ ἀπὸ τοῦ θήματος.

Περὶ τοῦ ἑξαστίχου καὶ ἐπταστίχου.

Τὸ ἑξάστιχον (sestina) εἶναι ἄσμα ἐκ στροφῶν ἑξ. πᾶσα στροφή ἔχει ἑξ στίχους ἐνδεκασυλλάβους· πᾶς στίχος τελευτᾷ εἰς λέξιν δισύλλαβον, ἥτις εἶναι οὐσιαστικὸν ὄνομα. Ἠᾶσαι αἱ λέξεις οὗται εἶναι διαφόρου καταλήξεως· ἀλλ' ἐκείνην τὴν ἀνταπόκρισιν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει στίχος ἐντὸς τῆς στροφῆς, τὴν ἔχουσιν αἱ στροφαὶ μεταξύ των πᾶσαι τελευτῶσι μὲ τὰς αὐτὰς λέξεις, μὲ τὴν αὐτὴν τάξιν. Λαμβάνεις ἐν τῇ συντιθεμένῃ στροφῇ τὰς τελικὰς λέξεις τῆς προηγουμένης στροφῆς, τὴν μὲν πρώτην κάτω, τὴν δὲ δευτέραν ἄνω, ἔπειτα τὴν τρίτην πάλιν κάτω, τὴν ἄλλην ἄνω, καὶ τὰς ἄλλας δύο οὕτω, τὴν μὲν κάτω, τὴν δὲ ἄνω ὥστε ὁ πρῶτος στίχος ταύτης νὰ ἔχῃ ἐν τέλει τὴν τελικὴν τοῦ τελευταίου τῆς προηγουμένης, ὁ δεύτερος τὴν τελικὴν τοῦ πρώτου, ὁ τρίτος τὴν τελικὴν τοῦ προτελευταίου, ὁ τέταρτος τὴν τελικὴν τοῦ δευτέρου, ὁ πέμπτος καὶ ἕκτος τὰς τελικὰς τῶν δύο τοῦ μέσου τετάρτου καὶ τρίτου, καὶ οὕτως αἱ λοιπαὶ στροφαί· ἐν τῷ τέλει δὲ κλείεται ἡ ᾠδὴ δι' ἐπαναλήψεως (ripresa) τριῶν στίχων, ἐν οἷς ἐπαναλαμβάνονται καὶ αἱ ἐξ τελικαὶ λέξεις, τρεῖς ἐν τῷ τέλει τῶν

στίχων, καὶ τρεῖς ἐν τῷ μέσῳ τῶν συλλαβῶν, αἰτινές εἰσι μᾶλλον εὐχερεῖς· ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὁμῶς ὥστε ἡ τελικὴ τῆς προηγούμενης στροφῆς νὰ ᾖ ἐν τῷ μέσῳ ὁ πρῶτος στίχος τῆς ἐπαναλήψεως· Ἰδοὺ παράδειγμα ἐκ τῶν τοῦ Πετράρχου

A qualunque animale alberga in terra
 Se non se alquanti, c' hanno in odio il sole,
 Tempo da travagliare è quanto è il giorno;
 Ma poichè il ciel accende le sue stelle,
 Qual torna a casa, e qual s' annida in selva
 Per aver posa almen insin all' alba.
 Ed io da che comincia la bell' alba
 A scuoter l' ombra intorno della terra,
 Svegliando gli animali in ogni selva,
 Non ho mai tregua di sospir col sole;
 Poi quando io veggio fiammeggiar le stelle,
 Vo' lagrimando, e desiando il giorno.

Ripresa.

Ma io sarò sotterra in secca selva
 E'l giorno andrà pien di minute stelle
 Prima che a sì dolce alba arrivi il sole.

Τὸ ἐπτάστιχον (distesa) εἶναι ἄσμα ὁκτώ στροφῶν· ἐκάστη δὲ στροφή ἔχει ἐπτά στίχους, ἐξ ὧν ὁ δεῦτερος καὶ ὁ τελευταῖος ἐκτασυλλαβος, οἱ δὲ λοιποὶ ἐνδεκασύλλαβοι. Ἐν τῇ πρώτῃ στροφῇ πάντες ἔχουσι κατὰληξιν διάφορον, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐπομέναις ἕκαστος στίχος ἀνταποκρίνεται κατὰ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν εἰς τοὺς στίχους τῆς πρώτης, οὐ μόνον ἐν τῷ τέλει, ἀλλὰ δις ἀκόμη ἐν τῷ μέσῳ τῶν στίχων, δηλονότι ἐν τῷ τετάρτῳ ἐπὶ τῆς δευτέρας συλλαβῆς, καὶ ἐν τῷ ἕκτῳ ἐπὶ τῆς τετάρτης· ἐν τῷ τέλει δὲ ἔχει ἐπανάληψιν (ripresa) δύο στίχων ἀνταποκρινομένων εἰς τοὺς δύο τελευταίους τῶν στροφῶν. Ἰδοὺ παράδειγμα ἐκ τῶν τοῦ Πετράρχου·

Verdi panni sanguigni oscuri e persi
 Non vestì donna unquanco;
 Nè d' or capelli in bionda treccia attorse
 Sì bella, come questa, che mi spoglia
 D' arbitrio, e dal cammin di libertade
 Seco mi tira, sicch' io non sostengo
 Alcun giogo men grave.

E se pur s' arma talor a dolersi
 L' anima, cui vien manco
 Consiglio, ove 'l martir l' adduce in forse,
 Rappella lei dalla sfrenata voglia
 Subito vista ; che dal cor mi rade
 Ogni delira impresa, ed ogni sdegno
 Fa 'l veder le soave.

Ripresa.

Quanto il Sol gira, Amor più caro prego,
 Donna, di voi non ave.

Περὶ τῶν ᾠδῶν τοῦ Χοροῦ καὶ τῶν ἀσμάτων
 συνεχῶν ὁμοιοκαταληξιῶν.

Ἡ ᾠδὴ τοῦ χοροῦ σχηματίζεται ἐκ δύο μερῶν, ἐκ τῆς Ἐπωδοῦ καὶ τῆς Στροφῆς. Ἡ Ἐπώδῳ εἶναι στροφὴ στίχων ἑνδεκασυλλάβων ἢ ἐπτασυλλάβων ἀριθμοῦ καὶ τάξεως κατ' ἀρέσκειαν. Ἡ στροφή εἶναι ἐκ στίχων ἑνδεκασυλλάβων ἢ ἐπτασυλλάβων, ἢ ἡ κατασκευὴ συνίσταται πρῶτον εἰς δύο πόδας ὁμοίους τοῖς τοῦ ἀσματος, ὁμοιοκαταληκτοῦντας κατ' ἀρέσκειαν, ἔπειτα ἐν τῇ ἐπαναλήψει τῆς Ἐπωδοῦ, δηλονότι διὰ τῆς προσθήκης τοσούτων καὶ τοιούτων στίχων, ὅσοι καὶ ὅποιοι εἰσιν ἐν τῇ Ἐπώδῳ, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὥστε ὁ πρῶτος αὐτῶν νὰ ὁμοιοκαταληκτῇ μὲ τὸν τελευταῖον τῶν ποδῶν, καὶ ὁ τελευταῖος μὲ τὸν τελευταῖον τῆς Ἐπωδοῦ. Ἰδοὺ παραδειγμα ἐκ τῶν τοῦ Δάντη·

Ballata, io vo che tu ritrovi Amore

E con lui vadi a madonna davanti;

Sicchè la scusa mia, la qual tu canti,

Ragioni poi con lei lo mio Signore.

Tu vai, Ballata, sì cortesemente,

Che senza compagnia

Dovesti avere in tutte parti ardire ;

Ma se tu vogli andar sicuramente,

Ritrova l' Amor pria;

Che forse non è buon senza lui gire ;

Perocchè quella, che te deve udire,

S' è com' io credo, in ver di me adirata:

Se tu di lui non fossi accompagnata,

Leggeramente ti faria disnore.

Τῷ ἄσµα συνεχῶν ὁμοιοκαταληξίων ἔχει ἐξ στροφᾶς καὶ μαν ἐπανήλψιν· ἐν αὐτῇ αἱ ὁμοιοκαταληξίαι τῆς πρώτης στροφῆς ἑαδ' ἔχουσι καὶ ἐν ταῖς ἐπομέναις μὲ τοῦτον τὸν νόμον καὶ τάξιν· Ἐν τῇ πρώτῃ ἔχει τρεῖς ὁμοιοκαταληξίας, δύο ἐν τοῖς ποσὶ, μίαν ἐν τῇ σιγίμᾳ· ἤδη ἡ δευτέρα στροφή ἔχει αὐτὰς ταύτας τὰς καταληξείας καὶ ἐν τὰς αὐταῖς θέσεσιν· ἡ τρίτη καὶ τετάρτη ἔχει τὰς αὐτὰς καταληξείας, ἀλλὰ μεταβάλλουσα θέσιν ἡ δευτέρα γίνεται πρώτη, ἡ τρίτη δευτέρα, ἡ πρώτη τρίτη· ὁμοίως ἐν ταῖς ἄλλαις δύο στροφαῖς ἡ τρίτη γίνεται πρώτη καὶ δευτέρα, ἡ δευτέρα τρίτη. Ἰδοὺ παράδειγμα ἐκ τῶν τοῦ Πετράρχου·

S' io 'l dissi mai, ch' io vengo in odio a quella,

Del cui amor vivo, e senza il qual morrei:

S' io 'l dissi, che i miei di sian pochi e rei,

E di vil signoria l' anima ancella;

E dal mio lato sia

Laura e gelosia

E la nemica mia

Fiù feroce ver me sempre e più bella.

S' io 'l dissi mai, di quel, ch' i' men vorrei

Piena trovi quest' aspra e breve via:

S' io 'l dissi, il fero andar, che mi disvia,

Cresca in me quanto il fier ghiaccio in costei :

S' io 'l dissi, unqua non veggian gli occhi miei

Sol chiaro, o sua sorella,

Nè donna nè donzella,

Ma terribil procella

Qual Faraone in perseguir gli Ebrei.

Ma s' io nol dissi, che sì dolce apria

Mio cor a speme ne l' età novella

Regga ancor questa stanca navicella

Col governo di sua pietà natia.

Nè diventi altra, ma pur qual solia

Quando più non potei,

Che me stesso perdei,

Nè più perder dovrei,

Mal fa chi tanto se sì tosto obblia.

P. Marino

9/0 v / 1129

Erasmus D. Hart.

Marino
Petrasso

Wieder mehr überwinden zu können, Gouppexien
 Am 1. März 1850. 50

6 Αγιανδρος Θεούλας

STAINING

54

George Washington

၃၁၈၀၃၇၀

နဂါး ဝမ်း

-307 3A'

1010

Erudition D. Luyken

Уч. Писаръ и Директоръ Писаръ

Коллежскому регистратору

Teinzer, Maren

Keen

ovum bicut

7227 (10104) 10104

Apr 20 1874

509

IX

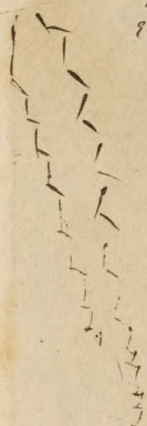
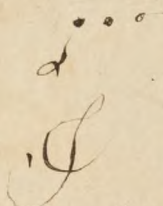
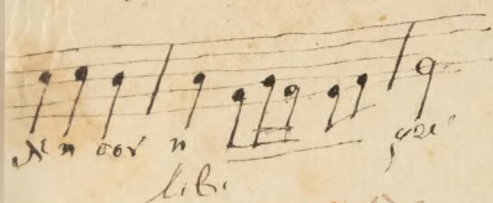
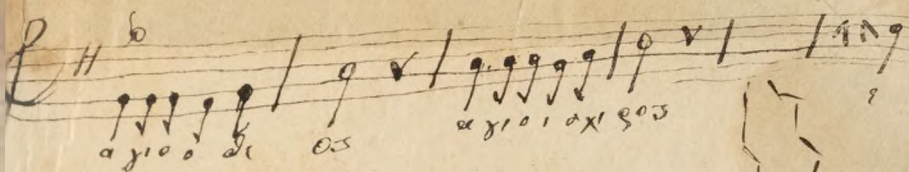
18

Henry of

10

ВИБНООКН
М. ГАТАТ

7

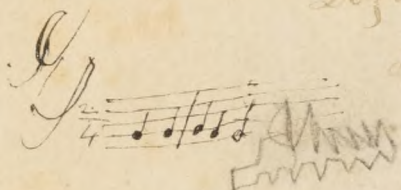
1879
a

Alte

in dem (u)
dra ra' runda
Schirpado

Schirpado

Wesley's Hymn

Gandy was the name

Kennig

Trapper

